

Vlada Crne Gore
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

**PETI MJESEČNI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI OBAVEZA IZ AKCIONOG PLANA
PRAĆENJA SPROVOĐENJA PREPORUKA IZ MIŠLJENJA EVROPSKE KOMISIJE**

Podgorica, 28. jul 2011. godine

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 18. novembra 2010. godine, usvojila **Informaciju o potrebi pripreme Akcionog plana praćenja ispunjavanja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije.**

Obrazovan je Uži koordinacioni tim, kojim je rukovodio dr Igor Lukšić, potpredsjednik Vlade i ministar finansija. Zadatak Užeg koordinacionog tima, u čijem sastavu su bili ministri nadležni za sedam ključnih prioriteta, bio je da, do 16. decembra 2010. godine, pripremi i Vladi dostavi Nacrt akcionog plana praćenja ispunjavanja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije.

Vlada Crne Gore je, **17. decembra 2010. godine, usvojila Nacrt akcionog plana**, odmah nakon što je Evropski savjet donio Odluku da se Crnoj Gori dodijeli status zemlje kandidata za članstvo u Evropskoj uniji.

Istovremeno, **Skupština Crne Gore** je dostavila Akcioni plan jačanja zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine Crne Gore za period novembar 2010 – novembar 2011. godine. Akcioni plan Skupštine Crne Gore integrisan je u jedinstveni nacrt dokumenta.

Nacrt akcionog plana je odmah objavljen na veb sajtu Vlade. Engleska verzija dokumenta dostavljena je Evropskoj komisiji radi davanja komentara i sugestija.

U međuvremenu, **29. decembra 2010. godine, izabrana je nova Vlada**. Osim promjena u sastavu Vlade, izvršene su i druge kadrovske i organizacione promjene. Predsjednik Vlade dr Igor Lukšić rukovodi Užim koordinacionim timom, u čijem sastavu su: Duško Marković, potpredsjednik Vlade i ministar pravde – koordinator Radne grupe za oblast pravosuđa, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala; Milan Ročen, ministar vanjskih poslova i evropskih integracija - koordinator Radne grupe za oblast civilno društvo; Branislav Mićunović, ministar kulture – koordinator Radne grupe za oblast medija; Ivan Brajović, ministar unutrašnjih poslova – koordinator Radne grupe za oblast reforme državne uprave; Suad Numanović, ministar rada i socijalnog staranja – koordinator Radne grupe za pripremu strategije za rješavanje pitanja Kampa Konik; Ferhat Dinoša, ministar za zaštitu ljudskih i manjinskih prava – koordinator Radne grupe za oblast ljudskih prava.

U skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore, **Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija** je kao koordinator Programa javne rasprave, u saradnji s resornim ministarstvima, organizovalo 31. januara i 1. februara 2011. javnu debatu u okviru četiri okrugla stola: 1) reforma državne uprave; 2) vladavina prava, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala; 3) mediji i civilno društvo i 4) ljudska prava i rješavanje pitanja izbjeglih i raseljenih u Kampu Konik I i II. Javna rasprava je u potpunosti ispunila cilj širokim učešćem predstavnika državnih struktura i civilnog sektora. Znatno broj korisnih komentara i predloga iznijetih tokom debate ili datih u pisanoj formi detaljno su razmotrila resorna ministarstva, koja su, takođe, radila na daljem unaprijeđenju pojedinačnih akcionih planova.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je koordiniralo aktivnosti na pripremi **zajedničkog konsultativnog sastanka s predstavnicima Evropske komisije – Generalnog direktorata za proširenje**, koji je održan 8. i 9. februara u Podgorici. Na sastanku su prezentovane i inovirane verzije pojedinačnih akcionih planova. Cilj konsultacija je bio da se jasno preciziraju ključni prioriteti i uključe sve mjere neophodne za njihovu realizaciju. Komentari i sugestije predstavnika Evropske komisije **uključene su u inovirani Akcioni plan**.

Komisija za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku je, 15. februara 2011. godine, razmotrila Nacrt akcionog plana i **Vladi predložila da usvoji konačnu verziju**.

Vlada Crne Gore je, 17. februara 2011, usvojila Akcioni plan praćenja ispunjavanja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije. Akcioni plan Skupštine Crne Gore je integrisan u jedinstveni dokument.

U skladu sa zaključcima Vlade od 17. februara 2011. godine, **Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija** je pripremio **Prvi mjesečni izvještaj o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije** i dostavilo Vladi na razmatranje i usvajanje.

1. AKCIONI PLAN JAČANJA ZAKONODAVNE I KONTROLNE ULOGE SKUPŠTINE CRNE GORE
za period od novembra 2010. do novembra 2011. godine

PRIORITET	AKTIVNOST	NOSILAC	ROK	INDIKATORI	STEPEN REALIZACIJE
1. Pojačati zakonodavnu i nadzornu ulogu	1. Donošenje zakona o izboru odbornika i poslanika: - unaprijeđen zakonodavni okvir u skladu sa preporukama OEBS-a i Venecijanske komisije	Skupština Crne Gore	IV kvartal 2010.	Formirana radna grupa Usvojen zakon Usklađenost sa preporukama OEBS – ODIHR-a i Venecijanske komisije	Formirana višestranačka radna grupa. Održano 7 sastanaka Radne grupe i 11 sastanaka podgrupa. Spisak preporuka OEBS – ODIHR-a i Venecijanske komisije dat u Aneksu 1. Radna verzija teksta zakona pripremljena od strane radne grupe i dostavljena Kolegijumu koji je preuzeo aktivnosti u cilju usaglašavanja teksta Predloga zakona, na redovnim sastancima Kolegijuma. Od tada je održano 13 sastanaka Kolegijuma predsjednika Skupštine, na kojima je raspravljano o ovoj temi. Do 10. maja održano je 25 sastanaka Kolegijuma (od toga devet u aprilu i tri u maju) na kojima su razmatrana pitanja oko kojih prethodno nije bila postignuta saglasnost. Na sastanku održanom 9. maja postignuta je saglasnost članova Kolegijuma koji predstavljaju tri četvrtine poslanika u Skupštini u pogledu teksta zakona, koji je dostavljen Venecijanskoj komisiji na razmatranje. Rok pomjeren za 31. Maj Na osmoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2011. godini održanoj 31. maja, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika nije dobio potrebnu dvotrećinsku većinu, nakon čega je usvajanjem Predloga ustavnog zakona o izmjeni Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Crne Gore rok za usaglašavanje produžen za 31. jul 2011. godine.

	2. Definisanje uloge i nadležnosti Skupštine u sljedećim fazama procesa integracije u EU: - uloga Skupštine precizno definisana odgovarajućim aktom (prethodno provesti uporedno istraživanje iskustava bivših zemalja kandidata koje su sada članice EU i Hrvatske, o ulozi parlamenta u pristupnim pregovorima sa EU)	Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore	Prolječno zasijedanje	Istraživački rad završen Uloga Skupštine definisana odgovarajućim aktom	Istraživački rad završen u 2010. i dostavljen članovima Kolegijuma. Istraživački rad sadrži pregled iskustava zemalja koje su postale članice EU tokom posljednja dva talasa proširenja, i Hrvatske, u vezi sa ulogom njihovih parlamenata u procesu pregovaranja, kao i radnih tijela parlamenata koji su imali ključnu ulogu u tom procesu. Istraživački rad, pripremljen na osnovu odgovora prikupljenih posredstvom ECPRD mreže (Evropski centar za parlamentarna istaživanja i dokumentaciju) sadrži, takođe, kratki pregled prikupljenih podataka sa preovlađujućim modelima i izuzecima. Trenutno je u toku proces definisanja stavova klubova poslanika u odnosu na ovo pitanje, koje će nakon toga biti razmotreno na Kolegijumu. (u toku)
	3. Izrada i donošenje Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane: - Ojačana nadzorna uloga Skupštine u ovoj oblasti - Unaprijeđena zaštita prava i sloboda građana od mogućih zloupotreba - Precizno definisane obaveze svih zainteresovanih strana	Odbor za bezbjednost i odbranu / Skupština Crne Gore	Decembar 2010.	Formirana radna grupa za izradu Nacrta Pripremljen Nacrt zakona Usvojen zakon	Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane usvojen je jednoglasno 22. decembra 2010. (realizovano)

	4. Uvođenje prakse da sekretari odbora pripremaju stručno mišljenje, u vidu informativnog pregleda, za svaki predlog zakona: - unaprijeđena opšta informisanost i stručna podrška poslanicima o predlozima akata - unaprijeđena provjera usklađenosti sa pravom EU i tabelama usklađenosti koju podnosi Vlada - kada je moguće, obezbijeđena procjena eventualnog opsega uticaja pojedinih mjera EU koje se kroz zakon prenose, i informacija o ključnim grupama građana i/ili grani privrede na koju date mjere mogu imati uticaj - obezbijeđeno ispitivanje informacija o fiskalnom uticaju koje podnosi Vlada - ojačana stručna podrška kroz obuku u oblasti istraživanja i zapošljavanje najmanje dvije osobe u Odsjeku za istraživanje	Služba Skupštine /Sekretari radnih tijela	januar 2011.	Donijeta uputstva o informativnom pregledu - brifingu Organizovana obuka o informativnom pregledu Broj urađenih informativnih pregleda Broj zaposlenih Dobijene povratne informacije od poslanika po ovom pitanju	Donijeta uputstva o sadržaju brifinga – informativnog pregleda. Instrukcije za pripremu informativnog pregleda – brifinga, definišu proceduru pripreme i dostavljanja informativnih pregleda od strane sekretara skupštinskih odbora. Članom 4 Instrukcija propisano je da se informativni pregled priprema sa aspekta nadležnosti odbora i predstavlja jasan i koncizan pregled ključnih stručnih viđenja koja se odnose na dati predlog akta uz navođenje mogućih otvorenih pitanja i/ili dilema u vezi sa datim predlogom akta i, ako se radi o predlogu zakona, u vezi sa tabelom usklađenosti sa pravom Evropske unije i fiskalnim uticajem. Informativni pregled sadrži: uvodne informacije o predloženom aktu, ukoliko je moguće kratak komparativni pregled iskustava drugih zemalja, nalaze pregleda tabele usklađenosti sa odgovarajućim propisima Evropske unije koje dostavlja Vlada, nalaze pregleda Obrasca fiskalnog uticaja koje dostavlja Vlada i spisak svih predstavnika civilnog sektora od kojih su dobijeni dopisi, koji se prilažu uz Informativni pregled. Organizovana obuka za sekretare o pripremi informativnog pregleda (u saradnji sa Vestminster fondacijom za demokratiju (WFD) i Donjim domom britanskog parlamenta) 16. i 17. februara. Obuku je pohađalo 20 službenika (sekretari odbora, saradnici u odborima i službenici Odsjeka za istraživanje), koji su imali priliku da se upoznaju sa procedurama u radu sekretara odbora u parlamentu Ujedinjenog Kraljevstva. U okviru obuke učesnici su uradili i primjerke informativnih pregleda (brifinga) za tri predloga zakona. Pripremljen projektni zadatak za ekspertsku podršku u trajanju od 8 mjeseci, podijeljenju na nekoliko misija, u
--	--	---	--------------	--	---

					oblasti usklađivanja zakonodavstva i procjene uticaja zakonodavstva. Cilj podrške je jačanje sposobnosti Skupštine da nadgleda predložene zakone i njihovu usklađenosti sa pravom EU, i prati implementaciju usvojenih zakona kako bi se postigli ciljevi navedeni u drugoj koloni ove tabele. Sproveden je postupak prijavljivanja eksperata. S obzirom da niko od prijavljenih kandidata nije ispunio kriterijume postavljene projektnim zadatkom, ponoviće se proces prijavljivanja, sa donekle izmijenjenim kriterijumima sa ciljem obezbjeđivanja potrebne tehničke podrške. Od uvođenja ove prakse u februaru 2011, izrađeno je ukupno 15 informativnih pregleda od strane sekretara odbora, pri čemu su sekretari devet odbora sačinili najmanje jedan, a najviše četiri informativna pregleda. (Napomena: Sekretari Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo i Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije ne sačinjavaju informativne preglede zbog specifičnosti statusa definisanog Poslovnikom, odnosno Odlukom Skupštine. U Odboru za bezbjednost i odbranu nisu sačinjavani pregledi jer nisu imali predloge zakona na dnevnom redu od uvođenja ove obaveze). Od uvođenja ove prakse u februaru 2011, izrađeno je ukupno 66 informativnih pregleda od strane sekretara odbora, od toga u martu 51. U martu su sekretari svih deset odbora, kako je i predviđeno instrukcijama, izradili najmanje jedan, a najviše 25 informativnih pregleda (napomena: sekretari Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo i Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije ne sačinjavaju informativne preglede zbog specifičnosti statusa definisanog Poslovnikom, odnosno Odlukom Skupštine). Od uvođenja ove prakse u februaru 2011, izrađeno je ukupno 88 informativnih pregleda od strane sekretara
--	--	--	--	--	---

					odbora, od čega 22 u maju. Do kraja juna izrađeno je 106 informativnih pregleda od strane sekretara odbora, od čega 18 u junu.
	5. Priprema kalendara aktivnosti Skupštine i rasporeda rada radnih tijela: - obezbijedena koordinacija, organizacija i planiranje zakonodavnog i nadzornog rada na nivou Skupštine, radnih tijela i poslanika pojedinačno kroz definisanje kalendara skupštinskih aktivnosti (parlamentarnog kalendara) kojim će biti određeni dani u mjesecu namijenjeni sjednicama plenuma, sjednicama radnih tijela, kao i poslanički dani - obezbijedena koordinacija, organizacija i planiranje zakonodavnog i nadzornog rada radnih tijela i članova radnih tijela pojedinačno kroz definisanje rasporeda rada sjednica odbora kojim će okvirno biti određeni dani, satnica i mjesto održavanja sjednica - povećan intenzitet nadzora	Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore / Služba Skupštine	I kvartal 2011.	Usvajanje kalendara aktivnosti Skupštine Crne Gore Usvajanje rasporeda rada sjednica radnih tijela Usvajanje planova nadzornih aktivnosti radnih tijela Broj sjednica odbora sa temom zakonodavnog nadzora	Kolegijum Skupštine usvojio kalendar aktivnosti u februaru 2011. Kalendar je dostupan na veb sajtu Skupštine (http://www.skupstina.me/cms/site_data/IVANA/nova%20verzija2.jpg) Tri radna tijela usvojila godišnje planove nadzora- Odbor za ljudska prava i slobode, Odbor za bezbjednost i odbranu i Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije (planovi su dati u prilogu) Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, na sjednici održanoj 21. februara, prihvatio inicijativu za održavanje konsultativnog saslušanja o reformi pravosudnog sistema, u kontekstu preporuka iz Mišljenja EK. Na sjednici je odlučeno da u okviru teme bude raspravljano o procedurama izbora predsjednika Vrhovnog suda, poziciji Sudskog i Tužilačkog savjeta i izboru državnih tužilaca – u cilju unapređenja zakonodavnog i institucionalnog okvira, kao i da na sjednicu budu pozvani ministar pravde, predsjednik Ustavnog suda, predsjednica Vrhovnog suda i Sudskog savjeta, kao i predstavnici relevantnih međunarodnih organizacija i civilnog sektora. Deset radnih tijela usvojilo je godišnje planove rada, kojima su obuhvaćene i aktivnosti nadzora; Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje usvojiće plan rada na sjednici planiranoj za 8. april. Održano je ukupno šest konsultativnih saslušanja u radnim tijelima: Odbor za ekonomiju, finansije i budžet – 1

	kroz usvajanje planova nadzornih aktivnosti radnih tijela radi praćenja implementacije zakona i politika				(Stanje u oblasti telekomunikacija sa ostvrtom na sprovođenje zakona o elektronskim komunikacijama), Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije – 3 (Prvi mjesečni izvještaj o realizaciji obaveza iz AP, Izvjestaj o radu MVP za 2010. i dva kvartalna izvještaja), Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu – 1 (Reforma pravosudnog sistema u Crnoj Gori u kontekstu preporuka iz Mišljenja Evropske komisije) i Administrativni odbor – 1 (saslušanje kandidata za predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja). Pored navedenog, Odbor za ljudska prava i slobode je u okviru kontrolne aktivnosti razmotrio Informaciju o položaju LGBT populacije u Crnoj Gori, kao i Izvjestaj o radu Agencije za zaštitu ličnih podataka i stanju zaštite ličnih podataka za 2010. godinu, dok je Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje održao Tematsku sjednicu povodom svjetskog dana borbe protiv tuberkuloze. U martu, Komisija za praćenje postupka privatizacije razmatrala je privatizaciju preduzeća Margomarket i donijela zaključke vezano za tu privatizaciju. Devet radnih tijela usvojilo je izvještaje o radu za 2010. godinu; Planirano je da Odbor za bezbjednost i odbranu usvoji izvještaj o radu na narednoj sjednici, dok će Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje to učiniti na sjednici zakazanoj za 8. april. 11 radnih tijela usvojilo je godišnje planove rada, koji obuhvataju i nadzorne aktivnosti. Odbor za bezbjednost i odbranu usvojio je u aprilu i poseban Plan vršenja nadzorne uloge za 2011. godinu. Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo konstatovao je u martu u Izvještaju o obavezama odbora za 2011. godinu da će dinamika rada ovog Odbora zavisi od dinamike podnošenja predloga akata i dinamike održavanja
--	--	--	--	--	--

				sjednica Skupštine Crne Gore. Od početka godine održano je ukupno devet saslušanja u radnim tijelima, od čega u aprilu dva (Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije održala je sjednicu na kojoj je razmatrana privatizacija Kombinata aluminijuma Podgorici i u okviru toga kontrolno saslušanje. Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije – davanje mišljenja o kandidatu za ambasadora Crne Gore u Republici Poljskoj. Nekoliko odbora je održalo i tematske sjednice i okrugle stolove. Od početka godine održano je ukupno dvanaest saslušanja u radnim tijelima, od čega u maju tri (Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije - dva saslušanja u vezi sa Drugim mjesečnim izvještajem o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije i Izvještajem o realizaciji obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Tabelom kvartalnog izvještavanja; Odbor za ekonomiju, finansije i budžet - jedno saslušanje o Nacrtu zakona o investicionim fondovima sa osvrtom na efekte primjene postojećeg Zakona). U maju su održana tri konsultativna saslušanja (Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije - dva saslušanja vezano za Drugi mjesečni izvještaj o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije i Izvještaj o realizaciji obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Tabelom kvartalnog izvještavanja; Odbor za ekonomiju, finansije i budžet - jedno saslušanje na temu: "Nacrt zakona o investicionim fondovima sa osvrtom na efekte primjene postojećeg zakona").
--	--	--	--	---

					Od početka godine održano je 12 konsultativnih i tri kontrolna saslušanja, od čega u junu dva kontrolna i jedno konsultativno: Odbor za ljudska prava i slobode - kontrolno saslušanje direktora Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija na temu: "Aktivnosti ZIKS-a u vezi sa nalazima iz Analitičkog izvještaja Evropske komisije i preporukama Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore sadržanim u Konačnom mišljenju br. 84/10 od 29. marta 2010. godine; Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije - kontrolno saslušanje povodom razmatranja postupka privatizacije preduzeća Arsenal Tivat; Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije - konsultativno saslušanje radi davanja mišljenja o kandidatu za izvanrednog i opunomoćenog ambasadora Crne Gore u Republici Azerbejdžan na nerezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Ankari. 11 radnih tijela usvojilo je izvještaje o radu za 2010. godinu; Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije je održala raspravu o aktivnostima sprovedenim u prethodnom periodu i, u vezi sa tim, dogovorila zaključke o budućem radu.
	6. Praćenje i kontrola realizacije preporuka Evropske komisije iz Mišljenja o aplikaciji za članstvo u EU i Analitičkog izvještaja: - obezbijeđeno praćenje i kontrola realizacija preporuka Evropske komisije kroz pripremu Izvještaja o nalazima i	Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije (OMOEI)	Kontinuirano	Izvještaj pripremljen od strane OMOEI Organizovan sastanak sa predsjednicima i zamjenicima predsjednika svih odbora Definisani planovi za praćenje	Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije pripremio Izvještaj sa izdvojenim nalazima i preporukama Evropske komisije iz Mišljenja o aplikaciji Crne Gore u decembru 2010. Izvještaj je razmatran na sjednici Odbora održanoj 28. decembra, na kojoj su prisustvovali predsjednici, zamjenici predsjednika i sekretari svih odbora Skupštine Na osnovu mišljenja koja su se mogla čuti na sjednici i daljih konsultacija, Služba Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije pripremila je dva dokumenta: Predlog aktivnosti Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije u vezi sa Akcionom planom

	preporukama Evropske komisije iz Mišljenja o određenim poglavljima i oblastima sa predlogom nadležnog odbora Skupštine za svako pitanje - obezbijeđeno praćenje i kontrola realizacija preporuka Evropske komisije kroz sastanak sa predsjednicima svih odbora, kako bi se razgovaralo o njihovim obavezama u funkciji nadzora - obezbijeđeno praćenje i kontrola realizacija preporuka Evropske komisije kroz definisanje planova rada, sa nadzorom realizacije preporuka EK i Akcionog plana Vlade			realizacije preporuka EK i Akcionog plana Vlade Izveštavanje Kolegijuma predsjednika Skupštine na kvartalnoj osnovi od strane OMOEI	za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine Crne Gore, kao i Tabelarni prikaz u vezi sa podjelom nadležnosti odbora Skupštine. Dokumenti su razmatrani na 43. sjednici Odbora, održanoj 14. februara, i uz male korekcije usvojeni na 44. sjednici održanoj 21. februara. Oba dokumenta su prosljeđena Kolegijumu predsjednika Skupštine na razmatranje, kao i sekretarima radnih tijela na uvid. Skupštinski Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije i NSEI su krajem marta/početkom aprila razmatrali Prvi mjesečni izvještaj Vlade Crne Gore o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK. U maju je održana zajednička sjednica Odbora i NSEI povodom Drugog mjesečnog izvještaja Vlade o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK. Tokom januara i februara tri radna tijela (za ljudska prava, za bezbjednost i odbranu i za praćenje i kontrolu postupka privatizacije) usvojili godišnje planove. U toku je priprema planova ostalih odbora - Deset radnih tijela usvojilo godišnje planove rada, koji obuhvataju i nadzorne aktivnosti; Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje usvojiće plan rada na sjednici planiranoj za 8. april. 11 radnih tijela usvojilo je godišnje planove rada, koji obuhvataju i nadzorne aktivnosti. Odbor za bezbjednost i odbranu usvojio je u aprilu i poseban Plan vršenja nadzorne uloge za 2011. godinu. Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo konstatovao je u martu u Izvještaju o obavezama odbora za 2011. godinu da će dinamika rada ovog Odbora zavisiti od dinamike
--	--	--	--	---	--

					podnošenja predloga akata i dinamike održavanja sjednica Skupštine Crne Gore.
	7. Donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore: - ojačana direktna stručna podrška poslanicima kroz porast broja zaposlenih u poslaničkim klubovima - iznalaženje rješenja u vezi sa zastupljenošću inicijativa opozicije na plenarnim zasjedanjima (<i>Služba Skupštine će pripremiti informaciju o mogućim rješenjima i podnijeti Kolegijumu u II kvartalu 2011, što može rezultirati dodatnim izmjenama Poslovnika</i>)	Skupština Crne Gore Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore	Decembar 2010. II kvartal 2011.	Usvojena Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika kojom će se omogućiti povećanje broja zaposlenih u klubovima Broj zaposlenih u poslaničkim klubovima Usvojen zaključak Kolegijuma u vezi sa zastupljenošću inicijativa opozicije	Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine usvojene 22. decembra 2010, što je obezbijedilo povećanje broja zaposlenih u poslaničkim klubovima, za ukupno 5 do 1. marta. Kolegijum će osnovati radnu grupu koju će činiti predstavnici svih klubova poslanika u cilju iznalaženja rješenja u vezi sa zastupljenošću inicijativa opozicije, koja će biti razmatrana na sastancima Kolegijuma u svrhu donošenja odluke do kraja II kvartala, kako je i planirano. Zaključkom Kolegijuma od 9. maja, formirana Radna grupa za izradu predloga izmjena i dopuna Poslovnika, u čijem su sastavu predstavnici svih klubova poslanika. Radna grupa će, između ostalog, imati u zadatak formulisanje modela za prolaznost predloga opozicionih klubova poslanika koji nisu dobili potrebnu većinu prilikom redovnog razmatranja na radnim tijelima. Predlog izmjena i dopuna Poslovnika Skupštine Crne Gore dostaviće se Kolegijumu Predsjednika Skupštine najkasnije do 15. juna. Rad Radne grupe je u toku.
	8. Analiza potrebe za razdvajanjem nadležnosti pojedinih odbora i osnivanja pododbora: - obezbijeđena ravnomjerna raspodjela nadležnosti i obima rada radnih tijela na osnovu detaljne analize koju će izraditi radna grupa	Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore	II kvartal 2011.	Formirana radna grupa, sa zadatkom analize potreba za razdvajanjem nadležnosti pojedinih odbora Završena analiza Kolegijum usvojio	Predlog za formiranje radne grupe upućen Kolegijumu. Radnu grupu će činiti predstavnici svih klubova poslanika sa zadatkom da analizira potrebe za razdvajanjem nadležnosti pojedinih odbora i osnivanja pododbora i da predloži moguća rješenja. Kolegijum će razmotriti nalaze i predloge radne grupe i preduzeti dalje korake do kraja II kvartala, kako je i planirano. Rad Radne grupe je u toku. (u toku)

	i kroz donošenje odgovarajućih akata			zaključke	
2. Efikasnost rada	9. Donošenje godišnjeg Plana usklađivanja zakonodavstva i praćenje njegove implementacije: - omogućeno efikasnije praćenje usklađenosti zakonodavstva kroz donošenje godišnjeg Plana usklađivanja zakonodavstva, na osnovu analize Nacionalnog programa za integraciju (NPI), koji usvaja Vlada i redovno praćenje realizacije godišnjeg Programa rada Vlade	Kolegijum predsjednika Skupštine Crne Gore / Služba Skupštine	I kvartal 2011.	Usvojen godišnji Plan nedelju nakon što Vlada usvoji NPI, planiran Programom rada Vlade za 2011. za II kvartal	Vlada još nije usvojila NPI Pripremljen Plan za praćenje realizacije godišnjeg Programa Vlade i upućen poslaničkim klubovima (u toku)
	10. Priprema i razmatranje godišnjih izvještaja o radu radnih tijela: - omogućena analiza zakonodavnog i nadzornog rada svakog odbora na godišnjem nivou - obezbijeđeno bolje planiranje rada za narednu godinu - poboljšano razumijevanje javnosti o radu u odborima	Radna tijela	I kvartal 2011.	Broj usvojenih i objavljenih izvještaja	Devet radnih tijela usvojilo je izvještaje o radu za 2010. godinu; planirano je da Odbor za bezbjednost i odbranu usvoji izvještaj o radu na narednoj sjednici, dok će Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje to učiniti na sjednici planiranoj za 8. april. Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije je održala raspravu o aktivnostima sprovedenim u prethodnom periodu i dogovorila zaključke o budućem radu. 11 radnih tijela usvojilo je izvještaje o radu za 2010. godinu; Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije je u martu održala raspravu o aktivnostima sprovedenim u prethodnom periodu i, s tim u vezi, dogovorila zaključke o budućem radu.

	11. Donošenje pravila o procedurama o upravljanju dokumentima u Službi Skupštine - olakšano kancelarijsko poslovanje na osnovu novog sistema upravljanja dokumentima	Generalni sekretar	decembar 2010.	Usvojena i primijenjena pravila	Interna Pravila o kancelarijskom poslovanju u Skupštini usvojena i primjenjuju se od početka 2011. Nova pravila omogućavaju efikasnije upravljanje dokumentima, smanjenje broja djelovodnika, precizno definiše postupak evidencije elektronske pošte, omogućava evidentiranje i arhiviranje dokumenata u skladu sa njihovim sadržajem, umjesto po zasijedanju tokom kojeg su bila u proceduri, kako je bilo do sada. Stoga, nova pravila postavljaju solidnu bazu za buduće uvođenje informacionog sistema za praćenje zakonodavstva. (realizovano)
	12. Donošenje Klasifikacionog plana: - obezbijeđeno efikasnije praćenje zakonodavstva na osnovu klasifikacije u skladu sa pregovaračkim poglavljima - obezbijeđeno bolje praćenje izmjena i dopuna zakona i njihove uslađenosti sa pravnim tekovinama Evropske unije na osnovu klasifikacije koja prati pregovaračka poglavlja	Generalni sekretar	decembar 2010.	Usvojen i primijenjen Klasifikacioni plan	Klasifikacioni plan usvojen početkom 2011, kada je počela i njegova primjena. U skladu sa Planom, klasifikacione oznake dodijeljene su svim aktima koji su primljeni u Pisarnici. Svi predlozi zakona dostavljeni od strane Vlade (ukupno 74, od kojih devet u maju; ukupno 103, od kojih 25 u junu) klasifikovani su u skladu sa njihovim sadržajem po pregovaračkim poglavljima kojima pripadaju. Ova procedura će omogućiti efikasniju pripremu poslanika tokom procesa pregovaranja sa EU, iz razloga što će svi predlozi zakona koji sadržajem pripadaju jednom pregovaračkom poglavlju biti čuvani na jednom mjestu umjesto po zasijedanjima na kome su usvojeni, kako je bilo do sada. (realizovano)

13. Uvođenje skraćenica za parlamentarne akte: - stvaranje uslova za jednostavnije praćenje akata Skupštine	Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore / Generalni sekretar	I kvartal 2011.	Izrađena Odluka o skraćenicama Formirana Radna grupa Završeno određivanje skraćenica za zakone donijete u periodu od oktobra 2007. Odluka o skraćenicama usvojena i primjenjuje se	Izrađen Nacrt odluke o skraćenicama za parlamentarne akte Formirana Radna grupa za određivanje skraćenica za zakone objavljene u Službenom listu Crne Gore, od njegovog prvog izdanja poslije usvajanja novog Ustava 2007. i njen rad je u toku. <i>Radna grupa je završila rad i uradila skraćenice za predviđeni period, tako da se dalje nastavlja redovno određivanje skraćenica.</i>
14. Uvođenje Evidencije parlamentarnog akta (EPA) - stvaranje uslova za jednostavnije praćenje parlamentarnih akata po skupštinskim zasijedanjima	Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore / Generalni sekretar	I kvartal 2011.	Utvrđena EPA evidencija Usvojena Odluka o uvođenju EPA-e kao dijela naziva akta	Utvrđena EPA evidencija. U skladu sa tim, svakom aktu koji je primila Pisarnica Skupštine dodijeljena je oznaka EPA koja se sastoji od kombinacije arapskih i rimskih brojeva. Arapski broj predstavlja redni broj parlamentarnog akta koji je primila Pisarnica u jednom skupštinskom sazivu, dok se rimskim brojem označava broj saziva. (realizovano)
15. Uvođenje Eurovoc deskriptora: - stvaranje preduslova za korišćenje deskriptora za označavanje dokumenata u skladu sa Licencom	Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore	I kvartal 2011.	Formirana ekspertska grupa za prevođenje deskriptora Prevedeni Eurovoc deskriptori	U 2010. godini je formirana ekspertska grupa i trenutno radi na prevodu na crnogorski jezik. <i>Ekspertska grupa završila prevod Eurovoc deskriptora na crnogorski jezik. Prevedeni deskriptori dostavljeni su nadležnoj Kancelariji Evropske unije za publikacije radi potvrde konzistentnosti.</i> (realizovano)
16. Donošenje Pravila o radu Odsjeka za analizu, dokumentaciju, istraživanje i	Generalni sekretar	decembar 2010.	Donešena Pravila o radu Odsjeka	Donešena Pravila o radu Odsjeka za analizu, dokumentaciju, istraživanje i biblioteku i počela primjena Donešena Pravila za naručivanje i pripremu istraživačkih

	biblioteku, sa pratećim dokumentima: - ojačan rad organizacione jedinice zadužene za parlamentarna istraživanja kroz uspostavljanje odgovarajućih procedura rada			Donešena Pravila za naručivanje i izradu istraživačkih radova Usvojen obrazac Zahtjeva Broj zahtjeva za istraživanjem i broj urađenih istraživanja	radova, sa obrascem Zahtjeva Završena dva istraživačka rada, o parlamentarnoj autonomiji i o ulozi parlamenta u pregovorima. Završena tri istraživačka rada o parlamentarnoj autonomiji, ulozi parlamenta u pregovorima i prostornim sadržajima parlamenta. Do sada je urađeno pet istraživačkih radova, od kojih dva u junu. Služba Skupštine redovno odgovara na sve zahtjeve koje dobija od drugih članica mreže ECPRD, pri čemu je u junu pripremila i poslala pet odgovora u formi kratkih informacija na zahtjeve ECPRD-a. (realizovano)
	17. Priprema Idejnog projekta za informacijski sistem koji bi omogućio informatičko praćenje ukupnog zakonodavnog procesa - stvaranje uslova za pronalaženje optimalnog informatičkog rješenja za praćenje zakonodavnog procesa (<i>planirano je da do 2012. godine odgovarajući informacijski sistem bude postavljen tako da omogućiti informatičko praćenje ukupnog zakonodavnog procesa</i>)	Služba Skupštine	III kvartal 2011.	Izrađen Idejni projekat	U toku priprema, u saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije U toku su snimanje i analiza pojedinačnih procesa. (u toku)

3.Administrativni i materijalni kapaciteti	18. Donošenje Strategije razvoja ljudskih resursa u Skupštini Crne Gore za period od januara 2011. do decembra 2013. godine, sa Planom obuke: - kontinuirani razvoj ljudskih resursa kroz obezbijeden strateški pristup, koji podrazumijeva jasno definisanu: viziju i misiju, principe i vrijednosti, strateške ciljeve, pokazatelje i aktivnosti u ovoj oblasti	Služba Skupštine	januar 2011.	Usvojena Strategija razvoja ljudskih resursa Usvojen strateški plan Broj realizovanih aktivnosti	Usvojena Strategija ljudskih resursa Usvojen Strateški plan Pripremljen Plan obuka čija je implementacija u toku. Informacije o sprovedenim obukama biće navedene u sljedećim izvještajima Planom obuka do kraja marta bilo je predviđeno održavanje tri obuke za zaposlene u Skupštini van redovnog programa Uprave za kadrove. Realizovane su sve tri obuke, kao i jedna obuka koja je bila planirana za jun. Ukupno su zaposleni od početka godine učestvovali u 24 obuke i to: iz plana obuka -četiri; 13 u organizaciji Uprave za kadrove i sedam ostalih obuka. Planom obuka do kraja aprila bilo je predviđeno održavanje četiri obuke za zaposlene u Skupštini van redovnog programa Uprave za kadrove. Realizovane su tri obuke, kao i jedna obuka koja je bila planirana za jun, dok jedna obuka nije realizovana. Od početka godine, zaposleni su učestvovali u 31 obuci i to: četiri iz plana obuka; 18 u organizaciji Uprave za kadrove i devet ostalih obuka. Planom obuka do kraja maja bilo je predviđeno održavanje pet obuka za zaposlene u Skupštini van redovnog programa Uprave za kadrove. Realizovane su tri obuke, kao i još tri koje su bile planirane za jun. Od početka godine, zaposleni su učestvovali u 42 obuke, i to: šest iz plana obuka, 23 u organizaciji Uprave za kadrove i 13 ostalih obuka. Planom obuka do kraja juna bilo je predviđeno održavanje 10 obuka za zaposlene u Skupštini van redovnog programa Uprave za kadrove, od čega su devet realizovane. Zaposleni su od početka godine učestvovali
---	---	------------------	--------------	--	---

					na 54 obuke, od čega 9 iz Plana obuka, 26 u organizaciji Uprave za kadrove i 19 ostalih. Ukupni broj polaznika obuke u junu je bio 40, a od početka godine 159.
	19. Obezbjedivanje intenzivne obuke za zaposlene pri odborima i u poslaničkim klubovima: - Pобољшан квалитет провјере усаглашености предлога закона са правом ЕУ - подизање нивоа знања и стручности запослених из области права ЕУ кроз обуке по одређеним областима, у оквиру ТАИЕХ-а и других расположивих пројеката - подизање нивоа знања и стручности запослених о процјени утицаја и питањима правне хармонизације кроз обезбјеђивање експертске подршке запосленима - подизање нивоа знања и стручности запослених са фокусом на упознавању искустава земља чланца ЕУ и земља кандидата у процесу хармонизације кроз пројекат "Парламент за Европу", са НВО Европски покрет у Црној Гори	Služba Skupštine	kontinuirano	Број организованих обука Број полазника Број коригованих табела о усклађености током припрема за сједнице одбора	Организована обука за запослене у Одсјеку за истраживање, током које су два запослена провела двије неђеље у словачком парламенту. У току реализација пројекта "Парламент за Европу", са НВО ЕПУСГ Реализација Плана обуке у току. Припремљен пројектни задатак за експертску подршку. Сprovedен је поступак пријављивања експерата. С обзиром да нико од пријављених кандидата није испунио критеријуме постављене пројектним задатком, поновиће се процес пријављивања, са donekle измijenjenim критеријумима, са циљем обезбјеђивања потребне техничке подршке. Нови захтјев за експертску подршку Скупштини Црне Горе, Делегација ЕУ у Подгорици упутила је 22. јуна. Рок за достављање понуда је 6. јул, након чега ће бити изабран тим експерата, у складу са траженим критеријима. Од укупно 21 предлога закона, за 11 предлога Служба је тражила кориговање табеле, а за девет су биле потребне само техничке измјене. Од укупно 27 предлога закона, за 12 предлога Служба је тражила кориговање табеле, а за девет су биле потребне само техничке измјене. За пет закона који су упућени Одбору, у марту су урађени подсјетници који садрже преглед усклађености закона са законодавством ЕУ, као и уочене неправилности у односу на пратећу документацију.

	- podizanje nivoa znanja i stručnosti zaposlenih kroz brojne obuke u saradnji sa NVO-ima, UzK, kao i kroz bilateralnu saradnju sa drugim parlamentima				Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju koja je pratila predloge zakona (ukupno 57 predloga zakona, od čega 30 u aprilu), na inicijativu službe Odbora izvršene su 22 suštinske izmjene (od čega deset u aprilu) i 11 tehničkih (od toga, tri u apilu) u odnosu na dokumentaciju koja potvrđuje usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i ostalim međunarodnim ugovorima. Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju koja je pratila predloge zakona (ukupno 64 predloga zakona, od čega sedam u maju), na inicijativu službe Odbora izvršene su 24 suštinske izmjene (od čega dvije u maju) i 12 tehničkih (od čega jedna u maju) u odnosu na dokumentaciju koja potvrđuje usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i ostalim međunarodnim ugovorima. Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju koja je pratila predloge zakona (ukupno 87 predloga zakona, od čega 23 u junu), na inicijativu službe Odbora izvršene su 28 suštinskih izmjena (od čega 4 u junu) i 12 tehničkih, u odnosu na dokumentaciju koja potvrđuje usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i ostalim međunarodnim ugovorima (Kontinuirano)
	20. Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u Službi Skupštine, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji - stvaranje uslova za postizanje pune funkcionalnosti svih organizacionih jedinica	Služba Skupštine / Biro za upravljanje ljudskim resursima	kontinuirano	Broj zaposlenih u poređenju sa Pravilnikom Broj zaposlenih u poređenju sa prethodnom godinom	90 zaposlenih (i 11 pripravnika) u poređenju sa 154 zaposlena, koliko je predviđeno Pravilnikom 90 zaposlenih (i 11 pripravnika) na dan 28. februar 2011, u poređenju sa 73 zaposlena (i 12 pripravnika) na dan 31. decembar 2010. Na dan 30. april 2011., bilo je 90 zaposlenih (i 20 pripravnika) u poređenju sa 154 zaposlena, koliko je predviđeno Pravilnikom i 73 zaposlena (i 12 pripravnika) na dan 31. decembar 2010.

					Na dan 31. maj 2011, bilo je 90 zaposlenih (i 10 pripravnika) u poređenju sa 154 zaposlena, koliko je predviđeno Pravilnikom i 73 zaposlena (i 12 pripravnika) na dan 31. decembar 2010. Broj zaposlenih nije se mijenjao u odnosu na prethodni mjesec. (Kontinuirano)
	21. Definisanje plana kratkoročnog i dugoročnog rješavanja prostornih kapaciteta za potrebe Skupštine: - podizanje produktivnosti rada kroz poboljšanje prostornih uslova za rad poslanika i zaposlenih u Skupštini - podizanje produktivnosti rada kroz stvaranje uslova za prijem novih zaposlenih	Kolegijum predsjednika Skupštine Crne Gore	I kvartal 2011.	Donešene odluke i pokrenut tenderski postupak za iznajmljivanje prostora	Donijeta odluka da se iznajmi dodatni kancelarijski prostor. Priprema tenderske procedure. Tenderska procedura je u pripremi i planirano je da se tender objavi u julu. (u toku)
	22. Unapređivanje prostornih i kadrovskih uslova za rad poslanika, zasnovano na ranijim analizama potreba <i>(u sklopu ove mjere biće urađena komparativna analiza standarda u drugim parlamentima vezano za prostorne i kadrovske uslove)</i>	Kolegijum predsjednika Skupštine Crne Gore	II kvartal 2011.	Završena analiza Kolegijum usvojio zaključke	U toku priprema komparativne analize. U sklopu ove mjere urađen je komparativni pregled koji sadrži kratak opis trenutnog stanja u vezi sa prostornim kapacitetima u Skupštini, tabelarni prikaz koji obuhvata podatke o površini i prostornim sadržajima nekoliko nacionalnih parlamenata, preuzetih sa ECPRD (Evropski centar za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju) mreže, kao i prikupljenih putem upitnika koji je Služba Skupštine prosljedila na adrese nekoliko parlamenata u regionu. (u toku)

	23. Stvaranje uslova za pristup zgradi Skupštine osobama sa invaliditetom - stvaranje uslova za pristup zgradi kroz konsultacije sa NVO i odgovarajući tenderski postupak	Služba Skupštine	II kvartal 2011.	Pokrenut tenderski postupak Urađen projekat Realizovan projekat	Tenderski postupak je u pripremi, uz učešće NVO . Poziv za javno nadmetanje za nabavku i montažu električnih stepenišnih sklopivih platformi za potrebe osoba sa invaliditetom za unutrašnju ugradnju u Skupštini Crne Gore objavljen je 1. juna 2011. godine. Kako je i predviđeno pozivom, javno otvaranje ponuda organizovano je 28. juna. U toku je rad Komisije na zapisnicima, nakon čega se u julu očekuje donošenje odluke. (u toku)
4. Otvorenost i transparentnost	24. Priprema i objavljivanje Godišnjeg izvještaja o radu Skupštine Crne Gore - nastavak prakse objavljivanja relevantnih podataka o radu Skupštine radi njenog približavanja građanima i stručnoj javnosti (<i>Skupština će izvještaj za 2010. pripremiti samostalno</i>)	Služba Skupštine	februar 2011.	Završen Godišnji izvještaj	Godišnji izvještaj za 2010. je završen i dostupan na web sajtu¹. Pored toga, odštampano 250 primjeraka na crnogorskom i engleskom jeziku (dvojezično izdanje). (realizovano)
	25. Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju između Skupštine Crne Gore i NVO-a: - definisani principi saradnje Skupštine sa NVO-ima zainteresovanim za	Predsjednik Skupštine Crne Gore	I kvartal 2011.	Formirana Radna grupa za izradu Nacrta memorduma o razumijevanju Izrađen	Formirana Radna grupa i završena izrada Memoranduma. Usaglašen tekst Memoranduma. 30. marta potpisan i promovisan Memorandum² i objavljen obrazac³ za dostavljanje mišljenja predstavnika civilnog sektora na skupštinskom veb sajtu.

¹ Link: http://www.skupstina.me/cms/site_data/IVANA/OSTALO/publikacije/Perfomance%20Report%202010%20final%20za%20sajt.pdf

² Link: http://www.skupstina.me/cms/site_data/SKUPSTINA%20CRNE%20GORE/Memorandum-o-saradnji-izmedju-Skupstine-Crne-Gore-i-Mreze-organizacija-civilnog-drustva-za-demokratiju-i-ljudska-prava.pdf

³ Link: http://www.skupstina.me/cms/site_data/SKUPSTINA/Obrazac-za-davanje-misljenja-predstavnika-civilnog-drustva.pdf

	saradnju sa Skupštinom			Memorandum Potpisan Memorandum	
	26. Okrugli sto poslanika i predstavnika medija: - podsticanje boljeg razumijevanja i saradnje između Skupštine i medija na osnovu razmijenjenih mišljenja i usvojenih zaključaka	Služba Skupštine	II kvartal 2011.	Organizovan okrugli sto Usvojeni zaključci Broj učesnika Implementacija zaključaka	Priprema u toku, u saradnji sa WFD, sa čijim je ekspertima dogovoren okvirni termin u julu. Okrugli sto zakazan je za 12. jul, uz učešće eksperata Reuters-a, u sklopu projekta saradnje sa WFD. (u toku)
	27. Okrugli sto o pitanjima konflikta interesa poslanika: - bolje razumijevanje ovog pitanja i moguće poboljšanje zakonodavnog okvira na osnovu razmijenjenih mišljenja i usvojenih zaključaka	Služba Skupštine	II kvartal 2011.	Organizovan okrugli sto i usvojeni zaključci Broj učesnika Implementacija zaključaka	Priprema u toku, u saradnji sa SIGMA i UAKI. Okrugli sto odložen za novi termin koji će biti naknadno određen. Okrugli sto o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju konflikta interesa, sa fokusom na konflikt interesa poslanika, održan je 10. juna, uz učešće poslanika, predstavnika Vlade i NVO sektora, kao i stranih stručnjaka. Na skupu je zaključeno da treba podržati izmjene Zakona kojima poslanicima ne bi bilo dozvoljeno članstvo u upravnim i nadzornim odborima preduzeća u većinskom državnom vlasništvu, kao i izmjene koje ne bi dozvoljavale angažman poslanika u organima državne i lokalne izvršne vlasti. (u toku)
	28. Unapređivanje interne komunikacije unutar Službe Skupštine: - poboljšana razmjena informacija i stvoreni uslovi za dobru eksternu komunikaciju kroz	Služba Skupštine / Biro za upravljanje ljudskim resursima	III kvartal 2011.	Usvojena Pravila o internoj komunikaciji i počela njihova primjena Određivanje službenika za	Pripremne aktivnosti u toku, u saradnji sa WFD i Donjim domom parlamenta UK i imenovana osoba za internu komunikaciju. (u toku)

	definisanje pravila interne komunikacije i unificiranje postupaka u komunikaciji sa zainteresovanim stranama, dizajnu dokumenata, itd.			internu komunikaciju	
	29. Dalje unaprijeđivanje transparentnosti rada Skupštine i komunikacije sa javnošću: - poboljšana procedura za omogućavanje aktivnijeg pristupa radu Skupštine, uspostavljanjem posebnog obrasca dostupnog na veb sajtu - obezbijeđeni uslovi za direktan prenos svih konferencija za novinare sa pres pozicije u Skupštini putem Interneta - obezbijeđeno pravovremeno informisanje javnosti kroz objavljivanje svih bitnih informacija na veb sajtu Skupštine - obezbijeđen slobodan pristup informacijama kroz pravovremeno pružanje odgovora na zahtjeve u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama	Služba Skupštine / Odjeljenje za odnose sa javnošću	Kontinuirano	Obrazac za građane i javnost postavljen na veb sajt Omogućen direktan prenos sa pres pozicije putem Interneta Sve bitne informacije dostupne na veb sajtu Skupštine Broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama i broj pruženih odgovora	Omogućen direktan prenos sa press pozicijom putem Interneta. Sve bitne informacije se redovno postavljaju na web sajt-u. Od 1. decembra do 1. marta bila su 32 zahtjeva za SPI i na sve je odgovoreno, od čega je za 23 dozvoljen pristup, a za 9 Skupština nije u posjedu traženih informacija. Od 1. decembra do 31. marta ukupno je upućeno Skupštini 70 zahtjeva za SPI i na sve je odgovoreno, od čega je za 39 dozvoljen pristup, za 14 Skupština nije u posjedu traženih informacija, dok je 17 odgovora dato u vidu obavještenja da su tražene informacije već objavljene ili je nadležan drugi organ. Od početka godine, ukupno je upućeno Skupštini 80 zahtjeva za SPI (sa ukupno 190 podzahtjeva) i na sve je odgovoreno. Od toga, za 41 zahtjev je dozvoljen pristup, za 19 Skupština nije u posjedu traženih informacija, dok je 20 odgovora dato u vidu obavještenja da su tražene informacije već objavljene ili je nadležan drugi organ. Od početka godine, Skupštini je upućeno ukupno 84 zahtjeva za SPI (sa ukupno 195 podzahtjeva) i na sve je odgovoreno, od čega je za 43 dozvoljen pristup, za 20 Skupština nije u posjedu traženih informacija, dok je 21 odgovor dat u vidu obavještenja da su tražene informacije

					već objavljene ili je nadležan drugi organ. U junu je Skupštini upućeno 15 zahtjeva za SPI, sa ukupno 47 podzahtjeva. Od početka godine, ukupno je upućeno Skupštini 99 zahtjeva za SPI (sa ukupno 242 podzahtjeva) i na sve je odgovoreno, od čega je za 47 dozvoljen pristup, za 27 Skupština nije u posjedu traženih informacija, dok je 25 odgovora dato u vidu obavještenja da su tražene informacije već objavljene ili je nadležan drugi organ. (Kontinuirano)
	30. Program "Otvoreni parlament" - dalje unapređivanje otvorenosti rada kroz pokretanje mjesečnog biltena "Otvoreni parlament", u saradnji sa Centrom za demokratsku tranziciju - unapređivanje otvorenosti rada prema mlađoj populaciji i, u tom dijelu, procjena mogućnosti za pokretanje projekta "Demokraske radionice" za djecu iz osnovnih škola, u saradnji sa ERSTE fondacijom i austrijskim parlamentom - Nedeljne novosti iz institucija EU	Služba Skupštine / Odljeljenje za odnose sa javnošću	Kontinuirano	Redovno objavljivanje mjesečnih biltena "Otvoreni parlament" Redovno objavljivanje nedjeljnih novosti Završena izrada projekta "Demokraske radionice" i donijete odluke	Do sada objavljena dva izdanja mjesečnog biltena "Otvoreni parlament", a treće je u pripremi. Do sada su objavljena tri izdanja mjesečnog biltena "Otvoreni parlament", dok je četvrto u pripremi. Do sada objavljena četiri izdanja mjesečnog biltena "Otvoreni parlament", a peto je u pripremi. Do sada objavljeno pet izdanja mjesečnog biltena "Otvoreni parlament", dok je šesti u pripremi. Prvo izdanje mjesečnog biltena "Otvoreni parlament" izašlo 4. februara Objavljivanje nedjeljnih novosti iz institucija EU svakog petka, počevši od februara Priprema projekta "Demokratske radionice" je u toku. Pripremljen tekst Javnog poziva nevladinim organizacijama za izražavanje interesa za učešće u projektu koji će finansirati ERSTE Fondacija. Objavljivanje javnog poziva planirano je početkom jula (Kontinuirano)

	31. Izvještavanje o sprovođenju Akcionog plana - obezbijeđeno izvršavanje aktivnosti u skladu sa planom kroz kontinuirano praćenje realizacije i ostvarenih rezultata	Kolegijum predsjednik a Skupštine Crne Gore / Služba Skupštine	Kvartalno	Izvještaj o realizaciji Akcionog plana podnesen Kolegijumu i usvojeni zaključci	I kvartalni Izvještaj, za decembar, januar i februar podnesen 3. marta, sa predlogom sugestija Evropske komisije. Kolegijum je usvojio kvartalni izvještaj 9. marta. Mjesečni izvještaji o realizaciji redovno se dostavljaju Vladi. Kolegijum predsjednika Skupštine je 13. juna usvojio II Kvartalni izvještaj (mart – maj). (realizovano - kvartalno)
--	--	---	------------------	--	--

2. AKCIONI PLAN ZA OBLAST REFORME DRŽAVNE UPRAVE

PRIORITET	AKTIVNOST	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Pojednostaviti i skratiti upravne postupke	1. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o opštem upravnom postupku: - propisivanje kraćih rokova za donošenje rješenja i izdavanje uvjerenja - normativno jačanje načela efikasnosti i ekonomičnosti u upravnom postupku - uvođenje jedinstvenog mjesta za kontakt i koordinaciju između građana i organa uprave	MUP	I kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Predlog Zakona utvrđen je na sjednici Vlade 10.03. 2011. godine. Izvršenim izmjenama obezbijedeno je kvalitativno prilagođavanje u odnosu na dužinu trajanja i pojednostavljivanje postupka: - izvršeno je skraćivanje rokova za postupanje organa u svim fazama postupka, prvostepenog, drugostepenog i u postupku izvršenja rješenja; - skraćivanjem rokova i uvođenjem jedinstvenog mjesta za kontakt i koordinaciju između građana i organa uprave ojačano je načelo efikasnosti i ekonomičnosti u upravnom postupku. Takođe, uspostavljanjem instituta pozitivne fikcije stvara se mogućnost da se posebnim zakonom u pojedinim upravnim oblastima može propisati da je zahtjev usvojen ako organ u postupku, na uredan zahtjev stranke za čije rešavanje je nadležan, ne donese rješenje u propisanom roku. Prijedlog zakona je 25. marta.2011. godine upućen Skupštini na razmatranje i donošenje. Prijedlog zakona je preveden na engleski jezik i dostavljen EK . Održana je sednica Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu na kojoj je razmatran tekst prijedloga zakona. Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo je na sjednici 16. maja odložio izjašnjavanje o Prijedlogu zakona za sljedeću sjednicu. Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo predložio je Skupštini usvajanje Prijedloga zakona. Skupština Crne Gore je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o opštem upravnom postupku 22.

					juna 2011.
	2. Plan obuke službenika o implementaciji Zakona o opštem upravnom postupku: - identifikacija polaznika obuka po institucijama - utvrđivanje programa obuke i konkretnih tema i njihovog sadržaja - organizovanje radionica s praktičnom primjenom	UZK, (Predavači i upravni inspektori i sudije Upravnog suda)	Kontinuirano	Pripremljen Plan obuke definisani polaznici, program, teme i sadržaj Broj organizovanih radionica i broj polaznika po institucijama	Konačan Plan obuke biće pripremljen nakon što Vlada utvrdi prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama ZUP. Izvršena identifikacija polaznika po institucijama. U saradnji nadležnih institucija, pripremljeni su Plan i Program obuke o implementaciji ZUPa, sa posebnim osvrtom na nova zakonska rješenja. Shodno Planu, predviđene su dvije obuke mjesečno sa po dvadeset polaznika. Utvrđen Program obuke za različite kategorije državnih službenika koji postupaju po Zakonu o opštem upravnom postupku, kojim su obuhvaćeni službenici na lokalnom i državnom nivou. Identifikovani predavaci, obezbjeđeni uslovi za realizaciju obuka i utvrđen Plan obuka. U aprilu organizovana obuka na kojoj je prisustvovalo 25 službenika. Do kraja aprila o.g. realizovace se jos jedna obuka. Program obuke dat je u Aneksu 2. U skladu sa Programom obuke za opšti upravni postupak, sačinjen je Plan realizacije obuka za period maj-jul 2011., na način da se mjesečno organizuju po dvije dvodnevne, odnosno trodnevne obuke, zavisno od ciljne grupe. U toku maja održane su tri obuke: 16.maja u Baru sa 40 polaznika; 19-20.maja u Podgorici sa 11 polaznika, dok je treća planirana 24-26. maja u Podgorici, gdje se očekuje 20 polaznika. Tokom juna planirano je održavanje najmanje dvije radionice. U junu su održane 3 radionice (ukupno 6 dana obuke), sa 80 polaznika. Dvije obuke su održane u Podgorici, a jedna u Bijelom Polju.

					U julu su bile planirane dvije obuke. Međutim, zbog slabog odziva službenika usljed godišnjih odmora, obuke su odložene za septembar, kada je planirano da se organizuju 4 obuke.
	3. Priprema programskog dokumenta za primjenu Zakona o opštem upravnom postupku (Policy paper) s jasnim preporukama za pojednostavljenje upravnih postupaka u skladu s načelom efikasnosti i ekonomičnosti: - ojačati načelo ekonomičnosti i smanjiti troškove postupka učesnika u postupku - integrisani portal koji olakšava pristup svim informacijama javne uprave - stvoriti mogućnost primjene upravnog ugovora kao novog oblika rješavanja odnosa između stranaka i organa državne uprave	MUP	II kvartal	Pripremljen Policy paper	Održane usmene konsultacije sa ekspertima SIGMA-e i dogovoreno da se tokom marta dogovore konkretne aktivnosti na izradi konačnog dokumenta. Izrada programskog dokumenta za pripremu novog Zakona o opštem upravnom postupku dogovorena je sredinom decembra 2010 godine u okviru projekta Podrške za poboljšanje vladavine prava i upravljanja – zajednička inicijativa OECD i EU. Tada je dogovoreno da će Radna grupa, uz pomoć SIGMA, izraditi programski dokument (Policy paper) do ljeta 2011. godine. Predstavnici SIGMA sa kojima je MUP u kontaktu su Wolfgang Ruš i profesor Ivan Koprič sa Sveučilišta u Zagrebu. Nakon konsultacija sa ekspertima SIGMA-e, u toku je postupak formiranja međuresorske radne grupe za izradu programskog dokumenta. Relevantne institucije Crne Gore (Upravni sud, Vrhovni sud, Univerzitet CG) treba da obavijeste Ministarstvo o svojim predstavnicima u Radnoj grupi. Nacrt programskog dokumenta za pripremu novog Zakona o opštem upravnom postupku (Policy Paper) biće pripremljen do kraja maja, a usvajanje na Vladi, nakon stručnih konsultacija sa nadležnim institucijama, očekuje se krajem II kvartala. Prije usvajanja na Vladi Policy paper će biti preveden i dostavljen EK. Formirana je radna grupa od predstavnika MUP-a,

					Upravnog suda, Pravnog fakulteta, Fakulteta za državne i evropske studije, Uprave za kadrove, koja će sa ekspertima SIGMA razmotriti Nacrt Policy paper, i do kraja juna pripremiti prijedlog Policy paper. Članovi Radne grupe su zaduženi da po segmentima Policy Paper-a pripreme radne materijale. Planirano je da se 16-17.juna i 28-29.juna održe radionice, sa ekspertom SIGME, radi finalizacije materijala. U cilju finalizacije Policy Paper, sa ekspertom SIGMA-e održane su radionice 16-17. juna i 28-29. juna. Radna verzija Policy Paper je pripremljena. Prijedlog ovog dokumenta razmatraće se na sjednici Vlade 28. jula 2011. Programski dokument (Policy paper) daje konceptualni osnov za izradu novog ZUP-a, koji treba da bude potpuno u skladu sa principom vladavine prava i načelima dobre uprave koji su zajednički za zemlje članice EU (načelo zakonitosti, načelo pravičnog postupka i načelo proporcionalnosti). Dokument sadrži jasne preporuke u cilju: - pojednostavljenja upravnih postupaka u skladu s načelom efikasnosti i ekonomičnosti; - jačanja uprave koja je orijentisana na zaštitu ljudskih prava putem svoje organizacije i postupka, odnosno transparentne i dostupne moderne uprave; - smanjenja troškova postupka učesnika u postupku; - stvaranja uslova i otvorenosti prema korišćenju modernih informaciono-komunikacionih tehnologija za pružanje upravnih usluga (e-uprava); - utvrđivanja upravnog ugovora, novog pravnog instrumenta kao dodatne forme upravnih aktivnosti
--	--	--	--	--	---

					koja će obezbijediti izvjestan stepen fleksibilnosti u pogledu upravnih aktivnosti; - delegiranja ovlašćenja za donošenje odluka u okviru određenog organa uprave; - otvorenog, potpuno transparentnog i objektivnog upravnog postupka, koji treba da omogući i nevladinim organizacijama da učestvuju u postupku kada javni interes zahtijeva takvo učešće itd.
2. Uspostavljanje strateškog okvira za reformu javne uprave u Crnoj Gori i unaprjeđenje organizacije državne uprave	1. Strategija reforme javne uprave za 2011-2016. godinu s Akcionim planom (AURUM), kojom će se definisati: - povećanje transparentnosti i etičkog nivoa u javnoj upravi - institucionalna stabilnost, funkcionalnost i fleksibilnost sistema javne uprave - unaprjeđenje poslovnog ambijenta uz podizanje nivoa kvaliteta javnih usluga i smanjenje administrativnih opterećenja - uključivanje Crne Gore u evropski administrativni prostor	MF – Stručni tim Vlade CG za reformu javne uprave	I kvartal	Donijeta Strategija i Akcioni plan	Završen je tekst Prijedloga strategije i akcionog plana. Pribavljena su mišljenja resornih ministarstava – nosilaca aktivnosti. Strategija, zajedno sa Okvirnim akcionim planom za njeno sprovođenje, upućena je Vladinim komisijama. Razmatranje Strategije na Vladi predviđeno je 24. 03. 2011. Strategija reforme javne uprave se usvaja sa okvirnim AP za narednih pet godina. Ključni ciljevi i novine Strategije: 1. normativno zaokruživanje sistema javne uprave u skladu sa Ustavom Crne Gore; 2. racionalizacija državne uprave, povećanje efikasnosti i uštede, poboljšanje koordinacije, otvorenost i participacije građana. 3. Stabilizacija javnih finansija kroz unapređenje jedinstvene politike zarada u javnoj upravi i nagrađivanja prema rezultatima rada, kao i bolje planiranje i jačanje kontrole utroška budžetskih sredstava; 4. Unapređenje službeničkog sistema; 5. Mjere za jačanje kvaliteta propisa i strateških dokumenata (procjena uticaja novih propisa, sprovođenja regulatorne reforme, zakona i

					strateških dokumenata, kao i bolja koordinacija javnih politika); 6. Unapređenje upravnog postupanja 7. Unapređenje sistema elektronskog upravljanja dokumentima 8. Reforma inspekcijskog sistema 9. Dalji proces decentralizacije 10. Finansiranje lokalne samouprave 11. Upravni nadzor kod lokalne samouprave 12. Lokalni ekonomski razvoj 13. Reforma komunalnih djelatnosti 14. Reforma komunalne policije 15. Učešće građana, transparentnost i dobro upravljanje na lokalnom nivou 16. Jačanje međuopštinske saradnje Vlada je na sjednici od 31. marta 2011. godine usvojila Strategiju reforme javne uprave za period 2011 – 2016 godine, sa Okvirnim akcioni planom za njenu implementaciju, i donijela sljedeće zaključke: - Organi/nosioci pojedinih aktivnosti predviđenih Okvirnim Akcionim planom dužni su da, u polugodišnjem periodu, izvještavaju Savjet za regulatornu reformu i unapređenje poslovnog ambijenta, kao i Koordinacioni odbor za reformu lokalne samouprave o realizaciji aktivnosti, preko organa koji za potrebe pomenutih tijela vrše administrativne poslove; - Na prijedlog Savjeta za regulatornu reformu i unapređenje poslovnog ambijenta i Koordinacionog tijela za reformu lokalne samouprave, u skladu sa periodičnim Analizama ostvarivanja Strategije, Vlada Crne Gore će počev od 2012. godine donositi godišnje Akcione planove sa preciznim aktivnostima, nosiocima, sredstvima za njihovo
--	--	--	--	--	---

					provedjenje i eventualno vršiti usaglašavanje određenih starteških ciljeva i reviziju pojedinih programskih mjera i aktivnosti koji su definirani Strategijom. - Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo financija su u obavezi da do kraja III kvartala urade funkcionalno-institucionalnu Analizu sistema državne uprave u cilju optimizacije organizacije državne uprave i predlože Vladi izmjene i dopune Zakona o državnoj upravi i Uredbe o načinu rada i organizacije državne uprave. Funkcionalno-institucionalna analiza će se fokusirati na postojeći sistem organizacije državne uprave i trebala bi da sadrži preporuke o unapređenju sistema i boljoj koordinaciji, posebno u kontekstu narednih koraka u procesu evropske integracije. Analiza će biti osnova za pripremu novog pravnog okvira za sistem državne uprave, njegovu dalju racionalizaciju i optimizaciju broja organa, kao i za poboljšanje postojećih sistema koordinacije. Predstavnicima Ministarstva financija i Ministarstva unutarnjih poslova su, u cilju dobijanja ekspertne podrške za izradu analize, obavili razgovore sa predstavnicima UNDP-a. Očekuje se da će ekspertna podrška biti obezbijeđena do kraja maja, a u međuvremenu će biti formirana međusektorska radna grupa za izradu analize. - Planirano je da se Radna grupa Ministarstva financija i Ministarstva unutarnjih poslova za izradu funkcionalne Analize formira do kraja maja. Obezbijeđena su i dva eksperta (domaći i strani) od strane UNDP. Članovi Radne grupe redovno će se konsultovati sa Delegacijom EU oko izrade funkcionalne analize. Ministarstvo financija je formiralo Radnu grupu (dva
--	--	--	--	--	---

					predstavnik Ministarstva finansija, predstavnik Ministarstva unutrašnjih poslova i predstavnik Kabineta predsjednika Vlade) za izradu Institucionalne analize organizacije državne uprave i pripremu prijedloga nove Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, u skladu sa strateškim opredjeljenjima Vlade. Rok je septembar 2011. godine U cilju optimizacije organizacije državne uprave, MUP je pripremilo Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi. Predloženim izmjenama obezbijediće se racionalizacija postojeće organizacije državne uprave sa stanovišta strukture organa, poslova koje obavljaju i njihovih međusobnih odnosa; povećati sistem odgovornosti i unaprijediti okvir za sprovođenje dugoročnih reformskih planova. Dodatno, predložene izmjene su izvršene i u cilju: 1.) usaglašavanja sa odredbama Zakona o prekršajima; 2.) usklađivanja sa propisima o tajnosti podataka; 3.) uvođenja novih kategorija rukovodećih lica, kao i načina i postupka njihovog imenovanja i razrješenja; 4.) normativnog uređenja učešća nevladinog sektora i, uopšte, građana u procesu kreiranja odluka organa državne uprave. Vlada je 7. jula 2011. utvrdila Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi. Skupština je 26. jula donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi.
3. Unaprijediti sistem zapošljavanja, nagrađivanja i	1. Prijedlog zakona o državnim službenicima i namještenicima kojim će se: - unaprijediti kvalitetan,	MUP UZK MF	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Rješenjem Ministra unutrašnjih poslova, 04. 02. 2011. godine formirana međuresorska radna grupa. Radna grupa održala dva radna sastanka. Članovima radne grupe data konkretna zaduženja, uz definisanu vremensku dinamiku - predloge za pojedina poglavlja je

napredovanja (<i>career system, merit based</i>) u javnoj upravi, utvrđivanjem objektivnih kriterijuma	politički neutralan i profesionalan rad zaposlenih lica u državnoj upravi - obezbijediti transparentnost i na zaslugama zasnovano imenovanje i napredovanje - definisati stručno usavršavanje i pravni položaj zaposlenih u državnim organima - propisati obaveza usvajanja planova integriteta u javnom sektoru - unaprijediti institut zaštite lica koja prijavljuju sumnju na korupciju (zviždači)				potrebno dostaviti do 20. marta. Radna grupa će 28. i 29. marta raditi sa ekspertom SIGMA-e . Prva radna verzija Prijedloga zakona pripremiće se do sredine aprila i dostaviti Evropskoj komisiji i ekspertima SIGMA na mišljenje. Planirano je održavanje više okruglih stolova, uz učešće zainteresovanih subjekata i predstavnika NVO. Takođe, radna verzija Prijedloga zakona biće objavljen i na sajtu MUP-a. Sadašnja rješenja u Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, kojima se uređuje zapošljavanje na osnovu najboljih uslova i napredovanje na osnovu rezultata, su nedorečena i ne obezbjeđuju u punom smislu ostvarivanje postavljenih ciljeva. Radi prevazilaženja uočenih nedostataka, odnosno unapređenja postojećih rješenja, predviđena je izrada Zakona. Policy paper pripremila su dva nacionalna eksperta i jedan ekspert SIGMA-e. Policy paper sadrži i preporuke za unaprjeđenje rješenja koja se odnose na uslove za zapošljavanje i napredovanje u državnoj službi. Unaprjeđenje službeničkog sistema, naročito u dijelu zapošljavanja, treba da bude zasnovano na sistemu zasluga (merit sistemu) - selekcija kadrova kod zapošljavanja, praćenje rada službenika i ocjenjivanje, obavezno usvršavanje, napredovanje i nagrađivanje. Ovaj dokument, koji će predstavljati polaznu osnovu za izradu novog Zakona o državnim službenicima i namještanicima, biće dostavljen Vladi Crne Gore do kraja marta 2011., a nakon toga EK i ekspertima SIGMA.
---	---	--	--	--	---

					Vlada je na sjednici od 24.03.2011. godine, razmotrila i usvojila Informaciju o aktivnostima na reformi službeničkog sistema i podržala Policy paper o državnim službenicima i namještenicima. Policy paper sadrži i preporuke za unaprijeđenje rješenja koja se odnose na uslove za zapošljavanje i napredovanje u državnoj službi. Unapređenje službeničkog sistema, naročito u dijelu zapošljavanja, treba da bude zasnovano na sistemu prema zaslugama (merit sistemu), koji podrazumijeva selekciju kadrova kod zapošljavanja, praćenje rada službenika i ocjenjivanje, obavezno usvršavanja, napredovanja i nagrađivanja. Vlada je zaključkom zaduzila MUP da, se prilikom izrade novog Zakona o državnim službenicima i namještanicima, preporuke iz ovog dokumenta koriste kao polazna osnova. Policy paper, preveden na engleski dostavljen je EK (Aneks 2). Radna grupa je, od obrazovanja do kraja marta, održala četiri radna sastanka. Na osnovu održanih sastanaka i stalnih konsultacija i elektronske razmjene materijala formulisani su prijedlozi za određena poglavlja materijala. Prve radna verzija Prijedloga Zakona, pripremljena je na osnovu konkretnih prijedloga članova Radne grupe, koji su bili zaduženi za pojedine oblasti. U skladu sa utvrđenom dinamikom aktivnosti, prva radna verzija prijedloga zakona dostavljena je ekspertu Sigme Hans Achim Roll-u 25.03.2011. godine, na davanje komentara i sugestija. U periodu od 28.03.2011. godine do 30.03.2011. godine radna grupa je sa ekspertom SIGMA razmatrala pojedina rješenja iz prve radne verzije Prijedloga zakona. Nakon trodnevnog zajedničkog rada
--	--	--	--	--	--

					konstatovano je da su predložena rješenja iz prve radne verzije dobra osnova za dalji rad radne grupe, ali da tekst treba dodatno unaprijediti, uzimajući u obzir primjedbe i sugestije koje je iznio H.Roll, preporuke iz dokumenta "Police paper-a", kao i drugih dokumenata (preporuke OECD, i dr); Dogovoreno da se na osnovu evidentiranih sugestija i mišljenja do 20.04.2011. godine, pripremi inovirana radna verzija Prijedloga zakona, prevede i dostavi H.Rollu i EK na mišljenje. Sljedeći zajednički rad radne grupe i H. Rolla na inoviranoj radnoj verziji Prijedloga zakona planiran je u periodu 04.05. - 06.05.2011. godine. U cilju sagledavanja stanja u oblasti službeničkog sistema i upavljanja kadrovima uradjene su 2 Analize: Jedna, koju je podržala norveška Vlada, " Kako učiniti da državna uprava postane atraktivna za mlade", koja je obuhvatila državne službenike mlađe od 40 godina. Drugu Analizu "Koliko su državni službenici i namještenici zadovoljni uslovima radnog mjesta i njihovom motivacijom za rad" radi SIGMA. Anketa se sprovodi na crnogorskom jeziku u elektronskoj formi i potpuno je anonimna. Ciljna grupa su rukovodeća lica u ministarstvima, Generalnom Sekretarijatu Vlade i Upravi za kadrove, kao i državni službenici i namještenici, pripravnici, kao i angažovani po Ugovoru o djelu. Rezultati pomenutih analiza biće dobra osnova i uzeće se u obzir prilikom definisanja novih instituta u predlogu Zakona o državnim službenicima i namještenicima.
--	--	--	--	--	---

					Druga radna verzija Prijedloga Zakona je 21.04.2011. godine upućena na prevođenje, nakon čega će biti dostavljena EK. SIGMA je uputila komentare na drugu radnu verziju, dok je 4-5. maja održana radionica, na kojoj su analizirani dobijeni komentari. Na osnovu zaključaka sa radionice, Radna grupa grupa priprema treću radnu verziju Konferencija "Reforma javne uprave u procesu evropskih integracija" održana je 6. 05. 2011., u okviru saradnje Uprave za kadrove i Vlade Kraljevine Norveške - DSSR projekta. Na konferenciji je naročito istaknut značaj novih instituta službeničkog sistema u Crnoj Gori, sa osvrtom na novi Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Prisustvovao je i aktivno učestvovao veliki broj službenika iz državne uprave, koji su ukazivali na probleme i nedoumice iz prakse, i doprinijeli budućem rješavanju pitanja iz oblasti službeničkog sistema. Treća radna verzija Prijedloga zakona usaglašena je sa komentarima SIGME i upućena državnim organima, organima lokalne samouprave i NVO na komentare, sa rokom do 31.05.2011. godine. Istovremeno, treća radna verzija Prijedloga zakona dostupna je na sajtu MUPa. U toku je prevođenje ove verzije na engleski, nakon čega će biti dostavljen SIGMA i EK. Sa predstavnicima SIGMA zakazana je radionica 1-2. juna radi konačnog usaglašavanja teksta Zakona. Okrugli sto uz učešće predstavnika državnih organa, sindikata, civilnog sektora i akademske zajednice održan je 7. juna, s ciljem upoznavanja s predloženim rješenjima. U periodu 7-13.juna razmatrane su
--	--	--	--	--	---

					predložene sugestije, nakon čega je Prijedlog zakona dostavljen nadležnim organima na mišljenje 13. juna. Planirano je da se Prijedlog zakona razmatra na sjednici Vlade 7. jula. Vlada je 7. jula 2011. utvrdila Prijedlog Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Skupština je donijela Zakon o državnim službenicima i namještenicima 22. jula 2011.
	2. Organizovati obuke o pripremi i sprovođenju planova integriteta	UZK UAI	II kvartal	Broj organizovanih obuka Broj polaznika po državnim organima	Nakon što Vlada utvrdi prijedlog Zakona o državnim službenicima i namještenicima pristupiće se sprovođenju obuke o pripremi sprovođenja planova integriteta. Seminar na temu „Priprema i sprovođenje planova integriteta” organizovan je 21. aprila 2011. godine od strane Uprave za kadrove i Uprave za antikorupcijsku inicijativu. Na seminaru su prezentirana iskustva Slovenije u pripremi Modela plana integriteta i Smjernica za izradu planova integriteta. Seminar je pohađalo 16 službenika iz različitih državnih organa. U saradnji Uprave za kadrove i Uprave za antikorupcijsku inicijativu, 26.maja planiran je seminar na temu “Plan integriteta”. U toku su tehničke pripreme seminara.
4. Jačanje kontrolne funkcije upravne inspekcije	1. Popuniti upražnjena radna mjesta u Odsjeku za inspekcijski nadzor Ministarstva unutrašnjih poslova	MUP	I kvartal	Broj popunjenih radnih mjesta u odnosu na broj sistematizovanih	U Podgorici su organizovane 2 obuke (26.maja i 4. juna), sa ukupno 24 polaznika iz različitih državnih organa. Povećan broj inspektora za jednog izvršioca iz internih resursa. Očekuje se saglasnost MF za objavljivanje javnog oglasa za popunu ostalih upražnjenih radnih mjesta. MUP još nije dobio saglasnost Ministarstva finansija za objavljivanje javnog oglasa za popunu upražnjenih radnih mjesta u Odsjeku za inspekcijski

					nadzor, pa je u tu svrhu raspisan interni oglas. Inspekcijski nadzor nad primjenom odredaba Zakona o opštem upravnom postupku, vrši se u pogledu ostvarene ažurnosti i efikasnosti u rješavanju upravnih stvari i postupanja u skladu sa pravilima postupka, troškova upravnog postupka, primjene propisa o kancelarijskom poslovanju i vođenju propisanih evidencija. Inspekcijskim nadzorom se obuhvata i praćenje izvršavanja zakona i drugih propisa, donošenje i izvršavanje rješenja i drugih pojedinačnih akata, preduzimanje upravnih i drugih mjera i radnji, praćenje njihovog izvršenja u ministarstvima, drugim organima uprave i organima lokalne uprave. Inspekcijski nadzor nad primjenom i sprovođenjem Zakona o državnim službenicima i namještenicima vrši se u odnosu na zapošljavanje u državnoj upravi; postupak oglašavanja i stručnu spremu zaposlenih koji vrše poslove državne uprave; centralnu kadrovsku evidenciju i dr. Upravna inspekcija će svoje aktivnosti koordinirati kako bi kod svih organa koji odlučuju u upravnom postupku obezbijedila implementaciju novih rješenja definisanih izmjenama Zakona.
	2. Povećati broj inspekcijskih pregleda upravne inspekcije po službenoj dužnosti	MUP	II kvartal	Izvještaj o inspekcijskim pregledima s predlogom mjera	Upravna inspekcija je utvrdila plan povećanih kontrola po službenoj dužnosti kod organa državne uprave. Planom je predviđeno da se do kraja juna 2011. godine izvrši upravni nadzor kod deset organa. U toku marta izvršen je inspekcijski nadzor u tri organa. Zaključno sa 13.05.2011. godine, izvršen je inspekcijski nadzor kod 7 organa. U toku je priprema izvještaja za maj. Pripremljen je izvještaj o izvršenim kontrolama za period

					1. januar – 30. maj. Izvršen je inspekcijski nadzor kod 10 organa i izdato 7 instrukcija za primjenu zakona, preventivno djelovanje.
5. Ojačati kapacitete Uprave za kadrove	1. Donošenje novog akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za kadrove	UZK	III kvartal	Usvojeni akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za kadrove	Nakon što se donese Zakon o državnim službenicima i namještenicima, UZK će donijeti novi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Ovim Zakonom će se, pored ostalog, proširiti ovlašćenja/ nadležnosti Uprave za kadrove, prije svega u dijelu: - pripreme stručne osnove za izradu propisa u oblasti službeničkih odnosa (zakona i podzakonskih akata) - sprovođenju javnog i internog oglasa za državne organe i službe u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje liste kandidata za izbor - vođenja evidencija vezanih za inerno tržište rada - disciplinske odgovornosti - tehničke podrške Komisiji za žalbe - utvrđivanje obaveznih obuka za pojedine kategorije službenika i evaluacija obuka Jačanje kapaciteta UzK će uslijediti nakon donošenja Zakona, kada definitivno budu poznata rješenja kojima se uređuju nadležnosti ovog organa. Moguće je da se nacrt novog akta o organizaciji i sistematizaciji UZK priprmi nakon što Vlada utvrdi Prijedlog zakona. U cilju jačanja kapaciteta i nadležnosti UzK, u okviru postojećih zakonskih rješenja, pripremljen je novi Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji UzK, koji je Vlada usvojila na sjednici od 7.04. 2011. Novim pravilnikom je sistematizovano 9 novih radnih mjesta u cilju bolje koordinacije sa državnim organima i međunarodnim organizacijama. Nakon stupanja na snagu novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima biće utvrđen i novi Akt o unutrašnjoj

					organizaciji i sistematizaciji UZK. Uprava za kadrove je raspisala oglase za popunu radnih mjesta u skladu sa Pravilnikom.
	2. Donošenje programa obuka zaposlenih u Upravi za kadrove: - upravljanje Centralnom kadrovskom evidencijom - ocjenjivanje zaposlenih - selekcija i testiranje kandidata za prijem u radni odnos	UZK	Kontinuirano	Donijet program Broj sprovedenih obuka Broj polaznika po temama	Nakon što se donese Zakon o državnim službenicima i namještenicima utvrdiće se program obuka zaposlenih u UZK, koji će podržati norveški projekat. Novim Zakonom o državnim službenicima i namještenicima utvrdiće se nove nadležnosti Uprave za kadrove, kao centralnog organa koji će imati jasnu odgovornost, instrumente i mjere u dijelu upravljanja i razvoja ljudskih resursa. U saradnji sa norveškim DSSR projektom planirane su 2 obuke za jačanje kapaciteta zaposlenih u Upravi za kadrove. Prva obuka je održana 4. maja 2011. na temu "Planiranje i evaluacija aktivnosti u Upravi za kadrove". Druga obuka je planirana u periodu maj-jun i u toku su tehničke pripreme za njenu realizaciju. Uprava za kadrove je kandidovala projekat za IPA 2011: Podrška Upravi za kadrove u implementaciji Zakona o državnim službenicima i namještenicima (2011). Ovaj projekat doprinijeće jačanju kapaciteta Uprave za kadrove.
6. Obezbjedićvan je jednakosti u ostvarivanju prava i obaveza zaposlenih koji se finansiraju iz	1. Prijedlog zakona o zaradama zaposlenih koji se finansiraju iz budžeta CG - uvođenje jedinstvene vrijednosti koeficijenta za fiskalnu godinu - kontrola rješenja o fiksnom i varijabilnom	MF MUP UZK	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	U neposrednoj komunikaciji sa Sekretarijatom za zakonodavstvo, razmatraju se adekvatna rješenja za odredbe koje se tiču osnovnih ciljeva donošenja zakona. Naime, Zakon o zaradama zaposlenih koji se finansiraju iz budžeta CG je zamišljen kao krovni zakon, koji će se, za razliku od postojećih rješenja, odnositi na čitavu javnu upravu, a ne samo na državne službenike i namještenike. Međutim, procedura na izradi ovog zakonskog rješenja

Budžeta - veća kontola zapošljavanja u svim budžetskim jedinicama -nagrađivanje zaposlenih u zavisnosti od rezultata rada u skladu sa sredstvima planiranim Budžetom	dijelu zarade od strane Ministarstva finansija - sva rješenja potpisuje ministar finansija				je obustavljena, imajući u vidu da se sporna pravna rješenja nisu uspjela usaglasiti sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Stoga, planirano je da se osnovne odredbe koje su planirane Zakonom o zaradama zaposlenih koji se finansiraju iz budžeta uključe u Zakon o državnim službenicima i namještenicima i kroz izmjene Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika. Izmjenama Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika pristupiće se kada bude dostavljen Nacrt zakona o državnim službenicima i namještenicima, s obzirom na povezanost ova dva zakona. Nakon što je Vlada utvrdila Prijedlog Zakona o državnim službenicima i namještenicima 7. jula o.g, pristupiće se izradi Zakona o zaradama zaposlenih koji se finansiraju iz budžeta Crne Gore. Razmatranje i utvrđivanje Prijedloga zakona na Vladi je planirano u III kvartalu.
7. Unaprjeđenje nezavisnosti Državne revizorske institucije	1. Prijedlog zakona o dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kojim se utvrđuje: - obaveza dostavljanja Ministarstvu finansija godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja, kontroli i radu unutrašnje revizije - Izuzeće Državne revizorske institucije, Skupštine Crne Gore, Ustavnog suda, sudskih organa i državnog	MF	2011.	Utvrđen Prijedlog zakona	Vlada Crne Gore je na sjednici od 10.februara utvrdila Prijedlog zakona. Prijedlog zakona je u skupštinskoj proceduri i prošao je proceduru na dva odbora: Odboru za ustavna pitanja i zakonodavstvo i Odboru za međunarodne odnose i evropske integracije. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet raspravljaće o Prijedlogu zakona 14.03.2011. Time se okončava procedura razmatranja na odborima Skupštine Crne Gore. Skupština Crne Gore je Zakon o dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru usvojila 31. marta o.g. i očekuje se njegovo objavljivanje u Službenom listu. Zakon je objavljen u Sl. listu br. 20/11.

	tužilaštva, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, nezavisnih regulatornih tijela, akcionarskih društava i drugih pravnih lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio. Potpuna nezavisnost ovih institucija u odnosu na izvršnu vlast.				Sadržaj izmjena je u skladu sa definisanim aktivnostima u drugoj koloni: "Izuzeće Državne revizorske institucije, Skupštine Crne Gore, Ustavnog suda, sudskih organa i državnog tužilaštva, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, nezavisnih regulatornih tijela, akcionarskih društava i drugih pravnih lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio. Potpuna nezavisnost ovih institucija u odnosu na izvršnu vlast".
	2. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, kojim će se: - osigurati finansijska nezavisnost Državne revizorske institucije u skladu s preporukama EU	Skupština CG (Odbor za ekonomiju, finansije i budžet) DRI	2011.	Utvrđen Prijedlog Zakona	Formirana je radna grupa od strane Skupštine CG i DRI, koja će raditi uz podršku međunarodnih eksperata. Radna grupa za izradu Strateškog plana razvoja DRI, kao poseban dio, uradila je analizu postojećeg zakonodavnog okvira, posebno u dijelu ostvarivanja pune finansijske nezavisnosti Institucije i položaja i prava državnih revizora. Urađena analiza poslužiće kao osnova za rad Radne grupe na izmjeni Zakona o DRI. SIGMA, koja je vršila eksterno, nezavisno ocjenjivanje rada Institucije, upoznata je sa urađenom analizom zakonodavnog okvira. Očekuje se njihovo preliminarno mišljenje o datim smjernicama za izmjenu zakonodavnog okvira. Planom aktivnosti Radne grupe predviđeno je da do polovine maja Radna grupa utvrdi tekst izmjena Zakona o DRI i dostavi ga Skupštinskom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet na dalji postupak, kao ovlaštenom predlagaču zakona. Radna grupa, koju čine predstavnici Skupštine, DRI i Vlade, pripremila je prvu verziju nacrtu izmjena i dopuna

					Zakona o DRI. Nakon što SIGMA dostavi smjernice za unaprjeđenje zakonodavnog okvira, konačna verzija Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona biće proslijeđena nadležnom skupštinskom odboru. Nakon dostavljenih smjernica od SIGMA-e, Radna grupa usaglašava tekst Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, koji će do kraja jula biti upućen u skupštinsku proceduru od strane nadležnog skupštinskog Odbora.
	3. Formirati nezavisno Revizorsko tijelo za reviziju IPA sredstava (Sporazum o izmjenama i dopunama Sporazuma o formiranju Revizorskog tijela u okviru decentralizovanog sistema upravljanja instrumentom pretpristupne pomoći	Vlada CG, DRI i Odbor za ekonomiju, finansije i budžet	2011	Formirano nezavisno Revizorsko tijelo za reviziju IPA sredstava	Urađena komparativna analiza najbolje prakse u drugim državama i dostavljena EK, što će biti osnov za definisanje daljih aktivnosti. U skladu sa novim preporukama revizora EK za komponentu I i II, Ministarstvo finansija je pokrenulo aktivnosti na promjeni sastava radne grupe koja se bavi formiranjem nezavisnog Revizorskog tijela. U skladu sa preporukama, u sastav radne grupe su uključeni predstavnici Ministarstva finansija koji nijesu dio operativnih struktura za program IPA. Pored Ministarstva finansija, u izradi Nacrta zakona će učestvovati predstavnici Državne revizorske institucije, Generalnog sekretarijata Vlade i GIZ projekta. Radna grupa je pripremila Nacrt zakona i isti dostavila Ministarstvu finansija. Ministarstvo finansija će, nakon analize dostavljenog teksta, Nacrt zakona 26.04. uputiti Sekretarijatu za zakonodavstvo na dostavljanje mišljenja. Paralelno, Nacrt zakona će se dostaviti i Evropskoj komisiji u cilju dobijanja komentara. Ministarstvo finansija je Nacrt zakona o Revizorskom tijelu uputilo Sekretarijatu za zakonodavstvo na dostavljanje mišljenja. Nacrt zakona je dostavljen i Evropskoj komisiji u cilju dobijanja eventualnih

					komentara. Ministarstvo unutrašnjih poslova je dostavilo pozitivno mišljenje na Nacrt zakona. Nakon dobijanja komentara od Sekretarijata za zakonodavstvo i Evropske komisije, Ministarstvo finansija će Nacrt zakona uputiti Vladi Crne Gore na utvrđivanje. EK je 6. juna dostavila komentare na Nacrt zakona o Revizorskom tijelu o kojima se raspravljalo tokom posjete revizora GD EK za proširenje, koji su u Crnoj Gori boravili 6- 8. juna. Radna grupa za izradu Nacrta zakona će do dobijanja komentara Sekretarijata za zakonodavstvo raditi na pronalaženju modaliteta za uključivanje komentara EK u tekst Nacrta zakona. Nacrt Zakona o Revizorskom tijelu je izmijenjen u skladu sa preporukama EK. Ministarstvo finansija sa Sekretarijatom za zakonodavstvo usaglašava konačni nacrt Zakona. Razmatranje i utvrđivanje Prijedloga zakona na Vladi je planirano u III kvartalu.
--	--	--	--	--	---

3. AKCIONI PLAN JAČANJA VLADAVINE PRAVA

Jačanje vladavine prava - posebno kroz depolitizovano i na zaslugama zasnovano postavljanje članova tužilačkih i sudskih savjeta i državnih tužilaca, kao i jačanjem nezavisnosti, autonomije, efikasnosti i odgovornosti sudija i tužilaca

PRIORITET	MJERA	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Unaprjeđenj e zakonodavn og i institucional nog okvira	1. Izvršiti analizu potrebe izmjene Ustava u dijelu odredaba koje se odnose na sudstvo i državno tužilaštvo: - izbor predsjednika Vrhovnog suda - pozicija Sudskog i Tužilačkog savjeta - izbor državnih tužilaca	MP u saradnji sa Sudskim i Tužilačkim savjetom	I kvartal	Usvojena analiza s preporukama	Analiza potrebe izmjene Ustava u dijelu jačanja nezavisnosti pravosuđa usvojena je na sjednici Vlade od 24.02.2011. godine. <u>Detaljnije u Aneksu 3</u> Ministarstvo pravde priprema Prijedlog za promjenu Ustava u dijelu odredaba koje se odnose na pravosuđe. Prijedlog će nakon utvrđivanja od strane Vlade biti upućen Skupštini na usvajanje. Na osnovu usvojene Analize, pristupilo se izradi Predloga za promjene Ustava u dijelu odredaba kojima se uređuje pravosuđe. Predlog promjena bio je predmet analize eksperata Evropske komisije u periodu 9 - 11. maja nakon čega je usaglašeno da promjene Ustava treba predložiti u pravcu da predsjednika Vrhovnog suda bira Skupština na predlog Sudskog savjeta uz prethodno mišljenje opšte sjednice Vrhovnog suda, da u Sudskom savjetu bude 6 članova iz reda sudija, dva ugledna pravna stručnjaka koje bira Skupština, dva ugledna pravnik a koje imenuje Predsjednik Crne Gore, kao i ministar pravde, a da se predsjednik Sudskog savjeta bira iz reda članova Sudskog savjeta iz reda sudija Vrhovnog suda. U pogledu izbora državnih tužilaca predložiti promjenu da državne tužioce bira i razrješava Tužilački savjet, a da Vrhovnog državnog tužioca imenuje Skupština na predlog Tužilačkog savjeta. Takođe, i da je funkcija

					državnih tužilaca stalna, a da je Vrhovnom državnim tužiocu i šefovima državnih tužilaštava mandat pet godina. Sastav Tužilačkog savjeta treba da bude uređen Ustavom, na način da njegovi članovi budu Vrhovni državni tužilac, pet članova iz reda državnih tužilaca, dva ugledna pravna stručnjaka koja bira Skupština, jedan predstavnik Advokatske komore i predstavnik Ministarstva pravde. Predsjednik Tužilačkog savjeta treba da bude iz reda državnih tužilaca. Nakon održanog sastanka sa ekspertima Evropske komisije, nacrt Predloga za promjenu Ustava, upućen je Evropskoj komisiji i Venecijanskoj komisiji na mišljenje radi koncipiranja konačnog predloga i utvrđivanje Predloga za promjenu Ustava od strane Vlade, i upućivanja Skupštini na usvajanje. Nakon usvajanja Predloga u Skupštini, pristupiće se formulisanju amandmana na Ustav od strane nadležnog tijela Skupštine. Vlada je 2. juna utvrdila Predlog za promjenu Ustava Crne Gore, koji je zatim upućen Skupštini radi daljeg postupka. Predlog za promjenu Ustava je dostavljen i Evropskoj komisiji i Venecijanskoj komisiji. Predstavnici Venecijanske komisije su u Podgorici sa predstavnicima Vlade, Skupštine, Sudskog i Tužilačkog savjeta razmatrali predložene promjene, nakon čega se očekuje zvanično mišljenje Venecijanske komisije o Predlogu za promjenu Ustava. Skupština je dvotrećinskom većinom usvojila Predlog za promjenu Ustava i dopunski Predlog u dijelu koji se odnosi na Ustavni sud i na funkcionalni imunitet predsjednika i članova Senata Državne revizorske institucije. Skupština je obrazovala radnu grupu za izradu
--	--	--	--	--	--

					nacrta akta o promjeni Ustava. Promjene Ustava obuhvatiće sastav Sudskog savjeta, izbor predsjednika Vrhovnog suda, nadležnosti Skupštine kod izbora i razrješenja predsjednika Vrhovnog suda, Vrhovnog državnog tužioca, državnih tužilaca i Tužilačkog savjeta, kao i nadležnosti za izbor i razrješenje predsjednika i sudija Ustavnog suda. Takođe, Ustavom će biti uređen sastav Tužilačkog savjeta. Promjene će obuhvatiti i sastav i izbor sudija i predsjednika Ustavnog suda i odlučivanje u vijeću od troje sudija kada Ustavni sud odlučuje o ustavnim žalbama u cilju efikasnijeg postupanja. Skupština je obrazovala radnu grupu za izradu Nacrta akta o promjeni Ustava.
	2. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu: - izbor članova Sudskog savjeta iz reda sudija - unaprjeđenje postupka izbora sudija i revidiranje utvrđenih kriterijuma za izbor sudija koji se prvi put biraju i izbor sudija koji napreduju, podkriterijuma i njihovo objektivno vrednovanje - razrješenje sudija i unaprjeđenje disciplinske odgovornosti sudija - smanjenje koncentracije ovlašćenja predsjednika Vrhovnog suda odnosno	MP	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Pripremljena radna verzija Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i upućena ekspertima Evropske komisije. <u>Detaljnije u Aneksu 3</u> Organizovan je stručna rasprava sa predstavnicima nevladinih organizacija. Predlog zakona upućen je u Vladinu proceduru pribavljanje potrebnih mišljenja u pogledu usaglašenosti sa evropskim zakonodavstvom, procjene fiskalnog uticaja i usaglašenosti sa ustavopravnim sistemom i pravotehničke ispravnosti. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu bio je prdmet još jedne ekspertize na sastanku koji je održan sa ekspertima Evropske komsije, 9 - 11. maja. Nakon još jedne potvrde od strane eksperata predviđenih izmjena u pogledu načina izbora članova Sudskog savjeta, procedure za preporuku kandidata za predsjednika Vrhovnog suda, razrade

	Sudskog savjeta				kriterijuma za sudije koje se prvi put biraju, koje napreduju i za predsjednike sudova, kao i postupka disciplinske odgovornosti i propisivanja sadržaja i načina vođenja evidencija o sudijima, Ministarstvo pravde je uputilo Vladi Prijedlog zakona na utvrđivanje. U skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije, koje je zvanično dostavljeno 17. juna, pripremljen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu. Planirano je da se Prijedlog zakona razmatra na sjednici Vlade 30. juna. Vlada je 30. juna 2011. utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu. Skupština je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu 22. jula 2011.
	3. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima u dijelu: - disciplinskih prekršaja i disciplinskih mjera - preciziranja nestručnog i nesavjesnog rada sudija kao osnov za razrješenje sudija	MP	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Pripremljena radna verzija Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima i upućena ekspertima Evropske komisije. <u>Detaljnije u Aneksu 3</u> Organizovan je stručna rasprava sa predstavnicima nevladinih organizacija. Predlog zakona upućen je u Vladinu proceduru pribavljanje potrebnih mišljenja u pogledu usaglašenosti sa evropskim zakonodavstvom, procjene fiskalnog uticaja i usaglašenosti sa ustavopravnim sistemom i pravotehničke ispravnosti. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima bio je prdmet još jedne ekspertize na sastanku sa eksperatima Evropske komsije, 9 - 11. maja. Nakon još jedne potvrde od strane eksperata predviđenih izmjena u pogledu propisivanja uslova za izbor predsjednika Vrhovnog suda, razrade razloga za

					disciplinsku odgovornost sudija, Ministarstvo pravde je uputilo Vladi Prijedlog zakona na utvrđivanje. U skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije, koje je zvanično dostavljeno 17. juna, pripremljen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima. Planirano je da se Prijedlog zakona razmatra na sjednici Vlade 30. juna. Vlada je 30. juna 2011. utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima. Skupština je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima 22. jula 2011.
	4. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu u dijelu: - postupka izbora zamjenika državnih tužilaca - revidiranja utvrđenih kriterijuma za izbor i njihovog objektivnog vrednovanja po podkriterijumima - disciplinske odgovornosti i razrješenja - smanjenja koncentracije ovlašćenja Vrhovnog državnog tužioca	MP	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Pripremljena radna verzija Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu i upućena ekspertima Evropske komisije (djelimično realizovano) Vidjeti prethodni komentar. <u>Detaljnije u Aneksu 3</u> Organizovan je stručna rasprava sa predstavnicima nevladinih organizacija. Predlog zakona upućen je u Vladinu proceduru za pribavljanje potrebnih mišljenja u pogledu usaglašenosti sa evropskim zakonodavstvom, procjene fiskalnog uticaja i usaglašenosti sa ustavopravnim sistemom i pravotehničke ispravnosti. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu bio je predmet još jedne ekspertize na sastanku sa ekspertima Evropske komisije, 9 - 11. maja. Nakon još jedne potvrde od strane ekspetrata predviđenih izmjena u pogledu propisivanja kriterijuma za izbor državnih tužilaca i njihovih zamjenika, sastava Tužilačkog savjeta, razloga za disciplinsku odgovornost, načina izbora Specijalnog tužioca i njegovih

					zamjenika, Ministarstvo pravde je uputilo Vladi Predlog zakona na utvrđivanje. U skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije, koje je zvanično dostavljeno 17. juna, pripremljen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu. Planirano je da se Prijedlog zakona razmatra na sjednici Vlade 30. juna. Vlada je 30. juna 2011. utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu. Skupština je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu 22. jula 2011.
	5. Donijeti Poslovnik o radu Sudskog savjeta u skladu sa izmjenama Zakona o Sudskom savjetu: - preciznije definisanje i regulisanje (razrada) transparentnosti procedura rada - obrasci za ocjenjivanje zakonom utvrđenih kriterijuma za izbor	SS	II kvartal	Donijet Poslovnik o radu Sudskog savjeta	Izmjene i dopune Zakona o Sudskom savjetu preduslov su za donošenje Poslovnika o radu Sudskog savjeta.
	6. Donijeti Sudski poslovnik koji detaljnije uređuje: - vođenje upisnika, evidenciju i statistiku sudova - ulogu predsjednika suda u slučajevima neblagovremenog postupanja sudija	MP	I kvartal	Donijet Sudski poslovnik	Sudski poslovnik, uz prethodno pribavljeno mišljenje Sudskog savjeta, upućen je na mišljenje i objavljivanje Sekretarijatu za zakonodavstvo. <u>Detaljnije u Aneksu 3</u> Sudski poslovnik, uz prethodno pribavljeno mišljenje Sudskog savjeta, dostavljen na objavljivanje. Sudski poslovnik je objavljen u Službenom listu Crne Gore broj

	- slučajnu dodjelu predmeta				26/2011 od 30.05.2011.godine.
	7. Donijeti Poslovnik o radu Tužilačkog savjeta u skladu sa izmjenama Zakona o državnom tužilaštvu: - razrada transparentnosti procedura rada - obrasci za ocjenjivanje zakonom utvrđenih kriterijuma za izbor	TS	II kvartal	Donijet Poslovnik o radu Tužilačkog savjeta	Formirana radna grupa koja će pripremiti radnu verziju Poslovnika o radu Tužilačkog savjeta i koju će dostaviti Tužilačkom savjetu na mišljenje, nakon usvajanja izmjena i dopuna Zakona o državnom tužilaštvu. Izmjene i dopune Zakona o državnom tužilaštvu preduslov su za donošenje Poslovnika o radu Tužilačkog savjeta.
	8. Uspostaviti centalnu bazu podataka: - izbor, ocjenjivanje rada, razrješenje i disciplinska odgovornost sudija - izbor, ocjenjivanje rada, razrješenje i disciplinska odgovornost državnih tužilaca	SS TS	II kvartal	Uspostavljena centralna baza podataka u Sudskom i Tužilačkom savjetu	Tužilači savjet vodi i redovno ažurira bazu podataka u pogledu izbora, ocjenjivanja rada, razrješenja i disciplinske odgovornosti državnih tužilaca i zamjenika tužilaca. Uspostavljanje centralne baze je u toku. Uspostavljena je centralizovana baza podataka za disciplinsku odgovornost sudija. Zakon o izmjenama i dpunama Zakona o Sudskom savjetu propisan je sadržaj evidencije podaka o sudijama koju vodi Sekretariajt Sudskog savjeta, dok je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu propisan sadržaj evidnecije podatka o državnim tužiocima. U okviru PRIS-a realizovano je aplikativno rješenje za evidentiranje podataka o razrješenjima i disciplinskoj odgovornosti sudija, koje je u funkciji u Sekretarijatu Sudskog savjeta. U bazi podataka unijeti su svi podaci o sprovedenim disciplinskim postupcima i razrješenjima. Od konstituisanja Sudskog savjeta pokrenuto je 12 disciplinski postupaka: - novčane kazne 3

					- odbijanje predloga 5 - prekid postupka 4 (spisi dostavljeni Sudskom savjetu zbog postojanja elemenata za razrješenje, tako da su dva postupka obustavljena, jer su predlozi povučeni, jedan sudija je podnio zahtjev za prestanak funkcije, dok je jedan postupak u toku). Od konstituisanja Sudskog savjeta pokrenuto je 10 postupaka za razrješenje - razrješen su 4 sudije - postupak obustavljen za 2 sudija - u toku postupka za razrješenje 4 sudije podnijele predlog za prestanak sudijske funkcije. Privremeno je udaljeno 18 sudija: - zbog pokretanja postupka za razrješenje udaljeno je 9 sudija (član 69.stav 2 Zakona o Sudskom savjetu) - zbog sprovođenja istrage udaljeno je 9 sudija (član 69. stav1 tačka 2 Zakona o Sudskom savjetu) - ukinuto je 7 odluka o privremenom udaljenju zbog prestanka razloga za udaljenje Zahtjev za prestanak sudijske funkcije podnijelo je 23 sudije: - 3 zahtjeva zbog ispunjavanja uslova za starosnu penziju - 1 zahtjev zbog prelaska na novu dužnost - 19 zahtjeva iz ličnih razloga (4 u toku postupka za razrješenje) - jednom sudiji je prestala sudijska funkcija, jer je osuđen na безусловnu kaznu zatvora, saglasno članu 121 stav 2 Ustava CG
--	--	--	--	--	--

					Ukupan broj sudija kojima je prestala sudijska funkcija: 24 U Tužilačkom savjetu u toku je uspostavljanje centralne baze podataka za izbor, ocjenjivanje rada, razrješenja i disciplinsku odgovornost državnih tužilaca.
	9. Uspostaviti mehanizme za praćenje poštovanja etičkih kodeksa za sudije i državne tužioce	SS TS	II kvartal	Uspostavljeni mehanizmi za praćenje poštovanja etičkih kodeksa	Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu predviđen je pravni okvir za uspostavljanje mehanizama za praćenje poštovanja etičkih kodeksa za sudije i tužioce. Naime, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu predviđa da Konferencija sudija bira Komisiju za etički kodeks sudija. Komisija prati primjenu etičkog kodeksa sudija i najmanje jednom godišnje dostavlja izvještaj Sudskom savjetu. Ovakvim zakonskim rješenjem biće uspostavljeni mehanizmi za praćenje poštovanja etičkog kodeksa za sudije. Predlogom zakona o izmjenama i i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu predviđeno je da Kodeks tužilačke etike utvrđuje proširena sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva, po prethodno pribavljenom mišljenju sjednice državnih tužilaštava. Proširena sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva bira Komisiju za etički kodeks tužilaca koja ima predsjednika dva člana koja se biraju iz reda državnih tužilaca zamjenika na vrijeme od četiri godine. Kodeks sudijske etike prvi put je usvojen na konferenciji svih sudija održanoj 26. 07. 2008. godine. Sudije su obavezne da se pridržavaju kodeksa. Na sastancima sa predsjednicima svih sudova u Crnoj Gori, koji se održavaju svakog mjeseca, prati se poštovanje kodeksa

					sudijske etike - kroz zaključke utvrđena je obaveznost njihovog praćenja. Međutim, tek usvajanjem navedenih zakona i konstituisanjem Komisije koja će pratiti sprovođenje kodeksa sudijske etike, stvoriće se uslovi za potpunu kontrolu njegove primjene. Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu koji je Vlada utvrdila 30. juna 2011., u skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije, predviđeno je da Komsija za praćenje primjene Etičkog kodeksa sudija ima predsjednika i dva člana. Predsjednik se bira iz reda članova Sudskog savjeta i sudija, jednog člana bira proširena sjednica Vrhovnog suda iz reda sudija, dok je drugi član predsjednik Udruženja sudija Crne Gore. Takođe, Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu, koji je Vlada utvrdila 30. juna 2011., u skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije, predviđeno je da Komisija za praćenje primjene Etičkog kodeksa ima predsjednika i dva člana. Predsjednik se bira iz reda članova Tužilačkog savjeta i državnih tužilaca, dok jednog člana bira proširena sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva iz reda državnih tužilaca, dok je drugi član predsjednik Udruženja državnih tužilaca Crne Gore. Rok za izbor navedenih komsija je 60 dana od dana stupanja na snagu usvojenih zakona.
2. Unapređenj e implementac	1. Unaprijediti program inicijalne edukacije kroz uvođenje obuke za sudijske vještine:	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne	I kvartal	Usvojen unaprijeđeni program inicijalne	U toku je izrada unaprijeđenog programa inicijalne obuke od strane programskog odbora. Usvajanje programa inicijalne edukacije očekuje se do kraja marta 2011. godine i realizovaće se isključivo iz budžetskih sredstava

. Zakona	- sudska psihologija - tehničke vještine i - specifične vještine potrebne prilikom napredovanja	funkcije CG		edukacije	Vrhovnog suda CG (djelimično realizovano). Centar organizuje Program inicijalne edukacije za stručne saradnike i savjetnike u pravosudnim organima (sudovima i tužilaštvima), kao i za diplomirane pravnike koji ispunjavaju opšte uslove za rad u državnim organima i imaju položen Pravosudni ispit radi njihove pripreme za vršenje pravosudne funkcije. Koordinacioni odbor Centra, na osnovu stvarnih potreba i slobodnih mjesta nosilaca pravosudnih funkcija, Godišnjim programom utvrđuje broj polaznika koji će pohađati inicijalnu edukaciju. Programom za 2011. godinu planirano je 25. polaznika. Na predlog Koordinacionog odbora, Centar je raspisao oglas za Program inicijalne edukacije 2011. i isti je objavljen u drugoj polovini novembra 2010.godine u dva štampana medija. Pored toga, oglas je dostavljen svim sudovima i tužilaštvima u Crnoj Gori. Prijemni ispit se obavio u januaru 2011. godine pred Ispitnom komisijom Centra. Od početnog broja prijavljenih kandidata (32) na prijemni ispit je izašlo 25, od kojih je za Program inicijalne edukacije za 2011. primljeno 23 kandidata. Programom inicijalne edukacije biće obuhvaćena građanska i krivična oblast, pravo EU, sudijske vještine itd. Realizovaće se kroz dvodnevne module čiju će dinamiku odrediti Programski odbor. Predavači će biti iz reda visokih predstavnika pravosuđa, profesora i istaknutih stručnjaka za pojedine oblasti. Izrađen i usvojen unaprijeđeni Program za inicijalnu edukaciju za 2011, od strane Programskog odbora za inicijalnu edukaciju. Unaprijeđeni program inicijalne edukacije za 2011. godinu urađen je od strane Programskog odbora Centra
----------	---	-------------	--	-----------	---

					u drugoj polovini marta 2011. godine. Programom su obuhvaćena građanska, krivična oblast, evropsko pravo i pravo EU i sudijske vještine. Isti će se realizovati kroz 20 dvodvenih modula obuke tj. kroz 40 dana obuke, čija dinamika je takođe utvrđena programom. Program će se realizovati isključivo iz budžetskih sredstava Vrhovnog suda CG. Polaznici programa inicijalne edukacije za 2011. godinu, prisustvovali su seminaru na temu "Pravo EU/instrumenti, karakteristike i osnovni principi", koji je održan dana, 31. marta i 1. aprila 2011. godine, u Podgorici. Seminar je organizovan u saradnji Vrhovnog suda CG-Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije i Evropskog instituta za javnu upravu /EIPA Luksemburg. U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, 7-8. aprila održan je II dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme: krivično pravo, posebno opšte odredbe Zakonika o krivičnom postupku, ovlašćenja i radnje policije u izviđaju; lišenje slobode i zadržavanje od strane policije; krivična prijava i rad tužioca po isto;, odloženo krivično gonjenje. Predavači su bile sudija Apelacionog suda Crne Gore, i i zamjenik Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore; U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, 14-15. aprila, održan je III dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme: krivično pravo, posebno istraga, ovlašćenja državnog tužioca i sudije za istragu, prekid istrage, okončanje istrage; radnje dokazivanja (ko je ovlašćen da ih preduzme i način izvršenja). Predavači su bile sudije Vrhovnog suda Crne Gore;
--	--	--	--	--	--

					U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, 20-21. aprila, održan IV dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme: krivično pravo, posebno privremeno oduzimanje predmeta, oduzimanje imovinske koristi, trajno oduzimanje imovine čije zakonito porijeklo nije dokazano, zaštita bona fide trećih lica, oštećeni i oduzimanje imovinske koristi; mjere tajnog nadzora, mjere za obezbjeđenje prisustva okrivljenog za nesmetano vođenje krivičnog postupka. Predavači su bili zamjenica Vrhovnog državnog tužioca i sudije Vrhovnog suda Crne Gore. U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije održan je 9-10. maja V dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme koje su obrađivane odnosile su se na krivično pravo, konkretnije: optužnica i preispitivanje optužnice, sporazum o priznanju krivice. Predavači su bili sudije Vrhovnog suda Crne Gore. U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije održan je 30-31.maja VI dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme koje su obrađivane odnosile su se na krivično pravo, konkretnije: glavni pretres; rukovođenje glavnim pretresom; izvođenje dokaza na glavnom pretresu; zapisnik glavnog pretresa; postupak za izricanje sankcija bez glavnog pretresa; skraćeni postupak i izricanje sudske opomene. Predavači su bili sudije Vrhovnog suda Crne Gore. U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je 9. 10. juna održan VII dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije u oblasti
--	--	--	--	--	--

					građanskog prava. Konkretna tema: tužba – vrste i sadržina tužbe; prethodno ispitivanje tužbe i mjere za uklanjanje nedostataka u tužbi; odgovor na tužbu procesno pravni i materijalni prigovori. Predavači su bili sudije Vrhovnog suda Crne Gore. U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, 16. juna održan je VIII dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme koje su obrađivane odnosile su se na krivično pravo: presuda vrste presuda i pisana izrada presude – praktičan rad. Drugog dana predavači su komentarisali izrađene presude polaznika ukazujući na propuste i dobra rješenja. Predavači su bili sudije Vrhovnog suda Crne Gore Radulko Kojović i Petar Stojanović. U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije 30. juna- 1. jula održan je IX dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme koje su obrađivane odnosile su se na krivično pravo, konkretno pravni lijekovi, žalba na rješenje; žalba na presudu prvostepenog suda; žalba na presudu drugostepenog suda; ponavljanje postupka i zahtjev za zaštitu zakonitosti. Predavači su bili sudije Vrhovnog suda Crne Gore, Radulko Kojović i Petar Stojanović. U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, 11. jula održan je X dvodnevni Modul edukacije polaznika Programa inicijalne edukacije. Teme koje su obrađivane odnosile su se na građansko pravo konkretnije: dostavljanje; pripremno ročište; ročište za glavnu raspravu; dokazi i izvođenje dokaza; donošenje presude; vrste presude. Predavači su bili sudije Vrhovnog suda Crne Gore, Julka Badnjar i Vesna Begović.
--	--	--	--	--	--

	2. Donijeti Godišnji program kontinuirane edukacije sudija i tužilaca, u sljedećim oblastima: - etički kodeksi - lični i institucionalni integritet - odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija - zaštita prava na pravično suđenje, uključujući praksu Evropskog suda za ljudska prava - poznavanje međunarodnih konvencija i zakona iz oblasti međunarodne pravne pomoći - pravni sistem EU: instrumenti, karakteristike, fundamentalni principi (osnovni principi; definisanje prava EU kao specifičnog pravnog entiteta; struktura pravnog sistema EU - pravni instrumenti) - organizacija, funkcionisanje, pravna sredstva i postupci pred evropskim sudovima (struktura, organizacija i funkcionisanje Suda pravde EU; postupak davanja prethodnog uputstva	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG	I kvartal	Donijet Godišnji program	Donijet Godišnji program obuke, koji će se, zavisno od oblasti, realizovati u saradnji sa Vrhovnom sudom Crne Gore, Vrhovnim državnim tužilaštvom, Ministarstvom pravde CG, Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) Crna Gora, OSCE Misija u CG, Američkom Ambasadom u CG, EIPA Institutom iz Luksemburga, Njemačkom fondacijom za međunarodnu pravnu saradnju IRZ, nevladinim organizacijama itd. U okviru Godišnjeg programa planirano je održavanje stručnih skupova, što će omogućiti svim nosiocima pravosudne funkcije u CG da se stručno usavršavaju. Obuke će trajati kontinuirano tokom cijele godine i u prosjeku će obuhvatiti 100 dana obuke. Učestvovaće nosioci pravosudnih funkcija koji rade na različitim referatima. Što se tiče posebnog programa za Pravo EU, prva obuka će se sprovesti u saradnji sa EIPA Institutom iz Luksemburga i Vrhovnim sudom CG krajem marta 2011. godine. Ostale obuke će se sprovoditi u saradnji sa Vrhovnim sudom CG. Detaljni program obuke o Pravu EU uradiće se u saradnji sa EIPA Institutom iz Luksemburga. U oblastima predviđenim Godišnjim programom za kontinuiranu edukaciju, u toku marta 2011. godine sprovede su sledeće aktivnosti: - U Podgorici, 18. marta 2011. godine Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore, u saradnji i uz finansijsku podršku Njemačke Fondacije za međunarodnu pravnu saradnju – IRZ fondacija (German Foundation for International Legal Cooperation), organizovao seminar na temu: "Zloupotreba procesnih ovlašćenja u parničnom postupku". Seminar je organizovan u cilju
--	--	---	-----------	--------------------------	--

	- uloga nacionalnog sudije u sprovođenju prava EU u nizu odabranih područja (nacionalne sudije i evropski nalog za hapšenje; institut postupka preliminarne presude)				razmjene iskustava, znanja i vještina sudija koji rade na parničnim referatima radi unapređenja uslova za sprovođenje postupka bez odugovlačenja, kao i sprječavanja zloupotrebe procesnih ovlašćenja. Konkretno teme o kojim se govorilo bile su: Rokovi za preduzimanje parničnih radnji i zloupotreba procesnih ovlašćenja; Pravni standardi Evropskog suda za ljudska prava u pogledu zaštite prava na suđenje u razumnom roku u kontekstu primjene CG zakona i prakse CG sudova. - U Budvi/Bečićima, 28. marta 2011. godine, Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije u saradnji sa Programom za razvoj Ujedinjenih Nacija (UNDP) Crna Gora, Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju (OSCE)-Misija u Crnoj Gori, Ambasdom SAD u Podgorici i Upravom za kadrove Crne Gore, organizovao seminar na temu: "Lični i institucionalni integritet i etički kodeks tužilaca" Cilj seminara je bio unapređenje znanja nosilaca pravosudne funkcije (tj. sudija i tužilaca) u oblasti ličnog i institucionalnog integriteta i etike. Na seminaru su se posebno razmatrale sljedeće teme: Korupcija-koruptivna krivična djela-etika, u čemu je razlika?; Problem nepotizma i protekcije – rođaci, kolege i komšije ne moraju da budu naši prijatelji; Preventivna borba protiv korupcije – Uprava za antikorupcijsku inicijativu; Etički kodeks tužilaca i pitanje integriteta; Različiti oblici korupcije/Grupna vježba. - U Podgorici, 31. mart - 1. april 2011. godine, Vrhovni sud CG - Centar za edukaciju nosilaca
--	--	--	--	--	--

					pravosudne funkcije, u okviru projekta tehničke podrške Luksemburga Crnoj Gori, u saradnji sa EIPA-om (Evropski institut za javnu upravu) organizovao je seminar na temu: "Pravo Evropske Unije / Instrumenti, karakteristike i osnovni principi". Ovaj seminar predstavlja nastavak saradnje Centra za edukaciju i EIPA / Evropskog instituta za javnu upravu / i ima za cilj edukaciju nosilaca pravosudne funkcije iz oblasti prava Evropske unije, sudske prakse, strukture i instrumenata pravnog sistema EU. Na seminaru su posebno razmotrene sljedeće teme: Definisanje EU kao specifičnog pravnog entiteta: ciljevi, osnovne vrijednosti i pravna priroda; Struktura pravnog sistema EU. Pregled pravnih instrumenata EU (I): primarno pravo, sekundarno pravo, sudska praksa i drugi instrumenti; Struktura pravnog sistema Evropske Unije; Pregled pravnih instrumenata EU (II); Osvrt na pravne instrumente u oblasti pravosudne saradnje i borbe protiv kriminala; Radionica: Analiziranje pravnih instrumenata EU; Osnovni principi prava Evropske Unije (fundamentalna prava, proporcionalnost, nediskriminacija, itd.); Osnovne karakteristike prava Evropske Unije (primat, direktni efekat, indirektni efekat, odgovornost države), Praktične posljedice za nacionalnog sudiju; Radionica: Analiziranje presude Evropskog suda pravde EU; Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Crne Gore. Suštinska sadržina i pregled odredbi o usklađivanju propisa, primjeni propisa i sudskoj primjeni.
--	--	--	--	--	---

					Predavači su bili strani eksperti: Juan Diego Ramirez-Cardenas Diaz, viši predavač, Evropski centar za sudije i advokate, Evropski institut za javnu upravu (EIPA), jedinica u Luksemburgu; Ludovic Bernardeau, pridruženi viši predavač, Pravni fakultet, Univerzitet Nancy i Nadja Long, predavač, Evropski centar za sudije i advokate, Evropski institut za javnu upravu (EIPA), jedinica u Luksemburgu. Seminaru je prisustvovalo 36 učesnika (bez predavača i organizatora), od kojih 15 sudija (1 Vrhovni sud CG; 4 Apelacioni sud CG; 1 Osnovni sud Podgorica; 1 Viši sud Bijelo Polje; 1 Privredni sud Bijelo Polje; 2 Osnovni sud Kolašin; 1 Osnovni sud Kotor; 1 Osnovni sud Herceg Novi; 2 Osnovni sud Bar; 1 Osnovni sud Ulcinj) i 21 polaznik Programa Inicijalne edukacije. - U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore je 4. aprila 2011., u saradnji i uz finansijsku podršku Njemačke Fondacije za međunarodnu pravnu saradnju – IRZ fondacija (German Fondation for International Legal Cooperation), organizovao seminar na temu: ”Aktuelna pitanja iz radnog prava”. Seminar je organizovan u cilju razmjene iskustva sudija koji rade na parničnim referatima radi otklanjanja određenih dilema i efikasnije primjene Zakona o radu, kao i ujednačavanju sudske prakse. Takođe, i upoznavanja sa praksom njemačkog zakonodavstva i primjerima zauzimanja pravnih stavova Evropskog suda u ovoj oblasti. Konkretno teme: Zakonodavni okvir i mirno rješavanje radnih sporova; Aktuelna pitanja iz radnog prava; Sudska praksa iz radnog prava u Njemačkoj u vezi sa najznačajnijim pitanjima.
--	--	--	--	--	---

					Seminaru je, bez predavača i organizatora, prisustvovalo 23 učesnika (20 sudija i 2 savjetnika) iz sljedećih sudova: 3 sudija Vrhovnog suda CG; 5 sudija Višeg suda u Podgorici; sudija Višeg suda u Bijelom Polju; sudija i 2 savjetnika Privrednog suda u Podgorici; 3 sudija Osnovnog suda u Podgorici; 2 sudija Osnovnog suda u Nikšiću; sudija Osnovnog suda Bar; sudija Osnovnog suda Bijelo Polje; sudija Osnovnog suda Kolašin; sudija Osnovnog suda Pljevlja; sudija Osnovnog suda Berane; sudija Osnovnog suda Kotor. - U Baru, u okviru Tvining Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, 4-5. aprila 2011. održan je seminar za nosioce pravosudne funkcije južnog dijela Crne Gore na temu: "Obuka o specijalnim istražnim tehnikama (uključujući finansijske analize i upotrebe mjera tajnog nadzora) i glavnom pretresu". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretnije teme: Istražne tehnike i vještačenje po nalogu suda - dokazna vrijednost, dokazna ograničenja pojedinih radnji, javne i privatne ustanove, konflikt interesa, različite kategorije; Istrage, vještačenja (medicinski nalazi, analiza DNK uzorka, nalaz alkohola, droge, psihijatrijski pregled); Istrage, vještačenja (građevinski materijal, transport, prirodne katastrofe, telefonija); Istražne tehnike u ekonomskim i finansijskim stvarima.
--	--	--	--	--	--

					- U Zagrebu/Republika Hrvatska, u organizaciji Pravosudne akademije Hrvatske, 7- 8.aprila 2011. održana je međunarodna konferencija pod nazivom”Nacionalni i evopski sudija/tužilac - Uloga centara za stručno usavršavanje”. Konferenciji su ispred Centra za edukaciju učestvovali izvršni direktor i savjetnik u Centru. Središnja tema Konferencije bila je uloga i razmjena iskustva centara za stručno usavršavanje nosilaca pravosudnih funkcija sa posebnim naglaskom na važnost učenja o EU pravu i instrumentima međunarodne saradnje. Diskutovalo se o važnosti učenja stranih jezika, mogućnostima uvođenja i prednostima/manama učenja na daljinu (e-learning), načinima finansiranja edukacija u oblasti prava EU, angažovanju predavača u oblasti prava EU, treninzima za trenere, kao i drugim pitanjima i problemima koja su slična u oblasti edukacija. Na Konferenciji su učestvovali i predstavnici centara za stručno usavršavanje nosilaca pravosudnih funkcija Španije, Francuske i Bugarske, kao i predstavnici Njemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ) i Akademije za evropsko pravo (ERA). Potpisivanje Sporazuma predstavlja korak naprijed u uspostavljanju regionalnog dijaloga i saradnje. U cilju unapređenja dijaloga i saradnje u raznim aspektima od zajedničkog interesa na planu poboljšanja stručnog usavršavanja u pravosuđu, na inicijativu Pravosudne akademije, potpisan je multilateralni Sporazuma o saradnji između centara za stručno usavršavanje nosilaca pravosudnih funkcija Hrvatske, Crne Gore,
--	--	--	--	--	--

					Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Slovenije, Makedonije, Kosova, Poljske, Mađarske, Slovačke i Češke. - U Baru, u okviru Tvinig Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, 11-12. aprila 2011. održan je seminar za nosioce pravosudne funkcije južnog regiona Crne Gore na temu: "Uloga tužioca i sudije u fazi izviđaja i istrage (sa posebnim akcentom na iskustva država članica EU)". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretnije teme: Uloga tužioca u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Uloga sudije u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Organizacija dežurnih telefonskih službi u tužilaštvu i policiji, vođenje evidencije - iskustva Francuske; Metodologija komunikacije između policije, tužilaštva i sudstva, izvještaj o napretku istrage, davanje naloga od strane tužilaštva i uloga sudije; Izviđaj i istraga – nadležnosti policije; Korišćenje tehničke opreme u vršenju službenih radnji; Izlazak državnog tužioca na mjesto događaja, rekonstrukcija događaja. U Podgorici, u organizaciji Vrhovnog suda CG i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, 20. aprila 2011., za sudije centralnog dijela CG, organizovan je seminar na temu: "Evropska Konvencija o ljudskim pravima sa posebnim osvrtom na Član 6. (Pravo na pravično suđenje) i Član 10. (Sloboda izražavanja)". Seminar je imao
--	--	--	--	--	--

					za cilj unapređenje znanja iz ove oblasti i upoznavanje sa aktuelnom praksom Evropskog suda za ljudska prava koja se tiču članova 6. i 10. i s tim u vezi domaćih sudova. Predavači su bili relevantni domaći stručnjaci u ovoj oblasti: Zoran Pažin, Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava i Siniša Bjeković, Centar za ljudska prava Pravnog fakulteta u Podgorici. Seminaru je prisustvovalo 22 učesnika (bez predavača i organizatora) iz sljedećih sudova: 7 sudija Vrhovnog suda; 5 sudija Višeg suda u Podgorici; 1 sudija Apelacionog suda, predsjednik i 5 sudija Osnovnog suda u Podgorici i 3 sudija Osnovnog suda u Nikšiću. Učesnicima seminara su uručeni sertifikati. - U Budvi/Bečićima, Centar je 28 - 29. aprila 2011., u saradnji sa OEBS - Misija u CG i Američkom Ambasadom u CG, organizovao seminar na temu: "Nalazi i mišljenja sudskih vještaka". Seminar je imao za cilj da nosiocima pravosudne funkcije ukaže na koji način da otklone dileme koje se mogu javiti kod određivanja vještačenja. Takođe, u kojoj mjeri treba činjenice utvđivati vještačenjem, metode vještačenja radi pravilnijeg određivanja profila vještaka i cjelishodnije ocjene datog nalaza i mišljenja kao specifičnog dokaza. Konkretno teme: Sudsko medicinska obrada strijelnih rana; Određivanje karaktera strijelnih rana: ustrijel, prostrijel i zastrijelina; Rješavanje dileme ubistvo ili samoubistvo; Karakteristični slučajevi iz prakse sudsko medicinskog vještaka, vezano za KD-a izvršena vatrenim oružjem; Odnos sudske medicine, balistike i kriminalističke hemije, razrješavanja KD-a izvršenih vatrenim oružjem; Utvrđivanje daljine pucanja na odjevnim i drugim predmetima;
--	--	--	--	--	--

					Kriminalističko-hemijsko obrađivanje karaktera ulazne/izlazne rane; Primjena savremenih metoda kod kriminalističko-hemijeskog vještačenja povreda iz vatrenog oružja; Obrada karakterističnih slučajeva za povrede vatrenim oružjem: Slučaj Račak (Kosovo 1999) i Slučaj Topčider (Srbija 2004); DNK analiza u forenzičkoj praksi; Biološki tragovi; Interperetacija rezultata DNK analize; Primjeri iz prakse. - U Budvi/Bečićima, OEBS – Misija u Crnoj Gori, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, NVO CEDEM i Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije su 5 - 6. maja 2011. organizovali seminar/radionicu na temu: "Opšti pravni režim zabrane diskriminacije". Seminar je imao za cilj jačanje kapaciteta svih državnih institucija koje sprovode Zakon o zabrani diskriminacije, uključujući Zaštitnika za ljudska prava i slobode, pravosuđe, javne i državne vlasti i civilni sektor. Konkretno teme: Jednakost, tolerancija i zabrana diskriminacije; Pravni pojam diskriminacije; Oblici diskriminatornog postupanja; Tipični slučajevi diskriminacije u pojedinim segmentima društvenog života i slučajevi diskriminacije izvršeni protiv pojedinih kategorija lica; Mehanizmi pravne zaštite od diskriminacije. - U Budvi/Bečićima, Centar je 5- 7. maj 2011., u saradnji sa OEBS- Misija u CG i Američkom Ambasadom u CG, organizovao seminar na temu: "Edukacija edukatora - Stručno usavršavanje o primjeni novog ZKP". Seminar je imao za cilj da doprinese prenošenju stečenih znanja na ostale nosioce pravosudne funkcije. Konkretno teme i prezentacije: Primjena novog Zakonika o krivičnom
--	--	--	--	--	--

					postupku - izazovi u praksi ; Određivanje uloga sudionika glumci – policijska akademija (ranije uvježbani) policija, tužioci, sudije (istrage, optužnog vijeća, pripremno ročište i rasprava); Određivanje spisa: Podloga za vježbu krivični spis opt. Marijana Gović, zbog krivičnog djela ubistva u pokušaju iz čl. 90. st. 1. u vezi čl. 33. Krivičnog zakona); Radionica - simulacija kaznenog djela, uvježbavanje policije i državnih tužilaca - prijava u policijskoj stanici, uvidjaji, obavještanje državnog tužioca; Odlučivanje državnog odvjetnika o kaznenoj prijavi; istraga, dokazno ročište, dokazne radnje; Ispitivanje okrivljenika, svjedoka, vježba za pritvor i istražni zatvor, dokazne radnje, dokazno ročište, sastavljanje optužnice, predaja optužnice sudiji istrage, formalna kontrola, dostava optužnice na odgovor, dostava spisa raspravnom sudu; Od optuženja do upućivanja na suđenje (čl. 341. do čl. 366. ZKP); Konsenzualna forma – nagađanje - donošenje presude na temelju sporazuma stranaka; Prikaz načina nagađanja; Presuda na optužnom vijeću; Radionica - zadatak optužnog vijeća; odlučivanje o potvrđivanju optužnice; eventualna odluka o istražnom zatvoru; eventualno prethodno suđenje i odluka o nezakonitim dokazima; izjašnjavanje o krivicici (posebnosti ako prizna);povlačenje optužnice i eventualna izmjena optužnice; potvrđivanje ili ne potvrđivanje optužnice; sastavljanje raspravnog spisa i upućivanje na suđenje; Od pripremnog ročišta preko rasprave do prvostepene presude; Radionica - Rasprava sa poricanjem krivnje – unakrsno ispitivanje. - U Podgorici, Vrhovni sud CG - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je 9. maj 2011.
--	--	--	--	--	--

					organizovao seminar/radionicu za nosioce pravosudne funkcije na temu: "Pravo EU – Izvori evropskog prava". Seminar je imao za cilj sticanje i unapređenje znanja nosilaca pravosudne funkcije iz oblasti evropskog prava. Konkretna tema koja je obrađivana je "Izvori evropskog prava". Na Seminaru je učestvovalo šesnaest (16) učesnika, od kojih: 5 zamjenika tužilaca (1 Više DT u Podgorici, 2 ODT Podgorica, 1 ODT Kotor), jedan savjetnik u tužilaštvu (ODT Nikšić) i 11 sudija (1 Vrhovni sud CG, 3 Osnovni sud u Podgorici, 2 Osnovni sud u Nikšiću, 1 Osnovni sud u Kotoru, 1 Osnovni sud u Herceg Novom, 2 Osnovni sud u Baru i 1 Osnovni sud u Ulcinju). - U oblastima predviđenim Godišnjim programom za kontinuiranu edukaciju, u toku maja 2011. sprovede su sljedeće aktivnosti: - U Budvi/Bečićima, organizovana je 5-6. maja prva radionica, u okviru Plana edukacije državnih službenika, nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u drugim nezavisnim organima iz oblasti pružanja zaštite od diskriminacije, sa temom: "Opšti pravni režim zabrane diskriminacije". Radionica je organizovana u saradnji Ministarstva za ljudska i manjinska prava, OEBS- Misija u CG, CEDEM-a i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije. Ovo je prva opšta radionica, nakon koje slijede još tri tematske obuke tj. radionice, sa istim polaznicima, kojima će na kraju obuke biti uručen sertifikat. Cilj organizacije ovih radionica je jačanje kapaciteta svih državnih institucija koje sprovode Zakon o zabrani diskriminacije.
--	--	--	--	--	---

					Prvi trening odnosio se na netrpeljivosti prema marginalnim grupama uopšte. Konkretno teme o kojima se govorilo bile su: jednakost, tolerancija i zabrana diskriminacije; pravni pojam diskriminacije (5 konstitutivnih elemenata koji definišu diskriminaciju); oblici diskriminatornog ponašanja (direktna i indirektna diskriminacija, viktimizacija, mobing, govor mržnje; teški oblici diskriminacije tj. ukršteni-višestruki oblici); tipični slučajevi diskriminacije u pojedinim segmentima društvenog života i slučajevi diskriminacije izvršeni protiv pojedinih kategorija lica; mehanizam pravne zaštite od diskriminacije. Predavači na radionici su bili prof. Dr. Saša Gajin, regionalni ekspert za pitanja diskriminacije i mr Siniša Bjeković, lokalni expert, Centar za ljudska prava Pravnog fakulteta u Podgorici. Radionici je prisustvovalo 29 učesnika, od kojih 9 predstavnika pravosuđa, i to: 4 sudije (osnovnih sudova Podgorica, Bar, Kolašin i Bijelo Polje) i 5 predstavnika Tužilačke organizacije (2 zamjenika ODT Cetinje i Bijelo Polje), savjetnik (ODT Bar), i dva pripravnika (ODT Podgorica). Pored predstavnika pravosuđa, učestvovali su predstavnici Ministarstva zdravlja, Uprave policije, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva prosvjete i sporta, Kancelarije Ombusmana, Vijeća za prekršaje Crne Gore, NVO "Juventas" i LGBT Forum "Progres". - U Ohridu/ Makedonija, predstavnici Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije (izvršni direktor i savjetnik) učestvovali su 11-12.maja na
--	--	--	--	--	---

					Regionalnoj radionici o obukama u pravosuđu, koja je organizovana u okviru zajedničkog projekta Evropske Unije i Savjeta Evrope, pod nazivom “Regionalna saradnja u krivičnoj oblasti: Jačanje kapaciteta u borbi protiv računarskog kriminala” (CyberCrime@IPA). Učestvovali su i predstavnici institucija za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija i nosioci pravosudnih funkcija Hrvatske, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Srbije, Kosova, Albanije, Turske i Makedonije. Rezultati Regionalne radionice: - postignut je sporazum o strukturi osnovnih i naprednih modula obuke koji će biti razvijeni ovim projektom (Priručnik za obuku); - uspostavljena je radna grupa (svaka delegacija je imenovala članove) koja će biti odgovorna za finaliziranje modula obuke kako bi bili prilagođeni svakoj zemlji učesnici; - postignut dogovor o osnivanju regionalnog Pilot Centra za obuku u pravosuđu o cyber kriminalu i elektronskim podacima koji će se osnovati u Zagrebu; - dogovoreni okvirni datumi za održavanje pilot obuka i date preporuke/mjere od strane svake delegacije o potrebnim koracima na nacionalnom nivou. - U Bijelom Polju je 12-13. maja, u okviru twinin Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, održan seminar za nosioce pravosudne funkcije sjevernog dijela Crne Gore, na temu: "Uloga tužioca i sudije u fazi izviđaja i istrage (sa posebnim akcentom na iskustva država članica EU)". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore
--	--	--	--	--	---

					Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretna tema: Uloga tužioca u fazi izviđanja i istrage prema novom ZKP-u; Uloga sudije u fazi izviđanja i istrage prema novom ZKP-u; Organizacija dežurnih telefonskih službi u tužilaštvu i policiji, vođenje evidencije-iskustva Francuske; Metodologija komunikacije između policije, tužilaštva i sudstva; Izvještaj o napretku istrage, davanje naloga od strane tužilaštva i uloga sudije; Izviđaj i istraga – nadležnost policije; Korišćenje tehničke opreme u vršenju službenih radnji; Izlazak državnog tužioca na mjesto događaja, rekonstrukcija događaja. Seminaru je prisustvovalo 11 predstavnika sudstva. - U okviru twining Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, i u saradnji Agencije za međunarodnu pravnu saradnju Francuske i Ministarstva pravde Crne Gore, 15 - 21. maja organizovana je studijska posjeta francuskim pravosudnim organima. Fokus je bio na ulozi tužilaštva u istrazi krivičnih djela, odnosu tužilaštva i policije, ulozi sudije za istragu u fazi istrage, ulozi advokata u pretkrivičnom postupku, kao i na politici obuke koju sprovodi Nacionalna škola za sudije i tužioce u Bordou i Parizu u implementaciji reformi u krivičnom postupku. U studijskoj posjeti su učestvovala 2 predstavnika sudstva. - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je, u saradnji sa Centrom za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), AIRE Centrom iz Londona, Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, IMG-om, uz podršku
--	--	--	--	--	---

					njemačke fondacije Konrad Adenauer - Program vladavine prava za Jugo-Istočnu Evropu, organizovao u Budvi/Bečićima 16-17. maja seminar na temu: "Ostvarivanje ljudskih prava pred institucijama pravosudnog sistema u Crnoj Gori: Pristup pravdi" (djelotvoran pravni lijek – pravo na ustavnu žalbu – Međunarodni standardi i regionalna iskustva). Predavači su bili domaći, regionalni i međunarodni eksperti. Konkretno teme o kojima se govorilo i diskutovalo: - Ustavna žalba u Crnoj Gori – normativni okvir; - Šta čini pravni lijek djelotvornim u smislu članova 13. i 35. Evropske Konvencije o ljudskim pravima; - Regionalni pregled djelotvornih pravnih lijekova, s obzirom na dužinu postupka – studija slučaja: Ustavni sud Republike Srbije; - Uloga Ustavnog suda Crne Gore; - Aspekti regionalnog pristupa ustavnoj žalbi – iskustva Slovenije; - Novija sudska praksa i neriješeni postupci koji se vode protiv Crne Gore, po osnovu kršenja članova 6. i 13. EKLJP; - Djelotvorni pravni lijek u Crnoj Gori – neophodne promjene u cilju usaglašavanja sa međunarodnim standardima. Seminaru je prisustvovalo 27 učesnika: 5 predstavnika sudstva (sudije Vrhovnog suda CG, Višeg suda u Bijelom Polju, Višeg suda u Podgorici, Osnovnog suda u Podgorici i Osnovnog suda u Rožajama), predstavnici Ustavnog suda CG (6), Ministarstva pravde (2), Advokatske komore (5), Organizacije civilnog društva (6), Ombudsmana (1), Skupštinskog odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo (1).
--	--	--	--	--	--

					- Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore je u saradnji sa OEBS-Misijom u Crnoj Gori, 19. maja u Podgorici organizovao okrugli sto na temu: "Pritvor i alternative pritvoru". Cilj je bio podsticanje diskusije o razlozima za određivanje pritvora koji proizilaze iz odredaba Zakonika o krivičnom postupku, te mogućnostima korišćenja alternativa pritvoru uz jemstvo ili druge garancije, kao i ujednačavanje sudske prakse u ovoj oblasti. Konkretno teme o kojima se govorilo i diskutovalo: - Predstavljanje Tematskog izvještaja OEBS-a "Učestalost i opravdanost određivanja pritvora"; - Pritvor: pitanja, troškovi i ponuđena rješenja; - Sudske odluke, obrazloženja i praksa u određivanju pritvora. Primjena Glave VIII novog ZKP: Kako osigurati da pritvor ostane izuzetak; - Izazovi u predhodnoj fazi postupka, alternativne mjere i alternativne sankcije. Okruglom stolu je prisustvovalo ukupno 10 predstavnika sudstva. - U Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je 25. maja održan prvi sastanak Upravnog odbora tvining Projekta između Crne Gore i Francuske "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku". Izvještaj o realizovanim i planiranim aktivnostima i finansijski izvještaj, predstavili su g-din Dominique Duran, Stalni tvining savjetnik i g-đa Catherine Brou, Agencija za međunarodnu pravnu saradnju (Acojuris). - U okviru tvining Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u Podgorici je 25-26. maja održan
--	--	--	--	--	--

					seminar za nosioce pravosudne funkcije centralnog dijela Crne Gore na temu: "Obuka o pisanju podnesaka i odluka prema novim zahtjevima ZKP-a". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Predavači na skupu su bili francuski i domaći eksperti. Konkretno teme: Uloga sudije za istragu u izviđaju (francuski sudija za slobode i pritvor); zahtjevi tužioca; stavljanje pod sudsku kontrolu; žalba protiv presude; privremeno oduzimanje predmeta, imovinske koristi i imovine; postupanje sa sumljivim stvarima; davanje na čuvanje u sudski depozit; oduzimanje vozila, narkotika (uzimanje uzoraka), novca, deponovanje državnoj službi koja upravlja oduzetim stvarima (iskustva Francuske); uništavanje oružja, narkotika, unošenje oduzetog novca u državni budžet; postupanje sa sumnjivim stvarima; zahtjev za povraćaj oduzetih stvari; alternativno rješavanje sporova; načini alternativnog rješavanja sporova: sporazum o priznanju krivice, odlaganje krivičnog gonjenja, odbacivanje krivične prijave iz razloga pravičnosti i kažnjavanje bez glavnog pretresa; poređenje člana 272. crnogorskog ZKP-a sa relevantnim članom francuskog Zakonika. Seminaru je prisustvovalo 6 predstavnika sudstva - Vrhovni sud Crne Gore - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, organizovao je 26. maja u Kolašinu za sudije sjevernog dijela Crne Gore semina na temu: "Evropska Konvencija o ljudskim pravima sa posebnim osvrtom na Član 6 (Pravo na pravično
--	--	--	--	--	--

					suđenje) i i Član 10 (Sloboda izražavanja)". Seminar je imao za cilj unapređenje znanja iz ove oblasti upoznavanje sa aktuelnom praksom Evropskog suda za ljudska prava koja se tiče članova 6 i 10 i praksom domaćih sudova. Predavači su bili, relevantni domaći stručnjaci u ovoj oblasti. Seminaru je prisustvovalo 18 učesnika iz sledećih sudova: 7 sudija Osnovnog suda Bijelo Polje; predsjednik i savjetnik Osnovnog suda Žabljak; 4 sudije Osnovnog suda Pljevlja; predsjednik i 2 sudije Osnovnog suda Berane; predsjednik i sudija Osnovnog suda Plav. Učesnicima seminara su uručeni sertifikati o učešću. - Vrhovni sud CG – Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije organizovao je 27. maja u Kolašinu seminar za nosioce pravosudne funkcije sjevernog dijela CG, na temu: " Pravo EU – Izvori evropskog prava". Seminar je imao za cilj sticanje i unapređenje znanja nosilaca pravosudne funkcije iz oblasti evropskog prava. Konkretna tema: Izvori evropskog prava. Predavač na seminaru je bio dr Zoran Žižić, domaći ekspert za oblast evropskog prava. Seminaru je prisustvalo četrnaest (14) učesnika, od kojih: 9 predstavnika Tužilačke organizacije (1 zamjenik ODT Rožaje, 2 zamjenika ODT Berane, 1 zamjenik Višeg DT Bijelo Polje, 1 zamjenik Osnovnog DT Bijelo Polje, Osnovni DT Pljevlja i 3 zamjenika) i 5 predstavnika sudstva (2 savjetnika Višeg suda u Bijelom Polju i 3 sudija Osnovnog suda Berane). - U okviru twining projekta EU "Implementacija
--	--	--	--	--	---

					Zakonika o krivičnom postupku“ između Crne Gore i Francuske, u Podgorici je 30-31. maja održan seminar za nosioce pravosudne funkcije centralnog dijela Crne Gore, na temu: ”Obuka o specijalnim istražnim tehnikama (uključujući finansijske analize i upotrebe mjera tajnog nadzora) i glavnom pretresu“. Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretnije teme: Sudski aspekt mjera tajnog nadzora; vrste mjera tajnog nadzora, razlozi za izdavanje naredbe za određivanje mjera tajnog nadzora; vrste, sprovođenje i trajanje mjera tajnog nadzora; istražne tehnike i vještačenje po nalogu suda - dokazna vrijednost, dokazna ograničenja pojedinih radnji, javne i privatne ustanove, konflikt interesa, različite kategorije; istrage, vještačenja (medicinski nalazi, analiza DNK uzorka, nalaz alkohola, droge, psihijatrijski pregled); istrage, vještačenja (građevinski materijal, transport, prirodne katastrofe, telefonija); istražne tehnike u ekonomskim i finansijskim stvarima; određivanje vještačenja od strane tužioca-zahtjevi prema novom ZKP-u. Seminaru je prisustvovalo 9 predstavnika sudstva. - U okviru Programa obuke nosilaca pravosudne funkcije, Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore, Kancelarija Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) Crna Gora i Uprava za kadrove Crne Gore organizovali su u Kolašinu 2-3. juna seminar o borbi protiv korupcije, na temu:
--	--	--	--	--	---

					“Vrijednosti, odnos polova i korupcija”. Seminar je organizovan za nosioce pravosudne funkcije sjevernog dijela Crne Gore i opšti cilj je bio unapređenje znanja u oblasti ličnog i institucionalnog integriteta sa sociološkog, kulturološkog, političkog i antropološkog aspekta. Konkretno teme: Odnos polova i rodna ravnopravnost; Anahronizam u muško-ženskim odnosima sa posebnim osvrtom na mizoginiju; Korupcija i institucije; Slabosti u istraživanju korupcije; Tradicionalni obrasci i korupcija; Kriza morala – put do korupcije; Integritet i odgovornost; Korupcija i partije. Seminaru je prisustvovalo 7 predstavnika sudstva. - U okviru tvining projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u Podgorici je 8. juna održana konferencija na temu:” Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima u Evropskoj uniji”. Konferencija je organizovana u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretnije teme: "Zajednički istražni timovi", "Evropski nalog za hapšenje", bilans i perspektive; Evropski nalog za hapšenje: studije slučaja; Jezička zajednica i predstavljanje međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima, mreža IberRed; Buduća saradnja u međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima u Evropskoj uniji: EUROJUST, studija slučaja. Konferenciji je prisustvovalo 10 predstavnika sudstva
--	--	--	--	--	---

					- Vrhovni sud CG - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je u saradnji sa Centom za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), Programom za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) Crna Gora i AIRE Centom iz Londona organizovao u Budvi/Bečioćima 8-9. juna seminar na temu: "Pravo na pravično suđenje i uloga medija prema Evropskoj Konvenciji o ljudskim pravima i Zakoniku o krivičnom postupku Crne Gore". Cilj seminara je bio unapređenje efikasnosti vođenja krivičnog postupka i unapređenje prakse ostvarivanja ljudskih prava pred pravosudnim institucijama u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na pravo na pravično suđenje i slobodu izražavanja – odnos sudstva i medija. Konkretna tema: Novi Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore – ključne izmjene i izazovi; Pritvor u predkrivičnom postupku i istraga u okviru Evropske konvencije o ljudskim pravima – uloga sudstva i tužilaštva; Pravo na pravično suđenje u okviru Evropske konvencije o ljudskim pravima – uloga sudije u osiguranju usklađenosti procesnih pretpostavki sa međunarodnim standardima, uloga tužioca i odbrane u krivičnom postupku; Izvještavanje o krivičnim postupcima: sloboda izražavanja, pravo na pravično suđenje i pravo na poštovanje privatnog života iz perspektive Evropske konvencije o ljudskim pravima; Uloga novinara u okviru važeće legislative u Crnoj Gori; promjene koje je neophodno implementirati u cilju primjene novog Zakonika o krivičnom postupku – uloga sudstva, tužilaštva i odbrane; mjere koje treba preduzeti u susret izmjenama krivičnog zakonodavstva. Seminaru je prisustvovalo 10 predstavnika sudstva.
--	--	--	--	--	---

					- U Podgorici je 9. juna održan osmi koordinacioni sastanak donatora, u organizaciji Ministarstva pravde CG, uz podršku UNDP Crna Gora. Cilj sastanka je bio da se prezentuju međunarodni programi podrške CG kako bi se izbjeglo preklapanje programa i obezbijedila koordinacija aktivnosti. - U Kolašinu, Vrhovni sud CG – Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, organizovao je 13. juna II seminar za nosioce pravosudne funkcije sjevernog regiona, na temu: "Pravo EU – Osnovi evropskog prava". Seminar je imao za cilj sticanje i unapređenje znanja nosilaca pravosudne funkcije iz oblasti evropskog prava. Konkretnije teme: prostor slobode bezbjednosti i pravde; kulturno, istorijsko i vjersko nasleđe Evrope (ujedinjeni u različitosti); princip podijeljene nadležnosti, princip suprematija-primat princip supsidijarnosti, princip proporcionalnost Lisabonski ugovor (Ugovor o EU i Ugovor o funkcionisanju EU; sloboda kretanja ljudi (radne snage), robe, usluga i kapitala. Predavač na seminaru je bio dr Zoran Žižić, domaći ekspert za oblast evropskog prava. Seminaru je prisustvalo ukupno četrnaest (14) učesnika, predstavnika Tužilačke organizacije: (ODT, 1 zamjenik i 2 savjetnika ODT Rožaje; 2 zamjenika i 2 savjetnika ODT Berane, 1 zamjenik i 1 savjetnik Višed DT Bijelo Polje, 1 savjetnik ODT Bijelo Polje, ODT Pljevlja, 1 zamjenik i 1 savjetnik ODT Pljevlja) - U okviru Plana edukacije državnih službenika, nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u drugim nezavisnim organima iz oblasti pružanja zaštite od diskriminacije, u Budvi je 22-23. juna organizovana radionica na temu: "Zabrana diskriminacije LGBT"
--	--	--	--	--	--

					zajednice”. Radionica je organizovana u saradnji Ministarstva za ljudska i manjinska prava, OEBS Misije u Crnoj Gori, Centra za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije. Ovo je druga radionica sa istim polaznicima, a slijede još dvije tematske obuke/radionice. Polaznicima će na kraju biti uručen sertifikat. Cilj organizacije ovih radionica je jačanje kapaciteta svih državnih institucija koje sprovode Zakon o zabrani diskriminaciji. Drugi trening/radionica se odnosio na zabranu diskriminacije LGBT populacije. Konkretno teme o kojima se govorilo na drugoj radionici: Praksa Evropskog suda za ljudska prava - diskriminacija LGBT zajednice; Zabrana diskriminacije LGBT zajednice u Hrvatskoj; Praksa Evropskog suda za ljudska prava - svi oblici diskriminacije; Detaljna studija 3 slučaja pred Evropskim sudom koja se tiču LGBT zajednice. Predavači su bili: Sanja Juras, koordinatorica Lezbijske grupe Kontra i Goran Miletić, Civil Rights Defenders, Programski direktor za Zapadni Balkan. Radionici je prisustvovalo 29 učesnika, od kojih: 9 predstavnika pravosuđa, i to 4 sudije (Osnovnih sudova Podgorica, Bar, Kolašin i Bijelo Polje) i 5 predstavnika Tužilačke organizacije (2 zamjenika (ODT Cetinje i Bijelo Polje), savjetnik ODT Bar i dva pripravnika ODT Podgorica). Takođe, učestvovali su predstavnici Ministarstva zdravlja, Uprave policije, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva prosvjete i sporta, Koncelarije Ombusmana, Vijeća za prekršaje Crne Gore, OKC "Juventas" i LGBT Forum "Progres".
--	--	--	--	--	---

					- Vrhovni sud CG – Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, organizovao je 28. juna seminar za nosioce pravosudne funkcije centralnog južnog dijela CG, na temu: ”Pravo EU – Osnov evropskog prava”. Konkretno teme: prostor slobode bezbjednosti i pravde; kulturno, istorijsko i vjersko nasleđe Evrope (ujedinjeni u različitosti); princip podijeljene nadležnosti, princip suprematija-primat, princip supsidijarnosti, princip proporcionalnosti Lisabonski ugovor (Ugovor o EU i Ugovor o funkcionisanju EU; sloboda ljudi (radne snage), robe usluga i kapitala . Predavač na seminaru je bio dr Zoran Žižić, domaći ekspert za oblast evropskog prava. Seminaru je prisustvalo trinaest (13) učesnika, od kojih: 6 predstavnika Tužilačke organizacije (zamjenik Višeg DT Podgorica; zamjenik ODT Bar; 2 savjetnika ODT Nikšić; 2 pripravnika ODT Podgorica) i 7 predstavnika sudstva (3 sudija Osnovnog suda Podgorica; 3 sudija Osnovnog suda Nikšić i savjetnik Osnovnog suda Ulcinj). - U Podgorici je, u okviru Tvinig Projekta EU ”Implementacija Zakonika o krivičnom postupku” između Crne Gore i Francuske, 30. juna-1. jula održan seminar za nosioce pravosudne funkcije centralnog regiona Crne Gore na temu: ”Obuka o mjerama Zakonika o krivičnom postupku koje mogu dovesti do povrede ljudskih prava”. Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Predavači na skupu su bili francuski i domaći eksperti: Frank
--	--	--	--	--	---

					Lager, sudija i saradnik Pravosudne Akademije u Parizu - sektor međunarodne saradnje i Sian Lewis Anthonu, prof. međunarodnog javnog prava, Radule Kojović, sudija Vrhovnog suda CG i Petar Stojanović, sudija Vrhovnog suda CG. Konkretna tema: Ograničenje ljudskih prava i sloboda u toku istrage: policijski pritvor (uslovi i odvijanje), pretresanje, oduzimanje predmeta i imovinske koristi, obavješćavanje tužioca od strane policije, zadržavanje na carini; Ograničenja prava po nalogu sudije za istragu - sudija za slobode i pritvor u Francuskoj (pritvor, prisluškivanje telefonskih razgovora, pretresanje prostorija, sudska kontrola), ograničenja u vezi sa poštovanjem ljudskog dostojanstva i fizičkog integriteta (ljekarski pregledi); Protivpravna ograničenja ljudskih prava i sloboda, nasilje policije, Generalni inspektorat francuske nacionalne policije (IGPN), Inspekcijaska policijska služba u Francuskoj (IGS), kaznene i disciplinske sankcije; Naknadna sudska kontrola zakonitosti vođenja postupka. Uloga advokata. Seminaru je prisustvovalo 29 učesnika, od kojih: 10 predstavnika Tužilačke organizacije (2 zamjenika Višeg DT Podgorica; 2 zamjenika ODT Nikšić; 1 zamjenik ODT Cetinje; 3 zamjenika i 2 savjetnika ODT Podgorica); 10 predstavnika sudstva (4 sudija, 3 savjetnika i 2 pripravnika Osnovnog suda u Podgorici; savjetnik Osnovnog suda u Danilovgradu); 4 službenika Uprave policije i 5 advokata Advokatske komore CG. - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore je 4. jula, u saradnji sa OEBS Misijom u Crnoj Gori, organizovao okrugli sto na temu: "Pravo
--	--	--	--	--	---

					na pravično suđenje sa posebnim osvrtom na dužinu trajanja postupka“. Skup je organizovan u okviru Projekta Monitoring Sudstva Misije OEBS-a, čiji je cilj da se doprinese ukupnom procesu sudskih reformi u Crnoj Gori. Produkt ovog Projekta su dva tematska izvještaja o pravu na suđenje u razumnom roku u građanskim i krivičnim stvarima. Rezultati pomenutih tematskih izvještaja ističu pitanja prekomjerne dužine postupaka, posebno u građanskoj oblasti, kao i nedovoljne svijesti građana o mehanizmima efektivne pravne žalbe u kontekstu prava na suđenje u razumnom roku što je predviđeno Zakonom od 2007. godine. Okrugli sto je imao za cilj da se podstakne diskusija o pitanjima koja se odnose na dužinu trajanja postupaka i prava na suđenje u razumnom roku u građanskim i krivičnim stvarima, razmotre trenutni mehanizam ubrzavanja postupaka, kontrolni zahtjevi, precedentno pravo Evropskog suda za ljudska prava i dobre prakse u ovoj oblasti. Predavači su bili domaći i strani eksperti: Miloš Bošković, Rukovodilac OEBS Pojekta Monitoringa Sudstva; Maja Laković, Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore; Dušanka Radović, sudija Vrhovnog suda Crne Gore; Dr. François Paychère, sudija, Vrhovnog građanskog i krivičnog suda u Ženevi i predsjedavajući Radne grupe Savjeta Evrope o kvalitetu/vrijednosti pravde; Zoran Pažin, Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava i g-din Nikola Martinović, advokat, Advokatska komora Crne Gore. Skupu je prisustvovalo 29 učesnika, od kojih: 8 predstavnika Tužilačke organizacije (2 zamjenika Višeg DT Podgorica, 2 savjetnika ODT Podgorica;
--	--	--	--	--	--

					ODT i savjetnik ODT Nikšić, 2 zamjenika ODT Cetinje); 9 predstavnika sudstva (1 sudija Vrhovnog suda CG; 2 sudija Višeg suda u Podgorici; predsjednik i 2 sudija Osnovnog suda u Podgorici; 1 sudija Osnovnog suda u Baru; 1 sudija Osnovnog suda u Kotoru i 1 sudija Osnovnog suda u Nikšiću), 3 advokata Advokatske komore CG i 9 predstavnika iz sljedećih institucija/NVO/organizacija: NVO Akcija za ljudska prava; Centar za ljudska prava Pravnog fakulteta u CG; Ministarstvo pravde; NVO Juventas; Centar za demokratiju i ljudska prava-CEDEM; Centar za monitoring-CEMI; Ambasada SAD u CG; Ambasada Holandije. - U Vrhovnom sudu Crne Gore održan je 19. jula sastanak predstavnika Evropskog Instituta za javnu upravu iz Luksemburga(EIPA) Juan Diego Ramirez-Cardenas Diaz sa predsjednikom Vrhovnog suda CG, predstavnicima Koordinacionog i Programskih odbora Centra za edukaciju i direktoricom Centra za edukaciju. Na sastanku se razgovaralo o daljem stručnom usavršavanju nosilaca pravosudne funkcije u CG u oblasti prava EU. Detaljnija informacija o edukaciji i usavršavanju nosilaca pravosudnih funkcija u Crnoj Gori data je u Aneksu 3.
	3. Obuka o alternativnim načinima rješavanja sudskih postupaka, upućivanju predmeta na postupak posredovanja i o uspješnom vođenju alternativnih postupaka	MP CZP	Kontinuirano	Sprovedene obuke	Organizovana je obuka sudija u parničnim odjeljenjima u osnovnim sudovima u Ulcinju, Baru, Kotoru, Herceg Novom, Cetinju i Podgorici. U Osnovnom sudu u Baru organizovana je obuka za sudije u krivičnom odjeljenju o primjeni vaspitnih naloga i posredovanja između žrtve i učinioca krivičnog djela kao jednog od pomenutih vaspitnih naloga. Obuke su realizovane uz podršku UNDP-a i kontinuirano se realizuju.

					Postavljani su info pultovi u pomenutim sudovima u cilju obezbjeđenja informativno propagandnog materijala o institutu posredovanja. Organizovana je obuka sudija u parničnim odjeljenjima u osnovnim sudovima u Nikšiću, Plavu, Rožajama, Beranama, Kolašinu i Bijelom Polju. U Osnovnim sudovima i Osnovnim državnim tužilaštvima u Bijelom Polju, Nikšiću i Podgorici, organizovana je obuka za sudije u krivičnom odjeljenju i tužioce o primjeni vaspitnih naloga i posredovanja između žrtve i učinilaca krivičnog djela, kao jednog od pomenutih vaspitnih naloga. Organizovana je napredna obuka za posrednike u građanskim i krivičnim postupcima za unaprijeđivanje vještina posrednika. Obuka organizovana uz podršku OEBS-a.
	4. Jačanje nepristrasnosti sudija: - dosljedna primjena slučajne dodjele predmeta putem kompjuterske aplikacije u okviru pravosudnog informacionog sistema - praćenje primjene instituta izuzeća sudija i vođenje posebnih evidencija o tim slučajevima	VS	Kontinuirano	Predmeti se slučajno dodjeljuju Uspostavljena evidencija	Sistem elektronske slučajne dodjele predmeta je počeo da funkcioniše u Upravnom sudu, Vrhovnom sudu, Višem i Privrednom sudu u Bijelom Polju, i djelimično u Osnovnom sudu u Pljevljima, zbog nedostatka relevantnih podataka Višeg suda o predmetima iz ranijih godina vraćenih na ponovno sudjenje. U Osnovnom sudu u Herceg Novom i u Osnovnom sudu u Kotoru vrlo brzo će se ažurirati unos predmeta i time pristupiti primjeni funkcionalnosti slučajne raspodjele. Isti je slučaj u Osnovnom sudu u Baru zbog problema unosa podataka od strane Višeg suda u postupku po redovnom pravnom lijeku i zbog nedostatka podataka za predmete iz ranijih godina koji se nastavljaju ili vraćaju na ponovno odlučivanje. U Apelacionom sudu je došlo do greške upisničara u redoslijedu sudija koji duže predmete, tako da je greška

					otklonjena i sistem će biti u funkciji. Osnovni sud Bijelo Polje ima problema sa mrežom u vanparničnoj pisarnici, dok su prvostepeni krivični i parnični predmeti uredno elektronski šifrovani . Pružena je pomoć Izvršiocima kako bi se preostali broj predmeta unio u elektronsku bazu. Generalno, službenici i namještenici su obučeni za rad. Činjenica da je aplikativno rješenje u vlasništvu sudova i da im se zahtjevi za izmjenama i dopunama realizuju odmah ili najduže za 24 sata, dodatno ih stimuliše za rad. Potpuna ažurnost će se postići angažovanjem predsjednika sudova i Sekretarijata Sudskog savjeta - Odjeljenja za informaciono komunikacione tehnologije . Treba imati u vidu da se kod sudova sa malim brojem sudija (četiri) ne može vršiti elektronska slučajna dodjela predmeta. U skladu sa Sudskim poslovnikom, početkom godine se donosi raspored i dijele sudski referati po sudijama. U malim sudovima, postoji sudija koji isključivo vodi parnicu, sudija koji postupi po krivičnim predmetima, sudija za istragu i sudija za vanparnicu. Stoga, u malim sudovima se ne može vršiti slučajna i elektronska dodjela predmeta, zbog uske specijalizacije sudija po referatima. Pitanje dodjele konkretnog predmeta sudijama regulisano je odredbama Sudskog poslovnika, koji po pribavljenom mišljenju Sudskog Savjeta donosi Ministarstvo pravde i saglasno principu ”slučajne dodjele predmeta”.Takođe, djelokrug rada sudskih odjeljenja, pojedinih vijeća i sudija pojedinaca određuje se Godišnjim rasporedom poslova, koji u skladu sa odredbama Sudskog poslovnika utvrđuje predsjednik suda na početku svake kalendarske godine.
--	--	--	--	--	--

	5. Unaprijeđenje izvještavanja o radu sudova uz podršku informacionog sistema	VS, SS	Kontinuirano	Izvještaji o radu se obrađuju na osnovu informacionog sistema	Vrhovni sud, Viši sud u Podgorici, Viši sud u Bijelom Polju, Apelacioni sud i Upravni sud redovno objavljuju sudske presude na svojim veb stranicama. Vrhovni sud, takođe, objavljuje prevode odluka ESLJP koje su karakteristične za domaću praksu. U toku je izrada portala svih osnovnih sudova u Crnoj Gori, koji će biti operativni od 1. avgusta 2011.
	6. Utvrditi Predlog zakona o izvršenju i obezbjeđenju kojim će se otkloniti nedostaci postojećeg sistema izvršenja i njegova neefikasnost: rješavanje zaostalih predmeta, kraće trajanje postupka i sporova o naplati potraživanja i drugo; unaprijediti nadležnosti buduće službe izvršenja i primijeniti preporuke Savjeta Evrope iz ove oblasti.	MP	I Kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Pripremljen Predlog zakona o izvršenju i obezbjeđenju. Prijedlog zakona je u Vladinoj proceduri. Vlada će utvrditi predlog zakona na sjednici od 17. marta. (djelimično realizovano) Prijedlog zakona o izvršenju i obezbjeđenju utvrđen je na sjednici Vlade Crne Gore od 17.03.2011. godine i dostavljen Skupštini Crne Gore, na usvajanje. Najznačajnije novine su: - Prenijeta nadležnost u izvršenjima na javne izvršitelje za izvršenja na pokretnim stvarima, nepokretnostima i dr., dok su pojedina izvršenja ostala u nadležnost suda (predaja i oduzimanje djeteta, vraćanje zaposlenog na rad). - U predlogu za izvršenje koji se podnosi javnom izvršitelju ne moraju biti navedena sredstva i predmet izvršenja. Jedini pravni lijek je prigovor (ukinita je žalba), dok je sud dužan da o prigovoru odluči u roku od 15 dana. Kod prigovora na rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave pobrojani su isključivi razlozi za prigovor kako ne bi došlo do zloupotrebe u praksi i odugovlačenja postupka izvršenja. Predviđeno je da će do početka rada javnih izvršitelja po

					predmetima iz njihove nadležnosti postupati sudovi, dok će Centralna banka sprovoditi izvršenje sa računa izvršnog dužnika do osnivanja organizacije za prinudnu naplatu. Predlog zakona o izvršenju i obezbjeđenju je u skupštinskoj proceduri. Predviđeno je da Skupština razmatra Prijedlog zakona na sjednici od 5. jula 2011. Skupština je usvojila Zakon o izvršenju i obezbjeđenju.
3. Jačanje efikasnosti pravosudnih organa	1. Izbor notara na osnovu sprovedenog oglasa	MP	I kvartal	Izabrani notari	Raspisan oglas i prijavljeni kandidati. Notari će biti imenovani do kraja marta. Konkurs za imenovanje notara raspisan je na osnovu Zakona o notarima za 55 notarskih mjesta prema području svih osnovnih sudova u Crnoj Gori. Prijavljeno je 43 kandidata koji su ispunjavali zakonom propisane uslove za imenovanje od kojih je imenovano 34 notara. Rukovodeći kriterijum za imenovanje je bio rezultat na notarskom ispitu. Imenovani notari će polagati zakletvu 23. marta 2011. godine. Komsija Ministarstva pravde utvrdiće ispunjenost prostorno-tehničkih uslova za početak rada notara kako bi se mogao odrediti početak njihovog rada.. U pet opština nije bilo kandidata za imenovanje, tako da će Ministarstvo pravde nastaviti sa organizovanjem polaganja notarskog ispita kako bi se obezbijedili neodtajujući kadrovi u opštinama gdje nije bilo ili nije bilo dovoljno prijavljenih kandidata. Na svečanosti održanoj 29. aprila, 34 notara je položilo notarsku zakletvu. Obrazovana je Notarska komora.

					Vlada je na sjednici 30. juna 2011. godine dala saglasnost na Notarsku tarifu koja je objavljena u "Službenom listu Crne Gore": Notari su počeli sa radom 25. jula.
	2. Analiza alternativnih načina rješavanja sudskih postupaka: - usaglašenost Zakona o posredovanju s međunarodnim standardima - primjena instituta posredovanja - funkcionisanje Centra za posredovanje	MP	II kvartal	Utvrđena analiza	Pripremljena radna verzija Analize (djelimično realizovano). Urađena je Analiza koja sadrži pregled domaćeg zakonodavstva koje uređuje alternativne načine rješavanja sporova, uporednih iskustava, rezultate praktične primjene alternativnih načina rješavanja sporova i predlog zaključaka u kom pravcu treba razvijati alternativne načine rješavanja sporova. Izvršeno je anketiranje svih posrednika, predsjednika sudova i sudija o posredovanju na osnovu upitnika koji su sadržali listu pitanja o dosadašnjim iskustvima sa primjenom alternativnih načina rješavanja sporova. Rezultati ankete se obrađuju i biće unijeti u Analizu, koja će biti dostavljena Vladi na usvajanje. Vlada je 23. juna razmotrila i usvojila Analizu alternativnih načina rješavanja sudskih postupaka. Analiza sadrži pregled zakonodavnog okvira alternativnih načina rješavanja sporova, pregled uporednih rješenja i međunarodnih standarda Savjeta Evrope i Evropske unije i postojeći institucionalni okvir. U skladu sa Analizom, Vlada je zadužila Ministarstvo pravde da pripremi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju. Takođe, Vlada je zadužila Centar za posredovanje da uspostavi bazu podataka o postupcima posredovanja, kao i da radi na daljoj obuci kadrova i promovisanju instituta posredovanja.

	3. U svim sudovima usvojiti godišnji program rješavanja zaostalih predmeta na osnovu utvrđenih mjera u okvirnom programu Vrhovnog suda, u skladu s mjerama iz Strategije i Akcionog plana za reformu pravosuđa: - definisati jasnu metodologiju izvještavanja o rezultatima rješavanja zaostalih predmeta	VS i svi sudovi	I kvartal	Usvojeni okvir program i godišnji programi	Usvojen godišnji program rješavanja zaostalih predmeta (realizovano) Planovi i programi rješavanja zaostalih predmeta utvrđeni su na osnovu precizne statistike na dan 31.12.2010. godine: broj zaostalih predmeta po sudovima; godina iz koje su zaostali predmeti; broj/procenat smanjenja zaostalih predmeta. U Vrhovnom, Apelacionom, Upravnom i dva Viša suda, nema nijedan nezavršen predmet iz 2009. godine i ranijih godina. U dva Viša suda i u Apelacionom sudu, takodje, nema nezavršenih predmeta iz 2010. godine. U Vrhovnom sudu, 14 nezavršenih predmeta iz 2010. godine biće riješeno do kraja marta. U nadležnosti Upravnog suda je 420 predmeta iz 2010. godine, koji će biti završeni do kraja aprila o.g. Inače, iz 2009 i ranijih godina u svim sudovima u Crnoj Gori, na kraju 2010. godine, ostalo je nezavršeno 12.463 složenih predmeta (krivični, parnični i vanparnični) - 69,40 % smanjen je broj zaostalih predmeta (u Aneksu 3 dat je detaljan tabelarni pregled)
	4. Pripremiti Analizu primjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku s odgovarajućim preporukama	MP, sudstvo i NVO sektor	III kvartal	Usvojena analiza	NVO "Akcija za ljudska prava" je pripremila Analizu primjene zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku. U saradnji sa Ministarstvom pravde organizovana je u Podgorici 30.03. 2011. javna rasprava o Analizi, na kojoj su učestvovali predstavnici sudstva i advokature.

4. AKCIONI PLAN ZA OBLAST BORBE PROTIV KORUPCIJE

PRIORITET	MJERA	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Unaprijeđenje antikorupcijskog i institucionalnog pravnog okvira	1. Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika kojim će se implementirati preporuka GRECO iz Treće runde evaluacije	MP	I kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Pripremljen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika i upućen na mišljenje nadležnim državnim organima (djelimično realizovano) Detaljnije u Aneksu 4 Vlada je na sjednici od 24.3.2011. godine utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika kojim se implementiraju GRECO preporuke iz Treće runde evaluacije. Prijedlog zakona je upućen Skupštini na razmatranje i donošenje. Skupština je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika.
	2. Prijedlog Zakona o državnim službenicima i namještenicima: - propisana obaveza usvajanja planova integriteta u javnom sektoru - uveden institut zaštite lica koja prijavljuju korupciju	MUP u saradnji sa UAI	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Rješenjem Ministra unutrašnjih poslova, 04. 02. 2011. godine, formirana je međuresorska radna grupa. Radna grupa je održala dva radna sastanka. Članovima radne grupe data konkretna zaduženja, uz definisanu vremensku dinamiku. UAI će u okviru projekta "Jačanje strateških operativnih kapaciteta UAI", koji realizuje u saradnji sa UNDP-em, obezbijediti stručnu podršku prilikom izrade Predloga zakona. Izbor eksperta je u toku. UAI je obezbijedila stranog eksperta koji učestvuje u izradi Predloga zakona u dijelu zaštite lica koja prijavljuju korupciju. Vlada je na sjednici od 24.03.2011. godine, razmotrila i usvojila Informaciju o aktivnostima na reformi službeničkog sistema i podržala Policy paper o državnim službenicima i namještenicima. Policy paper sadrži i preporuke za unaprijeđenje rješenja koja se odnose na uslove za zapošljavanje i napredovanje u državnoj službi.

				U skladu sa utvrđenom dinamikom, prva radna verzija prijedloga zakona dostavljena je ekspertu Sigmee Hans Achim Roll-u 25.03.2011. godine, na davanje komentara i sugestija. Dogovoreno je da se na osnovu evidentiranih sugestija i mišljenja do 20.04.2011. godine, pripremi inovirana radna verzija Prijedloga zakona, prevede i dostavi H.Rollu i EK na mišljenje. Sljedeći zajednički rad radne grupe i H. Rolla na inoviranoj radnoj verziji Prijedloga zakona planiran je od 04.05.2011.godine do 06.05.2011. godine. Ovim zakonom biće predviđena obaveza donošenja planova integriteta, na osnovu procjene integriteta i smjernica za izradu planova integriteta organa nadležnog za antikorupcijske poslove. Takođe, definišće se da Vlada utvrđuje sadržinu, način pripreme i druga pitanja od značaja za utvrđivanje i sprovođenje planova integriteta. SIGMA je uputila komentare na drugu radnu verziju, dok je 4-5. maja održana radionica, na kojoj su analizirani dobijeni komentari. Na osnovu zaključaka sa radionice, Radna grupa grupa priprema treću radnu verziju, koja će do 25.maja biti upućena EK i SIGMI. Treća radna verzija, usaglašena je sa komentarima SIGME i upućena državnim organima, organima lokalne samouprave i NVO na komentare, sa rokom do 31.05.2011. godine. Istovremeno, treća radna verzija Zakona dostupna je na sajtu MUP-a. U toku je prevođenje ove verzije na engleski, nakon čega će se dostaviti SIGMI i EK. Sa predstavnicima SIGME zakazana je radionica 1-2. juna radi konačnog
--	--	--	--	---

					usaglašavanja teksta zakona. Nakon održane Radionice, Prijedlog zakona dostavljen je nadležnim organima na mišljenje 13. juna. Planirano je razmatranje Prijedloga zakona na sjednici Vlade 7. jula. Vlada je 7.jula 2011. utvrdila Prijedlog Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Skupština je donijela Zakon o državnim službenicima i namještenicima 22. jula 2011.
	3. Prijedlog izmjene Zakona o radu - utvrđen institut zaštite zaposlenih u privatnom sektoru koji prijavljuju korupciju	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	I kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	U Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama zakona o radu utvrđen je institut zaštite zaposlenih koji prijavljuju korupciju. Prijedlog zakona je upućen na mišljenje nadležnim državnim organima. (djelimično realizovano). Vlada Crne Gore je utvrdila Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o radu 31. marta 2011. godine. U skladu sa Zaključkom Vlade, Radna grupa je zadužena da u socijalnom dijalogu nastavi sa usaglašavanjem odredbi koje se odnose na zaključivanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme i pojednostavljenu proceduru otpuštanja zaposlenih, kako bi amandmanima Vlade djelovala na utvrđeni Predlog. Ova Radna grupa i dalje radi na usaglašavanju ovih odredbi. Nakon usaglašavanja Prijedlog će biti upućen Skupštini CG na razmatranje i usvajanje. Zaključkom Vlade, povučen je Prijedlog zakona od 31. marta. Vlada je na sjednici od 23. juna utvrdila konačan tekst Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu i uputila Skupštini na razmatranje i usvajanje. Razmatranje i donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu od strane Skupštine planirano

					je u septembru.
	4. Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa: - proširenje ovlašćenja KSSI i jačanje njene nadzorne uloge, posebno u dijelu provjere podataka koji se podnose od strane javnih funkcionera - strožije mjere kaznene politike - zabrana licima neposredno izabranim na izborima da budu članovi upravnih i nadzornih odbora - proširenje broja javnih funkcionera - preciznije rješavanje postupka za razrješenje javnog funkcionera - promjena roka za dostavu izvještaja o prihodima i imovini - vrijednost poklona i dr. u skladu s preporukama Evropske komisije i Savjeta Evrope	MUP KSSI	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa	U toku je formiranje međuresorske radne grupe, koja će početi sa radom 10. marta, na osnovu smjernica MUP, a po prijedloga KSSI. UAI će u okviru projekta "Jačanje strateških operativnih kapaciteta UAI", koji sprovodi sa UNDP-em, obezbijediti stručnu podršku prilikom izrade Prijedloga zakona. Izbor eksperta je u toku. UAI je obezbijedila stranog eksperta koji učestvuje u izradi Prijedloga ovog zakona. Rješenjem ministra unutrašnjih poslova broj 786/1 od 18.03.2011. godine formirana je Međuresorska radna grupa sačinjena od predstavnika MUP-a, Ministarstva finansija, Vijeća za prekršaje i Komisije za sprječavanje sukoba interesa. UAI je radnoj grupi dostavila komentare i preporuke GRECO koje se odnose na oblast sprječavanja sukoba interesa, iz Izvještaja koji je usvojen u decembru 2010. Radna grupa je održala pet sastanaka i sačinila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa. Nacrt zakona, sa pratećom dokumentacijom, proslijeđen je Ministarstvu pravde, Ministarstvu finansija, Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija i Sekretarijatu za zakonodavstvo. Nacrtom zakona je pored ostalog predviđeno: proširenje broja javnih funkcionera i preciziranje funkcija; ograničenja koja se odnose na vršenje dvije ili više javnih funkcija - nespojivost funkcija; produženje roka za predaju Izvještaja nakon stupanja na javnu funkciju; dostavljanje godišnjeg izvještaja do kraja marta mjeseca u tekućoj godini za prethodnu godinu; neka preciziranja oko kaznenih odredbi; pitanje razrješenja javnih funkcionera; jačanje nezavisnosti Komisije i njene nadležnosti, kontrola prijavljene imovine, preciziranja

					vezana za poklone, pooštrenje sankcija i za druge prekršaje osim postojećih i dr. UAI je preko UNDP obezbijedila ekspertsku pomoć za pripremu Prijedloga ovog zakona koji će u Crnoj Gori boraviti 26. i 27. aprila 2011. godine nakon čega će tekst biti preveden i upućen EK na komentare. Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa upućen je na mišljenje Sekretarijatu za zakonodavstvo 11. maja 2011. godine. Takođe, Nacrt zakona je preveden na engleski jezik i dostavljen EK. Nacrt zakona je usaglašen sa Sekretarijat za zakonodavstvo i upućen na mišljenje Ministarstvu pravde, Ministarstvu finansija i MVPEI. Tekst zakona biće dostupan na sajtu MUP. U okviru TAIEX radionice, koju organizuju Vlada CG i EK/DEU na temu "Unaprjeđenje normativnog i institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije u Crnoj Gori", 28. maja u Regionalnom centru za obuku državnih službenika (ReSPA) u Danilovgradu, razmatraće se i Nacrt zakona o sprječavanju konflikta interesa. Na Radionici u Danilovgradu, razmatran je Prijedlog zakona, dok je Ministarstvo unutrašnjih poslova 2. juna organizovalo okrugli sto na temu "Izmjene i dopune Zakona o sprječavanju sukoba interesa". Poziv za učešće na okruglom stolu je proslijeđen svim nevladinim organizacijama i državnim organima. Određen broj učesnika dostavio je konkretne sugestije u pisanoj formi, koje je Ministarstvo razmotrilo prilikom dorade teksta zakona.
--	--	--	--	--	---

				U Skupštini Crne Gore je 10. juna održan okrugli sto o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa, uz učešće poslanika svih stranaka, NVO sektora i stranih eksperata. Učesnici okruglog stola su podržali rješenja sadržana u Prijedlogu zakona. Dodatno, dobijeni su komentari na Prijedlog zakona EU eksperta za oblast sprječavanja sukoba interesa, koji je angažovan u okviru projekta "Jačanje strateških operativnih kapaciteta UAI", koji sprovodi UNDP. Ministarstvo je u finalizaciji Prijedloga zakona uzelo u obzir komentare i sugestije ovog eksperta. Vlada je 23. juna utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa. Nakon konsultacija sa Evropskom komisijom, dostavljeni su amandmani na Prijedlog zakona, koji bi Skupština trebalo da donese do 29. jula 2011.
	5. Prijedlog Zakona o finansiranju političkih partija – izmijeniti Zakon u skladu sa GRECO preporukama	MF DIK UAI	III kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona U organizaciji CDT održan je okrugli sto uz učešće nadležnih Vladinih resora. Dogovoreno je da narednih dana Vlada uputi poziv CDT, CEMI i MANS da odrede svoje predstavnike u Radnoj grupi za izradu zakona. Radna verzija Prijedloga Zakona trebalo bi da bude završena u naredna dva mjeseca. Takođe, UAI će u okviru projekta "Jačanje strateških operativnih kapaciteta UAI", koji realizuje u saradnji sa UNDP-em, obezbijediti stručnu podršku prilikom izrade Prijedloga zakona. Izbor eksperta je u toku. Izabrani ekspert učestvovao je u radu Komisije za izradu novog Zakona o finansiranju političkih partija (5. maja), a 11. maja je dostavio komentare i preporuke na predložene izmjene i dopune Zakona.

					Komisija je obrazovana Rješenjem Ministarstva finansija br. 01-3598/1, od 05.04.2011. godine. U sastavu Komisije su tri predstavnika nevladinog sektora (MANS, CEMI, CDT), dva predstavnika Ministarstva finansija i po jedan predstavnik Ministarstva pravde, Državne izborne komisije i Uprave za antikorupcijsku inicijativu. Ukupno devet članova. Prvi sastanak Komisije za izradu novog Zakona o finansiranju političkih partija održan je 15.04.2011. godine i tom prilikom dogovorena je dinamika i način rada ovog tijela. Takođe, na sastanku je dogovoreno da Komisija do 15.05.2011. godine donese prvu radnu verziju novog Zakona o finansiranju političkih partija, a u skladu sa preporukama GRECO-a. Prije usvajanja na Vladi, nacrt Zakona će se dostaviti EK. Održan je i sastanak članova Komisije za izradu prijedloga zakona o finansiranju političkih partija sa ekspertom iz Savjeta Evrope, gospodinom Quentinom Reed-om. Planirano je da Komisija pripremi Nacrt zakon, najkasnije, do 10 juna, nakon čega će biti dostavljen Vladi na utvrđivanje. U okviru TAIEX radionice, koju organizuju Vlada CG i EK/DEU na temu "Unaprjeđenje normativnog i institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije u Crnoj Gori", 28. maja u Regionalnom centru za obuku državnih službenika (ReSPA) u Danilovgradu, razmatraće se i Prijedlog zakona o finansiranju političkih partija. Uz ekspertsku podršku Q. Reed-a (koji je ponovo boravio u Podgorici 20 – 22. juna), Komisija za izradu Nacrta zakona o finansiranju političkih partija je završila rad na usaglašavanju Nacrta zakona.
--	--	--	--	--	--

					Ključne novine su: - Inovirano je poglavlje koje se odnosi na zabrane (finansiranja iz inostranstva, anonimnih izvora, kao i od strane privatnih preduzeća koja učestvuju na javnim tenderima); - Definisane su nove kaznene odredbe (do sada su kaznene odredbe bile opisne, a novi predlog je da budu nominalno iskazane u skladu sa novim Zakonom o prekršajima); - Izmijenjeni su rokovi dostavljanja izvještaja (umjesto dosadašnjih 45 dana, rok za dostavljanje izvještaja je 30 dana nakon izbora); - Izmjena u raspodjeli budžetskih sredstava (budžetska sredstva za finansiranje troškova izborne kampanje u godini u kojoj se održavaju redovni izbori obezbjeđuju se, umjesto dosadašnjih 0,15%, u iznosu od 0,25% tekućeg budžeta za godinu za koju se budžet donosi); - Nadzor (ovaj će posao umjesto Ministarstva finansija vršiti Državna izborna komisija. Vlada će formirati radnu grupu koja će pristupiti izradi Zakona o ovlašćenjima i obavezama Državne izborne komisije); - Prekršajni postupak (za prekršaj napravljen od strane političke partije može se pokrenuti postupak u roku od dvije godine od dana kad je napravljen prekršaj, umjesto dosadašnjih godinu dana). Planirano je da Vlada 7. jula 2011. razmatra i utvrdi novi Zakon o finansiranju političkih partija. Predviđeno je da Zakon počne da se primjenjuje od 1. januara 2012. Vlada je 7. jula utvrdila Prijedlog zakona o finansiranju političkih partija. Prijedlog zakona je dostavljen Skupštini na razmatranje i usvajanje. Donošenje podzakonskih
--	--	--	--	--	---

					akata je predviđeno u roku od 90 dana od dana početka primjene Zakona. Radna grupa koja je radila na Zakonu je zadužena zaključkom Vlade da izradi i novi zakon o Državnoj izbornoj komisiji, koja će biti nadležna za kontrolu sprovođenja Zakona o finansiranju političkih partija. Stupanje na snagu oba zakona je predviđeno 1. januara 2012. Nakon konsultacija sa Evropskom komisijom, podnijeti su amandmani na Prijedlog zakona, koji bi Skupština trebalo da donese do 29. jula 2011.
	6. Sprovesti obuke za pripremu i sprovođenje planova integriteta	UZK UAI	II kvartal	Broj sprovedenih obuka Broj polaznika iz organa državne uprave	Dvije uprave su se dogovorile oko organizovanja i sprovođenja obuka: prva obuka je planirana početkom aprila, a druga krajem maja 2011. godine. Ekspertsku pomoć pružice slovenačka Komisija za sprječavanje sukoba interesa, na osnovu Memoranduma o saradnji sa UAI (djelimično realizovano). Seminar na temu "Priprema i sprovođenje planova integriteta" organizovan je 21. aprila 2011. godine od strane Uprave za kadrove i Uprave za antikorupcijsku inicijativu. Na seminaru su prezentirana iskustva Slovenije u pripremi Modela plana integriteta i Smjernica za izradu planova integriteta (16 učesnika). Naredni seminar planiran je za 26. maj. U skladu sa planom, seminar "Priprema i sprovođenje planova integriteta" održan je 26. maja. Predavači su bili predstavnici UAI i slovenačke Komisije za sprječavanje korupcije. Učesnicima (20 učesnika) su prezentovani osnovni principi integriteta i iskustva Slovenije u pripremi Modela plana integriteta i smjernica za izradu planova integriteta.
	7. Analiza potrebe obrazovanja	MUP	II kvartal	Usvojena	Pripremljen prijedlog Rješenja o formiranju radne grupe koju će sačinjavati predstavnici nadležnih institucija .

	jedinstvenog antikorupcijskog tijela na nacionalnom nivou, koja će sadržati: - pregled ovlašćenja antikorupcijskih organa - analizu kapaciteta nadzora - preporuke u pravcu objedinjavanja antikorupcijskih institucija	MP MF		Analiza s preporukama UAI je za potrebe izrade Analize sačinila pregled uporedno-pravnih rješenja o osnivanju antikorupcijskih tijela u regionu, sa predlozima. Analiza potrebe obrazovanja jedinstvenog antikorupcijskog tijela na nacionalnom nivou sadržaće: - pregled ovlašćenja antikorupcijskih organa - analizu kapaciteta nadzora - preporuke u pravcu objedinjavanja antikorupcijskih institucija. Nadležne institucije za sprovođenje ove aktivnosti su Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo finansija, a rok za usvajanje analize je II kvartal 2011. Ekspertska misija SIGMA je tokom marta boravila u Crnoj Gori i razgovarala sa predstavnicima nadležnih institucija, sa ciljem sagledavanja mogućnosti i modela reforme antikorupcijskog institucionalnog okvira u Crnoj Gori. U aprilu 2011. godine, SIGMA će podržati izradu Studije izvodljivosti za osnivanje antikorupcijskog tijela – bilo koji naredni korak treba koordinirati sa Komisijom. UAI, pod pokroviteljstvom Savjeta za regionalnu saradnju i Regionalne antikorupcijske inicijative u jugoistočnoj Evropi, organizuje Sastanak direktora nacionalnih institucija i agencija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala zemalja članica Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECF). Sastanak se organizuje u okviru crnogorskog predsjedavanja SEECF-om, a održaće se u Crnoj Gori 9. i 10. maja 2011. godine. Cilj sastanka je da okupi visoke predstavnike specijalizovanih antikorupcijskih tijela
--	--	----------	--	--

					zemalja jugoistočne Evrope i posluži kao platforma za razmatranje trenutnog stanja i izazova u prevenciji i suzbijanju korupcije u regionu. Jedan od panela biće posvećen diskusiji o Institucionalnom antikorupcijskom okviru u Jugoistočnoj Evropi: Iskustva i dobra praksa. Informacija sa konferencije i zaključci sa pojedinačnih panela biće dostavljeni nadležnim ministarstvima i objavljeni na internet stranici UAI (www.antikorupcija.me). U organizaciji Vlade Crne Gore i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, uz ekspertsku podršku SIGMA, održaće se TAIEX radionica "Unaprjeđenje normativnog i institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije u Crnoj Gori", 28. maja 2011. u Regionalnoj školi za javnu upravu (ReSPA) u Danilovgradu. Programom radionice predviđeno je razmatranje seta antikorupcijskih zakona: Zakon o javnim nabavkama, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika kojim se implementiraju GRECO preporuke iz Treće runde evaluacije, Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa i Prijedlog zakona o finansiranju političkih partija. Takođe, razmatraće se i Studija izvodljivosti jedinstvene antikorupcijske institucije, koju je izradila SIGMA, na osnovu rezultata posjete ovog ekspertskog tijela Crnoj Gori, 17. i 18. marta 2011. godine. U radionici će učestvovati predstavnici državnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija, kao i eksperti Evropske komisije i SIGMA. Analitički dokument grupe eksperata SIGMA-e
--	--	--	--	--	---

					"Unaprijeđenje institucionalnog okvira za sprječavanje korupcije u Crnoj Gori" razmatran je na tvining radionici koja je održana u RESPA 28. maja 2011. Dokument je ocijenjen kao sveobuhvatan i sadrži brojne preporuke koje treba uzeti u obzir kod unaprijeđenja antikorupcijskog institucionalnog okvira u Crnoj Gori. Vlada je 16. juna razmatrala "Ocjenju stanja antikorupcijskog institucionalnog okvira u Crnoj Gori", sa analitičkim dokumentom SIGMA. Vlada je usvojila sljedeće zaključke: 1. Zadužuju se nadležna ministarstva da prilikom pripreme propisa u oblasti sprečavanja sukoba interesa, javnih nabavki i finansiranja političkih partija uzmu u obzir preporuke definisane u analitičkom dokumentu SIGMA-e. 2. Zadužuje se UAI da do kraja 2011. godine pripremi informaciju o realizovanim aktivnostima na planu unapređenja postojećih kapaciteta i potreba daljeg jačanja Uprave u administrativnom, tehničkom i stručnom smislu. 3. Zadužuje se NK za praćenje sprovođenja Strategije i AP za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala da prilikom definisanja i razmatranja AP (2013-2014) uzme u obzir preporuke definisane u analitičkom dokumentu SIGMA-e.
	8. Donijeti Program obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije (kao dio Godišnjeg programa Centra: - Program 1- Lični i	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG	I, II i III kvartal	Donijet program Sproveden program u saradnji sa UNDP, OSCE, US Amb i UZK.	Program obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije, uključen je u Godišnji program obuke Centra za 2011. godinu kao njegov sastavni dio. Sprovodiće se u saradnji sa UNDP CG, OSCE Misijom u CG, Američkom Ambasadom, Upravom za kadrove. Utvrđena je dinamika sprovođenja posebnih programa. Prvi seminar koji će biti posvećen Programu 1 (lični i

	institucionalni integritet - Program 2 - Koruptivna krivična djela - Program 3 - Istraga krivičnih djela sa elementima korupcije i povezana pitanja, s posebnim akcentom na modernu finansijsku istragu			Tvining projekat "Implementacija ZKP-a"	institucionalni integritet) i 2.(koruptivna krivična djela) biće realizovan krajem marta 2011. godine., dok će se Programa 3 (Istraga krivičnih djela sa elementima korupcije i povezana pitanja, s posebnim akcentom na modernu finansijsku istragu) realizovati u maju 2011. godine. U 2009. i tokom 2010. godine, Programom obuke je bilo obuhvaćeno: 150 sudija (od ovog broja, 10% je učestvovalo i na različitim seminarima); 35 sudijskih savjetnika; 13 sudijskih pripravnika; 97 državnih tužilaca (od ovog broja, 25% učestvovalo je i na različitim seminarima);18 tužilačkih savjetnika; 8 tužilačkih pripravnika i 99 državnih službenika. U toku 2011. godine, Programom će biti obuhvaćeni svi tužioci. Takođe, i sudije koji rade na krivičnim referatima, kao i sudije koji nijesu pohađali ovaj Program obuke. IPA 2009 Tvining projekat "Podrška implementaciji novog Zakonika o krivičnom postupku" finansiran je od strane Evropske unije. Francuska je partner u ovom Tvining projektu. Implementacioni period traje 15 mjeseci. Ukupna sredstva koja su opredijeljena za finansiranje aktivnosti u ovom projektu iznose 788.715,06€. Komponente Tvining ugovora su: 1. Jačanje kapaciteta Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina; 2. Obezbjedenje treninga (uključujući trening trenera) za sudije, državne tužilce i službenike Uprave policije u cilju implementacije Zakonika o krivičnom postupku; 3. Podrška Komisiji za praćenje implementacije Zakonika o krivičnom postupku; 4. Promocija novih instituta Zakonika o krivičnom postupku među pravnicima specijalizovanim za
--	---	--	--	--	---

					krivično pravo. U okviru Tvining projekta održane su sljedeće edukacije: - 17. i 18. februara 2011. godine, u Podgorici, Radionica "Prenos iskustva u prekrivičnom postupku sa istražnih sudija na državne tužioce", predavači su bili francuski i crnogorski eksperti, a učesnici sudije, državni tužioci i predstavnici Uprave policije; - 7. i 8. marta 2011. godine, Bijelo Polje, Radionica „Prenos iskustva u prekrivičnom postupku sa istražnih sudija na državne tužioce“, predavači su bili francuski i crnogorski eksperti, a učesnici sudije, državni tužioci, predstavnici Uprave policije i Advokatske komore; - 10. i 11. marta 2011. godine, Bar, Radionica "Prenos iskustva u prekrivičnom postupku sa istražnih sudija na državne tužioce“, predavači su bili francuski i crnogorski eksperti, a učesnici sudije, državni tužioci, predstavnici Uprave policije i Advokatske komore. - Seminar "Obuka o specijalnim istražnim tehnikama (uključujući finasijske analize i upotrebe mjera tajnog nadzora) i glavnom pretresu“, održan je u Baru, 4-5. aprila. Predavači su bili francuski i crnogorski eksperti, a učesnici sudije, državni tužioci, predstavnici Uprave policije i Advokatske komore. - Seminar "Uloga tužioca i sudije u fazi izviđaja i istrage (sa posebnim akcentom na iskustva država članica EU“, održan je 11-12. aprila. Predavači su bili francuski i crnogorski eksperti, a učesnici sudije, državni tužioci, predstavnici Uprave policije i Advokatske komore. U programima edukacije učestvovalo je 36 učesnika iz
--	--	--	--	--	--

					državnog tužilaštva, 16 iz suda, 14 iz Uprave policije i tri predstavnika Advokatske komore. Na sve tri edukacije su bili prisutni po dva eksperta iz Francuske i Crne Gore. U programima edukacije realizovanih u sklopu Tvinig projekta, do sada je učestvovalo 181, od čega: 91 učesnik iz državnog tužilaštva (13 državnih tužilaca, 59 zamjenika, 13 savjetnika i 6 pripravnika), 48 iz suda (31 sudija, 15 savjetnika i 2 pripravnika), 34 iz Uprave policije i 9 predstavnika Advokatske komore. Na svih šest edukacija su bili prisutni po dva eksperta iz Francuske i Crne Gore. U okviru edukacija realizovanih do 31.05.2011. godine u sklopu Programa obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije (u svijetlu novog ZKP-a), učestvovalo je 44 učesnika: 12 učesnika iz državnog tužilaštva (3 državna tužioca, 7 zamjenika, 2 savjetnika), 22 predstavnika sudstva (10 sudija, 12 savjetnika), 8 predstavnika državne uprave i 2 predstavnika Advokatske komore. - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore, Kancelarija Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) Crna Gora i Uprava za kadrove Crne Gore organizovali su 2-3. juna seminar u okviru Programa obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije, na temu: "Vrijednosti, odnos polova i korupcija". Cilj je bio unapređenje znanja nosilaca pravosudne funkcije u oblasti ličnog i institucionalnog integriteta sa sociološkog, kulturološkog, političkog i antropološkog aspekta. Predavači na seminaru su bili: prof. dr Ratko Božović, redovni profesor teorije kulture na Fakultetu političkih nauka u Podgorici, prof. dr Čedomir Čupić, redovni profesor sociologije i
--	--	--	--	--	--

					političke antropologije na Fakultetu političkih nauka i Ekonomskom fakultetu u Beogradu i član Upravnog odbora Agencije za borbu protiv korupcije u Srbiji i prof. dr Zoran Stojiljković, vanredni profesor političke sociologije na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i u Podgorici i predsjednik Upravnog odbora Agencije za borbu protiv korupcije u Srbiji, Nada Drobnjak, predsjednica odbora za rodnu ravnopravnost u Skupštini Crne Gore. Konkretna teme: Odnos polova i rodna ravnopravnost; Anahronizam u muško-ženskim odnosima sa posebnim osvrtom na mizoginiju; Korupcija i institucije; Slabosti u istraživanju korupcije; Tradicionalni obrasci i korupcija; Kriza morala – put do korupcije; Integritet i odgovornost; Korupcija i partije. Seminaru je prisustvovao 13 učesnika, od čega: 3 predstavnika Tužilačke organizacije (zamjenik ODT Cetinje i 2 zamjenika ODT Podgorica), 7 predstavnika sudstva (2 savjetnika Viši sud Bijelo Polje; pripravnik Osnovni sud Bijelo Polje; 2 sudija Osnovni sud Plav; 2 pripravnika Osnovni sud Kolašin), 3 predstavnika državne uprave (Ministarstvo odbrane, Uprava za imovinu i Ministarstvo finansija) - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, u saradnji sa Programom za razvoj Ujedinjenih Nacija (UNDP) Crna Gora, OEBS Misijom u Crnoj Gori i Ambasdom SAD u Podgorici i Upravom za kadrove Crne Gore, organizovao je 22 - 24. juna seminar na temu: ”Istraga koruptivnih krivičnih djela povezanih pitanja sa akcentom na finansijske istrage i oduzimanje imovinske koristi – iskustva Republike Srbije”- Program obuke br. 3., koji je dio Programa obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije u svijetlu novog ZKP-a. Cilj seminara
--	--	--	--	--	---

					je bio unapređenje znanja nosilaca pravosudne funkcije u istrazi koruptivnih krivičnih djela, posebne finansijske istrage i oduzimanju imovinske koristi proistekle izvršenjem krivičnog djela. Predavači na skupu su bili relevantni domaći regionalni eksperti: Veselin Vučković, zamjenik Vrhovnog državnog tužioca CG; Dimitrije Popić, zamjenik Tužioca za organizovani kriminal Republike Srbije; Dragan Milošević, sudija Višeg suda u Beogradu; Đuro Čepić, advokat iz Beograda; Miroslav Bašović, sudija Višeg suda u Podgorici i Dragana Đorđević, pomoćnik direktora Direkcije za oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom Republike Srbije. Konkretna tema: Finansijske istrage i oduzimanje imovine, privremeno i trajno - regulisano novim ZKPom; Finansijske istrage i oduzimanje imovine - Zakonodavni okvir i aktuelni momenat u Srbiji, sa aspekta tužioca; Finansijske istrage i oduzimanje imovine - Zakonodavni okvir i aktuelni momenat u Srbiji, sa aspekta sudija; Finansijske istrage i oduzimanje imovine - Zakonodavni okvir i aktuelni momenat u Srbiji, sa aspekta branioca; Istraga koruptivnih krivičnih djela, sa posebnim osvrtom na finansijsku istragu i oduzimanje imovine – iskustva sudije za istragu; Oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom – prednosti i nedostaci Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog djela; Studija slučaja; Rad u grupama, razmatranje konkretnih slučajeva; Prezentacija rezultata rada grupa (I, II i III grupa). Na seminaru je prisustvovalo 19 učesnika, od kojih: 9 predstavnika Tužilačke organizacije (Osnovni DT Kotor; Osnovni DT Ulcinj i 1 zamjenik; Osnovni OD
--	--	--	--	--	---

					Herceg Novi 1 zamjenik; 1 savjetnik Vrhovnog DT; savjetnik i 2 pripravnika ODT Podgorica), predstavnika sudstva (2 sudija Osnovnog suda u Podgorici; predsjednik Osnovnog suda u Nikšiću, savjetnik Višeg suda Bijelo Polje; predsjednik Apelacionog suda; 1 sudija Osnovnog suda u Kotoru) 3 službenika Uprave policije. U sklopu Programa obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije (u svijetlu novog ZKP-a), od 1. januara do 1. avgusta 2011. obuke je pohađalo 55 učesnika, od kojih: 22 iz državnog tužilaštva (16 državnih tužilaca i zamjenika, od kojih je dvoje učestvovalo na više edukacija; 4 savjetnika i 2 pripravnika), 33 predstavnika sudstva (15 sudija, od kojih 2 sudija na više edukacija; 13 savjetnika i 5 pripravnika), 10 predstavnika državne uprave i 5 predstavnika Advokatske komore.
2. Sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i Akcionog plana	1. Monitoring Akcionog plana (2010-2012) za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala: - donijeti Stručno uputstvo o procedurama za organizovanje i rad Sekretarijata Nacionalne komisije, kojim se bliže uređuju procedure prilikom procesa planiranja, organizovanja, obrade i analize izvještaja za Nacionalnu komisiju - postaviti odgovarajući ICT sistem i instalirati	UAI	I kvartal	Usvojen Izvještaj o realizaciji mjera iz AP	Tim UAI-a (Sekretarijat NK) je 01.03.2011. pripremio Nacrt prvog izvještaja o realizaciji mjera iz AP za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (2010 -2012.), koji će se razmatrati na sljedećoj sjednici Nacionalne komisije (tokom marta). Prijedlog Izvještaja, sa preporukama dostaviće se Vladi na usvajanje. Započet je rad na unaprjeđenju i dopuni teksta Stručnog uputstva o procedurama za organizovanje i rad Sekretarijata Nacionalne komisije. Završeno je softversko rješenje, dok će se testiranje i obuka sprovesti tokom marta. Obrazovan je Sekretarijat NK, koji je preuzeo funkcije definisane Strategijom i AP. U UAI je, u skladu sa AP za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uspostavljen petočlani tim koji obavlja poslove Sekretarijata Nacionalne Komisije. Posao Sekretarijata podrazumijeva prikupljanje izvještaja od obveznika izvještavanja (preko 70), njihovu kvalitativnu i

	neophodni softver, koji će unaprijediti proces izveštavanja po Akcionom planu - pružanje administrativne, tehničke i analitičke podrške Nacionalnoj komisiji kroz efikasno obavljanje funkcija Sekretarijata Nacionalne komisije za praćenje sprovođenja Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala			kvantitativnu obradu i objedinjavanje u polugodišnje izvještaje čiji će se sadržaj razmatrati na sjednicama Nacionalne komisije za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (NK). Tokom januara i februara, tim je radio na pripremi I izvještaja o sprovođenju Strategije i AP, uz podršku međunarodnog eksperta, posredstvom UNDP-a. Ocjene ispunjenosti mjera iz nacrtu izvještaja prije njegovog upućivanja NK usklađene su sa predstavnicima NVO sektora. Prvi izvještaj o realizaciji sprovođenja mjera po AP, Nacionalna komisija je jednoglasno usvojila 4. aprila 2011. godine, a Vlada na sjednici od 14. aprila (Izvještaj je dat u Aneksu 4). UAI je izradila i usvojila unaprijeđeno Stručno uputstvo o procedurama za organizovanje i rad Sekretarijata NK. Završeno je softversko rješenje za unaprijeđenje procesa izveštavanja po AP koji će koristiti svi obveznici izveštavanja. Takođe, sprovedene su obuke za UAI, kao i druge korisnike za upotrebu softvera kada je u pitanju modul AP i modul prijava korupcije. U toku je i rad na inoviranju Akcionog plana, kako bi se usaglasio sa AP za sprovođenje preporuka iz Mišljenja EK. U tom cilju, formiran je ekspertski tim za podršku Sekretarijatu, u čijem su sastavu, pored predstavnika relevantnih državnih organa, i predstavnici dvije NVO – MANS i CEMI. Inovirana verzija Akcionog plana za 2011-2012 biće finalizovana tokom maja. Sekretarijat NK je, uz podršku ekspertske tima, izradio nacrt Inoviranog Akcionog plana, koji je 26. maja dostavljen nadležnim organima – obveznicima izveštavanja po AP na eventualne komentare. Prijedlog Inoviranog Akcionog plana razmatran je i usvojen na VI sjednici Nacionalne komisije 4. jula, a na Vladi 21. jula
--	---	--	--	---

					2011. Takođe, u skladu sa obavezom šestomjesečnog izvještavanja o sprovođenju mjera definisanih Akcionim planom za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (2010 – 2012.), u toku je izvještavanje nadležnih organa za period januar-jun 2011. u cilju izrade II Izvještaja o realizaciji mjera iz AP. Rok za dostavljanje pojedinačnih izvještaja Sekretarijatu NK je 18. jul. Prijedlog II izvještaja trebalo bi da se završi do kraja jula.
	2. Analiza rizika u posebno osjetljivim oblastima – Poglavlje II - "Oblasti od posebnog rizika" Akcionog plana za 2010-2012. za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala za 2010-2014.	UAI	II kvartal	Usvojena Analiza rizika	Prikupljena metodološka dokumenta za izradu Analize i razmotrena ekspertska podrška; upućen zahtjev nadležnim subjektima (resorima) za izvještavanje o mjerama u ovim oblastima (privatizacija, javne nabavke, urbanizam obrazovanje, zdravstvo, lokalna samouprava). Cilj je upoznavanje sa procesom i imenovanje kontakt osoba koje bi učestvovali u izradi ove procjene rizika (djelimično realizovano) . UAI je započela aktivnosti na izradi Analize rizika u posebno osjetljivim oblastima – Poglavlje II - "Oblasti od posebnog rizika" Akcionog plana za 2010-2012. za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala za 2010-2014. Za potrebe izrade ove analize, UAI je obezbijedila učešće UNDP eksperata iz Regionalnog Centra u Bratislavi, koji će pružiti stručnu podršku za izradu ovog dokumenta. Eksperti su posjetili Crnu Goru u periodu 16 – 19. marta 2011. Za potrebe izrade analize rizika izabrana su i tri nacionalna eksperta. Izabrani nacionalni konsultanti biće zaduženi za sprovođenje analize rizika u oblastima: zdravstvo i obrazovanje, lokalna samouprava i urbanizam, kao i javne nabavke i privatizacija. Njihov rad

					koordiniraće UAI i izabrani međunarodni ekspert. Predstavnici UAI održali su inicijalni sastanak sa izabranim ekspertima 13. maja. Tim eksperata (jedan međunarodni i tri domaća) analizirali su nalaze i preporuke relevantnih istraživanja, studija i analiza, i dokumentacionu osnovu dopunili podacima dobijenim kroz razgovore sa predstavnicima državnih organa i institucija (25. maj -3. jun). Prvi nacrti dokumenta po oblastima razmatrani su na radionicama 14 - 15. juna. Prema planu rada, do 20. juna će se finalizovati Analiza rizika i dostaviti Vladi na razmatranje i usvajanje. Na radionicama 14-15. juna učestvovali su predstavnici državnih organa i nevladinog sektora. Sugestije iznijete na radionici, kao i u pisanoj formi, uzete su u obzir prilikom finalizacije nacrtu dokumenta. Nacrt je preveden na engleski jezik i 27. juna dostavljen Delegaciji EU na mišljenje. U skladu sa komentarima DEU od 7. jula, pripremljen je prijedlog Procjene rizike, koji je Vlada razmatrala i usvojila 21.jula 2011. Nacionalna Strategija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala 2010 – 2014. kao posebno rizične oblasti identifikuje proces privatizacije, javne nabavke, urbanizam, lokalnu samoupravu, obrazovanje i zdravstvo, tako da je procjena sprovedena u ovim oblastima, sa dva osnovna cilja: – Unapređenje efikasnosti antikorupcijskih politika u oblastima od posebnog rizika, kroz usvajanje datih preporuka za poboljšanje i implementaciju okvira za mjerenje učinka određenih antikorupcijskih mjera na promjenu stanja; – Obezbjedenje metodološkog okvira za procjenu rizika od korupcije, radi uvođenja prakse
--	--	--	--	--	---

					sprovođenja takve procjene prije usvajanja strateških antikorupcijskih politika, kao i planiranja evaluacije učinka sprovednih mjera, sve u cilju boljeg sagledavanja stanja i definisanja preciznijih i efikasnijih antikorupcijskih politika. Ključne preporuke: - Dokument treba da posluži kao metodološki osnov za buduće procjene rizika koje će se sprovoditi prije definisanja strateških antikorupcijskih politika u svim relevantnim oblastima. - Uvesti precizne mehanizme implementacije i praćenja rezultata uvođenja novih propisa, u cilju mjerenja učinka tih propisa u sprečavanju korupcije. - U što skorijem roku usvojiti planove integriteta i mehanizam za njihovo sprovođenje i praćenje rezultata koji se antikorupcijskim mehanizmom postižu. - Revidirati način izvještavanja Tripartitne komisije tako da izvještaj omogućava bolje sagledavanje: broja otkrivenih slučajeva korupcije; broja primljenih prigovora; broja presuda, itd., kao i da bude struktuiran po oblastima. Usvajanje analize je predviđeno krajem juna. Sekretarijat Nacionalne komisije je, uz podršku ekspertskog tima, sačinio nacrt inoviranog Akcionog plana, koji je 26. maja dostavljen nadležnim organima – obveznicima izvještavanja po AP na komentare. Nacionalna komisija će razmatrati Nacrt AP 4. jula 2011. Prijedlog Inoviranog Akvcionog plana razmatran je i usvojen na VI sjednici Nacionalne komisije 4. jula, a na Vladi 21. jula 2011.
--	--	--	--	--	--

					Napredak u pogledu ciljanjih mjera u posebno osjetljivim oblastima Urbanizam: Osnaženi administrativni i kadrovski kapaciteti inspekcijskih službi. Ministarstvo održivog razvoja i turizma uspostavilo je telefon za prijave slučajeva bespravne gradnje, a urađen je i obrazac za prijavu nelegalne gradnje i zajedno sa procedurom prijave postavljen na sajt Ministarstva. U cilju daljeg unapređenja poslovnog ambijenta i eliminisanja uočenih barijera za razvoj biznisa, Vlada je utvrdila predloge o izmjenama i dopunama seta zakona kojima će se dodatno pojednostaviti administrativne procedure za dobijanje neophodnih dozvola, po principu „jednog šaltera“. Utvrđeni su predlozi za izmjene i dopune Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakona o elektronskim komunikacijama, Zakona o zaštiti i spašavanju, Zakona o vodama, Zakona o poljoprivrednom zemljištu, Zakona o geološkim istraživanjima i Zakona o zapošljavanju i radu stranaca. Predviđene promjene učiniće ekonomski ambijent Crne Gore još atraktivnijim za razvoj preduzetničke inicijative i privlačenje stranih investicija. Obrazovanje: Donijet je inovirani Pravilnik o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza, a Rang lista o dodijeljenim učeničkim i studentskim stipendijama, kreditima i prijemu u domove je objavljena na internet stranici. Savjet za visoko obrazovanje je kroz Centar za studije i kontrolu kvaliteta ustanovio organizacionu strukturu (Odbore za upravljanje sistemom obezbjeđenja kvaliteta
--	--	--	--	--	--

					na Univerzitetu i mreže komisija-kancelarija na fakultetima) u cilju obezbjeđivanja kvaliteta na svakoj ustanovi visokog obrazovanja. Takođe, na svakoj privatnoj ustanovi visokog obrazovanja u Crnoj Gori postoje timovi koji se bave obezbjeđenjem kvaliteta. Zdravstvo: Informatička podrška u zdravstvenom sistemu je implementirana u svim ustanovama na nivou primarne zdravstve zaštite i u 7 opštih bolnica (od 32 javne zdravstvene ustanove, informacioni sistem je uveden u 26). Završeno je Nacionalno istraživanje o integritetu zdravstvenog sistema. Prezentacija rezultata održana je u martu 2011. Lokalna samouprava: Primjenjeni etički standardi u lokalnoj samoupravi kroz usvajanje etičkih kodeksa i formiranje etičkih komisija. Obezbiđen je slobodan pristup informacijama. Organizovane su obuke za predstavnike jedinica lokalne samouprave, uspostavljeni timovi za upravljanje projektima, visok je procenat odobrenih projekata.
3. Uspostavljanje čvrstog mehanizma za praćenje rezultata u oblasti istraga, gonjenja i pravosnažnih sudskih presuda, na svim nivoima	1. Uspostaviti sistem za obavezno dostavljanje statističkih podataka o prijavama korupcije: - utvrditi obrasce za dostavljanje informacija o prijavama korupcije od strane svih organa koji imaju otvorenu telefonsku liniju za prijavu korupcije, kao i o daljim postupcima po tim prijavama UAI-u - obezbijediti analitičku obradu podataka o prijavama korupcije	UAI u saradnji sa UIS, UC, PU, DJN,UP, Kancelarija za prijavu korupcije u	I kvartal	Usvojen izvještaj UAI (kvartalni)	UAI je utvrdila Obrazac za dostavljanje informacija o korupciji (broju prijava). Obrazac je dostavljen svim organima koji primaju prijave o korupciji. U sklopu godišnjeg Izvještaja o radu, UAI je dostavila Izvještaj o prijavama korupcije za 2010. godinu Ministarstvu finansija, koji obuhvata podatke o prijavama korupcije podnijetim UAI-u od strane: Ministarstva zdravlja, Sudskog savjeta (Kancelarija za prijavu korupcije u sudstvu), Uprave policije, Uprave carina, Poreske uprave, Uprave za igre na sreću i Direkcije za javne nabavke. Uprava policije je dostavila Upravi za antikorupcijsku inicijativu jedanaest (11) popunjenih Obrazaca o prijavama korupcije, za period 01.01.-15.03.2011.godine.

	dostavljenim organima koji imaju otvorenu telefonsku liniju za prijavu korupcije, kao i o daljim postupcima po njima - broj predmeta, struktura izvršilaca i krivičnih djela koji su rezultat proaktivnih istraga kroz operative i istražne radnje Uprave policije i Državnog tužilaštva	sudstvu (SS), MZ, MPiN, VS, VDT			Ministarstvo prosvjete i sporta obavijestilo je Upravu za antikorupcijsku inicijativu da u periodu od 1.01.2011. do 31.03. 2011 godine nije bilo prijava korupcije preko otvorene telefonske linije za prijavu korupcije u obrazovanju. Ova telefonska linija dodijeljena je Prosvjetnoj inspekciji koja je zadužena za postupanje po prijavama i podnošenje izvještaja. UAI je sačinila kvartalni izvještaj sa analitičkom obradom podataka o prijavama korupcije za prva 3 mjeseca 2011. godine i prosljedila Ministarstvu finansija. Izvještaj obuhvata informacije o svim prijavama koje su podnijete organima u kojima postoji mogućnost prijave korupcije. (realizovano). U toku je priprema II kvartalnog Izvještaja sa analitičkom obradom podataka o prijavama korupcije za period april - jun 2011. godine UAI je sačinila II kvartalni izvještaj sa analitičkom obradom podataka o prijavama korupcije (apri - jun) i dostavila Ministarstvu finansija. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade od 30. juna 2011. godine. Specijalno tužilaštvo je pokrenulo istragu protiv 5 lica za krivično djelo primanje mita i davanje mita. Podnijeta su dva optužna prijedloga protiv dva lica zbog krivičnog djela davanje mita, od kojih je jedan predmet završen osuđujućom presudom. Zbog krivičnih djela organizovanog kriminala Specijalno tužilaštvo je pokrenulo jednu istragu protiv 4 lica U periodu 01.01 - 31.05.2011., preko Carinske otvorene linije, evidentirano je 16 poziva, od kojih se
--	--	--	--	--	---

					10 odnosi na sumnje o radnjama sa koruptivnim elementima. Po osnovu ovih 10 prijava izvršena je provjera navoda u cilju utvrđivanja osnovanosti i preduzete su dalje mjere i radnje, i to: - zbog osnovane sumnje u postojanje koruptivnih elemenata u radnjama carinskih službenika, po osnovu dvije prijave, procesuiran je predmet Osnovnom državnim tužiocu na dalje postupanje. - preduzetim mjerama i radnjama, po osnovu 3 prijave, pritužbe na rad carinskih službenika nijesu dokazane u postupku kontrole, odnosno nijesu utvrđenje okolnosti i dokazi koji bi ukazali na postojanje odgovornosti carinskih službenika. - po osnovu 1 prijave dat je prijedlog za pokretanje disciplinskog postupka protiv 1 carinskog službenika, zbog osnovane sumnje da je počinio težu povredu radne obaveze iz čl.59 stav 1 tač.1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima (Sl.list RCG br.50/08) – neizvršavanje ili nesavjesno, neblagovremeno ili nemarno vršenje službenih obaveza. - zbog osnovane sumnje u postojanje koruptivnih elemenata u radnjama službenika drugih državnih organa, po osnovu dvije prijave, procesuiran je predmet Osnovnom državnim tužiocu na dalje postupanje. - po osnovu dvije prijave provjera informacija je u toku Svi podnosioci prijava obaviješteni su o rezultatima provjere i mjerama koje su preduzete prema odgovornim carinskim službenicima. Uprava carina, u skladu sa mjerom 201. Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, za period 2010 – 2012. godine, dostavlja Upravi za antikorupcijsku inicijativu statističke
--	--	--	--	--	---

					podatke o prijavama korupcije. Vrhovno državno tužilaštvo - Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, pokrenulo je u periodu 01. 01.- 31.03. 2011. istragu protiv 7 lica, zbog krivičnog djela primanje mita iz člana 423 KZ i davanje mita iz člana 424 KZ. Podnijeta su dva optužna predloga, protiv dva lica, zbog krivičnog djela davanje mita iz člana 423 KZ, od kojih je jedan predmet završen osudjujućom presudom. Zbog izvršenja krivičnog djela organizovanog kriminala tužilaštvo je pokrenulo jednu istragu protiv 4 lica. U periodu 01. 01.2011 - 31.03. 2011., podignute su tri optužnice, i to: - protiv 11 lica zbog krivičnog djela zloupotreba ovlašćenja u privredi iz člana 276 KZ, - protiv 12 lica zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz člana 416 KZ, - protiv 5 lica, zbog krivičnog djela primanje mita iz člana 423 KZ i davanje mita iz člana 424 KZ. U periodu 01.04.2011. - 31.05.2011., Tužilaštvo je odbacilo dvije krivične prijave protiv 4 lica, od čega jednu prijavu protiv jednog lica zbog krivičnog djela davanje mita iz člana 424 KZ i jednu prijavu protiv 3 lica zbog krivičnog djela primanje mita iz člana 423 KZ. Optuženo je jedno lice zbog krivičnog djela davanje mita iz člana 424 KZ. Tužilaštvo je primilo tri presude protiv 17 lica, i to: - jednu presudu protiv 12 lica, zbog krivičnog djela - zloupotreba ovlašćenja u privredi iz člana 276 KZ, kojom su 2 lica osudjena na kaznu zatvora, a 10 lica oslobođeno od optužbe;
--	--	--	--	--	---

					- jednu osudjujuću presudu na kaznu zatvora protiv 4 lica zbog krivičnog djela - primanje mita iz člana 423 KZ; - jednu osudjujuću presudu na kaznu zatvora, protiv jednog lica, zbog krivičnog djela - davanje mita iz člana 424 KZ. Tužilaštvo je primilo dvije presude drugostepenog suda protiv dva lica, kojima su odbijene žalbe tužioca i potvrđene prvostepene presude, i to: - jednu presudu protiv jednog lica, zbog krivičnog djela - zloupotreba službenog položaja iz člana 416 KZ, - jednu presudu protiv jednog lica, zbog krivičnog djela - nesavjestan rad u službi iz člana 417 KZ.
	2. Donijeti metodologiju za analitičku obradu podataka	VS VDT UP	I kvartal	Donijeta metodologija	Razvoj metodologije za analitičku obradu podataka je u toku . Postupajući po smjernicama CEPEJ (Evropske komisije za efikasnost pravosudja) o sudskoj statistici (GOJUST), Sekretarijat Sudskog savjeta obrađuje statističke podatke za Godišnji izvještaj. Izvještaj će do kraja maja biti na Sajtu Sudskog savjeta, u štampanoj publikaciji i prezentovan javnosti na konferenciji za štampu. Ciljevi navedenih smjernica su što veća transparentnost, odgovornost, dostupnost sudskih statističkih podataka koji se prikupljaju i obrađuju, kompatibilnost ključnih sudskih pokazatelja uprkos znatnim razlikama među državama (u odnosu na organizaciju sudova, ekonomsku situaciju, demografiju i td).
	3. Na osnovu utvrđene metodologije pripremiti analitički izvještaj s obrađenim podacima koji se odnose na istragu, optuženja i presude iz	VS VDT UP	I kvartal	Usvojen analitički izvještaj	Nova metodologija analitičkog izvještaja za specijalizovana odjeljenja nadležna za sudjenje u predmetima organizovanog kriminala, korupcije, ratnih zločina i terorizma je već utvrđena, što je i kroz izvještaj Tripartitne komisije u cjelosti obrađeno. Izvještaj će se razmatrati na sjednici Nacionalne komisije za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i

	oblasti korupcije, s posebnim osvrtom na strukturu izvršilaca tih djela i oblast u kojoj se ta djela izvršavaju				organizovanog kriminala, koja će održati 4. aprila 2011. U Specijalizovanim odeljenjima za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije u dva Viša suda, u različitim fazama postupka, okončan je pretres za organizovani kriminal u tri predmeta protiv 54 lica i izrečena presuda protiv 10 lica u jednom predmetu. Za koruptivna djela okončani su pretresi u tri predmeta protiv 25 lica, dok su u tri predmeta izrečene presude protiv 8 lica. Završene su tri istrage za koruptivna krivična djela protiv 14 lica (detaljnije u Aneksu 4). U sudovima u Crnoj Gori, u prošloj godini, primljeno je 131,200 predmeta (sve vrste složenih predmeta). Broj riješenih predmeta u 2010. godini, iznosio je 132.434 predmeta ili 100,94 % u odnosu na ukupan broj predmeta u radu u 2010. godine (171.966). Priliv predmeta u 2010.godini je bio značajno veći u odnosu na 2009. godinu, i to za 13.052 predmeta ili 11,05 %. Broj riješenih predmeta bio je veći u odnosu na 2009.godinu za 6.648 predmeta ili 5,29 % . Detaljnije u Aneksu 4 Pregled rješavanja zaostalih predmeta iz 2010. i ranijih godina na 30.06.2011. dat je u Aneksu 4.
--	---	--	--	--	---

5. AKCIONI PLAN BORBE PROTIV ORGANIZOVANOG KRIMINALA

PRIORITET	MJERA	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Povećanje kapaciteta za sprovođenje zakona i koordinaciju	1. Nastavak sprovođenja Plana implementacije ZKP-a: - obezbijediti sredstva za zarade i ostala lična primanja državnih tužilaca i zamjenika državnih tužilaca - stvoriti odgovarajući radni prostor i obezbijediti adekvatnu opremu za potrebe Vrhovnog državnog tužilaštva - rekonstruisati i opremiti tri sudnice - izvršiti izbor nedostajućeg broja zamjenika državnih tužilaca službenika i namještenika - izvještavanje o realizaciji Plana implementacije	VDT TS Vlada CG Skupština CG	I – III kvartal	Obezbijedena budžetska sredstva za zarade državnih tužilaca i zamjenika državnih tužilaca, kao i iznos od 1 450 000 € za kapitalne izdatke za državna tužilaštva; Obezbijedena budžetska sredstva u iznosu od 300 000 € za rekonstrukciju i opremanje sudnica; Rekonstruisana sudnica; Izabran potreban broj zamjenika i službenika	Komisija za praćenje implementacije Zakonika o krivičnom postupku je na sjednici održanoj 18. 02.2011. godine usvojila četvrti izvještaj o sprovođenju Plana implementacije Zakonika o krivičnom postupku. Za kapitalne izdatke za državna tužilaštva, odobrena su budžetska sredstva u iznosu od 1.450.000€. U toku je: - postupak za dobijanje saglasnosti za kupovinu zgrade za ODT Pljevlja. Dobijena je saglasnost za kupovinu zgrade za ODT Pljevlja. Poništen je javni tender za kupovinu objekta u Pljevljima, s obzirom da nije dostavljena ni jedna ponuda. U saradnji sa Direkcijom za imovinu, u toku su aktivnosti za objavljivanje tendera za zakup poslovnog prostora za potrebe ODT; - izrada projektne dokumentacije za izgradnju prostorija za ODT Kotor; - tender za izbor najpovoljnijeg ponuđača za nadogradnju objekta za potrebe ODT Berane. Izabran izvodjač radova. U toku je izvođenje radova; - u toku je tender za izbor izvodjača radova za adaptaciju kancelarijskog prostora koji su ustupljeni ODT u Ulcinju, Baru, Kolašinu i Nikšiću; U toku je izbor za osam novih zamjenika (djelimično realizovano). Od ukupno planiranih 35 izvršilaca na funkciji zamjenika državnog tužioca, izvršen je izbor i imenovanje 26 zamjenika državnih tužilaca. Dobijena je saglasnost Vlade Crne Gore na pravilnike Državnog tužilaštva o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji za 80 novih službenika i namještenika, radi

					obezbjedjivanja administrativne podrške u primjeni novog Zakonika o krivičnom postupku, U okviru Tvining projekta "Podrška implementaciji novog Zakonika o krivičnom postupku" u toku su aktivnosti na realizaciji tendera za nabavku tehničke opreme za državna tužilaštva i sudove, u vrijednosti od 200.000€ (100.000€ za Državno tužilaštvo + 100.000€ za sudove). Lirex BG, je kompanija koja radi na izvršenju ugovora br. 257-958 "Snabdijevanje opremom za implementaciju novog ZKP Crne Gore". Trenutno se radi na pripremi aktivnosti za dopremanje opreme u Crnu Goru, na adresu korisnika. Prethodno je od strane Evropske unije angažovan ekspert za javne nabavke koji je podržao sud i Državno tužilaštvo u pripremi detaljne specifikacije tehničke opreme za sprovođenje postupka javne nabavke. LIREX BG kompanija je početkom aprila 2011. isporučila opremu za potrebe Državnog tužilaštva u vrijednosti od 150.000€. Od početka primjene novog Zakonika o krivičnom postupku, odnosno od uvođenja "Tužilačke istrage", u Odjeljenju za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina pokrenuto je krivičnih postupaka protiv ukupno 22 lica zbog koruptivnih krivičnih djela. Od tog broja, nakon završene istrage koja je trajala mjesec dana, optužnica je podignuta protiv pet lica zbog krivičnih djela primanja i davanja mita (optuženi su ljekari specijalisti u društvenom i privatnom sektoru, advokat, sudija, policajac). U toku izviđaja, bez sprovođenja istrage, optužena su tri lica zbog krivičnih djela primanja i davanja mita. Protiv dva lica vodi se istraga (geometar u Upravi za nekretnine). Istraga je u
--	--	--	--	--	--

					toku protiv 12 lica zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja, zloupotreba ovlašćenja u privredi, utaja poreza (okrivljeni su predsjednik Opštine, podpredsjednik Opštine, poslanik u Skupštini Crne Gore i druga lica vlasnici privatnih preduzeća). U Odjeljenju u okviru Zajedničkog istražnog tima vode se finansijske istrage u dva predmeta protiv više lica zbog eventualnog proširenog oduzimanja imovine. Shodno čl.520 Zakonika o krivičnom postupku, Tužilaštvo je zahtijevalo kod nadležnih bankarskih organizacija privremenu obustavu isplate novčanih sredstava prema fizičkim licima u ukupnom iznosu od 595.624,81 € i 55.054,67 USD i prema pravnim licima u ukupnom iznosu od 280.778,74 €. Dosadašnja šestomjesečna primjena novog Zakonika o krivičnom postupku pokazuje da je tužilačka istraga efikasnija, brža i kvalitetnija od sudske istrage i da su tužioci sposobni da obezbijede vodeću ulogu u izviđaju i istrazi, jer neposredno rukovode i usmjeravaju rad policije i drugih državnih organa u preduzimanju pojedinih istražnih radnji. U krivičnim djelima korupcije primjenjuju se posebne istražne tehnike, posebno mjere tajnog nadzora, i to: tajni nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora, odnosno sredstava za tehničku komunikaciju na daljinu i privatnih razgovora koji se obavljaju u privatnim ili javnim prostorijama ili na otvorenom i mjera tajnog nadzora tajno praćenje i tehničko snimanje lica i predmeta kao i mjera tajnog nadzora praćenje prevoza i isporuka predmeta krivičnog djela. Vlada će 26. maja 2011. razmatrati 5. Izvještaj o
--	--	--	--	--	--

					spvođenju Plana implementacije ZKP. Vlada je 26. maja usvojila Peti izvještaj o sprovođenju Plana implementacije Zakonika o krivičnom postupku.
	2. Utvrditi Prijedlog zakona o unutrašnjim poslovima: - sistem unutrašnjih poslova regulisati na sveobuhvatan način uz poštovanje principa efikasnosti i racionalnosti - unaprijediti i međuresorsku koordinaciju - izvršiti potrebna usklađivanja sa ZKP-om i s međunarodnim ugovorima	MUP	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	U toku je formiranje radne grupe sastavljene od predstavnika MUP i UP. Prva radna verzija teksta prijedloga zakona očekuje se da bude pripremljena do kraja aprila. U toku je rad na pripremi prve radne verzije teksta Prijedloga zakona, koja će biti pripremljena do kraja maja i upućena na komentare EK, shodno zaključcima Pododbora za oblast pravda, sloboda i bezbjednost. Prije usvajanja na Vladi, nacrt Zakona će se dostaviti EK. Urađena je prva radna verzija Prijedloga zakona i dostavljena rukovodiocima organizacionih jedinica u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova na mišljenje. Sugestije su dostavljene članovima Radne grupe. Pripremljena je prečišćena verzija teksta zakona, i dostavljena EK na mišljenje. Prijedlog Zakona o unutrašnjim poslovima je u Vladinoj proceduri.
	3. Utvrditi Prijedlog zakona o DNK registru: - uzimanje uzoraka biološkog materijala za potrebe DNK analize u krivičnom postupku; pakovanje biološkog materijala - Čuvanje, obrada, čuvanje uzoraka i dobijenih rezultata DNK analize	MUP	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	MUP je sačinio radnu verziju Prijedloga zakona, na koju su MP i Sekretarijat za zakonodavstvo dostavili suštinske primjedbe. Dogovoreno je da se formira radna grupa koju će činiti predstavnici MUP, MP, MZ, Sekretarijata za zakonodavstvo i Forenzičkog centra. Rješenjem ministra unutrašnjih poslova formirana je Međuresorska radna grupa za izradu Prijedloga zakona o DNK registru, broj 051/11-5682/1 od 25.03.2011. godine. Radnu grupu sačinjavaju predstavnici

					Ministarstva unutrašnjih poslova, Vrhovnog državnog tužilaštva, Vrhovnog suda, Ministarstva zdravlja, Ministarstva pravde i Uprave policije. Radna grupa je održala tri sastanka i pripremila Nacrt zakona. Radna grupa Sekretarijata PCC (Police Cooperation Council) je u Sloveniji, 11-15 aprila, održala više sastanaka na kojima je prisustvovao predstavnik MUP CG, kao i ekspert iz Visbadena. Razmatranje crnogorske verzije teksta zakona o DNK registru je bila jedina tema sastanka. U toku je inoviranje teksta zakona u skladu sa preporukama sa ovog sastanka nakon čega će isti početkom maja biti dostavljen Sekretarijatu za zakonodavstvo. Mišljenje Sekretarijata na ovaj zakon očekuje se do 15. maja 2011. godine. S obzirom da je mišljenje traženo tek 17. maja, zbog naknadnih usklađivanja sa Vrhovnim sudom i Državnim tužiocem, mišljenje Sekretarijata za zakonodavstvo očekuje se do 27. maja. Sekretarijat za zakonodavstvo, Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija i Agencija za zaštitu ličnih podataka su iz, djelokruga svoje nadležnosti, dostavili saglasnost za proslijeđivanje Prijedloga zakona Vladi Crne Gore. Vlada je 9. juna utvrdila Prijedlog zakona o DNK registru. Prijedlog zakona o DNK registru je proslijeđen Skupštini na razmatranje i usvajanje.
--	--	--	--	--	---

					Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije je 4. jula 2011. razmatrao Prijedlog zakona o DNK registru, a Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu 7.jula. Skupština je 22. jula 2011. donijela Zakon o DNK registru.
	4. Donijeti program za sprovođenje posebnih edukacija: - zaštita svjedoka i mjera tajnog nadzora - oduzimanje imovine stečene krivičnim djelom - finansijske istrage - sporazumi o priznanju krivice - obuke o prenosu iskustva iz prekrivičnog postupka od strane istražnih sudija ka državnim tužiocima - međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima s posebnim akcentom na bilateralne sporazume o ekstradiciji	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG	I, II i III kvartal	Donijet program Izveštaj o broju i strukturi obuka	- U Podgorici je 17-18. februara 2011., u okviru Tvining projekta "Implementacija ZKP-a", održana radionica na temu "Prenošenje iskustva iz predkrivičnog postupka sa istražnih sudija na tužioce". Radionici je prisustvovalo ukupno 23 učesnika (bez predavača i organizatora): Više DT Podgorica (7 zamjenika); Osnovno DT Podgorica (2 zamjenika, 1 savjetnik i 5 pripravnika); Osnovno DT Cetinje (1 zamjenik i 1 savjetnik); Osnovno DT Nikšić (1 zamjenik i 1 savjetnik); Osnovni sud Podgorica (1 sudija); Osnovni sud Nikšić (1 sudija i 2 savjetnika) i Osnovni sud Cetinje (1 savjetnik). - U okviru Tvining Projekta EU „Implementacija Zakonika o krivičnom postupku“ između Crne Gore i Francuske, u Baru je 4-5. aprila, održan seminar za nosioce pravosudne funkcije južnog regiona Crne Gore na temu: „Obuka o specijalnim istražnim tehnikama (uključujući finansijske analize i upotrebe mjera tajnog nadzora) i glavnom pretresu“. Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodnopravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretnije teme: Istražne tehnike i vještačenje po nalogu suda - dokazna vrijednost, dokazna ograničenja pojedinih radnji, javne i privatne ustanove, konflikt interesa, različite kategorije; Istrage, vještačenja (medicinski nalazi, analiza DNK

					uzorka, nalaz alkohola, droge, psihijatrijski pregled); Istrage, vještačenja (građevinski materijal, transport, prirodne katastrofe, telefonija); Istražne tehnike u ekonomskim i finansijskim stvarima. Predavači na skupu su bili Chantal Berger, državni tužilac, Osnovni sud Senlis i Louis di Guardia, bivši državni tužilac Casacionog suda, kao i domaći ekspert Milenko Magdelinić, Osnovni državni tužilac u Baru. Na Seminaru je učestvovalo 28 učesnika (bez predavača i organizatora), od čega: 13 predstavnika Tužilačke organizacije (3 zamjenika, savjetnik i pripravnik ODT Bar; 2 zamjenika ODT Ulcinj; Osnovni DT Kotor i 2 zamjenika; Osnovni DT Herceg Novi i zamjenik), 7 predstavnika sudstva (predsjednik i sudija Osnovni sud Bar; 2 sudija Osnovni sud Herceg Novi; sudija Osnovni sud Ulcinj; sudija Osnovni sud Kotor), 8 predstavnika Uprave policije i 1 predstavnika Advokatske komore. - U okviru Tvining Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u Baru je 11-12. aprila održan seminar za nosioce pravosudne funkcije južnog regiona Crne Gore na temu: "Uloga tužioca i sudije u fazi izviđaja i istrage (sa posebnim akcentom na iskustva država članica EU)". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretna tema: : Uloga tužioca u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Uloga sudije u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Organizacija dežurnih telefonskih službi u tužilaštvu i policiji,
--	--	--	--	--	---

					vođenje evidencije-iskustva Francuske; Metodologija komunikacije između policije, tužilaštva i sudstva, izvještaj o napretku istrage, davanje naloga od strane tužilaštva i uloga sudije; Izviđaj i istraga – nadležnosti policije; Korišćenje tehničke opreme u vršenju službenih radnji; Izlazak državnog tužioca na mjesto događaja, rekonstrukcija događaja. Predavači su bili dva francuska eksperta, Jean Cristophe Muller, državni tužilac pri Višem sudu u Pou i Antoine Leroy, državni tužilac u Karaksonu, kao i domaći ekspert Vesna Jovičević, Viši državni tužilac u Podgorici. Na Seminaru je učestvovalo (bez predavača i organizatora) ukupno 22 učesnika, i to: 9 predstavnika Tužilačke organizacije (Osnovni DT Bar , zamjenik i savjetnik; Osnovni DT Kotor; 2 zamjenika ODT Ulcibj; Osnovni DT Herceg Hovi i zamjenik; Zamjenik Višeg DT Bijelo Polje), 4 predstavnika sudstva (sudija i savjetnik Osnovnog suda u Ulcinju; sudija Osnovnog suda u Baru; sudija Osnovnog suda u Kotoru), 2 predstavnika Advokatske komore i 7 predstavnika Uprave policije). - U Budvi/Bečićima, Centar je 28-29. aprila, u saradnji sa Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju (OSCE) Misija u CG i Američkom Ambasdom u CG, organizovao seminar na temu ”Nalazi i mišljenja sudskih vještaka: Kriminalističko-medicinska obrada strijelnih rana i Forenzička analiza DNK-a materijala”. Seminar je imao za cilj da nosiocima pravosudne funkcije ukaže: na koji način da otklone dileme koje se mogu javiti kod određivanja vještačenja, u kolikoj
--	--	--	--	--	---

					mjeri treba činjenice utvđivati vještačenjem, metode vještačenja radi pravilnijeg određivanja profila vještaka i cjelishodnije ocjene datog nalaza i mišljenja kao specifičnog dokaza. Konkretno teme: Sudsko medicinska obrada strijelnih rana; Određivanje karaktera strijelnih rana: ustrijel, prostrijel i zastrijelina; Rješavanje dileme ubistvo ili samoubistvo; Karakteristični slučajevi iz prakse sudsko medicinskog vještaka, vezano za KD-a izvršena vatrenim oružjem; Odnos sudske medicine, balistike i kriminalističke hemije, razrješavanja KD-a izvršenih vatrenim oružjem; Utvrđivanje daljine pucanja na odjevnim i drugim predmetima; Kriminalističko-hemijsko obrađivanje karaktera ulazne/izlazne rane; Primjena savremenih metoda kod kriminalističko-hemijeskog vještačenja povreda iz vatrenog oružja; Obrada karakterističnih slučajeva za povrede vatrenim oružjem: Slučaj Račak (Kosovo 1999) i Slučaj Topčider (Srbija 2004); DNK analiza u forenzičkoj praksi; Biološki tragovi; Interperetacija rezultata DNK analize; Primjeri iz prakse. Predavači na seminaru su bili prof. dr Dragana Čukić, doc. dr Aleksandar Ivanović i mr. sc. Sandra Kovačević. Seminaru je prisustvalo dvadesetdva (22) učesnika, od čega: 5 predsjednika suda (Osnovni sud Podgorica, Osnovni sud Nikšić, Osnovni sud Rožaje, Osnovni sud Berane i Osnovni sud Plav) , 6 sudija (Viši sud PG, Osnovni sud PG, Osnovni sud Nikšić, Osnovni sud Rožaje, Osnovni sud Kotor), 4 državna tužioca (Osnovni DT Ulcinj, Osnovni DT Nikšić, Osnovni DT Kolašin i Osnovni DT Kotor), 4 zamjenika tužioca (Više DT Bijelo Polje, Više DT Podgorica, Osnovno DT Podgorica i
--	--	--	--	--	---

					Osnovno DT Bijelo Polje) i 3 predstavnika Advokatske komore (advokati iz Podgorice) - U okviru Tvinig Projekta EU „Implementacija Zakonika o krivičnom postupku“ između Crne Gore i Francuske, u Baru je 4-5. aprila, održan seminar za nosioce pravosudne funkcije južnog regiona Crne Gore na temu: „Obuka o specijalnim istražnim tehnikama (uključujući finansijske analize i upotrebe mjera tajnog nadzora) i glavnom pretresu“. Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodnopravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretnije teme: Istražne tehnike i vještačenje po nalogu suda - dokazna vrijednost, dokazna ograničenja pojedinih radnji, javne i privatne ustanove, konflikt interesa, različite kategorije; Istrage, vještačenja (medicinski nalazi, analiza DNK uzorka, nalaz alkohola, droge, psihijatrijski pregled); Istrage, vještačenja (građevinski materijal, transport, prirodne katastrofe, telefonija); Istražne tehnike u ekonomskim i finansijskim stvarima. Predavači na skupu su bili Chantal Berger, državni tužilac, Osnovni sud Senlis i Louis di Guardia, bivši državni tužilac Casacionog suda, kao i domaći ekspert Milenko Magdelinić, Osnovni državni tužilac u Baru. Na Seminaru je učestvovalo 28 učesnika (bez predavača i organizatora), od čega: 13 predstavnika Tužilačke organizacije (3 zamjenika, savjetnik i pripravnik ODT Bar; 2 zamjenika ODT Ulcinj; Osnovni DT Kotor i 2 zamjenika; Osnovni DT Herceg Novi i zamjenik), 7 predstavnika sudstva (predsjednik
--	--	--	--	--	--

					i sudija Osnovni sud Bar; 2 sudija Osnovni sud Herceg Novi; sudija Osnovni sud Ulcinj; sudija Osnovni sud Kotor), 8 predstavnika Uprave policije i 1 predstavnika Advokatske komore. - U okviru Tvining Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u Baru je 11-12. aprila održan seminar za nosioce pravosudne funkcije južnog regiona Crne Gore na temu: "Uloga tužioca i sudije u fazi izviđaja i istrage (sa posebnim akcentom na iskustva država članica EU)". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretno teme: : Uloga tužioca u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Uloga sudije u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Organizacija dežurnih telefonskih službi u tužilaštvu i policiji, vođenje evidencije-iskustva Francuske; Metodologija komunikacije između policije, tužilaštva i sudstva, izvještaj o napretku istrage, davanje naloga od strane tužilaštva i uloga sudije; Izviđaj i istraga – nadležnosti policije; Korišćenje tehničke opreme u vršenju službenih radnji; Izlazak državnog tužioca na mjesto događaja, rekonstrukcija događaja. Predavači su bili dva francuska eksperta, Jean Cristophe Muller, državni tužilac pri Višem sudu u Pou i Antoine Leroy, državni tužilac u Karaksonu, kao i domaći ekspert Vesna Jovičević, Viši državni tužilac u Podgorici. Na Seminaru je učestvovalo (bez predavača i
--	--	--	--	--	--

					organizatora) ukupno 22 učesnika, i to: 9 predstavnika Tužilačke organizacije (Osnovni DT Bar , zamjenik i savjetnik; Osnovni DT Kotor; 2 zamjenika ODT Ulcibj; Osnovni DT Herceg Hovi i zamjenik; Zamjenik Višeg DT Bijelo Polje), 4 predstavnika sudstva (sudija i savjetnik Osnovnog suda u Ulcinju; sudija Osnovnog suda u Baru; sudija Osnovnog suda u Kotoru), 2 predstavnika Advokatske komore i 7 predstavnika Uprave policije). - U Budvi/Bečićima, Centar je 28-29. aprila, u saradnji sa Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju (OSCE) Misija u CG i Američkom Ambasadom u CG, organizovao seminar na temu ”Nalazi i mišljenja sudskih vještaka: Kriminalističko-medicinska obrada strijelnih rana i Forenzička analiza DNK-a materijala”. Seminar je imao za cilj da nosiocima pravosudne funkcije ukaže: na koji način da otklone dileme koje se mogu javiti kod određivanja vještačenja, u kolikoj mjeri treba činjenice utvđivati vještačenjem, metode vještačenja radi pravilnijeg određivanja profila vještaka i cjelishodnije ocjene datog nalaza i mišljenja kao specifičnog dokaza. Konkretno teme: Sudsko medicinska obrada strijelnih rana; Određivanje karaktera strijelnih rana: ustrijel, prostrijel i zastrijelina; Rješavanje dileme ubistvo ili samoubistvo; Karakteristični slučajevi iz prakse sudsko medicinskog vještaka, vezano za KD-a izvršena vatrenim oružjem; Odnos sudske medicine, balistike i kriminalističke hemije, razrješavanja KD-a izvršenih vatrenim oružjem; Utvrđivanje daljine pucanja na odjevnim i drugim predmetima; Kriminalističko-hemijsko obrađivanje karaktera ulazne/izlazne rane; Primjena savremenih
--	--	--	--	--	---

					metoda kod kriminalističko-hemijeskog vještačenja povreda iz vatrenog oružja; Obrada karakterističnih slučajeva za povrede vatrenim oružjem: Slučaj Račak (Kosovo 1999) i Slučaj Topčider (Srbija 2004); DNK analiza u forenzičkoj praksi; Biološki tragovi; Interpretacija rezultata DNK analize; Primjeri iz prakse. Predavači na seminaru su bili prof. dr Dragana Čukić, doc. dr Aleksandar Ivanović i mr. sc. Sandra Kovačević. Seminaru je prisustvalo dvadesetdva (22) učesnika, od čega: 5 predsjednika suda (Osnovni sud Podgorica, Osnovni sud Nikšić, Osnovni sud Rožaje, Osnovni sud Berane i Osnovni sud Plav) , 6 sudija (Viši sud PG, Osnovni sud PG, Osnovni sud Nikšić, Osnovni sud Rožaje, Osnovni sud Kotor), 4 državna tužioca (Osnovni DT Ulcinj, Osnovni DT Nikšić, Osnovni DT Kolašin i Osnovni DT Kotor), 4 zamjenika tužioca (Više DT Bijelo Polje, Više DT Podgorica, Osnovno DT Podgorica i Osnovno DT Bijelo Polje) i 3 predstavnika Advokatske komore (advokati iz Podgorice). - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je u saradnji sa OEBS - Misijom u Crnoj Gori i američkom Ambasadom u Podgorici, organizovao u Budvi/Bečićima 7. maja seminar na temu: Edukacija edukatora "Stručno usavršavanje o primjeni Zakonika o krivičnom postupku". Predavači treninga su bili visoki predstavnici hrvatskog pravosuđa i edukatori pri Pravosudnoj Akademiji Republike Hrvatske. Cilj treninga je bio da se izabrani predstavnici sudstava, tužilaštva, policije i advokature upoznaju
--	--	--	--	--	---

					sa konceptom radionica (simulacija krivičnog postupka kroz sve faze samog postupka) koje su realizovane za nosioce pravosudne funkcije u Hrvatskoj, kako bi se isti koncept primijenio u sprovođenju edukacija za nosioce pravosudne funkcije u Crnoj Gori. Konkretna tema i prezentacije: ▪ Primjena novog Zakonika o krivičnom postupku - izazovi u praksi; ▪ Određivanje uloga učesnika; ▪ Određivanje spisa: Podloga za vježbu krivični spis opt. Marijana Gović, zbog krivičnog djela ubistva u pokušaju iz čl. 90. st. 1. u vezi čl. 33. Krivičnog zakona; ▪ Radionica - simulacija kaznenog djela, uvježbavanje policije i državnih tužilaca - prijava u policijskoj stanici, uvidjaji, obavještanje državnog tužioca; ▪ Odlučivanje državnog odvjetnika o kaznenoj prijavi; istraga, dokazno ročište, dokazne radnje; ▪ Prikaz prvog ispitivanja okrivljenika, svjedoka, vježba za pritvor i istražni zatvor, dokazne radnje, dokazno ročište, sastavljanje optužnice, predaja optužnice sudiji istrage, formalna kontrola, dostava optužnice na odgovor, dostava spisa raspravnom sudu; ▪ Od optuženja do upućivanja na suđenje (čl. 341. do čl. 366. ZKP); ▪ Konsenzualna forma – nagađanje - donošenje presude na temelju sporazuma stranaka; ▪ Prikaz načina nagađanja; ▪ Presuda na optužnom vijeću; ▪ Radionica- zadatak optužnog vijeća; ▪ Odlučivanje o potvrđivanju optužnice; ▪ Eventualna odluka o istražnom zatvoru; ▪ Eventualno prethodno suđenje i odluka
--	--	--	--	--	--

					o nezakonitim dokazima; izjašnjavanje o krivici (posebnosti ako prizna); povlačenje optužnice i eventualna izmjena optužnice; potvrđivanje ili ne potvrđivanje optužnice; ▪ Sastavljanje raspravnog spisa i upućivanje na suđenje; ▪ Od pripremnog ročišta preko rasprave do prvostepene presude; ▪ Radionica - Rasprava sa poricanjem krivnje – unakrsno ispitivanje. Treningu je prisustvovalo 17 učesnika, od kojih: 3 sudija Vrhovnog suda CG; 6 predstavnika Tužilačke organizacije (Viši DT u Podgorici, Viši DT u Bijelom Polju, Osnovni DT u Podgorici, Kotoru, Bijelom Polju i zamjenik Osnovnog DT u Nikšiću), 4 predstavnika Uprave policije i 3 advokata. - U okviru tvining projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u Bijelom Polju je 12-13. maja održan seminar za nosioce pravosudne funkcije sjevernog dijela Crne Gore, na temu: "Uloga tužioca i sudije u fazi izviđaja i istrage (sa posebnim akcentom na iskustva država članica EU)". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Konkretna teme: Uloga tužioca u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Uloga sudije u fazi izviđaja i istrage prema novom ZKP-u; Organizacija dežurnih telefonskih službi u tužilaštvu i policiji; vođenje evidencije-iskustva Francuske; Metodologija komunikacije između policije, tužilaštva i sudstva;
--	--	--	--	--	---

					izvještaj o napretku istrage; davanje naloga od strane tužilaštva i uloga sudije; Izviđaj i istraga – nadležnosti policije; Korišćenje tehničke opreme u vršenju službenih radnji; Izlazak državnog tužioca na mjesto događaja, rekonstrukcija događaja. Predavači su bili zamjenici tužioca u Grenoblu, Monpeljeu i Evriju, kao i, zamjenik Vrhovnog državnog tužioca CG i i sudija Vrhovnog suda CG. Seminaru je prisustvovalo 38 učesnika, i to: 23 predstavnika Tužilačke organizacije (Viši DT Bijelo Polje i 4 zamjenika, Osnovni DT Rožaje i 1 zamjenik; 4 zamjenika i 1 savjetnik Osnovnog DT Berane; 6 zamjenika Osnovnog DT Bijelo Polje; ODT Plav i 1 zamjenik; ODT Pljevlja i 3 zamjenika), 11 predstavnika sudstva (sudija Višeg suda u u Bijelom Polju; 2 sudija Osnovnog suda u u Bijelom Polju; predsjednik i sudija Osnovnog suda Plav; predsjednik i 2 sudija Osnovnog suda Berane; predsjednik i savjetnik Osnovnog suda Žabljak; savjetnik Osnovni sud Rožaje) i 4 službenika Uprave policije. - U okviru tvining projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u saradnji Agencije za međunarodnu pravnu saradnju Francuske i Ministarstva pravde CG, organizovana je 15-21. maja studijska posjeta francuskim pravosudnim organima. Fokus je bio na ulozi tužilaštva u istrazi krivičnih dela, odnosu tužilaštva i policije, ulozi sudije za istragu u fazi istrage, ulozi advokata u pretkrivičnom postupku, kao i politici obuke koju sprovodi Nacionalna škola za sudije i tužioce u Bordou i
--	--	--	--	--	---

					Parizu u implementaciji reformi u krivičnom postupku. U studijskoj posjeti je učestvovalo ukupno 15 učesnika, i to: 11 predstavnika Tužilačke organizacije (zamjenik Vrhovnog državnog tužioca CG, Viši državni tužioci u Podgorici i Bijelom Polju, Osnovni državni tužioci iz Podgorice, Pljevalja, Bijelog Polja, Cetinja, Ulcinja, Kotora, Nikšića i Herceg Novog), 2 predstavnika sudstva (sudija Višeg suda u Podgorici i predsjednik Osnovnog suda u Baru), 1 predstavnik Uprave policije i direktorica Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije. Shodno programu studijske posjete, učesnici su posjetili Nacionalnu školu za sudije i tužioce u Bordou (ENM) u kojoj se sprovodi inicijalna edukacija (u trajanju od 2,5 godine), i Osnovni i Apelacioni sud u Bordou. Takođe, organizovana je posjeta: Nacionalnoj školi za sudije i tužioce u Parizu, u kojoj je sprovodi kontinuirana edukacija; Kasacionom (Tužilaštvo pri Kasacionom sudu) i Apelacionom sudu (Tužilaštvo pri Apelacionom sudu); Osnovnom sudu (tužilaštvo) u Senlisu (po veličini sličan sudovima u CG). - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije u saradnji sa OEBS - Misija u Crnoj Gori organizovao je 19. maja u Podgorici okrugli sto na temu: "Pritvor i alternative pritvoru". Konkretna tema: Prezentacija Tematskog izvještaja OEBS "Učestalost i opravdanost određivanja pritvora"; Pritvor: pitanja, troškovi i ponuđena
--	--	--	--	--	---

					rješenja; Sudske odluke, obrazloženja i praksa u određivanju pritvora; Primjena Glave VIII novog ZKP-a – Kako osigurati da pritvor ostane izuzetak; Izazovi u predhodnoj fazi postupka; Alternativne mjere i alternativne sankcije. Okruglom stolu je prisustvovalo 23 predstavnika pravosuđa, i to: 7 predstavnika Tužilačke organizacije (zamjenik Višeg DT Podgorica, ODT Bar, zamjenik Višeg DT Bijelo Polje, zamjenik i savjetnik ODT Cetinje, 2 zamjenika ODT Nikšić); 10 predstavnika sudstva (sudija Višeg suda u Podgorici, 2 sudija Apelacionog suda, predsjednik i sudija Osnovnog suda u Podgorici, predsjednici Osnovnih sudova Bijelo Polje i Žabljak, sudija Osnovnog suda u Pljevljima, sudija Osnovnog suda u Nikšiću i sudija Osnovnog suda u Ulcinju), kao i 6 predstavnika Advokatske komore CG. - U okviru tvining Projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u Podgorici je 25-26. maja održan seminar za nosioce pravosudne funkcije centralnog dijela Crne Gore na temu: "Obuka o pisanju podnesaka i odluka prema novim zahtjevima ZKP-a". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG. Predavači su bili francuski i domaći eksperti. Konkretna tema: Uloga sudije za istragu u izviđaju (francuski sudija za slobode i pritvor); zahtjevi tužioca; stavljanje pod sudsku kontrolu; žalba protiv presude; privremeno oduzimanje predmeta,
--	--	--	--	--	---

					imovinske koristi i imovine; postupanje sa sumljivim stvarima; davanje na čuvanje u sudski depozit; oduzimanje vozila, narkotika (uzimanje uzoraka), novca, deponovanje državnoj službi koja upravlja oduzetim stvarima (iskustva Francuske): uništavanje oružja, narkotika; unošenje oduzetog novca u državni budžet; postupanje sa sumnjivim stvarima; zahtjev za povraćaj oduzetih stvari; alternativno rješavanje sporova; načini alternativnog rješavanja sporova: sporazum o priznanju krivice, odlaganje krivičnog gonjenja, odbacivanje krivične prijave iz razloga pravičnosti i kažnjavanje bez glavnog pretresa; poređenje člana 272. crnogorskog ZKP-a sa relevantnim članom francuskog Zakonika. Seminaru je prisustvovalo (15 učesnika, i to: 6 predstavnika Tužilačke organizacije (zamjenik Višeg DT Podgorica, zamjenik i savjetnik ODT Nikšić, 2 zamjenika ODT Podgorica i ODT Cetinje); 6 predstavnika sudstva (sudija Višeg suda u Podgorici; 2 sudija Osnovnog suda u Podgorici; 2 sudija Osnovnog suda Nikšić; i savjetnik Osnovnog suda Danilovgrad) i 3 službenika Uprave policije. - U okviru tvining projekta EU "Implementacija Zakonika o krivičnom postupku" između Crne Gore i Francuske, u Podgorici je 30-31. maja održan seminar na temu: "Obuka o specijalnim istražnim tehnikama (uključujući finansijske analize i upotrebe mjera tajnog nadzora) i glavnom pretresu". Seminar je organizovan u saradnji Agencije za međunarodno-pravnu saradnju Francuske, Ministarstva pravde Crne Gore, Međunarodne menadžment grupe (IMG) i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije CG.
--	--	--	--	--	---

					Predavači su bili francuski i domaći eksperti. Konkretna tema: sudski aspekt mjera tajnog nadzora; vrste mjera tajnog nadzora, razlozi za izdavanje naredbe za određivanje mjera tajnog nadzora; vrste, sprovođenje i trajanje mjera tajnog nadzora; istražne tehnike i vještačenje po nalogu suda - dokazna vrijednost, dokazna ograničenja pojedinih radnji, javne i privatne ustanove, konflikt interesa, različite kategorije; Istrage, vještačenja (medicinski nalazi, analiza DNK uzorka, nalaz alkohola, droge, psihijatrijski pregled); istrage, vještačenja (građevinski materijal, transport, prirodne katastrofe, telefonija); istražne tehnike u ekonomskim i finansijskim stvarima; određivanje vještačenja od strane tužioca-zahtjevi prema novom ZKP-u Seminaru je prisustvovalo 25 učesnika, od kojih: 10 predstavnika Tužilačke organizacije (6 zamjenika Višeg DT Podgorica; ODT Cetinje; 2 zamjenika ODT Nikšić; 1 zamjenik ODT Podgorica); 9 predstavnika sudstva (1 sudija Višeg suda u Podgorici; 5 sudija Osnovnog suda u Podgorici; 1 sudija Osnovnog suda Nikšić; 1 sudija Osnovnog suda Cetinje i savjetnik Osnovnog suda Danilovgrad); 3 predstavnika Uprave policije i 3 predstavnika Advokatske komore CG. Višekorisnički IPA projekat WINPRO (Zaštita svjedoka u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma) predviđa jačanje saradnje radi podrške u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma na regionalnom i evropskom nivou na način što će podstaknuti svjedoke i saradnike da svjedoče u krivičnom postupku, kao i da pruže odgovarajuće dokaze u zamjenu za zaštitu od
--	--	--	--	--	--

					zastrašivanja, prinude, korupcije ili tjelesnih povreda. U cilju postizanja efikasnog i održivog Programa za zaštitu svjedoka kroz učešće zemalja Balkana, biće predložena zajednička infrastruktura zasnovana na prihvaćenim i dokazanim procedurama koje se odnose na zaštitu svjedoka, koje se trenutno primjenjuju u drugim državama Evropske zajednice. Krajnji rezultat „povećana bezbjednost i sigurnost svjedoka i saradnika koji su pozvani da svjedoče u krivičnom postupku” biće postignut kroz obuku u tri sveobuhvatne oblasti: planiranje/priprema, upravljanje projektom zaštite svjedoka i sprovođenje (projekta). Sve obuke će biti usklađene sa propisima Evropskog suda za ljudska prava i osiguraće izbalansiran geografski pristup. Povelja o ljudskim pravima i slobodama biće osnova za sve vidove aktivnosti koje će se sprovoditi u okviru programa zaštite svjedoka, kao i vodeći princip u sprovođenju operacija iz pomenutog programa. U okviru projekta WINPRO 3 - 14. aprila 2011.godine planirana je obuka za trenere na Policijskoj akademiji. Ciljevi ove obuke su edukacija i profilisanje visokokvalifikovanih eksperata koji bi u okviru nacionalnih policija prenosili znanja i date smjernice za razvoj sistema zaštite svjedoka na nivou zemalja članica EU .
--	--	--	--	--	---

2. Jačanje borbe protiv organizovanog kriminala koja se zasniva na procjeni prijetnji i proaktivnim istragama; efikasna obrada kriminalističkih obavještajnih podataka	1. Donijeti Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije: - uspostaviti centralizovanu organizacionu jedinicu za međunarodnu policijsku saradnju, s upravljanjem svim ključnim funkcijama međunarodne policijske saradnje - ILECU (INTERPOL, EUROPOL, SIRENE; SECI, ostale međunarodne policijske organizacije, oficiri za vezu) - formirati Jedinicu za prikrivene isljednike - uspostaviti centralizovanu organizacionu jedinicu za borbu protiv droge - povećati broj izvršilaca na poslovima borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i finansijskih istraga	UP	II Kvartal	Donijet Pravilnik	Izrada Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije je u završnoj fazi. U prvoj polovini marta 2011. godine biće dostavljen MUP-u na dalju nadležnost (djelimično realizovano). Uprava policija je 16.03.2011. dostavila MUP-u na dalju nadležnost Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije, kojim se stvaraju uslovi za realizaciju planiranih mjera. U toku su aktivnosti na izradi Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije.
---	---	-----------	-------------------	--------------------------	--

	2. Efikasno funkcionisanje jedinice za međunarodnu policijsku saradnju (ILECU)	UP	Kontinuirano	Obezbijedena neophodna oprema ili broj zaposlenih službenika; broj predmeta u oblasti međunarodne operativne policijske saradnje U odnosu na prijedlog izmjena sistematizacije, trenutno je popunjeno 55% (radi se o službenici NCB Interpol-a). U januaru 2011. godine, razmijenjeno 2849 komunikacija u vezi sa 2.309 predmeta. Najintenzivnija komunikacija ostvarena je sa drugim biroima Interpol-a (2040), oficirima za vezu (9), Europol-om (3) i SECI centrom (7). Ova aktivnost se kontinuirano realizuje. U martu 2011. godine, razmijenjeno je 2812 komunikacija u vezi sa 2.094 predmeta. Najintenzivnija komunikacija ostvarena je sa drugim biroima Interpol-a (1868), oficirima za vezu (23), Europol-om (5) i SECI centrom (13). Ova aktivnost se kontinuirano realizuje. U aprilu 2011. godine, razmijenjeno je 2846 komunikacija u vezi sa 1.909 predmeta. Najintenzivnija komunikacija ostvarena je sa drugim biroima Interpol-a (1892), oficirima za vezu (23), Europol-om (6) i SECI centrom (6). Ova aktivnost se kontinuirano realizuje. U maju 2011. godine, razmijenjeno je 3.422 komunikacije u vezi sa 2.133 predmeta. Najintenzivnija komunikacija ostvarena je sa drugim biroima Interpol-a (2487), oficirima za vezu (10), Europol-om (14) i SECI centrom (8). Ova aktivnost se kontinuirano realizuje. U junu 2011. godine, razmijenjeno je 2400 komunikacija u vezi sa 1802 predmeta. Najintenzivnija komunikacija ostvarena je sa drugim biroima Interpol-a (1480), oficirima za vezu (10), Europol-om (3) i SECI centrom (18). Ova aktivnost se kontinuirano realizuje. Shodno obavezama iz Sporazuma o saradnji institucija za sprovođenje zakona na nacionalnom nivou - ILECUs projekat, projekat za umrežavanje Uprave policije i
--	--	----	--------------	---

					ostalnih institucija (strana potpisnica Sporazuma - Uprava carina, Poreska uprava, Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, državna tužilaštva, sudovi i drugi), kandidovan je IOM-u radi uspostavljanja sigurne komunikacione mreže za razmjenu podataka. IOM je nabavio i dostavio opremu za zaštitu podataka koji će se razmjenjivati tim linkom. Slijedi inсталiranje opreme. Uspostavljanje linka i stavljanje opreme u funkciju planirano je do kraja II kvartala 2011.
	3. Priprema strateške analize koja će sadržati procjenu opasnosti od teškog i organizovanog kriminala, s posebnim osvrtom na vezu između pranja novca i trgovine drogama (mapa kriminaliteta)	UP	II kvartal	Usvojena analiza Donijet plan aktivnosti za period 2011-2012.	Planom aktivnosti u okviru Tvining projekta koji se sprovodi sa policijom Austrije, predviđeno je da se izrada procjene opasnosti od teškog i organizovanog kriminala okonča u drugom kvartalu, kada će biti usvojena strateška analiza. U okviru Tvining projekta koji se sprovodi sa policijom Austrije, otpočele su aktivnosti na izradi procjene opasnosti od teškog i organizovanog kriminala. Uprava policije je u saradnji sa drugim bezbjednosnim strukturama, na osnovu prikupljenih operativnih podataka, izradila Mapu organizovanog kriminala u Crnoj Gori. Mapa organizovanog kriminala je prezentirana predstavnicima Evropske komisije tokom druge runde konsultacija o AP, 6-7. aprila 2011. U sklopu Twinnig light projekta IPA 2010 "Policija vođena obavještajnim radom", koji se realizuje u saradnji sa Kriminalističko-obavještajnom službom Austrije, nastavljena je obuka za stratešku analizu, koja će do kraja jula 2011. godine rezultirati izradom i drugog dokumenta - procjena prijetnje od organizovanog kriminala u CG, čime će biti zaokružene aktivnosti na izradi ovog seta dokumenata, po standardima EU-OCTA. U toku je obuka analitičara i stvaranje uslova za

					formiranje baze podataka. Obuka analitičara je završena i formirana je baza podataka organizovanog kriminala. U junu 2011.g. nastavljene su aktivnosti u cilju izrade strateškog dokumenta "Procjena opasnosti od organizovanog kriminala (OCTA)". U periodu 27.06-01.07.2011. realizovana je aktivnost A7: 4/4 modul obuke za izradu Procjena opasnosti 2011-2012 . U saradnji sa partnerima iz Austrije (IPA 2010), i uz pomoć eksperata Velike Britanije i Hrvatske, preko Mreže za obuku u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala (OCTN), razvijeni su i distribuirani Upitnici za prikupljanje podataka o organizovanim kriminalnim grupama. Takođe, usvojena je SLEPNIER matrica za rangiranje organizovanih kriminalnih grupa. Pripremljena je i posebna baza podataka, koja je poslužila kao osnovni izvor za analize tokom izrade Procjene opasnosti. Sastavni dio povjerljive verzije OCTA čini poglavlje sa podacima o najznačajnijim organizovanim kriminalnim grupama i njihovim članovima tzv. "Mapa organizovanog kriminala". Dalje aktivnosti na izradi Procjene opasnosti nastaviće se do kraja jula 2011.godine.
	4. Implementacija II faze Projekta Policija vođena obavještajnim radom : - razvoj softverskih modula za	UP	II kvartal	Izvještaj o implementaciji Projekta	U implementaciju II faze Projekta "Policija vođena obavještajnim radom" (ILP), u periodu od 30.01.-02.03.2011. godine realizovane su sljedeće aktivnosti: - A1: Procjena zakonodavnog i administrativnog okvira za ILP. Dobijene su preporuke dva eksperta u ovoj oblasti;

	Kriminalističko obavještajni sistem (KriS): - nabavka opreme i računarskog hardvera - realizacija programa obuke sa sopstvenim trenerima - učešće na regionalnim i međunarodnim seminarima i konferencijama - nastaviti s unaprjeđivanjem uslova za kriminalističke i kriminalističko-obavještajne poslove u područnim jedinicama				- A2: Studijska posjeta pet službenika Uprave policije Kriminalističko-obavještajnoj službi Austrije, radi upoznavanja sa austrijskim iskustvom u razvoju ILP modela; - A3: Konferencija za rukovodioce Uprave policije, na kojoj je učestvovalo 48 predstavnika Uprave policije i 6 ekseperta iz Austrije. Prezentirani su postignuti rezultati i plan budućeg razvoja Uprave policije, kao i najbolje prakse Austrije; - Na Policijskoj akademiji realizovan je jedan kurs obuke za kriminalističko-obavještajne poslove sa sopstvenim trenerima. Obučeno je 17 službenika Uprave policije iz područnih jedinica i ispostava (djelimično realizovano) Obučeni službenici iz područnih jedinica i ispostava stekli su praktična znanja o funkcionisanju ILP modela, postignutim rezultatima i planovima budućeg razvoja, novim radnim i internim procedurama kriminalističko-obavještajnog procesa, kao i o korišćenju softvera INFOSTREAM, metodologiji i obrazcima koji se koriste u praktičnom radu. Cilj ovih obuka je i da ILP model dobije na transparentnosti među operativcima i rukovodiocima na terenu, koji treba da budu glavni generator reforme radnog procesa na regionalnom i lokalnom nivou. Osnovne obuke obezbjeđuje pripremu i selekciju policijskih službenika za napredne obuke u oblasti analitike (Anakapa i i2 softver) i taktičkog upravljanja, koje će se realizovati u okviru projekta saradnje sa ekspertima iz Austrije. <u>Primjena softvera:</u> jedan softverski modul (INFOSTREAM) za protok dokumenata koristi se u praksi od sredine 2009 godine i konstantno se unapređuje. Plan razvoja preostalih softverskih modula
--	---	--	--	--	--

					podrazumijeva: - razradu ideja sa ekspertima iz Austrije u okviru aktivnosti tving projekta (mart-april) - pripremu specifikacije i raspisivanje tendera za izbor razvojne softverske kompanije (april-maj) - proces odabira, izrade, implementacije i testiranja softvera zahtijeva najmanje šest mjeseci (dio procesa zavisi od dužine tenderskog postupka), tako da se okončanje ovog posla i puna primjena softvera u praksi očekuje do kraja 2011 godine. U implementaciju II faze Projekta "Policija vođena obavještajnim radom" (ILP), u periodu od 30.01-13.05.2011. godine realizovane su sljedeće aktivnosti: - A1: Procjena zakonodavnog i administrativnog okvira za ILP. Dobijene su preporuke dva eksperta u ovoj oblasti; - A2: Studijska posjeta pet službenika Uprave policije sa centralnog nivoa Kriminalističko-obavještajnoj službi Austrije, radi upoznavanja sa austrijskim iskustvom u razvoju ILP modela; - A3: Konferencija za rukovodioce Uprave policije, na kojoj je učestvovalo 48 predstavnika Uprave policije i 6 ekseperata iz Austrije. Prezentirani su postignuti rezultati i plan budućeg razvoja Uprave policije, kao i najbolje prakse Austrije; - A4: Obuka za stratešku analizu za 12 analitičara Uprave policije, koju su sproveda 2 eksperta iz Austrije. - A9: Procjena potrebne opreme u oblasti informacionih tehnologija i bezbjednosti prostora. Tokom ove aktivnosti, 3 eksperta iz Austrije i 2 službenika Uprave policije izvršili su obilazak prostora Uprave policije u sjedištu i područnim jedinicama.
--	--	--	--	--	---

					- A6a: Studijska posjeta šest službenika Uprave policije (jedan sa centralnog nivoa i pet sa regionalnog nivoa) Kriminalističko-obavještajnoj službi Austrije, radi upoznavanja sa austrijskim iskustvom u razvoju ILP modela; - A8: Prvi modul Obuke za rukovodioce za upravljanje po novom modelu i izradu Plana aktivnosti (Kontrolne strategije) Uprave policije za 2011-2012., od predviđena 3 modula. - A7: Dva modula Obuke za izradu procjena opasnosti za 2011-2012., od predviđenih četiri modula. - A5 : Prvi i drugi dio obuke na temu Implementacija ILP-a u područnim jedinicima. - Realizovana su 3 programa obuke sa sopstvenim trenerima na Policijskoj akademiji o osnovama kriminalističko-obavještajnog rada, kao priprema za napredne obuke koje će sprovesti eksperti iz Austrije kroz twining program. Do sada je na ovaj način obučeno 60 službenika Uprave policije iz područnih jedinica i ispostava. U implementaciji II faze Projekta "Policija vođena obavještajnim radom" (ILP), realizovane su sljedeće aktivnosti: - A6b: Studijska posjeta šest službenika Uprave policije (četiri sa centralnog i dva sa regionalnog nivoa) Kriminalističko-obavještajnoj službi Austrije, radi upoznavanja sa austrijskim iskustvom u razvoju ILP modela; - A8: Realizovana su dva od tri predviđena modula obuke za rukovodioce za upravljanje po novom modelu i izradu Plana aktivnosti (Kontrolne strategije) Uprave policije za 2011-2012. - A7: Tri od predviđena četiri modula obuke za izradu procjena opasnosti za 2011-2012.
--	--	--	--	--	--

					- A5 : Realizovano je šest od osam predviđenih modula obuke (tri nedjelje obuke) na temu Implementacija ILP-a u područnim jedinicima. Realizovana su 4 programa obuke sa sopstvenim trenerima na Policijskoj akademiji u cilju pripreme regionalnog nivoa u osnovama kriminalističko-obavještajnog rada za napredne obuke kroz tvinig program (austrijski eksperti). Do sada je na ovaj način obučeno 75 službenika Uprave policije iz područnih jedinica i ispostava. U periodu 24.05-27.05.2011. i 30.05-02.06.2011. realizovane su 4 obuke u skraćenom trajanju na temu "Kriminalističko- obavještajni rad i DESK funkcija", sa akcentom na Sistem 4X4, za 59 polaznika - kontakt policajci iz područnih jedinica i ispostava. Ovim obukama završena je planirana aktivnost vezano za obuku kompletnog sastava kontakt- policajaca iz sektora policije opšte nadležnosti. U implementaciju II faze Projekta "Policija vođena obavještajnim radom" (ILP), u junu i julu 2011.godine realizovane su sljedeće aktivnosti: - U periodu 6 -10. jun: A6b: studijska posjeta šest službenika Uprave policije (4 sa centralnog nivoa i 2 sa regionalnog nivoa) Kriminalističko-obavještajnoj službi Austrije, radi upoznavanja sa austrijskim iskustvom u razvoju ILP modela; A5: 3. modul obuke na temu: Implementacije ILP u područnim jedinicama; A8: drugi modul Obuke za rukovodioce za upravljanje po novom ILP modelu. - U periodu 27. jun-1. jul: A7: 4. modul obuke za izradu procjena opasnosti 2011-2012, od ukupno
--	--	--	--	--	---

					predviđenih 4 modula. - U periodu 4 -8. jul: GIS2: drugi dio obuke na temu: Prostorna kriminalistička analiza. Ova obuka je naknadno uključena u IPA 2010, a finansirana je iz budžeta Projekta ILECUs. Na Policijskoj akademiji u Danilovgradu, sa sopstvenim trenerima realizovane su 3 obuke, u skraćenom trajanju, na temu: "Kriminalističko-obavještajni rad i DESK funkcija", sa akcentom na Sistem 4X4. Obuke su organizovane za 40 polaznika, kontakt policajce Granične policije. U okviru projekta IPA 2010 tvinig projekta, do 31. jula 2011. realizovaće se sljedeće aktivnosti: - U periodu 18-22. jul: A8: poslednji modul obuke za upravljanje i izradu planova po ILP modelu; - 27. jula Konferencija ILP za rukovodioce Uprave policije, na kojoj će biti prezentovani: postignuti rezultati u projektu; Izveštaj: Procjena opasnosti od organizovanog kriminala i Plan aktivnosti (Mapa puta) za dalju implementaciju ILP u Crnoj Gori
	5. Obezbjedivanje uslova za povezivanje svih graničnih prelaza u Interpolovu bazu podataka radi provjera lica, vozila i dokumenata na graničnim prelazima - Uvođenje Interpol FIND sistema		II kvartal	Svi granični prelazi uvezani s Interpolovom bazom Uveden FIND sistema	Svi granični prelazi (28) su povezani u jedinstveni informacioni sistem Uprave policije. Na svim graničnim prelazima je implementiran Interpolov servis MIND kroz koji se vrši direktna pretraga interpolovih baza podataka. Preduslovi za prelazak sa MIND na FIND su uspostavljeni (povezani svi granični prelazi u jedinstvenu mrežu). Stvoreni su preduslovi za prelazak sa MIND na FIND (svi granični prelazi su povezani u jedinstvenu mrežu). Realizacija projekta u saradnji sa Generalnim sekretarijatom Interpola je predviđena u drugom kvartalu – djelimično realizovano.

	6. Formiranje Jedinice za prikrivene isljednike - jačanje kapaciteta Uprave policije u primjeni mjera tajnog nadzora za djela organizovanog kriminala	UP	II kvartal	Formirana jedinica	Nije realizovano – pripremne aktivnosti su toku, i biće realizovane nakon usvajanja Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije. Održana su tri modula obuke za prikrivene istražitelje u organizaciji TAIEX-a za 12 službenika, u trajanju od tri nedelje, na teme: "Ponašanje prikrivenog isljednika na sudu"; "Saradnja, socijalna pozadina i rad sa saradnicima pri angažovanju prikrivenog isljednika"; "Obuka rukovodilaca u oblasti tajnih operacija, opservacija i intervencija – operativna saradnja". U saradnji sa ICITAP-om i uz pomoć američke Federalne istražne službe realizovana je napredna obuka u trajanju od dvije sedmice za 10 službenika, koji će biti angažovani u prikrivenim istragama. Uprava policija dostavila je 16.03.2011. MUP-u na dalju nadležnost Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji UP, čijim će se usvajanjem formirati Jedinica za prikrivene isljednike.
	7. Obezbeđivanje prostorno-tehničkih kapaciteta za rad Jedinice za prikrivene isljednike i nabavka specifične opreme	UP	Kontinuirano	Obezbijedene prostorije i opreme	U toku su aktivnosti na nabavci potrebne opreme. (djelimično realizovano). Obezbijedeni su prostorni kapaciteti. U toku su aktivnosti na nabavci tehničke i druge opreme (započeta procedura za raspisivanje tendera). U aprilu su raspisani tenderi za nabavku kompjuterske opreme i kancelarijskog namještaja za potrebe Jedinice za prikrivene isljednike. U cilju obezbeđivanja potrebnih, prostorno-tehničkih kapaciteta za rad Jedinice za prikrivene isljednike,

					Uprava policije je zakupila poslovni prostor na odgovarajućoj lokaciji i započela postupak njegovog opremanja. Otpočelo se sa aktivnostima na izradi: - Pravilnika o finansijskom poslovanju sredstvima za posebne operativne potrebe Jedinice za prikrivene isljednike. Donošenjem ovog pravilnika detaljno će se urediti poslovanje sa sredstvima za posebne operativne troškove pripadnika Jedinice za prikrivene isljednike u toku prikrivenih operacija, radi uspostavljanja finasijke discipline i nadzora nad utroškom sredstava. - Instrukcije o načinu i postupku izbora, obuke, legendiranja, angažovanja i načinu rada prikrivenih isljednika. Time će se doprinijeti povećanju efikasnosti i zakonitosti u toku primjene ove mjere tajnog nadzora.
	8. Donošenje Instrukcije za analizu rizika u graničnoj policiji	UP	I kvartal II kvartal	Donijeta Instrukcija	Donijeta je Instrukcija za izradu analize rizika. Izdrađen je Plan i program obuke u vezi sa Instrukcijom - implementacija Modela analize rizika u graničnoj policiji. Plan i program predviđa da se obuka realizuje u tri faze: 1. Obuka službenika na centralnom nivou - obuka za rukovodioce Odjeka za operativni rad, Odsjeka za nadzor državne granice, Odsjeka za kontrolu prelaženja državne granice, Odsjeka za strance i suzbijanje nezakonitih migracija, kao i obuka za više policijske komesare I klase za operativni rad. 2. Obuka službenika na regionalnom nivou - obuka za rukovodioce ispostava granične policije i samostalne policijske komesare za operativni rad. 3. Obuka službenika na lokalnom nivou - obuka za rukovodioce ekspozitura granične policije, starije

				Broj izvršenih analiza rizika	policijske komesare za nadzor i granične provjere, kao i vođe bezbjednosnih sektora. Donešen je Finansijski plan za implementaciju Modela analize rizika u Sektoru granične policije.
	9. Razvoj informacionog sistema USPNFT: - način prijema, analize i obrada podataka - implementacija novih analitičkih alata koji će omogućiti kvalitetne pretrage i povezivanje subjekata iz internih i eksternih baza podataka - kvalitetnije i obuhvatnije izrade analize predmeta	USPNFT	III kvartal	Unaprijeđen i inoviran informacioni sistem i uspostavljen analitički alat I2 baza Navedenim poboljšanjima omogućiće se i vođenje sveobuhvatnije statistike.	U toku su završne aktivnosti na projektu Elektronska statistika.
3. Pojačana saradnja sa regionalnim i partnerima iz EU	1. Unaprijeđenje regionalne saradnje u istragama krivičnih djela s elementima organizovanog kriminala, droga i ostalih teških krivičnih djela	VDT UP	Kontinuirano	Broj održanih konsultativnih sastanaka, broj sprovedenih zajedničkih istraga - rezultati, pripremljen statistički izvještaj o saradnji: broj predmeta i rezultati saradnje sa državama regiona	Izvršena je analiza efekata primjene međunarodnih ugovora i sporazuma. U saradnji sa zemljama u okruženju i EU formirani su predmeti u Odjeljenju za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina pri Vrhovnom državnom tužilaštvu. Održana su četiri konsultativna sastanka. U obradi su tri predmeta istrage, koja su rezultat saradnje sa državama regiona. U II polovini 2010. godine i tokom prva tri mjeseca 2011. godine, sprovedeno je sedam međunarodnih proaktivnih istraga u oblasti opšteg i ekonomskog organizovanog kriminala: 1. Međunarodna policijska operacija "Pink Panther" u cilju prikupljanja dokaza za članove međunarodne kriminalne grupe koja djeluje na prostoru EU i u Japanu. U izvještajnom periodu ostvarena je saradnja sa švajcarskom policijom u cilju

					procesuiranja člana grupe, crnogorskog državljanina, zbog krivičnih djela razbojništva počinjenih u Švajcarskoj u prethodnom periodu. Redovno se razmjenjuju informacije na operativnom nivou, posredstvom Interpola, sa ciljem eventualnog utvrđivanja i dokazivanja drugih krivičnih djela.; 2. U saradnji sa Specijalnim tužiocem u toku je međunarodna istraga "BESA" - operacija koja se sprovodi u organizaciji Generalnog Sekretarijata Interpola u Lionu, sa nadležnim policijskim službama zemalja Jugoistočne Evrope, koje su članice SEPCA organizacije, kao i sa policijskim službama zemalja koje su u partnerskim odnosima sa SEPCA organizacijom. Istraga je djelimično realizovana procesuiranjem jedne krivične prijave protiv 5 lica, zbog osnovane sumnje da su počinili 5 krivičnih djela. Dostavljena je informacija Specijalnom tužiocu, 06.05.2011.godine na dalju nadležnost i odlučivanje; 3. Aktivnosti na suzbijanju organizovanog krijumčarenja ljudi, ilegalne migracije turskih državljana prema zemljama EU, u organizaciji SECI Centra i saradnji sa predstavnicima nadležnih policijskih i tužilačkih organizacija iz Turske, Makedonije, Srbije, BiH, Hrvatske, Slovenije i Austrije; 4. Krijumčarenje akciznih roba, izvoza nafte i naftnih derivata između Kosova i Crne Gore - do sada, istraga je rezultirala procesuiranjem jedne krivične prijave protiv jednog lica za izvršeno jedno krivično djelo; 5. Ostvarena saradnja sa EUROPOLOM i INTERPOLOM u vezi sa falsifikovanjem i zloupotrebom kreditnih kartica i kartica za bezgotovinsko plaćanje u kojima su oštećeni građani
--	--	--	--	--	---

					zemalja EU. Procesuirano je dvadeset sedam krivičnih prijava protiv petnaest lica iz Ukrajine, Srbije i Crne Gore; 6. U toku je operacija "Kenon" u saradnji sa policijama Srbije i Slovenije, protiv međunarodne organizovane kriminalne grupe koja djeluje na međunarodnom planu i u dužem vremenskom periodu bavi se i priprema za izvršenje krivičnih djela pranje novca. Zakonski rok za primjenu mjera tajnog nadzora ističe 4. jula 2011., i nakon tehničke obrade izvještaj o primjeni istih biće dostavljen Specijalnom tužiocu na dalju nadležnost, dok se ostale informacije sa prijedlogom mjera u vezi prikupljanja materijalnih dokaza na međunarodnom planu u navedenom predmetu, nalaze na odlučivanju kod Zamjenika specijalnog tužioca, nadležnog u navedenom predmetu; 7. U toku je operacija "Viktorija" u saradnji sa policijom BiH, Srbije i Kosova, protiv međunarodne organizovane kriminalne grupe, koja djeluje na prostoru navedenih zemalja u dužem vremenskom periodu i koja se priprema za vršenje krivičnih djela krijumčarenje oružja. U vezi predmeta «Viktoria», dana 27.04.2011.godine dostavljena je Informacija zamjeniku SDT i po istoj se očekuje stav i mišljenje tužioca. Takođe je dostavljena dopuna navedene informacije sa svim prikupljenim dokaznim materijalom na nacionalnom i regionalnom nivou kroz policijsku saradnju sa nadležnim policijskim službama BiH i Kosova, a nakon isteka roka za izvršenje mjera tajnog nadzora 06.05.2011.godine. Navedeni materijal se i dalje nalazi na odlučivanje kod nadležnog tužioca. U toku je međunarodna istraga pod nazivom "Brazil",
--	--	--	--	--	--

					koja se odnosi na krijumčarenje sirove kafe, a koja je do sada rezultirala podnošenjem dvije (2) krivične prijave kojima su obuhvaćena dva (2) pravna lica i tri (3) fizička lica - odgovorna lica sa teritorije Opštine Rožaje, zbog krivičnih djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju, utaja poreza i doprinosa i falsifikovanje isprave. Izvršenjem pomenutih krivičnih djela prijavljeni su stekli protivpravnu imovinsku korist u najmanjem iznosu od oko 230.000 eura i izbjegli plaćanje poreza, na koji način su oštetili Budžet Crne Gore u najmanjem iznosu od oko 35.000 eura. U kontinuitetu se nastavljaju aktivnosti po navedenim međunarodnim istragama. Ukupno je održano 10 operativnih sastanaka u zemlji i inostranstvu u vezi sa istragama po krivičnim djelima organizovanog kriminala. U toku aprila, Uprava policije je nastavila sa aktivnostima na sprovođenju regionalnih istraga (četiri) u oblasti opšteg i ekonomskog organizovanog kriminala. Istrage se odnose na: suzbijanje krijumčarenja akciznih roba; izvoza nafte i naftnih derivata; suzbijanje organizovanog vršenja krivičnih djela falsifikovanje novca i pranje novca; suzbijanje međunarodnog krijumčarenja oružja. U toku maja i početka juna, Uprava policije je nastavila sa aktivnostima na sprovođenju pet međunarodnih proaktivnih istraga u oblasti opšteg i ekonomskog organizovanog kriminala. Istrage se odnose na: suzbijanje krijumčarenja akciznih roba; izvoza nafte i naftnih derivata; suzbijanje organizovanog vršenja krivičnih djela falsifikovanje novca i pranje novca; suzbijanje međunarodnog krijumčarenja oružja. Održan je jedan operativni sastanak u zemlji i
--	--	--	--	--	---

					inostranstvu u vezi sa istragama po krivičnim djelima organizovanog kriminala. U oblasti borbe protiv droge ostvareno je učešće u šest zajedničkih međunarodnih istraga sa policijskim službama zemalja regiona, EU i relevantnim međunarodnim organizacijama (prije svega, sa DEA): 1. Policijska akcija "Drina", koja se sprovodila sedam mjeseci u saradnji sa Agencijom za istrage i zaštitu BiH, rezultirala je presijecanjem krijumčarskog kanala na relaciji Albanija - Crna Gora- BiH. Podnijete su krivične prijave protiv međunarodne kriminalne grupe od četiri lica koji su državljani navedenih zemalja i zaplijenjeno 225 kg opojne droge "skank" na teritoriji Crne Gore. Takođe, podnijete su krivične prijave protiv 7 lica i zaplijenjeno 270 kg opojne droge "skank" na teritoriji BiH; 2. Međunarodna akcija "Loptice", inicirana od strane Interpola Rim, sprovedena je u cilju pronalaženja i lišavanja slobode više lica za kojima su raspisane međunarodne potjernice, među kojima su i tri državljanina Crne Gore. Lišeno je slobode jedno lice protiv koga je specijalnom tužiocu za organizovani kriminal podnesena krivična prijava zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo neovlašćene proizvodnje, držanja i stavljanja u promet opojnih droga - krivično djelo "kriminalno udruživanje" ; 3. U saradnji sa Hrvatskom i DEA-om kontinuirano se sprovodi međunarodna istraga. Tim povodom, u zemlji i inostranstvu, održano je više sastanaka sa službenicima DEA i predstavnicima MUP-a Hrvatske, kao i sa drugim policijskim službama; 4. U saradnji sa Srbijom vođena je zajednička istraga u okviru koje je održano više sastanaka sa
--	--	--	--	--	--

				predstavnicima MUP-a Srbije; 5. Intenzivirana je saradnja sa policijom Kosova kroz održavanje više operativnih sastanaka radi istrage krijumčarenja heroina preko teritorije Crne Gore, Srbije i Kosova; 6. Međunarodna istraga, u saradnji sa Hrvatskom i BiH, usmjerena je na međunarodnu kriminalnu grupu koja se bavi krijumčarenjem droge na području pomenutih zemalja. U dijelu borbe protiv krijumčarenja droge, pored sastanaka održanih povodom navedenih istraga, održano je još sedam konsultativnih sastanaka od međunarodnog značaja. U oblasti borbe protiv droge u prvom tromjesjeću 2011. realizovano je više policijskih akcija međunarodnog karaktera. Trenutno se sprovode tri međunarodne istrage sa policijskim službama zemalja regiona, EU i relevantnim međunarodnim organizacijama SOCA i DEA. - U januaru 2011. godine, službenici Odsjeka za borbu protiv droge su, u saradnji sa britanskom Agencijom za borbu protiv ozbiljnog organizovanog kriminala - SOCA, sproveli zajedničku akciju kontrolisane isporuke, prateći dvije "kokainske pošiljke", upućene iz Hondurasa u Crnu Goru preko londonskog aerodroma Hitrou, koji predstavlja jednu od petlji za prekookeansku poštu. - Krajem januara 2011. , u saradnji sa Specijalnim držvnim tužiocem, otvoren je predmet, koji se sprovodi u saradnji sa MUP-om Republike Hrvatske i policijskom službom BiH. U cilju istrage, održano je više sastanaka radi razmijene operativnih podataka i informacija.
--	--	--	--	---

					- U izvještajnom periodu, u saradnji sa Specijalnim državnim tužiocem, sprovodi se međunarodna istraga, uz intenzivnu razmjenu operativnih informacija i podataka sa Agencijama SOCA i DEA. Održano je više sastanaka sa službenicima ovih agencija. - U martu 2011. godine, službenici kriminalističke policije – Odsjeka za borbu protiv droge i krijumčarenja su, u saradnji sa vlastima i policijskim službama Savezne Republike Njemačke i službenicima Uprave carina Crne Gore, 28. marta 2011. godine, realizovali međunarodnu policijsku akciju, pod operativnim nazivom "Konte". Specijalnom državnim tužiocu podnijeta je krivična prijava protiv 5 lica, zbog krivičnih djela – kriminalno udruživanje i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga na organizovan način. Realizacijom akcije zaplijenjeno je i oduzeto 300 kg opojne droge kokain. Takođe, nastavljena je saradnja sa policijom Kosova kroz održavanje više operativnih sastanaka koji se tiču istrage krijumčarenja heroina preko teritorije Crne Gore, R. Srbije i Kosova. - Održano je više konsultativnih sastanaka i obuka od međunarodnog značaja, sa aspekta borbe protiv krijumčarenja droge: - na sastanku sa Tanasisom Apostoluom, predstavnikom Međunarodnog konzorcijuma za politike borbe protiv droge za Jugoistočnu Evropu razmotrena je trenutna situacija u Crnoj Gori. Prisustvovali su i predstavnici NVO «Juventas» - Održan sastanak sa oficirom za vezu Australije. - Učešće na međunarodnoj obuci "Prikriveni
--	--	--	--	--	---

					istražitelj“, u organizaciji DEA. - Učešće na operativnom sastanku SECI Centra i CARICCA u Bukureštu na temu "Borba protiv krijumčarenja droge". - Učešće u međunarodnoj vježbi Kontrolisana isporuka - pod nazivom "SPRING". - U toku aprila, Uprava policije je nastavila sa sprovođenjem dvije regionalne istrage u oblasti suzbijanja međunarodnog krijumčarenja opojnih droga u saradnji sa Specijalnim državnim tužiocem. Istrage u toku: - Predmet koji se sprovodi u saradnji sa MUP-om Republike Hrvatske i policijskom službom BiH. - Saradnja sa policijom Kosova koja se odnosi na suzbijanje krijumčarenja heroina preko teritorije Crne Gore, Srbije i Kosova. Saradnja se policijskim službama zemalja regiona se ostvaruje putem održavanja radnih sastanaka na kojima se razmjenjuju informacije i planira preduzimanje zajedničkih konkretnih operativnih akcija. U toku maja i početkom juna, Uprava policije je nastavila sa sprovođenjem tri regionalne istrage u oblasti suzbijanja međunarodnog krijumčarenja opojnih droga, sa policijskim službama zemalja regiona, EU i relevantnim međunarodnim organizacijama SOCA i DEA, a u saradnji sa Specijalnim državnim tužiocem. Otvoren je novi predmet, pod operativnim nazivom "Trio", koji će biti vođen u saradnji sa međunarodnim partnerima. Realizovane su dvije međunarodne istrage: - U saradnji sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost
--	--	--	--	--	---

					Crne Gore i Agencijom DEA realizovana je međunarodna policijska akcija, pod operativnim nazivom "Tanker". Na teritoriji Crne Gore lišeno je slobode 1 lice, dok je u Španiji uhapšeno 6 lica i zaplijenjeno 70 kilograma kokaina. - Policijska akcija pod operativnim nazivom "Sprint", koja je od januara 2011. godine vođena u saradnji sa Specijalnim držvnim tužiocem i međunarodnim partnerima: MUP-om Republike Hrvatske i policijskom službom BiH SIPA. Razotkrivena je organizovana kriminalna grupa, koja se u dužem vremenskom periodu bavila krijumčarenjem opojne droge "skank". Lišeno je slobode 13 lica - 6 na teritoriji CG, 5 u BiH i 2 lica u Hrvatskoj. Tokom vođenja istrage, zaplijenjeno je oko 30 kilograma opojne droge "skank". Specijalnom tužiocu je podnijeta krivična prijava protiv 6 lica zbog počinjenih 12 krivičnih djela: stvaranje kriminalne organizacije – organizator (član 401a, stav 1); 2 djela; stvaranje kriminalne organizacije – pripadnik (član 401a, stav 2); 4 djela; KD neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga – 6 djela. Nastavljeno je sprovođenje istrage u okviru predmeta "Makondo", uz intezivnu razmjenu operativnih informacija i podataka sa Agencijama SOCA, DEA. Dosadašnja saradnja sa policijom Kraljevine Švedske rezultirala je lišavanjem slobode četiri lica i zaplijenom oko 25 kg kokaina na području te države. Službenici Odsjeka za borbu protiv droge i krijumčarenja su, tokom juna, realizovali međunarodnu policijsku akciju, zavedenu pod operativnim nazivom "Makondo". Predmet je vođen u periodu od pet ipo mjeseci u intenzivnoj saradnji sa britanskom Agencijom za borbu protiv organizovanog kriminala – SOCA. Razotkrivena je
--	--	--	--	--	---

					kriminalna grupa za koju se smatra da je organizovala krijumčarenje kokaina putem poštanskih pošiljki iz Latinske Amerike u Crnu Goru. U okviru ovog predmeta, u januaru 2011.godine, slobode je lišeno jedno lice koje je identifikovano kao primalac pošiljke, a u junu dva lica, za koje se smatra da su bili organizatori ove aktivnosti. Ovom akcijom, ukupno je zaplijenjeno 262 grama opojne droge kokain. U oblasti borbe protiv droge trenutno se sprovode dvije međunarodne istrage sa policijskim službama zemalja regiona, zemalja EU i relevantnim međunarodnim organizacijama. Predmet "Zelena milja", sprovodi se prema organizovanoj kriminalnoj grupi koja se bavi krijumčarenjem opojne droge skank i heroin na međunarodnom planu. Mjerama tajnog nadzora, otpočetim 15.06.2011., za sada je obuhvaćeno pet lica. Predmet se realizuje u saradnji sa zamjenikom Specijalnog državnog tužioca, međunarodnim partnerima, policijskim službama nordijskih zemalja. Predmet "Trio" je usmjeren prema međunarodnoj kriminalnoj grupi, koja se na organizovan način bavi krijumčarenjem opojne droge skank. Mjerama tajnog nadzora, koje su otpočete 01.06.2011., obuhvaćeno je devet lica, a predmet se realizuje u saradnji sa zamjenikom Specijalnog državnog tužioca, u saradnji sa policijskim službama R. Hrvatske, BiH i SECI Centrom. Pored sastanaka koji su u zemlji i inostranstvu održani povodom navedenih istraga, u maju je održano 12 konsultativnih sastanaka od međunarodnog značaja, sa aspekta borbe protiv krijumčarenja droge. Pored sastanaka koji su u zemlji i inostranstvu održani
--	--	--	--	--	---

					povodom navedenih istraga, održano je i više konsultativnih sastanaka i obuka od međunarodnog značaja, sa aspekta borbe protiv krijumčarenja droge Tokom januara 2011. godine, posredstvom NCB Interpol-a, ostvarena je intenzivna komunikacija/razmjena podataka sa državama u regionu, u cilju suzbijanja međunarodnog kriminala: <table><tr><td>IP</td><td>Primljeno</td><td>Poslato</td><td>Ukupno</td></tr><tr><td>Beograd</td><td>132</td><td>125</td><td>257</td></tr><tr><td>Ljubljana</td><td>16</td><td>11</td><td>27</td></tr><tr><td>Sarajevo</td><td>44</td><td>37</td><td>81</td></tr><tr><td>Skoplje</td><td>20</td><td>11</td><td>31</td></tr><tr><td>Sofija</td><td>22</td><td>18</td><td>40</td></tr><tr><td>Tirana</td><td>15</td><td>18</td><td>33</td></tr><tr><td>UNMIK</td><td>25</td><td>17</td><td>42</td></tr><tr><td>Zagreb</td><td>31</td><td>15</td><td>46</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>305</td><td>252</td><td>557</td></tr></table> Od ukupno 2040 komunikacija sa svim biroima Interpol-a, 557 komunikacija po predmetima ili 27% ostvareno je sa biroima Interpol-a u regionu. Najobimnija komunikacija je realizovana po međunarodnim potjernicama (213 komunikacija), krijumčarenje narkotika (3 komunikacije), organizovani kriminal (14 komunikacija), privredni kriminal (31 komunikacija) i motorna vozila (194 komunikacije). Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju. Tokom februara i marta 2011. godine, posredstvom NCB Interpol-a, ostvarena je intenzivna komunikacija/razmjena podataka sa državama u regionu, u cilju suzbijanja međunarodnog kriminala:	IP	Primljeno	Poslato	Ukupno	Beograd	132	125	257	Ljubljana	16	11	27	Sarajevo	44	37	81	Skoplje	20	11	31	Sofija	22	18	40	Tirana	15	18	33	UNMIK	25	17	42	Zagreb	31	15	46	UKUPNO	305	252	557
IP	Primljeno	Poslato	Ukupno																																										
Beograd	132	125	257																																										
Ljubljana	16	11	27																																										
Sarajevo	44	37	81																																										
Skoplje	20	11	31																																										
Sofija	22	18	40																																										
Tirana	15	18	33																																										
UNMIK	25	17	42																																										
Zagreb	31	15	46																																										
UKUPNO	305	252	557																																										

					<table><tr><td>IP</td><td>Primlje no</td><td>Poslato</td><td>Ukupno</td></tr><tr><td>Beograd</td><td>331</td><td>226</td><td>557</td></tr><tr><td>Ljubljana</td><td>38</td><td>30</td><td>68</td></tr><tr><td>Sarajevo</td><td>107</td><td>98</td><td>205</td></tr><tr><td>Skoplje</td><td>12</td><td>10</td><td>22</td></tr><tr><td>Sofija</td><td>53</td><td>24</td><td>77</td></tr><tr><td>Tirana</td><td>78</td><td>26</td><td>104</td></tr><tr><td>UNMIK</td><td>40</td><td>31</td><td>71</td></tr><tr><td>Zagreb</td><td>66</td><td>41</td><td>107</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>725</td><td>486</td><td>1211</td></tr></table> Od ukupno 2040 komunikacija sa svim biroima Interpol-a, 1211 komunikacija po predmetima ili 33% ostvareno je sa biroima Interpol-a u regionu. Najobimnija komunikacija je realizovana po međunarodnim potjernicama (452 komunikacija), krijumčarenje narkotika (6 komunikacija), organizovani kriminal (33 komunikacije), privredni kriminal (125 komunikacija), opšti kriminal (101 komunikacija) i motorna vozila (308 komunikacija). Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju. Tokom aprila, posredstvom NCB Interpola, nastavljena je intenzivna komunikacija/ /razmjena podataka sa državama u regionu, u cilju suzbijanja međunarodnog kriminala: <table><tr><td>IP</td><td>Primlje no</td><td>Poslato</td><td>Ukupno</td></tr><tr><td>Beograd</td><td>115</td><td>109</td><td>224</td></tr><tr><td>Ljubljana</td><td>29</td><td>14</td><td>43</td></tr><tr><td>Sarajevo</td><td>39</td><td>32</td><td>71</td></tr><tr><td>Skoplje</td><td>23</td><td>4</td><td>27</td></tr></table>	IP	Primlje no	Poslato	Ukupno	Beograd	331	226	557	Ljubljana	38	30	68	Sarajevo	107	98	205	Skoplje	12	10	22	Sofija	53	24	77	Tirana	78	26	104	UNMIK	40	31	71	Zagreb	66	41	107	UKUPNO	725	486	1211	IP	Primlje no	Poslato	Ukupno	Beograd	115	109	224	Ljubljana	29	14	43	Sarajevo	39	32	71	Skoplje	23	4	27
IP	Primlje no	Poslato	Ukupno																																																														
Beograd	331	226	557																																																														
Ljubljana	38	30	68																																																														
Sarajevo	107	98	205																																																														
Skoplje	12	10	22																																																														
Sofija	53	24	77																																																														
Tirana	78	26	104																																																														
UNMIK	40	31	71																																																														
Zagreb	66	41	107																																																														
UKUPNO	725	486	1211																																																														
IP	Primlje no	Poslato	Ukupno																																																														
Beograd	115	109	224																																																														
Ljubljana	29	14	43																																																														
Sarajevo	39	32	71																																																														
Skoplje	23	4	27																																																														

					<table><tr><td>Sofija</td><td>19</td><td>12</td><td>31</td></tr><tr><td>Tirana</td><td>40</td><td>8</td><td>48</td></tr><tr><td>UNMIK</td><td>10</td><td>16</td><td>26</td></tr><tr><td>Zagreb</td><td>16</td><td>15</td><td>31</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>291</td><td>210</td><td>501</td></tr></table> Od ukupno 1892 komunikacija sa svim biroima Interpol-a, 501 komunikacija po predmetima ili 26,47% ostvareno je sa biroima Interpol-a u regionu. Najobimnija komunikacija je realizovana po međunarodnim potjernicama (171), krijumčarenje narkotika (11 komunikacija), organizovani kriminal (16 komunikacija), privredni kriminal (44 komunikacije), opšti kriminal (55 komunikacija) i motorna vozila (156 komunikacija). Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju. Tokom maja, posredstvom NCB Interpol-a, ostvarena je intezivna komunikacija/razmjena podataka sa državama u regionu, u cilju suzbijanja međunarodnog kriminala: <table><tr><td>IP</td><td>Primljeno</td><td>Poslato</td><td>Ukupno</td></tr><tr><td>Beograd</td><td>82</td><td>90</td><td>172</td></tr><tr><td>Ljubljana</td><td>9</td><td>17</td><td>26</td></tr><tr><td>Sarajevo</td><td>70</td><td>57</td><td>127</td></tr><tr><td>Skoplje</td><td>10</td><td>3</td><td>13</td></tr><tr><td>Sofija</td><td>11</td><td>15</td><td>26</td></tr><tr><td>Tirana</td><td>650</td><td>19</td><td>669</td></tr><tr><td>UNMIK</td><td>6</td><td>13</td><td>19</td></tr><tr><td>Zagreb</td><td>15</td><td>12</td><td>27</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>853</td><td>226</td><td>1079</td></tr></table> Od ukupno 2487 komunikacija sa svim biroima Interpol-a, 1079 komunikacija po predmetima ili 43% ostvareno je	Sofija	19	12	31	Tirana	40	8	48	UNMIK	10	16	26	Zagreb	16	15	31	UKUPNO	291	210	501	IP	Primljeno	Poslato	Ukupno	Beograd	82	90	172	Ljubljana	9	17	26	Sarajevo	70	57	127	Skoplje	10	3	13	Sofija	11	15	26	Tirana	650	19	669	UNMIK	6	13	19	Zagreb	15	12	27	UKUPNO	853	226	1079
Sofija	19	12	31																																																														
Tirana	40	8	48																																																														
UNMIK	10	16	26																																																														
Zagreb	16	15	31																																																														
UKUPNO	291	210	501																																																														
IP	Primljeno	Poslato	Ukupno																																																														
Beograd	82	90	172																																																														
Ljubljana	9	17	26																																																														
Sarajevo	70	57	127																																																														
Skoplje	10	3	13																																																														
Sofija	11	15	26																																																														
Tirana	650	19	669																																																														
UNMIK	6	13	19																																																														
Zagreb	15	12	27																																																														
UKUPNO	853	226	1079																																																														

				sa biroima Inerpol-a u regionu. Najobimnija komunikacija je realizovana po predmetima međunarodnih potjernica (791 komunikacija), utvrđivanja identiteta (50 komunikacija), opšteg organizovanog kriminala (50 komunikacija), privrednog kriminala (36 komunikacija) i motornih vozila (131 komunikacija). Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju. Tokom juna 2011. godine, posredstvom NCB Interpola, ostvarena je intenzivna komunikacija/razmjena podataka sa državama u regionu, u cilju suzbijanja međunarodnog kriminala: <table><tr><td>IP</td><td>Primljeno</td><td>Poslato</td><td>Ukupno</td></tr><tr><td>Beograd</td><td>131</td><td>92</td><td>223</td></tr><tr><td>Ljubljana</td><td>27</td><td>23</td><td>50</td></tr><tr><td>Sarajevo</td><td>43</td><td>63</td><td>106</td></tr><tr><td>Skoplje</td><td>8</td><td>5</td><td>13</td></tr><tr><td>Sofija</td><td>10</td><td>19</td><td>29</td></tr><tr><td>Tirana</td><td>22</td><td>8</td><td>30</td></tr><tr><td>UNMIK</td><td>12</td><td>8</td><td>20</td></tr><tr><td>Zagreb</td><td>47</td><td>14</td><td>61</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>300</td><td>232</td><td>532</td></tr></table> Od ukupno 1480 komunikacija sa svim biroima Interpol-a, 532 komunikacije ili 35,9% ostvareno je sa biroima Interpol-a u regionu. Najobimnija komunikacija je realizovana po međunarodnim potjernicama (200 komunikacija), krijumčarenje narkotika (6 komunikacija), organizovani kriminal (11 komunikacija), privredni kriminal (53 komunikacije) i motorna vozila (186 komunikacija). Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju.	IP	Primljeno	Poslato	Ukupno	Beograd	131	92	223	Ljubljana	27	23	50	Sarajevo	43	63	106	Skoplje	8	5	13	Sofija	10	19	29	Tirana	22	8	30	UNMIK	12	8	20	Zagreb	47	14	61	UKUPNO	300	232	532
IP	Primljeno	Poslato	Ukupno																																									
Beograd	131	92	223																																									
Ljubljana	27	23	50																																									
Sarajevo	43	63	106																																									
Skoplje	8	5	13																																									
Sofija	10	19	29																																									
Tirana	22	8	30																																									
UNMIK	12	8	20																																									
Zagreb	47	14	61																																									
UKUPNO	300	232	532																																									

	2. Potpisivanje bilateralnih sporazuma	USPNFT	III kvartal	Broj potpisanih sporazuma	U periodu 14-17. mart 2011. dogovoreno je potpisivanje sporazuma sa Britanskim Djevičanskim ostrvima. Bilateralni sporazumi sa Arubom i Estonijom potpisani su 14. marta 2011. Planirano je potpisivanje sporazuma sa Japanom, Mađarskom, Velikom Britanijom. Sporazumi sa FOS Britanskih Djevičanskih ostrva, Jermenije i Velike Britanije potpisani su 12. juna 2011.
	3. Jačanje saradnje sa graničnim policijama susjednih zemalja: - implementacija potpisanih sporazuma o saradnji između Granične policije Crne Gore i Albanije - implementacija: Protokola o zajedničkim patrolama duž državne granice Crne Gore i Albanije; Protokola o zajedničkim patrolama duž državne granice Crne Gore i Bosne i Hercegovine i Protokola o zajedničkim patrolama duž državne granice Crne Gore i Srbije; Protokola o privremenom režimu na Prevlaci; Tehničkog sporazuma o privremenim operativnim procedurama	UP	Kontinuirano	Broj održanih sa susjednim graničnim policijama Broj realizovanih zajedničkih aktivnosti (patrola, akcija i dr.) rezultati saradnje Usaglašavanje procedura graničnih provjera	U periodu 17.02.– 02. 03.2011. godine, održani su sljedeći sastanci: - na lokalnom nivou: 2 sa Srbijom, 3 sa Albanijom i 3 sa BiH ; - na regionalnom nivou: 1 sastanak sa predstavnicima granične policije Albanije na temu: Primjena Protokola i Sporazuma o readmisiji. - na nacionalnom nivou: jedan sastanak sa predstavnicima Albanije na temu Implementacija Sporazuma između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Albanije o vraćanju i prihvatanju lica čiji je ulazak ili boravak nezakonit. Broj zajedničkih aktivnosti: - sa graničnom policijom Albanije ukupno 5 patrola; - sa graničnom policijom BiH ukupno 18 patrola ; - sa graničnom policijom Srbije ukupno 6 patrola. Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju. U periodu 17.02.– 01. 04.2011. godine, održani su sljedeći sastanci: - na lokalnom nivou: 4 sa Srbijom, 4 sa Albanijom, 5 sa BiH ; 1 sa predstavnicima snaga bezbjednosti na Kosovu; - na regionalnom nivou: 2 sastanka sa predstavnicima granične policije Albanije, 3 sa predstavnicima

	prekogranične saradnje između MUP-a Crne Gore i KFOR-a na Kosovu; Protokola o vršenju aktivnosti zajedničke granične kontrole na zajedničkom graničnom prelazu Sukobin – Murićani (Crna Gora - Albanija) i Sporazuma o graničnoj kontroli u željezničkom saobraćaju između Crne Gore i Srbije				granične policije BiH i 1 sa predstavnicima granične policije Srbije. - Na nacionalnom nivou 3 sastanka: sastanak sa predstavnicima Albanije na temu Implementacija Sporazuma između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Albanije o vraćanju i prihvatanju lica čiji je ulazak ili boravak nezakonit.; sastanak sa predstavnicima granične policije Albanije na temu: Formiranje zajedničkog centra za razmjenu informacija; sastanak sa predstavnicima Srbije na temu: Utvrđivanje graničnih prelaza između Crne Gore i Srbije. Broj zajedničkih aktivnosti: - sa graničnom policijom Albanije ukupno 7 patrola; - sa graničnom policijom BiH ukupno 27 patrola ; - sa graničnom policijom Srbije ukupno 10 patrola. Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju. U periodu 01. 04. – 01 05. 2011. godine, održani su sledeći sastanci: - na lokalnom nivou: 3 sa Srbijom, 4 sa Albanijom, 4 sa BiH ; - na regionalnom nivou: 1 sastanak sa predstavnicima granične policije Srbije i 1 sastanak sa predstavnicima policije Kosova. Broj zajedničkih aktivnosti: - sa graničnom policijom Albanije ukupno 15 patrola; - sa graničnom policijom BiH ukupno 24 patrole ; - sa graničnom policijom Srbije ukupno 16 patrola; - sa međunarodnim snagama bezbjednosti na Kosovu – 1 sinhronizovana patrola; - sa policijom R.Hrvatske na Prevlaci (Akcija „Zona“) – 2 patrole.
--	--	--	--	--	---

					Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju. U periodu 01. 05 - 01.06., održani su sljedeći sastanci: - na lokalnom nivou: 4 sa Srbijom, 1 sa BiH ; 1 sa predstavnicima snaga bezbjednosti na Kosovu; - na regionalnom nivou: 2 sastanka sa predstavnicima granične policije Albanije, 1 sa predstavnicima granične policije BiH i 1 sa predstavnicima snaga bezbjednosti na Kosovu; Broj zajedničkih aktivnosti: - sa graničnom policijom Albanije ukupno 19 patrola; - sa graničnom policijom BiH ukupno 25 patrola ; - sa graničnom policijom Srbije ukupno 16 patrola; - sa policijom R.Hrvatske na Prevlaci (akcija „Zona“) 3 patrole. Rezultati zajedničkih aktivnosti: - U Ispostavi granične policije Nikšić, zajedničkim aktivnostima sa graničnom policijom BiH pronađeno i otuđeno motorno vozilo bosanskih reg. oznaka. - Na osnovu razmjene informacija o prekograničnom kriminalu, na teritoriji Republike Srbije, od strane granične policije Republike Srbije, spriječena su dva nezakonita prelaska državne granice i tom prilikom oduzeto oko 2.000,00 kg sirove kafe i jedno terensko motorno vozilo. Ove aktivnosti se kontinuirano realizuju.
	4. Plan saradnje sa tužilačkim organima susjednih država radi daljeg unaprjeđivanja saradnje u suzbijanju	VDT- odjeljenje za međ. saradnju -odjeljenje	II, III, IV kvartal	Donijet plan saradnje Izveštaj o ostvarenoj	Donijet je plan saradnje i pripremljena inicijativa za potpisivanje Sporazuma o saradnji između Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore i tužilaštava Mađarske i Rumunije (djelimično realizovano)

	korupcije i prekograničnog organizovanog kriminala	za suzbijanje org. kriminala, korupcije i ratnih zločina		saradnji	Sporazum o saradnji između Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore i tužilaštava Rumunije i Mađarske, potpišaće se u Podgorici u septembru, odnosno oktobru 2011.
4. Razvoj čvrstog mehanizma za praćenje rezultata u ovoj oblasti.	1. Donijeti metodologiju za analitičku obradu podataka	VS VDT UP	I kvartal	Donijeta metodologija	Donijeta metodologija i primijenjena u pripremi izvještaja Tripartitne komisije
	2. Pripremiti analitički izvještaj s obrađenim podacima koji se odnose na istragu, optuženja i presude iz oblasti organizovanog kriminala, s posebnim osvrtom na strukturu izvršilaca tih djela i oblast u kojoj se ta djela izvršavaju	VS VDT UP	I kvartal	Pripremljen analitički izvještaj s predlogom daljih mjera	Pripremljen analitički izvještaj sa obrađenim podacima koji se odnose na istragu, optuženja i presude iz oblasti korupcije i organizovanog kriminala, sa posebnim osvrtom na strukturu izvršilaca tih djela i oblasti u kojoj su ta djela izvršena, u formi izvještaja Tripartitne komisije. Izvještaj će se razmatrati na sjednici Nacionalne komisije za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, koja će održati 4. aprila 2011. Izvještaj je razmatran i usvojen na sjednici Nacionalne komisije za sprovođenje strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, održanoj 4. aprila 2011. Obaveza predsjednika sudova i dva Viša suda je da mjesečno prate postupanja po predmetima iz ove oblasti i da izvještavaju Sekretarijat Sudskog savjeta i Predsjednika Vrhovnog suda o svim radnjama koje se preduzimaju po predmetima.

6. AKCIONI PLAN ZA OBLAST MEDIJA

PRIORITET	MJERA	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Unaprjeđenje medijskih sloboda, naročito usklađivanje s praksom Evropskog suda za ljudska prava u pogledu klevete i jačanje saradnje s organizacijama civilnog društva	1. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika - Dekriminalizacija klevete	MP	I kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Pripremljen je tekst Predloga zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika. Tekst Predloga predviđa brisanje krivičnog djela kleveta i uvreda. Vlada je na sjednici od 14. 04. 2011. utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika kojim se, između ostalog, predviđaju izmjene i dopune krivičnog djela iz člana 195 (uvreda) i člana 196 (kleveta). Prijedlog predviđa brisanje krivičnog djela kleveta i uvreda. Prijedlog zakona je upućen Skupštini na razmatranje i donošenje. Skupština je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona
	2. Prihvatanje pravne prakse Evropskog suda za ljudska prava u pogledu visine naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda učinjene putem medija	Opšta sjednica VS	II kvartal	Prihvaćena pravna praksa Evropskog suda za ljudska prava	Održana dva sastanka predstavnika Vrhovnog suda Crne Gore sa zastupnikom države pred sudom u Strazburu u vezi prihvatanja pravne prakse Evropskog suda za ljudska prava. Redovno se radi na prikupljanju presuda Evropskog suda za ljudska prava. Takođe, pri Vrhovnom sudu formirano je Odjeljenje za praćenje prakse Evropskog suda za ljudska prava, od trojice iskusnih sudija Vrhovnog suda. Opšta sjednica Vrhovnog suda Crne Gore 29.03.2011.godine donijela je sljedeći Načelni pravni stav: ”Ukoliko nadje da postoji osnov odgovornosti novinara i medija sud odmjerava visinu pravične naknade zbog povrede prava ličnosti (ugleda, časti i dr.) vodeći računa

					o svim okolnosti konkretnog slučaja, a naročito: o značaju povrijeđenog dobra i posljedicama koje su iz toga proistekle, trajanju duševnih bolova, cilju kome služi naknada nematerijalne štete, kao i tome da visina dosudjene naknade po pravilu treba da bude u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, te da dosudjena naknada ne bude u iznosu koji bi obeshrabrujuće uticao na novinare i medije u obavljanju njihove uloge u očuvanju demokratskih vrijednosti društva”. Detaljnije u Aneksu 6. Načelni pravni stav Opšte sjednice Vrhovnog suda Crne Gore od 29.03.2011.godine određuje obavezan pristup nacionalnih sudova pri utvrđivanju visine pravične novčane naknade nematerijalne štete kao jedne od mjera građansko-pravne odgovornosti novinara i medija zbog povrede prava ličnosti, dok je u toku brisanje klevete kao krivičnog djela, čime se eliminiše i novčana kazna kao krivično-pravna sankcija. Ovakav pristup u utvrđivanju novčane naknade neimovinske štete zasnovan je na opšteprihvaćenim standardima materijalnog prava. Određivanjem-limitiranjem visine obaveze naknade štete samo u dijelu građanske odgovornosti novinara i medija dovelo bi do diskriminacije u jednakom tretmanu pri ostvarivanju sudske zaštite u svim ostalim segmentima u okviru istog vida građansko-pravne odgovornosti. U toku je praćenje implementacije načelnog pravnog stava Opšte sjednice Vrhovnog suda pri postupanju i odlučivanju u predmetima koji se nalaze u radu kod svih crnogorskih sudova.
--	--	--	--	--	--

					Načelni pravni stav Opšte sjednice Vrhovnog suda od 29.03.2011. godine implementiran je u presudi ovog suda Rev. br.594/11 od 25.05.2011. godine, donijetoj povodom izjavljene revizije tužioca protiv pravosnažne presude u predmetu Osnovnog suda u Podgorici, oznake P. br. 3003/09- Detaljnije u Aneksu 6.
	3. Utvrditi modalitete dodjeljivanja državne pomoći medijima	MK MF	II kvartal	Usvajanje programa državne pomoći elektronskim medijima - program šeme Usvajanje programa državne pomoći distributeru štampanih medija od koga štampani mediji nijesu mogli da naplate svoja zaostala potraživanja	Komisija za kontrolu državne pomoći je na sjednici od 29.01.2011. godine donijela Rješenje o usklađenosti zahtjeva Ministarstva ekonomije, na osnovu Plana restrukturiranja Bega Press-a, sa Zakonom o kontroli državne pomoći ("Sl. list CG" broj 74/09). Na sjednici od 23.02.2011.godine, Komisija za kontrolu državne pomoći donijela je Rješenje o usklađenosti zahtjeva Ministarstva kulture, na osnovu Programa pomoći emiterima/elektronskim medijima, sa Zakonom o kontroli državne pomoći ("Sl. list CG" broj 74/09). Resorna ministarstva (Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo kulture) su se obratili Komisiji za kontrolu državne pomoći, sa predlogom za dodjelu pomoći navedenim subjektima. Komisija je u dijelu svoje nadležnosti ocijenila navedene zahtjeve i donijela pozitivna rješenja koja su resorna ministarstva sa ostalom dokumentacijom uputila Vladi radi donošenja konačne odluke o odobravanju državne pomoći navedenim subjektima. Vlada Crne Gore na sjednici od 03.03.2011. godine usvojila je Informaciju o dodjeli državne pomoći emiterima/elektronskim medijima, na osnovu koje će se, u skladu sa odlukama Komisije za kontrolu državne pomoći, preuzeti dug komercijalnih emitera prema Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (AKEM) i Radio-difuznom centru(RDC) u

				iznosu od 4.447.639,61 €. Program će se realizovati u periodu 2011-2013. Dinamika isplata: - U 2011. godini, 2.148.174,81 € (48% od ukupno opredijeljenog iznosa), od čega AKEM-u 492.727,99 €, a RDC-u 1.655.446,82 €. - U 2012. godini, 1.512.197,48 € (34% od ukupno opredijeljenog iznosa), od čega AKEM-u 257.990,54 €, a RDC-u 1.254.206,94 €. - U 2013. godini, 787.267,34 € (18% od ukupno opredijeljenog iznosa), od čega AKEM-u 257.990,54 €, a RDC-u 529.276,80€ . Ministarstvo finansija će izvršiti uplatu sredstava po osnovu preuzetog duga od emitera, nakon što Ministarstvo kulture dostavi visinu otplate sredstava po svakom emiteru na godišnjem nivou. Ministarstvo finansija je 15.04 izvršilo uplatu sredstava za 2011. godinu po osnovu preuzetog duga od emitera Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Radio-difuznom centru. Iznos od 880.802,32 € opredijeljen je Bega Press za izvršenje Komisionih ugovora sa izdavačima: Pobjeda Ad, Daily Press, Jumedia Mont i Monitor. Komisioni ugovori su osnov za realizaciju Plana restrukturiranja Bega Press, i odnose se na sljedeće iznose: - POBJEDA AD - Dnevni list "Pobjeda" - 267.598,94€ - JUMEDIA MONT DOO - Dnevni list "Dan" - 332.686,82€ - DAILY PRESS DOO - Dnevni list "Vijesti" - 255.756,31€ - MONITOR DOO - Nedeljnik "Monitor" - 24.760,25€
--	--	--	--	---

					Po osnovu Komisionih ugovora, Bega Press – u stečaju, istovremeno, dobija sredstva od izdavača po osnovu licence za korišćenje softvera ISOPOA, u ukupnom iznosu od 132.120,33€. Ministarstvo finansija je izvršilo uplatu sredstava subvencije, dodijeljene preduzeću Bega Press u stečaju i izdavačima. Ministarstvo finansija je izvršilo uplatu sredstava subvencije dodijeljene preduzeću Bega Press u stečaju i izdavačima u gore navedenim iznosima. Uplata za Pobjedu je izvršena 23.03., a za ostale izdavače 21.03. 2011.
	4. Izvještaj o istragama i nasilju protiv novinara – procesuirani slučajevi, status predmeta u postupku, predlog mjera: - procesuirani slučajevi - status predmeta u postupku u odnosu na procesuirane slučajeve - broj i karakter konačnih presuda: oslobađajuće, osuđujuće (vrsta/iznos kazne) - preduzete mjere za efikasno rješavanje predmeta u postupku - broj riješenih zaostalih predmeta	VS VDT	II kvartal	Usvojen Izvještaj	Vrhovni sud zatražio je od svih sudova u Crnoj Gori da dostave statističke podatke vezane za slučajeve nasilja protiv novinara (u cilju izrade Izvještaja o istragama i nasilju protiv novinara). Prikupljanje informacija je u toku i od strane VDT. Prikupljene su informacije od sudova vezano za djela nasilja protiv novinara. Prema dostavljenim informacijama, postoje predmeti kod Osnovnog suda u Podgorici, i to: Ki. broj 09/314 - u fazi istrage Kri.broj 119/10 - u fazi istražnih radnji K.broj 11/125 - u fazi postupka Izvještaj o predmetima koji su u toku kod sudova u CG, koji se odnosi na krivične predmete zbog krivičnih djela sa elementima nasilja nad novinarima dat je u Aneksu 6. Izvještaj je dopunjen informacijama o stanju u navedenim predmetima (Aneks 6).

					Izveštaj je dopunjen informacijama o stanju u navedenim predmetima (Aneks 6). Prema do sada prikupljenim informacijama, kod crnogorskih prvostepenih sudova u toku 2010. bilo je u radu 9 predmeta, kod drugostepenih 4 predmeta, dok kod Vrhovnog suda nije bilo u radu predmeta radi naknade štete zbog povrede prava ličnosti putem medija. Dodatno prikupljanje informacija je u toku. Od svih sudova su traženi i podaci o građanskim predmetima vezano za naknadu štete zbog povrede prava ličnosti putem medija. U toku je proces prikupljanja informacija. U cilju izrade potpune Informacije o stanju u parničnim predmetima koji su bili u radu kod svih crnogorskih sudova i u kojima je u okviru instancione nadležnosti odlučeno tokom 2010. i 2011. i dalje se ažuriraju podaci koji će biti prezentirani u jednom od narednih izvještaja. Pregled stanja predmeta o naknadi štete zbog povrede ugleda, časti ili prava ličnosti putem medija, koji su u radu kod sudova 2010 i 2011. godine dat je u Aneksu 6.
	5. Konstituisanje Novinarskog samoregulatornog tijela od strane medijskih kuća i medijskih udruženja	Medijske kuće i medijska udruženja (po potrebi AEM i MK)	II kvartal	Konstituisano Novinarsko samoregulatorno tijelo	Održana javna debata na temu "Sloboda izražavanja i sloboda optuživanja" u organizaciji Udruženja nezavisnih elektronskih medija Crne Gore. Na javnoj debati je govoreno o samoregulaciji medija i mjerama za ponovno ujedinjenje NST-a. Učestvovali su predstavnici medijskih kuća i medijskih udruženja, predstavnici Agencije za elektronske medije i predstavnici Ministarstva kulture. U organizaciji Udruženja nezavisnih elektronskih medija Crne Gore, održana je javna debata na temu "Sloboda izražavanja i sloboda optuživanja". Razgovarano je o samoregulaciji medija i mjerama za ponovno ujedinjenje NST-

					a . Učestvovali su predstavnici medijskih kuća i medijskih udruženja, Agencije za elektronske medije i Ministarstva kulture U organizaciji Predsjednika Crne Gore, Delegacije EU u CG i Misije OEBS u CG 25.maja 2011. održana je Konferencija o medijskoj samoregulaciji. Cilj Konferencije je bio da ukaže na značaj samoregulacije medija i potrebu što skorijeg konstituisanja Novinarskog samoregulatornog tijela. Na Konferenciji su učestvovali predstavnici elektronskih i štampanih medija u Crnoj Gori, kao i predstavnici medijskih strukovnih organizacija.
	- Definisanje transparentnog i nezavisnog modela finansiranja Novinarskog samoregulatornog tijela	Predstavnic i Novinarsko g samoregula tornog tijela; MK; MF	II kvartal	Definisan model	Formiran stručni tim sa zadatkom da definiše nezavisan i transparentan model finansiranja Novinarskog samoregulatornog tijela. U radu stručnog tima, pored predstavnika Ministarstva kulture i Ministarstva finansija, uključice se predstavnici medijskih strukovnih organizacija i OEBS-ovi stručnjaci. Radna grupa sastavljena od predstavnika Ministarstva kulture, Ministarstva finansija i predstavnika medijskih strukovnih organizacija (UNEM, Institut za medije) definisala je predlog modela transparentnog i nezavisnog finansiranja Novinarskog samoregulatornog tijela koji je trenutno u proceduri. Riječ je o trogodišnjem modelu održivog finansiranja Novinarskog samoregulatornog tijela koji ima za cilj stvaranje osnovnih tehničko-tehnoloških uslova za njegovo funkcionisanje, a odvijao bi se sljedećom dinamikom: - Prva godina – 100% od potraživanog iznosa Upravnog odbora i Savjeta Novinarskog samoregulatornog tijela. - Druga godina - 75% od potraživanog iznosa Upravnog odbora i Savjeta Novinarskog samoregulatornog tijela

					- Treća godina – 50% od potraživanog iznosa Upravnog odbora i Savjeta Novinarskog samoregulatornog tijela.).
	- Jačanje transparentnosti poslovanja RTCG shodno Zakonu o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore ("Sl. list" br.79/08)	RTCG	II kvartal	Usvojen i na veb sajtu RTCG objavljen : Izvještaj o radu Komisije za predstavke; Izvještaj ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju RTCG za prethodnu godinu; Izvještaj o radu RTCG za prethodnu godinu, s posebnim osvrtom na primjenu programskih standarda i ostvarivanje obaveza utvrđenih zakonom; Izvještaj o finansijskom poslovanju RTCG za prethodnu godinu	- Izvještaj ovlašćenog revizora i Izvještaj o finansijskom poslovanju za 2010. godinu, u skladu sa Zakonom o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, objaviće se na web sajtu do kraja juna 2011. godine. Preporuke Komisije za prigovore objavljuju se nakon što Savjet, na predlog Komisije, donese odluke. Sve odluke i preporuke, kao i normativna akta koje usvaja Savjet RTCG objavljuju se na web sajtu RTCG. Sjednice Savjeta su otvorene za medije. Usvojeni su i na veb sajtu objavljeni: 1. Izvještaj o ostvarivanju programske orijentacije Radija CG i Televizije CG za 2010. 2. Izvještaj ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju za 2010. 3. Odluka Savjeta povodom prigovora gledalaca. Takođe, na veb sajtu je objavljen Izvještaj o finansijskom poslovanju RTCG za 2010. - Iz opštih prihoda budžeta Crne Gore za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG preusmjeravaju se sredstva na godišnjem nivou u visini 1,20 % od tekućeg budžeta Crne Gore. Ovako utvrđena sredstva direktno se preusmjeravaju RTCG u skladu sa Uputstvom o načinu preusmjeravanja sredstava iz opštih prihoda budžeta Crne Gore za finansiranje osnovne djelatnosti JP RTCG (Sl.list CG, broj 3/09). Ovakav model finansiranja RTCG je u skladu sa evropskim standardima o nezavisnosti javnih servisa - sredstva se utvrđuju propisanim mehanizmom i

					neposredno preusmjeravaju RTCG, bez mogućnosti uticaja izvršnih organa na njihov iznos i dinamiku ostvarivanja. Ovakav model finansiranja je preporučen od strane OEBS-ovog visokog predstavnika za slobodu medija iz 2008.godine. Isto tako, povodom Zakona o JSRTCG, u zvaničnom saopštenju ARTICLE 19, ocijenjeno je da je "takav sistem finansiranja putem određivanja utvrđenog procenta budžeta široko prihvaćena praksa u Evropi i šire".
	6. Programi obuke za sudije i tužioce u oblasti slobode izražavanja i primjene prakse Evropskog suda za ljudska prava o visini naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda učinjene putem medija: - Nezavisno pravosuđe, sloboda medija i poštovanje ljudskih prava - Sloboda izražavanja prema praksi Evropskog suda za ljudska prava – odnos medija i pravosuđa	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije	II kvartal	Organizovani programi obuke Broj sudija i tužilaca koji su učestvovali u programima obuke	Planirana obuka za sve predsjednike sudova i sudije na temu: "Nezavisno i nepristrasno sudstvo", 30. marta 2011. godine. Takođe, za istu cilnu grupu, planirana je obuka na temu: "Pravosuđe i odnos sa medijima", april 2011. godine. Obuke će se sprovoditi u saradnji sa Vrhovnim sudom CG. - U Podgorici, 30. marta 20101. godine, Vrhovni sud CG - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije organizovao seminar/radionicu za predsjednike i sudije crnogorskih sudova na temu: "Nezavisno i nepristrasno sudstvo i odnos sudstva i medija". Cilj seminara je bio prenošenje iskustva sa Unidem Campus seminara "Nezavisnost sudija i tužilaca-perspektive i izazovi" koji se održao 28. februara - 3. marta 2011. godine u Trstu u organizaciji Venecijanske komisije, na kojem je učestvovala predsjednica Vrhovnog suda CG Vesna Medenica. Učesnici Unidem Campus seminara su imali obavezu da stečeno znanje prenesu na nacionalne sudije svojih država, te je shodno

					preuzetoj obavezi predsjednica Vrhovnog suda imala izlaganja na teme: "Nezavisno i nepristrasno sudstvo" i "Odnos sudstva i medija". U okviru prve teme, između ostalog, diskutovano o garancijama za nezavisnost po Magna Karti Sudija, koja je od strane Konsultativnog Vijeća evropskih sudija/CCJE, usvojena 2010. godine i sadrži 23 fundamentalna principa. Takođe, i o unutrašnjoj i spoljnoj nezavisnosti sudija, jačanju transparentnosti rada sudova, izmjeni i jačanju kodeksa sudijske etike. Učesnici su razmatrali i diskutovali studiju slučaja tj. odluku Evropskog suda za ljudska prava o nezavisnom i nepristrasnom sudu. O odnosu sudstva i medija predsjednica Vrhovnog suda je prenijela preporuke Venecijanske komisije. Takođe, govorila o potrebi postojanja potparola u svim sudovima, kao i neophodnosti edukovanja novinara koji izvještavaju o sudskim postupcima radi poštovanja principa pretpostavke nevinosti. Sve navedene teme praćene su interaktivnom diskusijom. Na skupu je učestvovalo 35 učesnika, od kojih 31 predstavnik sudstva, i to: predsjednik i 2 savjetnika Vrhovnog suda CG, 2 sudija Višeg suda u Podgorici; 2 sudija Apelacionog suda; predsjednik Upravnog suda; predsjednik i sudija Privrednog suda u Podgorici; predsjednik Privrednog suda u Bijelom Polju; predsjednik i sudija Osnovnog suda u Podgorici; predsjednik i sudija Višeg suda u Bijelom Polju; predsjednik i sudija Osnovnog suda u Beranama; predsjednik i sudija Osnovnog suda u Plavu; predsjednik i sudija Osnovnog suda u Danilovgradu; predsjednici osnovnih sudova iz sledećih gradova: Bijelo Polje, Žabljak, Kolašin, Nikšić, Cetinje, Herceg Novi, Bar, Ulcinj; predstavnik Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija; direktor i 2 savjetnika
--	--	--	--	--	---

					Centra za edukaciju. - Planirana tri seminara/radionice na temu Evropska Konvencija o ljudskim pravima sa posebnim osvrtom na Član 6. i Član 10. EKLJP. Navedeni seminari/radionice biće organizovani uz podršku Vrhovnog suda CG, po regionalnom principu (sjeverni, centralni i južni region), čime će biti data mogućnost sudijama iz svih djelova Crne Gore da unaprijede znanje o EKLJP i raspravljaju o navedenim odredbama EKLJP. Sertifikati o učešću biće podijeljeni svim polaznicima obuka. Prvi od navedena tri seminara/radionice organizovan je za sudije centralne regije Crne Gore, 20. aprila 2011. u Podgorici. Teme seminara/radionice: Opšti osvrt na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima; Član 6. Pravo na pravično suđenje i Član 10. Sloboda izražavanja. Predavači su bili istaknuti stručnjaci u relevantnim oblastima - Zoran Pažin, zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava i magistar Siniša Bjeković iz Centra za ljudska prava Pravnog fakulteta u Podgorici. Akcenat je bio na praktičnom pristupu predmetnim temama, sa posebnim osvrtom na rješenja i slučajeve koji su raspravljani pred Evropskim sudom za ljudska prava, kao i evropske principe i standarde, posebno kada je u pitanju kleveta i dekriminalizacija iste. Na skupu je učestvovalo 22 sudija, od kojih: 7 sudija Vrhovnog suda Crne Gore; 1 sudija Apelacionog suda Crne Gore; 5 sudija Višeg suda u Podgorici; 6 sudija Osnovnog suda u Podgorici i 3 sudije Osnovnog suda u Nikšiću. Skupu je prisustvovala i predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore.
--	--	--	--	--	--

					Naredne dvije obuke planirane su za sudije sjevernog i južnog regiona Crne Gore. - U Podgorici je 20. april 2011., u organizaciji Vrhovnog suda CG i Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, za sudije centralnog dijela CG, organizovan seminar na temu: ” Evropska Konvencija o ljudskim pravima sa posebnim osvrtom na Član 6. (Pravo na pravično suđenje) i Član 10. (Sloboda izražavanja)” . Seminar je imao za cilj unapređenje znanja iz ove oblasti i upoznavanje sa aktuelnom praksom Evropskog suda za ljudska prava koja se tiču članova 6. i 10. i s tim u vezi domaćih sudova. Predavači na seminaru su bili relevantni domaći stručnjaci u ovoj oblasti: Zoran Pažin, Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava i Siniša Bjeković, Centar za ljudska prava Pravnog fakulteta u Podgorici. Seminaru je prisustvovalo 22 učesnika (bez predavača i organizatora) iz sledećih sudova: 7 sudija Vrhovnog suda; 5 sudija Višeg suda u Podgorici; 1 sudija Apelacionog suda, predsjednik i 5 sudija Osnovnog suda u Podgorici i 3 sudija Osnovnog suda u Nikšiću. Učesnicima seminara su uručeni sertifikati. - U narednom periodu, planirana su još dva seminar na istu temu i sa istim predavačima za nosioce pravosudne funkcije iz sjevernog i južnog dijela Crne Gore. Prvi će se održati 26.maja 2011.godine u Kolašinu. - U skladu sa uspostavljenom mjesečnom praksom, Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je u saradnji sa AIRE Centrom iz Londona, tokom aprila 2011. svim sudovima i tužilaštvima u Crnog
--	--	--	--	--	--

					Gori, kao i svim sudijama Ustavnog suda Crne Gore, distribuirao biltene "Ljudska prava u Evropi". - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je 16. - 17. maja, u saradnji sa Centrom za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), AIRE Centrom iz Londona, Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, IMG-om, uz podršku njemačke fondacije Konrad Adenauer - Program vladavine prava za Jugoistočnu Evropu, sa sjedištem u Bukureštu, organizovao seminar na temu: "Ostvarivanje ljudskih prava pred institucijama pravosudnog sistema u Crnoj Gori – Pristup pravdi: djelotvoran pravni lijek – pravo na ustavnu žalbu – Međunarodni standardi i regionalna iskustva". Predavači na skupu su bili domaći, regionalni i međunarodni eksperti. - Vrhovni sud CG - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je u Kolašinu, 26. maja, za sudije sjevernog dijela CG, organizovan seminar na temu: "Evropska Konvencija o ljudskim pravima sa posebnim osvrtom na Član 6. (Pravo na pravično suđenje) i Član 10. (Sloboda izražavanja)". Seminar je imao za cilj unapređenje znanja iz ove oblasti i upoznavanje sa aktuelnom praksom Evropskog suda za ljudska prava koja se tiče članova 6. i 10. i sa tim u vezi domaćih sudova. - Takođe, u skladu sa uspostavljenom mjesečnom praksom, Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je, u saradnji sa AIRE Centrom iz Londona, u toku maja svim sudovima i tužilaštvima u Crnoj Gori, kao i svim sudijama Ustavnog suda, distribuirao biltene "Ljudska prava u Evropi". - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije je
--	--	--	--	--	---

					u saradnji sa Centrom za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), Programom za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) Crna Gora i AIRE Centrom (Advice on Individual Rights in Europe) iz Londona, 8-9. juna, organizovao seminar na temu: "Pravo na pravično suđenje i uloga medija prema Evropskoj Konvenciji o ljudskim pravima i Zakoniku o krivičnom postupku Crne Gore". Cilj seminara je bio unapređenje efikasnosti vođenja krivičnog postupka i unapređenje prakse ostvarivanja ljudskih prava pred pravosudnim institucijama u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na pravo na pravično suđenje i slobodu izražavanja – odnos sudstva i medija. Predavači na seminaru su bili domaći i strani eksperti: Branka Lakočević, pomoćnica Ministra pravde; Nuala Mole, izvršna direktorka AIRE Centra iz Londona; Vladan Mićunović, glavni i odgovorni urednik TV "Vijesti"; Vladan Đuranović, advokat iz Podgorice. Konkretna teme: Novi Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore – ključne izmjene i izazovi; Pritvor u predkrivičnom postupku i istraga u okviru Evropske konvencije o ljudskim pravima – uloga sudstva i tužilaštva; Pravo na pravično suđenje u okviru Evropske konvencije o ljudskim pravima – uloga sudije u osiguranju usklađenosti procesnih pretpostavki sa međunarodnim standardima, uloga tužioca i odbrane u krivičnom postupku; Izvještavanje o krivičnim postupcima: sloboda izražavanja, pravo na pravično suđenje i pravo na poštovanje privatnog života iz perspektive Evropske konvencije o ljudskim pravima; Diskusija o ulozi novinara u okviru važeće legislative u Crnoj Gori; Diskusija o promjenama koje je neophodno implementirati u cilju primjene novog Zakonika o
--	--	--	--	--	---

					krivičnom postupku – uloga sudstva, tužilaštva i odbrane; mjere koje treba preduzeti u susret izmjenama krivičnog zakonodavstva. Seminaru je prisustvovalo 30 učesnika (bez predavača i organizatora): 10 predstavnika sudstva (portparol Vrhovnog suda; portparol, savjetnik i sudija Osnovnog suda u Podgorici; sudija Osnovnog suda u Baru; savjetnica Apelacionog suda; 2 savjetnice Višeg suda u Bijelom Polju i savjetnica Višeg suda u Podgorici), zamjenik Vrhovnog državnog tužioca, predstavnici NVO organizacija i predstavnici medija. - Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore je u saradnji sa Misijom OEBS u Crnoj Gori, organizovao 4. jula 2011. u Podgorici okrugli sto na temu: "Pravo na pravično suđenje, sa posebnim osvrtom na dužinu trajanja postupka". Skup je organizovan u okviru Projekta Monitoring Sudstva Misije OEBS-a, čiji je cilj da se doprinese ukupnom procesu sudskih reformi u Crnoj Gori. Rezultat ovog Projekta su dva tematska izvještaja o pravu na suđenje u razumnom roku u građanskim i krivičnim stvarima. Izvještaji ističu pitanja prekomjerne dužine postupaka, posebno u građanskoj oblasti, kao i nedovoljne svijesti građana o mehanizmima efektivne pravne žalbe u kontekstu prava na suđenje u razumnom roku. Okrugli sto je imao za cilj da se podstakne diskusija o pitanjima koja se odnose na dužinu trajanja postupaka i prava na suđenje u razumnom roku u građanskim i krivičnim stvarima, razmotre trenutni mehanizam ubrzavanja postupaka, kontrolni zahtjevi, precedentno pravo Evropskog suda za ljudska prava
--	--	--	--	--	---

					i dobre prakse u ovoj oblasti. Konkrete teme: Predstavljajanje tematskih izvještaja: "Pravo na suđenje u razumnom roku u krivičnim stvarima" i "Pravo na suđenje u razumnom roku u građanskim stvarima"; Pravo na pravično suđenje – uloga Ombudsmana – statistike i pritužbe koje se odnose na dužinu postupka; Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku u praksi sudova – konkretnije o kontrolnom zahtjevu tj. zahtjevu za ubrzanje postupka i tužbi za pravično zadovoljenje; Sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava; Ostvarenje prava na pravično suđenje u Crnoj Gori; Primjeri slučajeva o pravu na suđenje u razumnom roku – iskustva advokata. - Predavači su bili domaći i strani eksperti: Miloš Bošković, Rukovodilac OSCE projekta monitoringa sudstva; Maja Laković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda; Dušanka Radović, sudija Vrhovnog suda; Dr. François Paychère, sudija, Vrhovnog građanskog i krivičnog suda u Ženevi i predsjedavajući Radne grupe Savjeta Evrope o kvalitetu/vrijednosti pravde; Zoran Pažin, Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava i Nikola Martinović, advokat, Advokatska komora Crne Gore. Prisustvovalo je 29 učesnika (bez predavača i organizatora), od kojih: 8 predstavnika Tužilačke organizacije (2 zamjenika VDT Podgorica, 2 savjetnika ODT Podgorica; ODT i savjetnik ODT Nikšić, 2 zamjenika ODT Cetinje); 9 predstavnika sudstva (1 sudija Vrhovnog suda; 2 sudija Višeg suda u Podgorici; predsjednik i 2 sudija Osnovnog suda u Podgorici; sudija Osnovnog suda Bar; 1 sudija Osnovnog suda u Kotoru i 1 sudija Osnovnog
--	--	--	--	--	--

					suda u Nikšiću), 3 advokata Advokatske komore i 9 predstavnika iz sljedećih institucija/NVO/organizacija: NVO Akcija za ljudska prava; Centar za ljudska prava Pravnog fakulteta; Ministarstvo pravde; NVO Juventas; Centar za demokratiju i ljudska prava-CEDEM Takođe, u skladu sa ustaljenom mjesečnom praksom, Centar je u saradnji sa AIRE Centrom (Advice on Individual Rights in Europe) iz Londona, svim sudovima i tužilaštvima u Crnog Gori, distribuirao mjesečne pravne biltene "Ljudska prava u Evropi", koji obuhvataju sažetke najnovijih presuda Evropskog suda za ljudska prava, sa kratkim komentarima. Najviše pažnje je posvećeno presudama koje se odnose na pitanja relevantna u zemljama Centralne i Istočne Evrope, kao i na posebne probleme koji postoje u zemljama Balkana. Svrha ovog biltena je da pomogne pravnicima da prate i primjenjuju u domaćem postupku praksu Evropskog suda za ljudska prava.
--	--	--	--	--	--

7. AKCIONI PLAN ZA OBLAST CIVILNO DRUŠTVO

PRIORITET	AKTIVNOST	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Unaprjeđenje saradnje Vlade s nevladinim organizacija ma	1. Konstituisanje Savjeta za saradnju Vlade i nevladinih organizacija ⁴	Kancelarija za saradnju sa NVO	Realizovan o	Održana konstitutivna sjednica Savjeta Usvojen Poslovnik o radu Izabrane upravljačke strukture (zamjenik predsjednika Savjeta je predstavnik NVO)	Konstitutivna sjednica Savjeta je održana 25. januara 2011. Izvještaj o postupku predlaganja kandidata NVO-a za članove Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija i radu Komisije za utvrđivanje Liste kandidata, kao i Drugi izvještaj o postupku predlaganja kandidata NVO-a za članove Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija po ponovljenom javnom pozivu dati su u Aneksu 7. Druga sjednica Savjeta je planirana za april/maj. Razmatraće se objedinjen Izvještaj organa državne uprave o saradnji sa NVO u 2010. godini i Nacrt novog zakona o NVO, koji je u pripremi. Poslovnik o radu usvojen na konstitutivnoj sjednici Savjeta, 25. januara 2011. Izabrane su upravljačke strukture Savjeta – zamjenik predsjednika Savjeta je predstavnik NVO. Druga sjednica Savjeta održana je 6.aprila 2011. Razmatrana su sljedeća pitanja: Nacrt zakona o nevladinim organizacijama; Prvi mjesečni izvještaj o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije za oblast civilno društvo; Izvještaj o saradnji organa državne uprave sa nevladinim organizacijama u 2010. godini i I kvartalu 2011. godine. Treća sjednica Savjeta je planirana početkom maja.

⁴ Nadležnosti Savjeta definisane su Odlukom o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija ("Sl. CG" br. 28/10)

					Treća sjednica Savjeta je, zbog odsustva i zauzetosti jednog broja članova, pomjerena za drugu polovinu maja. Za dnevni red se planira Analiza modela finansiranja NVO i radna verzija Predloga zakona o NVO. Treća sjednica Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija održana je 6. juna. Razmatrani su: Prijedlog zakona o nevladinim organizacijama, sa Izvještajem sa javne rasprave; Analiza modela finansiranja nevladinih organizacija iz javnih fondova; i Treći mjesečni izvještaj o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije za oblast civilno društvo. Savjet je Predlog zakona o nevladinim organizacijama ocijenio kao veoma dobar, jasan i usklađen sa međunarodnim standardima. Članovi Savjeta su najviše vremena posvetili pitanju finansiranja NVO i dali prednost centralizovanom modelu finansiranja. Takođe, Analiza modela finansiranja je ocijenjena kao kvalitetan, dobro urađen i sveobuhvatan dokument. Savjet je izrazio zadovoljstvo postignutim stepenom realizacije dosadašnjih aktivnosti iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz Mišljenja Evropske komisije. Istovremeno, ukazao da je dosta aktivnosti u toku realizacije i da bi trebalo intenzivirati napore da se one što prije završe, a najkasnije do 31 jula. Odlučeno je da Savjet u toku juna održi još jednu sjednicu kako bi se razmatrao Nacrt uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću. Četvrta sjednica Savjeta održana je 4 jula 2011. Jedina
--	--	--	--	--	---

					tačka dnevnog reda bio je Prijedlog uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću. Savjet je podržao Prijedlog uredbe i preporučio da se što prije raspiše konkurs za raspodjelu sredstava za 2011.
2. Unaprjeđenje saradnje Ombudsmana s nevladinim organizacijama u praćenju poštovanja osnovnih prava i sloboda građana	1. Uspostaviti praksu održavanja redovnih konsultacija Ombudsmana sa NVO: - Stanje ljudskih prava u pojedinim oblastima, s posebnim akcentom na ranjive grupe (LGBT, osobe s invaliditetom RAE)	Ombudsman u saradnji s relevantnim NVO	II kvartal Kontinuirano	Početak primjene nove prakse Broj i rezultati održanih sastanaka sa NVO Broj i rezultati inicijativa NVO	Pripremna faza - identifikacija aktivnih NVO u oblasti zaštite prava pojedinih ranjivih grupa U cilju unaprjeđenja saradnje Ombudsmana Crne Gore sa NVO u martu je održano više sastanaka sa sljedećim NVO: Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR), "Juventas", "Alex Mar", Istraživač kršenja ljudskih prava gospodin Saša Zeković; Predsjednik Balkanskog saveza Egipćana iz Makedonije - Ohrida prof.dr. Zemon Rubin. Institucija Ombudsmana učestvuje u više projekata koji se organizuju u saradnji sa NVO: - Projekat "Nacionalna konvencija o evropskoj integraciji Crne Gore", u okviru radne grupe III: Vlada i civilno društvo. Nosici projekta, koji finansira Vlada Slovačke, uz podršku Vlade Crne Gore, su Evropski pokret u Crnoj Gori i Slovačka asocijacija za spoljnu politiku. - Projekat Akcije za ljudska prava "Monitoring poštovanja ljudskih prava u ustanovama zatvorenog tipa u Crnoj Gori". - Projekat CEMI- OSCE "Jačanje institucije Zaštitnik ljudskih prava i sloboda" (realizovan). - Projekat "Škola za demokratsko rukovođenje" Inicijative mladih za ljudska prava i SE. - Seminari "Škola za ljudska prava" Centra za građansko obrazovanje. - Konferencija "Ostvarivanje i zaštita osoba sa invaliditetom" u organizaciji Udruženja mladih sa hendikepom.

					Institucija Ombudsmana je na listi od 5 institucija i pojedinaca, koji po mišljenju koalicije "Zajedno za LGBT prava", najviše doprinose ostvarivanju njihovih prava. Ombudsman je u neposrednoj komunikaciji sa svim relevantnim NVO koje su aktivne na polju zaštite ljudskih prava. Održan je sastanak sa predstavnicima Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa".
	2. Pokretanje zajedničkih inicijativa Ombudsmana i NVO - Stanje i uslovi u specijalizovanim ustanovama, centrima i drugim sličnim mjestima	Ombudsman u saradnji s relevantnim NVO	II Kvartal Kontinuirano	Broj preporuka Ombudsmana po inicijativama NVO, sa izvještajem o njihovom statusu/rezultatima	Pripremna faza - prikupljanje podataka, utvrđivanje oblasti i mehanizama za zajedničke inicijative Sa predstavnicima NVO Inicijativa mladih za ljudska prava organizovana je zajednička posjeta Kampu "Konik" i razgovor sa licima smještenim u Kampu i njihovim predstavnicima. Dogovorene su aktivnosti u vezi sa ostvarivanjem prava ranjivih kategorija, a posebno Roma, Egipćana i Aškalija. Kao prioritetno pitanje definisano je sprovođenje aktivnosti na pribavljanju dokumentacije radi dobijanja ličnih isprava za raseljena lica koja nemaju lične isprave, a u saradnji sa nadležnim državnim organima. U ZIKS-u Spuž održan je zajednički sastanak sa predstavnicima 14 NVO koje se bave zaštitom ljudskih prava na kome je posebna pažnja posvećena prevenciji torture i zaštiti prava lica lišenih slobode - pritvorenih i osuđenih lica. Na sastancima sa predstavnicima navedenih NVO, dogovorene su buduće aktivnosti Ombudsmana i NVO u oblasti antidiskriminacije i zaštiti prava osoba koje pripadaju najugroženijim grupama: Roma, Aškala, Egipćana, osoba sa invaliditetom i LGBT populacij. Pored ostalog, NVO će svoja saznanja o diskriminaciji odmah dostavljati Ombudsmanu radi procesuiranja, dok će Ombudsman o

					toku i ishodu postupka povratno obavještava NVO. Dogovoreno je potpisivanje sporazuma o saradnji Institucije Ombudsmana i ZIKS-a. (početak juna). U saradnji as OEBS-om urađeni su poštanski sandučići za Zaštitnika, koji će biti postavljeni na 10 mjesta u zatvorima i istražnim zatvorima u Spužu i Bijelom Polju. Do kraja II kvartala Institucija će pripremiti Poseban izvještaj o stanju u policijskim prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode.
	3. Kampanje o jačanju svijesti o značaju i ulozi Ombudsmana: - Nove nadležnosti Zaštitnika kao Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture (u skladu sa OPCAT) i Institucionalnog mehanizma za zaštitu od svih oblika diskriminacije	Ombudsman u saradnji s relevantnim NVO	II Kvartal Kontinuirano	Početak kampanje Broj realizovanih prezentacija i evaluacija rezultata Redovno ažuriranje sajta Ombudsmana	Pripremna faza - realizacija nakon donošenja novog Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore - Trening za zaposlene u instituciji Ombudsmana održan je 5-6. aprila u cilju sticanja novih znanja, osposobljavanja i podizanja stručnih kapaciteta institucije za uspješno ostvarivanje nove nadležnosti - prevencija torture. Trening će se održati u organizaciji Misije OEBS-a u Podgorici i Institucije Ombudsmana. Projekat je finansiran od strane Misije OEBS-a. – U organizaciji i uz finansijsku podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, 20. aprila održaće se u Podgorici trening za zaposlene u instituciji Ombudsmana na temu Primjena Zakona o zabrani diskriminacije. Trening će sprovedi eksperti iz ove oblasti iz zemalja EU. Kao nastavak navedenog treninga, 26. aprila održaće se takođe u Podgorici Okrugli sto na temu "Zaštita od diskriminacije". Na Okrugom stolu učestvovaće predstavnici Ombudsmana, sudstva, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Inspekcijских organa i NVO. – Planirana je obuka zaposlenih u instituciji Ombudsmana za sprovođenje medijacije u postupanju

					po pritužbama zbog diskriminacije. I ovaj trening će se sprovesti u organizaciji i uz finansiranje Misije OEBS-a u Crnoj Gori. - U toku su aktivnosti Ombudsmana na realizaciji Projekta o rodnoj ravnopravnosti, koji će finansirati UNIFEM-podgrupa UN. Obuka (u saradnji sa OEBS-om) obuhvatiće zaposlene u pravosuđu, policiji, inspekcijskim organima i drugim institucijama koje dolaze u kontakt sa slučajevima diskriminacije. Do kraja II kvartala organizovaće se tri radionice, odnosno tematski treninzi, a nastavak edukacije i u III i IV kvartalu, i to: po jedna trodnevna radionica za iste polaznike koji će tako zaokružiti svoje znanje o antidiskriminaciji i sprovođenju Zakona o zabrani diskriminacije.
3. Unaprjeđenje normativno-pravnog i institucionalnog okvira za rad NVO	1. Utvrditi Prijedlog zakona o NVO kojim će se postići puno usaglašavanje s evropskim standardima u ovoj oblasti: - uslovi pod kojima se mogu osnivati NVO - regulisanje rada tzv. "neformalnih udruženja" - način vođenja evidencija (članstvo, projekti, finansijsko izvještavanje i dr.) - uslovi za brisanje NVO iz registra - učešće NVO u donošenju akata i kreiranju javnih politika	MUP u saradnji sa Kancelarijom za saradnju sa NVO, Savjetom za saradnju sa NVO i predstavnicima NVO	II kvartal	Organizovan konsultativni proces s predstavnicima NVO i drugim zainteresovanim subjektima; Utvrđen Prijedlog	- MUP je imenovao Radnu grupu za pripremu Prijedloga zakona (2 člana iz NVO). Održan je prvi sastanak grupe i utvrđen plan rada. - Na sajtu Vlade postavljeno obavještenje i poziv zainteresovanim da dostave predloge i sugestije - Prva radionica za pripremu Prijedloga zakona, uz učešće eksperta Centra za neprofitno pravo iz Budimpešte, održana 02-04. marta 2011. - Pripremljen je Nacrt zakona o nevladinim organizacijama i upućen 1. aprila na javnu raspravu, koja će trajati do 14. aprila. U okviru javne rasprave biće organizovana tri okrugla stola (Budva, Podgorica i Bijelo Polje). MUP će pripremiti izvještaj sa javne rasprave. Javna rasprava je završena 14. aprila. Održana su tri okrugla stola: Bijelo Polje, 5.04.; Budva, 9.04. i

	- finansiranje NVO iz javnih fondova/kofinansiranje - obavljanje privrednih djelatnosti i druga pitanja				Podgorica, 13.04. Radna grupa analizira prispjele predloge i sugestije na nacrt zakona. Nacrt zakona biće upućen Savjetu za saradnju sa NVO do 10. maja 2011. godine. Nact zakona je upućen Savjetu za saradnju sa NVO 13. maja 2011. godine. Savjet će razmatrati Nacrt zakona na sjednici koja će se održati do kraja maja. Nacrt zakona biće do kraja maja upućen nadležnim organima na mišljenje. Vlada je 16. juna utvrdila Prijedlog zakona o NVO. Vlada je, takođe, razmotrila i usvojila Analizu modela finansiranja nevladinih organizacija iz javnih fondova. Skupština je 22. jula 2011. donijela Zakon o NVO.
	2. Redovno ažurirati registar nevladinih organizacija i uspostaviti elektronsku verziju registra	MUP	II kvartal kontinuirano	Ažuriran registar i uspostavljena elektronska verzija Registar nevladinih organizacija objavljen na veb sajtu	Do sada je u elektronski registar unijeto oko 3500 NVO. Planirano je da se kompletan unos podataka završi do kraja juna ove godine, nakog čega će se elektronski registar objaviti na veb sajtu MUP-a. Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja registra NVO propisuje se sadržina i način vođenja registra nevladinih organizacija. Registar nevladinih udruženja i registar nevladinih fondacija, odnosno registarski listovi, sadrže rubrike za upis podataka: 1.) redni broj upisa; 2.) datum upisa; 3.) akt o osnivanju; 4.) statut; 5.) naziv; 6.) sjedište; 7.) lično ime i adresu lica ovlašćenog za zastupanje i predstavljanje. Svi podaci su unijeti u elektronski registar. U toku je ažuriranje podataka. Uspostavljen je ažuran elektronski registar nevladinih organizacija

	3. Donijeti novi Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra NVO	MUP	III kvartal kontinuirano	Donijet Pravilnik i objavljen na veb sajtu MUP	Nakon što se donese Zakon o NVO.
	4. Završiti postupak imenovanja kontakt osoba za saradnju s NVO u organima državne uprave	Kancelarija za saradnju sa NVO u saradnji s organima državne uprave	I kvartal	Imenovane kontakt osobe za saradnju s NVO	U 48 organa (ministarstva i ostali) na dan 14. mart 2011. godine imenovano je 50 osoba za saradnju sa NVO (spisak u Aneksu 7). Sva ministarstva su imenovala kontakt osobe. U pet organa došlo je do personalne promjene kontakt osoba za saradnju sa NVO (Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma, Zavod za međunarodnu saradnju, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, Poreska uprava). U Upravi za igre na sreću, imenovana je kontakt osoba, a u Ministarstvu odbrane još jedna, tako da se broj organa povećao na 49, a broj osoba na 51. Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama i Kancelarija TACSO projekta u Crnoj Gori (Tehnička pomoć za organizacije civilnog društva), organizovale su u Bečićima 27. - 29. maja, seminar za službenike zadužene za saradnju sa nevladinim organizacijama u organima državne uprave, na temu: "Učešće nevladinih organizacija u procesima donošenja javnih politika". Seminar je pohađalo 27 državnih službenika, kojima su prezentirana rješenjima iz domaćih i međunarodnih propisa, sa fokusom na Kodeks dobre prakse Savjeta Evrope o građanskom učešću u procesima donošenja javnih politika, te faze ciklusa izrade javnih politika i ulogu nevladinih organizacija i kontakt osoba za saradnju sa NVO u tom procesu.

	5. Znatno unaprijediti proces konsultacija i učešća NVO u donošenju akata i izradi javnih politika: - donijeti akt o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO u odgovarajućim tijelima i radnim grupama koje formira Vlada/ ministarstva za izradu propisa; - Donijeti akt o kriterijumima i postupku učešća NVO u procesu kreiranja javnih politika	Organi državne uprave u saradnji s Kancelarijom za saradnju s NVO	II kvartal	Donijet Akt o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO u odgovarajućim tijelima i radnim grupama koje formira Vlada/ministarstva za izradu propisa; Donijet Akt o kriterijumima i postupku učešća NVO u procesu kreiranja javnih politika	- Osam organa obavijestilo je Kancelariju da su donijeli Uputstvo o kriterijumima i postupku izbora predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe i tijela. Do sada, 11 organa državne uprave je donijelo uputstva o kriterijumima i postupku izbora predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe i tijela. - Objavljen poziv NVO za predlaganje kandidata za članove Savjeta za vode (Ministarstvo poljoprivrede). - Ministarstvo rada i socijalnog staranja objavilo je 6 javnih poziva NVO-ima za predlaganje kandidata za članove : Savjeta za prava djeteta (3); Savjeta za brigu o licima sa invaliditetom (5); Radne grupe za izradu Prijedloga zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti (1); Radne grupe za izradu Prijedloga strategije o zaštiti od nasilja u porodici (1); Radne grupe za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o mirnom rješavanju radnih sporova (1) i Radne grupe za izradu Prijedloga zakona o mobingu (1). - Osam ministarstava je donijelo uputstva o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO u odgovarajućim tijelima i radnim grupama koje formiraju ministarstva: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, Ministarstvo prosvjete i sporta, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Ministarstvo rada i socijalnog staranja. - Takođe, Uprava za šume i Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća su donijeli uputstva o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO u odgovarajućim tijelima i radnim grupama, koja oni formiraju. - Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je
--	--	---	------------	---	---

					Uputstvo o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO u radna tijela i radne grupe. - Ministarstvo rada i socijalnog staranja objavilo je Javni poziv NVO za predlaganje: - 1 predstavnika za radnu grupu za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom (25. 03.2011.) - 1 predstavnika za radnu grupu za izradu Prijedloga Nacionalne strategije zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za period 2012-2015 i AP za njeno sprovođenje (28.04.2011.). - Ministarstvo prosvjete i sporta (9. 04.2011) objavilo Javni poziv NVO za 1 predstavnika u Radnoj grupi za izradu Nacrta Strategije osnovnog obrazovanja i vaspitanja za period 2011-2017 i AP za sprovođenje Strategije - Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (19.04.2011.) uputilo Javni poziv za predlaganje 1 kandidata za člana Radne grupe za izradu Prijedloga strategije za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori od 2012-2016. - Ministarstvo održivog razvoja i turizma objavilo je (30.04.) Javni poziv za predlaganje 1 kandidata u sastav Radne grupe za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode. - Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije donijelo je u maju Uputstvo o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO - Ministarstvo za ljudska i manjinska prava objavilo je (10. juna) javni poziv za predlaganje kandidata za člana
--	--	--	--	--	---

					Komisije za praćenje implementacije Strategije za poboljšanje položaja RAE populacije 2008-2012. - Ministarstvo finansija i MONSTAT donijeli su Uputstvo o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO u radna i druga tijela koja formiraju ovi organi; - Ministarstvo održivog razvoja uputilo je 4 javna poziva nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za: 1. Radnu grupu za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (29.06.2011) 2. Radnu grupu za izradu Predloga pravilnika o graničnim vrijednostima, načinu utvrđivanja indikatora buke u životnoj sredini, akustičnim zonama i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke (24.06.2011) 3. Radnu grupu za izradu Predloga Strategije zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom, Akcionim planom (29.06.2011.) 4. Radnu grupu za izradu Predloga pravinika o bližem sadržaju i načinu izrade Informacije o kvalitetu vazduha (5.07.2011) - Ministarstvo rada je uputilo Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje dva kandidata za članove Savjeta za prava djeteta u Crnoj Gori. Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi, koji je Vlada utvrdila 7. jula 2011., definisan je pravni osnov za donošenje podzakonskih akata kojima će se jedinstveno i obavezujuće za sve organe regulisati učešće NVO u procesima donošenja akata javnih politika i izbor predstavnika NVO u radna i druga tijela organa države uprave. Na predlog CRNVO (Centar za razvoj nevaldinih organizacija), Ministarstvo unutrašnjih poslova i Kancelarija
--	--	--	--	--	---

					Vlade za saradnju sa NVO sarađivaće u realizaciji IPA projekta o učešću predstavnika NVO u procesima donošenja akata javnih politika. U okviru ovog projekta, krajem juna, formirana je Radna grupa za pripremu akta o učešću NVO u procesima donošenja akata javnih politika i postupku izbora predstavnika NVO u radna i druga tijela Vlade i organa uprave. Pored predstavnika NVO, u RG učestvuju predstavnici MUP-a i Kancelarije. Prijedlog akta koji pripremi RG biće dostavljen Vladi na razmatranje i donošenje.
	6. Unaprijediti proces izvještavanja o saradnji Vlade i NVO	Kancelarija za saradnju s NVO i Savjet za saradnju s NVO	II kvartal	Šestomjesečni izvještaj o rezultatima implementacije (broj potpisanih sporazuma o saradnji između ministarstava i NVO; učešće NVO u procesu donošenja akata i pripreme javnih politika i druga relevantna pitanja) Godišnji izvještaji o radu ministarstava, uključuju i aktivnosti realizovane u saradnji s NVO	Predsjednik Savjeta za saradnju sa NVO je uputio pismo ministrima i starješinama organa državne uprave za dostavljanje detaljnih podataka o saradnji sa NVO. U skladu sa Odlukom o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade CG i nevladinih organizacija, organi su obavezni da izvještavaju o saradnji sa NVO. Izvještaj će biti dostupan javnosti. Savjet je na sjednici održanoj 6. aprila 2011. zadužio pojedine državne organe i članove Savjeta koji su najavili određene izmjene i dopune Izvještaja o saradnji organa državne uprave sa nevladinim organizacijama u 2010. godini i I kvartalu 2011. godine da priloge dostave do 19. aprila, kako bi se Izvještaj finalizovao do 29. aprila. Izvještaj će se dostaviti Vladi na razmatranje, kao i Evropsoj komisiji. Urađen je konačan Izvještaj o saradnji organa državne uprave sa nevladinim organizacijama u 2010. godini i u prvom kvartalu 2011. godine, sa tabelarnim pregledom finansiranja porjekata NVO u 2010. od strane ministarstava i ostalih državnih organa. Planirano je da se Izvještaj dostavi Vladi na razmatranje do kraja maja. Vlada je 2. juna razmatrala i usvojila Izvještaj, sa preporukama u vezi daljeg unaprijeđenja saradnje i kvalitetnijeg izvještavanja.

	7. Unaprjeđenje saradnje lokalnih samouprava i nevladinih organizacija	MUP; Zajednica opština Crne Gore, Savjet za saradnju s NVO	II kvartal	Zaključak Vlade kojim se preporučuje Zajednici opština Crne Gore i NVO da pristupe izradi Odluke o Savjetu za saradnju lokalne samouprave s NVO; Potpisani sporazumi o saradnji lokalnih skupština opština s NVO; Donijeta Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO na lokalnom nivou	Održan sastanak predstavnika nadležnih institucija sa OEBS-om. Uspostavljene konsultacije u cilju definisanja modela Odluke o Savjetu. Dogovoreno je da se formira 5 radnih grupa, koje će pripremiti modele akata, koji se odnose na: Savjet; učešće građana u vršenju javnih poslova; finansiranje; saradnju. Sve opštine su zastupljene kroz Zajednicu opština i, dodatno, preko svojih predstavnika u navedenim radnim grupama. Uključena je i koalicija NVO "Saradnjom do cilja", kao i Misija OEBS-a u CG. Sastanak predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Zajednice opština Crne Gore, Koalicije NVO "Saradnjom do cilja" i OEBS-a, održan je 1. aprila 2011. godine. Na sastanku su: - utvrđeni rokovi za izradu predloga modela (31.april) - određeni predstavnici u radnim grupama Na zahtjev NVO sektora postignut dogovor da u III kvartalu bude realizovana obaveza po svim modelima (ovo iz razloga što ih usvajaju skupštine lokalne samouprave i propisanih procedura javnih rasprava i animiranja građana). Utvrđeni su nacrti Odluke o Savjetu za saradnju lokalne samouprave s NVO i Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova. Navedeni akti će do kraja juna biti razmatrani i usvojeni na organima Zajednice Opština Crne Gore, na Skupštini i Upravnom odboru, a potom dostavljeni skupštinama lokalnih zajednica, na usvajanje. Na Komisiji za razvoj lokalne samouprave Zajednice opština Crne Gore, u saradnji Ministarstva unutrašnjih poslova i NVO, utvrđen Prijedlog Odluke o Savjetu za
--	---	---	-------------------	--	---

					saradnju lokalne samouprave sa NVO i Prijedlog Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, koji će biti dostavljeni jedinicama lokalne samouprave na razmatranje i usvajanje. U toku je izrada modela Poslovnika o radu skupština opština. Prijedlog Odluke o Savjetu za saradnju lokalne samouprave sa NVO i Prijedlog Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova dostavljeni su jedinicama lokalne samouprave na razmatranje i usvajanje. Urađen je model Poslovnika o radu skupština opština i dostavljan na mišljenje jedinicama lokalne samouprave. Sve navedene obaveze trebalo bi da se realizuju do kraja III kvartala.
4. Unaprjeđenje transparentnosti i sistema finansiranja nevladinih organizacija iz javnih fondova	1. Pripremiti sveobuhvatnu analizu o finansiranju NVO iz javnih fondova, uključujući definisanje mehanizma za kofinansiranje projekata NVO u oblastima od prioritenog državnog interesa, odobrenih iz EU fondova	Kancelarija za saradnju s NVO, MUP, MF, MVPEI, Savjet za saradnju s NVO	II kvartal (početak)	Usvojena analiza (kao obavezujući input u izradi novog Zakona o NVO i izmjenama i dopunama i ostalih relevantnih zakona); Analiza s preporukama dostavljena Skupštini Crne Gore i lokalnim samoupravama	Radna grupa koja priprema Prijedlog zakona o NVO, radi i na pripremi analize. Analiza o finansiranju NVO iz javnih fondova je urađena u formi nacrt a i trebalo bi da se finalizuje do 29. aprila. Analiza o finansiranju NVO iz javnih fondova biće dostavljena Savjetu za saradnju sa NVO istovremeno kada i nacrt Zakona o NVO, odnosno do 10. maja 2011. godine, a nakon toga i Vladi na usvajanje. Radna grupa će uskoro finalizovati Analizu modela finansiranja NVO iz javnih fondova (predstoji finalno sažimanje teksta) i uputiti Savjetu, kako bi se Analiza razmatrala na istoj sjednici kada i Prijedlog zakona o NVO. Vlada je 16. juna razmotrila i usvojila Analizu modela finansiranja nevladinih organizacija iz javnih fondova.

	2. Donijeti Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću: – definisati uslove za dodjelu sredstava – izmijeniti procedure rada Komisije – utvrditi potrebne obrasce i sistem bodovanja i monitoringa odobrenih projekata	MF; Komisija za dodjelu sredstava od igara na sreću; Savjet za saradnju s NVO	I kvartal	Donijeta Uredba	Definisan je nacrt Uredbe. U toku su konsultacije predstavnika Vlade i NVO u cilju definisanja obostrano prihvatljivog modela i prijedloga Uredbe. Donošenje Uredbe je planirano do 31. marta, zavisno od usaglašavanja sa predstavnicima NVO. Definisan je početni nacrt Uredbe. Usvojeno Rješenje o imenovanju članova Komisije za raspodjelu dijela prihod od igara na sreću (Sl. List Crne Gore br. 12/11). Održan prvi sastanak Komisije. Na sastanku raspravljano o nacrtu Uredbe koji je pripremljen od strane predstavnika Ministarstva finansija. Ostali članovi Komisije iz Vladinih organa i nevladinih organizacija iznijeli svoje prijedloge i komentare na dostavljeni nacrt Uredbe. U skladu sa dogovorom sa prvog sastanka, članovi Komisije su dostavili komentare na Nacrt Uredbe. Imajući u vidu da komentari nisu obuhvatili konkretan način bodovanja, monitoringa i evaluacije projekata, što je bio jedan od zahtjeva Ministarstva finansija, na drugoj sjednici Komisije koja je održana 12.04. Ministarstvo finansija je definisalo 21. april kao rok za dostavljanje gore navedenih komentara. Namjera Ministarstva finansija je, da se u skladu sa preporukom EK, značajno poveća procenat sredstava namijenjen najugroženijim grupama. Održana dva sastanka Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Konačan Nacrt uredbe biće dostavljen Ministarstvu unutrašnjih poslova i Sekretarijatu za zakonodavstvo na mišljenje. Završene su konsultacije predstavnika Ministarstva finansija sa predstavnicima Sekretarijata za zakonodavstvo vezano za definisanje konačnog teksta nove Uredbe. Nacrtom uredbe je predviđeno da se u raspodjeli ukupnih sredstava promijene procenti učešća za programe i
--	--	--	------------------	------------------------	--

					projekte u pojedinim oblastima, u skladu sa preporukama EK , i to na sljedeći način: 1) socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti, u iznosu do 12%; 2) zadovoljavanje potreba lica s invaliditetom, u iznosu do 40%; 3) razvoj sporta, u iznosu do 12%; 4) kultura i tehnička kultura, u iznosu do 12%; 5) vaninstitucionalno obrazovanje i vaspitanje djece i omladine, u iznosu do 12%; i 6) doprinos u borbi protiv droge i svih oblika zavisnosti, u iznosu do 12%. Takođe, nacrt Uredbe sadrži pooštrene kriterijume za aplikaciju na Konkursu, jasnije definisan način bodovanja, odnosno izbora projekata i programa koji će biti podržani, način monitoringa i evaluacije projekata i programa. Istovremeno, predviđeno je da finansiranje projekata i programa većih od 10.000 eura bude obavljeno u više tranši, a jasno su definisani i uslovi koje organizacije moraju ispuniti prije uplate naredne tranše odobrenih sredstava. Savjet za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija održaće u junu još jednu sjednicu kako bi razmatrao Nacrt uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću. Savjet za saradnju Vlade i NVO je na sjednici održanoj 4. jula 2011. razmotrio i podržao Nacrt uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, i preporučio da se što prije raspiše konkurs za raspodjelu sredstava za 2011. Vlada je 7. jula 2011. usvojila Uredbu o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od
--	--	--	--	--	--

					igara na sreću. Ubrzo se očekuje i raspisivanje Konkursa za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Predviđeno je da se cjelokupna procedura koja prethoditi raspisivanju konkursa završi početkom avgusta o.g. (objavljivanje Uredbe u Službenom listu, priprema dokumentacije za raspisivanje konkursa). Nakon usvajanja Uredbe od strane Vlade Crne Gore, u najskorijem roku biće raspisan Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću.
	3. Imenovati članove nove Komisije za dodjelu sredstava od igara na sreću	MF	I kvartal	Donijeta Odluka o imenovanju članova Komisije (objavljena u Službenom listu)	Vlada CG je 3. februara donijela Odluku o imenovanju Komisije za dodjelu sredstava od igara na sreću. Odluka je objavljena u Službenom listu CG.
	4. Praćenje primjene nove Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću	MF Komisija za dodjelu sredstava	Kontinuirano	Objavljeni podaci o dodjeli sredstava na sajtu Komisije i u jednom štampanom mediju Objavljeni podržani projekti na sajtu Komisije	
	5. Monitoring utroška sredstava iz javnih fondova odobrenih za finansiranje projekta NVO	MF nadležni organi državne uprave DRI	II kvartal	Odobreni projekti objavljeni na sajtu Komisije Podaci o projektima objavljeni na	Monitoring utroška sredstava vršice se kontinuirano do završetka projekata za koje su odobrena sredstva (s obzirom da se implementacija projekata ne završava u drugom kvartalu, odnosno da traje duže). Ministarstvo finansija je članovima novoformirane Komisije za dodjelu sredstava od igara na sreću dostavilo Nacrt

				sajtu nadležnih institucija.	uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću. O predloženim izmjenama će se raspravljati na prvom sastanku Komisije, koji će se održati 23.03.2011. Rješenje iz važeće Uredbe: Korisnici dodijeljenih sredstava po osnovu ove Uredbe, dostavljaju programske i finansijske izvještaje o realizaciji programa Komisiji u roku od 30 dana od dana okončanja ugovorenog roka za realizaciju programa. Kontrolu namjenskog korišćenja raspodijeljenih sredstava vrši društvo za reviziju koje se izabere na osnovu javnog poziva. Javni poziv objavljuje Komisija, u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore, kao i na svojoj internet stranici. Korisnici sredstava za koje se kontrolom utvrdi da su vršili nenamjensko korišćenje sredstava, dužni su da vrate dodijeljena sredstva u budžet Crne Gore u roku i na način koji rješenjem utvrdi ministar finansija. Programi i projekti organizacija za koje Komisija utvrdi da nijesu namjenski utrošila sredstva, neće biti razmatrani u naredne četiri godine. Nacrtom Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, u dijelu odredaba koje se tiču monitoringa predviđeno je sljedeće: - Za potrebe evaluacije i monitoringa projekata (uključujući i trošenje finansijskih sredstava) može se, putem tendera, angažovati eksterni evaluator ili više evaluatora koji mora/ju imati status pravnog lica (tzv. outsourcing). - Komisija ili eksterni evaluator je dužna najmanje jednom da obezbijedi monitoring posjete programa/projekata organizacija (posjeta događaju koji
--	--	--	--	-------------------------------------	--

					organizacija organizuje u okviru odobrenog programa/projekta i/ili sastanak sa predstavnicima organizacije i korisnicima projekta – u cilju procjene kvaliteta realizovanih aktivnosti) i to za programe/projekte koje budu finansirani u iznosu većem od 30,000 eura. - Komisija ima pravo da izvrši kontrolu i programa i projekata koji su finansirani u iznosu manjem od 30.000 eura. - Na osnovu evaluacije podržanih programa/projekata Komisija kreira bazu podataka u koju se unose sumarni podaci evaluacije svih odobrenih programa/projekata. Registar je dostupan svim državnim institucijama, uključujući i lokalnu samoupravu, koje dodjeljuju sredstva nevladinim organizacijama. - Organizacije koje su po osnovu Konkursa dobile sredstva u iznosu većem od 30,000 eura dužne su da najave (sajt organizacije, pisani ili elektronski mediji, radio, televizija ili drugi oblik informisanja) programom/projektom definisan događaj vezano za realizaciju pomenutih sredstava.
--	--	--	--	--	--

8. AKCIONI PLAN ZA OBLAST LJUDSKA PRAVA

PRIORITET	MJERA/AKTIVNOST	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira zaštite ljudskih prava i sloboda	1. Prijedlog zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kojim se uvode dva nova instituta: - Zaštitnik se definiše kao nacionalni mehanizam za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog postupanja i kažnjavanja - Zaštitnik se definiše kao institucionalni mehanizam za prevenciju i zaštitu od diskriminacije	MZLJMP Ombudsman	I kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda i dostavljen Skupštini Crne Gore radi usvajanja	Predlog zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda razmatran je na sjednici Komisije za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku, 14.03.2011. Predviđeno je da Vlada utvrdi Prijedlog zakona na sjednici 17.03.2011. godine. Predlog zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda je utvrđen na sjednici Vlade CG od 17. marta 2011.god. Prijedlog zakona je u skupštinskoj proceduri. Razmatran je na Odboru za ljudska prava i slobode (6. aprila) i Odboru za ustavna pitanja i zakonodavstvo (11. aprila). Predlog zakona je uvršten u dnevni red zasjednja Skupštine Crne Gore, koje je počelo 5. jula 2011. godine.
	2. Jačanje kapaciteta institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, što će se obezbijediti kroz: - povećanja budžetskih sredstava Zaštitniku za najmanje 30% u odnosu na budžet za 2010. g.; - povećanje broja izvršilaca – imenovanje još jednog zamjenika Zaštitnika i pet izvršilaca	MF Ombudsman	II kvartal	Povećan iznos budžetskih sredstava za rad Ombudsmana u Zakonu o budžetu za 2011. Imenovan zamjenik Zaštitnika i zaposleno još pet izvršilaca	Zakonom o budžetu Crne Gore za 2011.godinu („Sl.list CG”, br. 78/10) sredstva za rad Zaštitnika su povećana za 111 842.65 € ili 30% (ovogodišnji budžet iznosi 485.945,97 €). Poseban izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o ostvarivanju prava na povraćaj imovinskih prava i obeštećenje (mart 2011.) i Poseban izvještaj o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u ustanovama (mart 2011) dat je u Aneksu 8. U cilju izrade Izvještaja o slučajevima diskriminacije u Crnoj Gori u periodu januar – jun 2011., od sudova i drugih nadležnih državnih organa dobijeni su podaci o slučajevima diskriminacije. Još uvijek nije imenovan zamjenik Zaštitnika i nijesu

					zaposleni novi izvršio. Putem internog oglasa preuzet je jedan službenik iz drugog državnog organa, dok je jedan službenik napustio, tako da je broj izvršilaca ostao isti.
2. Jačanje svijesti o značaju sprječavanja, prijavljivanja i sankcionisanja svih oblika diskriminacije	1. Donošenje podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o zabrani diskriminacije: - propisati sadržaj i način vođenja evidencije o svim slučajevima prijavljene diskriminacije i podnijetim tužbama u vezi s diskriminacijom	MZLJMP	I kvartal	Donijet Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o svim slučajevima diskriminacije	Izrada Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o svim slučajevima diskriminacije je u toku. Donošenje Pravilnika je predviđeno do kraja I kvartala. Ovi podzakonski akti su usvojeni i biće objavljeni u Službenom listu. Pravilnik je objavljen u Službenom listu Crne Gore broj 23/11, od 6.maja 2011. godine. Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o slučajevima prijavljene diskriminacije se propisuje bliži sadržaj i način vođenja evidencije o predmetima u vezi sa diskriminacijom u sudovima, inspekcijskim organima i organima za prekršaje. U evidenciju se unose sljedeći podaci o predmetima: - podnosilac tužbe, odnosno prijave - osnov diskriminacije - pol i godine života diskriminisanog lica - datum podnošenja tužbe odnosno prijave - datum donošenja pravosnažne odluke - izjavljena revizija - vrijeme odlučivanja - broj primljenih predmeta - broj odbijenih tužbi odnosno prijavi - broj prihvaćenih tužbi odnosno prijavi. Evidencija predstavlja elektronski vođenu bazu podataka, koja omogućava neposredan pristup podacima Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Podaci u evidenciji sistematizuju se i vode u obliku registra.

	2. Sprovođenje istraživanja o stavovima građana prema najranjivijim grupama	MZLJMP u saradnji s Ombudsmanom, UN agencijama, OEBS, NVO	II kvartal	Istraživanje sprovedeno	Izvršena konsultacija sa OEBS-om, UN agencijama. Slijedi definisanje plana daljih aktivnosti. Nakon konsultacija (OEBS, CEDEM) biće angažovana specijalizovana agencija koja će sprovesti ovo istraživanje. Istraživanje sprovodi CEDEM, čijim timom rukovodi prof. dr Miloš Bešić. Rezultati istraživanja će biti poznati i prezentovani do kraja maja. Istraživanje stavova građana prema najranjivijim grupama je sprovedeno. Istraživanje je prezentovano na konferenciji za medije 13. juna 2011. Svim medijima je proslijeđen CD sa rezultatima istraživanja. Istraživanje je pokazalo da su tri grupacije koje, na nivou opšte procjene, trpe najviši stepen diskriminacije, Romi, lica sa invaliditetom i LGBT osobe. Istraživanje CEDEM-a dato je u Aneksu 8.
	3. Sprovođenje kampanje o zakonskim rješenjima i politici zaštite od diskriminacije: - organizovanje javnih debata za prevenciju i borbu protiv negativnih društvenih stavova i ponašanja na osnovu pola, seksualne orijentacije, godina starosti, rase, nacionalne pripadnosti, vjeroispovijesti, invaliditeta, s posebnim akcentom na najranjivije	MZLJMP	Kontinuirano	Broj održanih javnih debata po temama – rezultati/promjene na percepcije i odnosa prema ranjivim grupama Broj i sadržaj realizovanih aktivnosti Brošure i lifeti široko distribuirani	U konsultaciji sa OEBS-om, u toku je priprema plana i vizuelnog identiteta kampanje, kao i materijala za sprovođenje kampanje. U fazi pripreme je materijal koji će činiti vizuelni identitet kampanje (TV spotovi, radijski džinglovi, novinski oglasi, bilbordi). Kampanje će obuhvatiti veoma širok medijaplan, budući da je predviđeno da TV-spotovi budu emitovani na svim televizijama u Crnoj Gori (u skladu sa planom emitovanja i rejtingom televizijske stanice). Dio kampanje koji će se odnositi na novinske oglase obuhvatiće sva tri dnevna lista u Crnoj Gori. Bilbordi će biti postavljeni na najatraktivnijim saobraćajnicama u Crnoj Gori. Predviđeno je prevođenje i objavljivanje Zakona o

	grupe - medijska kampanja (štampani i elektronski mediji) – džinglovi, spotovi, ključne poruke i dr. - štampanje brošura i lifeta - bilbord panoi			Broj postavljenih bilborda, lokacije i vrijeme trajanja	zabrani diskriminacije na albanski jezik. Takođe, dio medijske kampanje (brošure, bilbordi) biće urađen na albanskom jeziku za teritoriju opština Ulcinj i Plav i Gradske opštine Tuzi. Materijal za kampanju je pripremljen na crnogorskom i albanskom jeziku. Kampanja će otpočeti krajem maja. Urađen je vizuelni identitet kampanje, koja sadrži tri osnovne promotivne poruke, i to: - NIKO NE MORA BITI NA MARGINI (diskriminacija lica sa invaliditetom) - GURNUTE U POZADINU (diskriminacija po osnovu rodnog identiteta) - NIJE SVE CRNO BIJELO (diskriminacija po osnovu seksualne orijentacije). Kampanja je otpočela 27. maja, objavljivanjem oglasa u sve tri dnevne novine i odvijaće se do kraja juna, kada su u pitanju novinski oglasi. Oglasi su urađeni na polovini kolorne strane (pojedinačno za sva tri oblika diskriminacije) i objavljuju se u danima kada je najveći prodati tiraž za pojedine dnevne novine (petkom u Pobjedi, subotom u Vijestima i ponedjeljkom u Danu). Mreža bilborda i city light-ova obuhvatila je cijelu teritoriju Crne Gore, pogotovu najfrekvencije saobraćajnice i lokacije. Ukupno je postavljeno 64 bilborda i city light-ova. Spotovi se emituju na svim televizijskim stanicama koje imaju pokrivenost na teritoriji cijele Crne Gore (RTCG, TV IN, TV Vijesti, TV Elmag i TV MBC). Emitovanje spotova počelo je 15. juna i trajaće do 15. jula. U okviru Plana implementacije Zakona o zabrani diskriminacije, realizovan je dio medijske kampanje (oglašavanje u dnevnim novinama "POBJEDA", "VIJESTI", "DAN", kao i na bilbordima na cijeloj teritoriji
--	--	--	--	--	---

					Crne Gore). Drugi dio kampanje realizovaće se kroz štampanje letaka (flajera) sa antidiskriminatorskim porukama i njihovo insertovanje u cjelokupan tiraž dnevnih novina u Crnoj Gori (biće odštampano 204.000 primjeraka), i to u sljedećim terminima : "POBJEDA" – 21., 22. i 23. jul ; "VIJESTI" – 25., 26. i 27. jul; "DAN" – 27., 28. i 29. jul.
	4. Donijeti program obuke za predstavnike organa državne uprave, koji se direktno bave pitanjima prevencije, zaštite i sankcionisanja diskriminacije, s posebnim akcentom na ranjive grupe (Romi, LGBT, osobe s invaliditetom i dr.)	MZLJMP ; UZK; PA; Centar za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija	II kvartal	Donijet Program obuke i plan njihove realizacije	U završnoj fazi je izrada programa obuke, koji će utvrditi MZLJMP, UZK, OEBS i NVO. Biće organizovani tematski treninzi i radionice do kraja II kvartala. Obuka će se realizovati u saradnji sa OEBS-om i obuhvatiće zaposlene u pravosuđu, policiji, inspekcijским organima i drugim institucijama koje dolaze u kontakt sa slučajevima diskriminacije, tako što će se do kraja II kvartala organizovati tri radionice, odnosno tematski treninzi, a nastavak edukacije će slijediti u III i IV kvartalu, i to: po jedna trodnevna radionica za iste polaznike koji će, na kraju godine, zaokružiti svoje znanje o antidiskriminaciji i sprovođenju Zakona o zabrani diskriminacije. U Bečićima je 5-6. maja održana prva radionica u okviru Programa edukacije državnih službenika, nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u drugim organima iz oblasti pružanja zaštite od diskriminacije. Prva radionica bila je na temu "Opšti pravni režim zabrane diskriminacije" u okviru koje je diskutovano o pojmu i oblicima diskriminacije, tipičnim diskriminacijama u pojedinim segmentima društvenog života i mehanizmima pravne zaštite od diskriminacije. Svi učesnici prve radionice (31) biće u obavezi da učestvuju u radu i u ostalih radionica predviđenih ovim Programom kako bi stekli cjelovitija i potpunija saznanja o pružanju zaštite diskriminiranim osobama.

					Nakon ove radionice, koja je bila opšteg, Planom edukacije predviđene su još tri radionice, koje će se baviti osnovnim diskriminacijama u društvu (seksualna orijentacija, lica sa invaliditetom, rodna ravnopravnost itd.). Sljedeća radionica zakazana je za 23. jun.
	5. Jačanje koalicije "Za LGBT prava" kroz zajedničke aktivnosti i finansijsku podršku	MZLJMP	Kontinuirano	Aktivno učešće državnih institucija u koaliciji "Za LGBT prava" i obezbijedena finansijska pomoć	Skupštinski odbor za ljudska prava i slobode je tražio informaciju o položaju LGBT populacije od ministra za ljudska i manjinska prava. Informacija je proslijeđena 01.03.2011. godine. Na sjednici Odbora na kojoj je razmatrana Informacija, pored članova Odbora i ministra Dinoše, učestvovali su i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda i predstavnici NVO-a. Skupštinski Odbor će donijeti zaključke o Informaciji i iznijetim stavovima na Odboru. Na inicijativu NVO "Progres" održan je sastanak predstavnika ove nevladine organizacije i predstavnika Vlade (potpredsjednik Duško Marković, direktor Uprave policije Veselin Veljović i pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava Blanka Radošević-Marović). Predstavnici Vlade izrazili su spremnost Vlade da pruži institucionalnu podršku organizaciji "Parade ponosa" zakazane za 31. maj. Vlada će delegirati dva predstavnika u Organizacioni odbor ove manifestacije. Vlada Crne Gore je 12. maja 2011. razmotrila i usvojila Predlog za imenovanje predstavnika Vlade u Organizacioni odbor "Parade ponosa". Za članove Organizacionog odbora određeni su: - Blanka Radošević-Marović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava; - Sabahudin Delić, pomoćnik ministara za ljudska i manjinska prava; - Darko Knežević, načelnik u Upravi policije. S tim u vezi, konstatovano je: "Polazeći od toga da su

					ljudska prava univerzalna i nedjeljiva, kao i svog strateškog opredjeljenja da u kontinuitetu preduzima sve potrebne mjere za obezbjeđivanje uslova za ostvarivanje ljudskih prava LGBT populacije, u duhu društvene prihvatljivosti i promovisanja tolerantnosti prema osobama sa drugačijom seksualnom orijentacijom, Vlada Crne Gore daje podršku održavanju ove manifestacije i zadužuje nadležne organe državne uprave da, u saradnji sa organizatorom, obezbijede sve neophodne uslove za njeno nesmetano i bezbjedno odvijanje". Takođe, Vlada je pozvala građane da svojom tolerantnošću i uvažavanjem prava na različitost, tokom održavanja manifestacije, iskažu društvenu zrelost i potvrde posvećenost evropskim vrijednostima i standardima. Uprava policije i NVO "LGBT Forum Progres" potpisali su 23. juna Sporazum o razumijevanju i saradnji koji, između ostalog, predviđa razvijanje bliske komunikacije i saradnje sa Upravom policije po pitanju organizovanja različitih javnih okupljanja LGBT osoba i osiguranja bezbjednosti lokacija i prostora u kojima će se odvijati njihov socijalni život. U organizaciji NVO "Juventas" održana je Nacionalna konferencija o položaju LGBT populacije u Crnoj Gori. Konferencija je održana u okviru projekta "Crna Gora - svijetla tačka na gej mapi", koji je finansijski podržala Evropska Unija, posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori, Evropsko krilo internacionalne lezbejske, gej, biseksualne, transrodne i interseksualne Asocijacije ILGA- Europe i Britanska Ambasada u Podgorici. Zaključci Konferencije dati su u Aneksu 8. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sarađivalo je na izradi Akcionog plana za borbu protiv homofobije 2011 – 2015, koji je rezultat rada Koalicije i aktivista u
--	--	--	--	--	---

					zaštiti LGBT prava. Informacija o stavovima resornih ministarstava vezano za obaveze definisane AP dostavljena je NVO "Juventas". Ova NVO je pozitivan pristup nadležnih Vladinih resora ocijenila kao veoma značajan iskorak u saradnji na suzbijanju homofobije u crnogorskom društvu. Značajan dio aktivnosti i obaveza iz AP je u nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava, koje su u najvećem dijelu već uključene u Vladin AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK. U cilju dalje afirmacije antidiskriminatorske politike u Crnoj Gori, Vlada će 28. jula donijeti Odluku o formiranju Savjeta za zaštitu od diskriminacije. Osnovni zadaci Savjeta su: praćenje i koordiniranje aktivnosti nadležnih organa u primjeni mehanizama za zaštitu od svih oblika diskriminacije, analiziranje mjera koje nadležni organi primjenjuju u pružanju zaštite od svih oblika diskriminacije i promovisanje zabrane diskriminacije, kao jednog od osnovnih principa zaštite ljudskih prava.
	6. Organizovanje regionalne konferencije "Zaštita prava LGBT populacije"	MZLJMP	III kvartal	Održana regionalna konferencija i usvojene preporuke	
3. Unaprjeđenje manjinskih prava i sloboda	1. Analiza zastupljenosti manjina u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave, uključujući evidenciju o broju lica koja su se izjasnila i broju lica koja se nijesu izjasnila o	MZLJMP UZK	II kvartal	Usvojena Analiza o zastupljenosti manjina u javnim službama, organima državne vlasti i	U toku je izrada Analize o zastupljenosti manjina u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. U toku je obrada podataka. Bez analize dobijenih podataka ne mogu se kreirati posebne mjere. Kada analiza bude izradjena, predložićæ se posebne mjere (prema organima državne uprave, lokalne samouprave i javnim službama).

	nacionalnoj pripadnosti			lokalne samouprave i usvojene mjere za sprovođenje ustavne garancije o srazmjernoj zastupljenosti manjina	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u saradnji sa Upravom za kadrove, izradilo je Upitnik za dostavljanje podataka, i Uputstvo za njegovo popunjavanje. Napravljen je adresar organa državne uprave, lokalne samouprave i pravosudnih institucija. Upitnik je distribuiran na 143 adrese. U cilju kvalitetne i precizne obrade podataka, izrađen je posebni računarski program. Podaci iz svih popunjenih upitnika (13.900) su unešeni u ovaj program. U toku je finalizacija Informacije/Analize. Vlada Crne Gore je 7. jula .2011. usvojila Informaciju o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave, sa predlogom mjera. Informacija je data u Aneksu 8.
	2. Donijeti Pravila i uputstva za izbor članova savjeta manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice: - uslovi za elektore - sazivanje elektorske skupštine - izbor članova savjeta	MZLJMP Savjeti za manjinske narode i manjske nacionalne zajednice	II kvartal	Donijeta pravila i uputstva	Do kraja marta biće formirana Radna grupa za izradu Pravila. Svim manjinskim savjetima je upućen poziv za učestvovanje u Radnoj grupi. Izrada Pravila i uputstava za izbor članova savjeta manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice je u toku. Svim savjetima je dostavljen poziv da participaciju u radnoj grupi koja treba da pripremi Pravila. Do sada je odgovor stigao od tri savjeta. Svih šest konstituisanih savjeta manjina dostavilo je imena predstavnika za rad u Radnoj grupi za izradu Pravila i uputstava za izbor članova savjeta. Ministarstvo je pripremilo inicijalni tekst Pravila, koji će biti polazna osnova Radnoj grupi.
	3. Implementacija Strategije za poboljšanje položaja	MZLJMP MPiS	III kvartal i kontinuiran	Broj lica obuhvaćenih po	Beneficirano školovanje će biti obezbjeđeno do početka školske 2011/2012. godine. Na početku školske

	RAE populacije: - razviti programske aktivnosti za povećanje školskog uspjeha (uključivanje u gradske škole; dopunska nastava, asistencija učenicima) radi socijalne inkluzije RAE populacije; - obezbijediti beneficirano školovanje; - štampanje brošure o pravima djeteta na romskom jeziku i upoznavanje romske djece s njihovim pravima - priprema nove Strategije za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori, budući da se važeća odnosi na period 2008-2012.		o	nivoima i programima obrazovanja i usluga Obezbijedjeni besplatni udžbenici, školski pribor i finansijska sredstva za mjesečne stipendije srednjoškolcima i studentima Prevedena i štampana brošura o pravima djeteta na romskom jeziku, broj radionica i obuhvaćene djece Utvrđen nacrt Strategije za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori	2011/2012 godine utvrđuje se broj korisnika ovih beneficija. Beneficije podrazumijevaju besplatne udžbenike za polaznike u I razred osnovne škole, mjesečne stipendije srednjoškolcima (70 €) i studentima (150 €). Naročita podrška se pruža OŠ "Božidar Vuković Podgoričanin" u čijoj se neposrednoj blizini nalazi Kamp Konik. Dopunska nastava obavlja se redovno, i to: I razred - 38 učenika; II razred - 24 učenika; III razred- 22 učenika; IV razred - 28 učenika; V razred - 27 učenika; VI razred - 12 učenik; VII razred- 9 učenika. Od školske 2008/09 godine, MPS u saradnji sa Crvenim Krstom Crne Gore realizuje aktivnosti desegregisanog obrazovanja Romske populacije iz kampa Konik. Za ovu djecu, MPS obezbjeđuje prevoz do gradskih škola (prosječno se mjesečno opredjeljuje 1.300,00 eura). Ministarstvo je 15. aprila 2011. raspisalo Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte u 2011. u skladu sa Strategijom za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori 2008-2012. Konkurs je trajao do 6. maja 2011. godine. Komisija za praćenje implementacije Strategije donijeće odluku o izboru projekata. Komisija za praćenje implementacije Strategije za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori 2008-2012 donijela je Odluku o izboru projekata i izvršila raspodjelu dijela sredstava za implementaciju projekata u skladu sa Strategijom, na osnovu sprovedenog javnog konkursa, u ukupnom iznosu od 230.260,50 eura. Podržani su sljedeći projekti: - Romski savjet u Crnoj Gori - projekat "Lična dokumenta – preduslov inkluzije" (90.000,00 €); - Fondacija za stipendiranje Roma - projekat "Stipendijski program 2011", koji podrazumijeva
--	--	--	---	---	---

					stipendiranje svih srednjoškolaca sa 70 € i svih studenata sa 150 €, kao i nabavku udžbenika i plaćanje školarine (ukupno 80.933,00€) ; - Ministarstvo prosvjete i sporta - projekat "Obezbeđivanje besplatnih udžbenika i školskog pribora za učenike RAE populacije u I, II i III razredu osnovne škole školske 2011/2012. godine" (33.387,50 €) - NVO "Preporod" - projekat "Edukovaniji, zdraviji, bezbjedniji" (4.500,00 €); - NVO "4 Life" - projekat "Podizanje svijesti djece i mladih RAE populacije o štetnom uticaju psihoaktivnih supstanci na psihofizičko zdravlje čovjeka" (6.000,00€); - NVO "Bjelogorac"-Ulcinj - projekat "Želim da nastavim tu gdje sam stao" (6.440,00 €); - NVO "Susreti"-Nikšić - projekat "Pomoć pripadnicima RAE za opremanje stanova" (5.000, 00€); - Džudo klub "Trebjesa"-Nikšić - projekat "Romi-naši takmičari-da žive sa nama, a ne pored nas" (4.000,00€); Preostali dio sredstava za implementaciju projekata u 2011., u skladu sa Strategijom, biće raspodijeljen po obnavljanju javnog konkursa. Povodom obilježavanja 8. aprila Svjetskog dana Roma, ministar Ferhat Dinoša je pustio u rad "Romski radio", finansiran od strane Vlade Crne Gore. Brošura o pravima djeteta je prevedena i odštampana. Radionice o pravima djeteta biće održane do kraja II kvartala. Distribucija brošura i radionice su planirane u aprilu i maju 2011.
--	--	--	--	--	---

				Radionice o pravima djeteta održane su 6 - 13. maja: - Osnovna Škola “ Božidar Vuković” – Podgorica; - Osnovna Škola “ Mileva Lajević –Lalatović” – Nikšić; - NVO Roma i Egipćana – Ulcinj; - Osnovna Škola “Ilija Kisić” – Herceg Novi; - Osnovna Škola “ Radomir Mitrović” – Berane Na ovim radionicama distribuisano je oko 500 primeraka “Albuma dječijih prava”, i informisano preko 800 učenika o pravima djeteta. Pored učenika RAE populacije, u radionicama su učestvovala i neromska djeca, učenici od 2. do 5. razreda osnovnih škola. Radionice su vođene trojezično - na crnogorskom, albanskom i romskom jeziku. Pored toga, predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Romskog savjeta, NVO i Crvenog krsta su sa direktorima škola i nastavnim osobljem razgovorali o problemima u školovanju romske djece, kao i mogućoj pomoći i zajedničkim aktivnostima. Nacrt Strategije za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori 2012-2016 biće izrađen do kraja III kvartala. Nova strategija će uzeti u obzir i preporuke sa radionice o inkluziji Roma, koja će se održati 28. aprila u Podgorici. Ministarstvo je uputilo javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata/kinje za člana /icu Radne grupe za izradu Predloga strategije. Poslije isteka roka za podnošenje prijedloga, Ministarstvo je, na osnovu Uputstva o kriterijumima i postupku izbora predstavnika NVO u sastav Radne grupe, izvršilo odabir i javnim putem obavjestilo kandidate i javnost o izboru (9. maja 2011. godine). S obzirom da su državni organi i Romski savjet delegirali svoje predstavnike, stvorili su se
--	--	--	--	---

					uslovi za formiranje Radne grupe koja će pripremiti Predlog strategije. Formirana je Radna grupa, dogovorena dinamika i plan rada. U organizaciji EK/Delegacije EU i Ministarstva za ljudska i manjinska prava u Podgorici je 28. aprila 2011. održana radionica na temu "Socijalna inkluzija Roma". Na radionici su učestvovali predstavnici EK, Vlade CG, međunarodnih organizacija i NVO. Osnovne teme radionice su bile: lična dokumentacija; obrazovanje; stručno osposobljavanje i zapošljavanje; socijalna i zdravstvena zaštita i stanovanje. Učesnici radionice su se složili o prioritetnim izazovima i mjerama koje Crna Gora mora preduzeti kako bi se postigla bolja inkluzija domicilnih i raseljenih lica - pripadnika/ca RAE populacije, kao i o neophodnoj podršci međunarodnih organizacija, posebno EU
4. Socijalna inkluzija osoba s invaliditetom i djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju	1. Utvrditi Prijedlog zakona o zabrani diskriminacije lica s invaliditetom, kojim se utvrđuje zabrana diskriminacije u svim oblastima javnog i društvenog života	MRSS	II kvartal	Utvrđen Prijedlog zakona	Vlada Crne Gore je utvrdila Nacrt zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom na sjednici od 10. februara 2011.godine. Nacrt zakona je objavljen kao podlist dnevnom listu "Pobjeda" i na zvaničnom sajtu Ministarstva rada i socijalnog staranja. Javna rasprava je održana u Kotoru (04. marta), u Bijelom Polju (09. marta) i Podgorici (10. marta). Do 15. marta svi zainteresovani su mogli dostaviti svoje sugestije Ministarstvu rada i socijalnog staranja, mejlom ili putem pošte. U toku je izrada Predloga zakona, koji će biti dostavljen Vladi CG na utvrđivanje do kraja II kvartala. Pripremljen je Prijedlog zakona o zabrani diskriminacije i upućen Vladi na razmatranje i utvrđivanje (15. maja). Prijedlogom zakona definisani su oblici neposredne i posredne diskriminacije. Takođe, propisana je zabrana

					diskriminacije lica sa invaliditetom u postupcima pred organima, korišćenju objekata i površina u javnoj upotrebi, pružanju javnih usluga, javnom prevozu, oblasti zdravstvene zaštite, vaspitanja i obrazovanja, zapošljavanja, rada, socijalne i dječje zaštite, bračnih i porodičnih odnosa, biračkog prava, nevladinim organizacijama. Na zabranu diskriminacije lica sa invaliditetom, takođe, primjenjuju se odredbe Zakona o zabrani diskriminacije i odredbe drugih zakona, kojima se uređuje zabrana diskriminacije lica sa invaliditetom. Zakonom o zabrani diskriminacije (2011.) propisani su postupak zaštite od diskriminacije, teret dokazivanja, sudska zaštita i teži oblik diskriminacije. Prijedlog zakona o zabrani diskriminacije lica s invaliditetom je u skupštinskoj proceduri. Skupština je 22. jula 2011. Donijela Zakon o zabrani diskriminacije lica s invaliditetom.
	2. Unaprjeđenje zapošljavanja osoba s invaliditetom: - profesionalna rehabilitacija - subvencije za zapošljavanje - javna kampanja u cilju povećanja zapošljavanja osoba s invaliditetom	MRSS; ZZZ	III kvartal Kontinuirano	Broj lica obuhvaćenih programima profesionalne rehabilitacije i broj zaposlenih osoba s invaliditetom Broj sprovedenih kampanja, broj održanih javnih skupova,	Programima profesionalne rehabilitacije tokom 2010. godine obuhvaćeno je 110 lica sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, i to u Podgorici, Baru i Nikšiću. Takođe, u Programu osposobljavanja za rad u profesionalnoj rehabilitaciji je i 12 lica sa visokim obrazovanjem sa evidencije Zavoda (socijalni radnici, psiholozi, defektolozi, fizioterapeuti i tehnolozi), kao i 8 zaposlenih u Zavodu, koji će raditi na mjestima savjetnika za profesionalnu rehabilitaciju. U 2010. godini u javnim radovima, radni odnos na određeno vrijeme zasnovalo je 76 lica sa invaliditetom: 69 lica u javnom radu "Sunčana radionica" i 7 lica u javnom radu "Naša ID kartica".

				okruglih stolovi i NVO koje su učestvovala Na neodređeno vrijeme, u 2010. godini, zaposleno je 15 lica sa invaliditetom: 9 po osnovu dodjele subvencije zarade, 2 po osnovu sufinansiranja opreme za njihova radna mjesta i 4 po osnovu dodjele kredita za samozapošljavanje po povoljnim uslovima. U periodu januar-mart 2011. godine odobrena su 2 zahtjeva po osnovu subvencija zarade. U periodu od marta 2011. godine odobren je 1 zahtjev poslodavca za subvenciju zarada lica sa invaliditetom. U 2010. godini, Zavod za zapošljavanje CG organizovao je prvi sajam za zapošljavanje lica sa invaliditetom, gdje je uspostavljena neposredna komunikacija između poslodavaca i nezaposlenih lica sa invaliditetom. Tokom 2010. godine održano je više okruglih stolova sa predstavnicima Saveza slijepih CG, Udruženjem mladih sa hendikepom CG, Udruženjem paraplegičara CG, Savezom organizacije gluvih i nagluvih CG, Udruženjem roditelja djece sa posebnim potrebama, koji su i potpisali Memorandum o saradnji. Memorandumom su definisani osnovni principi i područja saradnje, sa ciljem povećanja zapošljivosti i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Takođe, održani su okrugli stolovi na temu "Položaj osoba sa invaliditetom" "Diskriminacija osoba sa invaliditetom" i "Obrazovanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom". U februaru 2011. godine održana su 2 okrugla stola na temu "Recimo NE diskriminaciji" i "Zapošljavanje osoba sa invaliditetom" u organizaciji Udruženja paraplegičara CG. <u>Položaj Marijane Mugoše u Opštini:</u> Marijana Mugoša, službenik u Službi Skupštine Glavnog grada –
--	--	--	--	--

					Podgorice, nalazi se na porodijskom odsustvu, koje će koristiti do 19.01.2012. godine. Nakon isteka porodijskog odsustva, Marijana će nastaviti sa radom u Službi Skupštine Glavnog grada uz pratnju psa vodiča, jer će se preseljenjem u novu zgradu parlamenta obezbijediti adekvatni radni uslovi. Inače, Marijana Mugoša je i prije započinjanja korišćenja porodijskog odsustva, tokom odsustva sa posla, ostvarila sva prava iz radnog odnosa. Informacija o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje strategije za integraciju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori za 2010. godinu data je u Aneksu 8. Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje donio je Odluku za objavljivanje javnog oglasa za realizaciju sljedećih programa: - Program profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica u 2011. godini i - Program za razvijanje funkcionalnih i radnih vještina teže zapošljivih lica u 2011. godini. Nakon sprovedene procedure, odabrani su implementatori programa sa kojima su zaključeni odgovarajući ugovori. Na dan 1. jun 2011. godine u oba programa je bilo uključeno po 20 lica sa invaliditetom sa evidencije nezaposlenih. Programom rada Vlade u II kvartalu predviđena je izmjena i dopuna Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Formirana je Radna grupa od predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za zapošljavanje, Ministarstva finansija, predstavnika NVO i socijalnih partnera. Radna grupa je
--	--	--	--	--	--

					održala prvi sastanak na kojem su razmatrana rješenja koje je predložilo MRiSS. Osnovni cilj izmjena Zakona je : - usklađivanje sa propisima o državnoj pomoći, u dijelu iznosa subvencija koje se dodjeljuju poslodavcu; - promjena definicije poslodavaca, u smislu da se u režim obaveze zapošljavanja i plaćanja posebnog doprinosa, uvedu i organi državne i lokalne uprave, javne ustanove, organi pravosuđa, fondovi, agencije i ostale organizacije koje se finansiraju iz Budžeta CG i lokalne smouprave; - povećanje vremenskog perioda za oslaobađanja obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom sa 12 na 24 mjeseca za novoosnovanog poslodavca; - Udruženja lica sa invaliditetom se oslobađaju obaveze plaćanja doprinosa kada se pojavljuju kao poslodavci. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom utvrđen je na sjednici Vlade Crne Gore od 23. juna 2011. godine i dostavljen je Skupštini Crne Gore na usvajanje. Predloženim izmjenama i dopunama zakona proširen je pojam poslodavca i na organe državne uprave i javne uprave, javne ustanove, organe pravosuđa, fondove, agencije i ostale organizacije koje se finansiraju iz Budžeta CG. Takođe, izmjenama i dopunama zakona promoviše se zapošljavanje lica sa invaliditetom i njihovo uključivanje na tržište rada u skladu sa njihovom preostalom radnom sposobnošću. Preciznije su definisane mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije u skladu sa propisanim
--	--	--	--	--	--

					standardima u ovoj oblasti. Uveden je novi institut - socijalna uključenost lica sa invaliditetom. U dijelu kvotnog sistema izmjene su izvršene na način da poslodavci koji imaju do 10 zaposlenih nemaju obavezu uplate posebnog doprinosa za zapošljavanje lica sa invaliditetom. Novosnovana pravna lica oslobođena su obaveze zapošljavanja lica sa invaliditetom za prvih 24 mjeseca. Novina je i da se udruženja lica sa invaliditetom, kada se pojavljuju kao poslodavci, oslobađaju obaveze plaćanja posebnog doprinosa, ali imaju prava na subvenciju zarade za zapošljavanje lica sa invaliditetom. Proširena je namjena korišćenja sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju uvođenjem grant šema, odnosno programa bespovratnih sredstava koja se dobijaju po javnom pozivu i služe za finansiranje projekata profesionalne rehabilitacije i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Visina subvencija za zapošljavanje lica sa invaliditetom usklađena je sa propisima koji regulišu državnu pomoć. Skupština je 22. jula 2011. donijela Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.
	3. Otvaranje dnevnih centara za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju	MRSS i lokalne samouprave	II kvartal	Otvoreni dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju u Herceg Novom, Plavu i Mojkovcu i broj obuhvaćene djece	Otvaranje dnevnog centra u Herceg Novom je planirano za 09.03.2011.godine, a u Plavu i Mojkovcu do kraja II kvartala. Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju u Herceg Novom je otvoren 9. marta 2011.godine. Do kraja II kvartala planirano je otvaranje dnevnog centra u Plavu, kao i završetak planske dokumentacije za dnevni centar u Mojkovcu i početak radova. U saradnji sa UNICEF-om u toku su aktivnosti na nabavci opreme za dnevni centar u Plavu, nakon čega je planirano otvaranje.

	4. Uspostaviti inkluzivan sistem vaspitanja i obrazovanja za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju	MPiS	Kontinuirano	Broj uključene djece po nivoima obrazovanja; Broj i vrste tehničke podrške i servisa za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju	U toku su aktivnosti na realizaciji projekta "Podrška punom procesu socijalne inkluzije", koji je odobren u okviru komponente I IPA 2010. Realizacija projekta je započeta krajem februara. Do sada je formiran Upravni odbor projekta i započeta realizacija aktivnosti shodno vremenskom okviru. - Podciljevi Komponente 1: Inkluzivno obrazovanje se odnosi na proces transformacije posebnih ustanova u resursne centre. Projektom će se uspostaviti standardi i metodologija eksterne provjere znanja za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Potrebno je da Ispitni centar Crne Gore u potpunosti odgovori na obrazovne potrebe djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju i da za svako dijete kreira individualni test za provjeru postignuća. Kroz realizaciju ovog Projekta, cilj je da se poveća i ukupan broj djece RAE populacije u sistemu vaspitanja i obrazovanja. Shodno navedenom, do sada je pripremljen "Terms of reference", analizirane potrebe Posebnih ustanova u pogledu didaktike, senzornih soba, i urađen Ogledni primjerak Statuta Javne ustanove Resursni centar, na osnovu kojeg će svaka posebna ustanova uskladiti svoje postojeće statute. Terms of Reference (Opis posla) IPA 2010, za Komponentu 1 <u>Inkluzivno obrazovanje</u> sadrži: Popis skraćenica, osnovne informacije, ciljevi ugovora i očekivani rezultati, pretpostavke i rizici, obim posla, logistika i vrijeme, zahtjevi i uslovi, način izvještavanja, praćenja i evaluacije, opšte obaveze, smjernice komunikacije. Delegacija Europske Unije u Crnoj Gori objaviće konkurs za Ugovor, što znači da
--	--	------	--------------	---	--

					će javni poziv biti upućen sredinom aprila sa očekivanjem da se Ugovor može početi realizovati krajem maja tekuće godine. MPS je u dijelu svojih nadležnosti uključeno u Projekat. Pripremljen je Opis posla - Terms of Reference IPA 2010, za Komponentu 1 Inkluzivno obrazovanje, na osnovu kojeg je Delegacija EU u Crnoj Gori objavila je konkurs za Ugovor. Javni poziv upućen je sredinom aprila i očekuje se da Ugovor počne da se realizuje krajem maja. Komisija formirana od predstavnika EUD i MPiS je analizirala i sagledala prijave na oglas i izvršila izbor. Odabrane ponude/ponuđači su u obavezi da u narednom periodu dostave detaljan opis aktivnosti. S druge strane, MPiS u dijelu svojih projektnih obaveza trenutno priprema tender za opremanje resursnih centara u pogledu didaktike, senzornih soba, kao i za nabavku neophodnih sredstava za potrebe Ispitnog centra. Drugi sastanak Upravnog odbora na kojem je prezentovan aktuelni status projekta održan je 8. jula 2011. Na osnovu Oglednog primjerka Statuta Javne ustanove Resursni centar, koji je urađen od strane MPS, većina posebnih ustanova uskladila je svoje postojeće statute. Na sastanku sa direktorima resursnih centara analizirane potrebe ovih ustanova u pogledu didaktike, senzornih soba, na osnovu čega će biti raspisan tender. U ovu svrhu, pripremljena je preliminarana lista potrebne opreme za izradu individualizovanih testova (softver za prevođenje pisanog materijala, program zoom-tekst i
--	--	--	--	--	--

					sl.) u saradnji sa stručnim timom Ispitnog centra. U toku je proces izrade Pravilnika o načinu, uslovima i postupku za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Nacrt pravilnika biće dostavljen konsultantu na komentare i sugestije. Kancelarija UNICEF-a u Crnoj Gori, raspisala je u maju oglas za angažovanje konsultanta za ocjenu ovog Pravilnika. Radna grupa (predstavnici Ministarstva prosvjete i sporta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zajednice opština, NVO sektora) pripremila je nacrt Pravilnika, koji je upućen konsultantu na komentare i sugestije. - Radna grupa (predstavnici Ministarstva prosvjete i sporta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zajednice opština, NVO sektora) do sada je uradila nove definicije smetnje i teškoće u razvoju, na način da ih je uskladila sa Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama („Sl. list CG”, br. 45/10) i najnovijim naučnim i stručnim trendovima. Novodefinisana terminologija je uslov za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u vaspitno-obrazovni sistem. Radna verzija terminologije upućena je na konsultacije pedijatrima, defektolozima, kao i zainteresovanim NVO-ima. Kao sljedeće koraci, dogovoreno je da se: jasnije prepozna uloga i obaveza roditelja u procesu usmjeravanja; jasno i precizno definišu obaveze škole u upućivanju djece na komisiju, tj. uloga škola u procesu nakon usmjeravanja (izvještavanje i sl.); precizira dokumentacija koju je potrebno dostaviti po
--	--	--	--	--	---

					zahtjevu i dr. - U toku su pripreme za otvaranje stimulativnih soba u JU OŠ "Štampar Makarije" i JU OŠ "Savo Pejanović". Otvorene su stimulativne sobe u JU OŠ "Štampar Makarije" i JU OŠ "Savo Pejanović". Obezbijedena didaktika je ciljano birana, u skladu sa najčešćim smetnjama u razvoju koju imaju djeca usmjerena u ove škole, i omogućuje stručnim službama i nastavnom kadru škola da realizuju i individualne razvojno-obrazovne programe koji se po rješenju o usmjeravanju sačinjavaju za ovu djecu. Osim toga, višestruke funkcije koje posjeduje odabrana didaktika omogućava punu interakciju djece sa smetnjama kroz druženje i zajedničku igru sa vršnjacima koji ove smetnje nemaju. U pripremi je otvaranje stimulativnih soba u školama "Radojica Perović" (20. april), "Vladimir Nazor" (6. maj) i "21. maj" (19. maj). Osim stimulativnih soba u JU OŠ „Štampar Makarije« i JU OŠ "Savo Pejanović", otvorene su i stimulativne sobe/inkluzivne igraonice u školama "Radojica Perović" (29. april), "Vladimir Nazor" (6. maj). Didaktička sredstva i opremu za stimulativnu sobu, koja je stavljena u upotrebu, osmislio je tim Ministarstva prosvjete i sporta. Radi cjelishodnosti i pune opravdanosti, ovaj tim je uzeo u obzir karakteristike najčešćih smetnji i teškoća u razvoju na osnovu kojih su djeca usmjerena u ove škole. Višestruke funkcije koje posjeduje odabrana didaktika pružaju djeci šansu da kroz igru, u stimulativnom okruženju, usvoje nove vještine i steknu nove prijatelje. U toku je priprema za
--	--	--	--	--	--

					otvaranje stimulatívne sobe u JU OŠ "21. maj" (20. maj). Stimulativna soba/inkluzivna igraonica otvorena je u JU OŠ "21. maj". - Zavod za školstvo izdaje Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika i za akreditaciju za školsku 2011/2012. godinu pripremljena 4 programa od strane Ministarstva ("Intenzivna interakcija", "Rad sa djecom sa autizmom", "DCP - Sistemski model u nastajnju posebne obrazovne potrebe", "Ka punoj inkluziji - Razvijanje specifične metodologija i tehnika u radu sa djecom sa specifičnim smetnjama u razvoju koja su uključena u redovan vaspitno – obrazovni sistem". - U saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje počeo je projekat "VET treneri u inkluzivnom obrazovanju". Osnovni cilj je da se formiraju timovi za obuku i podršku inkluzivnom obrazovanja na nivou srednjeg stručnog obrazovanja. U toku je izrada programa obuke. Urađen je program obuke podrške inkluzivnom obrazovanju na nivou srednjeg stručnog obrazovanja, koji bi trebalo da počne sa realizacijom u maju. Obuka je usmjerena na sljedeće oblasti: - Inkluzivni pokret i afirmativna terminologija - Zakonski i strateški okvir inkluzivnog obrazovanja - Karakteristike razvojne faze adolescencije i ličnosti adolescenta - Iskustva i preporuke za rad sa učenicima sa smetnjama i teškoćama u razvoju - Proces nastajanja smetnja i teškoća u razvoju (DCP model)
--	--	--	--	--	---

					- Instrumenti za procjenu sposobnosti, kvaliteta sredine i životnih navika - Predrasude i prihvatanje različitosti - Timski rad - Izrada individualnog razvojno-obrazovnog programa (IROP-a) - Organizovanje dualne nastave (uspostavljanje saradnje sa privatnim sektorom u okviru kojeg se obavlja praktična nastava u srednjem stručnom obrazovanju. U okviru Projekta "VET treneri u inkluzivnom obrazovanju" edukacije treba da počnu u maju/junu. Obavljene su završne konsultacije MPiS, stručnog tima, Centra za stručno obrazovanje i austrijske organizacije KulturKontakt. Seminar je održan 20 -22- juna. Učesnici su bili direktori, nastavnici, pedagozi i psiholozi iz 6 stručnih škola. U skladu sa Strategijom inkluzivnog obrazovanja (2008-2012)" i Strategijom razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori 2010 – 2014, socijalna inkluzija učenika sa posebnim obrazovnim potrebama predstavlja fokus razvoja u predstojećem periodu. Osnovni cilj je da se formiraju timovi za obuku i podršku inkluzivnom obrazovanju na nivou srednjeg stručnog obrazovanja. Iz grupe učesnika biće odabrana 2 - 4 dodatna trenera, koji će kao dio ciklusa obuka, uz nadgledanje, održati obuku za dodatnu grupu školskih timova. Na osnovu seminarskog materijala i nakon završetka obuka izradiće se Priručnik za rad u stručnim školama - Na osnovu prijedloga komisija za usmjeravanje na lokalnom nivou (18), MPiS redovno ažurira bazu podataka o djeci sa posebnim obrazovnim potrebama. Na osnovu toga, MpiS identifikuje potrebnu tehničku podršku i servise – broj djece u CG sa rješenjem o usmjeravanju 734 (prethodni
--	--	--	--	--	--

					Izveštaj 721). U odnosu na prethodni izveštaj, broj djece u CG sa rješenjem o usmjeravanju je 760. U odnosu na prethodni izveštaj broj djece u CG sa rješenjem o usmjeravanju je 783. U odnosu na prethodni izveštaj, broj djece u CG sa rješenjem o usmjeravanju je 801. - U saradnji sa Kancelarijom UNICEF-a u Podgorici, počelo se sa realizacijom projekta "Mreže podrške inkluzivnom obrazovanju". Ključne komponente: 1. Podrška inkluzivnom obrazovanju (sprovođenje obuke za uprave škola, pedagoško-psihološke službe, aktive učitelja i defektologe iz 8 redovnih škola u kojima postoje posebna odjeljenja; formiranje regionalnih timova za dalje obuke, sastavljenih od članova stručnog tima i odabranih polaznika iz prve obuke; organizovanje po dvije radionice kao nastavak obuke (sjeverni, južno/priobalni, centralni dio). 2. Promocija prava učenika sa smetnjama i teškoćama u razvoju među njihovim vršnjacima iz redovnih odjeljenja, u koja će ova djeca biti integrisana. Promoter – Nataša Borović, osoba sa invaliditetom, zaposlena u JU OŠ "Blažo Jokov Orlandić", Bar. 3. Razvijanje operativnih programa intersektorske saradnje u cilju podrške socijalnoj inkluziji. Do sada je urađena priprema programa i radionica za Komponentu 2- Promocija prava učenika sa smetnjama i teškoćama u razvoju među njihovim vršnjacima iz redovnih odjeljenja u koja će djeca iz posebnih odjeljenja biti integrisana (u svakoj od škola u kojima se realizuje komponenta Podrška inkluzivnom obrazovanju). Promoter – osoba sa
--	--	--	--	--	--

					invaliditetom, zaposlena u JU OŠ "Blažo Jokov Orlandić". Utvrđen je plan realizacije aktivnosti Projekta "Mreže podrške inkluzivnom obrazovanju". Koordinacioni sastanak predstavnika svih relevantnih aktera čije se aktivnosti odnose na rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama planiran je 19. maja. Jednodnevna radionica za procjenu potreba sa predstavnicima uprava škola, pedagoško-psiholoških službi, aktiva učitelja i defektologa iz 8 redovnih škola u kojima postoje posebna odjeljenja, planirana je 27. maja. Selekcija stručnog tima koji će osmisli obuku na osnovu procijenjenih potreba, planirano je 30. maja. Jednodnevna radionica za procjenu potreba redovnih škola u kojima postoje posebna odjeljenja održana je 27. maja 2011. godine. Ovoj radionici prisustvovali su direktor/direktorica škole, član pedagoško-psihološka služba škole, predstavnik aktiva razredne nastave i defektolog škole. Izvršena je procjena potreba i sugerisane teme koje bi trebalo uključiti u buduću obuku, kao što su: timski rad, izrada individualno-razvojno obrazovnog programa; praćenje i ocjenjivanje učenika, saradnja sa roditeljima i lokalnom zajednicom i dr. U tu svrhu sprovedena je selekcija stručnog tima koji je osmislio obuku na osnovu procijenjenih potreba. Izrađena je metodologija i kreiran sinopsis treninga. U toku je priprema radnog materijala (štampana verzija i CD format) od strane stručnog tima. Obuka za uprave škola, pedagoško-psihološke službe, aktive učitelja i defektologe iz 8 redovnih škola u kojima postoje posebna odjeljenja održana je 22 - 25. juna.
--	--	--	--	--	---

					Teme uključene u obuku su: Inkluzivni pokret i afirmativna terminologija; Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama i Strategija inkluzivnog obrazovanja; Proces nastajanja posebne obrazovne potrebe i Instrumenti za procjenu sposobnosti, kvaliteta sredine i životnih navika; Rad i komunikacija sa učenicima sa smetnjama; Timski rad; Individualni razvojno-obrazovni plan IROP (1) i ocjenjivanje na osnovu IROP-a; Razvojna strategija za učenike sa smetnjama u razvoju, s ciljem integracije uz nastavne metode, i različiti stilovi učenja (različite strategije rada u odjeljenju); Saradnja sa roditeljima i sa Komisijom za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama. U toku je selekcija u cilju formiranja regionalnih timova za dalje obuke, sastavljenih od trenerskog tima i odabranih polaznika iz prve obuke. U dosadašnjem periodu, u oblasti tehničke podrške u nastavnom procesu učenicima sa smetnjama i teškoćama u razvoju, izdvojili su se primjeri dobre prakse. U tom smislu, ističu se projekti "Asistenti za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja se školuju u redovnim školama po inkluzivnom modelu". Ove aktivnosti su, za sada, podržane kroz "Program javnog rada" Zavoda za zapošljavanje. Asistenti u nastavi u vrtićima i školama u Crnoj Gori: Podgorica - 27 asistenata u školama, 22 asistenta u predškolskim ustanovama; Bijelo Polje - 11 asistenata u školama, 4 asistenta u predškolskoj ustanovi; Pljevlja - 4 asistenta u školama, 2 asistenta u predškolskoj ustanovi; Nikšić - 19 asistenata u školama, 5 asistenata u predškolskoj ustanovi; Herceg Novi - 5 asistenata u školama.
--	--	--	--	--	---

					Dakle, ukupan broj asistenata u predhodnom periodu je 99. Povodom konkursa za program Javnih radova za 2011. godinu, MPiS je dao saglasnosti da se nastavi sa programima tehničke podrške djeci u vaspitno-obrazovnom procesu. Zavod za školovanje i profesionalnu rehabilitaciju djece sa invaliditetom opremljen je sa tri Brajeve mašine koje će pomoći djeci sa smetnjama vida da zahvaljujući radnom materijalu štampanom na Brajevom pismu ovladaju osnovnim vještinama. Donaciju je obezbijedilo Akcionarsko društvo "Sava Montenegro".
	5. Sprovođenje javnih kampanja u cilju promjena stavova o potrebama djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju	MRSS MpiS	Kontinuirano	Broj sprovedenih kampanja po vrsti medija i temi, broj održanih javnih skupova, tema, broj NVO koje su učestvovala	- U saradnji sa UNICEF-om, realizovana je kampanja "Govorimo o mogućnostima" (IV kvartal 2010). Kampanja "Govorimo o mogućnostima" imala je za cilj promociju uključivanja djece sa smetnjama u razvoju u društvo. Procjena rezultata kampanje sprovedena je kroz istraživanje (agencije Ipsos Strategic Marketing) na uzorku od hiljadu građana u svim djelovima Crne Gore početkom decembra 2010 (detaljnije u Aneksu 8). - Učešće u II fazi kampanje "Govorimo o mogućnostima". UNICEF je oformio radnu grupu za izradu promotivnog materijala i poruka kampanje, koja se nadovezuje na partnerstvo iz 2010, godine, s ciljem da se što jasnije predstave poruke koje bi imale maksimalan uticaj na javnost. Članovi RG su iz: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva prosvjete i sporta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Kabineta Predsjednika Vlade, NVO Nardos i naša inicijativa, Delegacije EU u CG. Kalendar važnijih događaja kampanje dat je u Aneksu 8.

					U cilju koordinacije aktivnosti, osmišljavanja poruke za nastavak Kampanje, koncepta vizuelnog izgleda Kampanje, slogana, inkluzivnih aktivnosti i sl., 19. aprila je održan sastanak predstavnika vladinih institucija, civilnog sektora, EU i UN agencija. Kao dio II faze Kampanje, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju su 21. aprila posjetila Ambasadu Republike Italije u CG. U okviru Kampanje „Govorimo o mogućnostima“, štampan CD i predstavljena Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom u audio formatu, sa uvećanim tekstom i na znakovnom pismu. Ove aktivnosti sproveli su MPiS i resursni centri u saradnji sa Kancelarijom UNICEF-a. Prezentacija dječije verzije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom na Brajevom pismu, audio zapisu i gestovnom jeziku održana je 8. juna u Vladinom domu na Cetinju, uz prisustvo predsjednika države gospodina Filipa Vujanovića i domaćih i međunarodnih partnera. - U toku su pripreme za otvaranje stimulativnih soba u JU OŠ "Štampar Makarije" i JU OŠ "Savo Pejanović". - Na osnovu prijedloga Komisija za usmjeravanje na lokalnom nivou(18), MPiS redovno ažurira bazu podataka o djeci sa posebnim obrazovnim potrebama. Na osnovu toga, MpiS identifikuje potrebnu tehničku podršku i servise. - U saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje počeo je projekat "VET treneri u inkluzivnom obrazovanju". Osnovni cilj je da se formiraju timovi za obuku i podršku inkluzivnom obrazovanja na nivou srednjeg stručnog obrazovanja. U toku je izrada programa obuke.
--	--	--	--	--	---

					- U toku je proces izmjene Pravilnika o načinu, uslovima i postupku za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama. - Zavod za školstvo izdaje Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika i u toku je priprema 4 akreditovana programa od strane Ministarstva ("Intenzivna interakcija", "Rad sa djecom sa autizmom", "Sistemski model u nastajanju posebne obrazovne potrebe", "Ka punoj inkluziji - Razvijanje specifične metodologija i tehnika u radu sa djecom sa specifičnim smetnjama u razvoju koja su uključena u redovan vaspitno – obrazovni sistem") Detaljan pregled aktivnosti naveden je u okviru mjere 4.
5. Unaprjeđenje rodne ravnopravnosti	1. Obuka o antidiskriminacionom pristupu i jednakim mogućnostima za žene na tržištu rada: - inspektori rada - inspektori zaštite na radu	MZLJMP UZK	I kvartal	Broj učesnika/ca na seminaru Potpisan Memorandum s Upravom za kadrove	Potpisivanje Memoranduma o saradnji sa UZK planirano je do 15. marta. Memorandum o saradnji potpisaće se 29. aprila (realizovano). Prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunam Zakona o radu predviđene su odredbe koje se odnose na jednake zarade, a kojima se zaposlenom muškarcu, odnosno ženi garantuje jednaka zarada za isti rad ili rad iste vrijednosti koji ostvaruje kod poslodavca. Pod radom iste vrijednosti podrazumijeva se rad za koji se zahtijeva isti stepen stručne spreme, odnosno nivoa obrazovanja i zanimanja, odgovornost, vještine, uslovi rada i rezultati rada. U slučaju povrede ovog prava zaposleni ima pravo na naknadu štete u visini neisplaćenog dijela zarade. Odluka poslodavca ili sporazum sa zaposlenim koji nije u skladu sa ovim odredbama ništavni su. Započete pripreme za organizovanje seminara na temu antidiskriminacionog pristupa žena na tržištu rada za inspektore rada i inspektore zaštite na radu, koji će biti održani do kraja marta u RESPA, Danilovgrad. Organizatori seminara su MZLJMP i UZK. Na oba

					seminara, predviđeno je po 20 učesnika. - Seminari na temu antidiskriminacionog pristupa žena na tržištu rada za inspektore/ke rada i zaštite na radu i predstavnike/ce pravnih kancelarija sindikata organizovani su 4-5. aprila u Kolašinu (učesnici/ce iz sjevernog dijela Crne Gore) i 7-8. aprila u Bečićima (učesnici/ce centralnog i južnog dijela Crne Gore). Mjesto održavanja seminara je promijenjeno kako bi se olakšao dolazak učesnika/ca, jer je cilj da se uključi i edukuje što veći broj inspektora/ki i pravnih savjetnika/ca. Organizator seminara je MZLJMP. Ova aktivnost se realizuje u okviru projekta Razvojnog fonda za žene UN (UN WOMEN) "Jačanje ekonomskih i socijalnih prava žena u Crnoj Gori", finansiranog od strane norveške Vlade. U sklopu novog projekta "Jačanje socijalnih i ekonomskih prava žena u Crnoj Gori 2011", planirana je izrada unutrašnjih procedura za rad inspekcija. Takođe, i izrada Programa za veće zapošljavanje i prihode žena u ruralnim područjima Crne Gore, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja. Analiza o položaju žena sa sela biće sastavni dio Programa. - Sa predstavnicima Uprave za kadrove dogovorene su aktivnosti oko organizovanja obuka za inspektore rada i zaštite na radu, određene kontakt osobe za pitanja rodne ravnopravnosti u državnim organima, Upravi carina i Upravi policije. Takođe, dogovoreno je inoviranje etičkog kodeksa ponašanja državnih službenika, kao i potpisivanje Kodeksa pojedinačno od strane svakog polaznika obuke. Pripremiće se poseban Kodeks, koji se oslanja na međunarodni
--	--	--	--	--	---

					Kodeks inspekcije rada, i nakon obuke, potpisati od strane inspektora rada i zaštite na radu. - Investiciono razvojni fond Crne Gore raspisao je konkurs za dodjelu 30 kredita za podršku biznisa gdje se kao nosilac projekta pojavljuje pripadnica ženske populacije . - Emitovane su dvije TV emisije na televiziji Atlas na temu Položaj žena na tržištu rada, sa posebnim fokusom na jednake zarade za jednak rad (u svjetlu rezultata istraživanja Evropskog pokreta) i Antidiskriminacioni pristupi na tržištu rada; - VII sastanak Foruma za dijalog sa predstavnicima civilnog društva održan je 13. maja 2011. na temu "Evropske integracije i rodna ravnopravnost" . Glavni panelista bio je predsjednik Vlade Crne Gore dr. Igor Lukšić. - Odjeljenje za rodnu ravnopravnost MLJMP je učestvovalo u javnoj raspravi o Zakonu o izboru odbornika i poslanika i dalo amandmane u smislu uvođenja obaveznih kvota za manje zastupljeni pol. Takođe, Odjeljenje je u sklopu IPA 2010 projekta, koji počinje sa implementacijom u drugom kvartalu ove godine, planiralo niz aktivnosti koje se tiču političkog osnaživanja žena. Aktivnosti predviđene IPA 2010 projektom su: - Organizovanje regionalne Konferencije radi razmjene iskustava u vezi sa donošenjem Zakona o izboru odbornika i poslanika - Promocija i lobiranje za usvajanje amandmana Ministarstva za ljudska i manjinska prava
--	--	--	--	--	--

				- Detaljna analiza programa i Statuta parlamentarnih političkih partija, kao i učešće žena u strukturama političkih partija - Sastanci sa liderima političkih partija – lobiranje - Tematski okrugli sto o statusu žena u političkim partijama - Izrada i potpisivanje Memoranduma o saradnji između Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore i Ministarstva za ljudska i manjinska prava - Trening za trenere/ice - Edukativni seminari za članove/ice Skupštine Crne Gore - Evaluacija i javna promocija rezultata - Desk istraživanje o najboljim EU praksama vezano za uvođenje kvota i političko osnaživanje žena - Organizovanje studijske posjete - Uspostaviti mrežu za političko osnaživanje žena sa zainteresovanim NVO - Dvomjesečni sastanci za razmjenu informacija - Zajedničko organizovanje kampanje za uvođenje kvota - Mali i srednji grantovi za kampanje NVO - Evaluacija Ove aktivnosti planiraju se i implementiraju u saradnji sa UNDP u Crnoj Gori u periodu od tri godine. Projekat je povezan sa Planom aktivnosti za ostvarivanje rodne ravnopravnosti. Projekat sadrži još dvije oblasti: ekonomsko jačanje žena; nasilje nad ženama i nasilje u porodici. U proteklom periodu intenzivirana je saradnja sa lokalnim mehanizmima za rodnu ravnopravnost. U tom smislu, u šest opština su izrađeni lokalni akcioni planovi za rodnu
--	--	--	--	--

					ravnopravnost od kojih su Opštine Pljevlja, Bar, Nikšić i Bijelo Polje AP usvojile na sjednicama Skupština opštine. Usvajanje planova od preostalih opština se očekuje uskoro. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u saradnji sa nacionalnim mehanizmima i međunarodnim organizacijama prisutnim u Crnoj Gori, u okviru svojih redovnih aktivnosti radi na političkom osnaživanju žena, njihovm učešću u političkom i javnom životu i većoj zastupljenosti na mjestima odlučivanja. U sklopu obilježavanja 15. maja – Međunarodnog dana žena preduzetnica, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, OEBS– Misija u Crnoj Gori i Asocijacija poslovnih žena Crne Gore "Poslovna žena" organizovali su 10. maja II Konferenciju poslovnih žena na temu "Potencijal žena Crne Gore u biznisu i nauci". Cilj konferencije je bio da se razmjenom iskustva, znanja i ideja razgovara o poziciji i učešću žena u preduzetništvu i nauci, kao i perspektivama njihovog daljeg razvoja. Imajući u vidu da se u Crnoj Gori trenutno radi na izmjeni izbornog zakonodavstva, Ministarstvo je organizovalo Okrugli sto na temu "Žene u političkom životu Crne Gore, čiji je cilj bio da skrene pažnju na potrebu reforme izbornog sistema i uvođenja sistema kvota. Konferencija na temu "Žene u politici" održaće se 26.maja 2011. Konferencija je održana 27. maja 2011. Jedan od zaključaka konferencije, koji je proslijeđen Skupštini Crne Gore, je da svaki treći kandidat na izbornoj listi bude žena. Okrugli sto na temu "Učešće žena u političkom i javnom životu - mogućnosti i izazovi", održan je 28. juna 2011.
--	--	--	--	--	---

					godine. Odgovori na dodatna pitanja proslijeđeni su CEDAW komitetu UN. U saradnji sa EK i UNDP, 5. jula je predstavljen IPA Program za rodnu ravnopravnost. Program će se realizovati u narednom trogodišnjem periodu, i obuhvataće tri osnovna pitanja: političko učešće žena, ekonomsko osnaživanje žena i nasilje u porodici. Seminar za kontakt osobe iz organa državne uprave za pitanja rodne ravnopravnosti održan je 7-8. jula 2011. Cilj seminara je bio izrada programa za sprovođenje nacionalnog Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) za pojedine organe i institucije, u skladu sa zaključkom Vlade Crne Gore od 29. jula 2010 (zadužena sva ministarstva i drugi organi da pripreme programe za sprovođenje PAPRR za period 2011-2012).
	2. Program obuke žena sa sela za ravnopravniji pristup tržištu rada i sticanje odgovarajućih vještina - sprovedena analiza o potrebama i položaju žena na selu - pripremiti i usvojiti Program aktivnosti za poboljšanje položaja žena na selu	MZLJMP MPiRR	Kontinuirano	Sprovedena analiza o potrebama žena na selu Donijet program aktivnosti za poboljšanje položaja žena na selu	Za žene u Ostrosu, 2. marta počeo je kurs za korišćenje računara (viši nivo), a za žene u Virpazaru, osnovni kurs korišćenja računara, 15.marta. Oba kursa traju po dva mjeseca. Kurs računara (2. stepen) za žene u Ostrosu završen je 30. marta (24 polaznice). Dodjela diploma polaznicama kursa organizovana je 6. aprila 2011. godine. U toku su pripreme za otpočinjanje kursa računara (1. stepen) za žene u Virpazaru i OZRINIĆIMA (opština Nikšić). Kurs računara za žene iz OZRINIĆA počeo je 18. aprila (22 polaznice), za žene iz Virpazara 19. aprila (23 polaznice) i za žene iz Sutomora 16. maja (24 polaznice). Polaznicama obuke za rad na računaru u Virpazaru uručene su diplome 27. maja, a u OZRINIĆIMA u 10 juna.

					Održan je inicijalni sastanak sa predstavnicima/cama Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u cilju dogovora aktivnosti i prvih koraka u izradi Akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja i Programa aktivnosti za poboljšanje položaja žena sa sela. Planirano je da se zajednički sastanak MZLJMP, MPiRR i Instituta za strateške studije i prognoze održi do kraja maja, u cilju dogovora aktivnosti na izradi Analize položaja žena na selu. Na drugom sastanku predstavnika Ministarstva poljoprivrede i Instituta za strateške studije i prognoze, održanom 1. juna, dogovoreno je da se istaživanje "Potrebe žena na selu" sprovede u periodu od četiri mjeseca. Institut za strateške studije i prognoze pripremio je upitnik za potrebe istraživanja "Položaj žena na selu" MLJMP je potpisalo Memorandum o saradnji sa Centrom za preduzetništvo i ekonomski razvoj i SOS telefonom za žene i djecu žrtve nasilja u cilju implementacije projekta "Osnaživanje učešća žena u donošenju odluka na lokalnom nivou" u opštinama Tivat, Mojkovac, Danilovgrad, Berane i Kolašin.
	3. Kampanja o implementaciji Zakona o zaštiti od nasilja u porodici: - obilježavanje "16 dana aktivizma borbe protiv nasilja u porodici" - radio-emisije - TV emisije - bilbordi, štampari	MZLJMP	III-IV kvartal	Broj emitovanih radio i TV emisija u cilju podizanja svijesti i promovisanja i implementacije Zakona Broj održanih javnih tribina	Formirana je radna grupa za izradu Strategije zaštite nasilja u porodici, uz ekspertsku podršku UNICEF-a i OEBS – a. Urađena je Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015. Planirano je da Vlada 30. juna 2011. razmatra Strategiju. Strategijom su definisani ciljevi i aktivnosti za unaprjeđenje socijalne i druge zaštite. - usklađivanje postojećih i donošenje novih propisa

	promotivni materijal - okrugli stolovi i javne tribine			Broj i vrste štampanog promotivnog materijala	koji regulišu oblast nasilja u porodici (na bazi analize stanje i identifikovanih ključnih problema u oblasti nasilja u porodici); - unaprijeđenje socijalne i druge zaštite žrtava porodičnog nasilja; - podizanje nivoa svijesti građana o problemu nasilja u porodici; - razvijanje programa za prevenciju nasilja u porodici; - razvijanje multidisciplinarnog modela postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvarivanje saradnje svih subjekata u zaštiti žrtve porodičnog nasilja; - kontinuirano edukovanje i senzibilisanje profesionalnog kadra o problemu nasilja u porodici i potrebi zaštite žrtve nasilja u porodici sa pravnog, obrazovnog, zdravstvenog, psihološkog, socijalnog i ekonomskog aspekta; - obezbjeđivanje sprovođenja psihosocijalnog tretmana počinioca/teljke porodičnog nasilja i - uspostavljanje jedinstvene elektronske baze podataka o žrtvama nasilja i o nasilnim osobama. U izradi Strategije učestvovali su predstavnici NVO sektora koji se bave problematikom zaštite od nasilja u porodici, dok su ekspertsku podršku pružili predstavnici UNICEF-a, UNDP-a i OEBS-a. Prepoznajući problem nasilja nad ženama Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je, u saradnji sa misijom OSCE u Crnoj Gori i ove godine organizovalo kampanju "16 dana aktivizma borbe protiv nasilja nad ženama". Fokus ovogodišnje kampanje je na Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici. Donošenje ovog zakona predstavlja veliki korak u cilju suzbijanja ovog fenomena i njegova važnost se ogleda u jačanju koordinirane saradnje svih institucija koje pružaju zaštitu žrtvama porodičnog
--	--	--	--	--	---

					nasilja, hitnosti postupka uz posebnu brigu o dobrobiti žrtve, zaštiti i pomoći žrtvi, kao i obavezi prijavljivanja nasilja. Odlukom Vlade Crne Gore, 2010. godina je proglašena godinom borbe protiv nasilja u porodici. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde i Kancelarija Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori, organizovali su okrugli sto na temu implementacije Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Takođe, prevedena je i štampana publikacija Rod i nasilje – priručnik o rodno-zasnovanom nasilju koje pogađa mlade. Održan je inicijalni sastanak sa partnerima (UNWOMEN, UNDP i OEBS) u Kampanji "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama". Utvrđeni su prioriteti i način realizacije aktivnosti u sklopu obilježavanja kampanje za borbu protiv nasilja nad ženama, kao i plan za medijsku podršku kampanje. Održan je drugi radni sastanak sa partnerima (UNWOMEN, UNDP i OEBS) u Kampanji "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama".
--	--	--	--	--	---

9. AKCIONI PLAN TRAJNOG RJEŠAVANJA PITANJA INTERNO RASELJENIH LICA KOJA BORAVE U KAMPU KONIK I I II

PRIORITET	MJERA/AKTIVNOST	NOSILAC	ROK	INDIKATOR	STATUS/ STEPEN REALIZACIJE
1. Integracija	1. Priprema Studije o trajnim rješenjima za izbjegla i raseljena lica i stanovnike kampa Konik u Crnoj Gori i priprema za program IPA 2011.	MRSS; MVPEI; DEU	I kvartal	Usvojena Studija koja će poslužiti za izradu projektnog zadatka za IPA 2011.	Prezentovan Nacrt Studije u Delegaciji EU, koju su pripremili eksperti koje je angažovala Delegacija. Prisustvovali su predstavnici nadležnih institucija CG (MRSS, MUP, MVPEI, ZZZI, ZZZ, CKCG, GG, UNHCR, UNDP, UNICEF). Dogovoreno da nadležne institucije još jednom analiziraju predlog rješenja iz Studije. Konceptualna rješenja iz Studije, kao i rezultati istraživanja agencija UN, poslužiće kao osnova za izradu održive Strategije za trajno rješavanje ovih pitanja, koju će usvojiti Vlada. Studija će biti i osnova za izradu različitih projekata koji će moći da se finansiraju iz višegodišnje IPA, i drugih izvora – UN agencije i donatori. Istraživanje UNHCR o raseljenim i interno raseljenim licima u kolektivnim vidovima smještaja i u privatnom smještaju u blizini, koje je sprovedeno u aprilu 2011., dato je u Aneksu 9. U toku je formiranje Radne grupe za izradu Strategije. Poslat je zahtjev TAIEX za ekspertsku podršku. Takođe, pozvani su i predstavnici UN agencija i Delegacije EU da odrede svoje konsultante koji će učestvovati u izradi Strategije. Pripremljena je Strategija za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Grnoj Gori sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, i dostavljena EK na mišljenje. Strategijom su predviđena dva načina trajnog rješavanja ovih pitanja: integraciju i dobrovoljni povratak u mjesta porijekla.

					Kada je u pitanju integracija raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Crnu Goru, ovim dokumentom se preciziraju mjere i aktivnosti koje se odnose na: - Informisanje raseljenih i interno raseljenih lica o mogućnostima ostvarivanja pravnog statusa i socio-ekonomskih prava u Crnoj Gori; - Regulisanje pravnog statusa, koji ovim licima omogućava pristup socio-ekonomskim pravima u Crnoj Gori (socijalna i dječja zaštita, zdravstvena zaštita i osiguranje, obrazovanje, zapošljavanje i osiguranje po osnovu nezaposlenosti i stanovanje); - Informisanje raseljenih i interno raseljenih lica o mogućnostima ostvarivanja prava iz socijalne i dječje zaštite, shodno zakonskom okviru koji će biti usklađen sa Zakonom o strancima; - Veću dostupnost bezbjedne i kvalitetne zdravstvene zaštite na svim nivoima, uz sprovođenje mjera za očuvanje i unaprijeđenje zdravlja raseljenih i interno raseljenih lica, posebno žena pripadnica RAE populacije; - Povećanje obuhvaćenosti pripadnika RAE populacije interno raseljenih lica na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja, uz obezbjeđenje besplatnih udžbenika; - Sprovođenje aktivne politike zapošljavanja raseljenih lica i interno raseljenih lica sa posebnim osvrtom na zapošljavanje žena pripadnica RAE populacije; - Obezbeđivanje adekvatnog standarda stanovanja za raseljena i interno raseljena lica koja žive u neadekvatnim uslovima, prvenstveno interno raseljenih lica koja borave u kampovima na Koniku; Prilikom sprovođenja ovih aktivnosti, posebna pažnja će biti posvećena interno raseljenim licima RAE populacije koja borave u Kampu Konik I i II.
--	--	--	--	--	---

					Takođe, ovom Strategijom se predviđa pravo na dobrovoljni povratak, zasnovan na slobodno izraženoj volji i punoj informisanosti ovih lica o situaciji i mogućnostima ostvarivanja prava u zemlji porijekla. Ove aktivnosti obuhvataju utvrđivanje broja lica koja žele da se vrate na Kosovo, organizovanje "idi-vidi" i "idi-informiši se" posjeta, potpisivanje Sporazuma o dobrovoljnom povratku na Kosovo interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori, kao i definisanje i obezbjeđivanje pomoći pri dobrovoljnom povratku. Predviđeno je da se Strategija realizuje u periodu od sredine 2011. godine do kraja 2015. godine. U cilju realizacije Strategije, Vlada će donositi godišnje akcione planove. Godišnji Akcioni planovi će se donositi tokom prvog kvartala za tekuću godinu i sadržaće prioritete mjere i aktivnosti, koje će se realizovati u toj kalendarskoj godini. Sredstva za realizaciju Strategije i aktivnosti predviđenih godišnjim Akcionim planovima će se obezbjeđivati iz Budžeta Crne Gore i međunarodnih izvora finansiranja. U toku su aktivnosti na finalnom usaglašavanju Strategije sa preporukama DEU i UNHCR-a. Planirano je da se Strategija razmatra na Vladi 28. jula 2011.
	2. Priprema projektnog zadatka za program IPA 2011.	MRSS; MVPEI; MUP; ZZZI; CKCG; GG Podgorica	I kvartal	Pripremljen projektni zadatak za program IPA 2011.	Utvrđen Nacrt komponenti za Nacionalnu IPA 2011: - izgradnja 90 stambenih jedinica; - izgradnja višenamjenskog centra; - dobrovoljni povratak; - zapošljavanje - obrazovanje - socijalna pitanja - jedinica za implementaciju - tehnička pomoć.

					Vrijednost ovog projekta je oko 3.000.000 miliona €. Iz izvora EU (IPA 2011) obezbijediće se 2,5 miliona €, dok bi kofinansiranje Vlade iznosilo 15% kontribucije EU. Modaliteti kofinansiranja biće predmet daljih konsultacija sa Delegacijom EU. Ministarstvo rada i socijalnog staranja će u najskorijem roku dostaviti Vladi Predlog komponenti za IPA 2011, kako bi Radna grupa mogla da nastavi sa daljim aktivnostima na izradi projekta. Utvrđen je prijedlog projekta za IPA 2011 "Trajna rješenja za Kampove Konik I i II" koji sadrži komponente: izgradnja 90 stambenih jedinica; izgradnja višenamjenskog centra; dobrovoljni povratak; zapošljavanje, obrazovanje, socijalna pitanja i tehnička pomoć. U skladu sa planiranim IPA projektom, u cilju zatvaranja Kampa Konik Glavni Grad je odredio da se zona A i dio zone B u ukupnoj površini od oko 130.000m² jedinstveno planski razradi, tako da se stvore zakonske pretpostavke za racionalno urbanistički kvalitetno rješenje, u skladu sa propisanim normama. Predviđeni rok za izradu predmetnog planskog dokumenta je IV kvartal 2011. godine, imajući u vidu da je u postupku izmjena Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata kojom je planirana mogućnost izmjene GUP-a, što je neophodno za realizaciju ovog predloga. U okviru navedenog Glavni Grad će preduzeti obavezu koja se odnosi na komunalno pripremanje datog prostora. Vlada Crne Gore će pripremiti građevinski projekat i pribaviti građevinsku dozvolu kako bi se stvorile pretpostavke za početak gradnje nakon dobijanja finansijskih sredstava predviđenih IPA sredstvima.
--	--	--	--	--	---

	3. Utvrđivanje preciznih podataka o: - interno raseljenim licima koja ne posjeduju dokumenta kako bi regulisali novi status - interno raseljenim licima koja nijesu upisana u matične registre - licima koja nemaju status interno raseljenog lica	MRSS; MUP; MZLJMP; ZZZI; UP; CKCG; GG Podgorica; UNHCR; DEU	I kvartal	Utvrđeni precizni podaci	Formirana je Radna grupa od predstavnika nadležnih resora, sa zadatkom da utvrdi precizne podatke o interno raseljenim licima koja ne posjeduju dokumenta (kako bi regulisali novi status) i interno raseljenim licima koja nijesu upisana u matične registre. Radna grupa je počela sa radom 25.02.2011.godine. Ovaj posao će se završiti do kraja marta kada će se sačiniti precizan izvještaj o interno raseljenim licima koja ne posjeduju dokumenta (kako bi regulisali novi status) i interno raseljenim licima koja nijesu upisana u matične registre. Utvrđeno je da 134 lica u kampovima Konik I i II nema status interno raseljenog lica - precizna evidencija o ovim licima se može koristiti u daljim postupcima. Istraživanjem se došlo do sljedećih preliminarnih podataka: - 61 lice ima biometrijski pasoš države porijekla; - 85 lica ima pasoše države porijekla koji nisu biometrijski; - 210 lica ima ličnu kartu države porijekla; - 255 lica ima izvod iz matičnog registra rođenih i matičnog registra državljana a nema biometrijski pasoš; - 413 lica ima izvod iz matičnog registra rođenih a nema biometrijski pasoš; - 294 lica ima izvod iz matičnog registra državljana a nema biometrijski pasoš; - 142 lica nema izvod iz matičnog registra rođenih države porijekla, od čega je 79 punoljetnih lica a 63 su maloljetna lica; - 828 lica nema izvod iz matičnog registra državljana države porijekla;
--	---	--	------------------	---------------------------------	---

					Od 475 lica rođenih u Crnoj Gori poslije 01.01.1999. godine, njih 463 je upisano u matični registar rođenih u Crnoj Gori, dok 12 lica rođenih u Crnoj Gori poslije 01.01.1999. godine nije upisano u matični registar rođenih. Od ovih 12 lica, 3 lica su rođena u bolnici, a 9 lica van Crne Gore. U toku je izrada finalne elektronske baze podataka, koja æe biti prosljeđena UNHCR-u i Pravnom centru, shodno Sporazumu o saradnji između Ministarstva rada i socijalnog staranja i UNHCR-a. Na osnovu rezultata istraživanja pravnog statusa i posjeda dokumenata interno raseljenih lica sa Kosova smještenih u kampovima Konik 1 i 2 utvrđeno je sljedeće: - Ukupan broj lica u kampovima Konik_1 i Konik_2: - Kamp Konik 1: 1,053 lica - Kamp Konik 2: 256 lica - Ukupno: 1,309 lica - Ukupan broj lica sa aktivnim statusom (IRL sa Kosova – aktivan status): - Kam Konik 1: 940 lica - Kamp Konik 2: 216 lica - Ukupno: 1,156 lica - Broj lica koja imaju status stranca sa stalnim nastanjenjem: - Kam Konik 1: 16 lica - Kamp Konik 2: 4 lica - Ukupno: 20 lica - Broj lica koja imaju biometrijsku ličnu kartu Crne Gore (Državljanin CG, nova lična karta):
--	--	--	--	--	---

					Kamp Konik 1: 6 lica Kamp Konik 2: 1 lice Ukupno: 7 lica - Broj lica koja imaju biometrijsku putnu ispravu države porijekla: Kamp Konik 1: 97 lica Kamp Konik 2: 14 lice Ukupno: 111 lica - Broj lica koja imaju samo biometrijsku ličnu kartu države porijekla: Kamp Konik 1: 102 lica Kamp Konik 2: 26 lica Ukupno: 128 lica - Broj lica koja imaju samo izvod iz matične knjige rođenih države porijekla: 120 lica, od čega 61 lica ima izvode iz opština sa Kosova, 43 lica iz opština iz Srbije, dok za 15 lica nije unijeta opština izdavanja - Broj lica koja imaju samo uvjerenje o državljanstvu države porijekla: 182 lica imaju samo uvjerenje o državljanstvu države porijekla i nema nikakva druga dokumenta, od čega 21 lica ima uvjerenja iz opština sa Kosova, 151 lica iz opština iz Srbije, dok za 6 lica nije unijeta opština izdavanja. - Broj lica koja imaju samo izvod iz matične knjige rođenih i uvjerenje o državljanstvu države porijekla: 179 lica imaju samo izvod iz matične knjige rođenih i uvjerenje o državljanstvu države porijekla. - Broj lica koja imaju samo stara dokumenta države porijekla (pasoš, lična karta): 104 lica
--	--	--	--	--	---

					imaju samo stara dokumenta države porijekla. - Broj lica koja nemaju nikakva dokumenta države porijekla (odrasli preko 18, djeca do 18): 699 lica nema nikakva dokumenta države porijekla, od kojih je 576 lica ispod 18 godina. Od 699 lica bez dokumenata države porijekla, 62 lica nije rođeno u bolnici, od kojih su 56 ispod 18 godina. - Broj djece rođene u CG koja su upisane u matični registar rođenih u CG: Od ukupno 531 lica rođenog u Crnoj Gori, 452 je upisano u matični registar rođenih u CG. - Broj djece rođene u CG/bolnici, koja nisu upisane u matični registar rođenih u CG: Od ukupno 504 lica rođenih u bolnici u Crnoj Gori, 53 nije upisano u matični registar rođenih u CG - Broj djece rođene u CG, van bolnice: Od ukupno 531 lica rođeno u Crnoj Gori, 27 nije rođeno u bolnici. - Broj djece rođene u CG, koja su upisane u matični registar rođenih države porijekla: Od ukupno 27 lica rođenih u Crnoj Gori van bolnice, 26 nije upisano u matične knjige rođenih države porijekla. Navedeni podaci će biti osnova za definisanje programa pomoći ovim licima za pribavljanje neophodne dokumentacije u državama porijekla. Zavod za zbrinjavanje izbjeglica redovno sprovodi aktivnosti koje se odnose na ispravljanje grešaka u bazama podataka. Naime, značajan broj interno
--	--	--	--	--	--

					raseljenih lica sa Kosova, prilikom dolaska u Crnu Goru 1999. godine, usljed raznih okolnosti, nedostatka ličnih dokumenata, upisana su u bazu podataka koju vodi Zavod za zbrinjavanje izbjeglica (nekadašnji Komesarijat) sa pogrešnim podacima: imenom, prezimenom, imenom oca, datumom rođenja. Da bi mogli ostvariti svoja prava propisana Zakonom o dopunama zakona o strancima i podnijeti zahtjev kod nadležnog organa u Crnoj Gori za dobijanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem, neophodno je da se podaci iz Legitimacije raseljenog lica sa Kosova koju izdaje Zavod poklapaju sa podacima ovih lica u dokumentima zemlje porijekla. Do sada je Zavodu podnijeto oko 250 zahtjeva za izmjenu podataka. Od ukupnog broja podnijetih zahtjeva pozitivno je riješeno 190. Ostali zahtjevi su u proceduri. Zavod za zbrinjavanje izbjeglica je, u saradnji sa predstavnicima UNHCR-a, započeo analiziranje svih individualnih slučajeva interno raseljenih lica koja su odbijena na preregistraciji 2009. godine, kako bi se utvrdilo da li imaju pravo na preregistraciju po osnovu kontinuirane potrebe za zaštitom, principa jedinstva porodice ili drugih opravdanih razloga. Pitanje ličnih dokumenata rješavaće se sprovođenjem aktivnosti iz tačaka 6 i 7. Ministar unutrašnjih poslova Crne Gore, 14.03.2011. godine uputio je pisma ministrima Srbije, Hrvatske, BiH i Kosova, s molbom da se obezbijede privilegovani uslovi i pojednostavljivanje procedura za izdavanje pasoša, izvoda iz registra rođenih i uvjerenja o državljanstvu državljanima ovih država koji u Crnoj Gori borave kao
--	--	--	--	--	--

					interno raseljena lica sa Kosova, a radi regulisanja statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u CG. Takođe, Ministar unutrašnjih poslova CG je predložio Ministru unutrašnjih poslova Kosova da što prije poènu pregovori između delegacija dviju Vlada oko zakljuèivanja Sporazuma iz taèke 7 (naknadni upis interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u matiène registre i registar državljana Republike Kosova). Shodno zaključcima sa sastanka održanog u Briselu 21. 03. 2011. u okviru "Beogradske inicijative", Ministar unutrašnjih poslova Crne Gore je 31.03.2011. godine uputio pisma ministrima Republike Hrvatske, Republike Srbije i BiH sa zahtjevom da odrede predstavnike koji æe biti èlanovi Regionalne tehnièke radne grupe za pribavljanje dokumentacije.
	4. Organizovanje informativnih kampanja o značaju podnošenja zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom	MRSS; MZLJMP; ZZZI; GG Podgorica, CK CG; NVO; UNHCR; DEU;	I – III kvartal	Broj realizovanih kampanja Broj objavljenih javnih poziva Broj informativnih emisija u elektronskim medijima	Formirana je Radna grupa za organizovanje informativnih kampanja o značaju podnošenja zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom, koja će u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, UNHCR, OEBS, definisati različite modalitete informisanja ovih lica (okrugli stolovi, medijske prezentacije i dr.) Pripremljen reklamni spot od strane UNHCR i OEBS-a. Video spot - poziv za regulisanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem za raseljena lica iz BiH i Hrvatske i interno raseljena lica sa Kosova, emitovaće se svakog dana, u periodu 18. 03. - 18. 04. 2011. godine, na TV stanicama: - NTV Montena – dva puta dnevno - TV MBC – dva puta dnevno - TV Elmag – tri puta dnevno - TV IN – pet puta dnevno

				- TV Vijesti, TV Atlas i TV CG spot će se emitovati jednom ili dva puta dnevno (u zavisnosti od dana) u raznim terminima. Emitovanje spota su finansirale međunarodne organizacije: OEBS (5.000,00€) i UNHCR (13.000,00€). Na spotu je logo Vlade Crne Gore, UNHCR, OEBS- i dvije NVO- Pravnog centra i Udruženja raseljenih lica sa Kosova. U pripremi je izrada lifleta, koji će sadržati detaljne informacije za regulisanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem za raseljena lica iz BiH, Hrvatske i interno raseljena lica sa Kosova. Liflet će se dijeliti raseljenim i interno raseljenim licima. Radna grupa za organizovanje informativnih kampanja o značaju podnošenja zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom, u saradnji sa UNHCR-om, OSCE-om, definisala je različite modalitete informisanja ovih lica (okrugli stolovi, medijske prezentacije i dr.). U toku je emitovanje televizijskog spota koji se prikazuje na svim TV stanicama u Crnoj Gori. Takođe, izrađen je liflet koji sadrži detaljne informacije o mogućnostima regulisanja statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori. U toku su i aktivnosti na prevođenju lifleta na albanski i romski jezik, nakon čega će isti biti dijeljen raseljenim i interno raseljenim licima. Započele su i teranske posjete sa ciljem informisanja raseljenih lica o značaju regulisanja statusa u Crnoj Gori (prva je održana 01.04.2011. godine u Kampu Konik). U pripremi je izrada detaljnog plana terenskih posjeta i organizovanih grupnih sastanaka, odnosno informativnih sesija u opštinama Crne Gore, za raseljena lica iz BiH i
--	--	--	--	---

					Hrvatske i interno raseljena lica sa Kosova. Do sada su informativne sesije održane u sledećim gradovima: Podgorica (naselje Konik); Budva; Tivat; Bar; Kotor; Herceg Novi; Prisustvovao je značajan broj raseljeni i interno raseljenih lica. U narednom periodu slijede informativne sesije u drugim gradovima Crne Gore. U periodu 21.04. - 15.05. održane su informativne sesije u Ulcinju i Beranama. Tokom informativnih sesija dijeljeni su i lifleti koji sadrže informacije o regulisanju statusa. Takođe, prisutni su informisani o pravima koje mogu da ostvare u Crnoj Gori (socijalna zaštita, zdravstvena zaštita i dr.). Zavod za zbrinjavanje izbjeglica je u saradnji sa MUP-om organizovao informativni sastanak 6. jula 2011. sa predstavnicima udruženja interno raseljenih Roma koji borave u Kampu Konik I i II, sa ciljem obezbjeđenja pomoći u pribavljanju dokumenata neophodnih za ostvarivanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori. Tim povodom je zaključeno da se: - sačini spisak lica koja su predala zahtjev za izdavanje pasoša kod Ambasade Srbije radi ubrzavanja procedure (do 12. 07.2011). - sačini spisak lica koja posjeduju neophodna dokumenta ali još uvijek nijesu podnijela zahtjev za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem (spisak sačinjen i dostavljen ZZZI, MUP-u, UNHCR-u). - sačini spisak lica koja izražavaju želju da se upišu u registar državljana Kosova i registar državljana Srbije. - sačini spisak starih i nemoćnih lica koja nijesu u mogućnosti da putuju na Kosovo, s ciljem da im se
--	--	--	--	--	---

					obezbijeđu punomoćnici koji će u njihovo ime preuzeti dokumenta.
	5. Redovno praćenje broja podnesenih zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom i preduzimanje neophodnih mjera kako bi se svim zainteresovanim omogućilo da apliciraju	Koordinacioni odbor za praćenje primjene Akcionog plana; NVO; UNHCR;	Kontinuirano	Broj podnesenih zahtjeva Broj odobrenih zahtjeva	Do 14.03.2011. godine, podnijeto je ukupno 2.104 zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem, od čega je pozitivno riješeno 853 zahtjeva, i to: ▪ Raseljena lica iz BiH i Hrvatske : - podneseno: 1.091 zahtjeva - pozitivno riješeno: 434 zahtjeva - negativno riješeno: 2 zahtjeva - u postupku : 655 zahtjeva ▪ Interno raseljena lica sa Kosova: - podneseno: 1.013 zahtjeva - pozitivno riješeno: 419 zahtjeva - negativno riješeno: 3 zahtjeva - u postupku : 591 zahtjeva Do 21.04.2011. godine, podnijeto je ukupno 2.759 zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem, od čega je pozitivno riješeno 1.016 zahtjeva, i to: ▪ Raseljena lica iz BiH i Hrvatske : - podneseno: 1.420 zahtjeva - pozitivno riješeno: 505 zahtjeva - negativno riješeno: 2 zahtjeva - u postupku : 913 zahtjeva ▪ Interno raseljena lica sa Kosova: - podneseno: 1.339 zahtjeva - pozitivno riješeno: 511 zahtjeva - negativno riješeno: 3 zahtjeva - u postupku : 825 zahtjeva Podnjet je 92 zahtjev za privremeni boravak i svi su u postupku odlučivanja. Do 15.05.2011.godine, podnijeto je ukupno 3.087 zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim

					nastanjenjem, od čega je pozitivno riješeno 1.073 zahtjeva, i to: ▪ Raseljena lica iz BiH i Hrvatske : - podneseno: 1.550 zahtjeva - pozitivno riješeno: 536 zahtjeva - negativno riješeno: 2 zahtjeva - u postupku : 1.014 zahtjeva ▪ Interno raseljena lica sa Kosova: - podneseno: 1.537 zahtjeva - pozitivno riješeno: 537 zahtjeva - negativno riješeno: 3 zahtjeva - u postupku : 1.000 zahtjeva ▪ Crnogorsko državljanstvo ima 765 lica. Do 30.06.2011.godine, podnijeto je ukupno 3.890 zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem, od čega je pozitivno riješeno 1.402 zahtjeva, i to: ▪ Raseljena lica iz BiH i Hrvatske : - podneseno: 1.902 zahtjeva - pozitivno riješeno: 693 zahtjeva - negativno riješeno: 2 zahtjeva - u postupku : 1.207 zahtjeva ▪ Interno raseljena lica sa Kosova: - podneseno: 1.988 zahtjeva - pozitivno riješeno: 710 zahtjeva - negativno riješeno: 3 zahtjeva - u postupku : 1.275 zahtjeva ▪ Crnogorsko državljanstvo ima 765 lica ▪ Privremeni boravak: - podneseno 140 zahtjeva i svi su u postupku. Do 15.07.2011.godine, podnijeto je ukupno 4.063 zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem, od čega je pozitivno riješeno 1.812 zahtjeva, i to:
--	--	--	--	--	---

				▪ Raseljena lica iz BiH i Hrvatske : - podneseno: 1.980 zahtjeva - pozitivno riješeno: 878 zahtjeva - negativno riješeno: 2 zahtjeva - u postupku : 1.100 zahtjeva ▪ Interno raseljena lica sa Kosova: - podneseno: 2.083 zahtjeva - pozitivno riješeno: 934 zahtjeva - negativno riješeno: 4 zahtjeva - u postupku : 1.145 zahtjeva ▪ Crnogorsko državljanstvo ima 765 lica ▪ Privremeni boravak: - Podneseno: 182 - pozitivno riješeno : 71. Podnijet je 71 zahtjev za privremeni boravak i svi su u postupku odlučivanja. Podnijeto je 120 zahtjeva za privremeni boravak i svi su u postupku odlučivanja. Zahtjevi se rješavaju u zakonom propisanom roku , s tim da se u postupku rješavanja pribavlja mišljenje Agencije za nacionalnu bezbjednost, kako je propisano èlanom 57 stav 1 taèka 6 Zakona o strancima. Broj službenika je za sada dovoljan. Zavisno od broja prispjelih predmeta, ukoliko se procijeni neophodnim, MUP će povećati broj izvršilaca. Upoređivanjem baza podataka, utvrđeno je da 765 lica ima crnogorsko državljanstvo, koje će o tome pisanim putem pojedinačno obavijestiti Zavod za zbrinjavanje izbjeglica (ZZZI), uz objašnjenje o mogućnostima regulisanja statusa u CG shodno Zakonu o registrima prebivališta i boravka i Zakona o ličnoj karti.
--	--	--	--	---

					ZZZI je započeo postupak pojedinačnog obavještanja ovih lica da svoj status u CG mogu regulisati kao crnogorski državljani. Takođe, napominjemo da ova lica nijesu uključena u 2.104 lica koja su podnijela zahtjev za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem. Nakon deregistracije, prema bazama podataka, u Crnoj Gori, na dan 01. 03. 2011.godine, boravi: - 10.788 interno raseljenih lica sa Kosova i - 5.127 raseljenih lica iz BiH i Hrvatske Nakon deregistracije, prema bazama podataka, u Crnoj Gori, na dan 21. 04. 2011.godine, boravi: - 10.517 interno raseljenih lica sa Kosova i - 4.966 raseljenih lica iz BiH i Hrvatske Rok za podnošenje zahtjeva za regulisanje statusa je određen Zakonom. Svi zahtjevi koji budu podnijeti do 7.novembra 2011. godine, biće riješeni u zakonom propisanom roku. Nadležni organi CG će, takođe, pojačati informativnu kampanju kako bi podstakli aktivan odnos raseljenih i interno raseljenih lica. Očekuje se i aktivan odnos država porijekla ovih lica, kako bi u zakonskom roku podnijela zahtjev za regulisanje statusa u CG.
	6. Pomoć interno raseljenim licima u pribavljanju dokumenata u zemljama porijekla neophodnih za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori	MRSS; MVPEI; MUP; MF; MLJMP; UP; ZZZI; NVO; UNHCR; DEU;	I – III kvartal	Broj lica koja su stekla status stranca sa stalnim nastanjenjem	Formirana je Radna grupa koja će, u saradnji sa UNHCR-om i DEU, sačiniti plan neposredne pomoći, na bazi rezultata dobijenih iz tačke 3 (precizne evidencije). Nakon što radna grupa iz tačke 3 sačini precizan izvještaj (kraj marta) utvrdiće se neposredni modaliteti pomoći interno raseljenim licima u pribavljanju dokumenata u zemljama porijekla neophodnih za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori (organizovani odlasci u zemlje porijekla, intenziviranje saradnje sa DKP-ima u CG, intenziviranje saradnje nadležnih resora Vlade CG sa nadležnim

					resorima vlada zemalja porijekla i dr.). U saradnji sa UNHCR-om pokrenuta je procedura organizovanja "Bus posjete" Kosovu za pribavljanje ličnih dokumenta. Identifikovano je 9 osoba iz kampa "Konik" (7 iz Kline, 1 iz Peći i 1 iz Istoka). U saradnji UNCR-a CG i UNHCR-a Kosova dogovoreno je da se prva posjeta organizuje Klinu. Međutim, nakon dobijanja informacije da su matične knjige za opštinu Klina odnijete za Prištinu na skeniranje, po njihovom vraćanju, nastaviće se aktivnosti na organizaciji posjete. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u saradnji sa (specijalizovanim) ustanovama u kojima su smještena raseljena i interno raseljena lica započelo aktivnosti na pribavljanju neophodne dokumentacije kako bi im se po ubrzanoj proceduri priznao status stranca sa stalnim nastanjenjem.
	7. Pokretanje inicijative za zaključivanje Sporazuma sa Republikom Kosovo o naknadnom upisu interno raseljenih lica u matične registre i Registar državljana Republike Kosova	MVPEI; MUP; MRSS; ZZZI; UNHCR; DEU;	I i II kvartal	Podnijeta inicijativa Vladi Republike Kosovo Izvještaj o ishodu inicijative i preduzetim aktivnostima	Vlada Crne Gore je 28. 12 . 2010. godine usvojila Predlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanje bilateralnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o naknadnom upisu interno raseljenih lica u matične registre i registar državljana Republike Kosovo. MVPEI je diplomatskom notom obavijestilo Ministarstvo inostranih poslova Republike Kosovo, na koju MIP Kosova, do sada, nije odgovorilo. Takođe, preduzete su aktivnosti iz tačke 3. Delegacija Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore razgovarala je u Prištini (6. – 8. april 2011. god.) sa Predsjednikom Skupštine i v.d. predsjednika Kosova Jakupom Krsnićem, zamjenicom premijera za spoljnu politiku i bezbjednost Editom Tahiri, ministrom inostranih poslova Enverom Hodžajem,

					ministrom za javnu administraciju Mahirom Jagcilarom. MIP Kosova E. Hodžaj je naložio svojim saradnicima da odmah pristupe dogovaranju dinamike usaglašavanja aktivnosti sa Crnom Gorom oko zaključivanja Sporazuma o naknadnom upisu interno raseljenih lica u matične registre i registar državljana Kosova. Takođe, ministar Hodžaj je izrazio interes da sa Ministrom vanjskih poslova i evropskih integracija M. Roæenom u maju ili junu posjeti zajedničku granicu i da se tom prilikom potpiše Sporazum o naknadnom upisu interno raseljenih lica u matične registre i registar državljana Kosova. Pregovori između delegacija Crne Gore i Kosova o Sporazumu između Vlade CG i Vlade Republike Kosovo o naknadnom upisu interno raseljenih lica koja borave u CG u osnovne registre i registar državljana Republike Kosovo održani su u Podgorici 7-8.juna 2011. Delegacije su usaglasile tekst Sporazuma. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore i Ministar vanjskih poslova Kosova potpisali su Sporazum 29. juna 2011. u Miločeru.
	8. Ostvarivanje prava na stanovanje kroz: - analiziranje prostorno-planskih rješenja Konik I i izradu prostorno-planskog rješenja za ovaj lokalitet - određivanje lokacija za gradnju stambenih objekata za potrebe interno raseljenih lica na području Glavnog grada - izgradnju i opremanje	MRSS; MF, GG Podgorica, Zavod za zbrinjavanj e izbjeglica; UNHCR; Delegacija evropske unije;	IV kvartal Kontinuiran o	Pripremljena analiza planskog rješenja Konik I Određene lokacije za gradnju stambenih objekata Broj izgrađenih objekata Broj lica kojima	Planirane aktivnosti su povezane sa definisanim u tačkama 1. i 2. ovog Akcionog plana Glavni Grad je odredio da se zona A i dio zone B u ukupnoj površini od oko 130.000m² jedinstveno planski razradi, tako da se stvore zakonske pretpostavke za racionalno urbanistički kvalitetno rješenje, u skladu sa propisanim normama. Predviđeni rok za izradu predmetnog planskog dokumenta je IV kvartal 2011. godine, imajući u vidu da je u postupku izmjena Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata kojom je planirana mogućnost izmjene GUP-a, što je neophodno

	objekata - zatvaranje Kampa Konik II. ⁵			je na ovaj način riješeno stambeno pitanje	za realizaciju ovog predloga. U okviru navedenog, Glavni Grad će preduzeti obavezu koja se odnosi na komunalno opremanje datog prostora. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je uputilo zahtjev Kancelariji UNHCR u CG da za raseljena lica iz bivših jugoslovenskih republika (Bosna i Hercegovina i Hrvatska) koja borave u Crnoj Gori, posredstvom svojih kancelarija u zemljama porijekla, obezbijedi informacije da li su navedena lica u zemljama porijekla ostvarila pravo na lična dokumenta (pasoš i ličnu kartu), kao i pravo na povraćaj imovine, s ciljem obezbjeđenja pomoći onim licima koja ta prava nijesu ostvarila.
	9. Ostvarivanje prava na: a) socijalnu zaštitu u skladu sa zakonom	MRSS; MF; MLJMP; ZZZI; CKCG CG; NVO; UNHCR; DEU;	Kontinuiran o	Utvrđen Prijedlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti Broj lica koja su ostvarila pravo na socijalnu zaštitu	Ministarsvo rada i socijalnog staranja je formiralo radnu grupu koja treba da sačini novi Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji će prava propisana ovim zakonom proširiti i na starance sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom. Rok za utvrđivanje Prijedloga novog zakona je III kvartal 2011. godine. Na osnovu sporazuma između UNHCR-a i Ministarstva rada i socijalnog staranja, 139 porodica (467 članova, od čega 405 interno raseljenih lica sa Kosova) ostvaruje pravo na novčanu naknadu, u istom iznosu kao i državljani Crne Gore. Uporedo sa informativnim kampanjama o značaju ostvarivanja statusa u CG, ova lica će biti informisana i o mogućnostima ostvarivanja prava na socijalnu zaštitu u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Pravo na smještaj u ustanovama socijalne i dječje zaštite ostvaruje 53 lica.

⁵ Izvor finansiranja: Budžet CG, Glavni grad, IPA 2011, donatorska sredstva – regionalni projekat (Sarajevska deklaracija-Beogradska inicijativa)

				Izmjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti planirane su za IV kvartal. Partneri MRSS u ovom poslu su UNICEF i UNDP (što je planirano kao komponenta IPA projekta). Prava shodno zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti ostvarila su i sljedeće lica: 27 porodica sa 68 članova – pravo na MOP; 1 lice – pravo na njegu i pomoć drugog lica U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, na dan 15. 06. 2011., prava su ostvarila i sljedeće lica: 29 porodica sa 75 članova – pravo na MOP; 1 lice – pravo na njegu i pomoć drugog lica . Na osnovu sporazuma između UNHCR-a i Ministarstva rada i socijalnog staranja, na dan 15.07.2011., pravo na materijalno obezbjeđenje porodice ostvaruje 139 porodica sa 467 članova. Takođe, pravo na materijalno obezbjeđenje porodice ostvaruje 31 porodica sa 80 članova (sredstva za isplatu se obezbjeđuju iz Budžeta CG). Jedno lice ostvaruje pravo na njegu i pomoć drugog lica.
	b) zdravstvenu zaštitu u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zdravstvenom osiguranju	MZ; MF; MZLJMP; FZZO;ZZZI; CKCG, NVO; UNHCR; DEU;	Broj lica koja su ostvarila pravo na zdravstvenu zaštitu	Prema podacima Fonda za zdravstveno osiguranje, broj izdatih zdravstvenih kartona na osnovu kojih raseljena lica iz bivših jugoslovenskih republika ostvaruju zdravstvenu zaštitu je 3.925. Raseljenim licima sa Kosova izdato je 14.180 zdravstvenih kartona (Ažuriranje baze podataka je u toku). U periodu 01. 03 - 10. 03. 2011 godine, 1. 028 lica je ostvarilo pravo na zdravstvenu zaštitu. U periodu 11. 04 - 17. 04. 2011. godine, 1. 418 lica je ostvarilo pravo na zdravstvenu zaštitu. U periodu 30. 05 - 05. 06. 2011. godine, 1. 306 lica je ostvarilo pravo na zdravstvenu zaštitu. Ministarstvo zdravlja je obavezalo sve javne zdravstvene

				ustanove u Crnoj Gori da o broju lica koja su ostvarila pravo na zdravstvenu zaštitu nedjeljno izvještavaju Ministarstvo.
	c) obrazovanje i vaspitanje u skladu s Opštim zakonom o vaspitanju i obrazovanju	MPiS; MF; MZLJMP; ZZZI; GG Podgorica; CK CG; NVO; UNHCR; DEU	Broj upisane djece, učenika i studenata u predškolsko, osnovno, srednje, više i visoko obrazovanje Broj lica edukovanih po programima za obrazovanje odraslih	U školskoj 2010/11.godini u crnogorskom obrazovnom sistemu u ustanovama predškolskog vaspitanja i obrazovanja je 93 djece RAE populacije; u osnovnim školama (I - IX razred) 1470 učenika i u srednjim struènim školama 80 učenika RAE populacije. U Osnovnoj školi "Božidar Vuković- Podgoričanin" na Koniku (Podgorica) se školuje 710 učenika RAE populacije. U matičnoj školi je 447 učenika ove populacije, od čega je 30 učenika iz porodica raseljenih i izbjeglih lica. U Područnom odjeljenju ove škole, koje je smješteno u naselju Kamp-Konik II školuje se 263 učenika RAE populacije (od I do IV razreda) i sva ova djeca su iz porodica raseljenih i izbjeglih lica. Znači, u OŠ "Božidar Vuković-Podgoričanin" se školuje 293 učenika, koja su iz porodica raseljenih i izbjeglih lica. Od školske 2008/09. godine Ministarstvo prosvjete i sporta u saradnji sa Crvenim krstom Crne Gore realizuje aktivnosti desegregisanog obrazovanja romske populacije iz kampa Konik. Ministarstvo obezbjeđuje besplatne udžbenike i prevoz do gradskih škola za ovu djecu (mjesečno se za ovu svrhu opredjeljuje, prosječno, 1.300,00 €).Ministarstvo je, uz podršku Komisije za praćenje i implementaciju Strategije za poboljšanje RAE populacije u Crnoj Gori (2008-2012), u septembru tekuće školske godine, preko Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, obezbijedilo udžbenike za prvi, drugi i treći razred osnovne škole za učenike RAE populacije u ukupnoj vrijednosti od 33.387,50 €.

					Tim Ministarstva prosvjete i sporta je na početku školske 2010/11. godine na terenu (Kamp Konik 1 i 2) sačinio spisak djece koja se ne nalaze u sistemu obrazovanja i vaspitanja. Za 55 djece obezbijeđena je neophodna garderoba, udžbenici i školski pribor, u iznosu od 3.600,00 €. Crveni krst Crne Gore obezbjeđuje peciva svakog radnog dana za 160 djece uzrasta od 3- 6 godina koja pohađaju 2-3 sata dnevno psihosocijalne radionice. Za 340 djece (47 djece koja idu u gradske škole i 293 koja pohađaju 4 razreda područnog odjeljenja škole Božidar Vuković Podgoričanin) podijeljen je školski pribor. Podijeljeni su i higijenski paketi za 195 djece koja idu u gradske škole i za 160 djece predškolskog uzrasta koja pohađaju psihosocijalne radionice. Tokom ove sedmice biće, ponovo, distribuiran školski pribor i higijenski paketi za istu djecu. Centar, takođe, na zahtjev Fondacije za stipendiranje Roma (program koji finansira COSV) i Crvenog krsta Crne Gore (program koji finansira Evropska komisija i danski Crveni krst), radi standarde, programe, prati realizaciju programa i za polaznike njihovih programa elementarnog funkcionalnog opismenjavanja sa Ispitnim centrom organizuje završni ispit. Kroz program u organizaciji FSR ove godine završni ispit je uspješno položilo 14 lica od ukupno 18 koliko ih je pohađalo kurs. Kroz program sa CK CG kurs funkcionalnog opismenjavanja prošlo je 30 odraslih osoba oba pola. Opšti uspjeh učenika na kraju nastavne 2011/12.godine u Područnoj ustanovi OŠ "Božidar Vuković-Podgoričanin" u Kampu Konik: od 263 učenika, od I do IV razreda, sa pozitivnim uspjehom razred je završilo 221 učenik ili 84,03%; negativan uspjeh je imalo 35
--	--	--	--	--	--

					učenika, dok se 8 učenika preselilo na Kosovo. U okviru projekta ”Međusektorska inicijativa na prevenciji bolesti i posebno obrazovanje za raseljene Rome/kinje na Koniku”, čiji je nosilac Crveni krst Crne Gore, a Centar za stručno obrazovanje partner u njegovom sprovođenju, realizovan je program elementarnog funkcionalnog opismenjavanja, koji je pohađalo 30 polaznika/ca. Uspješno je program završilo 28 polaznika/ca, i to: 17 polaznika i 11 polaznica. U programe stručnog osposobljavanja za jednostavna zanimanja bilo je uključeno preko 40 polaznik/ca, od kojih je 31 polaznik/ca uspješno završio/la program i položio/la ispit o stručnoj osposobljenosti. Stručnu kvalifikaciju za zanimanje pomoćnik/ca frizer/ka steklo je 10 polaznica. Stručnu kvalifikaciju za zanimanje pomoćni automehaničar steklo je 11 polaznika. Stručnu kvalifikaciju za zanimanje autovulkanizer steklo je 10 polaznika. U toku je Projekat: Studenski volonterizam – od desegregacije do kvalitetne integracije romskih učenika. Partneri u projektu su Pedagoški centar Crne Gore i Univerzitet Crne Gore – Filozofski Fakultet Nikšić, dok od ostalih organizacija učestvuju Koalicija NVO “Romski krug” i JU OŠ “Božidar Vuković Podgoričanin”. Direktni korisnici projekta su romska djeca iz OŠ “Božidar Vuković Podgoričanin” sa Konika. Projekat je počeo u martu 2011. i trajeće do decembra 2012. Projekat uključuje sljedeće komponente:1.) Pобоljšanje akademskih postignuća učenika i smanjenje jezičke barijere za učenike; 2.) Podrška i pomoć učenicima u savladavanju socijalnih vještina i znanja; 3.) Priprema i podizanje nivoa spremnosti učenika za sve buduće procese integracije i socijalizacije; 4.) Podizanje kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada-individualizovani pristup
--	--	--	--	--	--

				nastavi; 5.) Razvoj koncepta volonterizma kroz studentsku nastavno-pedagošku praksu i dr. Do sada je odrađeno: Analiza dokumenata i istraživački instrumenti; treninzi za studente istraživače; formirana grupa studenata volontera; oglašavanje potrebe za romskim asistentom u zajednici (RAZ); izbor RAZ i monitoring njihovog rada. Povodom obilježavanja sedmice građanske posvećenosti i solidarnosti, zaposleni u Podgoričkoj banci Societe Generale Group prikupili su dobrovoljni prilog za djecu RAE populacije koja pohađaju Vrtić "Đurđevdan" u okviru Javne predškolske ustanove "Đina Vrbica" na Vrelima Ribničkim. Tim Ministarstva prosvjete i sporta i JPU "Đina Vrbica" izvršili su procjenu potreba, s ciljem da donacija odgovori na stvarne potrebe djece koja su uključena u ovaj vrtić, omogući njihovu nesmetanu socijalizaciju i pripremu za upis u osnovnu školu. Ovom donacijom djeci su obezbijeđene boje, blokovi, slikovnice i knjige u skladu sa njihovim uzrastom.
	d) zapošljavanje i ostvarivanje prava po osnovu nezaposlenosti u skladu sa zakonom	MRSS; ZZZ; ZZZI; GG Podgorica; NVO; UNHCR; DEU;	Utvrđen Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i radu stranaca Broj lica koja se nalaze na evidenciji Zavoda i koja su ostvarila pravo po osnovu	U Zavodu za zapošljavanje su kreirani i, u proteklom periodu, realizovani brojni programi usmjereni ka RAE populaciji. Zavod je, po osnovu Konkursa za implementaciju projekata u skladu sa Strategijom za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori 2008-2012, dobio sredstva za realizaciju projekta "Stvaranje podjednagog pristupa radnim mjestima za RAE populaciju". Projektne aktivnosti se odnose na uključivanje nezaposlenih osoba sa evidencija biroa rada u programe osposobljavanja za sticanje prvog zanimanja. Do kraja realizacije projektnih aktivnosti biće obučeno ukupno 52 lica, od toga 42 pripadnika romske populacije. Predviđeno je zapošljavanje najmanje 30% polaznika, nakon završene obuke. Projekat se trenutno realizuje u tri opštine, i to: Bijelo Polje: za 19 Roma;

				nezaposlenosti Broj realizovanih programa prekvalifikacije, dokvalifikacije, osposobljavanja i kreditiranja Broj lica koja su zasnovala radni odnos	Nikšić: za 13 Roma; Podgorica: za 10 Roma. Zanimanja za koja se polaznici obučavaju su higijeničarka, sobarica i komunalni higijeničar. Centar za stručno obrazovanje je na zahtjev Zavoda za zapošljavanje uradio standarde zanimanja i programe obuke za potrebe projekta "Stvaranje podjednagog pristupa radnim mjestima za RAE populaciju". Od stupanja na snagu Uredbe o načinu ostvarivanja prava raseljenih i interno raseljenih lica u skladu sa Zakonom o strancima, do 10. 03. 2011. godine, ukupno 171 lice se prijavilo na evidenciju Zavoda za zapošljavanje. Od ovog broja, 4 lica su pripadnici romske populacije. Predlogom Uredbe o subvenciji za zapošljavanje određenih kategorija lica, čije se usvajanje očekuje do 20. 03. 2011.godine, pripadnici RAE populacije su navedeni kao jedna od kategorija teže zapošljivih lica, čije se zapošljavanje subvencionirati. Na osnovu Uredbe o načinu ostvarivanja prava raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, na evidenciju Zavoda za zapošljavanje prijavljeno je ukupno 325 RL i IRL (223 RL i 102 IRL), od čega su 26 lica pripadnici RAE populacije. Nedavno su u Pljevljima zaposlena 2 lica, Herceg Novom 2 lica i Nikšiću 1 lice. Ova lica su romske nacionalnosti. U Podgorici su stvorene pretpostavke za zapošljavanje 5 lica romske nacionalnosti, međutim, od ukupno 11 lica prijavljenih na evidenciji Biroa rada Podgorica, nijedno lice nije prihvatilo ponuđeni posao. Na sastanku održanom 06.07.2011. godine sa predstavnicima udruženja sa Konika ovo pitanje je ponovo potencirano u cilju pronalaženja zainteresovanih za ove poslove. Takođe,
--	--	--	--	--	--

					dogovoreno je da se svake srijede organizuje "Dan otvorenih vrata" za pripadnike RAE populacije. Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i radu stranaca, koji je Vlada utvrdila na sjednici od 10. 03. 2011.godine, izvršeno je usaglašavanje sa Zakonom o strancima ("Sl. list CG", br 82/08 i 72/9). Ovim zakonom je propisano da se raseljenim licima iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenim licima sa Kosova koja borave u Crnoj Gori i nalaze se na evidenciji Kancelarije za azil i Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, a nemaju važeæu putnu ispravu za ostvarivanje prava na stalno nastanjenje, odobrava privremeni boravak do obezbjeðivanja važeæe putne isprave, a najduæe 3 godine od dana odobravanja privremenog boravka. Shodno izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i radu stranaca, ova lica imaju prava i obaveze stalno nastanjenog stranca, pa im je shodno tome data mogućnost da dobiju liènu radnu dozvolu, sa kojom imaju slobodan pristup tržištu rada, odnosno ostvaruju pravo na rad i po osnovu rada kao crnogorski državljani. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i radu stranaca usvojen je na sjednici Vlade od 10. marta 2011. Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i radu stranaca propisano je da raseljena i interno raseljena lica kojima je odobren privremeni boravak u Crnoj Gori u skladu sa članom 105 a stav 5 Zakona o dopunama zakona o strancima, mogu dobiti liènu radnu dozvolu koja se izdaje na period vaæenja odobrenja privremenog boravka.
--	--	--	--	--	---

					Zajednički sastanak predstavnika UNHCR-a sa predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore održan je 08. 05. 2011. povodom usaglašavanja zakonodavstva iz oblasti zapošljavanja sa Zakonom o strancima. Zajednički je konstatovano da su sprovedene aktivnosti na usklađivanju zakonodavstva iz oblasti zapošljavanja sa Zakonom o strancima: - U skladu sa novim Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (»Sl. list CG«, br. 14/10 od 17.marta 2010. godine), nezaposlenim licem se smatra lice od 15 do 65 godina života koje je crnogorski državljanin i stranac sa ličnom radnom dozvolom, koje se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, sposobno ili djelimično sposobno za rad, koje nije zasnovalo radni odnos i koje aktivno traži zaposlenje. - Vlada je u martu 2011. utvrdila Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i radu stranaca, čije se usvajanje od strane Skupštine uskoro očekuje. Ovim zakonom propisano je da raseljena lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljena lica sa Kosova, kojima je u skladu sa članom 105a stav 5 Zakona o strancima (»Službeni list CG«, br. 82/08 i 72/09) odobren privremeni boravak u Crnoj Gori, mogu dobiti ličnu radnu dozvolu. Lična radna dozvola za ova lica izdaje se na period važenja odobrenja za privremeni boravak. Sa ličnom radnom dozvolom, ova lica imaju slobodan pristup tržištu rada, odnosno ostvaruju pravo na rad i prava po osnovu nezaposlenosti kao i crnogorski državljani.
--	--	--	--	--	---

					Usklađivanje podzakonskih akata biće urađeno nakon stupanja na snagu Zakona.
2. Dobrovoljni povratak	1. Utvrđivanje podataka o broju lica koja žele da se vrate u zemlje porijekla	ZZZI; MRSS ; MUP; CKCG; GG Podgorica; UNHCR	Kontinuirano	Broj individualnih intervjua Broj lica koja žele da se vrate u zemlje porijekla	Zavod za zbrinjavanje izbjeglica je u Kampu Konik I i II, do sada, registrovao 16 porodica (84 članova) koje žele da se vrate u zemlju porijekla. Zavod za zbrinjavanje izbjeglica je u saradnji sa UNHCR-om identifikovao 576 lica u Crnoj Gori koja žele da se vrate u zemlju porijekla, od čega u Kampu Konik I – 126 lica, kampu Konik II – 125 lica, iz okoline kampa Konik - 31, dok su ostala lica iz drugih krajeva Crne Gore. Prema evidenciji UNHCR-a, do sada, se 476 interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori prijavilo za povratak na Kosovo Radna grupa je sačinila Predlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma sa Republikom Kosovo o dobrovoljnom povratku interno raseljenih na Kosovo, koji će u najskorije vrijeme biti dostavljen Vladi CG. Vlada Crne Gore je na sjednici od 17. marta 2011. utvrdila Predlog osnove vođenje pregovora o zaključivanju Sporazuma sa Republikom Kosovo o dobrovoljnom povratku interno raseljenih lica sa Kosovo. Takođe, Vlada je usvojila pregovaračku Platformu o zaključivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo u vezi sa naknadnim upisom u matične registre. Do sada je uspostavljena saradnja sa lokalnim samoupravama na Kosovu (Peć, Klina, Vitimirica, Istok,)

					u cilju ostvarivanja održivog povratka. Gradonaèelnik Podgorice æe održati sastanak sa predsjednikom Opštine Peæ, uz uèešæe ZZZI I UNHCR-a, na kojem æe se dogovoriti modaliteti saradnje u cilju omoguæavanja dobrovoljnog povratka lica koja su iskazala zainteresovanost za povratak u Peæ (16 porodica sa 83 člana). Gradonaèenik Podgorice je održao sastanak sa predsjednikom Opštine Peć, uz uèešæe ZZZI I UNHCR-a, na kojem je postignut dogovor o modalitetima saradnje u cilju omoguæavanja dobrovoljnog povratka lica koja su iskazala zainteresovanost za povratak u Peć (16 porodica sa 83 člana). Delegacija Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore razgovarala je u Prištini (6. – 8. april 2011. god.) sa zvaničnicima Kosova, kojom prilikom je MIP E. Hodžaj naložio svojim saradnicima da odmah pristupe dogovaranju dinamike usagalašavanja aktivnosti sa Crnom Gorom oko zakljuèivanja Sporazuma o dobrovoljnom povratku interno raseljenih lica na Kosovo. Tom prilikom, dvije strane su dogovorile da što prije pristupe razgovorima, s ciljem potpisivanja sljedećih sporazuma: Sporazuma o naknadnom upisu raseljenih lica koja se nalaze u Crnoj Gori u knjige državljana Kosova; Sporazuma o dobrovoljnom povratku interno raseljenih lica na Kosovo i Sporazuma o readmisiji lica koja se nalaze u Crnoj Gori (odnosno Kosovu) bez dozvole boravka. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija æe na poziv kosovskog MIP-a boraviti u zvaničnoj posjeti Kosovu, kojom prilikom æe se dogovoriti danamika aktivnosti na potpisivanju navedena tri sporazuma.
--	--	--	--	--	---

	2. Podnošenje inicijative za zaključivanje Sporazuma sa Republikom Kosovo o dobrovoljnom povratku interno raseljenih na Kosovo	MVPEI; MRSS; MUP; ZZZI; UNHCR; DEU	Kontinuirano	Podnijeta inicijativa Vladi Republike Kosova Izveštaj o ishodu inicijative i preduzetim aktivnostima	Definisana Platforma za vođenje pregovora o zaključivanju Sporazuma i dostavljena Vladi CG na razmatranje i usvajanje. Ova Platforma je identična sa platformama koje je Vlada CG usvajala za vođenje pregovora za zaključivanje sporazuma o readmisiji sa svim ostalim državama i ne sadrži nikakve posebnosti. MUP je, posredstvom MVPEI, 5.aprila uputilo nadležnim kosovskim vlastima predlog Sporazuma o dobrovoljnom povratku interno raseljenih lica na Kosovo, s ciljem što hitnijeg pokretanja postupka za početak pregovora o usaglašavanju i zaključenju ovog Sporazuma sa Republikom Kosovo. Osim toga, predstavnici MVPEI razgovarali su u Prištini (6 – 8. april 2011.) sa zvaničnicima Kosova kojom prilikom je dogovoreno da se odmah pristupi definisanju dinamike aktivnosti na zaključivanju Sporazuma o dobrovoljnom povratku interno raseljenih lica na Kosovo. Vlada CG je 19. maja. 2011. godine utvrdila Predlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanje sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o dobrovoljnom povratku interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori sa Nacrtom sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o dobrovoljnom povratku na Kosovo interno raseljenih lica sa Kosova koje borave u Crnoj Gori i posredstvom MVPEI uputila Vladi Kosova radi što hitnijeg otpočinjanja pregovora
	3. Podnošenje inicijative za zaključivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o readmisiji (vraćanje i	MUP; MVPEI; UP	II kvartal	Podnijeta inicijativa Vladi Republike Kosova Izveštaj o	Vlada Crne Gore je na sjednici od 17. marta utvrdila Prijedlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o readmisiji (vraćanje i prihvatanje) lica koja su bez dozvole boravka.

	prihvatanje) lica bez dozvole boravka			ishodu inicijative i preduzetim aktivnostima	Predlog Sporazuma je početkom aprila dostavljen nadležnim kosovskim vlastima, s ciljem iniciranja pregovora o zaključivanju ovog Sporazuma sa Republikom Kosovo. U Podgorici su 7-8. juna 2011. održani pregovori između delegacija Crne Gore i Kosova o usaglašavanju Sporazuma između Vlade CG i Vlade Republike Kosovo o readmisiji (vraćanje i prihvatanje) lica koja su bez dozvole boravka i Protokola između Ministarstva unutrašnjih poslova CG i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Kosovo o implementaciji Sporazuma. Delegacije su usaglasile tekst Sporazuma i Protokola. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore i Ministar vanjskih poslova Kosova potpisali su Sporazum i Protokol 29. juna 2011. u Miločeru.
--	---------------------------------------	--	--	--	---

Pored mjera definisanih Akcionim planom, preduzete su i sljedeće aktivnosti:

- a) Formirana je Radna grupa sastavljena od predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva unutrašnjih poslova, Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, UNHCR-a, OEBS-a i NVO "Libertas", koja je počela sa radom 27. 02. 2011.godine, sa zadatkom da utvrdi precizne podatke o raseljenim i interno raseljenim licima koja se nalaze u 16 nezvaničnih kolektivnih centara na teritoriji Crne Gore - ukupno 1554 lica. Cilj je da se definišu prioritetni projekti koji će u okviru Sarajevske deklaracije – Beogradske inicijative biti prezentovani na Donatorskoj konferenciji, u organizaciji UNHCR-a i drugih međunarodnih partnera.
U pripremi aktivnosti koje se odnose na Sarajevsku deklaraciju - Beogradsku inicijativu, Evropska komisija, UNHCR, OEBS organizovaće niz sastanaka. S tim u vezi, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je formiralo posebnu radnu grupu za koordiniranje aktivnosti na izradi konkretnih projekata koje će Crne Gore kandidovati na Donatorskoj konferenciji. Radnu grupu, osim MVPEI, čine predstavnici MRSS, MUP, ZZZI, UNHCR, OEBS.
- b) Vlada Republike Italije je za realizaciju projekta " **Integracija i podrška manjinama u Makedoniji, Crnoj Gori i Kosovu**", Crnoj Gori opredijelila finansijska sredstva u iznosu od 500.000 €. Projekat je počeo sa implementacijom početkom ove godine - opismenjavanje, obrazovanje i zapošljavanje pripadnika romske populacije-posredstvom NVO organizacija "Cosv" i "Intersos" i u saradnji sa nadležnim institucijama Crne Gore.

Sarajevski proces – Beogradska inicijativa

U toku su i aktivnosti koje realizuje Radna grupa sastavljena od predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva unutrašnjih poslova, Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, UNHCR-a, OEBS-a i NVO "Libertas", koja je počela sa radom 27. 02. 2011.godine, sa zadatkom da utvrdi precizne podatke o raseljenim i interno raseljenim licima koja se nalaze u 16 nezvaničnih kolektivnih centara na teritoriji Crne Gore - ukupno 1554 lica. Cilj je da se definišu prioritetni projekti koji će u okviru Sarajevske deklaracije – Beogradske inicijative biti prezentovani na Donatorskoj konferenciji, u organizaciji UNHCR-a i drugih međunarodnih partnera.

Shodno Planu rada koji je prezentiran od strane međunarodnih partnera (UNHCR, Evropska komisija, OSCE, SAD, Razvojna banka Savjeta Evrope) na sastanku od 21. marta 2011. godine u Briselu, Crna Gora je određena kao nosilac sljedećih aktivnosti:

- Koordiniranje zajedničkih aktivnosti na usaglašavanju Zajedničke deklaracije koju će ministri četiri zemlje potpisati na Ministarstskoj konferenciji;
- Iniciranje formiranja i koordiniranje radom Regionalne tehničke radne grupe za olakšavanje pribavljanja dokumenata.

Takođe, Planom rada je predviđeno da Crna Gora učestvuje u informativnoj kampanji čiji je regionalni nosilac Replika Hrvatska.

Crna Gora je načelno podržala inicijativu za fomiranje Radne grupe za saradnju sa Razvojnou bankom Savjeta Evrope, kako i inicijativu Srbije da istom rukovodi.

Crna Gora je dužna da preipremi predloge projekata koji će biti predstavljeni na Ministarskom sastanku i Donatorskoj konferenciji.

MVPEI je, kao koordinator aktivnosti u vezi sa Beogradskom inicijativom, u saradnji sa MRSS, MUP i ZZI pripremio Informaciju za Vladu Crne Gore na osnovu koje će biti preduzeti konkretni koraci, sa Predlogm zaključaka.

Shodno zaključcima sa sastanka održanog 21.marta u Briselu, Ministar unutrašnjih poslova Crne Gore je 31. marta 2011. godine uputio ministrima unutrašnjih poslova Republike Srbije, Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine pismo sa zahtjevom da se imenuju predstavnici tih ministarstava koji će biti članovi Regionalne tehničke radne grupe za olakšavanje pribavljanja dokumenata i koju treba da inicira i vodi Crna Gora.

Crna Gora će imati aktivan odnos i prema ostalim pitanjima koja su vezana za Sarajevski proces, a tiču se: usaglašavanja teksta ministarstke deklaracije, organizovanja ministarstkog sastanka i drugih otvorenih pitanja.

Zavod za zabrinjavanje izbjeglica je dao saglasnost u vidu pisma podrške za dva međunarodna projekta:

1. Projekat izgradnju 10 montažnih kućica u opštini Herceg Novi. Projekat finansira Vlada SR Nemačke, preko NVO "HELP". Vrijednost projekta oko 200.000 €;
2. Projekat izgradnje stambenih jedinica za 60 porodica u iznosu 515.000 €, kao i adaptacija postojećih objekata u naeljeu Rudeš II u Beranama u iznosu od 100.000€. Bespovratna sredstva su obezbijedena od strane Razvojne banke Savjeta Evrope, u saradnji sa UNHCR-om.

U Podgorici je 11. maja 2011. održan sastanak **Regionalne tehničke radne grupe za pojednostavljenje procedure prikupljanja dokumentacije, kojom koordinira Ministarstvo unutrašnjih poslova CG**. Usvojeni su sljedeći **zaključci/preporuke**:

1. Delegacije Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije saglasile su se da će ove države imati aktivno učešće u procesu izdavanja neophodnih dokumenata raseljenim i interno raseljenim licima koja borave u Crnoj Gori u cilju sticanja statusa stranca sa stalnim nastanjenjem.
2. Delegacija Republike Srbije istakla da može da izvrši naknadni upis u knjige državljana, kao i postupak utvrđivanja državljanstva za djecu rođenu u Crnoj Gori, a čiji je barem jedan roditelj državljanin Republike Srbije.
3. Delegacija Republike Srbije istakla da ova država sprovodi aktivnosti na rekonstrukciji matičnih knjiga uništenih tokom sukoba na Kosovu 1999. godine.
4. Ministar unutrašnjih poslova Crne Gore uputiće dopis ministrima Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije da se u konsultacijama sa graničnim organima ovih država pokuša pronaći model prelaska državne granice ovih država raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori a koja nemaju važeću putnu, odnosno identifikacionu ispravu država porijekla, a na osnovu važeće legitimacije raseljenog, odnosno interno raseljenog lica koja posjeduju fotografiju i potvrde nadležnog organa u Crnoj Gori da se lice nalazi na evidenciji raseljenih, odnosno interno raseljenih lica.
5. Preporučeno je od strane delegacije Crne Gore delegacijama Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije da nadležni organi u ovim državama skrate rokove za izdavanje neophodnih dokumenata, posebno pasoša, uz dostavljanje posebne instrukcije u ovom pravcu diplomatsko-konzularnim predstavništvima ovih država u Crnoj Gori.
6. Preporučeno je od strane delegacije Crne Gore delegacijama Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije da ove države pokušaju da nađu način za smanjenje taksi koje se naplaćuju prilikom izdavanja dokumenata licima koja borave u Crnoj Gori sa statusom raseljenog, odnosno interno raseljenog lica.
7. Preporučeno je od strane delegacije Crne Gore delegaciji Republike Hrvatske da u okviru svoje zakonske regulative omogući izdavanje pasoša raseljenim licima koja borave u Crnoj Gori u diplomatsko-konzularnom predstavništvu te države u Crnoj Gori.
8. Delegacije Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije su primile k znanju informaciju od strane delegacije Republike Hrvatske da će lica koja se vraćaju u Republiku Hrvatsku, a koja su imala prebivalište u Republici Hrvatskoj do 08.10.1991. godine moći steći status stranca sa stalnim nastanjenjem, shodno novom Zakonu o strancima koji je trenutno u proceduri.
9. Delegacije Crne Gore, Republike Hrvatske i Republike Srbije su primile k znanju informaciju od strane delegacije Bosne i Hercegovine da Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine trenutno sprovodi aktivnosti na formiranju Radne grupe za regulisanje statusa državljana Bosne i Hercegovine koji u Crnoj Gori borave kao raseljena lica.

Takođe, predstavnici Crne Gore su učestvovali u radu Regionalne radne grupe za javno informisanje, koji je održan u Zagrebu 21.aprila.

U skladu sa zaključcima usvojenim na sastanku Regionalne tehničke radne grupe za olakšavanje pribavljanja dokumenata održanom u Podgorici 11. maja ove godine, Ministar unutrašnjih poslova CG je krajem maja uputio pisma kolegama u Hrvatskoj, i Srbiji, BiH i Kosovo, sa molbom da se zajednički razmotri mogućnost prelaska državne granice onih raseljenih i interno raseljenih lica koja nemaju važeće putne isprave neophodne za prelazak državne granice, na osnovu važeće legitimacije raseljenog odnosno interno raseljenog lica i potvrde nadležnog organa CG da se to lice nalazi na evidenciji raseljenih, odnosno interno raseljenih lica. Predloženi su i konkretni granični prelazi na kojima bi se vršio prelazak državne granice. Do 15.06.2011. godine Ministarstvo unutrašnjih poslova CG nije dobilo odgovore na ova pisma.

Delegacija CG je učestvovala na desetom radnom sastanku ekspertske radne grupe za pripremu regionalnog projekta Trajna rešenja za izbeglice IRL – saradnja država u regionu, koji je održan na Tari – Republika Srbija u 6- 7. juna 2011. godine. Predstavnici Crne Gore su prezentovali podatke koji se odnose na potrebe za rešavanjem stambenih pitanja raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u CG. U saradnji sa predstavnicima UNHCR-a je procijenjeno da se u CG nalazi **1.234 porodice sa 6.382 člana** kojima bi bilo potrebno riješiti stambeno pitanje, bilo izgradnjom novih stanbenih jedinica ili dodjelom sredstava za individualnu izgradnju. Procijenjena vrijednost ovog projekta je 29.832.000,00€. Ovaj predlog će biti sastavni dio regionalnog projekta koji će se prezentovati na donatorskoj konferenciji. Dalji rad na ovom zajedničkom projektu će zavisiti od preporuka Evropske komisije, UNHCR-a i drugih donatora.

Predstavnici Crne Gore su učestvovali u radu Regionalne radne grupe za utvrđivanje mehanizma finansiranja i upravljanja donatorskim fondom, čiji rad koordinira Srbija. Sastanak je održan u Beogradu 6.juna.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija CG, kao koordinator, bilo je domaćin Regionalne radne grupe za usaglašavanje zajedničke Ministarske deklaracije. U okviru tog procesa, održana su dva sastanka. Na sastanku održanom u Podgorica, 3. juna usaglašen je drugi nacrt Deklaracije i proslijeđen zemljama, dok je na sastanku 13.juna preliminarno usaglašen treći nacrt Deklaracije. Učestvovali su predstavnici svih zemalja, UNHCR i specijalni izaslanik Bajlavelde.

Delegacija Crne Gore učestvovala je na drugom tehničkog sastanka Regionalnog procesa za trajno rješavanje pitanja izbjeglica i interno raseljenih lica u Beču, 16. juna. Na osnovu rezultata istraživanja, koje su u saradnji sa UNHCR i OEBS, sproveli Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Zavod za zbrinjavanje izbjeglica, i baze podataka nadležnih organa, Crna Gora je utvrdila korisničku populaciju budućeg regionalnog projekta: 6063 korisnika, odnosno 1177 domaćinstava. Na sastanku su predstavljene zaključci prvog sastanka Regionalne radne grupe za pribavljanje dokumentacije i predstavljen treći nacrt teksta Ministarske deklaracije usaglašen na sastanku u Podgorici 13. juna.

Crna Gora je učestvovala na drugom sastanku Regionalne radne grupe za utvrđivanje mehanizma za upravljanje donatorskim sredstvima, održanom u Beogradu, 14. jula.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je, kao koordinator Regionalne radne grupe za pribavljanje dokumentacije, održalo drugi sastanak grupe u Podgorici 15. jula. Na sastanku su učestvovali predstavnici nadležnih resora u zemljama učesnicama procesa i predstavnici UNHCR.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je kao koordinator procesa usaglašavanja teksta Ministarske deklaracije organizovalo sastanak Regionalne radne grupe u Podgorici, 18. jula. Učestvovali su predstavnici ministarstava vanjskih poslova BiH, Hrvatske i Srbije, predstavnici Kancelarije UNHCR u Podgorici i specijalni izaslanik visokog komesara za izbjeglice. Radna grupa je usaglasila najveći dio teksta Ministarske deklaracije koja će biti potpisana na ministarskom sastanku planiranom za oktobar. Preostala pitanja biće usaglašena u skladu sa rezultatom rada Regionalne radne grupe za olakšavanje pribavljanja dokumentacije, dok će završni paragraf biti dodatno razmotren u saradnji sa UNHCR i EK budući da je jedna od zemalja u procesu izrazila rezerve u odnosu na predlog paragrafa koji je dala EK.

Aktivnosti u okviru regionalnog procesa se dalje sprovode u cilju priprema za treći tehnički sastanak, planiran za septembar.

Korištene skraćenice:

AEM	Agencija za elektronske medije
CKCG	Crveni krst Crne Gore
CSO	Centar za stručno obrazovanje
CZP	Centar za posredovanje
DEU	Delegacija Evropske unije
DIK	Državna izborna komisija
DJN	Direkcija za javne nabavke
DRI	Državna revizorska institucija
GG	Glavni grad
IC	Ispitni centar
KSSI	Komisija za sprječavanje sukoba interesa
MF	Ministarstvo finansija
MK	Ministarstvo kulture
MORT	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
MP	Ministarstvo pravde
MPIRR	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
MPiS	Ministarstvo prosvjete i sporta
MRSS	Ministarstvo rada i socijalnog staranja
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MVPEI	Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija
MZ	Ministarstvo zdravlja
MZLJMP	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
NVO	Nevladine organizacije
PA	Policijska akademija
PU	Poreska uprava

RTCG	Radio-televizija Crne Gore
SCG	Skupština Crne Gore
TS	Tužilački savjet
UAI	Uprava za antikorupcijsku inicijativu
UC	Uprava carina
UIS	Uprava za igre na sreću
UN	Ujedinjene nacije
UNHCR	Visoki komeserijat za izbjeglice
UP	Uprava policije
USPNFT	Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma
UZK	Uprava za kadrove
VDT	Vrhovno državno tužilaštvo
VS	Vrhovni sud
ZZŠ	Zavod za školstvo
ZZZ	Zavod za zapošljavanje
ZZZI	Zavod za zbrinjavanje izbjeglica

ANEKS 1	283
PREPORUKE OEBS/ODIHR ZA IZBORNI ZAKON I TEKST PREDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZBORU ODBORNIKA I POSLANIKA	283
ANEKS 2	285
UPRAVA ZA KADROVE: PROGRAM OBUKE - OPŠTI UPRAVNI POSTUPAK	285
KONCEPT ZA NOVI ZAKON O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA SA PREPORUKAMA ("Policy paper" o državnim službenicima i namještenicima) - STRATEŠKI DOKUMENT	289
ANEKS 3	318
ANALIZA POTREBE IZMJENE USTAVA U DIJELU ODREDBA KOJE SE ONOSE NA SUDSTVO I DRŽAVNO TUŽILAŠTVO	318
PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDSKOM SAVJETU	318
PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA	319
PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOM TUŽILAŠTVU	320
SUDSKI POSLOVNIK	320
GODIŠNJI PROGRAM KONTINUIRANE EDUKACIJE SUDIJA I TUŽILACA	321
TABELARNI PREGLED RJEŠAVANJA ZAOSTALIH PREDMETA IZ 2009. I RANIJIH GODINA	326
ANEKS 4	328
PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KRIVIČNOG ZAKONIKA - IMPLEMENTACIJA PREPORUKA GRECO IZ TREĆE RUNDE EVALUACIJE	328
PRVI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI MJERA IZ AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA SA IZVJEŠTAJEM TRIPARTITNE KOMISIJE - NACIONALNA KOMISIJA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	330
IZVJEŠTAJ TRIPARTITNE KOMISIJE O ANALIZI PREDMETA IZ OBLASTI KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA ZA 2010.GODINU	461
PREGLED RJEŠAVANJA ZAOSTALIH PREDMETA IZ 2010. I RANIJIH GODINA NA DAN 30.06.2011.	478
ANEKS 5	497
IZVJEŠTAJ O OKONČANIM PRETRESIMA ZA ORGANIZOVANI KRIMINAL	497
ANEKS 6	498
NAČELNI PRAVNI STAV- PRIHVATANJE PRAVNE PRAKSE EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U POGLEDU VISINE NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG POVREDE ČASTI I UGLEDA UČINJENE PUTEM MEDIJA	498
IZVJEŠTAJ O PREDMETIMA KOJI SU U TOKU KOD SUDOVA U CG, A KOJI SE ODNOSI NA KRIVIČNE PREDMETE ZBOG KRIVIČNIH DJELA SA ELEMENTIMA NASILJA NAD NOVINARIMA	500
PREGLED STANJA PREDMETA O NAKNADI ŠTETE ZBOG POVREDE UGLEDA, ČASTI ILI PRAVA LIČNOSTI PUTEM MEDIJA, KOJI SU U RADU KOD SUDOVA 2010 I 2011. GODINE	503
ANEKS 7	513
IZVJEŠTAJ O POSTUPKU PREDLAGANJA KANDIDATA NVO-A ZA ČLANOVE SAVJETA ZA SARADNJU VLADE CRNE GORE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA I RADU KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE LISTE KANDIDATA	513
DRUGI IZVJEŠTAJ O POSTUPKU PREDLAGANJA KANDIDATA NVO-A ZA ČLANOVE SAVJETA ZA SARADNJU VLADE CRNE GORE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA PO PONOVLJENOM JAVNOM POZIVU	515
ODLUKA O OBRAZOVANJU SAVJETA ZA SARADNJU VLADE CRNE GORE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA	516
	281

POSLOVNIK O RADU SAVJETA ZA SARADNJU VLADE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA.....	521
SPISAK DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA ZADUŽENIH ZA SARADNJU SA NVO	526
ANEKS 8	529
POSEBAN IZVJEŠTAJ ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE O OSTVARIVANJU PRAVA NA POVRAĆAJ IMOVINSKIH PRAVA I OBEŠTEĆENJE (mart 2011.)	529
POSEBAN IZVJEŠTAJ O STANJU LJUDSKIH PRAVA MENTALNO OBOLJELIH LICA SMJEŠTENIH U USTANOVAMA (Mart 2011.)	550
NACIONALNA KONFERENCIJA “CRNA GORA – SVIJETLIJA TAČKA NA LGBT MAPI”	616
INFORMACIJA O SPROVODJENJU AKCIONOG PLANA ZA SPROVODJENJE STRATEGIJE ZA INTEGRACIJU OSOBA S INVALIDITETOM U CRNOJ GORI ZA 2010. GODINU	618
REZULTATI KAMPANJE “GOVORIMO U MOGUĆNOSTIMA”	634
KAMPANJA “GOVORIMO O MOGUĆNOSTIMA” 2011	635
INFORMACIJA O ZASTUPLJENOSTI MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U JAVNIM SLUŽBAMA,ORGANIMA DRŽAVNE VLASTI I LOKALNE SAMOUPRAVE (JUN 2011)	638
ANEKS 9	667
OEBS/UNHCR: ISTRAŽIVANJE MEĐU RASELJENIM I INTERNO RASELJENIM LICIMA U KOLEKTIVNIM VIDOVIMA SMJEŠTAJA I U PRIVATNOM SMJEŠTAJU U BLIZINI / STATISTIČKE INFORMACIJE (Crna Gora, april 2011)	667

1. AKCIONI PLAN JAČANJA ZAKONODAVNE I KONTROLNE ULOGE SKUPŠTINE CRNE GORE

PRIORITET 1: POJAČATI ZAKONODAVNU I NADZORNU ULOGU

Mjera 1: Donošenje zakona o izboru odbornika i poslanika

PREPORUKE OEBS/ODIHR ZA IZBORNI ZAKON I TEKST PREDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZBORU ODBORNIKA I POSLANIKA

Saglasno Ustavnom zakonu za sprovođenje Ustava Crne Gore, osnovni zadatak Radne grupe je da usaglasi sa Ustavom Zakon o izboru odbornika i poslanika, posebno u odnosu na biračko pravo i autentičnu zastupljenost u skupštinama manjinskih naroda i manjinskih nacionalnih zajednica.

Istovremeno, Radna grupa je zadužena da u ovom postupku razmotri sve predloge iz Preporuka OEBS/ODIHR i ugradi ih u Tekst predloga zakona, gdje je to moguće i u skladu sa pravnim sistemom i prihvaćenom dobrom praksom.

U tom cilju, a saglasno pravnom sistemu, principima pravno-tehničke i terminološke obrade pravnih normi i uvažavajući dosadašnja iskustva i dobru praksu u izbornom procesu, Radna grupa je prihvatila znatan (najveći) broj preporuka i, saglasno navedenim principima, na odgovarajući način ih ugradila u Tekst predloga zakona.

Prihvaćene su i, na odgovarajući način, u cjelini ili djelimično, ugrađene kao rješenja u Tekst predloga zakona preporuke koje se odnose na:

PRAVNI (ZAKONSKI) OKVIR

- 1) dodjelu mandata kandidatima po redoslijedu na izbornoj listi (prep. A-1);
- 2) mogućnost da i građani samostalno nastupaju na izbore, a ne samo preko izbornih lista političkih partija (prep. A-2);
- 3) zabranu da kandidati sa izbornih lista budu članovi izbornih komisija (prep. A-3);
- 4) da se cenzus od 3% za učešće u raspodjeli mandata računa u odnosu na ukupan broj važećih glasova (prep. A-4);
- 5) javno objavljivanje izbornih rezultata (prep. A-6);
- 6) preciznost roka za prigovore i žalbe (prep. A-7);
- 7) nadležnost (autoritet) Državne izborne komisije u odnosu na odluke opštinskih izbornih komisija (prep. B-B);
- 8) pravo partija u izbornoj koaliciji za imenovanje članova u organe za sprovođenje izbora (prep. B-C);
- 9) obavezu opštinske izborne komisije da odluči koje dvije opozicione partije imaju pravo na člana u biračkom odboru (prep. B-D);
- 10) pravičnu raspodjelu predsjednika biračkih odbora između partija koje imaju pravo na stalne članove (prep. B-E).

SPROVOĐENJE IZBORA- IZBORNA ADMINISTRACIJA

- 11) uravnoteženu političku zastupljenost u organima za sprovođenje izbora (prep. B-9);
- 12) povećanje broja političkih partija u izbornim organima (prep. C-5);
- 13) profesionalizam u Državnoj izbornoj komisiji (prep. C-4);
- 14) da stalni članovi izbornih komisija budu diplomirani pravnici (prep. B-10);

- 15) obuku članova biračkih odbora (prep. B-13 i B-14);
- 16) ograničenje uslova za raspouštanje biračkih odbora i ponavljanje glasanja na biračkim mjestima (prep. B-18);
- 17) način predaje glasačkog listića od strane birača na biračkom mjestu (prep. B-21);
- 18) proceduru glasanja van biračkog mjesta - u kućnim uslovima (prep. B-24 i B-I).

Radna grupa je prihvatila i jedan broj preporuka koje se odnose na pitanja autentične zastupljenosti manjinskih naroda i manjinskih nacionalnih zajednica i rodnu ravnopravnost i biće ugrađene u Tekst predloga zakona, ali ovaj dio teksta još nije usaglašen u Radnoj grupi.

Radna grupa je konstatovala da se jedan broj preporuka odnosi na pitanja koja se uređuju drugim zakonima, pa se ne mogu ugraditi u ovaj zakon, odnosno ne pripadaju nadležnosti i zadatku ove radne grupe.

2. AKCIONI PLAN ZA OBLAST REFORME DRŽAVNE UPRAVE

PRIORITET 1. POJEDNOSTAVITI I SKRATITI UPRAVNE POSTUPKE

Mjera 2: Plan obuke službenika o implementaciji Zakona o opštem upravnom postupku

UPRAVA ZA KADROVE: PROGRAM OBUKE - OPŠTI UPRAVNI POSTUPAK

Ovaj programski segment ima za cilj da upozna službenike sa osnovnim načelima opšteg upravnog postupka i upravnog spora, načinom pokretanja postupka, pravilima i procedurama u postupku, načinom ostvarivanja prava i njihovom zaštitom. Namijenjen je službenicima koji u obavljanju svojih redovnih aktivnosti postupaju po Zakonu o opštem upravnom postupku, bilo da su to službenici koji vode prvostepeni upravni postupak, službenici koji vode drugostepeni upravni postupak ili državni službenici koji do sada nijesu vodili upravni postupak, niti rješavali predmete u upravnom postupku, a pripremaju se za te poslove i zadatke, odnosno potrebno im je osvežiti znanje, kako bi se pripremili za samostalno vođenje postupka.

U zavisnosti od ciljne grupe ovaj program obuke sadrži i različite teme za različite polaznike, podijeljene po tematskim cjelinama u trajanju od dva odnosno tri dana u zavisnosti od složenosti predmetne materije.

Pohadjanje ove obuke ima za cilj da se ojačaju administrativni kapaciteti službenika koji postupaju po Zakonu o opštem upravnom postupku, odnosno pripremaju se za postupanje po Zakonu, a ista proizilazi i iz Akcionog plana za praćenje sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije, gdje u dijelu oblasti državne uprave kao jedna od aktivnosti predviđena i izrada Programa i Plana obuke za implementaciju Zakona o opštem upravnom postupku, kao i identifikacija polaznika obuka po institucijama.

TEMA: OPŠTI UPRAVNI POSTUPAK

Cilj obuke:

Upoznavanje državnih službenika sa osnovnim institutima i načelima opšteg upravnog postupka u cilju osposobljavanja istih za samostalno vođenje upravnog postupka i rješavanje u upravnom postupku.

Ciljna grupa:

Državni službenici koji do sada nijesu vodili upravni postupak, niti rješavali predmete u upravnom postupku (koji imaju do 3 godine radnog iskustva), a pripremaju se za te poslove i zadatke, odnosno potrebno im je osvežiti znanje, kako bi se pripremili za samostalno vođenje postupka.

Sadržaj obuke:

I dan • Stranke u upravnom postupku • Pokretanje postupka • Vrste upravnih postupaka (prethodni, skraćeni, ispitni) • Prethodno pitanje • Dokazna sredstva • Rješenje • Zaključak • <u>Radionica</u>	II dan • Žalba • Postupak prvostepenog organa po žalbi • Postupak drugostepenog organa po žalbi • Izvršnost, konačnost, pravosnažnost • Izvršenje	III dan • Pojam upravnog spora • Stranke u upravnom sporu • Akti koji se ne mogu osporavati u upravnom sporu • Postupak suda po tužbi • Vrste upravnih sporova • Odluke upravnog suda • Vanredna pravna sredstva u upravnom sporu • <u>Radionica</u>
--	--	--

Metod predavanja:

Prezentacija, praktični primjeri, interakcija, radionice,

Trajanje: 3 dana

Termin realizacije:

Termin realizacije će biti predviđen kvartalnim Planovima realizacije obuka, dostavljen svim organima i objavljen na itnernet stranici Uprave za kadrove

Šta dobijamo pohadjanjem obe obuke

Pohadjanjem ove obuke službenik je savladao osnovna načela i institute opšteg upravnog postupka, kroz interakciju sa predavačima i ostalim učesnicima seminara ima mogućnost razmjene znanja i iskustava, i kroz praktičan rad pokazuje stepen samostalnosti za postupanje po Zakonu o opštem upravnom postupku.

TEMA : PRVOSTEPENI UPRAVNI POSTUPAK

Cilj obuke:

Proširivanje znanja i razmjena iskustava kod postupanja po Zakonu o opštem upravnom postupku

Ciljna grupa:

Službenici koji vode prvostepeni upravni postupak

Sadržaj obuke:

I dan • Stranke u upravnom postupku • Pokretanje postupka • Vrste upravnih postupaka (prethodni, skraćeni, ispitni) • Prethodno pitanje • Dokazna sredstva • Rješenje • Zaključak • <u>Radionica</u>	II dan • Žalba • Postupak prvostepenog organa po žalbi • Izvršenje • Vanredna pravna sredstva • <u>Radionica</u>
---	---

Metod predavanja:

Prezentacije, praktični primjeri, interakcija, radionice

Trajanje: 2 dana

Termin realizacije:

Termin realizacije će biti predviđen kvartalnim Planovima realizacije obuka, dostavljen svim organima i objavljen na itnernet stranici Uprave za kadrove.

Šta dobijamo pohadjanjem obe obuke

Pohadjanjem ove obuke službenik se kroz predavanja, praktične primjere, razmjenu iskustava i dobru praksu stručno osposobio za samostalno vođenje prvostepenog upravnog postupka. Službenici imaju mogućnost da postave i rješavaju određene nedoumice u praksi kod primjene Zakona o opštem u upravnom postupku.

TEMA : DRUGOSTEPENI UPRAVNI POSTUPAK

Cilj obuke: Proširivanje znanja i razmjena iskustava kod postupanja službenika u drugostepenom upravnom postupku

Ciljna grupa:

Službenici koji vode drugostepeni upravni postupak

Sadržaj obuke:

I dan • Postupak drugostepenog organa po žalbi • Odluke drugostepenog organa • Izvršnost, konačnost, pravosnažnost • Izvršenje • Vanredna pravna sredstva	II dan • Pojam upravnog spora • Stranke u upravnom sporu • Akti koji se ne mogu osporavati u upravnom sporu • Postupak suda po tužbi • Vrste upravnih sporova • Odluke upravnog suda • Vanredna pravna sredstva u upravnom sporu • <u>Radionica</u>
--	---

Metod predavanja:

Prezentacije, praktični primjeri, interakcija, radionice

Trajanje: 2 dana**Termin realizacije**

Termin realizacije će biti predviđen kvartalnim Planovima realizacije obuka, dostavljen svim organima i objavljen na itnernet stranici Uprave za kadrove

Šta dobijamo pohadjanjem ove obuke

Pohadjanjem ove obuke službenik se kroz predavanja, praktične primjere, razmjenu iskustava i dobru praksu stručno osposobio za vođenje drugostepenog postupka. Službenici imaju mogućnost da postave i rješavaju određene nedoumice u praksi kod postupanja u drugostepenom upravnom postupku.

OPŠTE INFORMACIJE**Mjesto održavanja obuka**

Sve obuke u organizaciju Uprave za kadrove održavaju se u sledećim prostorijama:

U Podgorici, zgrada Uprave za kadrove, ul.Jovana Tomaševića 2a

U Baru, zgrada Opštine Bar

U Bijelom Polju, zgrada Privrednog suda

U Rožajama, osnovna škola „Mustafa Pećanin“

Po potrebi, Uprava za kadrove može seminare organizovati i u drugim opštinama.

Plan realizacije obuka

Program obuke je planiran da se realizuje dva puta mjesečno i tačno utvrđeni termini za određene ciljne grupe će biti blagovremeno dostavljeni svim institucijama i objavljeni na sajtu Uprave za kadrove.

Prijava na obuku

Obrazac za prijavu na obuku nalazi se na sajtu Uprave za kadrove, www.uzk.co.me, a isti će prilikom poziva na obuku biti dostavljen svim polaznicima.

Odjava sa obuke

U slučaju opravdane nemogućnosti pohađanja obuke, polaznik je dužan najkasnije 2 dana prije održavanja iste da se odjavi na propisanom obrascu koji se nalazi na sajtu Uprave za kadrove.

Predavači

Za realizaciju Programa „Opšti upravni postupak“ angažujemo stručnjake iz akademske sfere, Upravnog suda i državne uprave sa bogatim iskustvima iz predmetne materije.

Sredstva za realizaciju Programa obuke

Sredstva za realizaciju Programa obuke obezbjeđena su u Budžetu Crne Gore i službenicima je omogućeno da besplatno pohađaju ove obuke.

PRIORITET 3. UNAPRIJEDITI SISTEM ZAPOŠLJAVANJA, NAGRAĐIVANJA I NAPREDOVANJA (CAREER SYSTEM, MERIT BASED) U JAVNOJ UPRAVI, UTVRĐIVANJEM OBJEKTIVNIH KRITERIJUMA

Mjera 1: Prijedlog zakona o državnim službenicima i namještenicima

KONCEPT ZA NOVI ZAKON O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA SA PREPORUKAMA ("Policy paper" o državnim službenicima i namještenicima) - STRATEŠKI DOKUMENT

Prof. Dr Ljubomir Sekulić

Doc. Dr Dražen Cerović

u saradnji sa

Dr. Hans-Achim Roll

A. PREPORUKE

Donošenje novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima je jedan od prioriteta Strategije reforme javne uprave u Crnoj Gori ("Aurum") 2011-2016. godine. Ovaj dokument ima za cilj predstavljanje i obrazlaganje sljedećih strateških preporuka novi zakon:

Preporuka 1: Principe službeničkog sistema potrebno je regulisati jednim okvirnim zakonom. Pojednosti bi trebale biti uređene podzakonskim aktima baziranim na jasnoj nadležnosti pomenutog okvirnog zakona.

Preporuka 2: Potrebno je redefinisati i ojačati nadležnosti Uprave za kadrove naročito u pogledu razvoja i upravljanja kadrovima i učestvovanja u izradi nacrtu zakona i podzakonskih akata. Uprava za kadrove će osigurati jedinstvene i objektivne standarde u procesu zapošljavanja. Ministarstvo unutrašnjih poslova će i dalje vršiti nadzor nad radom Uprave, a Uprava bi trebala tijesno da sarađuje i sa Ministarstvom finansija.

Preporuka 3: Upravi za kadrove se moraju obezbijediti neophodni zakonski instrumenti i resursi za implementiranje propisa i politike razvoja iz oblasti službeničkog sistema i permanentno jačati njene kapacitete.

Preporuka 4: Zakon bi trebao obezbijediti homogeni pravni režim za sva radna mjesta, na kojima rade službenici, koji vrše javna ovlašćenja, a koja su predviđena propisima. U suštini ovo bi trebalo da uključi službenike na opštinskom nivou, službenike koji vrše upravne poslove i službenike u okviru

zakonodavne i sudske vlasti koji vrše javna ovlašćenja. Posebni aspekti mogu biti propisani pojedinačnim propisima. Tehnička podrška bi trebala biti isključena iz domena državne uprave.

Preporuka 5: U pogledu sistema zarada, samo osnovni principi koji osiguravaju predvidiv, pravedan i jedinstven sistem bi trebali biti uključeni u zakon. Pojednostoj treba da budu obuhvaćene posebnim zakonom (ili podzakonskim aktom).

Preporuka 6: Zakon o radu bi trebalo primjenjivati na državne službenike samo supsidijarno, dok bi isti trebao u potpunosti definisati radne odnose svih zaposlenih u javnom sektoru (zajedno sa kolektivnim ugovorima).

Preporuka 7: Osnovne principe Zakona o državnoj upravi koji se odnose na službenički sistem potrebno je uključiti u Zakon o državnim službenicima i namještenicima.

Preporuka 8: Zapošljavanje državnih službenika nije dopušteno po osnovu ugovora o djelu. Odredbe koje definišu izuzetke trebaju biti krajnje restriktivne (nadležnost Uprave za kadrove).

Preporuka 9: Po pravilu, državni službenici treba da zasnivaju radni odnos na neodređeno vrijeme; zapošljavanje na određeno vrijeme se treba ograničiti na izuzetne slučajeve koji se moraju definisati zakonom.

Preporuka 10: Zapošljavanje u državnim organima spovodiće se u skladu sa opštim okvirom potrebnih kompetencija kao i po posebnim koji će biti propisani podzakonskim aktima.

Preporuka 11: Sistem klasifikacije potrebno je definisati tako da obezbijedi sistem od četiri nivoa (starješine organa, rukovodeća lica, eksperti, izvršno osoblje). Ekspertski i izvršni nivo mogu biti podijeljeni na tri ili četiri nivoa, sa posebnim zvanjima za svaku podgrupu.

Preporuka 12: Novi sistem klasifikacija se može primjenjivati na sveobuhvatan način kada novi zakon stupi na snagu

Preporuka 13: Kandidati za pripravnička radna mjesta u državnim organima biraju se putem godišnjeg nacionalnog konkursa koji ima za cilj formiranje jedne ili više grupa kandidata koji ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa u državnom organu. Kandidati za koje je putem nacionalnog konkursa utvrđeno da ispunjavaju tražene uslove za zasnivanje radnog odnosa moraju proći kroz postupak provjere sposobnosti prije konačnog odabira koji će se vršiti po proceduri sistema zasnovanog na zaslugama (za alternativna rješenja pogledati tačku 7.2). Izuzetak prilikom zapošljavanja i odabira kadra za specifična radna mjesta može se sprovesti uz saglasnost Uprave za kadrove. Procedura za nacionalni konkurs i konkurs za specifična radna mjesta se sprovodi pod nadležnošću Uprave za kadrove.

Preporuka 14: Povećanje zarade bez promjene radnog mjesta ili zvanja ostvaruje se u skladu sa pravilima napredovanja u službi.

Preporuka 15: Zapošljavanje i odabir za rukovodeća mjesta (sa različitim radnim mjestima/zvanjem), osim za starješine organa, sprovodi se kroz proceduru internog oglasa za cijelu državnu upravu, a ako se ovaj postupak pokaže neuspješnim, onda kroz proces javnog oglasa (za alternative pogledati tačku 7.3).

Preporuka 16: Provjera sposobnosti za rukovodeća lica vrši se u skladu sa utvrđenim Okvirom potrebnih kompetencija pred posebnom komisijom za provjeru sposobnosti u Upravi za kadrove. Provjera sposobnosti ima za cilj procjenjivanje sposobnosti kandidata. Konačnu odluku donosi određeni starješina organa, uzimajući u obzir samo kandidate koji posjeduju tražene kompetencije.

Preporuka 17: Metode provjere sposobnosti treba da obezbijede uspješnu procjenu sposobnosti koje određena funkcija/nivo zahtijeva. Stanardi trebaju biti precizno postavljeni. Pisani test treba da nosi veću težinu od intervjua i da bude anonimno pregledan.

Preporuka 18: Proces zapošljavanja treba dokumentovati na odgovarajući način u cilju obezbjeđivanja transparentnosti.

Preporuka 19: Novozaposleni državni službenici moraju biti na probnom radu određeno vrijeme; Potreba za uvođenjem probnog rada uslovljena je činjenicom da državni službenici u principu zasnivaju radni odnos na neodređeno vrijeme. Međutim, ovo bi se trebalo odnositi samo na kandidate koji zasnivaju radni odnos u državnom organu; u slučaju kada je u pitanju unapređenje državnog službenika u više zvanje neće se zahtijevati nov probni rad .

Preporuka 20: Sistem prava i obaveza bi trebao biti utvrđen u skladu sa opštim propisima o radu, uzimajući posebno u obzir zakone Evropske unije koji regulišu prava iz rada i u vezi sa radom.

Preporuka 21: Unaprijediti sistem ocjenjivanja u skladu sa tačkom 9.2.

Preporuka 22: Zakonski okvir za horizontalnu mobilnost treba da prati gore navedene principe, koji imaju za cilj uspostavljanje balansa između interesa države sa velikom fleksibilnošću što se tiče unapređenja službenika s jedne strane, i odgovarajuće zaštite pojedinih državnih službenika od samovoljnih odluka i onih odluka koje se ne rukovode principom zaslug, s druge strane.

Preporuka 23: Sistem integriteta za državne službenike treba urediti na jedinstven način u okviru Zakona o državnim službenicima. U pogledu sadržaja sistem integriteta treba pratiti uputstva OECD-a.

Preporuka 24: Zakonom utvrditi pravo i obavezu državnih službenika na obuke, kao i obavezu države da obezbijedi iste. Podzakonskim aktima urediti postupke i organizaciju.

Preporuka 25: Unaprijediti sistem disciplinskog postupka u skladu sa tačkom 13.2.

Preporuka 26: Ojačati stabilnost sistema zapošljavanja u državnoj upravi. Razlozi za prestanak radnog odnosa biće propisani Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Razlozi za odlazak u penziju i razrješenje državnih službenika dati su u tački 14.2

Preporuka 27: Novim Zakonom treba urediti mogućnost angažmana i prestanka istog za određene kategorije savjetnika u ministarstvima bez posebnog obrazloženja, ukoliko lice ne uživa povjerenje starješine organa (politički savjetnici nijesu državni službenici).

Preporuka 28: Državne službenike koji su reorganizacijom ili ukidanjem organa proglašeni tehnološkim viškom rasporedjivati, na radna mjesta u jednom ili više organa uprave; osnov za njihovo raspoređivanje je plan integrisanja čiji je cilj srazmjerna raspodjela službenika.

Preporuka 29: Raspoređivanje državnih službenika na radna mjesta koja ne odgovaraju njihovom zvanju tj. stručnoj spremi, treba da predstavlja izuzetak.

Preporuka 30: Prestanak radnog odnosa treba koristiti samo kao krajnju mjeru, i to samo za one državne službenike koji se ne mogu rasporediti na drugo radno mjesto u skladu sa planom integrisanja (čak ni na niža radna mjesta). U ovom slučaju, državni službenici trebaju biti uvršćeni na listu čekanja za raspored, obezbijediti im otpremninu ili druge vrste nadoknade u skladu sa zakonom.

Preporuka 31: Formiranje personalnog dosijea i centralne kadrovske evidencije za svakog državnog službenika trebaju biti uređeni zakonom, dok detalji u pogledu sadržine dosijea trebaju biti regulisani podzakonskim aktima.

Preporuka 32: Ojačati status Komisije za žalbe i obezbijediti punu samostalnost u radu.

Preporuka 33: Ovim zakonom treba regulisati pravo državnih službenika na sindikalno organizovanje i članstvo u drugim profesionalnim udruženjima, kao i pravo na imenovanje predstavnika iz sindikata ili drugog udruženja kao savjetnika u pitanjima koja se tiču zasnivanja radnog odnosa.

Preporuka 34: Cilj prelaznih odredbi je da sa jedne strane zaštite položaj državnih službenika, a s druge strane, da obezbijede sprovođenje ciljeva reforme. Ovo podrazumjeva da se u određenom vremenskom periodu obezbijedi paralelna primjena postojećeg i novog zakona u pojedinim segmentima.

B. UVOD

Crnogorska Vlada opredijeljena je da nastavi sa aktivnostima vezanim za reformu državne uprave, koja je započeta **Strategijom reforme državne uprave za period 2002-2009**, koja je usvojena u martu 2002.godine. Država Crna Gora stekla je nezavisnost 2006.godine, što je zahtijevalo formiranje i osnivanje neophodnih institucija u cilju obezbjeđivanja svih neophodnih funkcija samostalne države. Kako je u tom periodu započeta implementacija navedene strategije to je bilo potrebno izvršiti određene promjene i priagodjavanje novim potrebama. Jedan od razloga za nastavak daljih reformi na putu ka članstvu u EU je i definisanja daljeg pravca reforme javne uprave.

Stoga je Strategija iz 2002. godine pretrpjela određene promjene što za rezultat ima novi strateški dokument **Strategija reforme javne uprave ("Aurum") 2011-2016. godine**. "Aurum" ima za cilj da obezbijedi osnovna uputstva za dalje aktivnosti na tri prioriteta polja: državna uprava, lokalna samouprava i javne službe. Glavni ciljevi su:

- Nastavak pripreme Crne Gore za pristupanje EU
- Vodjenje *acquis-a* nakon pristupanja EU
- Nastavak transformisanja i modernizovanja ekonomije i društva
- Nastavak pružanja usluga svim građanima

Jedan od elemenata reforme agende je priprema novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima koji će imati za cilj dalje unapređenje i harmonizaciju sistema državne uprave sa evropskim standardima i najboljim praksama. Ovo pitanje je takođe jedna od oblasti interesovanja posljednjeg Izvještaja Evropske komisije i glasi: **"Potrebni su značajni naponi u uspostavljanju profesionalne, odgovorne i na principu zasluga orijentisane državne uprave, oslobođene od političkog miješanja."** (Enlargement Strategy and Main Challenges 2009-2010, str. 48). "Aurum" navodi sedam oblasti koje su od posebnog značaja za reformu sistema državne uprave:

- jačanje principa zasluge
- poboljšanje mobilnosti unutar državne službe
- harmonizacija sistema klasifikacije za opisom posla
- unapređivanje sistema integracije (nekompatibilnost, Etički kod, konflikt interesa)
- poboljšanje mehanizama za razvoj karijere
- poboljšanje sistema disciplinske odgovornosti
- unapređenje upravljanja ljudskim resursima

- unapređenje centralne kadrovske evidencije

Sa opšte tačke gledišta, na sljedeća **ključna pitanja** bi se trebala obratiti posebna pažnja: pravni osnov za definisanje statusa državnih službenika; efikasne strukture za upravljanje, koordinaciju i kontrolu državne službe; kvalifikovanost državnih službenika koja se obezbjeđuje zapošljavanjem na osnovu sposobnosti; efikasna evaluacija i sprovođenje obuka; odgovarajući sistem prava i obaveza državnih službenika koji će definisati odgovornosti i nadležnosti državnih službenika, kao i njihovu nepristrasnost i integritet.

C. STRATEŠKE PREPORUKE ZA NOVI ZAKON O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA

1. Pravni osnov za državnu službu

1.1. Opšte odredbe

Većina zemalja uglavnom ima obimne zakone iz ove oblasti, a dodatno ponekad i čitav jedan niz posebnih zakona koji se bave određenim oblastima službeničkog sistema, dok su tehnički detalji obuhvaćeni podzakonskim aktima. U pogledu strukture zakona o državnim službenicima, u obzir bi trebalo uzeti dva aspekta: prvo odnos između **opštih i posebnih zakona**, i kao drugo veza između **zakona i podzakonskih akata**.

Izbjegavanje raslojavanja službeničkog sistema trebao bi biti ključni prioritet u ovoj oblasti. Ovo se može postići usvajanjem okvirnog zakona, koji će biti primjenljiv u svim područjima službeničkih odnosa, dok bi posebni zakoni za određena područja uvijek trebali biti izuzetak. Ovi posebni zakoni bi trebali biti ograničeni samo na specifična područja. Razlog tome je činjenica da sveobuhvatni zakoni, u pokušaju da regulišu specifična polja službeničkog sistema, rizikuju narušavanje jedinstva tog sistema. Ovdje treba naglasiti činjenicu da svi državni službenici vrše iste obaveze i podliježu istim principima, pri čemu se očuvanje i jačanje jedinstva službeničkog sistema vezuje za male države.

Aдекватno balansiranje stepena zastupljenosti propisa u primarnom i sekundarnom zakonodavstvu je takođe vrlo važno, posebno u zemljama koje se nalaze u tranziciji, kao što je slučaj sa Crnom Gorom. Ukoliko je previše detalja obuhvaćeno primarnim zakonodavstvom, Vlada gubi **fleksibilnost da prilagodi sistem** u skladu sa promjenama i finansijskim potrebama. Dakle, zakonom treba regulisati principe službeničkog sistema, a promjenljive detalje regulisati sekundarnim zakonodavstvom, što povlači za sobom sljedeću prednost: česte promjene u primarnom zakonodavstvu će opet otvoriti političku debatu o ovoj oblasti u vezi sa svakim predloženim amandmanom, dok će adaptacije koje su implementirane u sekundarnom zakonodavstvu izbjeći politizaciju. Ovaj pristup ne bi trebao da oduzme Skupštini njene kontrolne funkcije, zato što se Skupština u svakom trenutku može baviti određenim pitanjem od posebnog značaja. U nekim sistemima, uvedeni su čak i dodatni proceduralni mehanizmi u cilju jačanja uloge Skupštine u pogledu podzakonskih akata, usvojenih od strane izvršnih organa.

1.2. Zakonski okvir

Oblast službeničkog sistema treba regulisati okvirnim zakonom, koji će uključiti **principe i opšte standarde upravljanja** koji će se primjenjivati na sve državne službenike. Treba isključiti odstupanje od ovih principa i osnovnih normi u posebnim zakonima; posebni zakoni moraju biti ograničeni na utvrđivanje posebnih djelova službeničkog sistema, u cilju obezbjeđivanja jedinstvenog službeničkog sistema. Podzakonskim aktima (sekundarnim

zakonodavstvom) urediće se procedure i pojedinosti. Primarnim zakonodavstvom treba eksplicitno utvrditi organe koji će biti nadležni za doniošenje podzakonskih akata.

Preporuka 1: Načela službeničkog sistema treba regulisati okvirnim zakonom, dok će pojedinosti biti utvrđene podzakonskim aktima

2. Upravljanje ljudskim resursima

2.1 Opšte odredbe

Treba razlikovati dva nivoa upravljanja ljudskim resursima: **mikro i makro nivo upravljanja**.

Mikro nivo se odnosi na **svakodnevno upravljanje i usmjeravanje rada** državnih službenika, od strane određenog rukovodioca i određene organizacione jedinice za upravljanje ljudskim resursima u državnom organu u kojem je državni službenik zasnovao radni odnos.

Makro nivo se bavi horizontalnim pitanjima koja imaju za cilj **koordinaciju i koherentost upravljanja državnom službom**.

Postoje dva glavna modela institucionalnog organizovanja: prvi je model sa manje-više nezavisnom nadležnošću za horizontalno upravljanje i koordinaciju, i drugi je model koji obezbjeđuje odgovornost predsjednika Vlade ili ministra za državnu upravu (u našem slučaju ministra unutrašnjih poslova).

Treba takođe napraviti razliku u pogledu kapaciteta centralnog sistema upravljanja. Kod decentralizovanih sistema otvara se pitanje obima ovlašćenja resornih starješina, dok je odgovornost za definisanje strateških uputstava, pripremu zakona i nadzor nad radom decentralizovanih kadrovskih jedinica i dalje na centralizovanom nivou. Kod centralizovanog sistema upravljanja centralizovane su glavne funkcije i preporuke u pogledu upravljanja i nadzora kadrova. Praksa ukazuje na veću potrebu za reformom i unaprjeđenjem centralizovanog upravljanja. Teško je sprovesti ključne reforme kod decentralizovanog upravljanja.

2.2 Uprava za kadrove

Crna Gora je mala država pred kojom su brojni izazovi koji se tiču reforme državne uprave. Neophodno je izvršiti koncentraciju resursa u jednoj instituciji, odnosno u Upravi za kadrove koja bi i dalje bila u pod nadzorom resornog Ministarstva unutrašnjih poslova. Treba ojačati **nadležnosti Uprave za kadrove** u cilju poboljšanja efikasnost organa u oblasti upravljanja kadrovima. Treba naglasiti da ovo nije uobičajena praksa decentralizovanog sistema upravljanja mnogih sistema zapadne Evrope, ali je cjelishodno rješenje, obzirom na veličinu države. Nadležnost treba da obuhvati:

- razvoj i implementaciju Strategije službeničkog sistema ;
- pripremu nacrtu zakona i drugih akata, koji regulišu odnose u oblasti službeničkog sistema, kao i uputstava/standarda za upravljanje kadrovima, u koordinaciji sa Ministarstvom za unutrašnje poslove;
- organizacija, učestvovanje i nadzor nad postupkom zapošljavanja i procedure odabira službenika;

- učešće u planiranju kadrova;
- planiranje, sprovođenje, koordinacija i monitoring obuka državnih službenika;
- vođenje centralne kadrovske evidencije;
- utvrđivanje standarda u upravljanju državnom službom
- pružanje pomoći organima u pogledu primjene propisa o državnim službenicima i druga pitanja

Takođe, Uprava za kadrove treba da ima na raspolaganju **određene institute** za implemetaciju i jačanje navedenih nadležnosti (uključujući pravo na dostavljanje određenih informacija i dokumenata od drugih državnih organa, čije nepoštovanje povlači određeno sankcionisanje. Posebni i godišnji izvještaji Uprave za kadrove, koji se dostavljaju Vladi i Skupštini Crne Gore, treba da sadrže zaključke i preporuke o implementaciji i usklađenosti službeničkog sistema.

Uprava za kadrove će nastaviti da dostavlja izvještaje **Ministartsvu unutrašnjih poslova**, čime se obezbjeđuje da se o ovim pitanjima može raspravljati na Vladi.

Još jedan značajan organ, kada se tiče upravljanja ljudskim resursima, je **Ministarstvo finansija**. Ministarstvo finansija je direktno uključeno u sva finansijska pitanja; Ministarstvo bi takođe trebalo biti uključeno u kadrovska planiranja i slična pitanja. Zajedno sa Upravom za kadrove, Ministarstvo finansija treba da ima važnu ulogu tokom cjelokupnog trajanja postupka reforme službeničkog sistema, iz razloga što je zaduženo za politiku raspodjele sredstava institucijama - korisnicima budžeta.

Preporuka 2: Treba redefinisati nadležnosti Uprave za kadrove, naročito u pogledu razvoja i upravljanja kadrovima, izrade nacrtu zakona i podzakonskih akata. Uprava za kadrove će osigurati jedinstvene standarde u procesu zapošljavanja. Uprava za kadrove će i dalje biti pod nadzorom Ministarstva unutrašnjih poslova, uz ostvarivanje bliske saradnje sa Ministarstvom finansija.

Preporuka 3: Upravi za kadrove se moraju obezbijediti neophodni zakonski instrumenti i resursi za implementiranje propisa i jačanje njenih kapaciteta.

2.3 Komisija za žalbe

Komisija za žalbe je dio centralnog sistema državne uprave. Pojediniosti su date u tački 17.

3. Obuhvat zakona

3.1 Opšte odredbe

Državni službenici se zapošljavaju putem rješenja nadležnog državnog organa, u skladu sa novim Zakonom o državnim službenicima (analogno treba da postupaju jedinice lokalne samouprave koje zapošljavaju državne službenike). Državni službenici su dužni da se pridržavaju ustavnih i drugih zakonskih načela kao što su zakonitost, nepristrasnost, politička neutralnost, integritet i lojalnost.

Pravni status državnih službenika se mora razlikovati od statusa drugih službenika koji su zasnovali radni odnos putem ugovora i čiji je status određen Zakonom o radu. Zemlje EU prave jasnu razliku između ove dvije grupe. Evropski sud je usvojio dva kriterijuma koja se primjenjuju u definisanju poslova državnih službenika (u vezi sa Zakonom koji reguliše načelo slobodnog kretanja radnika, u članu 39 ECT-a): radna mjesta koja se odnose na vršenje javnih ovlašćenja definisana zakonom, kao i odgovornost za zaštitu opšteg državnog interesa. Drugi sistemi taksativno nabrajaju poslove i funkcije državnih službenika.

Postojeći Zakon o državnim službenicima i namještenicima razlikuje kategorije državnih službenika i namještenika. U suštini, Zakon se bavi pitanjem **državnih službenika i namještenika** na manje - više identičan način, jer se većina odredaba jednako primjenjuje na obje kategorije.

3.2 Ponovno definisanje horizontalnog i vertikalnog obuhvata

Cilj definisanja horizontalnog i vertikalnog obuhvata Zakona je uspostavljanje homogenog pravnog sistema za sva radna mjesta koja uključuju **vršenje ovlašćenja propisanih zakonom i odgovornosti za zaštitu opšteg državnog interesa**. Okvirni Zakonom će se obuhvatiti Poreska uprava i Uprava carina, dok će oblast zdravstva i obrazovanja, uključujući i univerzitete, biti isključena. Tehnička podrška (sekretarske usluge, kuriri, itd.) će takođe biti isključena.

Okvirnim Zakonom treba obuhvatiti službenike koji na **opštinskom nivou** vrše javna ovlašćenja, pri čemu će se podzakonskim aktima regulisati posebna pitanja.

Isti princip će se primjenjivati i na administrativno osoblje u **sudovima i u Skupštini** (ne uključujući poslanike). Ovo je važno u pogledu obezbjeđenja jedinstvenog službeničkog sistema u zemlji. Trebalo bi napraviti izuzetak za ona pitanja koja zahtijevaju posebna rješenja zbog specifičnosti zakonodavne i sudske vlasti. Navedena pitanja (npr. nazivi radnih mjesta) bi se mogla regulisati okvirnim Zakonom ili podzakonskim aktima.

3.3 Sistem zarada

Okvirni zakon bi trebao da reguliše osnovne elemente sistema zarada državnih službenika.

Za održivi sistem zarada relevantni su sljedeći principi:

- Obezbjedivanje zarada za državne službenike, koje će omogućiti pristojan život i koje će biti iznad minimalne zarade čak i za niža radna mjesta
- Obezbjedivanje veće transparentnosti i konzistentnosti ukupnog platnog sistema
- Obezbjedivanje pravednih i predvidljivih individualnih kriterijuma, koji odražavaju glavne razlike u poslovnim odgovornostima i vještinama

- Obezbjedivanje kriterijuma koji su jednostavni za sprovođenje
- Stvaranje takvih materijalnih pretpostavki koje će privući, motivisati i zadržati državne službenike koji posjeduju potrebne vještine.
- Kriterijumima se mora obezbijediti fiskalna održivost koja je u saglasnosti sa odgovarajućim IMF/WB sporazumima.

3.4 Zakon o radu

Zakon o radu bi trebao biti dopunskog karaktera i primjenjivaće se samo u slučajevima kada Zakon o državnim službenicima ne sadrži određene odredbe ili gdje eksplicitno upućuje na odredbe iz Zakona o radu (npr. u pogledu socijalnih prava državnih službenika). Nasuprot tome, Zakon o radu bi trebao biti primarni pravni izvor za službenike koji nijesu obuhvaćeni Zakonom o državnim službenicima.

3.5 Politički savjetnici

Politički savjetnici ne bi trebali da spadaju u grupu državnih službenika; oni treba da budu angažovani na **ugovornoj osnovi** shodno odredbama Zakona o radu i njihov angažman bi trebalo vezati za mandat politički pretpostavljenog lica (predsjednika države, predsjednika Skupštine, premijera ili ministra). Politički savjetnici treba da budu nadležni za pružanje stručnih savjeta svojim svojim pretpostavljenim funkcionerima u obavljanju državnih dužnosti. Na taj način, oni doprinose, iz političke perspektive, formulisanju i razvoju, implementaciji i prezentovanju politika i procjeni efikasnosti politika. Svoje dužnosti treba da obavljaju u skladu sa Zakonom i principom profesionalnog ponašanja. Međutim, oni ne bi trebali da imaju ovlašćenja za vršenje državne vlasti, ne bi trebali imati ovlašćenje za trošenje javnih sredstava ili vršenja drugih funkcija koje su u nadležnosti državne uprave. Treba napraviti jasno razgraničenje između političkih savjetnika i državnih službenika, ali je neophodno osigurati blisku saradnju između ove dvije grupe.

Preporuka 4: Zakonom obezbijediti homogeni pravni sistem za sve službenike koji vrše javna ovlašćenja, propisana Zakonom sa ciljem očuvanja opšteg državnog interesa. Treba obezbijediti jedinstvenu primjenu Zakona i na zaposlene u lokalnoj samoupravi, organima zakonodavne i sudske vlasti. Pojedina pitanja biće uređena posebnim zakonima. Zaposlene koji obavljaju poslove tehničke podrške treba isključiti iz sistema državne uprave.

Preporuka 5: U pogledu sistema zarada, treba obezbijediti osnovne principe koji obezbjeđuju predvidljiv, pravedan i jedinstven sistem regulisan okvirnim Zakonom. Pojednostosti će biti uređene posebnim zakonom ili podzakonskim aktom.

Preporuka 6: Zakon o radu će se primjenjivati na državne službenike samo supsidijarno, dok će se u potpunosti primjenjivati (zajedno sa kolektivnim ugovorima) na zaposlene u javnom sektoru koji nisu obuhvaćeni Zakonom o državnim službenicima.

4. Načela službeničkog sistema

4.1. Opšte odredbe

Većina zakona iz oblasti službeničkog sistema razrađuje načela rukovođenja službeničkim sistemom; u ovom kontekstu treba napraviti razliku između dva aspekta: **načela koja se bave statusom i službeničkim odnosima** i onih koji se odnose na **aktivnosti i poslove državnih službenika**. Navedena načela nisu samo opšta i deklarativna, već pružaju mogućnost razrade pojedinih instituta.

4.2. Osnovni principi

Osnovni principi koji se odnose na službenički sistem su sljedeći:

- Radni odnos državnog službenika treba definisati Zakonom na način da se obezbijedi sigurnost, odgovornost i pravna predvidljivost službeničkog sistema.
- Odluke vezane za državne službenike se trebaju zasnivati na zaslugama koje će obezbijediti pravičnost i efikasnost radnih odnosa;
- Državni službenici trebaju obavljati svoje dužnosti u skladu sa Ustavom, zakonima, drugim propisima i u skladu sa javnim interesom.
- Nepriistrasnost, politička neutralnost i integritet državnih službenika se mora obezbijediti putem odgovarajućeg sistema prava i obaveza, uključujući propise o konfliktu interesa;
- Rad državnog službenika treba da osigura efikasnosti i efektivnosti;
- Državni službenik mora u potpunosti biti odgovorni za vršenje poslova;
- Državni službenik mora osigurati da niko ne bude diskriminisan na osnovu religije, rase, pola, političkog ili drugog mišljenja, jezika, nacionalnog ili socijalnog porijekla i invaliditeta; pojedinih nediskriminacione politike obuhvaćeni su posebnim Zakonom o zabrani diskriminacije (uz poštovanje određenih direktiva EU protiv diskriminacije).
- Zaštititi stabilnost službeničkog sistema i radnih odnosa;
- Osigurati profesionalizaciju državnih službenika razvijanjem njihovih sposobnosti;
- Obezbijediti otvorenost i transparentnost u skladu sa Zakonom.

Preporuka 7: Uključiti u Zakon osnovne principe o državnim službenicima. Ovi principi trebaju biti sadržani u poglavlju o pravima i obavezama državnih službenika.

5. Vrste zapošljavanja

5.1 Opšte odredbe

Kako je već navedeno, državni službenici kao nosioci državne upravne vlasti, bi se trebali zapošljavati od strane države putem unilateralnog imenovanja (ili od strane nadležnog organa). Status državnog službenika bi se trebao povezati sa pozicijom **eksplicitno ustanovljenom sa pozicijom državnog**

službenika utvrđenom aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i budžetom. Zapošljavanje po ugovoru (npr. ugovori na određeno vrijeme) koje uključuje radna mjesta za državne službenike je u principu nedozvoljeno.

Što se tiče statusa državnih službenika, treba razlikovati **tri vrste**:

- Zapošljavanje na neodređeno vrijeme
- Zapošljavanje na određeno vrijeme
- Probni rad

5.2 Zapošljavanje na neodređeno i određeno vrijeme

U principu svi državni službenici bi trebali biti u mogućnosti da steknu status stalno zaposlenog (zapošljavanje na neodređeno vrijeme sa pravom razrješenja sa dužnosti u slučajevima koje propisuje Zakon o državnim službenicima i namještenicima). Probni rad će, u mnogim slučajevima, biti samo prelazna faza prije dobijanja rješenja.

Za određene slučajeve, kada se radi o zapošljavanju državnog službenika na **određeno vrijeme** i kada službenik također podliježe formalnoj proceduri zapošljavanja, ovaj proces treba biti omogućen kao izuzetak. Kako bi se izbjegla zloupotreba ovog instrumenta, kriterijumi i uslovi za zapošljavanje na određeno vrijeme trebaju biti navedeni u Zakonu ili u podzakonskim aktima. Odgovarajuće procedure zapošljavanja će, naravno, zavisiti od vrste zapošljavanja i prirode posla. Praktični primjeri ovoga su npr. potreba dodatnog lica za rad na nekom projektu, ili rukovodeće pozicije u određenim organizacijama (npr. regulatornim tijelima). Treba naglasiti da zapošljavanje na određeno vrijeme ne predstavlja zapošljavanje po ugovoru.

Preporuka 8: Zapošljavanje u državnoj službi koje uključuje radna mjesta državnih službenika treba biti prihvatljivo samo ako je radni odnos sa statusom državnog službenika a ne na osnovu ugovora. Odredbe koje definišu odstupanja trebaju biti krajnje restriktivne (djelovanje Uprave za kadrove).

Preporuka 9: U principu državni službenici treba da zasnivaju radni odnos na neodređeno vrijeme; zapošljavanje na određeno vrijeme se treba ograničiti na određene, izuzetne slučajeve koji se moraju zakonom definisati.

6. Putevi "karijere" u državnoj upravi, kategorije i klasifikacija

6.1 Opšte odredbe

Zapošljavanje u državnoj upravi se treba sprovoditi preko nadležnog organa za upravljanje kadrovima u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i/ili u skladu sa posebnim propisima koji regulišu zapošljavanje specifičnih kategorija službenika.

Podzakonskim aktima će se definisati posebne kategorije službenika, u skladu sa posebnim zahtjevima (npr. tehničke i naučne usluge, poljoprivredne ili usluge očuvanja životne sredine itd.).

Zvanja službenika ne moraju biti identična. Opšta i posebna zvanja moraju biti izjednačena, odnosno ekvivalentna u pogledu uslova za obavljanje poslova, koeficijenta i platnih razreda. (npr., izjednačiti starješinu meteorološke službe sa šefom službe u nekom ministarstvu)

Sistem klasifikacije je različito uređen na nivou zemalja Evropske unije. Generalno gledano, sistem klasifikacije odražava standardizovanu organizacionu šemu različitih organa uprave u određenoj zemlji, čiji je cilj pružanje podrške u uspostavljanju hijerarhijskog sistema i utvrđivanju racionalne strukture radnih mjesta. Ustaljeni pristup za klasifikaciju poslova koje obavljaju službenici u određenom zvanju se razlikuje po stručnoj spremi i uslovima u pogledu odgovornosti i složenosti poslova (npr. visok nivo upravljanja, srednji nivo upravljanja, ekspertski nivo, izvršni nivo itd)

6.2 Klasifikacija zvanja i procjena radnog mjesta

Sistem klasifikacije treba da sadrži neophodne funkcionalne razlike. U cilju ispunjavanja potreba i zahtjeva manjih administracija, kao što je slučaj u Crnoj Gori, neophodno je razlikovati sljedeće **funkcionalne nivoe**:

- Visoki državni službenici (visoki državni službenik/starješina u ministarstvu ili neka druga ekvivalentna pozicija).
- Rukovodeća lica (šefovi sektora ili odjeljenja u ministarstvima ili druga ekvivalentna pozicija).
- Eksperti (državni službenici koji ne predstavljaju rukovodeća lica, međutim, imaju visoku školsku spremu; ovaj nivo bi trebao biti podijeljen na 3-4 nivoa).
- Izvršno osoblje/državni službenici (državni službenici bez visoke stručne spreme; I ovaj nivo bi takođe trebao biti podijeljen na 3-4 nivoa).

Utvrđivanje sadržine posla radnog mjesta se mora spovesti na osnovu objektivnih i mjerljivih kriterijuma. Ovakva vrsta klasifikacije se ne odnosi na starješine organa i rukovodeća lica, s obzirom na njihovo mjesto unutar hijerarhijskog sistema. Pouzdane i konzistentne procedure se moraju primjenjivati kod ocjenjivanja kompleksnosti drugih radnih mjesta.

Podzakonska akta treba jasno da definišu formalne **zahtjeve za ulazak u svaki od navedenih nivoa radnog mjesta**; navedeni zahtjevi treba da uključe obrazovne kvalifikacije i radno iskustvo. Neophodno je precizno definisati pojam radnog iskustva, kao i da je određeno radno iskustvo adekvatno radnom mjestu (radno iskustvo može biti stečeno u/ili van organa državne uprave).

Preporuka 10: Zapošljavanje u državnim organima spovodiće se u skladu sa opštim okvirom potrebnih kompetencija kao i po posebnim koji će biti propisani podzakonskim aktima

Preporuka 11: Sistem klasifikacije bi trebao biti definisan tako da slijedi sistem od četiri nivoa (starješine organa, rukovodeća lica, eksperti, izvršno osoblje). Ekspertski i izvršni nivo mogu biti podijeljeni na tri ili četiri nivoa, sa posebnim zvanjima za svaku podgrupu.

Preporuka 12: Novi sistem klasifikacija se može primjenjivati na sveobuhvatan način kada novi zakon stupi na snagu

7. Zapošljavanje i odabir državnih službenika

7.1 Opšte odredbe

Zakonom treba utvrditi uslove za zapošljavanje u državnoj upravi; uslovi se mogu odnositi na sljedeće kriterijume: godine radnog iskustva, državljanstvo, potvrdu o školskoj spremi, ljekarsko uvjerenje, izvod iz kaznene evidencije itd.

Princip zasluga mora obezbijeden u svim fazama odabira i zapošljavanja. Svako imenovanje, odnosno postavljenje treba biti vanstranačko i sprovedeno u pravednoj i otvorenoj proceduri koja se zasniva na procjeni kvalifikacija i sposobnosti za obavljanje određenog posla. Cilj javnog konkursa je odabir najkompetentnije osobe za određeno radno mjesto.

U odnosu na gore navedeno treba napraviti sljedeće razlike:

- Zapošljavanje i odabir **za početne pozicije** u državnoj upravi ili na ekspertskom nivou (radna mjesta koja zahtijevaju visoku stručnu spremu) ili na nivou izvršnog osoblja (radna mjesta sa srednjom stručnom spremom) predstavlja najniži rang/zvanje unutar ekspertskog ili izvršnog nivoa.
- Zapošljavanje i odabir za „**visoke pozicije**” uključujući rukovodeća lica, ali ne i starješine organa.
- Zapošljavanje i odabir za starješine organa.

U Zakonu treba jasno navesti načela i postupke koji se tiču osiguranja kvaliteta samog procesa, dok će se podzakonskim aktima propisati pojedinosti (npr., sastav komisije za ocjenjivanje, struktura ocjenjivanja itd.).

7.2 Zapošljavanje i odabir kadra za početne pozicije

Kandidati za poziciju pripravnika u državnoj upravi bi trebali biti odabrani putem **godišnjeg nacionalnog konkursa**, koji bi, naravno, trebao biti javno objavljen da bi se osigurala javnost transparentnost postupka (moguće je predvidjeti slanje aplikacija elektronskim putem). Godišnji nacionalni konkurs ima za cilj uspostavljanje jedne ili više grupa kandidata koji su kvalifikovani za zasnivanje radnog odnosa u ministarstvu ili nekom drugom organu uprave. Primjena instituta nacionalnog konkursa će doprinijeti uspostavljanju jedinstvenog standarda zapošljavanja. Navedeni institut će obezbijediti zapošljavanje visoko kvalifikovanih pripravnika u državnoj upravi za obavljanje širokog spektra funkcija.

Grupno zapošljavanje ima za cilj uspostavljanje jedne ili više grupe kandidata koji su kvalifikovani za određenu grupu uporednih ili sličnih oblasti. Iz navedene grupe, ministarstva i drugi organi uprave će biti u mogućnosti da izaberu kandidata u skladu sa svojim potrebama.

Veličina svake grupe će zavisiti od potreba i zahtjeva organa državne uprave, i to:

- Jedna grupa za radna mjesta koja zahtijevaju opšta upravna znanja, i
- Posebne grupe kandidata u zavisnosti od posebnih oblasti (npr., IT, međunarodni odnosi, veterinarska oblast, pomorstvo i saobraćaj, itd.).

Broj grupa za zapošljavanje se može utvrditi na osnovu **planiranja** koje treba da sprovede Uprava za kadrove, uzimajući u obzir prosječnu stopu kandidata u proteklih 3 - 5 godina.

Pozicije pripravnika koje nijesu pokrivene opštim ili posebnim grupama, mogu biti popunjena primjenom procedure za popunu **određenog slobodnog radnog mjesta** Uprave za kadrove

Uprava za kadrove je odgovorna za sprovođenje godišnjeg nacionalnog konkursa, ili bilo kojeg drugog vida konkursa za popunu radnih mjesta u državnim organima. Treba razmotriti mogućnost osnivanja posebne komisije koja će biti odgovorna za postupanje u selekcionim procesima kako bi se osigurala nepristrasnost i transparentnost navedenog postupka. Moguća opcija za sastav komisije je da na primjer: tri člana budu imenovana iz Uprave za kadrove jedan član iz Generalnog sekretarijata Vlade, jedan član iz Ministarstva finansija i jedan član iz saveza sindikata i moguće još jedan spoljni član. Postupak selekcije treba da se zasniva na sljedećim principima:

- Metodi testiranja trebaju da odgovaraju zahtjevima moderne državne uprave. Podzakonskim aktima treba propisati pojedinosti.
- Neophodno je utvrditi rang listu kandidata (bez ograničenja u broju) koji su postigli zadovoljavajuće rezultate u postupku selekcije (npr. 80% ili više traženih uslova).
- Odluku o izboru kandidata donosi starješina državnog organa koji je zahtijevao popunu slobodnog radnog mjesta.

7.3 Zapošljavanje i odabir za više pozicije uključujući i pozicije rukovodećih lica

Napredovanje u više zvanje u okviru organa je moguće sprovoditi jedino u skladu sa principom zasluga. Ukoliko se napredovanje sprovodi po ovom principu može se sprovesti popuna slobodnog radnog mjesta, odnosno napredovanje putem javnog ili internog oglasa.

Državnim službenicima koji su već u službi je u interesu da se sprovodi interni oglas (i takođe možda i u interesu uprave, jer su ovi visoki službenici već upoznati sa radom javne uprave), međutim, javni oglas će osigurati veću transparentnost i jednak pristup državnoj službi.

Postoje tri opcije koje uspostavljaju balans između svih zainteresovanih strana:

- Prioritet internog oglasa (unutar određenog ministarstva ili unutar cijele državne uprave). Ako se ova procedura pokaže neuspješnom, radno mjesto treba da bude javno i otvoreno za sve druge službenike na javnom konkursu.
- Međutim, interni kandidati mogu biti u prednosti u poređenju sa ostalim kandidatima u smislu metoda koje su primjenjivane kao i procedure ocjenjivanja (npr. određeni broj dodatnih poena za interne kandidate). Ovo može predstavljati mehanizam napretka, koji je jedan od nekoliko podsticaja koji su na raspolaganju državnoj upravi.
- Ne treba davati prioritet internom oglasu, već svako slobodno radno mjesto da bude popunjeno putem javnog oglasa bez ikakvih prednosti i bonusa za interne kandidate.

Kvalifikovanost kandidata (kvalifikovanost treba biti utvrđena zakonom) treba ispitati prije nego se formira **interna komisija** unutar institucije koja zahtijeva popunu slobodnog radnog mjesta. Komisija uvijek treba da se sastoji od najmanje jednog predstavnika Uprave za kadrove; ostali članovi se moraju nalaziti makar na istom nivou radnog mjesta za koje se kandidat ispituje, naravno, rukovodeći nivo određene institucije treba da bude zastupljen u komisiji.

Podzakonskim aktima treba propisati zahtjeve za učestvovanje i procedure ocjenjivanja u komisiji (pogledati ispod). **Interna komisija** je obavezna da pripremi kratku listu sa ne više od tri rangirana kandidata među kojima će se vršiti odabir od strane starješine određene institucije. Ako starješina ne izabere najbolje rangiranog kandidata, trebalo bi biti obavezno da se navedu razlozi za njegovu/njenu odluku. Druga opcija bi bila da se organizuje naredna faza provjere sposobnosti (intervju) ispred starješine organa, u cilju odabira najpogodnijeg kandidata sa kratke liste.

7.4 Zapošljavanje i odabir starješina organa

Rukovodeća mjesta u ministarstvima i drugim upravnim organima obavljaju dužnosti na **granici između politike i upravljanja**. Zakonske odredbe koje se bave njihovim radnim odnosima trebaju imati za cilj stvaranje zajedničke kulture upravljanja, obezbjeđivanje među-sektorske mobilnosti, kao i usklađivanje pravila zapošljavanja sa specifičnim zahtjevima neutralne kompetencije, fokusirajući se više na opšte interese države sa jedne strane, i političke odgovornosti sa druge strane. Ovaj pristup zahtijeva balansiranje elemenata principa zasluga sa političkim zahtjevima i stvarnim potrebama. Sistem zasluga, a ne princip političkog imenovanja, bi trebao biti potpuno primjenljiv za zapošljavanje i proces odabira, dok bi se politički aspekti trebali uzeti u obzir na određenom nivou, kada je u pitanju prestanak radnog odnosa (za detalje pogledati ispod). Postoje dvije opcije u cilju ispunjavanja ovih ambicioznih standarda u pogledu faze imenovanja:

- Postupak popunjavanja radnog mjesta za starješine državnih organa se treba sprovesti putem javnog oglasa koji će sprovesti **posebna Komisija za vršenje izbora**. Sastav i odgovornosti Komisije bi se trebali utvrditi od strane posebnog tijela koje će odvojiti Komisiju od mogućeg političkog uticaja. Jedna opcija bi mogla biti uključivanje bivših starješina u Komisiju za vršenje izbora.
- Alternativa bi mogla biti i uključivanje zahtjevnih uslova za popunjavanje radnog mjesta za starješine organa u sam Zakon, a da odluku o izboru donese odgovorajući politički rukovodilac.

U skladu sa principima transparentnosti i zasluga, prva opcija u ovom slučaju je poželjnija.

Test provjere sposobnosti pred Komisijom bi trebao imati za cilj identifikovanje što većeg broja vještina koje se zahtijevaju za ovo radno mjesto, a ne posjedovanje tehničkih (pravnih) znanja. Mjerila za postupak provjere sposobnosti bi trebala biti uključena u **okvir za provjeru sposobnosti** za starješine organa.

Nakon sprovedenog postupka provjere sposobnosti, Komisija bi trebala staviti kandidate koji su prošli postupak provjere sposobnosti na **kratku listu**, a zatim tu listu proslijediti organima koji su zahtijevali popunu tih radnih mjesta. Imenovanja za starješine organa se vrše na osnovu ovih lista. Detalji ovog postupka bi trebali biti utvrđeni podzakonskim aktima.

7.5 Metode ocjenjivanja

Metode provjere sposobnosti bi trebale da zavise od vrste radnog mjesta (ili grupe radnih mjesta) koje se treba popuniti. Metode provjere sposobnosti koje se prvenstveno baziraju na poznavanju zakona i drugih pravila koja se tiču državne uprave, ne odgovaraju potpuno zahtjevima moderne državne službe. Metode provjere sposobnosti bi se trebale više odnositi na ocjenjivanje prethodnog radnog iskustva (u slučaju internog zapošljavanja) i **karakteristika i sposobnosti koje data funkcija zahtijeva**; ovo uključuje, naravno, odgovarajuće znanje, ali i niz drugih sposobnosti, uključujući lične vještine. Metode provjere sposobnosti takođe uzimaju u obzir CV, uključujući obrazovanje i odgovarajuće prethodno radno iskustvo.

U principu svaka provjera sposobnosti kandidata bi trebala uključivati **obavezan pismeni i usmeni dio**. Pismeni testovi moraju imati svoju utvrđenu formu i trebaju se sastojati iz dva dijela: opšteg dijela testa i testa koji se odnosi na specifične oblasti (metode ne treba da se svode na formu više ponuđenih

odgovora). Pismeni testovi trebaju biti pregledani anonimno. Intervju ima za cilj procjenu sljedećih minimalnih kriterijuma: motivacija, komunikacione vještine, stavovi, stručno i znanje iz oblasti rukovođenja, kao i sposobnosti kandidata. Pismeni dio provjere sposobnosti bi se trebao više vrednovati nego intervju, jer je objektivnost bolje izražena kada imamo pisanu formu.

Minimalni standard kvaliteta u postupku provjere sposobnosti bi se trebao uvesti kao preduslov da bi se došlo do naredne faze. Važno je da minimalni standard bude detaljno predložen.

Rangiranje kandidata se mora zasnivati na objektivnosti i uporedivosti, i prije svega: sistem mora biti prikladan za ocjenjivanje željenih sposobnosti. Ovo zahtijeva jasna pravila koja će se baviti težinom pismenog i usmenog dijela procjene sposobnosti, kao i drugim komponentama (CV, radno iskustvo). Navedena pravila, međutim, ne trebaju biti uključena u zakonske, već u podzakonske akte.

7.6 Period probnog rada

Period probnog rada za novozaposlene službenike bi trebao biti **obavezan** (čak i nakon završenog perioda pripravničkog staža, pogledati iznad). Međutim, ukoliko je neko imenovan za više radno mjesto (pogledati br. 7.3), a već je službenik u državnoj službi, drugi probni rad se ne čini neophodnim, s obzirom da je taj službenik period probnog rada već odradio.

U slučaju da je imenovanje na neodređeno vrijeme (do odlaska u penziju), period probnog rada bi trebao trajati onoliko koliko je dovoljno da se novozaposleni službenik testira. Jedna od opcija bi mogla biti da to traje **2 ili 3 godine**. U slučaju da je zaposlenje privremeno, period od 6 do 12 mjeseci bi trebao biti dovoljan za probni rad.

Preporuka 13: Kandidati za pripravnička radna mjesta u državnoj upravi (najniža radna mjesta u okviru ekspresnog i izvršnog nivoa) biraju se putem godišnjeg nacionalnog konkursa koji ima za cilj osnivanje jedne ili više grupa kandidata koji su ispunili uslove za zasnivanje radnog odnosa u ministarstvu ili drugom organu uprave. Kandidati za koje je utvrđeno da ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa moraju proći kroz postupak provjere sposobnosti prije konačnog odabira kandidata na osnovu principa zasluga za zapošljavanje u ministarstvima ili drugim organima uprave (za alternativna rješenja pogledati tačku 7.2). Izuzetak prilikom zapošljavanja i odabira kadra za pojedina radna mjesta može se sprovesti uz saglasnost Uprave za kadrove. Procedura za nacionalni konkurs i konkurs za specifična radna mjesta se sprovodi pod punom nadležnošću Uprave za kadrove.

Preporuka 14: Povećanje zarade bez promjene radnog mjesta/zvanja se ostvaruje u skladu sa pravilima napredovanja u službi (pogledati ispod).

Preporuka 15: Zapošljavanje i odabir za rukovodeća radna mjesta (sa različitim radnim mjestima/zvanjem), osim za starješine organa, se sprovodi kroz proceduru internog oglasa za cijelu državnu upravu, a ako se ovaj postupak pokaže neuspješnim, onda kroz proces javnog oglasa (za alternative pogledati tačku 7.3). Komisija za praćenje postupka provjere sposobnosti se osniva unutar institucije koja vrši popunu radnog mjesta, sa obaveznim učešćem predstavnika iz UzK.

Preporuka 16: Provjera sposobnosti za rukovodeća lica vrši se u skladu sa utvrđenim Okvirom potrebnih kompetencija pred posebnom komisijom za provjeru sposobnosti u Upravi za kadrove. Provjera sposobnosti ima za cilj procjenjivanje sposobnosti kandidata. Konačnu odluku donosi određeni starješina organa, uzimajući u obzir samo kandidate koji posjeduju tražene kompetencije.

Preporuka 17: Metode provjere sposobnosti treba da obezbijede uspješnu procjenu sposobnosti koje određena funkcija/nivo zahtijeva. Stanardi

trebaju biti precizno postavljeni. Pisani test treba da nosi veću težinu od intervjua i da bude anonimno pregledan.

Preporuka 18: Proces zapošljavanja treba dokumentovati na odgovarajući način u cilju obezbjeđivanja transparentnosti.

Preporuka 19: Novozaposleni državni službenici moraju biti na probnom radu određeno vrijeme; Potreba za uvođenjem probnog rada uslovljena je činjenicom da državni službenici u principu zasnivaju radni odnos na neodređeno vrijeme. Međutim, ovo bi se trebalo odnositi samo na kandidate koji zasnivaju radni odnos u državnom organu; u slučaju kada je u pitanju unapređenje državnog službenika u više zvanje neće se zahtijevati nov probni rad .

8 Sistem prava i obaveza

8.1 Opšte odredbe

Jedan broj odredbi koje se bave pitanjima prava i obaveza državnih službenika je **sastavni dio svakog zakona o državnim službenicima**, ali ponekad te odredbe imaju samo simboličnu primjenu u praksi. One imaju za cilj da obezbijede profesionalnu etiku državnih službenika sa jedne strane i da garantuju neutralnost i nepristrasnost državnih službenika, kao i odgovarajuće dužnosti koje propisuje država kao institucija koja zapošljava. Osnovni princip sistema prava i obaveza se može definisati na sljedeći način:

- Državni službenik je obavezan da vrši poslove u skladu sa principima navedenim u Članu n Zakona (pogledati tačku 4.2). Državni službenik je u potpunosti odgovoran za zakonitost svojih postupaka.
- Državni službenik ima pravo na pravedno tretiranje od strane svog pretpostavljenog u pogledu svih aspekata rukovođenja, razvoja karijere, plaćanja i pravne zaštite.
- Vlada bi trebala usvojiti Opšti kodeks ponašanja za državne službenike, posebni kodeksi mogu biti usvojeni u ministarstvima ili drugim organima uprave.

8.2 Detalji

Nepriistrasnost i politička neutralnost treba biti pojačana odredbama zakona koje će se baviti ograničenjima **političkih aktivnosti**. Državni službenici su slobodni da se pridruže bilo kojoj političkoj partiji, međutim, trebali bi biti u obavezi da se uzdrže od bilo kakve političke aktivnosti dok obavljaju službene dužnosti; što se tiče izražavanja političkih pogleda i stavova u privatnom životu, u tome bi trebali biti uzdržani.

Odgovornost državnih službenika za osnovne principe državne službe, posebno u pogledu zakonitosti, bi trebala biti ojačana odredbom koja će se baviti **nezakonitim/neustavnim naredbama i uputstvima** pretpostavljenog. Trenutni zakon bi trebao biti unaprijeđen u tom smislu, prateći odredbe koje su sadržane u drugim zakonima. Druga pitanja kojima bi se trebalo baviti u ovom kontekstu su: službene tajne, lični podaci građana, dužnosti u slučaju vanrednih situacija, zaštita državnih službenika itd. Obaveza transparentnosti i administrativne otvorenosti bi takođe mogla biti navedena kao opšte pravilo dok bi pouzdanost i čuvanje tajne trebali biti izuzetak.

Socijalna prava se mogu navesti na jedan opšti način (odmori, skraćeno radno vrijeme, bolovanje, porodiljsko odsustvo, neplaćeno odsustvo itd.), dok bi detalji trebali biti sadržani u podzakonskim aktima. Opšta napomena u pogledu ovih pitanja bi trebala da znači da državni službenici ne treba da budu privilegovani u odnosu na ostale zaposlene. Minimalni standardi koji se tiču privatnog sektora su navedeni u zakonima EU.

Za dužnosti koje proističu iz **sistema integriteta**, pogledati tačku 11.

Za pravo žalbe na relevantne odluke, pogledati tačku 17.

Za prava sindikalnog udruživanja, pogledati tačku 18.

Preporuka 20: Sistem prava i obaveza bi trebao biti utvrđen u skladu sa opštim propisima o radu, uzimajući posebno u obzir zakone Evropske unije koji regulišu prava iz rada i u vezi sa radom.

9 Ocjenjivanje rada

9.1 Opšte odredbe

Ocjenjivanje državnih službenika treba da se odnosi na ocjenu **rezultata rada**, nego na lične kvalitete ili ponašanje službenika. Mehanizmi koji se koriste za ocjenjivanje se razlikuju od zemlje do zemlje: u nekim sistemima, rad se ocjenjuje u odnosu na postavljene ciljeve u drugim sistemima u odnosu na obavezne /ili neobavezne kriterijume, a ponekad i kao kombinacija ova dva pristupa.

Ocjenjivanje obezbjeđuje **osnov za odlučivanje o statusu** državnog službenika koji se ocjenjuje (npr. novčani podsticaj za rukovodeća lica i ostale državne službenike, kompetentnost za napredovanje u službi, i prestanak radnog odnosa kada službenik ne daje očekivane rezultate u dužem vremenskom periodu, u slučaju da je državni službenik više puta dobio ocjenu-nezadovoljava), ali je takođe i instrument za upravljanje ljudskim resursima na opštem nivou (npr. profesionalni razvoj službenika, povratne informacije službenika (feedback). Reforme u mnogim zemljama su usredsređene na smanjenju subjektivnosti i povećanju objektivnosti prilikom ocjenjivanja službenika. Međutim, uspjeh je ograničen a očekivanja u pogledu sistema ocjenjivanja ne treba da budu pretjerana.

Uporedna iskustva ukazuju:

- Da bi se uspješno implementirao sistem ocjenjivanja, on mora biti jednostavan u pogledu zahtjeva (npr. postavljeni ciljevi) i procedura.
- Ocjenjivači i službenici koji se ocjenjuju moraju prihvatiti sistem jer time pozitivno doprinose svojim odgovornostima i interesima.
- Ocjenjivanje mora obezbijediti jasne standarde koji će biti pouzdano implementirani i koji se neće previše razlikovati u institucijama.
- Centralno tijelo za upravljanje kadrovima mora sistematski nadgledati i pratiti proceduru ocjenjivanja.
- Neophodno je da transparentnost postupka bude u potpunosti obezbijeđena,

9.2 Pregled trenutnog sistema ocjenjivanja

Cilj reforme sistema nije uvođenje potpuno novog sistema, već unaprijeđenje postojećeg i eliminisanje mogućnost zloupotrebe istog. Primarnim i sekundarnim zakonodavstvom treba poboljšati sistem ocjenjivanja, i to:

- Pojašnjenjem u pogledu kriterijuma ocjenjivanja (odnos između “rezultata rada” i ciljeva rada; relevantnost liste drugih obaveznih kriterijuma za ocjenjivanje).
- Uvođenjem jedinstvenog sistema ocjena, uputstva UzK za (neobavezujuću ili obavezujuću) ocjenjivanje.
- Utvrđivanjem uputstva za intervju i jasnih posljedica ocjenjivanja rukovodećih lica.

- Obezbjediavanjem jednakih standarda u postupku za utvrđivanje sposobnosti poslije jedne (ili eventualno dvije?) nezadovoljavajuće ocjene.
- Uvođenjem adekvatnog mehanizma za podnošenje žalbi.

Preporuka 21: Unaprijediti sistem ocjenjivanja u skladu sa tačkom 9.2.

10 Mobilnost

10.1 Opšte odredbe

Mobilnost predstavlja **instrument upravljanja** koji postoji da bi se poboljšala efikasnost rada institucije i ostvario kvalitet usluga koje državna uprava pruža. Mobilnost je takodje, jedan od instrumenata koji pomaže ostvarivanju karijere svakog državnog službenika. Stoga, uspješno primijenjeni principi mobilnosti su od jednakog interesa i za državne službenike i za menadžment.

U okviru mobilnosti potrebno je napraviti razliku između: **horizontalne i vertikalne mobilnosti**. Horizontalna mobilnost se odnosi na raspoređivanje ili privremeni razmještaj državnog službenika na radno mjesto sa sličnim poslovima, i sa (u većini slučajeva) istim zvanjem u istoj ili nekoj drugoj organizaciji, dok se vertikalna mobilnost odnosi na imenovanje službenika i raspoređivanje na veću funkciju sa različitim poslovima i sa drugačijim zvanjem, u istoj ili u nekoj drugoj organizaciji. Ovaj oblik mobilnosti smo obradili u poglavlju o zapošljavanju i odabiru kadra (pogledati tačku 7.3)

Instrumenti za mobilnost u različitim sistemima državne uprave su:

- Stalno ili privremeno raspoređivanje određenog državnog službenika na određeno radno mjesto (raspoređeni državni službenici postaju dio organizacione jedinice ili organa kod koga su zasnovali radni odnos);
- Privremeno raspoređivanje određenog državnog službenika na određeno radno mjesto (raspoređeni državni službenici su samo na "pozajmici" u određenoj organizaciji ili organu koji ih prima);
- Rotacija (rotacija se odnosi na kolektivno periodično raspoređivanje državnih službenika na radna mjesta koja odgovaraju njihovoj stručnoj spremi, sa istim zvanjem ali u drugom organu);
- Napredovanje se odnosi na raspoređivanje državnih službenika na veće zvanje sa većim primanjima.

10.2 Zakonski okvir za mobilnost

Zakonski okvir za mobilnost treba da bude pojednostavljen. Mora se uspostaviti ravnoteža između interesa menadžmenta sa fleksibilnošću u pogledu unaprijeđenja službenika sa jedne strane, i odgovarajuće zaštite pojedinih državnih službenika od samovoljnih odluka, sa druge strane.

Jedan od bitnih segmenata kadrovskog planiranja je i planiranje **mobiliteti** unutar institucije. Ovo zahtijeva proaktivan pristup u pogledu mobilnosti koji treba biti podržan od strane Uprave za kadrove, kao i u pogledu razvoja kadrovskog planiranja unutar svake institucije.

Zakonski okvir za mobilnost treba da se zasniva na sljedećim principima:

- Raspoređivanje i privremeno raspoređivanje službenika se odnosi samo na **horizontalno raspoređivanje** državnog službenika na radno mjesto sa sličnim opisom poslova i sa (u većini slučajeva) istim zvanjem u istoj ili nekoj drugoj organizaciji; dok vertikalno raspoređivanje (na viša radna mjesta) slijedi pravila o zapošljavanju i odabiru kadra, da bi se osigurao konkurentni karakter procesa (pogledati tačku 7.3.). (Ovakvo privremeno raspoređivanje treba shvatiti kao raspoređivanje u neku od međunarodnih organizacija čija je zemlja članica.
- Horizontalno raspoređivanje i privremeno raspoređivanje državnih službenika bi trebalo biti omogućeno **na zahtjev određene institucije**, ili na zahtjev određenog državnog službenika. Ovo ne isključuje interne oglase za određena slobodna radna mjesta.
- Odluka o horizontalnom raspoređivanju treba da bude donijeta od strane **odgovarajuće institucije** bez učešća UzK.
- Horizontalno raspoređivanje, stalno ili privremeno, zahtijeva **saglasnost državnog službenika**; omogućiti raspoređivanje državnog službenika bez njegove saglasnosti ukoliko je u pitanju državni interes, vodeći računa o cjelishodnosti.
- Napredovanje se odnosi samo na napredovanje u smislu **platnog razreda**; dok bi raspoređivanje na više radno mjesto trebalo da poštuje pravila o zapošljavanju i odabiru (pogledati tačku 7.3). Prelazak u viši platni razred zavisi kako od kvantitativnih faktora (radni staž, iskustvo) tako i od kvalitativnih faktora (kvalitet obavljanja poslova utvrđen i dokumentovan odličnom ili dobrom ocjenom rada, i uspješno učestvovanje u obaveznoj obuci). Ovaj pristup će osigurati povezivanje povećanja zarade službenika sa njegovim/njenim sposobnostima.

Preporuka 22: Zakonski okvir za horizontalnu mobilnost treba da prati gore navedene principe, koji imaju za cilj uspostavljanje balansa između interesa države sa velikom fleksibilnošću što se tiče unapređenja službenika s jedne strane, i odgovarajuće zaštite pojedinih državnih službenika od samovoljnih odluka i onih odluka koje se ne rukovode principom zaslug, s druge strane.

11 Sistem integriteta

11.1 Opšte odredbe

U određenom broju zemalja članica EU, novi zakoni koji se bave **etikom u državnoj upravi** i mjerama za sprječavanje korupcije su usvojeni i postojeći zakoni su izmijenjeni i dopunjeni. Zemlje članice EU uvele su detaljne i stroge propise. Stvarni problem predstavlja implementacija i nedostatak kapaciteta i napora u procesu sprovođenja istih. Koncepti ovih preporuka su dati od strane OECD-a, Savjeta Evrope i Evropske komisije (pogledati SIGMA, Crna Gora, Javni sistem integriteta, procjene za maj 2009).

Različite reformske mjere, posebno instrumenti i mehanizmi za upravljanje ljudskim resursima, koji imaju za cilj da obezbijede motivaciju i preporuke koje će osigurati visoke standarde za poštovanje vrijednosti državne službe (npr. kodeks ponašanja), sprječavanje konflikta interesa, utvrđivanje nepoštovanje, i obezbjeđivanje iskazivanja nedoličnog ponašanja putem internih i eksternih kontrola, su zasnovane na široko rasprostranjenom konsenzusu da etičko ponašanje u državnom sektoru, posebno nekoruptivno ponašanje, ne zavisi od jednog instrumenta, već od višedimenzionalnog strateškog pristupa. U suštini, opšte prihvaćeno je da se ovi zakoni treba da se zasnivaju na osnovnim vrijednostima državne uprave, kao i drugim vrijednostima koji su dati u sedam principa državnog "života", koji se u Velikoj Britaniji razvio u 17 principa: nesebičnost, integritet, objektivnost, odgovornost, otvorenost, poštenje i vođstvo.

U nekim zemljama, zakonske odredbe koje se odnose na **sistem integriteta državnih službenika**, posebno na konflikt interesa, su uključene u Zakon o državnim službenicima i namještenicima, dok druge zemlje imaju poseban Zakon o konfliktu interesa (pogledati ispod). Crna Gora je usvojila Zakon o

spriječavanju sukoba interesa (27. decembar 2008.godine) koji se odnosi na političare i državne službenike do određene mjere; u isto vrijeme neka pitanja koja se odnose na sistem integriteta državnih službenika su obuhvaćena postojećim zakonom. Ovo, naravno, vodi do problema koji se tiču koherentnosti sistema.

Elementi **odgovarajućeg sistema integriteta državnih službenika** su:

- Pregled nekompatibilnosti u pogledu spoljnih aktivnosti; određena pravila za naučne, kreativne i pedagoške aktivnosti (obavještenje, dozvola poslodavca)
- Jasni propisi za upotrebu zvaničnih informacija i državnih resursa (kompjuteri, itd.) za privatnu upotrebu.
- Zabrana poklona i materijalnih i nematerijalnih koristi (putovanja, pozivnice, večere, itd); mogući prag tolerancije za beznačajne poklone; drugi izuzeci za poklone od strane članova porodice ili za poklone u specifičnom društvenom kontekstu
- Izjašnjenje o finansijskim interesima iznad određene granice;
- Nekompatibilnosti za same državne službenike u pogledu članova porodice;
- Ograničenja u pogledu privatnog zapošljavanja nakon prestanka radnog odnosa;
- Drugi slučajevi u kojima interesi državnog službenika kao privatnog lica mogu neprikladno uticati na njegove/njene službene aktivnosti ili ponašanje;
- Mehanizmi organizacije, poput uspostavljanja etičkih komisija koje će se baviti istraživanjima o navedenim prekršajima; postavljanje etičkih savjetnika u svakoj instituciji koja je zadužena za davanje savjeta i uputstava.
- Pravila za prijavljivanje slučajeva kršenja integriteta ("zviždači"); anonimno prijavljivanje, zaštita "zviždača".

11.2 Pravni sistem integriteta za državne službenike

Postoje konceptijske i praktične razlike između zahtjeva za integrisanje i procedura za političare s jedne strane i za državne službenike s druge strane. I jedna i druga služe, naravno, interesu države, ali obje sfere su različite prirode i imaju različite izvore zakonitosti. Političke pozicije se baziraju na povjerenju javnosti koje se izražava prilikom izbora, dok je službenički sistem zasnovan na principima zasluga i sposobnosti koji se najbolje izražavaju u postupku javnog oglašavanja, koje se sprovodi u skladu sa zakonski propisanim procedurama. Posljedice i procedure koje se bave zloupotrebama sistema integriteta razlikuju se za političare i državne službenike. Zapravo, odvajanje ove dvije sfere predstavlja jedan od principa moderne državne uprave.

Stoga, odredbe koje se tiču integriteta za državne službenike trebaju biti uključene u zakonske akte koji se odnose na državnu upravu, u onoj mjeri u kojoj su oni sastavni djelovi za status ili sistem prava i dužnosti državnih službenika, poput nekompatibilnosti, sekundarnog zapošljavanja, davanje poklona i druge koristi, otkrivanje informacija vezanih za finansije itd. Tehnički detalji (npr. granica za prijavljivanje poklona ili procedura prijavljivanja prihoda) mogu biti obuhvaćeni podzakonskim aktima. Upravni ili organizacioni aspekti sistema integriteta koji nisu relevantni za status državnih službenika mogu biti obuhvaćeni posebnim zakonom (npr. osnivanje komisija koje će se baviti etikom, itd.)

Uputstva za sadržaj ovih odredbi mogu se pronaći u publikacijama OECD-a, posebno: Integritet javnog sektora; Okvir za ocjenjivanje (2005); Upravljanje konfliktom interesa u državnoj upravi: OECD uputstva i iskustva zemalja (2003); Povjerenje u Vladu: mjere sprovođenja etike u OECD zemljama (2000).

Preporuka 23: Sistem integriteta za državne službenike treba urediti na jedinstven način u okviru Zakona o državnim službenicima. U pogledu sadržaja sistem integriteta treba pratiti uputstva OECD-a.

12 Obuke

12.1 Opšte odredbe

Većina sistema državne uprave predviđa **obavezne obuke** državnih službenika, počev od perioda pripravničkog staža i kasnije kao “doživotan” proces tokom čitavog perioda rada; često postoje posebni moduli obuka za visoke zvaničnike državne uprave. Dužnost državnih službenika da pohađaju obuke se poklapa sa obavezom države da ponudi obuke državnim službenicima.

Obuka je jedan od najvažnijih mehanizama za unapređenje profesionalnog razvoja državnih službenika, u cilju unapređenja njihovih sposobnosti radi kvalitetnog vršenja poslova, i dovođenja do atraktivnije i uspješnije državne uprave. Opšte zapažanje je da većina država ima osnovane specijalizovane **centralne institucije za obuke**, koje omogućavaju sistematski pristup obukama; interesantan primjer za regionalnu saradnju u pogledu obuka u zemljama zapadnog Balkana je ReSPA.

12.2 Pravni osnov za sistem obuka

Obuka je više organizaciono, upravno i, naravno, finansijsko pitanje nego što je pravno. Osnovi za pristup obukama u zakonu o državnim službenicima su sljedeće stavke:

- Svaki državni službenik treba imati pravo da pohađa obuke **na teret odgovarajućeg organa uprave**. Obuka treba da ima za cilj unapređivanje profesionalnih vještina koje zahtijeva trenutno radno mjesto zaposlenog, kao i razvijanje kapaciteta državnog službenika. Napredak u pogledu platnog razreda može biti povezan sa uspješnim učešćem u obaveznoj obuci.
- Obuke bi trebale biti implementirane na osnovu **(godišnjeg) programa** koje priprema Upava za kadrove, kao centralno tijelo odgovorno za planiranje obuka. Ovo tijelo, a ne posebno ministarstvo, bi trebalo da organizuje, prati i ocijenjuje aktivnosti obuka. Obuke bi prvenstveno treba da izvode stručnjacima, iz privatnog sektora ili univerziteta.
- Uprava za kadrove treba da bude nadležna za obuke, jer je to najoptimalnije rješenje obzirom na veličinu države.

Preporuka 24: Zakonom utvrditi pravo i obavezu državnih službenika na obuke, kao i obavezu države da obezbijedi iste. Podzakonskim aktima urediti postupke i organizaciju.

13 Disciplinski postupak

13.1 Opšte odredbe

Disciplinski postupak je instrument sankcionisanja povrede radnih obaveza i radnih dužnosti. To je jedan od mehanizama za **spровоđenje odgovornosti** unutar sistema državne uprave. Odgovarajući zakonski okvir za disciplinski postupak i njegovu dosljednu implementaciju u praksi ojačava legitimnost čitave državne uprave na način što pokazuje da je određeno ponašanje neprihvatljivo. Što preciznije normirati postupak kako bi se osigurala vladavina prava.

Generalno, disciplinski postupci se zasnivaju na sljedećim **proceduralnim principima**:

- Pretpostavka nevinosti državnog službenika koji je u pitanju;
- Garantovanje prava državnog službenika na odbranu;
- Nepistrasna istraga činjenica;
- Brzina postupka;
- Zakonitost sankcije;
- Proporcionalnost između disciplinske mjere i povrede službene dužnosti.

U većini sistema je napravljena jasna razlika između lakših i težih povreda radnih obaveza i dužnosti. Postoje razlike u vođenju disciplinskog postupka u zavisnosti od konkretnog slučaja, ali on uvijek podrazumijeva: pokretanje postupka, istragu, donošenje odluke i podnošenje žalbe prvostepenom ili drugostepenom organu.

13.2 Pregled postojećih rješenja za vođenje disciplinskog postupka

Odredbe postojećeg Zakona koji se bavi disciplinskim postupkom uglavnom odgovaraju uobičajenoj praksi. Međutim, postoje neki **pravni nedostaci** koji se odnose na sljedeće:

- Disciplinski postupak treba da bude jedinstven za sve državne službenike; izuzeci su nepotrebni i umanjuju transparentnost.
- Zakonom propisati načela i principe koji će obezbijediti tumačenje određenih odredbi.
- Utvrditi listu mogućih članova disciplinske komisije iz različitih državnih organa, uz učešće predstavnika Sindikata, za određeni vremenski period u cilju obezbjeđivanja objektivnosti i transparentnosti u vođenju disciplinskog postupka.
- Zakonom precizirati da se disciplinski postupak pokreće po službenoj dužnosti, ukoliko postoje indikacije za nedolično ponašanje, i ne da zavise od diskrecionog prava. Produžiti rokove za pokretanje disciplinskog postupka.
- Treba proširiti obim disciplinskih mjera uvođenjem pismene opomene kao dodatna mjere, slučaju lakših povreda.
- Treba razmotriti iznos novčanih kazni, budući da su postojeće jako niske u poređenju sa mehanizmima u drugim zemljama. Postojeća rješenja ne obezbjeđuju adekvatan raspon novčanih kazni.
- Rok za zastarjelost treba značajno produžiti posebno za finansijske prekršaje.
- Zakonom propisati postupak pred disciplinskim komisijama, dok će se pojednosti urediti podzakonskim akima.

Preporuka 25: Unaprijediti sistem disciplinskog postupka u skladu sa tačkom 13.2.
--

14 Prestanak radnog odnosa

14.1 Opšte odredbe

Zapošljavanje u državnoj upravi se razlikuje u odnosu na zapošljavanje u privatnom sektoru, jer državni službenici vrše javna ovlašćenja. Stoga, u mnogim sistemima državne uprave, stabilnost sistema zapošljavanja u državnoj upravi je od posebnog značaja.

Postojećim rješenjima, radni odnos u državnoj upravi može prestati u skladu sa opštim propisima o radu. Treba promijeniti ovaj pristup kako bi se obezbijedila političku neutralnost, profesionalizam i nepristrasnost državnih službenika. Zakonom o državnim službenicima i namještenicima propisati razloge prestanka radnog odnosa, dok razloge iz Zakona o radu ne treba primjenjivati.

14.2 Razlozi za prestanak radnog odnosa

Treba praviti razliku između sljedećih **vrsta prestanka radnog odnosa**:

- Odlazak u penziju
- Razrješenje
- Prestanak radnog odnosa istekom vremenskog roka za koji je bio angažovan, koji je trajao određeni vremenski period
- Vanredan prestanak radnog odnosa za službenike na najvišem nivou u ministarstvima i drugim organima uprave (pogledati tačku 7.4.)

Državni službenik stiče ptavo na odlazak **u penziju**:

- po sili zakona nakon što napuni određeni broj godina
- Ukoliko je trajno nesposoban za rad zbog invaliditeta koji je potvrđen zvaničnim zdravstvenim dokumentom.

Državni službenik će biti **razriješen**:

- Ukoliko izgubi jedan od opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa (npr. crnogorsko državljanstvo, krivično gonjenje).
- Ukoliko se državni službenik složio sa prestankom radnog odnosa, ili ukoliko državni službenik sam napusti službu.
- Ukoliko državni službenik ne može biti raspoređen u slučajevima reorganizacije ili ukidanja organa uprave (pogledati tačku 15.3)
- Ukoliko državni službenik tokom perioda probnog rada ne ostvari zadovoljavajuće rezultate ne pokaže da je sposoban za obavljanje određenih poslova.
- Ukoliko državni službenik jednom (ili dva puta) dobije ocjenu “ne zadovoljava” u postupku ocjenjivanja rada.
- Ukoliko se državnom službeniku odredi prestanak radnog odnosa tokom disciplinskog postupka.

U slučaju radnog odnosa na određeno vrijeme (pogledati iznad), radni odnos bi se trebao **automatski okončati** kada se završi taj određeni period.

Rukovodeća lica u ministarstvima i drugim organima uprave moraju imati visok stepen stručnosti i profesionalnosti kao što je utvrđeno u samom procesu zapošljavanja i odabira (pogledati tačku 7.4), ali je takođe potrebno i da zadobiju političko/lično povjerenje svojih starješina, s obzirom da rade na poslovima koji se graniče između politike i upravljanja. Ukoliko ovo povjerenje izostane, trebalo bi omogućiti prestanak radnog odnosa bez detaljnog navođenja razloga. Vanredan prestanak mandata rukovodećih lica, koji su prvobitno zaposleni na osnovu sposobnosti, je pragmatičan kompromis između potpuno političkog imenovanja i zamjene službenika s jedne strane, i potpuno politički neutralnog rješenja s druge strane.

Preporuka 26: Ojačati stabilnost sistema zapošljavanja u državnoj upravi. Razlozi za prestanak radnog odnosa biće propisani Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Razlozi za odlazak u penziju i razrješenje državnih službenika dati su u tački 14.2.

Preporuka 27: Novim Zakonom treba urediti mogućnost angažmana i prestanka istog za određene kategorije savjetnika u ministarstvima bez posebnog obrazloženja, ukoliko lice ne uživa povjerenje starješine organa (politički savjetnici nijesu državni službenici).

15 Ukidanje organa, odnosno poslova i reorganizacija

15.1 Opšte odredbe

Reorganizacija i ukidanje organa uprave zahtijeva odluku o državnim službenicima koji su obuhvaćeni reorganizacijom. U ovom slučaju treba obratiti pažnju na dvije mogućnosti:

- **Prestanak radnog odnosa za** državne službenike koji se ne mogu rasporediti.
- Uvođenje **liste čekanja** za one državne službenike koji su obuhvaćeni reorganizacijom ili ukidanjem određenog organa. U ovom slučaju, slobodno radno mjesto se popunjava prioritetima sa liste čekanja. Međutim, iskustvo pokazuje da ova opcija ne funkcioniše baš najbolje u drugim zemljama (npr. Rumunija, Albanija).
- Princip raspoređivanja i liste čekanja takođe se mogu **kombinovati**.

15.2 Raspoređivanje državnih službenika

U slučaju reorganizacije ili ukidanja organa, državni organ u čiji djelokrug prelaze poslovi preuzima državne službenike koji su radili na tim poslovima. Državni službenici prelaze u druge organe na osnovu sljedećih principa:

- U slučaju potpunog integrisanja jednog organa ili nekoliko djelova organa u drugi organ, državni službenici iz tog organa po zakonu postaju **službenici državnog organa koji ih preuzima**.
- U slučaju integrisanja svih ili nekoliko djelova jednog ili više organa u nekoliko drugih organa, rješenje za te državne službenike bi moglo biti **srazmjerno raspoređivanje** u drugim institucijama. Ovo srazmjerno raspoređivanje se može zasnivati na planu integracije koji se zaključuje između organa i sindikata. U planu integrisanja značajnu ulogu trebaju imati socijalni aspekti, kao i aspekti kvaliteta.
- **Analogna procedura** se može primijeniti ukoliko se jedan ili više organa spajaju sa novim organom; ukoliko su jedan ili više novih organa formirani iz jednog organa (ili njegovih djelova); ili ukoliko su nadležnosti jednog organa potpuno ili djelimično prenijete na jedan ili više organa.

- Raspoređivanje državnih službenika u skladu sa gore navedenim principima uključuje njihovo raspoređivanje na radna mjesta sa **dužnostima i odgovornostima koje odgovaraju** njihovim prethodnim dužnostima i odgovornostima.

15.3 Odluka o proglašenju državnih službenika tehnološkim viškom

Ukoliko državni službenik ne može biti raspoređen na slično radno mjesto, u tom slučaju može biti raspoređen na **niže radno mjesto bez njegovog/njenog pristanka**. Da bi ova mjera bila prihvatljiva, treba ispitati mogućnost da li službenik može ostvarivati istu zaradu koju je imao prije novog raspoređivanja. Obezbijediti učešće državnog službenika u ovom postupku.

Državnom službeniku prestaje radni odnos, ukoliko u skladu sa planom integrisanja, ne može biti raspoređen na drugo radno mjesto koje odgovara ili ne odgovara njegovom zvanju tj. stručnoj spremi. Za ove državne službenike je potrebno obezbijediti otpremninu ili neki drugi vid nadoknade u skladu sa zakonom; oni također mogu biti uvršteni na listu čekanja i samim tim uzeti u obzir prilikom popune slobodnih radnih mjesta. Listu čekanja/listu "rezervi" treba da vodi UzK. Prestanak radnog odnosa zapravo treba biti poslednja mjera sprovođenja u cilju očuvanja znanja državnog službenika i investicija (npr. obuke) za određenog državnog službenika.

Uprava za kadrove prati sve odluke u pogledu reorganizacije i ukidanja organa uprave, kako bi se osigurala usklađenost sa gore pomenutim principima, posebno sa principom raspoređivanja.

Preporuka 28: Rasporediti državni službenike koji su reorganizacijom ili ukidanjem organa proglašeni tehnološkim viškom, na radna mjesta u jednom ili više organa uprave; osnov za njihovo raspoređivanje je plan integrisanja čiji je cilj srazmjerna raspodjela službenika.

Preporuka 29: Raspoređivanje državnih službenika na radna mjesta koja ne odgovaraju njihovom zvanju tj. stručnoj spremi, treba da predstavlja izuzetak.

Preporuka 30: Prestanak radnog odnosa treba koristiti samo kao krajnju mjeru, i to samo za one državne službenike koji se ne mogu rasporediti na drugo radno mjesto u skladu sa planom integrisanja (čak ni na niža radna mjesta). U ovom slučaju, državni službenici trebaju biti uvršćeni na listu čekanja za raspored, obezbijediti im otpremninu ili druge vrste nadoknade u skladu sa zakonom.

16 Centralna kadrovska evidencija i personalni dosije

16.1 Opšte odredbe

Sva **dokumenta koja se odnose na radne odnose** državnog službenika su uključena u njegov personalni dosije, koji se čuva u organu gdje je zapošljen. Za kompletan uvid u status svih državnih službenika, mnogi sistemi državne uprave imaju centralnu kadrovsku evidenciju. Naravno, važno je da evidencija ne predstavlja samo skup podataka, već da su podaci proaktivno upotrijebljeni od strane određene institucije za potrebe upravljanja ljudskim resursima.

16.2 Sadržaj personalnog dosijea i centralne kadrovske evidencije

Podzakonskim aktima utvrditi pojedinosti u pogledu dokumenata i informacija koje treba da sadrže personalni dosije i centralna kadrovska evidencija. Personalni dosije kao i centralna kadrovska evidencija moraju biti povjerljivi i mogu se koristiti samo za svrhe upravljanja ljudskim resursima u državnoj upravi. Naravno, državni službenici bi trebali imati pravo uvida u dosije, kao i pristup centralnoj kadrovskoj evidenciji. Ostala lica mogu imati uvid u sadržaj

samo uz pristanak državnog službenika. UzK treba da bude nadležna za upravljanje centralnim registrom (pogledati iznad). Ministarstva i drugi organi uprave obavezni su da dostavljaju određene podatke UzK.

Preporuka 31: Formiranje personalnog dosijea i centralne kadrovske evidencije za svakog državnog službenika trebaju biti određeni zakonom, dok detalji u pogledu sadržaja trebaju biti sadržani u podzakonskim aktima.

17 Žalba i postupak žalbe

17.1 Pravo žalbe

Većina sistema državne uprave reguliše na opšti način pravo državnih službenika da se **žale protiv odluka** svojih pretpostavljenih koji odlučuju o njihovim pravima i dužnostima, kao i mehanizme za podnošenje žalbi. Generalno, prvi proceduralni korak uključuje reviziju odluke u određenom organu; ovo daje mogućnost organu da preispita slučaj. Jedino je u sljedećem stepenu ponekad umiješano drugo nezavisno tijelo. Nakon pomenutih iskorišćenih mehanizama, postoji i mogućnost obraćanja sudu.

17.2 Komisija za žalbe

Poboljšati odredbe u postojećem Zakonu koje se tiču Komisije za žalbe. Nadležnost Komisije se treba odnositi na preispitivanje odluka u pogledu njihove **zakonitosti**, a ne u pogledu njihove cjelishodnosti. Ukoliko je Komisiji omogućeno da promijeni odluku određenog organa i da samostalno donese odluku, to neće odgovarati njenoj nadležnosti u pogledu zakonitosti. Shodno tome, Komisija ima pravo da:

- poništi osporenu odluku i zatraži od državnog organa da donese novu odluku koja će se zasnivati na razlozima predloženim u izvještaju Komisije.
- odbije žalbu
- odbaci žalbu.

Međutim, treba istaći da je Komisija za žalbe samo **“mehanizam” za pregled administrativnih pitanja**; svaki državni službenik koji nije zadovoljan odlukom Komisije za žalbe, naravno, ima pravo da ospori odluku pred sudom.

Postojeći Zakon ne ističe jasno da je Komisija **nezavisan** organ, mada nezavisnost može biti potvrđena kroz slobodno postupanje u praksi, jer je ponovno imenovanje članova isključeno. Međutim, članovi Komisije mogu biti zamijenjeni u slučaju kada “poslove ne vrše savjesno i pravilno.”

Ojačati status Komisije za žalbe, na osnovu sljedećih instrumenata:

- Prekidanjem veze između rada članova Komisije sa radom Vlade.
- Razrješenjem članova samo putem sudske odluke.
- Jedna od preporuka je da Skupština imenuje članove Komisije.
- Komisija treba da podnosi godišnji izvještaj Skupštini kao i da ga objavi.
- Uprava za kadrove i Generalni sekretarijat treba da puži administrativnu podršku Komisiji.

Preporuka 32: Ojačati status Komisije za žalbe i obezbijediti punu samostalnost u radu.

18 Učešće službenika

18.1 Opšte odredbe

Mnogi službenički sistemi ne obezbjeđuju samo pravo državnih službenika na sindikalno organizovanje i druga profesionalna udruženja. Oni se takođe bave **ulogom sindikata** i drugih udruženja prilikom konsultacija po pitanjima novih zakona i zarada, a ponekad se predstavnici sindikata i drugih udruženja uključuju u procedure vezane za upravljanje ljudskim resursima.

Učestvovanje u procesima upravljanja se ponekad sprovodi od strane **odabranih predstavnika službenika** (uglavnom članova sindikata), koji predstavljaju zaposlene u procesima konsultovanja i sa glavnim uticajem na socijalne i ekonomske situacije zaposlenih, a ponekad čak u procesima zapošljavanja i napredovanja. Generalno, ova pitanja se ne razmatraju u zakonu o državnim službenicima, već u posebnim zakonima i/ili kolektivnim ugovorima, dok je zakon o državnim službenicima fokusiran na pojedinačne radne odnose, ne uključujući kolektivni aspekt.

18.2 Sindikalno organizovanje službenika i druga profesionalna udruženja

Pravo **državnih službenika na sindikalno organizovanje** i učlanjenje u druga profesionalna udruženja treba da bude jasno navedeno u zakonu. U ovom kontekstu, treba razjasniti sljedeće aspekte:

- Pravo svakog državnog službenika da imenuje članove sindikata i drugih profesionalnih udruženja koji će predstavljati njegove interese u svim pitanjima za radne odnose (npr. disciplinski postupak, ocjenjivanje rada).
- Nedopustiva je diskriminacija državnih službenika zbog njihovog sindiklanog organizovanja ili članstva u drugim profesionalnim udruženjima.

Preporuka 33: Pravo državnih službenika na sindikalno organizovanje i članstvo u drugim profesionalnim udruženjima, kao i pravo na imenovanje predstavnika iz sindikata ili drugog udruženja kao savjetnika u pitanjima koja se tiču zasnivanja radnog odnosa.

19 Prelazne odredbe

19.1 Opšte odredbe

U prelaznim odredbama novog Zakona o državnim službenicima potrebno je obezbijediti primjenu novih instituta, dok se određena rješenja iz starog Zakona primjenjivati u prelaznom periodu koji će se utvrditi u ovim odredbama (npr., postupak zapošljavanja ili disciplinski postupak) koje se sprovode u vrijeme kada novi zakon stupa na snagu.

19.2 Utvrđivanje radnog odnosa

Novim Zakonom o državnim službenicima će se utvrditi rok u kojem će svi državni organi uskladiti svoje akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji sa zvanjima koja su utvrđena novim Zakonom.

Uprava za kadrove će u skladu sa Zakonom dati mišljenje na nove akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji na osnovu kojih će s eizvršiti raspoređivanje državnih službenika. Državni službenik mora biti upoznat sa novim raspoređivanjem i ima pravo žalbe.

19.3 Postojeće procedure

U principu, sve odredbe novog zakona bi odmah trebale da stupe na snagu, međutim **izuzetak predstavljaju postupci koji su u toku. To znači da će se** pojedine odredbe starog Zakona primjenjivati paralelno sa odredbama novog Zakona. Odredbe Zakona koje se odnose na zapošljavanje i raspoređivanje orimjenjivaće se stupanjem na snagu novog Zakona, dok će se odredbe starog Zakona primjenjivati u postupku ocjenjivanja, disciplinskog postupka i žalbi. Razlog za ovaj izuzetak je zato što su ovi postupci započeti po starom Zakonu, izuzetno na zahtjev državnog službenika ukoliko je to u njegovom interesu.

Preporuka 34: Cilj prelaznih odredbi je da sa jedne strane zaštite položaj državnih službenika, a s druge strane, da obezbijede sprovođenje ciljeva reforme. Ovo podrazumjeva da se u određenom vremenskom periodu obezbijedi paralelna primjena postojećeg i novog zakona u pojedinim segmentima .

Februar 2011. godine

3. AKCIONI PLAN JAČANJA VLADAVINE PRAVA

PRIORITET 1. UNAPREĐENJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA

Mjera 1: Izvršiti analizu potrebe izmjene Ustava u dijelu odredaba koje se onose na sudstvo i državno tužilaštvo

ANALIZA POTREBE IZMJENE USTAVA U DIJELU ODREDABA KOJE SE ONOSE NA SUDSTVO I DRŽAVNO TUŽILAŠTVO

Vlada je usvojila Analizu potrebe promjene Ustava u dijelu jačanja nezavisnosti pravosuđa kojom je utvrđena potreba promjene odredaba Ustava u sljedećem pravcu:

- uključivanje sudske vlasti u izbor predsjednika Vrhovnog suda na način što bi Skupština birala predsjednika Vrhovnog suda na predlog Predsjednika Crne Gore, uz prethodno pribavljeno mišljenje opšte sjednice Vrhovnog suda. Moguća alternativa je da predsjednika Vrhovnog suda bira Skupština na predlog Sudskog savjeta;
- u pogledu sastava Sudskog savjeta treba predvidjeti da većina članova bude iz reda sudija. Takođe, radi smanjenja političkog uticaja, kao moguće rješenje, treba sagledati isključenje ministra pravde iz članstva u Sudskom savjetu;
- u odnosu na razloge za prestanak sudijske funkcije i razrješenje, treba jasno navesti i precizirati sve moguće razloge za prestanak funkcije ili za razrješenje sudije, što jača odgovornost sudija, ali i njihovu samostalnost i sigurnost;
- u pogledu izbora Tužilačkog savjeta i državnih tužilaca od strane Skupštine treba ići u pravcu smanjenja političkog uticaja;
- Nadležnost i sastav Tužilačkog savjeta trebalo bi urediti Ustavom. Većina članova Tužilačkog savjeta trebalo bi da bude iz reda državnih tužilaca;
- u cilju jačanja odgovornosti, ali i samostalnost i sigurnosti državnih tužilaca, Ustavom bi trebalo propisati razloge za prestanak funkcije ili za razrješenje.

Predsjednik Vlade je dostavio Analizu Predsjedniku Skupštine radi upoznavanja, s obzirom da je Skupština nadležna za usvajanje predloga za promjene Ustava. Za usvajanje predloga promjene Ustava potrebna je dvotrećinska većina. Ukoliko se predlog za promjenu Ustava ne usvoji, isti predlog se ne može ponoviti prije isteka jedne godine od dana kada je predlog odbijen.

PRIORITET 1. UNAPREĐENJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA

Mjera 2: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o Sudskom savjetu

PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDSKOM SAVJETU

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama zakona o Sudskom savjetu predviđene su izmjene u dijelu:

- rukovođenja Konferencijom sudija, obrazovanja Komisije za izbor i Komisije za praćenje primjene Etičkog kodeksa sudija;
- da jedan član Sudskog savjeta bude iz reda sudija osnovnog suda kako bi se ispoštovao princip hijerarhije i pluralizma u sudstvu;

- imenovanja dva člana iz reda uglednih pravnika od strane Predsjednika Crne Gore, na osnovu konsultacija sa Avokatskom komorom, pravnim fakultetima i udruženjem sudija, a uz prethodno mišljenje proširene sjednice Vrhovnog suda;
- predsjednik Vrhovnog suda i Sudskog savjeta ne može biti član komisija i radnih tijela koje obrazuje Sudski savjet;
- Sudski savjet preporučuje tri kandidata za predsjednika Vrhovnog suda predsjednicima Crne Gore, Vlade i Skupštine. Time se u ovaj izbor uključuje sudska vlast, a na osnovu procedure koju sprovodi Sudski savjet po raspisanom konkursu za mjesto predsjednika Vrhovnog suda;
- razrade kriterijuma i podkriterijuma za sudije koji se prvi put biraju, sudije koji napreduju, predsjednike sudova, kao i za njihovo bodovanje;
- Uvođenja anonimnog testiranja sa objavljivanjem svih pitanja koja mogu biti data na testu, odnosno iz kojih će se izvršiti izbor za test;
- Uvođenja kao moguće posljedice disciplinske odgovornosti i zabrane napredovanja za određeni vremenski period.

Eksperti su sugerisali:

- propisivanje procedure za izbor članova Sudskog savjeta koje imenuje Predsjednik Crne Gore, i uključivanje sudske vlasti;
- uvođenje Komisije za izbor koja će obavljati prethodni postupak za Konferenciju sudija u postupku imenovanja članova iz reda sudija;
- procedure za izbor predsjednika Vrhovnog suda, uključivanje sudske vlasti;
- da su kriterijumi objektivno i transparentno razrađeni na nivou zakona;
- prelaznim odredbama treba predvidjeti da postojeći Sudski savjet i predsjednik Vrhovnog suda završe mandat koji je u toku, i da se nakon isteka njihovog mandata obavi postupak imenovanja na osnovu novina predviđenih zakonom.

PRIORITET 1. UNAPREĐENJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA

Mjera 3: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA

Novine Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima su:

- propisivanje uslova za kandidate za predsjednika Vrhovnog suda;
- propisivanje svih mogućih povreda koje mogu biti razlog za disciplinsku odgovornost sudija i predsjednika sudova;
- preciziranje definicije nesavjesnog i nestručnog rada sudije kao razlog za razrješenje sudija. Time se jača i princip sigurnosti sudija, s obzirom da će se Zakonom propisati razlozi zbog kojih mogu disciplinski odgovarati i biti razriješeni.

Eksperti su potvrdili sistem propisanih razloga za disciplinsku odgovornost i sugerisali uopštavanje nekih razloga - npr. u pogledu poštovanja radnog vremena, ponašanja na javnim mjestima i sl.

PRIORITET 1. UNAPREĐENJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA

Mjera 4: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o državnom tužilaštvu

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOM TUŽILAŠTVU

Novine zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu:

- razrađeni kriterijumi za: zamjenike državnih tužilaca koji se prvi put biraju; one koji se biraju za stalno i državne tužioce koji se predlažu Skupštini na imenovanje;
- propisano da Kodeks tužilačke etike utvrđuje proširena sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva, po prethodno pribavljenom mišljenju sjednice državnih tužilaštava, dok proširena sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva bira Komisiju za praćenje primjene Etičkog kodeksa tužilaca;
- Predviđene su sve povrede koje mogu biti razlog za disciplinsku odgovornost i precizirano šta podrazumijeva nesavjestan i nestručan rad;
- Vrhovni državni tužilac neće više biti predsjednik Tužilačkog savjeta po položaju, već samo član. U Tužilačkom savjetu biće sedam članova iz reda državnog tužilaštva, između kojih će se birati i predsjednik Tužilačkog savjeta;
- Specijalnog tužioca i njegove zamjenike imenovaće Tužilački savjet.

Eksperti su potvrdili sistem razrađenih kriterijuma i razloga za disciplinsku odgovornost. Sugerisali da se još razrade razlozi zbog kojih državni tužilac može oduzeti predmet koji je dodijeljen u rad jednom zamjenku državnog tužioca, kao i da se precizira struktura članova Tužilačkog savjeta iz reda državnih tužilaca i njihovih zamjenika. Takođe, sugerisali da se odredi iz kojih tužilaštava mogu biti određeni članovi Tužilačkog savjeta kako bi se ispoštovao princip hijerarhije i pluralizma.

PRIORITET 1. UNAPREĐENJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA

Mjera 6: Donijeti Sudski poslovnik

SUDSKI POSLOVNIK

Sudski poslovnik nije još donijet iz razloga što po Poslovniku Vlade akti koje donosi Ministarstvo moraju proći prethodnu proceduru pribavljanja mišljenja od Sekretarijata za zakonodavstvo o usaglašenosti sa pravnim sistemom Crne Gore i pravnotehničkoj ispravnosti. Nakon toga, podzakonski akt se potpisuje od strane ministra i upućuje na objavljivanje u "Službeni list Crne Gore". Dakle, Sudski poslovnik je pripremilo Ministarstvo pravde - dobilo prethodno mišljenje od Sudskog savjeta i uputilo Sekretarijatu za zakonodavstvo na pribavljanje neophodnog mišljenja za donošenje i objavljivanje.

Glavne novine Sudskog poslovnika su u pogledu vođenja evidencija u skladu sa izmjenama Zakonika o krivičnom postupku i novinama drugih zakona (npr. Zakon o Ustavnom sudu), kao i elektronskog vođenja upisnika i evidencija, slučajne dodjele predmeta i unapređenja rada sudske uprave.

PRIORITET 2. Unapređenje implementacije zakona

Mjera 2: Donijeti Godišnji program kontinuirane edukacije sudija i tužilaca

Edukacija i usavršavanje nosilaca pravosudnih funkcija u Crnoj Gori

GODIŠNJI PROGRAM KONTINUIRANE EDUKACIJE SUDIJA I TUŽILACA

U Crnoj Gori edukacija u pravosudnim organima obavlja se u okviru **Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije**, koji je jedina institucija u Crnoj Gori nadležna za edukaciju sudija i tužilaca.

Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije osnovan je kao Centar za obuku sudija Republike Crne Gore, juna 2000. godine u skladu sa Planom projekta reforme pravosuđa Vlade RCG iz 1998. godine. Do 1. Januara 2007. godine tj. do stupanja na snagu Zakona o edukaciji u pravosudnim organima, Centar je funkcionisao kao neprofitna organizacija, sa programima prvenstveno namijenjenim sudijama, stručnim saradnicima, pripravnicima i ostalim zaposlenim u sudovima.

Osnovni zadatak Centra u toku prvih sedam godina njegovog postojanja je bio obrazovanje i usavršavanje sudija i ostalih navedenih korisnika u oblasti novih propisa, međunarodnih standarda u različitim pravnim oblastima, modernih metoda vršenja sudske funkcije i organizovanja sudske uprave, stranih jezika, kompjuterskih vještina, itd.

U Aprilu 2006. godine, usvojen je **Zakon o edukaciji u pravosudnim organima** čija primjena je otpočela 1. januara 2007. godine. Osnovni razlog za izradu pomenutog Zakona je bila potreba detaljnog normativnog regulisanja edukacije nosilaca pravosudnih funkcija. **Ovim Zakonom se određuje način i oblici edukacije sudija i tužilaca, kao i lica koja se pripremaju za vršenje pravosudne funkcije, sastav i nadležnost posebnih tijela, evidencija i druga pitanja značajna za edukaciju u pravosudnim organima, što odgovara zahtjevu međunarodnih i evropskih standarda i prakse.**

Zakon o edukaciji u pravosudnim organima donosi novu perspektivu kada je u pitanju edukacija kadrova u pravosuđu, a samim tim i novine u samom funkcionisanju Centra.

Osnovne karakteristike i novine koje se uvedene Zakonom o edukaciji u pravosudnim organima su sledeće:

- Djelatnost Centra **se proširuje na državne tužioce, njihove zamjenike i savjetnike**. Centar **mijenja svoj naziv** u Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije u pravcu obuhvatanja tužilaca u okvir svoje djelatnosti. Edukacija sudija i tužilaca kroz jedan Centar je praktičnije rješenje (s obzirom na ukupan broj sudija i tužilaca, i broj stanovnika i veličinu Crne Gore), a takođe je i rješenje koje je traženo i željeno od strane samih tužilaca.
- **Edukacija nosilaca pravosudne funkcije tj. sudija i tužilaca uređuje se kao njihovo pravo i obaveza**. Naime, nezavisnost nosilaca pravosudne funkcije pored određenih prava nameće i obavezu, prije svega, da svoju funkciju obavljaju profesionalno. Uvođenjem ovog člana edukacija **se kao pravo i obaveza sudija (i tužilaca) uvodi na nivou zakona**.
- Centar se organizuje kao posebna **organizaciona jedinica Vrhovnog suda Crne Gore**. Smještajući Centar u okvir Vrhovnog suda je trebalo da se obezbijedi finansiranje Centra kroz posebnu budžetsku liniju namijenjenu Vrhovnom sudu. Ovo ne znači da drugi izvori finansiranja nijesu mogući. Naprotiv, mogućnosti drugih izvora finansiranja su potpuno otvorene (donacije, pokloni i sl.), s obzirom na postojeću opštu finansijsku situaciju u Crnoj Gori.

- Za organizovanje i sprovođenje edukacije u pravosudnim organima **formiraju se posebna tijela** u okviru Centra, a to su: Koordinacioni odbor, programski odbori i Ispitna komisija. **Koordinacioni odbor** ima predsjednika i šest članova izabranih od strane svih relevantnih institucija iz oblasti pravosuđa (predstavnici: Vrhovnog suda CG, Vrhovnog državnog tužioca CG, Sudskog savjeta, Tužilačkog savjeta, Ministarstva pravde, Pravnog fakulteta u Podgorici). **Predstavlja tijelo sa najvećim ovlaštenjima koje donosi godišnji program edukacije** (koji uključuje predviđanje oblasti u kojima se obuka sprovodi, dinamiku i rokove realizacije oduke, strukturu i broja polaznika, strukturu predavača, potrebna sredstva i način evaluacije programa) i bira članove programskih odbora i Ispitne komisije. Za svoj rad Koordinacioni odbor odgovara Sudskom i Tužilačkom savjetu. **Programski odbori** razrađuju godišnji program i posebne programe edukacije i utvrđuju plan njegove realizacije. **Ispitna komisija** organizuje polaganje Prijemnog i Završnog ispita za inicijalnu edukaciju.
- Zakonom se po prvi put uvodi **inicijalna edukacija** i samim tim se pravi jasna razlika između inicijalne i kontinuirane edukacije kadrova u pravosuđu.
- Vođenje **evidencija** od strane Centra o učestvovanju nosilaca pravosudnih funkcija u aktivnostima Centra.
- Uvodi se izdavanje **sertifikata** od strane Centra kada je u pitanju inicijalna edukacija.

Kada je u pitanju edukacija kadrova u pravosuđu i slijed po kojem određeno lice može biti izabrano za sudiju, hronologija bi bila sledeća: završen Pravni fakultet, položen Pravosudni ispit, završen Program inicijalne edukacije i na kraju test za zvanje sudije.

Program Inicijalne edukacije organizuje se od strane Centra za edukaciju za stručne saradnike u pravosudnim organima (sudovima i tužilaštvima), kao i za diplomirane pravnike koji ispunjavaju opšte uslove za rad u državnim organima i imaju položen Pravosudni ispit i ima za cilj njihovu pripremu za vršenje pravosudne funkcije. Koordinacioni odbor Centra godišnjim programom, na osnovu stvarnih potreba i slobodnih mjesta nosilaca pravosudnih funkcija, utvrđuje broj polaznika koji će pohađati inicijalnu edukaciju za tu godinu. Centar, na predlog Koordinacionog odbora, raspisuje oglas za inicijalnu edukaciju, koji se objavljuje u prvoj polovini novembra tekuće godine u najmanje jednom od štampanih medija koji izlaze u Crnoj Gori. Centar dodatno, pored pomenutog objavljivanja, oglas šalje putem faksa svim sudovima i tužilaštvima u Crnoj Gori, radi isticanja istog na oglasnoj tabli, kako bi se stručni saradnici na vrijeme obavijestili o objavljenom oglasu. Prijavljeni kandidati polažu **Prijemni ispit** pred Ispitnom komisijom Centra, koji se sastoji iz pismenog i usmenog dijela. Izbor lica koja će pohađati Program inicijalne edukacije vrši na osnovu postignutih rezultata na Prijemnom ispitu. Programski odbor za inicijalnu edukaciju izrađuje program inicijalne edukacije za svaku oblast prava koja se obrađuje. Programom obuke polaznici inicijalne edukacije se usavršavaju u poznavanju procesnih i materijalnih propisa, poznavanju sudske prakse crnogorskih sudova, poznavanju i primjeni prava EU, podizanju nivoa analitičke sposobnosti u rješavanju složenih pravnih i faktičkih pitanja. Akcenat se uvijek stavlja na praktičan rad, dakle, diskusije, simulacije suđenja, studije slučajeva, izradu procesnih akata, kao i na praktične probleme u primjeni procesnih zakona. Po završenoj obuci, koja traje nešto manje od godinu dana, polaznici polažu **Završni ispit** pred Ispitnom komisijom. Listu kandidata koji su položili Završni ispit, rangiranih prema postignutim rezultatima, Centar dostavlja Sudskom i Tužilačkom savjetu i ista biva posebno cijenjena prilikom predlaganja kandidata za izbor, odnosno imenovanje za nosioce pravosudne funkcije.

Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije pored inicijalne edukacije sprovodi i **kontinuiranu edukaciju** koja podrazumijeva stručno usavršavanje i profesionalni razvoj nosilaca pravosudne funkcije kroz posebne programe. U svom dosadašnjem radu Centar je organizovao zaista veliki broj različitih stručnih skupova i aktivnosti obuka kao što su: seminari, okrugli stolovi, radionice, kursevi (stranih jezika i računara), regionalne konferencije, studentske posjete, izdavačka djelatnost i sl. Sve ove aktivnosti organizuju se na određene teme iz različitih pravnih i drugih oblasti zavisno od potreba pravosuđa i u

skladu sa programom rada i reformskim aktivnostima u pravosuđu. Realizuje se kroz organizovanje edukacije u raznim pravnim oblastima, kao što su: primjena zakona i drugih propisa sa akcentom na novo zakonodavstvo, poznavanje najznačajnijih oblasti međunarodnog prava, međunarodnih standarda i preporuka uključujući pravo EU i pitanje ljudskih prava, profesionalne vještine, povećavanje efikasnosti rješavanja sporova, alternativni načini rješavanja sporova, odnosi sa javnošću i pristup informacijama itd. Prilikom izvođenja aktivnosti, Centar uvijek daje prednost praktičnoj obuci u vidu analize sudske prakse, zatim diskusiji i rješavanju problema nastalih u praksi.

Centar nastoji da materijale sa seminara, objavljene publikacije i radove dostavi svim sudijama i tužiocima u Crnoj Gori.

Pored obezbjeđivanja učešća sudija u svojim aktivnostima, Centar takođe omogućava učešće nosilaca pravosudnih funkcija na raznim skupovima organizovanim od strane međunarodnih institucija i organizacija u drugim zemljama, kao i drugim aktivnostima koje imaju druge organizatore, ili je pak Centar jedan od suorganizatora.

U svim oblastima Centar je do sada sarađivao sa velikim brojem relevantnih partnera kao što su: Evropska Unija/Evropska agencija za rekonstrukciju, Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori, Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju(OSCE) Misija u Crnoj Gori, Američka Ambasada u Crnoj Gori, Fondacija Institut za otvoreno društvo-Soros, Centar za međunarodnu pravnu saradnju (CILC) Holandije, Centar za pravnu kompetenciju (CLC) Austije, Save the Children, UNICEF, Njemačka Fondacijom za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ Fondacija), Agencija za tehničku saradnju Njemačke (GTZ), Evropski Institut za javnu upravu (EIPA) Luksemburg itd.

Kad je u pitanju edukaciju o Pravu EU, Centar je Evropskim pravom počeo da se bavi neposredno po osnivanju. U okviru Tempus projekta EU pod nazivom "Evropski prostor pravde" u Bertinoru, Italiji, Centar je obezbijedio 10 učesnika iz Crne Gore. Ovaj projekat je organizovan od strane Univerziteta Bolonje, a u saradnji sa Ministarstvom pravde Republike Crne Gore, Univerzitetom Crne Gore i Centrom za obuku sudija Republike Crne Gore. Ovaj projekat je podrazumijevao učenje na daljinu-kurs koji se bavi evropskim pravnim i sudijskim pitanjima. Različiti radovi su se objavljivali na web-stranici projekta sa mogućnošću da se o svemu diskutuje u forumu za diskusiju i obavezom učesnika da pišu radove na određene teme. Po završetku ovog projekta Centar je objavio publikaciju koja je predstavljala zbornik radova objavljenih u okviru Tempus projekta EU "Evropski prostor pravde". Naravno, kako je to i praksa Centra, ova publikacija je od strane Centra distribuirana svim sudijama u Crnoj Gori.

Takođe, Centar je zahvaljujući podršci, naročito Savjeta Evrope, zatim Evropske Agencije za rekonstrukciju/EU, AIRE Centra iz Londona, CEDEM organizacije itd, organizovao veliki broj seminara, okruglih stolova, radionica i studijskih posjeta koje su se odnosile posebno na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i neke segmente prava EU i nacionalnog zakonodavstva.

Pored toga, u saradnji sa TRIM MNE projektom EU kojim je upravljala Evropska agencija za rekonstrukciju i Ministarstvo za ekonomski razvoj Crne Gore, Centar je organizovao seriju seminara čiji cilj je bio upoznavanje učesnika sa osnovnim elementima evropskog i crnogorskog prava konkurencije, zatim prava potrošača, prava intelektualne svojine.

Krajem 2008. godine Centar je uspostavio saradnju sa Evropskim Institutom za javnu upravu/EIPA iz Luksemburga. U okviru projekata: Tehnička podrška Luksemburga Crnoj Gori 2009. "Početna obuka o Pravu EU za pravosuđe (I)" i Tehnička podrška Luksemburga Crnoj Gori 2010. "Početna obuka o Pravu EU za pravosuđe (II)", organizovane su serije seminara za polaznike inicijalne i kontinuirane edukacije.

Cilj ovih zajedničkih aktivnosti obuka o Pravu EU je razvoj nacionalnih pravosudnih kapaciteta u razumijevanju i znanju pravnih načela, fundamentalnih principa, pravnih instrumenata, zatim načina sprovođenja postupaka i raznih bitnih oblasti koje su deo pravnog sistema EU radi što bolje pripreme crnogorskih sudija i tužilaca za primjenu Prava EU. Shodno prethodnom, sledeće teme su obrađivane zajedno sa učesnicima: Definasanje EU kao specifičnog pravnog entiteta - ciljevi, osnovne vrijednosti na kojima počiva i pravna priroda; Struktura pravnog sistema EU- Pregled pravnih instrumenata EU: primarno pravo, sekundarno pravo; sudska praksa i drugi instrumenti; Osnovne karakteristike Prava EU (primat, direktni efekat, indirektni efekat, odgovornost države)-Praktične posledice za nacionalnog sudiju; Osnovni principi prava Evropske Unije (fundamentalna prava, proporcionalnost, nediskriminacija itd); Radionica: Analiziranje presude Evropskog suda pravde; Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i CG-Sušinska sadržina i pregled odredbi o usklađenosti propisa, primjeni propisa i sudskoj primjeni; Struktura, organizacija i funkcionisanje Suda pravde EU; Postupak davanja predhodnog uputstva: vodič za nacionalne sudije; Studije slučaja o postupku davanja predhodnog uputstva; Radnje prinude protiv država članica: Član 258, 259. i 250 TFUE postupci, druge povrede postupka, radnje prinude pred nacionalnim sudovima- pitanje odgovornosti države; Tužbe koje se odnose na ocjene zakonitosti normi EU: Tužba za poništaj (Član 263. TFUE), Tužba za nečinjenje (Član 265. TFUE) i Tužba za naknadu štete i novčane nadoknade; Primjena prava EU od strane nacionalnih sudija-povlastice i obaveze; Pravni postupci pred Sudom pravde i Opštim sudom EU; Pregled oblasti slobode, bezbjednosti i pravde, nakon Lisabonskog ugovora; Državljanstvo Evropske unije i Šengen; Borba protiv glavnih trans-nacionalnih teških krivičnih djela (uključujući ulogu Europolu i Eurojusta) sa posebnim akcentom na borbu protiv trgovine ljudima; Slobodno kretanje državljana trećih zemalja i pitanja viznog režima; Status i integracije državljana trećih zemalja; Evropski nalog za hapšenje; Praćenje, zamrzavanje, oduzimanje i upravljanje imovinom stečenom kriminalnom djelatnošću, praktičan i pravni pregled mogućnosti EU itd.

Predavači na seminarima su vrsni predavači Evropskog Centra za sudije i pravnike koji je dio Evropskog Instituta za javnu upravu iz Luksemburga. Ova uspješna saradnja će se nastaviti i intenzivirati u budućem periodu.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom Unijom u martu 2007. godine Crna Gora je odredila svoj put ka evropskim integracijama. Samim tim bilo je neophodno u okviru godišnjeg programa edukacije oblast evropskog prava posebno tretirati, jer je po svojoj prirodi specifična i zahtijeva posebnu pažnju u svijetlu integrisanja Crne Gore u evropske strukture. Ova oblast u godišnjem programu je podijeljena je na dio koji se bavi Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i dio koji se bavi pravom Evropske Unije.

U oblasti obrazovanja o ljudskim pravima i standardima Savjeta Evrope, Centar je sarađivao sa organizacijama koje su specijalizovane za izvođenje ovakvih programa: dakle, prije svega, sa Savjetom Evrope, zatim AIRE Centrom iz Londona (Centar za pružanje pravne pomoći u pogledu zaštite ljudskih prava u Evropi), CEDEM-om (Centar za demokratiju i ljudska prava u Crnoj Gori) iz Podgorice, i sl.

Centar godišnje u prosjeku organizuje oko 60 raznih aktivnosti kontinuirane edukacije, što je s obzirom na broj zaposlenih u Centru (izvršni direktor, dva savjetnika i administrativni saradnik) izuzetan uspjeh.

Centar od svog postojanja vodi evidenciju o učešću sudija, a od donošenja Zakona o edukaciji, i o učešću tužilaca u aktivnostima Centra. Zahvaljujući našim stranim partnerima (Programu za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) Crna Gora) prije dvije godine je instaliran elektronski program vođenja evidencija koji je umnogome olakšao rad Centra.

Kada je u pitanju **evaluacija** konkretnih aktivnosti, naš Centar je do sada praktikovao, a to će raditi i ubuduće, distribuciju upitnika svim učesnicima vezano za aktivnosti obuke (vezano za predavače, teme, načine obrade tema, buduće predloge u pogledu tema obuke, polaznike i sl.).

Ono što ostaje kao vrlo složeno pitanje je evaluacija konkretnih rezultata i efekata obuke u praktičnom radu sudija i tužilaca. Taj vid evaluacije je zapravo najteži i ova ocjena praktičnih efekata obuke može se vršiti jedino na dugoročnom planu, uz saradnju većeg broja relevantnih organa i institucija, dok same metode ove vrste evaluacije zahtijevaju vrlo ozbiljno i detaljno razmatranje, kao i relativno velika finansijska sredstva.

Kada je u pitanju evaluacija, svakako treba napomenuti da Centar podnosi i redovne izvještaje o radu prije svega Koordinacionom odboru (dakle o svim realizovanim aktivnostima), a naravno kao što zakon definiše i Sudskom i Tužilačkom savjetu (godišnje izvještaje i uvijek na njihov zahtjev)

Centar u svom radu uvijek nastoji da koristi uporedna iskustva i da prati najnovija kretanja kada je u pitanju obuka sudija i tužilaca i njeni različiti aspekti. Tome svakako doprinosi i članstvo Centra u najrelevantnijim međunarodnim strukturama koje se bave obukom sudija i tužilaca, prije svega mislim na Evropsku mrežu za razmjenu informacija između lica i institucija odgovornih za obuku sudija i tužilaca Savjeta Evrope (tzv. Lisabonska mreža), HELP program Savjeta Evrope-Program za obuku sudija i tužilaca u oblasti ljudskih prava i Međunarodnu organizaciju za obuku u pravosuđu (IOJT).

U svom radu Centar se rukovodi jednim određenim ciljom, a to je pružanje sticanja, održavanja i usavršavanja znanja, sposobnosti i vještina nosilaca pravosudnih funkcija koje će omogućiti samostalno, nezavisno, nepristrasno, stručno i efikasno vršenje njihove funkcije u skladu sa etičkim standardima profesije. Centar će kao i dosada nastaviti da daje svoj doprinos usvajanju novih znanja i praktičnih vještina nosilaca pravosudne funkcije.

Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Crne Gore
Januar 2011. godine.

PRIORITET 3. JAČANJE EFIKASNOSTI PRAVOSUDNIH ORGANA

Mera3: Usvojiti godišnji program rješavanja zaostalih predmeta:

TABELARNI PREGLED RJEŠAVANJA ZAOSTALIH PREDMETA IZ 2009. I RANIJIH GODINA

SVI PREDMET I	2000. i ranije		2001.		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		UKUPNO na dan 31.12.2010.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	7	3	13	3	90	27	834	219	946	253	78,89 %
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	41	5	43	5	89,58 %
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	27	8	307	16	336	29	92,0% 5
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	0	10	0	157	9	171	9	95%
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	6	4	15	6	66	30	1165	233	1253	274	82,05
KOLAŠIN	6	3	1	1	3	1	1	3	4	1	11	4	16	5	52	15	74	28	201	30	369	91	85%
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	20	15	18	123	87	481	317	628	442	58,69
BAR	4	2	4	1	3	1	4	1	9	5	19	6	33	30	109	18	262	92	1273	380	1720	536	76,24
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 9	0	76	0	142	0	484	548	811	548	59,67
H. NOVI	1 5	1 8	6	2	5	5	9	1 3	1 0	1 8	17	26	25	24	65	43	166	107	722	295	1040	551	65,36
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	16	30	6	51	15	178	79	1879	422	2145	538	79,94
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	12	4	7	34	55	281	101	324	175	64,92
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	86	14	37	62	81	558	247	655	451	59,22
KOTOR	0	0	2	0	2	0	3	4	5	7	14	7	32	19	108	102	313	202	1465	581	1944	922	67,82
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	91 0	102 0	34 3	66 8	494	715	132 9	136 2	4812	345 8	7888	7223	52,20
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72	62	20	15	71	24	2785	51	2948	151	95,09
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	4	2	7	2	111	4	124	10	92,53
APELAC.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	490	0	490	0	100
PS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	0	18	0	128	0	1265	228	1434	228	86,28

PS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	58	27	60	27	68,96
UPRAVNI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1283	0	1283	0	100
VRHOVNI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1654	0	1654	0	100
UKUPNO	2 6	2 3	1 3	4	1 3	7	1 7	2 1	2 9	3 2	97 9	108 2	73 6	94 0	106 2	100 0	308 5	218 4	2230 6	717 1	2826 6	1246 3	69,40

4. AKCIONI PLAN ZA OBLAST BORBE PROTIV KORUPCIJE

PRIORIET1. UNAPRJEĐENJE ANTIKORUPCIJSKOG I INSTITUCIONALNOG PRAVNOG OKVIRA

Mjera1: Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika kojim će se implementirati preporuka GRECO iz Treće runde evaluacije

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KRIVIČNOG ZAKONIKA - IMPLEMENTACIJA PREPORUKA GRECO IZ TREĆE RUNDE EVALUACIJE

U okviru Trećeg kruga evaluacije GRECO je na svom 49. plenarnom zasjedanju, održanom u Strazburu, 29.11-3.12.2010. godine, usvojio Evaluacioni izvještaj za Crnu Goru u pogledu inkriminacija koje su sadržane u Krivičnom zakoniku. U pomenutom izvještaju je preporučeno da se usklade odredbe Krivičnog zakonika koje se odnose na krivična djela davanja i primanja mita (u javnom i privatnom sektoru) i trgovine uticajem.

Preporuke sadržane u Evaluacionom izvještaju za Crnu Goru u pogledu inkriminacija koje je GRECO usvojio na svom 49. plenarnom zasjedanju odnose se na usaglašenost Krivičnog zakonika sa Krivičnopravnom konvencijom o korupciji i njenim Dodatnim protokolom. Predlog predviđa izmjene i dopune određenih članova Krivičnog zakonika radi usklađivanja sa odredbama ova dva instrumenta Savjeta Evrope.

Predlogom su predviđene izmjene i dopune radi implementacije preporuka GRECO iz Trećeg kruga evaluacije, i to u sljedećim članovima Krivičnog zakonika:

- 137 (važenje krivičnog zakonodavstva Crne Gore za stranca koji učini krivično djelo u inostranstvu),
- 138 (posebni uslovi za krivično gonjenje),
- 142 (značenje izraza u ovom zakoniku)
- 276a (primanje mita u privrednom poslovanju),
- 276b (davanje mita u privrednom poslovanju),
- 422 (protivzakonit uticaj),
- 422a (navođenje na protivzakoniti uticaj),
- 423 (primanje mita) i
- 424 (davanje mita).

Predlog predviđa ukidanje zahtjeva dvostruke inkriminacije u vezi sa krivičnim djelima podmićivanja i trgovine uticajem koja su počinjena u inostranstvu kao i uspostavljenje nadležnosti za krivična djela korupcije počinjena u inostranstvu od strane nedržavljana. Kroz intervencije u čl. 137 i 138 obezbijedeno je da se implementira GRECO preporuka u pogledu ukidanja zahtjeva dvostruke inkriminacije i uspostavljenja nadležnosti za krivična djela korupcije počinjena u inostranstvu od strane nedržavljana.

U skladu sa GRECO preporukom da se obezbijedi da strani arbitri i porotnici budu eksplicitno obuhvaćeni odredbama o podmićivanju, a shodno članovima 4–6 Dodatnog protokola na Krivičnopravnu konvenciju o korupciji, pojmom službenog lica obuhvaćena su i lica koja u stranoj državi obavljaju službene dužnosti na osnovu zakona, propisa donijetih na osnovu zakona, ugovora ili arbitražnog sporazuma.

Predlogom je predviđena konzistentna definicija tzv. podmićivanja u privatnom sektoru (član 276a-primanje mita u privrednom poslovanju i član 276b-davanje mita u privrednom poslovanju). Tako su u skladu sa GRECO preporukom na nedvosmislen način obuhvaćena sva lica koja upravljaju ili rade u bilo kom svojstvu u privrednim društvima i nedvosmisleno su obuhvaćene sve instance koje ukazuju na zloupotrebu položaja od strane lica koje daje, odnosno prihvata mito.

Predloženim izmjenama i dopunama usklađuju se različite odredbe koje se tiču korupcije i otklanjaju nepodudarnosti u terminologiji koja se koristi. Preporuke GRECO identifikovale su manjak dosljednosti nekih od elemenata na osnovu kojih se tumače krivična djela podmićivanja i trgovine uticajem. Tako je koncept nezaslužene koristi drukčiji od odredbe do odredbe, pa se u važećem Krivičnom zakoniku upućuje na »poklon«, »drugu korist«, »dobit« ili »nagradu«. Takođe, neke odredbe isključivo upućuju na »imovinsku korist« (čl. 276b i 422). Predložene izmjene i dopune u svim članovima na koje se odnose GRECO preporuke koriste termin „poklon ili druga korist“ u krivičnim djelima podmićivanja (čl. 276a, 276b, 423, 424) i trgovine uticajem (čl. 422 i 422a).

Po pitanju indirektnog izvršenja krivičnih djela podmićivanja i trgovine uticajem, Predlog eksplicitno predviđa izvršenje ovih krivičnih djela preko posrednika. U vezi sa tim ističemo da prema mišljenju GRECO opšte odredbe o saučesništvu nijesu bila dovoljna garancija u ovom slučaju i zato je bilo potrebno predvidjeti indirektan načina vršenja krivičnih djela podmićivanja i trgovine uticajem.

Kod podmićivanja u javnom sektoru (čl. 423 i 424) Predlog sadrži rješenja kojima se otklanjaju primjedbe GRECO u odnosu na vrstu radnje koja se može izvršiti ili neizvršiti od strane službenog lica tj. prema važećem Krivičnom zakoniku radnje moraju biti »u okviru službenog ovlašćenja«. To bi u praksi moglo da znači da činjenja i nečinjenja koja ne spadaju u službena ovlašćenja, ili zakonom utvrđene nadležnosti službenog lica, a koje on može da izvrši zbog fukcije koju obavlja, ne bi bila direktno obuhvaćena odredbama o podmićivanju. U Predlogu se koristi formulacija „službena ili druga radnja“ kod podmićivanja u javnom sektoru i na taj se način implementira i ova GRECO preporuka.

PRIORITET 2. SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA I AKCIONOG PLANA

Mjera 1: Monitoring Akcionog plana (2010-2012) za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala

PRVI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI MJERA IZ AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA SA IZVJEŠTAJEM TRIPARTITNE KOMISIJE - NACIONALNA KOMISIJA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

I. UVODNE NAPOMENE

U cilju nastavka organizovanog i stalnog praćenja ukupnih antikorupcijskih aktivnosti Vlada Crne Gore je usvojila dva nova strateška dokumenta: Strategiju za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (2010-2014) i Akcioni plan za njeno sprovođenje (2010-2012) krajem jula 2010. godine. Sprovođenje Akcionog plana u periodu od njegovog donošenja do kraja godine, kao i aktivnosti koje je AP predvidio, a realizovane su prije njegovog donošenja, predmet su ovog Prvog izvještaja ⁶. Shodno Akcionom Planu svi naredni izvještaji biće sačinjeni za šestomjesečne periode.

Pomenuti strateški dokumenti su usvojeni u vrijeme kada u Crnoj Gori u velikoj mjeri postoji izgrađen pravni i institucionalni antikorupcijski okvir, što je bio glavni zadatak prve generacije strateških dokumenata (2005-2009). Obzirom da je djelotvornost pravnog i institucionalnog okvira od posebne važnosti za uspješnu borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, to je najveća pažnja u izradi druge generacije strateških dokumenata posvećena kontroli sprovođenja usvojenih zakona i propisa, njihovom stalnom unapređenju, te efikasnom funkcionisanju institucija. Akcionim planom bliže se uređuju poglavlja, ciljevi, mjere, nosioci aktivnosti i dinamika njihovog ostvarivanja u prvoj dvogodišnjoj fazi sprovođenja Strategije. Instituti i standardi koji nijesu bili normirani ili adekvatno definisani prepoznati su kroz specifične ciljeve i mjere u pojedinim poglavljima Akcionog plana. Kontrolu sprovođenja ove Strategije u periodu praćenja Akcionog plana 2010-2012. godine vrši Nacionalna komisija za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala ⁷.

Strategijom je utvrđeno da će izvještavanje institucija po Akcionom planu integrisati i pratiti Sekretarijat Nacionalne komisije, koji čini stručni tim u Upravi za antikorupcijsku inicijativu (u daljem tekstu: UAI). Statistiku o procesuiranju predmeta sa elementima korupcije sačinjavaće predstavnici: Vrhovnog državnog tužilaštva, Vrhovnog suda i Uprave policije (Tripartitna komisija) ⁸.

U izradi Prvog izvještaja o sprovođenju AP, predstavnici Sekretarijata NK tokom decembra 2010. obavili su neophodnu komunikaciju sa obveznicima Akcionog plana, tokom januara i februara o. g. prikupili pojedinačne izvještaje institucija ⁹, kada su i započeli njihovu obradu u zbirni izvještaj. Prilikom izrade Prvog izvještaja korišćena je i ekspertaska podrška iz projekta: "Jačanje administrativnih kapaciteta UAI", finansiranog od strane Vlade Kraljevine Norveške, koji se realizuje uz podršku kancelarija UNDP u Podgorici. Istovremeno, Sekretarijat NK radi zajedno sa predstavnicima Ministarstva za

⁶ Na sjednici NK 22. novembra 2010, jedan od zaključaka je bio da izuzetno, Prvi izvještaj obuhvata period 29. jul-31. decembar 2010, kao i aktivnosti predviđene AP ako ih je bilo prije toga perioda tokom 2010.

⁷ NK obrazovana je Odlukom Vlade CG o obrazovanju Nacionalne komisije za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala ("Sl. list CG", broj: 61/10) i Odlukom o izmjeni pomenute Odluke ("Sl. list CG", broj: 4/11).

⁸ Sekretarijat NK, čini tim od pet službenika iz Uprave za antikorupcijsku inicijativu, koji se osnovan septembra 2010, a Tripartitna komisija je osnovana marta 2011.

⁹ Rok za dostavljanje pojedinačnih izvještaja je bio 21. januar, koji je morao biti produžen do 25. januara zbog malog broja obveznika izvještavanja (10) koji su u roku dostavili izvještaj.

informaciono društvo na izradi informacionog sistema koji treba da podrži proces prijema i obrade pojedinačnih izvještaja (93) za buduća izvještavanja po Akcionom planu. Uspostavljanje ovog informacionog sistema predviđeno je za kraj marta 2011. godine, kada će se izvršiti i obuka obveznika izvještavanja po AP za korišćenje ovog sistema.

Prvi izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala rađen je na osnovu pojedinačnih izvještaja institucija obveznika izvještavanja, u odnosu na 109 ciljeva i 264 mjere¹⁰. Ukazujemo da je značajano povećan broj obveznika u odnosu na prethodni AP (56), čemu je doprinio širi obuhvat Strategije, ali i promijena nekih resora državne uprave.

Struktura Prvog izvještaja je takva da nakon Uvodnih napomena slijedi statistički prikaz realizovanih mjera iz Akcionog plana. Najveći i najznačajniji dio izvještaja čini: detaljan pregled realizacije mjera, prvo kroz tabelaran prikaz, a zatim i kroz narativni dio u kojem veoma važno mjesto zauzimaju preporuke za dalju realizaciju ciljeva iz AP. Kroz kvalitativnu analizu inputa obveznika, data je ocjena o stepenu sprovođenja mjera, kao i odgovarajuće preporuke, a istovremeno je ukazano na pojedine uočene nedostatke samog Akcionog plana. Uvažavajući značaj preporuka iz Mišljenja EK, u nekim poglavljima ukazano je na neophodnost što bržeg ostvarenja ciljeva i mjera od značaja za ispunjenje preporuka EK.

Zaključak je posljednja cjelina Prvog Izvještaja realizacije Akcionog plana i sadrži kratak ovsrt na najznačajnije rezultate na sprovođenju mjera iz AP.

Obzirom da je Prvi izvještaj obuhvatio aktivnosti koje su nadležni organi preduzimali po pojedinim mjerama iz Akcionog plana tokom 2010. godine, statistika realizovanih mjera se odnosi na izvještajni period.

Izvještaj Tripartitne komisije za analizu predmeta iz oblasti organizovanog kriminala i korupcije kao i izvještaj i izradu jedinstvene metodologije statističkih pokazatelja u oblasti organizovanog kriminala i korupcije su sadržani u Aneksu I, koji je dat uz ovaj Izvještaj.

O sprovođenju Startegije i Akcionog plana tokom 2010. godine biće informisana domaća i međunarodna javnost kroz javnost sjednice NK na kojoj će izvještaj biti razmatran, kao i kroz dostupnost Prvog Izvještaja i pojedinačnih izvještaja na internet stranice Vlade CG i UAI. Prevod izvještaja na Engleski jezik obezbijediće UAI.

Napominjemo da je tokom izrade Prvog izvještaja započeo je postupak Inoviranja Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala kako bi se uskladio sa AP za sprovođenje sedam preporuka iz Mišljenja EK, izmijenjenim nadležnostima pojedinih organa uprave i amandmanima NVO sektora na isti dokument ¹¹.

¹⁰ Mjere broj 264 i 265, zbog svoje specifične prirode nijesu bile predmet statističke obrade.

¹¹Tokom inoviranja AP, potrebno je precizno definisati glavne nosioce i ostale uključene subjekte u realizaciju pojedinih mjera; nadležne organe po mjerama uskladiti sa izmjenama u strukturi i nazivu pojedinih resora državne uprave; umjesto izvještaja 21 opštine, nadležni sektor u MUP da dostavlja Sekretarijatu NK objedinjeni izvještaj lokalnih samouprava.

II. STATISTIKA REALIZOVANIH MJERA
STATISTIKA REALIZOVANIH MJERA TOKOM 2010. (ROK REALIZACIJE DOSPIO)

STEPEN REALIZACIJE MJERA I PODMJERA IZ AKCIONOG PLANA PO POGLAVLJIMA I CILJEVIMA	R		R / KONT		DR		DR/KONT		NR		R + R/KONT	
	Realizovano		Realizovano (kontinuirane)		Djelimično realizovano		Djelimično realizovano (kontinuirane)		Nije realizovano			
	Mjera	%	Mjera	%	Mjera	%	Mjera	%	Mjera	%	Ukupno	%
I PRIORITETI U SUZBIJANJU KORUPCIJE NA POLITIČKOM I MEĐUNARODNOM PLANU	2	4,7%	4	9,3%	2	4,7%	21	48,8%	14	32,6%	6	14,0%
KONTROLNA ULOGA SKUPŠTINE I IMPLEMENTACIJA MEĐUNARODNIH INSTRUMENTATA I STANDARDA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%
FINANSIRANJE POLITIČKIH PARTIJA I IZBORNI PROCESI	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	50,0%	1	50,0%	0	0,0%
SPREČAVANJE SUKOBA INTERESA	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
INTEGRITET	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%
SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	66,7%	1	33,3%	0	0,0%
ZAŠTITA LICA KOJA PRIJAVLJUJU KORUPCIJU	0	0,0%	0	0,0%	1	12,5%	4	50,0%	3	37,5%	0	0,0%
JAVNE FINANSIJE	1	11,1%	3	33,3%	0	0,0%	3	33,3%	2	22,2%	4	44,4%
DRŽAVNA IMOVINA	1	25,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	50,0%	1	25,0%	1	25,0%
TRŽIŠTE KAPITALA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%
PRIVATNI SEKTOR	0	0,0%	0	0,0%	1	25,0%	3	75,0%	0	0,0%	0	0,0%
II OBLASTI OD POSEBNOG RIZIKA	7	10,8%	8	12,3%	7	10,8%	26	40,0%	17	26,2%	15	23,1%
PROCES PRIVATIZACIJE	1	14,3%	1	14,3%	0	0,0%	5	71,4%	0	0,0%	2	28,6%
JAVNE NABAVKE	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
URBANIZAM	1	11,1%	3	33,3%	0	0,0%	2	22,2%	3	33,3%	4	44,4%
OBRAZOVANJE	3	16,7%	1	5,6%	4	22,2%	5	27,8%	5	27,8%	4	22,2%
ZDRAVSTVO	0	0,0%	2	18,2%	2	18,2%	4	36,4%	3	27,3%	2	18,2%
LOKALNA SAMOUPRAVA	1	8,3%	0	0,0%	1	8,3%	7	58,3%	3	25,0%	1	8,3%
CIVILNO DRUŠTVO, MEDIJI I SPORT	1	12,5%	1	12,5%	0	0,0%	3	37,5%	3	37,5%	2	25,0%
III PREVENCIJA KORUPCIJE U ORGANIMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA	1	3,2%	3	9,7%	14	45,2%	6	19,4%	7	22,6%	4	12,9%
PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U POLICIJI	1	10,0%	0	0,0%	5	50,0%	1	10,0%	3	30,0%	1	10,0%

PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U PRAVOSUDNIM ORGANIMA	0	0,0%	2	22,2%	5	55,6%	2	22,2%	0	0,0%	2	22,2%
KRIVIČNO GONJENJE I ODUZIMANJE NEZAKONITO STEČENE IMOVINE	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%
KOORDINACIJA I RAZMJENA PODATAKA	0	0,0%	0	0,0%	3	60,0%	1	20,0%	1	20,0%	0	0,0%
MEDJUNARODNA SARADNJA	0	0,0%	1	33,3%	1	33,3%	0	0,0%	1	33,3%	1	33,3%
IV ORGANIZOVANI KRIMINAL	5	12,8%	1	2,6%	17	43,6%	0	0,0%	16	41,0%	6	15,4%
ANALIZA STANJA	0	0,0%	0	0,0%	2	50,0%	0	0,0%	2	50,0%	0	0,0%
NAJČEŠĆI POJAVNI OBLICI	1	8,3%	0	0,0%	6	50,0%	0	0,0%	5	41,7%	1	8,3%
PREVENCIJA	1	11,1%	0	0,0%	4	44,4%	0	0,0%	4	44,4%	1	11,1%
SARADNJA IZMEĐU DRŽAVNIH ORGANA	0	0,0%	0	0,0%	1	50,0%	0	0,0%	1	50,0%	0	0,0%
REGIONALNA I MEĐUNARODNA SARADNJA	3	33,3%	0	0,0%	3	33,3%	0	0,0%	3	33,3%	3	33,3%
MONITORING	0	0,0%	1	33,3%	1	33,3%	0	0,0%	1	33,3%	1	33,3%
UKUPNO	15	8,4%	16	9,0%	40	22,5%	53	29,8%	54	30,3%	31	17,4%

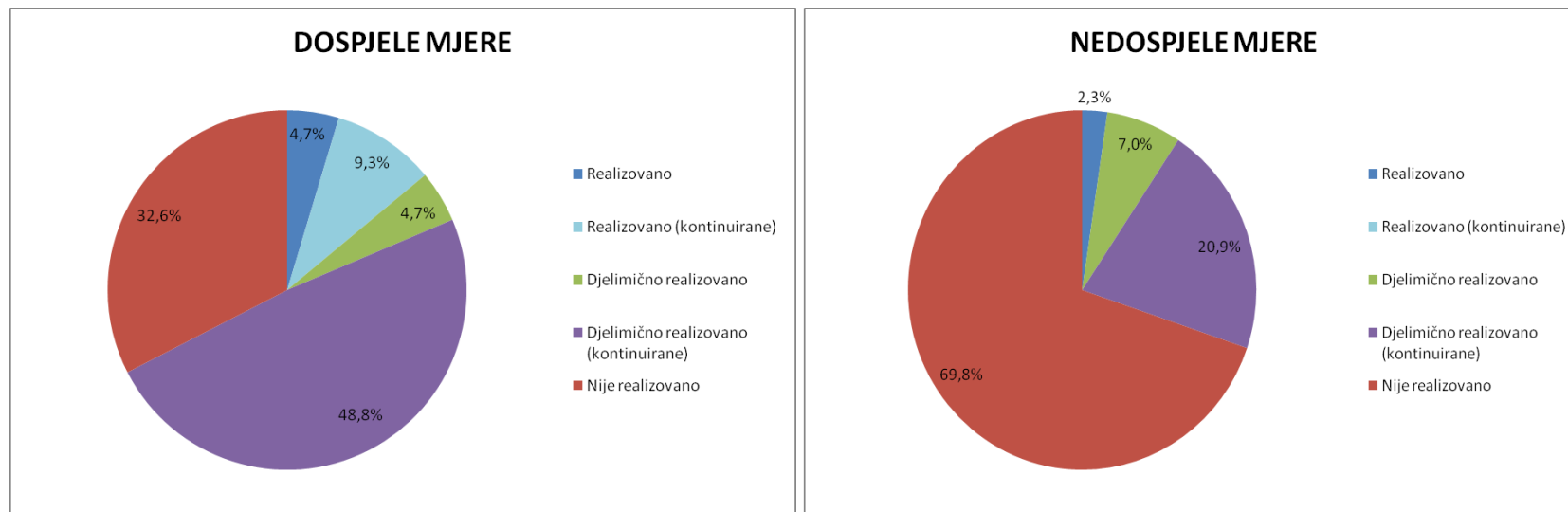
STATISTIKA REALIZACIJE MJERA ZA PERIOD 2011 - 2012.GODINE (ČIJI ROK REALIZACIJE NIJE DOSPIO)

STEPEN REALIZACIJE MJERA I PODMJERA IZ AKCIONOG PLANA PO POGLAVLJIMA I CILJEVIMA	R		R / KONT		DR		DR/KONT		NR		R + R/KONT	
	Realizovano		Realizovano (kontinuirane)		Djelimično realizovano		Djelimično realizovano (kontinuirane)		Nije realizovano			
	Mjera	%	Mjera	%	Mjera	%	Mjera	%	Mjera	%	Ukupno	%
I PRIORITETI U SUZBIJANJU KORUPCIJE NA POLITIČKOM I MEĐUNARODNOM PLANU	1	2,3%	0	0,0%	3	7,0%	9	20,9%	30	69,8%	1	2,3%
KONTROLNA ULOGA SKUPŠTINE I IMPLEMENTACIJA MEĐUNARODNIH INSTRUMENTA I STANDARDA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%	0	0,0%
FINANSIRANJE POLITIČKIH PARTIJA I IZBORNI PROCESI	1	25,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	75,0%	1	25,0%
SPREČAVANJE SUKOBIA INTERESA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	8	80,0%	2	20,0%	0	0,0%
INTEGRITET	0	0,0%	0	0,0%	2	20,0%	1	10,0%	7	70,0%	0	0,0%
SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%	0	0,0%
ZAŠTITA LICA KOJA PRIJAVLJUJU KORUPCIJU	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
JAVNE FINANSIJE	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	6	100,0%	0	0,0%
DRŽAVNA IMOVINA	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-

TRŽIŠTE KAPITALA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	7	100,0%	0	0,0%
PRIVATNI SEKTOR	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%
II OBLASTI OD POSEBNOG RIZIKA	0	0,0%	0	0,0%	2	10,5%	0	0,0%	17	89,5%	0	0,0%
PROCES PRIVATIZACIJE	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
JAVNE NABAVKE	0	0,0%	0	0,0%	1	8,3%	0	0,0%	11	91,7%	0	0,0%
URBANIZAM	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
OBRAZOVANJE	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	0	0,0%	5	83,3%	0	0,0%
ZDRAVSTVO	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
LOKALNA SAMOUPRAVA	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
CIVILNO DRUŠTVO, MEDIJI I SPORT	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%
III PREVENCIJA KORUPCIJE U ORGANIMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA	3	17,6%	0	0,0%	9	52,9%	1	5,9%	4	23,5%	3	17,6%
PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U POLICIJI	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U PRAVOSUDNIM ORGANIMA	1	20,0%	0	0,0%	3	60,0%	1	20,0%	0	0,0%	1	20,0%
KRIVIČNO GONJENJE I ODUZIMANJE NEZAKONITO STEČENE IMOVINE	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
KOORDINACIJA I RAZMJENA PODATAKA	1	25,0%	0	0,0%	2	50,0%	0	0,0%	1	25,0%	1	25,0%
MEDJUNARODNA SARADNJA	1	16,7%	0	0,0%	2	33,3%	0	0,0%	3	50,0%	1	16,7%
IV ORGANIZOVANI KRIMINAL	0	0,0%	0	0,0%	6	85,7%	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%
ANALIZA STANJA	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
NAJČEŠĆI POJAVNI OBLICI	0	0,0%	0	0,0%	6	85,7%	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%
PREVENCIJA	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
SARADNJA IZMEĐU DRŽAVNIH ORGANA	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
REGIONALNA I MEĐUNARODNA SARADNJA	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
MONITORING	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
UKUPNO	4	4,7%	0	0,0%	20	23,3%	10	11,6%	52	60,5%	4	4,7%

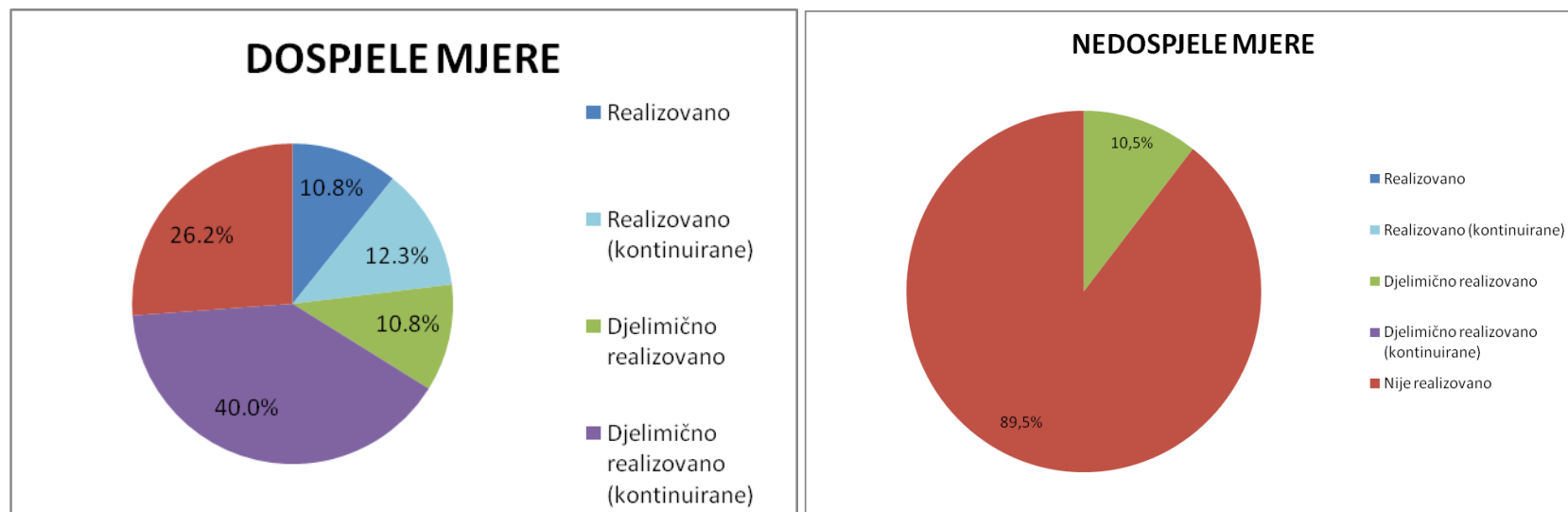
GRAFIČKI PREGLED REALIZACIJE DOSPJELIH I NEDOSPJELIH MJERA AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA BORBE PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA ZA PRERIOD 2010-2012, PO OBLASTIMA

I - PRIORITETI U SUZBIJANJU KORUPCIJE NA POLITIČKOM I MEĐUNARODNOM PLANU

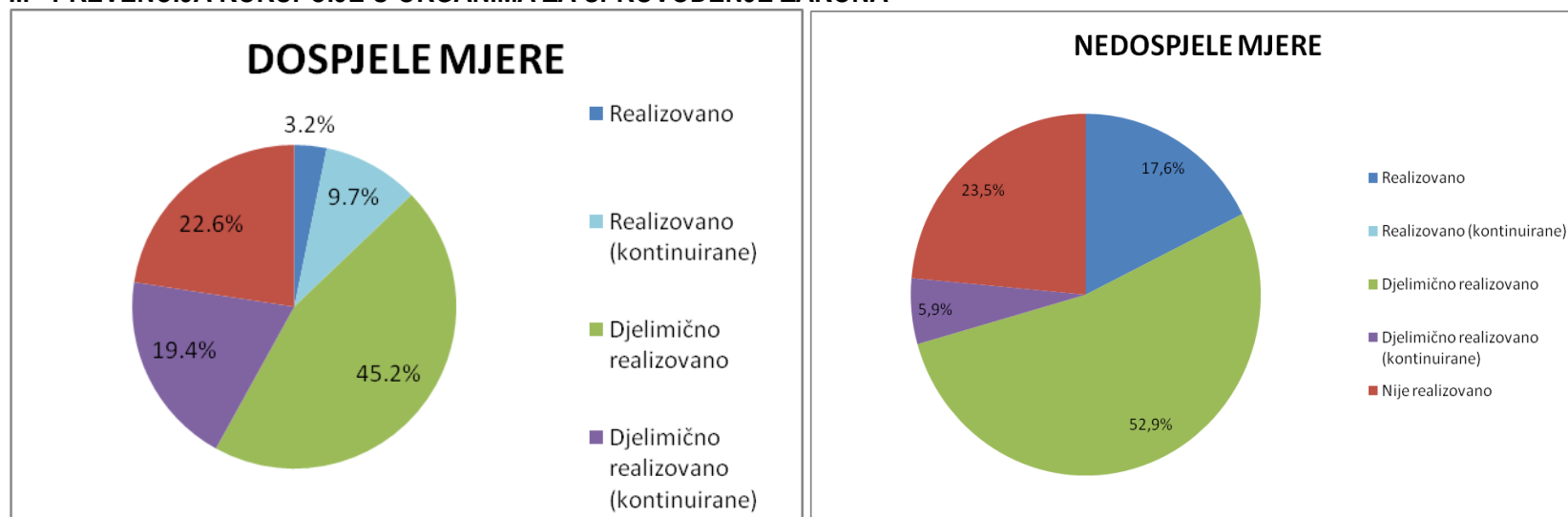
U odnosu na ovu oblast, u izvještajnom periodu broj dospelih i nedospelih mjera je po 43 (po 50%).

II - OBLASTI OD POSEBNOG RIZIKA

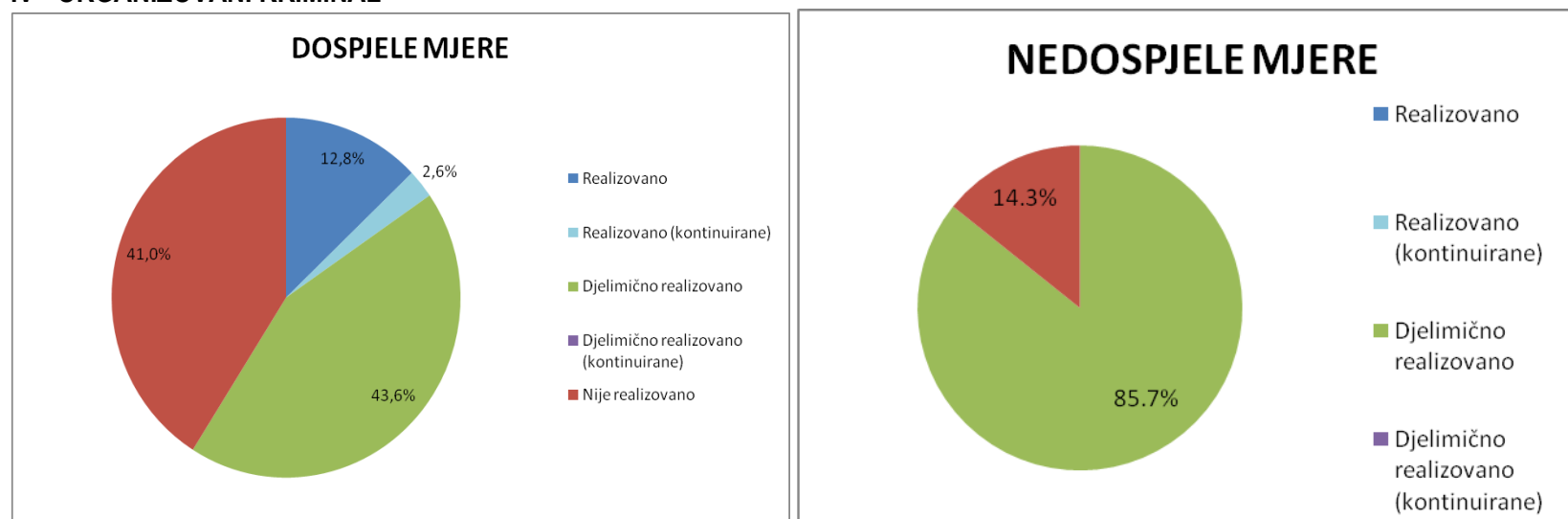
U odnosu na ovu oblast, u izvještajnom periodu dospjelo je 65 mjera (77%), dok je nedospjelih 19 (23%).

III - PREVENCIJA KORUPCIJE U ORGANIMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

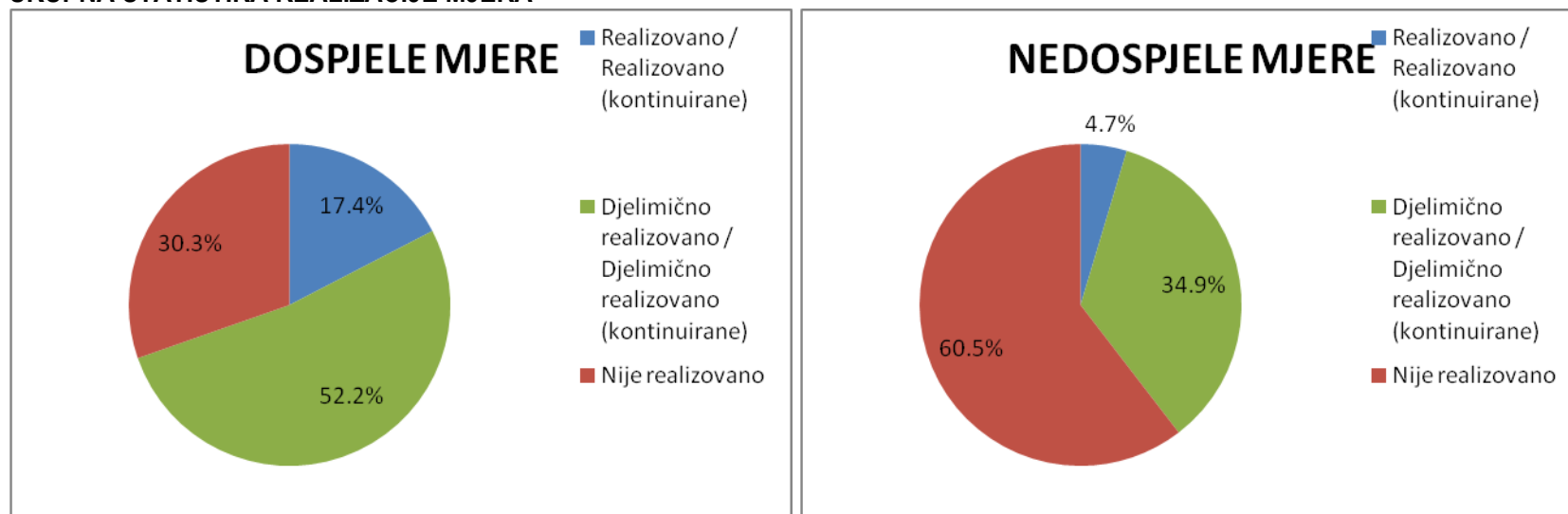
U odnosu na ovu oblast, u izvještajnom periodu dospjela je 31 mjera (65%), dok je nedospjelih 17 (35%).

IV - ORGANIZOVANI KRIMINAL

U odnosu na ovu oblast, u izvještajnom periodu dospjelo je 39 mjera (85%), dok je nedospjelih 7 (15%).

UKUPNA STATISTIKA REALIZACIJE MJERA

Ukupno dospelih mjera u izvještajnom periodu je 178 ili 67,4%. Broj mjera koje nijesu dospelje u izvještajnom periodu je 86 (32,6%).

STEPEN REALIZACIJE DOSPJELIH MJERA

U Akcionom planu ima **ukupno 266 mjera**, od kojih 180 dospijeva u izvještajnom periodu januar-decembar 2010. godine. **Takođe ukazujemo da mjere, 264 i 265 zbog specifične prirode nijesu ocijenjene i nijesu ušle u statiku. Dakle cijelokupna statistika je obradnje u odnosu na 264 mjere pri čemu je 178 dospelih, a 86 mjera je nedospjelo.**

Od dospelih mjera realizovano je 15 (8,4%), dok se 16 mjera (9%) realizuju u kontinuitetu. Drugim riječima, zbir realizovanih mjera i realizovanih u kontinuitetu u navedenom periodu je **31, što predstavlja 17,4% od ukupnog broja dospelih mjera.** Istovremeno, djelimično realizovanih mjera i djelimično realizovanih u kontinuitetu ima **93 (52,2%), a mjera koje nijesu realizovane je 54 ili (30,3%).**

Najveći stepen realizacije, u broju realizovanih dospelih mjera, (R + R/kont) ostvaren je u poglavljima: **Sprečavanje sukoba interesa (100%), Urbanizam (44,4%), Javne finansije (44,4%), Regionalna i međunarodna saradnja iz oblasti Organizovanog kriminala (33,3%), Monitoring (33,3%), Proces privatizacije (28,6%), Državna imovina i Civilno društvo mediji i sport po (25%).**

Za navedeni izvještajni period karakterističan je visok nivo djelimično realizovanih mjera koji je ostvaren u poglavljima: **Privatni sektor (100%), Kordinacija i razmjena podataka (80%), Preventivni mehanizmi za suzbijanje korupcije u pravosudnim organima (77,8%), Proces privatizacije (71,4%), Lokalna samouprava (66,6%), Zaštita lica koja prijavljuju korupciju (62,5%), Preventivni mehanizmi za suzbijanje korupcije u policiji (60%), Kontrolna uloga skupštine i implementacija međunarodnih instrumenata i standarda (50%) i Državna imovina (50%),**

Posmatrano po oblastima, najveći stepen realizacije dospelih mjera ostvaren je u **Oblastima od posebnog rizika** (23,1%) dok je djelimično realizovanih (50,8%), u oblasti **Organizovanog kriminala** realizovano je 15,4% a djelimično 43,6%, u oblasti **Prioriteti na suzbijanju korupcije na političkom i međunarodnom planu** realizovano je 14% a djelimično 53,5%, dok je u oblasti **Prevenција korupcije u organima za sprovođenje zakona** stepen realizacije 12,9%, a djelimično realizovanih 74,6%.

U izvještajnom periodu zabilježen je i značajan stepen realizacije mjera koje još nisu bile dospelje, od strane mnogih organa obveznika izvještavanja, tako da je kod mjera koje dospjevaju 2011-2012, 4,7% realizovanih mjera i 34,9% djelimično realizovanih mjera, dok je 60,5 % nerealizovanih.

Posmatrano po oblastima, najveći stepen djelimično realizovanih nedospelih mjera ostvaren je u oblasti **Organizovanog kriminala**, odnosno 85,7%.

III. DETALJAN PREGLED REALIZACIJE MJERA

1. Tabelarni prikaz realizovanih mjera

	CILJ	MJERA	NADLEŽNI ORGAN	ROK	INDIKATORI USPJEHA	IZVOR FINANSIRANJA	OCJENA
I PRIORITETI U SUZBIJANJU KORUPCIJE NA POLITIČKOM I MEĐUNARODNOM PLANU							
KONTROLNA ULOGA SKUPŠTINE I IMPLEMENTACIJA MEĐUNARODNIH INSTRUMENATA I STANDARDNA							
1	Implementiran a Rezolucija o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i definisan mehanizam saradnje sa Nacionalnom komisijom	1. Praćenje implementacije Rezolucije	Skupština CG	Kontinuiran o	Izvještaj o kontrolnoj ulozi Skupštine i implementaciji međunarodnih instrumenata i standarda		Nije realizovano
		2.Ostvariti saradnju sa Nacionalnom komisijom za borbu protiv korupcije i org.krim. i ostalim organima i organizacijama iz ovog AP	Skupština CG (predstavnici svih radnih tijela)	Od 2011 Kontinuiran o	Broj sastanaka, Broj zajedničkih preporuka		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
2	Unaprijeđen pravni okvir i praksa ponašanja državnih	3 Ojačati kapacitet stručnih službi Skupštine za sprovođenje kontrolnih mehanizama	Skupština CG	I Q 2011	-Povećan broj stručnih saradnika, -Povećan broj sprovedenih kontrolnih mehanizama		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je I Q 2011.

	organa kroz efikasno korišćenje kontrolnih mehanizama Skupštine	(parlamentarna istraga, kontrolno i konsultativno saslušanje)					
		4 Objavljivanje preporuka Skupštine koje proizilaze iz kontrolnih mehanizama i praćenje njihove primjene	Skupština CG	Kontinuirano	Broj organa kojima su upućene preporuke; broj preporuka; broj realizovanih preporuka Skupštine od strane organa kome su upućene		Djelimično realizovano Nakon tri kontrolna saslušanja, upućene preporuke nadležnim organima.
		5 Analizirati i obezbijediti usklađenost zakonodavstva sa međunarodnim standardima iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala	Min. pravde, MUPiJU, Uprava za antikorupcijsku inicijativu - UAI	Kontinuirano	Pripremljen Izvještaj: broj zakona za koje je izvršena analiza i broj i nazivi konvencija u odnosu na koje je analiza vršena, po svakom zakonu ponaosob, broj utvrđenih izmjena zakona i broj usvojenih izmjena zakona	Budžet i međ. organizacije	Djelimično realizovano Analiza krivičnog zakonodavstva, Zakona o sprječavanju sukoba interesa i Zakona o finansiranju političkih partija kroz GRECO evaluacije. (Izvještaj o I, II i III evaluaciji koji su usvojeni i objavljeni). Prilikom izrade novog Zakona o javnim nabavkama urađena je analiza i za ovu oblast
		6 Nastaviti sa harmonizacijom zakonodavstva sa konvencijom UN (Palermo, UNTOC	MUPiJU, Ministarstvo pravde	Kontinuirano	-Potpuna harmonizacija propisa sa konvencijama iz oblasti org. kriminala -Broj zakona za koje je izvršena analiza i broj i nazivi konvencija	Budžet i međ. organizacije	Nije realizovano Propisi iz nadležnosti MP su u najvećoj mjeri usaglašeni sa

		konvencija), i drugim konvencijama iz oblasti borbe protiv organizovanog kriminala			u odnosu na koje je analiza vršena, po svakom zakonu ponaosob, broj utvrđenih predloga izmjena zakona i broj usvojenih izmjena zakona		UNTOC, kao i sa ostalim konvencijama iz oblasti borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije.
FINANSIRANJE POLITIČKIH PARTIJA I IZBORNI PROCESI							
4.	Uspostavljen adekvatni pravni okvir za sprečavanje zloupotreba državnih resursa i ovlašćenja u izbornom procesu	7 Usklađivanje izbornih zakona sa zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih partija	Skupština CG	2011	Usvojen zakon u Skupštini CG		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
5.	Povećan nivo transparentnosti finansijskog izvještavanja političkih partija i izbornih kampanja	8 Organizovati obuke za sticanje specijalističkih znanja za obavljanje revizija finansijskog poslovanja političkih partija, nezavisnih lista i kandidata	DRI	Kontinuirano	- Program obuka - Broj realizovanih obuka		Nije realizovano Nemamo izvještaj u odnosu na ovu mjeru .
		9 Izvještavanje o finansijskom poslovanju političkih partija, nezavisnih lista i kandidata	DIK	Kontinuirano	Broj objavljenih izvještaja	Budžet	Djelimično realizovano Objavljeno 58 izvještaja o prikupljenim i utrošenih sredstvima iz javnih i privatnih izvora za izborne kampanje na lokalnim izborima, 6

							godišnjih izvještaja političkih partija o imovini i 1 izvještaj o reviziji završnog računa političkih partija.
6.	Izvršiti normativno usaglašavanje rada Državne izborne komisije (DIK) sa međunarodnim standardima	10 Analizirati postojeći pravni okvir za rad Državne izborne komisije	Skupština CG DIK	2011	Pripremljena analiza	Budžet	Nije realizovano U Skupštini CG u toku je izrada izmjena i dopuna Zakona o izboru odbornika i poslanika kojim se utvrđuje i pravni okvir za rad DIK. Rok za ispunjenje mjere 2011.
7.	Unaprijeđeni kapaciteti DIK i opštinskih izbornih komisija	11 Izrada Etičkog kodeksa članova Državne i opštinskih izbornih komisija	DIK	2011	- Izrađen Etički kodeks	Budžet	Realizovano DRI je na sjednici (20.12.2010) donijela Etički kodeks organa za sprovođenje izbora, koji je objavljen u „Sl. listu CG“, broj 76/10. Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		12 Izrada godišnjih analiza o primjeni Etičkog kodeksa.	DIK	2012	-Pripremljena godišnja analiza o primjeni Etičkog kodeksa		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere 2012.
SPREČAVANJE SUKOBA INTERESA							
8.	Usklađen zakonski okvir sa međ.	13 Izrada i usvajanje izmjena i dopuna Zakona o sprečavanju	KSSI u saradnji sa MUPiJU	II Q 2011	Zakon usklađen sa međunarodnim dokumentima (UNCAC, preporuke EK, SE, i		Djelimično realizovano Pokrenuta inicijativa

	standardima i preporukama međ. organizacija, posebno u odnosu na jačanje nadležnosti i nezavisnosti Komisije	sukoba interesa			dr.)		sa konkretnim predlozima za izmjene i dopune Zakona o sprječavanju sukoba interesa upućene MUP-u. Rok za ispunjenje mjere je II Q 2011.
		14 Izvještaj o sprovođenju Zakona	KSSI	Kontinuiran o	- Broj podnijetih izvještaja o prihodima i imovini u odnosu na broj javnih funkcionera; broj podnijetih prekršajnih prijava; broj i vrsta izrečenih sankcija;		Realizovano Izvještaj KSSI je dostupan na internet stranici: www.konfliktinteresa.me
9.	Unaprijeđeni administrativni kapaciteti Komisije za sprečavanje sukoba interesa	15 Kadrovska popuna radnih mjesta u skladu sa Pravilnikom o sistem. radnih mjesta	KSSI u saradnji sa UzK	2011	- Broj popunjenih radnih mjesta u skladu sa Pravilnikom	Nedovoljna finansijska sredstva IPA 2010	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		16 Nabavka dodatne računarske opreme	KSSI	I Q 2012	- Specifikacija računarske opreme - Nabavljena oprema		Djelimično realizovano Nabavljena određena računarska oprema Rok za ispunjenje IQ 2012
		17 Organizovanje obuka za članove Komisije i zaposlene u Stručnoj Službi Komisije	KSSI u saradnji sa UzK	2011-2012	- Program obuka, - Broj obuka, vrsta obuka		Djelimično realizovano: Službenici KSSI učestvovali na 3 seminara u organizaciji UZK, a članovi KSSI na 3 međunarodne konferencije.

10.	Uspostavljena međuinstitucionalna saradnja za efikasnu provjeru podataka o prihodima i imovini javnih funkcionera u zemlji i inostranstvu	18 Potpisivanje sporazuma sa državnim organima	KSSI u saradnji sa drugim drž. Organima	2011-2012	-Broj potpisanih sporazuma sa državnim organima - Izveštaj o sprovođenju potpisanih sporazuma		Djelimično realizovano Potpisan Sporazum sa Poreskom upravom, pripremljen nacrt sporazuma sa UZK i Upravom za nekretnine.
		19 Potpisivanje sporazuma sa sličnim institucijama u regionu i trećim zemljama, kao i sa međunarodnim organizacijama	KSSI	2011- 2012	Broj potpisanih sporazuma		Djelimično realizovano Potpisani Memorandumi o saradnji sa sličnim institucijama u Hrvatskoj i Bugarskoj.
1 1	Povećana svijest javnih funkcionera i državnih službenika o sukobu interesa i značaju njegovog sprječavanja u vršenju javnih funkcija	20 Organizovanje obuka za državne i lokalne javne funkcione	KSSI U saradnji sa UzK	2011- 2012	-Broj obuka, broj polaznika	Neodazivanje na obuke Donatori	Djelimično realizovano Održano je 6 seminara za državne, lokalne j.f., sudije i tužioce, NVO i medije u većini opština. Na seminarima je učestvovalo oko 350 učesnika. Rok za ispunjenje mjere je od 2011.
		21 Organizovanje obuka za državne službenike i namještenike			-Broj obuka, broj polaznika		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je tokom 2011
							Djelimično

		22 Organizovanje obuka za medije i NVO na temu praćenja sukoba interesa javnih funkcionera			-Broj obuka, broj polaznika		realizovano Vidjeti mjeru 20.
		23 Sprovođenje 14 Programa Komisije koji doprinose boljoj implementaciji Zakona u oblasti prevencije sukoba interesa	KSSI		-Sprovedeni konkretni programi (medijske kampanje, ankete, TV spot, ažuriran sajt na engl. jeziku i dr.)	Budžet Donatori	Djelimično realizovano Od NVO CEMI obezbijedena pomoć za izradu nove Baze podataka prilagođenoj novom zakonu i sprovedeni prioritetni programi edukacije; izrade nove baze podataka; Izrada press clipinga; Izrada 2 brošure o sukobu interesa; Rok za ispunjenje mjere je od 2011
INTEGRITET							
1 2	Normativno uređena obaveza usvajanja planova integriteta u javnom sektoru	24 Usvajanje zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, u cilju utvrđivanja obaveze usvajanja planova integriteta u javnom sektoru	MUPiJU Vlada CG, Skupština CG	2011	Usvojen zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima		Nije realizovano RG za izradu Zakona formirana. Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		25 Usvojiti planove integriteta u javnom	Svi organi državne	2011. kontinuirano	Usvojeni planovi integriteta, broj institucija		Djelimično realizovano.

		sektoru	uprave				Uprava carina, PU, MF i UAI imaju usvojene planove integriteta. UP započela aktivnosti na realizaciji mjere. Rok za ispunjenje mjere 2011
		26 Ojačati kapacitete UAI za praćenje implemetacije odredbi o planovima integriteta	MF, UAI	I Q 2011	Povećan broj zaposlenih u UAI; tehnička opremljenost za praćenje planova integriteta; Povećanje broja organa čije se aktivnosti na planu integriteta nadziru	Budžet, Administrativni kapaciteti IPA 2010	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je I Q 2011.
		27 Specijalističke obuke (sticanje novih znanja i vještina u oblasti jačanja integriteta zaslužbenika: UC, PU, USP NFT, interne revizore i inspeksijske službe	UzK, MF - UC, PU, UP, USP NFT; Inspeksijske službe nadležnih resora	Kontinuirano	Sačinjen Program obuke Broj obuka u zemlji i inostranstvu	Neodazivanje na obuke IPA 2009 Donatori	Djelimično realizovano Ukupno realizovane 32 obuke u okviru: UC, PU, UP, USP NFT, Tržišna inspekcija, ME, MORiT. ME jedini usvojio program obuke (za inspektore).
1 3	Unaprijeđen sistem zapošljavanja, nagrađivanja i napredovanja (<i>merit based career system</i>) u javnom sektoru,	28 Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika	MF	2011	Usvojen zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika	Ograničene budžetske mogućnosti	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		29 Revidirati i izmijeniti režim zapošljavanja u državnoj upravi (službenika i namještenika) uz	MUPiJU, UzK	2011	Izmijenjen Zakon o državnim službenicima i namještenicima		Nije realizovano Platforma za izradu novog Zakona o državnim službenicima i

	utvrđivanjem objektivnih kriterijuma	uvođenje objektivnih kriterijuma i naprednijih metoda za testiranje kandidata					namještenicima je u završnoj fazi, nakon čega će se pristupiti izradi Nacrta Zakona, RG je formirana Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		30 Unaprijediti opise poslova i kriterijume za službenička i namještenička mjesta u državnoj upravi, kroz davanje smjernica za inoviranje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji	MUPiJU - UzK, u saradnji sa organima državne uprave	Kontinuirano	Izmijenjeni pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji državnih organa		Djelimično realizovano Utvrđena metodologija izrade akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji od strane UZK. UP: U toku je donosjenje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, izmjene u cilju unaprijeđenja borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.
		31 Analizirati postojeće stanje i predložiti objektivne kriterijume za napredovanje i nagrađivanje službenika, u cilju očuvanja kvalitetnog službeničkog kadra i upravljanja ljudskim	MUPiJU, MF, UzK	2011	Sačinjena analiza i definisani objektivni kriterijumi Smanjen odliv kadrova		Djelimično realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011. Pogledati mjeru 29.

		resursima (merit-based career system)					
1 4	Puna primjena etičkih kodeksa na nivou cijele javne uprave	32 Revidirati Etički kodeks državnih službenika i namještenika, i ostale pojedinačne kodekse	MUPiJU	1 Q 2011	Usvoien Etički kodeks državnih službenika i namještenika	Donatori	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je I Q 2011. Pogledati mjeru 29.
		33 Obuka državnih službenika i namještenika na centralnom i lokalnom nivou o etičkom kodeksu, uz obavezivanje na potpisivanje izjave o prihvatanju et. kodeksa (prilikom zapošljavanja i jedanput godišnje)	UzK, MUPiJU, Svi državni organi	2 Q 2011	- Sačinjen program; - Broj sprovedenih obuka na centralnom i lokalnom nivou - Broj potpisanih izjava o prihvatanju odredbi etičkih kodeksa u odnosu na broj zaposlenih u državnoj upravi	Neodazivanje na obuke	Djelimično realizovano MUP, Uprava za igre na sreću, PU, UC, ZIKS i UAI sprovodile obuke na temu. PU i UC imaju svoje posebne Etičke kodkse struke. Rok za ispunjenje mjere je IIQ 2011
		34 Osigurati primjenu etičkih kodeksa kroz rad disciplinskih organa i periodične provjere poštovanja kodeksa kako bi se osiguralo da servisno-orjentisana državna uprava izgadi povjerenje građana kao korisnika usluga	MUPiJU	Kontinuiran o	Godišnji izvještaji o primjeni etičkih kodeksa; Broj pokrenutih postupaka zbog kršenja; Broj izrečenih disciplinskih postupaka		Nije realizovano
		35 Objavljivati odluke Etičkog odbora i disciplinskih organa o najčešćim etičkim dilemama u koje zapadaju državni službenici i	MUPiJU	Godišnje (u IV Q) Kontinuiran o	Odluke i etičke dileme objavljene na web strani MUPiJU		Nije realizovano

		namještenici					
1 5	Normativno uređena oblast lobiranja	36 Donijeti zakon o lobiranju	MF, Vlada CG, Skupština CG	I Q 2011.	Usvojen zakon		Nije realizovano Radna verzija nacrta Zakona o lobiranju dostavljena MF. Rok za ispunjenje mjere je I Q 2011.
		37 Ojačati kapacitete UAI i MF za efikasnu primjenu Zakona o lobiranju, kroz povećanje broja službeničkih mjesta i obezbjeđenje tehničkih uslova	MF, UAI	2 Q 2011	Povećan broj zaposlenih Obezbijeđeni tehnički uslovi	Budžet IPA 2010	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2Q 2011.
SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA							
1 6	Propisi usaglašeni na način da je osnovni princip da pristup dokumentima od javnog značaja bude slobodan, a tajnost podataka izuzetak	38 Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama - uvođenje drugostepenog postupka; - jasno definisanje prekršajne odgovornosti	Ministarstvo kulture	I Q 2011	Usvojene izmjene i dopuna Zakona u cilju obezbjeđenja uvođenja drugostepenog postupka i jasno definisane prekršajne odgovornosti		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 1Q 2011. Nemamo izvještaj MK.
1 7	Unaprijeđeni administrativni i tehnički kapaciteti za sprovođenje propisa o	39 Obuke za službenike - odgovorne za rješavanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, u	UzK u saradnji sa državnim organima, NVO	Kontinuirano	Smanjenje broja drugostepenih predmeta u odnosu na rješavanje o zahtjevima za slobodan pristup informacijama	Neodazivanje na obuke	Djelimično realizovano UZK, DJN, Uprava za igre na sreću sprovodili obuke svojih

	slobodnom pristupu informacijama	skladu sa sudskom praksom i međunarodnim standardima					službenika. Apelacion i sud, PU i DJN konstatovali smanjenje broja drugostepenih postupaka.
1 8	Obezbijeden djelotvoran nadzor nad sprovođenjem propisa o slobodnom pristupu informacijama	40 Utvrditi obavezu službenika – odgovornih za rješavanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, da drugostepenom organu (koji vrši nadzor nad sprovođenjem zakona) podnose tromjesečne izvještaje o sprovođenju Zakona, razlozima za odbijanje pristupa informacijama i presudama US	Organ zadužen za nadzor nad sprovođenjem zakona, Svi organi državne uprave, Upravni sud	I Q 2011	Redovni tromjesečni izvještaji drž. organa prema drugostepenom organu zaduženom za nadzor, - Broj riješenih zahtjeva, - Broj odbijenih zahtjeva, - Broj zahtjeva sa istim predmetom od jedne institucije upućen jednom ili više državnih organa		Nije realizovano Upravni sud je u izvještajnom periodu riješio 315 predmeta od kojih je za 181 uvažena tužba, u 37 predmeta tužbe su odbijene, u 87 predmeta obustavljen je postupak, a u 8 predmeta tužba je odbačena. UAI, ME, MORIT, MS, PU, UC, UP, ZIKS dostavili statistiku za prethodnu godinu Rok 1 Q 2011. Još uvijek ne postoji drugostepeni organ zadužen za nadzor nad sprovođenjem Zakona o SPI, niti je bilo izmjena Zakona.

1 9	Transparentnost i kultura otvorenosti organa vlasti, u koje građani imaju puno povjerenje	41 Redovno ažuriranje i dostupnost svih podataka iz nadležnosti rada državnih organa i organa uprave, kroz: - Web prezentaciju institucija; - Razvoj elektronskih servisa prilagođenih građanima i poslovnim subjektima;	Skupština CG, Svi organi državne uprave, Javne ustanove, NVO	Kontinuirano	- Ažuriranje web prezentacije organa i institucija; - uspostavljen elektronski sistem servisiranja građana i poslovnih subjekata	Budžetska sredstva za obezbjeđenje elektronskog sistema Donatori	Djelimično realizovano Skupština, DJN, ME, MORiT, MS, MF, Uprava za igre na sreću, PU, UC, UP, ZIKS i UAI izvijestile o redovnom ažuriranju internet stranice. MUP realizovao dva servisa za naručivanje preko interneta: izvoda iz matičnog registra rođenih, uvjerenja o crnogorskom državljanstvu i uvjerenja o prebivalištu, za provjeru preko interneta da li su završena dokumenta. ME: posebne mail adrese za kontakte sa građanima. MORiT: U planu je izrada elektronskih servisa prema građanima za izdavanje dokumenata u nadležnosti Minsitarstva. PU: U toku je izrada
--------	---	--	--	--------------	---	--	--

							baze podataka o PIB-u poreskih obveznika. UAI: mogućnost online prijave korupcije. Nijesu svi organi dostavili informacije po ovoj mjeri.
		42 Promovisati kulturu otvorenosti organa vlasti, proaktivno objavljivati informacije i podsticati građane da koriste pravo na pristup informacijama	MKM, Organ zadužen za nadzor nad sprovođenjem zakona	Kontinuirano	Smanjenje zahtjeva za slobodan pristup informacijama		Nije realizovano Nemamo izvještaj za ovu mjeru. MANS je dostavio izvještaj za ovu mjeru iako nije obveznik.
ZASTITA LICA KOJA PRIJAVLJUJU KORUPCIJU							
20	Unaprijeđen institucionalni i zakonodavni okvir koji se odnosi na zaštitu lica koja prijavljuju korupciju („zviždači“) u javnom i privatnom sektoru	43 Analizirati potrebu donošenja posebnog zakona i unaprijediti mehanizme zaštite od negativnih posljedica	MUPiJU, UAI, Uprava policije	2010	Pripremljena analiza o potrebi donošenja, izmijenjen zakonski okvir		Djelimično realizovano RG je analizirala postojeće zakonodavstvo i prijedlog mjera za izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o državnim službenicima i namještenicima dostavila resornim ministarstvima, avgusta 2010. Formirana RG za izradu teksta Predloga zakona o

							državnim službenicima i namještenicima (MUP).
		44 Proširiti opseg zaštite na sva lica u radnom odnosu	MUPiJU, MRSS	2011	Izmijenjen Zakon o radu		Djelimično realizovano MRSS: Predlogom izmjena Zakona o radu predviđen ovaj institut.
		45 Ojačati admnisitrativne kapacitete kroz specijalizaciju zaposlenih uključenih u primanje i procesuiranje prijava, kao i zaštitu lica koja prijavljuju korupciju	MUPiJU, UzK, svi organi drž. uprave, poslodavac i nadležni organi poslodavca	Kontinuirano	- Broj programa obuka - Broj polaznika		Djelimično realizovano DJN, ME, PU, UP, UZK, UAI izvjestili o obukama za zaposlene koji rade na prijemu i priocesuiranju prijava korupcije kao i zaštiti lica koja prijavljuju.
		46 U redovnim intervalima, sprovoditi analizu mjera za zaštitu lica koja prijavljuju korupciju i rezultata sprovedenih mjera	UAI u saradnju sa UP	Kontinuirano	Polugodišnji i godišnji izvještaji koji uključuju statističke pokazatelje		Nije realizovano UAI: Što se tiče postojećih mehanizama zaštite, nije bilo zahtjeva za njihovu primjenu od strane podnosioca prijave, kao ni procjene službenika

							UP za njihovu primjenu. UP: nije bilo aktivnosti
2 1	Uspostavljen dvostepeni sistem za prijavu korupcije u svim institucijama od značaja za efikasnu antikoruptivnu politiku	47 Izvještaj o rezultatima primjene mehanizma za prijavu korupcije unutar organizacije (unutrašnja kontrola)	UAI, MUPiJU, Uprava carina, Poreska uprava	Kontinuirano	-Mehanizam za prijavu korupcije unutar organizacije jasno utvrđen, objavljen i dostupan; broj prijava korupcije po ovom mehanizmu		Nije realizovano UAI: Nakon donošenja novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima biće, moguće izvestiti o rezultatima primjene mehanizma za prijavu korupcije unutar organizacije. UC i PU uspostavile otvorenu tel liniju za prijem prijave korupcije
		48 Utvrditi mehanizam za prijavu korupcije drugostepenom organu, u slučaju da prijava podnesena unutar organa nije dala odgovarajuće rezultate	MUPiJU UAI	Kontinuirano	Mehanizam za prijavu korupcije drugostepenom organu jasno utvrđen, objavljen i dostupan; broj prijave kor. po ovom mehanizmu		Nije realizovano Nakon donošenja novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima
2 2	Prijavljivanje korupcije kao važan izvor za otkrivanje i sprječavanje korupcije	49 Promovisati kanale za prijavu korupcije i mehanizme zaštite	UAI i drugi nadležni organi	Kontinuirano	Broj informativnih kampanja, Godišnja istraživanje javnog mnjenja		Djelimično realizovano DJN, Uprava za igre na sreću, PU, UC, UP, UAI, MANS, MZ: izvestili o načinima promocije kanala i načina za prijavu korupcije

		50 Promovisati dobre primjere prijavljivanja korupcije (posebno ukoliko je prijava uticala na spječavanje kažnjivog djela, nastanak štete ili ukoliko je time ukazano na komplikovane procedure koje stvaraju prostor za koruptivne radnje)	UAI	Kontinuirano	Polugodišnji i godišnji izvještaji koji uključuju statističke pokazatelje Broj informativnih kampanja, Godišnja istraživanje javnog mnjenja	Donatori	Djelimično realizovano Statistika o povećanom broju prijava, kampanje, godišnja istraživanje javnog mnjenja
		51 Sprovoditi kampanje u cilju podizanja nivoa javne svijesti i podsticanja građana (i pojedinih ciljnih grupa) da prijavljuju korupciju	Uprava policije, UAI u saradnji sa NVO	Kontinuirano	Broj sprovedenih kampanja Povećanje broja prijavljenih slučajeva korupcije	Donatori	Djelimično realizovano UAI sprovela 3 kampanje; u 2010. UAI je primila 140 prijava o sumnji u postojanje korupcije, dok je u 2009. bilo ukupno 98 prijava.
JAVNE FINANSIJE							
2 3	Usaglašen normativni okvir u sistemu javnih finansija	52 Predlog Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (izmjene i dopune)	Odbor za ekonomiju, finansije i budžet u saradnji sa DRI	2010	Pripremljen predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o DRI i organizovana javna rasprava	Budžet	Nije realizovano Formirana RG za analizu preporuka EK i predlaganje mogućih rješenja u svrhu izrade izmjena i dopuna Zakona o DRI.
		53 Usvojen Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji (izmjene i dopune)	Skupština CG u saradnji sa DRI	IQ 2011	Donešen Zakon o DRI, usaglašen sa Ustavom CG (posebno u dijelu angažovanja komercijalnih revizorskih kuća u vršenju revizije poslovanja	Budžet	Nije realizovano Aktivnost planirana za maj 2011.

					opština i javnih preduzeća, obezbjeđenjem pune finansijske nezavisnosti DRI i dr.)		
		54 Predlog zakona ili propisa o formiranju Revizorskog tijela za eksternu reviziju IPA sredstava	DRI i MF, Vlada CG,	2011	Pripremljen predlog propisa za uspostavljanje Revizorskog tijela za reviziju IPA sredstava u skladu sa SSP	Budžeti IPA 2009 'Jačanje eksterne revizije u CG'	Nije realizovano Formirana RG za analizu i pripremu predloga rješenja u skladu sa preporukama EK; Utvrđen rok – februar 2011, za izradu mišljenja sa preporukama i modalitetima za donošenje propisa Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		55 Usvajanje zakona o formiranju Revizorskog tijela za reviziju IPA sredstava	Skupština CG	2011	Usvojen zakon ili propis o formiranju Revizorskog tijela za reviziju IPA sredstava;	IPA 2009 'Jačanje eksterne revizije u CG'	Nije realizovano Aktivnost planirana za maj 2011.
		56 Formirati nezavisno Revizorsko tijelo van organizacione strukture DRI	MF, Vlada CG,	2012	Uspostavljeno nezavisno Revizorsko tijelo van organizacione strukture DRI	Budžet, adm. kapaciteti IPA 2009 'Jačanje eksterne revizije u CG'	Nije realizovano Realizacija mjere predviđena za kraj 2011, a najkasnije do podnošenja zahtjeva EK za prenos vlasništva nad upravljanjem sredstvima Evropske Unije Rok za ispunjenje mjere je 2012.

2 4	Transparentno , efikasno i ekonomično trošenje javnih sredstava na državnom i nivou lokalne samouprave	57 Redovno podnošenje godišnjeg izvještaja i pojedinačnih izvještaja o izvršenim revizijama Skupštini Crne Gore	DRI	Kontinuirano	-Povećanje vršenja revizija pravilnosti kao i vršenja revizija ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti; -Povećana pravilnost u trošenju javnih sredstava kroz povećan obim pokrivenosti javne potrošnje revizijom; -Pojačana eksterna kontrola u trošenju javnih sredstava kod svih budžetskih korisnika; -Povećana finansijska i fiskalna disciplina u javnoj potrošnji	Budžet, Nedostatak revizorskog kadra na tržištu rada/Nedostat ak sredstava za upošljavanje revizorskog kadra za pokrivenost javne potrošnje revizijom	Realizovano Završena revizija završnog računa budžeta CG za 2009..i dostavljena Skupštini . Shodno Godišnjem planu revizije za 2010., DRI je izvršila 13 pojedinačnih revizija.
		58 Prezentacija nalaza revizija DRI javnosti putem redovnih konferencija za štampu nakon izvršenih revizija	DRI	Kontinuirano	-Broj održanih konferencija za štampanje nakon izvršenih revizija -Povećana transparentnost javne potrošnje	Budžet	Djelimično realizovano U novembru 2010. DRI održala je konferenciju za novinare povodom objavljivanja Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima za period oktobar 2009 – oktobar 2010.

		59 Zapošljavanje neophodnog revizorskog kadra po Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta	DRI	2010-2011.	-Donijet plan zapošljavanja do 2012.godine; -Raspisan konkurs za prijem novih državnih revizora; ojačan kapacitet DRI kroz prijem novog revizorskog kadra	Budžet sredstva za prijem novog revizorskog kadra	Realizovano DRI donijela je, kroz predlog budžeta za narednu godinu, orijentacioni plan zapošljavanja neophodnog revizorskog kadra po Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta za period do 2012.
2 5	Unaprijedjeni administrativni , tehnički i materijalni kapaciteti u sektoru javnih finansija	60 Zapošljavanje kadra u Revizorskom Tijelu za reviziju IPA sredstava	DRI, Ministarstvo finansija	2012	-Pripremljen plan zapošljavanja kadra do 2012.godine, -Raspisan konkurs za prijem kadra -Obezbijeđen i zaposlen kadar u Revizor. tijelu za reviziju IPA sredstava	Eksterno finansiranje- IPA 2009 Zavisno od realizacije projekta uvođenja DIS IPA 2009	Nije realizovano Nakon donošenja propisa ili zakona o formiranju Revizorskog tijela za reviziju IPA sredstava, pristupiće se zapošljavanju neophodnog kadra u Revizorskom tijelu. Rok za ispunjenje mjere je 2012.
		61 Edukacija revizorskog kadra za reviziju IPA sredstava i reviziju ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti	DRI	Od 2012 Kontinuirano	-Broj realizovanih planiranih seminara i obuka za revizorski kadar po projektu IPA -Ojačan kapacitet u sektoru javnih finansija kroz postojanje revizorskog kadra sa stečenim sertifikatom za državnog revizora, kao sa stečenim	Eksterno finansiranje- IPA 2009 nedostatak sredstava IPA 2009 GTZ	Nije realizovano U izvještajnom periodu, zvanje državnog revizora steklo je 12 državnih službenika, od čega su pojedini zaposleni i u drugim državnim

					znanjem i vještinama na polju revizije		organima i institucijama. U organizaciji GTZ-a, sprovedena je radionica Regionalni dijalog revizorskih tijela o reviziji IPA fondova. Rok za ispunjenje mjere je 2012.
2 6	Efikan sistem kontrole raspolaganju državnim novcem od strane budž. potrošačkih jedinica	62 Kontinuirano kontrolisati korisnike budžetskih sredstava	DRI	Kontinuirano	Smanjenje broja nepravilnosti kod potrošnje javnih sredstava -Broj kontrola korisnika budžetskih sredstava -Broj utvrđenih nepravilnosti	Budžet	Realizovano U Godišnjem izvještaju pored izvoda iz revizije Završnog računa budžeta za 2009. zastupljeni su i izvodi iz 13 pojedinačnih revizija sa brojem utvrđenih i prihvaćenih preporuka.
2 7	Napredak u suzbijanju «sive» ekonomije	63 Izvještaj o poreskim prihodima i broju registrovanih poreskih obveznika	Poreska uprava/ Interna kontrola PU	Kontinuirano	-Pripremljen izvještaj	Budžet	Realizovano Pripremljen izvještaj U ovom izvještajnom periodu, ostvarena je naplata delikventnog duga, putem telefonskog kontakta u iznosu od 26.761.201,00€
2 8	Efikan sistem unutrašnje	64 Unutrašnja revizija budžetskih sredstava kod budžetskih	Ministarstvo finansija, Jedinica za	Kontinuirano	Broj izvještaja o izvršenoj reviziji Budžeta, broj utvrđenih nepravilnosti i	Budžet	Nije realizovano Do kraja 2010. izmjenjeni su

	revizije kod potrošačkih jedinica	korisnika	unutrašnju reviziju budžetskih korisnika		broj preporuka, broj otklonjenih nepravilnosti u odnosu na date preporuke		o pravilnici unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji kojim su organizaciono uspostavljene posebne jedinice za unutrašnju reviziju kod 18 subjekata i u toku je postupak popunjavanja radnih mjesta –unutrašnjih revizora u ovim jedinicama.
29	Efikasnost kontrolnih revizija kod subjekata revizija	65 Kontinuirano vršiti kontrolu i poštovanje realizacije preporuka iz nalaza Državne revizorske institucije	DRI	Kontinuirano	-Kontrola pravilnosti postupka otvaranja računa potrošačkih jedinica kod komercijalnih banaka kao i pravilnosti njihovog poslovanja -Povećano poštovanje i primjena preporukaDRI	Budžet	Djelimično realizovano U periodu jul-decembar 2010. DRI je izvršila 1 kontrolnu reviziju i to kod: -Zavoda za zapošljavanjeCG DRI utvrdila je da je većina preporuka datih u Izvještaju o reviziji finansijskih izvještaja za 2008. realizovano.
30	Dalji razvoj sistema upravljanja rizicima u javnim finansijama	66 Edukacija rukovodećeg kadra i državnih službenika u svim potrošačkim jedinicama za upravljanje rizicima	DRI	Kontinuirano	-Izradjen plan obuka; -Broj obuka rukovodećeg kadra -Broj obuka za službenike	Budžet Nedostatak sredstava	Djelimično realizovano Nije izrađen plan obuka DRI za edukaciju

							rukovodećeg kadra i državnih službenika u svim potrošačkim jedinicama za upravljanje rizicima. Međutim, u saradnji sa UzK sprovedene su obuke rukovodećeg kadra i državnih službenika u svim potrošačkim jedinicama za upravljanje rizicima.
DRŽAVNA IMOVINA							
3 1	Dalja implementacija Zakona o državnoj imovini i izrada podzakonskih akata koji regulišu oblast državne imovine	67 Pripremiti šestomjesečni izvještaj o radu Uprave za imovinu i Zaštitnika imovinsko pravnih interesa CG	Uprava za imovinu, Zaštitnik imovinsko pravnih interesa CG	Kontinuirano	Pripremljen izvještaj o korišćenju, upravljanju i raspolaganju stvarima i drugim dobrima koja pripadaju CG kao i o poslovima koji se odnose na zaštitu imovine	Budžet	Nije realizovano U toku je izrada godišnjeg Izvještaja o radu Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa CG.
		68 Pripremiti podzakonske akte neophodne za primjenu odredbi Zakona o državnoj imovini	MF u saradnji sa Upravom za imovinu	2010-2011	Broj usvojenih podzakonskih akata	Budžet	Realizovano MF je donijelo 6 uredbi koje regulišu ovu oblast a u pripremi su još 2 UI donijela novi pravilnik
3 2	Unaprijeđeni administrativni, tehnički, finansijski i institucionalni kapaciteti neophodni za	69 Kadrovska popuna u skladu Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i obuka novih kadrova	MF u saradnji sa Upravom za imovinu i Zaštitnikom imovinsko pravnih	2010 Kontinuirano	Povećan broj zaposlenih u Upravi i kancelariji Zaštitnika imovinsko pravnih interesa Izvršena kadrovska popuna, broj novih zaposlenih, ukupan broj obuka, broj polaznika u odnosu na broj novih kadrova	Budžet Nedostatak sredstava	Djelimično realizovano Kadrovska popuna u skladu sa Pravilnikom UI nije u potpunosti realizovana; Broj

	efikasnu primjenu relevantnih zakona sa ciljem zaštite državne imovine od svih vrsta zloupotreba		interesa				zaposlenih u 2010. povećan za jednog izvršioca; u toku procedura zapošljavanja novog kadra do potrebnog broja u ZIPI.
		70 Jačanje tehničkih kapaciteta kroz utvrđivanje potreba i nabavku potrebne opreme	Uprava za imovinu Zaštitnik imovinsko pravnih interesa	Kontinuirano	Nabavljena potrebna oprema u skladu sa identifikovanim potrebama	Nedostatak sredstava Donatori	Djelimično realizovano U cjelosti su identifikovane potrebe za nabavkom neophodne opreme, pa su shodno tome sve kancelarije Zaštitnika adekvatno opremljene i osposobljene. Nema izvjestaja po ovoj mjeri za UI.
TRŽIŠTE KAPITALA							
3 3	Zakonodavstvo u oblasti osiguranja i ostalih finansijskih usluga usklađeno sa međunarodnim standardima	71 Rad na usklađivanju nacionalnog zakonodavstva iz oblasti tržišta kapitala sa odgovarajućim sa direktivama EU - Zakon o hartijama od vrijednosti, 72 Zakon o investicionim fondovima 73 Zakon o	Ministarstvo finansija, Komisija za hartije od vrijednosti, Agencija za nadzor osiguranja	2011-2012	Usklađenost zakona u skladu sa zahtjevima Acquis communautaire Tabele usklađenosti sačinjene	Administrativni kapaciteti Twinning "Jačanje regulatornog i nadzornog kapaciteta finansijskih regulatora" IPA 2008	Nije realizovano Nema izvjestaja po ovoj mjeri Rok za ispunjenje mjere je 2011-2012.god

		preuzimanju akcionarskih društava					Rok za ispunjenje mjere je 2011-2012.god
		74 Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima					Rok za ispunjenje mjere je 2011-2012.god
		75 Zakon o osiguranju					Nije realizovano Otpočete su aktivnosti na usklađivanju Zakona o osiguranju sa zahtjevima Acquis communautaire, posebno iz oblasti Solventnosti . Rok za ispunjenje mjere je 2011-2012.god
3 4	Efikasan sistem registracije, kliringa i depozitara	76 Razvoj institucije depozitara (kastodija) hartija od vrijednosti u skladu sa međunarodnim standardima	Komisija za hartije od vrijednosti	2012	-Uveden sistem licenciranja kastodija za otvorene investicione fondove; Omogućen nadzor od strane inostranog kastodija		Nije realizovano Nema izvjestaja po ovoj mjeri Rok za ispunjenje mjere je 2012.
		77 Povećanje efikasnosti i izvjesnosti saldiranja i sigurnosti zaštite podataka, registracije i saldiranja transakcija	Komisija za hartije od vrijednosti	2012	- Propisane jasne procedure sa prenos vlasništva po osnovu ne-tržišnih transakcija (ugovora o poklonu, rješenja o izvršenju) kao i po osnovu raskida ugovora.	Budžet KHoV	Nije realizovano Nema izvjestaja po ovoj mjeri Rok za ispunjenje mjere je 2012.
3	Dalji razvoj	78 Razvoj	Komisija za		Unaprijeđen IT sistem	Nedostatak	Djelimično

5	institucionalno g položaja berzi i jačanje međunarodne saradnje	informacionog sistema učesnika na tržištu kapitala kroz povećanje efikasnosti i pouzdanosti IT sistema KHoV, CDA i svih učesnika na tržištu kapitala	hartije od vrijednosti	2010 Kontinuirano		sredstava Budžet KHoV Donatori	realizovano U toku je unaprijeđenje IT sistema KHOV i CDA.
		79 Potpisivanje bilateralnih memoranduma o saradnji sa međunarodnim partnerima	Komisija za hartije od vrijednosti	Kontinuirano	-Izveštavanje o sprovođenju MMOU sa IOSCO - Broj zahtjeva za pristup informacijama po MoU	Broj transakcija sa ino elementom koje zahtijevaju intenzifikaciju međ. saradnje Budžet KHoV	Nije realizovano Nema izvjestaja po ovoj mjeri
		80 Potpisivanje memoranduma o saradnji sa domaćim institucijama i intenzifikacija saradnje po već potpisanim memorandumima	Komisija za hartije od vrijednosti	Kontinuirano	- Broj potpisanih MoU - Potpisan Memorandum sa Centralnom bankom Crne Gore i Agencijom za nadzor osiguranja. - Potpisan memorandum sa Upravom policije- odjeljenje za suzbijanje privrednog kriminala - Izvještaji o sprovođenju bilateralnih sporazuma	Odredbe o bankarskoj tajni koje otežavaju razmjenu infor. relevantnih za istraživanje zloupotreba i sprečavanje istih na tržištu kapitala, a koje uključuju pribavljanje informacija o tokovima novca sa računa i na račune klijenata	Nije realizovano Nema izvjestaja po ovoj mjeri

3 6	Poboljšanje finasijskog izvještavanja učesnika na tržištu kapitala	81 Poboljšanje finasijskog izvještavanja ovlašćenih učesnika (kompanija, investicionih fondova), formiranje javne informacijske knjižice	Ministarstvo finansija, Komisija za hartije od vrijednosti	Kontinuirano	- Redovo izvještavanje KHOV u cilju boljeg informisanja učesnika na tržištu - Izrađena javna informacijska knjižica i njeno redovno ažuriranje - Broj prekšajnih sankcija zbog nepostupanja u skladu sa obavezama izvještavanja	Nema	Djelimično realizovano MF: 79 sankcija zbog nepostupanja u skladu sa obavezama izvještavanja KHOV: Izmijenjen pravilnik o sadržaju, rokovima i načinu objavljivanja finasijskih izvještaja eminenata HoV, izrađena javna informaciona knjižica sa preko 8,000 finasijskih izvještaja.
--------	--	--	--	--------------	---	------	--

PRIVATNI SEKTOR

3 7	Eliminisanje biznis barijera	82 Izrada novog Akcionog plana za reformu lakoće poslovnog ambijenta	Savjet za regulatornu reformu i unaprijeđenj e poslovnog ambijenta	IV Q 2010	Usvojen novi Akcioni plan za reformu lakoće poslovnog ambijenta	Budžet i IPA 2008 „Poboljšanje poslovnog ambijenta za MSP“	Djelimično realizovano Pripremljen Predlog AP za reformu lakoće poslovnog ambijenta.
		83 Sprovođenje Zakona o unaprijeđenju poslovnog ambijenta	Savjet za regulatornu reformu i unaprijeđenj e poslovnog ambijenta	Kontinuirano	Izveštaj Savjeta za regulatornu reformu i unaprijeđenje poslovnog ambijenta	Budžet	Djelimično realizovano Usvojen je Zakon o unaprijeđenju poslovnog ambijenta, u cilju skraćivanja procedura, kao i smanjenje troškova

							za određene administrativne postupke.
3 8	Kvalitetna primjena projekta „Giljotina propisa“	84 Sprovođenje Aktionog plana za sprovođenje Strategije regulatorne reforme	Operativni tim Savjeta za regulatornu reformu i unaprijeđiva nje poslovnog ambijenta	IQ 2011	Pripremljen Izvještaj i dostavljen NK	Budžet	Nije realizovano Nema izvjestaja po ovoj mjeri Rok za ispunjenje mjere je 2011.
3 9	Efikasno javno i privatno partnerstvo kroz razvijanje međusobnog povjerenja	85 Održavanje sjednica Savjeta za regulatornu reformu i unaprijeđenje poslovnog ambijenta	Savjet za regulatornu reformu i unaprijeđenj e poslovnog ambijenta	Kontinuirano	Broj prihvaćenih preporuka privatnog sektora	Budžet	Djelimično realizovano Kontinuirano održavanje sjednica, posvećenih unapređenju procedura, naročito: izdavanje građevinskih dozvola, plaćanje poreza, izvršenje ugovora i registrowanje nepokretnosti. prioritet za naredni period je usvajanje Predloga zakona o izvršenju i obezbjeđenju.
4 0	Povećana efikasnost u suzbijanju	86 Izvještaj o suzbijanju korporativne korupcije	Biznis asocijacije / PKCG,	Kontinuirano	-Pripremljen izvještaj - Broj preporuka - Broj okruglih stolova;		Djelimično realizovano Organizovana 3

	korupcije u privatnom sektoru		MBA, UPGC/ u saradnji sa UAI i NVO		- Plan aktivnosti		okrugla stola na temu Etički kodeks u preduzećima u funkciji smanjenja korupcije, i podjeljeni propagandni materijali. Potpisan Sporazum o saradnji UAI sa PK.
II OBLASTI OD POSEBNOG RIZIKA							
PROCES PRIVATIZACIJE							
4 1	Uspostavljen normativni i institucionalni sistem za praćenje sprovođenja ugovora o privatizaciji i unapređena transparentnost procesa	87 Uspostaviti sistem za kontrolu ulaganja u privatizovana preduzeća i izvršavanje ugovorenih obaveza	Ministarstvo ekonomije Savjet za privatizaciju	2010	-Uspostavljen sistem za kontrolu ulaganja i izvršavanje ugovornih obaveza	Budžet	Realizovano Uspostavljen sistem na način što je Izabran konzorcijum na čelu sa Ekonomskim fakultetom iz Podgorice koji će pripremiti izvještaj za potrebe Savjeta i Vlade. Takođe, formirani su i radni timovi koji će izvršiti kontrolu za društva koja nisu obuhvaćena Izvještajem Ekonomskog fakulteta
		88 Pripremiti izvještaje o sprovođenju ugovora o privatizaciji	Savjet za privatizaciju	2010 Kontinuirano	Broj pripremljenih izvještaja -Formirana baza podataka o privatizovanim preduzećima	Budžet	Djelimično realizovano Izvještaji su pripremljeni i nakon konačnog usvajanja

							od strane Savjeta za privatizaciju biće dostupni javnosti na sajtu Savjeta
		89 Omogućiti pristup informacijama koje se odnose na ugovore o privatizaciji u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama	Ministarstvo ekonomije Savjet za privatizaciju	Kontinuirano	-Broj odobrenih i odbijenih u odnosu na broj podnijetih zahtjeva -Broj poništenih rješenja od strane Upravnog suda	Budžet	Djelimično realizovano Savjet za privatizaciju: 170 primljenih zahtjeva, 9 odbijeno zbog neposjedovanja informacije, 5 poništenih rješenja od strane Upravnog suda; Ministarstvo ekonomije: 4 primljena zahtjeva, svi odobreni. . ME je objavilo 6 Ugovora sa pripadajućim aneksima. Takođe i svi ostali zahtjevi javnosti upućeni preko PR-a na bilo koji akt su ispunjeni
		90 Kontinuirana obuka lica ovlašćenih za donošenje rješenja za pristup informacijama	Ministarstvo ekonomije, Savjet za privatizaciju, UzK	Kontinuirano	Broj obuka	Budžet	Djelimično realizovano Službenici Savjeta za privatizaciju i ME, zaduženi za primjenu Zakona učestvuju na svim organizovanim oblicima obuka koji

							se održavaju za državne službenike.
		91 Redovno objavljivati saopštenja za javnost i javne pozive za tenderske postupke	Savjet za privatizaciju	Kontinuirano	Broj objavljenih saopštenja i poziva za tenderske postupke na portalu Savjeta za privatizaciju	Budžet	Realizovano Savjet za privatizaciju je na svom Portalu objavio 4 javna poziva. Takođe koninuirano su objavljivana saopštenja za javnost.
4 2	Efikasan rad Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije	92 Redovno održavanje sastanaka Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije	Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije	Kontinuirano	Broj sastanaka komisije, broj zahtjeva upućenih institucijama zaduženim za privatizaciju i broj dobijenih odgovora, broj konsultativnih saslušanja i preporuka i nivo realizacije preporuka	Budžet	Djelimično realizovano Komisija je u 2010. razmatrala 5 privatizacija i održala 3 sjednice – 6 sastanaka. Takođe, nije bilo konsultativnih i kontrolnih saslušanja. 9 zahtjeva upućenih institucijama i na svih 9 odgovoreno.
4 3	Učešće javnosti u procesu dizajniranja i sprovođenja strategija privatizacije za	93 Organizovanje javnih rasprava o planovima i strategijama privatizacije za preduzeća od strateškog značaja,	Ministarstvo ekonomije, Min. saobraćaja i pomorstava, Min. poljoprivrede	Kontinuirano	Izveštaji o broju organizovanih javnih rasprava; broj učesnika, broj primjedbi, broj prihvaćenih u odnosu na broj odbačenih primjedbi; način na koji je učesnicima rasprava dostavljena povratna informacija	OEBS	Djelimično realizovano Održana II konferencija u saradnji sa OEBS-om u cilju jačanja transparentnosti

	preduzeća od posebnog interesa za javnost, posebno u oblasti saobraćaja, turizma i energetike	posebno u oblasti energetike, saobraćaja, turizma i privatizacije javnih preduzeća	, Min.ur.prost ora i zaštite životne sredine, Savjet za privatizaciju;		o prihvatanju-odbijanju komentara		procesa privatizacije, prisustvovalo više od 100 učesnika, održana na Ekonomskom fakultetu u Pg. U toku su pripreme za organizovanje treće konferencije o jačanju transparentnosti procesa privatizacije preduzeća od strateškog značaja u saradnji sa OEBS-om. Ostali obveznici ove mjere nijesu imali aktivnosti.
--	---	--	--	--	-----------------------------------	--	---

JAVNE NABAVKE

4 4	Unaprijeđen normativni okvir u cilju potpune usklađenosti sa evropskim standardima u ovoj oblasti i pune efikasnosti, konkurentnosti i transparentnosti postupka javnih nabavki	94 Zakon o javnim nabavkama sa inkorporiranim odredbama propisa EU u dijelu sektora komunalnih usluga i u oblasti zaštite prava.	Direkcija za javne nabavke (DJN), Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki i Ministarstvo finansija	2011	Donijet zakon - inkorporirane odredbe u Zakonu i njihova primjena u praksi kroz utvrđenu obavezu izvještavanja u skladu sa Zakonom	IPA 2007 „Dalji razvoj sistema javnih nabavki u CG“	Djelimično realizovano Izrađen je Nacrt novog Zakona o javnim nabavkama.
		95 Podzakonski i drugi sprovedbeni propisi i drugi akti			Donijeti podzakonski propisi	IPA 2007 „Dalji razvoj sistema javnih nabavki u CG“	Nije realizovano Pripremu prvog teksta Nacrta Zakona, prati i odgovarajuća priprema

							podzakonskih akata i obrazaca i formulara za procedure javnih nabavki Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		96 Strategija razvoja sistema javnih nabavki za period 2011-2014			Donijeta Strategija	IPA 2007 „Dalji razvoj sistema javnih nabavki u CG“	Nije realizovano Strategija razvoja sistema javnih nabavki u CG za period od 2011-14 biće usvojena u 2011. Urađen je Nacrt dijela strategije javnih nabavki u CG koja se odnosi na sistem obuka za naredni četvorogodišnji period. Rok za ispunjenje mjere je 2011.
4 5	Unaprijeđeni administrativni kapaciteti oba nadležna organa, kao i potrošačkih jedinica, posebno u odnosu na antikorupcijske mjere i jačanje integriteta	97 Novi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije za javne nabavke	Direkcija za javne nabavke	2011	Sistematizacija i broj izvršilaca u skladu sa nadležnostima i preporukama EU		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		98 Novi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki	Komisija za JN	2011	Sistematizacija i broj izvršilaca u skladu sa nadležnostima i preporukama EU		Nije realizovano Nakon usvajanja novog Z o javnim nabavkama, biće razmotrena potreba usvajanja i novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Stručne službe Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki. Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		99 Lista službenika za	Direkcija	2011	Objavljena Lista		Nije realizovano

		javne nabavke naručilaca			na internet stranici Direkcije		Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		100 Ustanovljavanje i početak rada Help deska za savjetodavne i konsultantske usluge	Direkcija za javne nabavke	2011 godine Kontinuirano	- Izvještavanje o radu Help-deska o broju pruženih usluga		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		101 Ustanovljavanje posebne grupe ili referata za prijavljivanje nepravilnosti	Direkcija za javne nabavke	Od 2011. kontinuirano	- uspostavljen referat/Grupa za prijavljivanje nepravilnosti - izvještavanje o prijavljenim nepravilnostima u postupcima javn. nabavki kroz Godišnji izvještaj o javnim nabavkama	-Administrativni kapaciteti -Budžet	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
4 6	Uspostavljen elektronski sistem za javne nabavke	102 Usvojiti podzakonske akte za uspostavljanje elektronskog sistema za javne nabavke	MF Direkcija Komisija	2012	-Donijeti propisi, određen početak primjene -Unapređeno softversko rješenje za sistem javnog oglašavanja		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2012.
4 7	Uspostavljen održiv sistem stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti javnih	103 Donijeti propise i definisani moduli obuka	MF Direkcija	2011, kontinuirano	Donijet propis, ustanovljeni moduli, obezbijedene obuke u skladu sa propisima i modulima		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		104 Propis o programu	Direkcija i	2011	Donijet propis –		Nije realizovano

	nabavki	i načinu polaganja ispita za oblast javnih nabavki	Ministarstvo		obezbijedjeni uslovi za polaganje stručnog ispita iz oblasti javnih nabavki		Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		105 Obrazovanje Komisije za polaganje ispita	Direkcija za javne nabavke	Od druge polovine 2011.g. kontinuirano	- formirana Komisija - broj organizovanih polaganja - broj kandidata koji su položili stručni ispit -vođenje evidencija položenih ispita	-Administrativni kapaciteti -Budžet	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je druga polovina 2011.
URBANIZAM							
4 8	Unaprijeđen zakonski okvir koji uređuje izdavanje građevinskih i upotrebnih dozvola, transparentnost rada i pristup informacijama u posjedu katastarskih jedinica	106 Izvršiti izmjene i dopune Zakona o uređenju prostora i izgradnje objekata	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine (MUPiŽŽS)	IV kvartal 2010	Utvrđen Predlog izmjena i dopuna Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata	- IPA 2010 (Eurokodov) Budžetsko finansiranje	Nije realizovano Predloženo je pojednostavljenje procedura potrebnih za ispunjenje urbanističko – tehničkih uslova i izdavanje građevinske dozvole.
4 9	Osnaženi administrativni i kadrovski	107 Popuniti sistematizovana radna mjesta inspektora	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne	kontinuirano	- Broj primljenih inspektora i stepen	nedostatak finansijskih sredstava	Djelimično realizovano U 2010. godini primljena su 3 inspektora u Inspekciji

	kapaciteti inspekcijskih službi		sredine		popunjenosti sistematizovanih mjesta inspektora	Budžetsko finansiranje	zaštite prostora i 2 u Inspekciji za urbanizam
		108 Obezbijediti stimulanse za rad inspektora			- Obezbijedena budžetska sredstva za stimulanse	Budžetsko finansiranje	Realizovano Vlada je donijela Odluku o 30% dodatka na zarade
		109 Obuka inspektora			- Broj obuka	Budžetsko finansiranje	Realizovano Inspektori su u učestvovali na 16 seminara u 2010.god
		110 Poboljšati uslove rada inspektora i primjenu informacionog sistema			- Poboljšani smještajni uslovi, povećanje broja automobila, kompjuterske i druge opreme	Budžetsko finansiranje LAMP projekat	Djelimično realizovano U toku je nabavka softverskog rješenja IT inspekcijskog nadzora i obezbjeđenje adekvatnog prostora za rad.
50	Efikasno otkrivanje i gonjenje korupcije i nelegalne gradnje	111 Uspostavljanje jasnih i preciznih procedura za prijavu nelegalne gradnje	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	- 2010. godina	- definisane procedure za prijave nelegalne gradnje	Budžetsko finansiranje	Realizovano Urađen obrazac za prijavu nelegalne gradnje i zajedno sa procedurom prijave postavljen na sajt ministarstva. Otvoren je telefon za prijave slučajeva bespravne gradnje.
		112 Definisanje i objavljivanje planova rada inspekcija i izvještaja o radu inspekcija		- 2010. godina i kontinuirano	- objavljeni planovi rada inspekcija na sajtu Ministarstva	Budžetsko finansiranje	Realizovano Na sajtu Ministarstva objavljuju se kumulativni izvještaji i planovi rada inspekcija.
		113 Uspostavljen sistem kontrole rada inspektora		- 2010. godina	- Uspostavljeno odjeljenje za unutrašnju reviziju	Budžetsko finansiranje	Nije realizovano

5 1	Nadzor nad sprovođenjem sektorskog AP i njegovo usklađivanje sa nac. AP	114 Izrada Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za borbu protiv korupcije u oblasti uređenja prostora i izgradnje objekata	MUPiZZS u saradnji sa organima koji imaju zaduženja u AP	svakih šest mjeseci	- Usvojen Izvještaj o realizaciji AP za borbu protiv korupcije u oblasti uređenja prostora i izgradnje objekata od strane Vlade CG		Nije realizovano
OBRAZOVANJE							
5 2	Zasnivanje radnog odnosa na svim obrazovnim ustanovama zasnovano na objektivnim kriterijumima i transparentnim procedurama;	115 Izvještavanje o objavljenim konkursima za prijem u radni odnos i izvještavanje o izboru kandidata nadležnim stručnim organima vaspitno-obrazovnih ustanova	Ministarstvo prosvjete i nauke Sve vaspitno-obrazovne ustanove Prosvjetna inspekcija	Kontinuirano	- Kvartalni izvještaj o broju objavljenih konkursa u odnosu na broj zaposlenih lica u vaspitno-obrazovnim ustanovama podnešen Prosvjetnoj inspekciji -Objedinjen kvartalni izvještaj prosvjetne inspekcije o svim konkursima i zaposlenima podnešen na uvid sekretaru MPN	Budžetsko finansiranje	Nije realizovano
		116 Definirati jasne interne kriterijume	Sve vaspitno-obrazovne ustanove	Kontinuirano	Izvještaji vaspitno-	Budžetsko finansiranje	Nije realizovano

		odabira kandidata prilikom prijema u radni odnos			obrazovnih ustanova o prijemu u radni odnos pripremljeni u odnosu na odredbe Pravilnika o pripravničkom stažu nastavnika		
		117 Ustanovljenje etičkog kodeksa	Radna grupa za pripremu etičkog kodeksa, Nacionalni savjet za obrazovanje	2011	Nacrt oglednog etičkog kodeksa pripremljen od strane Radne grupe i usvojen od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje	Budžetsko finansiranje	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		118 Edukacija direktora o izradi kriterijuma za izradu i poštovanje etičkog kodeksa	Ministarstvo prosvjete i nauke, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje	Septembra 2010 – septembra 2012. godine	Broj seminara organizovanih za potrebe obuke direktora za izradu i primjenu etičkog kodeksa Broje direktora koji su učestvovali u obuci	Budžetsko finansiranje Nedostatak fin. sredstava, 40000 €	Djelimično realizovano Organizovan 1 seminar; Prisustvovalo 35 direktora sa područja Glavnog grada.
5 3	Transparentno i objektivno odlučivanje o svim pravima i obavezama	119 Organizovanje predavanja, radionica o pojmu korupcije kroz jačanje kapaciteta državne uprave kao i	MPN, Zavod za školstvo, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje, ZZIU i	Kontinuirano	Broj organizovanih predavanja, seminara, radionica	Budžetsko fin. Nedostatak fin. sredstava, budžet:: 30 000€	Djelimično realizovano Organizovan 1 seminar; Prisustvovalo 35 direktora sa područja Glavnog grada.

	svih subjekata u obrazovnom procesu, a posebno u odnosu na đачki i studentski standard	zaposlenih u vaspitno-obrazovnim ustanovama o pojmu korupcije	ZZMTKS, UAI, UzK		Broj učesnika na predavanjima, seminarima i radionicama		
		120 Unaprijediti kriterijume za dodjelu stipendija i kredita i prijema u domove učenika i studenata kako bi se postigla njihova potpuna transparentnost i objektivnost	MPN, domovi učenika i studenata, studentske i učeničke organizacije	Do kraja 2010. godine	Pripremljeni i objavljeni inovirani Pravilnik o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano Donešen i objavljen inovirani Pravilnik
		121 Javno objavljivanje rang liste o dodjeli učeničkih i studentskih stipendija i kredita i prijema u domove	MPN, domovi učenika i studenata	Godišnje u septembru i oktobru	Rang liste o dodijeljenim učeničkim i studentskim stipendijama, kreditima i prijemu u domove objavljena na veb stranici MPN, u „Prosvjetnom radu“ i u najmanje jednom štampanom	Budžetsko finansiranje 1.000 €	Realizovano Rang lista objavljena na veb stranici MPN, u „Prosvjetnom radu“ i dnevnom listu „Pobjeda“.

					dnevnom listu		
5 4	Kvalitetan nastavni proces, kao i sistem ispitivanja i evaluacije znanja učenika i studenata;	122 Izrada standarda znanja, na svim nivoima postignuća učenika	Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Ispitni centar, Nacionalni savjet za obrazovanje	Kontinuirano	Urađeni standardi znanja u okviru obrazovnih programa, usvojeni od strane Nacionalnog savjeta	Budžetsko finansiranje Nedovoljna fin. sredstva	Djelimično realizovano Izrađeni ispitni katalozi za stručni ispit i srednjim stručnim školama 2010/2011. godine, katalozi se odnose na 13 područja rada, 18 obrazovnih programa i ukupno 54 stručno-terijska predmeta. Izrađeni su ispitni katalozi na maloj maturi. Objavljeno je Stručno uputstvo o Državnom takmičenju u znanju za školsku 2010/2011. godinu. Usvojeni programi obuke koji se tokom 2010. godine realizuju u organizaciji Zavoda za Školstvo.
		123 Usaglašavanje kriterijuma ocjenjivanja i edukacija o kriterijumima ocjenjivanja	Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Ispitni centar	Kontinuirano	Izveštaj o broju seminara i broju učesnika seminara posvećenih pitanju kriterijuma ocjenjivanja	Budžetsko fin. Motivacija nastavnika Nedovoljna fin. sredstva	Djelimično realizovano Zavod za školstvo realizovao 2 seminara na kojima je učestvovalo 60 nastavnika
		124 Organizovanja seminara i edukativnih radionica za nastavnike na temu praćenja kvaliteta rada, sistema ispitivanja i evaluacije	Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Ispitni centar	Kontinuirano	Izveštaj o broju seminara i broju učesnika seminara posvećenih praćenju	Budžetsko fin. Motivacija nastavnika Nedovoljna fin. sredstva	Djelimično realizovano Zavod za školstvo je realizovao 2 seminara na kojima je učestvovalo 60 nastavnika

		znanja			kvaliteta rada, sistema i evaluacija znanja		
		125 Formirati centre za obezbjeđivanje kvaliteta na svakoj ustanovi visokog obrazovanja	Ustanove visokog obrazovanja	2011	Broj osnovanih centara na ustanovama visokog obrazovanja	Budžetsko finansiranje - Administrativni kapaciteti -Fin. sredstava IPA 2007 NQF	Djelimično realizovano Osnovan jedan Centar za studije i kontrolu kvaliteta na nivou Univerziteta i timovi na obezbjeđenje kvaliteta na privatnim ustanovama. Obaveza teče od 2011.g
		126 Sprovesti set tematskih medijskih kampanja u cilju prevencije korupcije	MPN, Ispitni centar, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, ZZIU, vaspitno-obrazovne ustanove i ustanove visokog obrazovanja	Kontinuirano	Izveštaj o sprovedenim medijskim kampanjama, koji će uključiti informacije o štampanom materijalu, broju pripremljenih video klipova, radio i TV emisija posvećenih pitanju prevencije korupcije u obrazovanju	Budžetsko finansiranje Nedostatak fin. sredstava Opredjeljena sredstva godišnje 15.000 € Donatori	Nije realizovano
		127 Osnivanje posebne telefonske linije za prijavljivanje slučajeva korupcije	MPN	2010	Izveštaj o radu posebne telefonske linije, uključujući podatke o broju prijavljenih slučajeva	Budžetsko finansiranje Nedostatak fin.sredstava	Djelimično realizovano MPN je uspostavilo besplatnu telefonsku liniju. početak rada očekuje se od januara 2011. god.

					korupcije i akcijama pokrenutim u vezi sa istima		
		128 Organizovanje kampanje, štampanje i promocija postera, flajera i brošura na temu objektivnosti ocjenjivanja učenika i studenata i mogućnosti korupcije	MPN, Ispitni centar, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, ZZIU, vaspitno-obrazovne ustanove i ustanove visokog obrazovanja	Kontinuirano	Izveštaj o sprovedenim medijskim kampanjama, koji će uključiti informacije o štampanom materijalu, broju pripremljenih video klipova, radio i TV emisija posvećenih pitanju prevencije korupcije u obrazovanju	Nedovoljna fin. sredstva Opredjeljena sredstva godišnje 4.000 € Donatori	Nije realizovano
5 5	Povećan stepen uključenosti roditelja, predavača i civilnog društva u proces planiranja i sprovođenja mjera borbe protiv korupcije u obrazovnom sistemu;	129 Izrada i dostavljanje istraživanja o pojavnim oblicima, uzrocima i mehanizmima nastanka korupcije	MPN, vaspitno-obrazovne ustanove i ustanove visokog obrazovanja, specijalizovana agencija za istraživanje	2011.	Istraživanje sprovedeno na svim nivoima obrazovanja i rezultati prezentovani	Nedostatak fin. sredstava Opredjeljena sredstva godišnje 1.000 € Donatori	Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je 2011.
		130 Predavanja, seminari, edukativne radionice za roditelje, nastavnike i predstavnike NVO	Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Savjeti roditelja, Udruženja roditelja, nastavnici	kontinuirano	Broj organizovanih predavanja, seminara, radionica Broj učesnika na predavanjima,	Donatori	Nije realizovano

					seminarima i radionicama		
		131 Uključenje roditelja i predstavnika NVO u praćenje realizacije aktivnosti iz Akcionog plana	Ministarstvo prosvjete i nauke, savjeti roditelja, udruženja roditelja, NVO sektor	Do kraja 2010.	Broj predstavnika roditelja i NVO sektora uključenih u Radnu grupu za praćenje realizacije Akcionog plana	Budžetsko finansiranje nezainteresovanost predstavnika roditelja i NVO za učešće u radu rg	Djelimično realizovano Formirana je Radna grupa u kojoj je uključen jedan predstavnik NVO sektora.
5 6	Jasne procedure za postupak akreditacije i reakreditacije obrazovnih ustanova, kao i sprječavanje rada nelicenciranih obrazovnih ustanova;	132 Poštovanje procedura za akreditaciju i reakreditaciju obrazovnih ustanova i programa prema zakonima iz oblasti predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i pravilnika koji regulišu ovu oblast	Ministarstvo prosvjete i nauke Savjet za visoko obrazovanje	kontinuirano	-Pravilnici koji bliže definišu postupke za osnivanje ustanova i postupak akreditacije i reakreditacije ustanova visokog obrazovanja dostupni na veb stranici MPIN -Ažurirana lista licenciranih vaspitno-obrazovnih ustanova i ustanova visokog obrazovanja, stalno dostupna na vebu MPN		Realizovano Savjet je usvojio akte koji se odnose na sprovođenje postupka akreditacije i reakreditacije ustanova visokog obrazovanja, MPN redovno ažurira listu licenciranih ustanova visokog obrazovanja.
		133 Kordinacija	Poreska uprava,	Kontinuirano	Broj zatvorenih	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano

		nadležnih organa u sprečavanju nelicenciranih obrazovnih ustanova da obavljaju obrazovnu djelatnost	Prosvjetna inspekcija		ustanova Broj pripremljenih izvještaja o sprovedenim kontrolama	Nemogućnost pravovremenog dobijanja info. o nedozvoljenom radu nelicenciranih i neakreditovanih ustanova	U svim Područnim jedinicama Poreske uprave vrši se kontrola obrazovnih ustanova o čemu se sačinjava mjesečni Izvještaj o radu Filijale za inspekcijski nadzor.
5 7	Ojačan institucionalni i pravni okvir za efektivniju kontrolu integriteta nastavnog i administrativnog osoblja;	134 Izrada Plana integriteta ustanove	MPN, UAI vaspitno-obrazovne ustanove i ustanove visokog obrazovanja	2012	Izrađen Plan integriteta vaspitno-obrazovnih ustanova	Budžetsko fin -Nedovoljni kapaciteti i znanje za pripremu Plana -Nedostatak fin. sredstava	Nije realizovano Rok za ispunjenje ove mjere je 2012.
		135 Izvještavanje o realizaciji mjera iz planova integriteta na svim nivoima obrazovanja		2012	-Pripremljeni izvještaji i dostavljeni MPN		Nije realizovano Rok za ispunjenje ove mjere je 2012.
5 8	Transparentno ukupno finansijsko -materijalno poslovanje	136 Podnošenje godišnjih finansijskih izvještaja svih obrazovnih ustanova Ministarstvu finansija	MPN, sve vaspitno-obr ustanove i ustanove visokog obrazovanja	Jednom godišnje, od 2011.	Broj ustanova koje su podnijele finansijske izvještaje Ministarstvu finansija		Nije realizovano Rok za ispunjenje mjere je kraj februara 2011
5 9	Nadzor nad sprovođenjem sektorskog AP i njegovo usklađivanje sa nacionalnim AP	137 Uskladiti sektorski AP sa nacionalnim Akcionim planom	Ministarstvo prosvjete i nauke	Do kraja 2010.	Usklađen sektorski AP sa Nacionalnim AP		Realizovano Sektorski AP je usklađen sa Nacionalnim AP
		138 Izvještavanje o sprovođenju AP za borbu protiv korupcije u oblasti obrazovanja	Ministarstvo prosvjete i nauke	Do kraja 2010.	Izvještaj o sprovođenju AP dostavljen Nacionalnoj komisiji		Realizovano MPN je pripremio izvještaj o sprovođenju AP-a
ZDRAVSTVO							

60	Primjena i kontrola primjene etičkih kodeksa	139 Organizovanje periodičnih obuka o primjeni odredaba Etičkog kodeksa	Ministarstvo zdravlja, Ljekarska komora	2010 - kontinuirano	Broj obuka/broj osoba	Nedovoljan broj osoba/obuka za primjenu Kodeksa Ljekarska komora, donatori	Nije realizovano
		140 Efikasno pokretanje i sprovođenje disciplinskih postupaka zbog povreda Etičkog kodeksa	Ljekarska komora		-Broj postupaka, -Broj medicinskih radnika koji su prekršili etički kodeks	Neblagovremen o rješavanje postupaka	Djelimično realizovano Pokrenuto 5 disciplinskih postupaka protiv 5 medicinskih radnika
61	Unaprijeđeni administrativni i institucionalni kapaciteti u oblasti javnog zdravlja, kao i kvalitet zdravstvenih usluga, bezbjednost pacijenta i jednak pristup zdravstvu	141 Uvođenje informacionih i komunikacionih tehnologija u zdravstvene ustanove radi unapređenja i kontrole kvaliteta podataka i pokazatelja kvaliteta rada	MZ , FZZO <u>Partneri:</u> JZU	2010- Kont	Broj ustanova u kojima je uveden IT Praćenje performansi sistema zdrav.zaštite uz IT podršku	Budžetsko fin. Kredit Svjetske banke Nedostatak sredstava za uvođenje IT u zdrav. ustanove	Djelimično realizovano Od 32 javne zdravstvene ustanove u Crnoj Gori, informacioni sistem je uveden u 26 ustanova.
		142 Utvrđivanje procedura i intervencija za stavljanje na liste čekanja	MZ JZU	2010- Kont	Broj utvrđenih intervencija i procedura	Budžetsko fin. Netransparentni podaci za stavljanje na liste čekanja	Djelimično realizovano Utvrđena lista čekanja za kardiohirurške operacije
		143 Dnevno ažuriranje lista čekanja	MZ <u>Partneri:</u> JZU	2010- Kont	Broj ažuriranih lista Liste dostupne na sajtu MZ	Ograničeni administrativni kapaciteti i tehnički resursi	Nije realizovano
62	Ograničen rad zdravstvenih radnika istovremeno u	144 Donošenje podzakonskih akata za implementaciju Zakona o zdravstvenoj zaštiti i	Ministarstvo zdravlja	2010-2011	Usvojena podzakonska akta	Ograničeni administrativni kapaciteti	Djelimično realizovano Utvrđen prijedlog Pravilnika o dopunskom radu zdravstvenih radnika u

	javnom i u privatnom sektoru i suzbijena nelegalna plaćanja za zdravstvene usluge	Zakona o zaštiti prava pacijenata					okviru Mreže zdravstvenih ustanova i Pravilnika o kriterijumima za zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvenih usluga i načinu plaćanja zdravstvenih usluga.
		145 Prepoznavanje i poštovanje prava pacijenata u oblastima definisanim zakonom	MZ <u>Partneri:</u> JZU, NVO, Ljekarska i Farmaceutska komora	2010- Kont	Broj sprovedenih info kampanja broj TV emisija, izradjene brosure, dostupne pacijentima u zdrav. ustanovama	Donatori Nedostatak materijalnih sredstava donatori	Djelimično realizovano Organizovan značajan broj medijskih događaja, sprovedene kampanje, U toku izrada brošure.
		146 Nacionalno istraživanje o korupciji u zdravstvu	Ministartvo zdravlja, UNDP, SZO	2010.	Završeno Nacionalno istraživanje, rezultati i izvještaj, Analiza rezultata Nac. Istraživanja korupcije u zdravstvu	UNDP Budžetsko fin. Pouzdanost rezultata Nac. Istraživanja 27 500 € UNDP	Djelimično realizovano Istraživanje o integritetu zdravstvenog sistema završeno decembra 2010. prezentacija rezultata mart 2011.
		147 Razvoj i regulativa profesionalnih normi i standarda koji unapređuju kvalitet rada i bezbjednost pacijenata	MZ <u>Partneri:</u> JZU, Ljekarska komora	2010.	Usvojena regulativa profesionalnih normi i standarda	Ograničeni ljudski resursi Kredit Svjetske banke	Nije realizovano
63	Transparentnost javnih nabavki u	148 Dostavljanje izvjestaja MZ o kvalitetu sistema javnih	MZ <u>Partneri:</u> Agencija za lijekove i medicinska	2010- Koninuirano	Broj dostavljenih godišnjih	Ograničeni ljudski resursi za praćenje	Realizovano Rok za realizaciju februar 2011

	oblast zdravstva i osiguran adekvatan stepen kontrole;	nabavki	sredstva, JZU, FZO		izvještaja o javnim nabavkama u zdravstvu	izvještavanja sistema JN	
6 4	Monitoring sektorskog AP i njegovo usklađivanje sa nacionalnim AP	149 Izvještaj o realizaciji mjera iz sektorskog Akcionog plana	Ministarstvo zdravlja	2010- Kontinuirano	Pripremljeni šestomjesečni izvještaji dostavljeni NK		Realizovano Urađen Izvještaj o realizaciji mjera iz sektorskog AP i dostavljen NK
LOKALNA SAMOUPRAVA							
6 5	Usklađeni lokalni AP sa sektorskim, Strategijom za borbu protiv korupcije i org. kriminala i AP	150 Koordiniran rad Komisije za praćenje realizacije AP za borbu protiv korupcije na lok.nivou, Zajednice opština CG i predsjednika Radnih grupa u opštinama na usklađivanju lokalnih AP	MUPiJU, Opštine, Zajednica opština CG	2010-2011	Broj održanih radionica u jed.lokalne samouprave o usklađivanju lok.AP sa Strategijom Broj usklađenih lok. AP sa Strategijom	Budžetsko finansiranje	Nije realizovano
6 6	Monitoring lokalnih akcionih planova	151 Izvještavanje o sprovođenju lokalnih AP	Komisije za praćenje realizacije AP, NVO	Kontnuirano	-Izvještaji o sprovođenju - broj održanih konferencija	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano 12 JLS redovno dostavljalo izvještaje o sprovođenju lokalnih AP, 4 JLS održale konferencije
6 7	Povećan stepen odgovornosti i profesionalizm a rada lokalne samouprave	152 Obezbjedivanje slobodnog pristupa informacijama	MUPiJU Organi lok.samouprave Zajednica opština CG	Kontnuirano	- Broj odobrenih i odbijenih u odnosu na broj podnijetih zahtjeva - Objavljeni izvještaji I	Holandski SNV IPA 2008 Podrška reformi lokalne samouprave	Djelimično realizovano 12 opština izvijestilo da je obezbijedilo slobodan pristup informacijama

					informacije na web sajtu opština, redovno ažuriranje		
68	Pojačana unutrašnja i spoljašnja kontrola rada jedinica lokalne samouprave	153 Vršenje nadzora od strane nadležnih radnih tijela Skupštine opštine nad izvršenjem budžeta i namjenskim korišćenjem sredstava	Skupština opštine	Kontinuirano	Izveštaj o nadzoru nad izvršenjem budžeta i namjenskim korišćenjem sredstava		Djelimično realizovano 13 Opština prosljedilo Izveštaj o nadzoru Skupštini na uvid
		154 Sprovođenje eksterne revizije finansijskog poslovanja opština	Državna revizorska institucija	Kontinuirano	Izveštaj DRI		Djelimično realizovano Revizija Završnog računa budžeta Opštine H Novi i 2009 g.
		155 Izveštavanje o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, Zaj. opština i MUPiJU	Kontinuirano	Godišnji izvještaj o radu opštinskih Savjeta		Nije realizovano U 11 Opština osnovan Savjet
69	Primjenjeni etički standardi u lokalnoj samoupravi	156 Usvajanje etičkih kodeksa u skupštinama JLS	Skupštine JLS	2010-2011	Broj usvojenih etičkih kodeksa		Realizovano Sve JLS su usvojile etičke kodekse
		157 Formiranje etičkih komisija	JLS, ZO i MUPiJU	2010-2011	Broj formiranih etičkih komisija		Djelimično realizovano Etičke komisije formirala 11 JLS
70	Transparentnost u procesu planiranja, donošenja akata i njihovom sprovođenju, uz poštovanje	158 Organizovanje javnih rasprava i okruglih stolova za nacрте zakona i opštinske akate	MUPiJU, ZO i organi JLS	Kontinuirano	Broj održanih javnih rasprava i okruglih stolova u odnosu na usvojene akte	IPA 2010 (NTS)	Djelimično realizovano Održane javne rasprave u 7 JLS
		159 Sprovođenje obuka za pisanje projektnih zadataka	MEI, UzK u saradnji sa MUPiJU, ZO, JLS i NVO	Kontinuirano	Broj održanih obuka Broj odobrenih u	IPA 2007 CBC	Djelimično realizovano Organizovane obuke za predstavnike JLS, oformljeni

	principa participativnosti				odnosu na broj prijavljenih projekata donatorima		timovi za upravljanje projektima, visok procenat odobrenih projekata
		160 Afirmisanje instituta „prazna stolica“ u skupštinama JLS	ZO i skupštine JLS NVO	2010-2011	Broj promotivnih kampanja JLS i NVO o promociji principa participativnosti	Donatori	Nije realizovano JLS su utvrdile način učešća NVO u radu lokalnih parlamenata putem instituta „prazna stolica“. Potrebno je dalje afirmisati ovaj institut
7 1	Stvaranje uslova i podsticanje građana civilnog i privatnog sektora da se uključe u borbu protiv korupcije na lokalnom nivou	161 Unaprijediti saradnju građana i organa lokalne samouprave	Zajednica opština Crne Gore u saradnji sa NVO i opštinama	Kontnuirano	- Broj održanih zajedničkih sastanaka - Broj inicijativa građana i NVO	Donatori	Djelimično realizovano 8 JLS unaprijeđenjem web sajta i izradom Vodiča za građane unaprijedilo saradnju sa građanima; Održano 5 sastanaka
CIVILNO DRUŠTVO, MEDIJI I SPORT							
7 2	Efikasna saradnja između državnih organa i nevladinih organizacija na planu sprovođenja antikorupcijskih aktivnosti	162 Sprovođenje kampanja u cilju podsticanja većeg i efikasnijeg učešća građana u borbi protiv korupcije	UAI u saradnji sa državnim organima, Kancelarijom za saradnju sa NVO, i NVO	Kontinuirano	Broj realizovanih zajedničkih aktivnosti Izveštaji o sprovođenju javnih kampanja Broj pripremljenog info materijala	Vlada Kraljevine Norveške Donatori IPA 2009	Djelimično realizovano Realizovane 3 zajedničke kampanje u saradnji sa NVO i drugim državnim organima.
7 3	Transparentno finansijsko	163 Objavljivati godišnje finansijske	Privredni sud -	Kontinuirano	- Objavljen broj izvještaja na		Nije realizovano

	poslovanje nevladinih organizacija	izvještaje NVO	CRPS		web sajtu Privrednog suda; Pripremljena analiza o izvještajima NVO		
		164 Izmijeniti pravni okvir koji reguliše osnivanje NVO i reviziju njihovog finansijskog poslovanja, kako bi se spriječile eventualne zloupotrebe statusa NVO	MUPiJU MF Kancelarija za saradnju Vlade i NVO	2011	Izmijenjen pravni okvir Unaprijeđena transparentnost poslovanja NVO		Nije realizovano Pripremljena „Analiza važećih propisa relevantnih za rad NVO”. Rok za ispunjenje mjere je 2011.
7 4	Jasni kriterijumi i procedure za dodjeljivanje budžetskih sredstava NVO na centralnom i lokalnom nivou, kojima se garantuju transparentnost postupka i uz obezbjeđivanje kontrole potrošnje doniranih sredstava	165 Usvojiti novu uredbu o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću	MF u saradnji sa Komisijom za raspodjelu djela prihoda od igara na sreću	2010	- Usvojena Uredba		Realizovano Usvojena Uredba
		166 Sprovođenje Uredbe	Komisija za raspodjelu djela prihoda od igara na sreću	Kontinuirano	Izvještaj Komisije o radu, raspodjeli i kontroli kontroli namjenskog trošenja dodijeljenih sredstava		Realizovano Izvještaj (informacija) o radu Komisije dostavljena MF
7 5	Razvijeno istraživačko novinarstvo i učešće medija	167 Edukacija medija o korupciji i organizovanom kriminalu, i	Institut za medije, NVO iz oblasti medija	Kontinuirano	Broj seminara, Broj učesnika	Donatori	Nije realizovano

	u sprovođenju antikorupcijskih kampanja	istraživačkom novinarstvu					
7 6	Potpuna sloboda objektivnog izvještavanja o slučajevima korupcije, uz poštovanje propisa i kodeksa novinarske etike	168 Izvještaj o primjeni Kodeksa novinarske etike	Novinarsko samoregulatorno tijelo	Kontinuirano	- pripremljen Izvještaj - broj preporuka		Nije realizovano
		169 Unaprijediti saradnju državnih organa sa medijima i protok informacija kako bi se otvorenim i transparentnim odnosom državnih organa pomoglo objektivnijem informisanju javnosti	Sva ministarstva Uprava policije Uprava carina Poreska uprava UAI, Institut za medije	Kontinuirano	- Izvještaji potparola ministarstava i organa državne uprave - broj održanih konferencija za novinare	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano MUPZZS održao 30 konferencija za novinare i objavio 120 saopštenja za javnost. Tokom 2010. objavljena 351 informacija o UC i 321 o UAI, Održane su 4 konferencije UC, 5 PU.
7 7	Intenzivirati proces učešća građana i ostalih zainteresovanih u javnim raspravama o zakonskim projektima	170 Organizovanje javnih rasprava i okruglih stolova za nacrt zakona	Resorna ministarstva	Kontinuirano	Broj održanih javnih rasprava i okruglih stolova	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano MORIT i ME izvijestili da su organizovali javne rasprave povodom nacrt zakona.
III PREVENCIJA KORUPCIJE U ORGANIMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA							
PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U POLICIJI							
7 8	Unaprijeđen normativni okvir u cilju poboljšanja policijskog rada i djelovanja na	171 Usvajanje Zakona o policiji i odgovarajućih podzakonskih akata.	MUPiJU Uprava policije	2010- 2011	Usvojen Zakon o policiji i odgovarajuća podzakonska akta	Budžetsko finansiranje	Nije realizovano Radna verzija Zakona o policiji dostavljena MUP-u
		172 Usvojiti izmjene i			Usvojene	Budžetsko	Djelimično realizovano

	suzbijanju korupcije	dopune pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta .			Izmjene i dopune pravilnika o organizaciji i sistematizaciji rad.mjesta	finansiranje	UP dostavila prijedlog izmjena i dopuna MUP-u.
		173 Donošenje podzakonskih akata u skladu sa Zakonom o graničnoj kontroli			Donesena podzakonska akta u skladu sa Zakonom o graničnoj kontroli	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano Donesena je Uredba o standardima i uslovima koje moraju ispunjavati GP. Sačinjeni nacrtii 9 pravilnika
		174 Izrada Strategije razvoja i funkcionisanja policije za period 2011-2013.			Usvojena Strategija razvoja i funkcionisanja policije za period 2011-13	Budžetsko finansiranje	Realizovano Strategija usvojena decembra 2010
79	Unaprijeđeni administrativni, tehnički i materijalni kapaciteti sektora koji se bave suzbijanjem korupcije	175 Povećati broj izvršilaca koje se bave poslovima suzbijanja krivičnih djela korupcije	Uprava policije	2010- 2012	Povećan broj izvršilaca	Budžetsko finansiranje Budžet	Nije realizovano Izvršenje mjere se očekuje u toku 2011
		176 Utvrditi potrebu i nabaviti potrebnu opremu na unapređenje rada Sektora			Utvrdene potrebe za opremom Nabavljena oprema	IPA 2007, Interpol, SEPCA	Djelimično realizovano Obezbijeđena oprema za sprovođenje istraga i primjenu MTN i sredstva za nabavku kompjuterske opreme.
80	Stalna specijalizacija kadrova zaduženih za borbu protiv korupcije	177 Sprovođenje obuka: - Osnovne obuke za suzbijanje korupcije Specijalističke obuke za suzbijanje korupcije	Uprava policije Polijska akademija	Kontinuirano	Broj sprovedenih osnovnih obuka, broj polaznika; Broj sprovedenih specijalističkih	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano 22 pripadnika UP pohađalo je 7 seminara.

					obuka, oblasti obuke, broj polaznika po obukama		
8 1	Intenzivna primjena preventivnih mjera i kontrolnih mehanizama za sprečavanje korupcije u policiji	178 Primjena etičkog kodeksa u cilju eliminisanja uslova za koruptivno ponašanje u policiji	UP – Etički odbor	2010- 2012	Godišnja analiza o primjeni Etičkog kodeksa, broj disciplinskih postupaka zbog povrede Etičkog kodeksa	Budžetsko finansiranje	Djelimično realizovano održano je 8 sastanaka u područnim jedinicama policije
		179 Sprovođenje kontrole rada policije	MUP i JU		Broj izvršenih kontrola, broj otkrivenih zloupotreba		Djelimično realizovano 95 podnijetih pritužbi građana/14 osnovanih i 22 provjere zakonitosti
8 2	Promovisanje prijavljivanja korupcije i podsticanje aktivnog učešća građana u borbi protiv korupcije	180 Sprovoditi stalne kampanje o načinu prijavljivanja korupcije i mjerama za zaštitu građana koji prijavljuju korupciju	Uprava policije	2010- 2012	Broj sprovedenih kampanja	Budžetsko finansiranje Donatori	Nije realizovano kroz gostovanja i intervju u medijima promovisali način prijavljivanja korupcije
PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U PRAVOSUDNIM ORGANIMA							
8 3	Povećano povjerenje građana u rad nosilaca pravosudne funkcije;	181 U Sudskom savjetu, Tužilačkom savjetu, Državnom tužilaštvu i sudovima angažovati osobe zadužene za odnose sa javnošću i obezbijediti adekvatnu obuku.	Sudski savjet, Tužilački savjet, Državno tužilaštvo, sudovi	IV kvartal 2010 godine	Broj izabranih osoba i njihova edukacija; ažurirani web sajtovi; broj konferencija za štampu;	Budžet	Djelimično realizovano Za određeni broj sudova, uključujući Vrhovni sud, Više sudove i Apelacioni sud, te VDT dostavljeni su podaci o osobama zaduženim za odnose sa javnošću i njihovim obukama, kao i

					broj "Otvorenih vrata" i objavljeni Bileteni Vrhovnog suda CG Aktivnosti osoba koje obavljaju poslove vezane za odnose sa javnošću		ažuriranju web sajtova
		182 Polugodišnje održavati konferencije za štampu predsjednika Sudskog savjeta i predsjednika Tužilačkog savjeta.	Sudski savjet, Tužilački savjet,	Kontinuirano		Budžet	Realizovano Vrhovni sud: 2 konferencije za štampu VDT: 1 konferencija za štampu i jedan intervju
		183 Najmanje dva puta godišnje objavljivati Bilten Vrhovnog suda,	VS CG	Kontinuirano		Budžet	Realizovano Vrhovni sud: 1 bilten objavljen
		184 Na web sajtu Vrhovnog, Upravnog, Apelacionog i Viših sudova (drugostepenih vijeća) objavljivati sve odluke	VS CG, US, Apelacioni i Viši sud u PG i BP	Kontinuirano		Budžet	Djelimično realizovano Vrhovni sud, Viši sudovi i Apelacioni sud, objavljuju karakteristične odluke, a Upravni sud sve odluke.
		185 U sudovima i tužilaštvima organizovati "Otvorena vrata".	Sudovi, državna tužilaštva	2011, kontinuirano		Budžet	Djelimično realizovano Vrhovni sud: 2 akcije „Otvorena vrata“
8 4	Dalje jačanje kontrolne funkcije rada nosilaca pravosudne funkcije;	186 Svakih 6 mjeseci izvršiti kontrolu rada sudija od strane Komisije neposredno višeg suda, odnosno rada državnih tužilaca od strane neposredno višeg tužilaštva	predsjednici viših sudova, viši državni tužioci, Sudski savjet, Tužilački savjet, MP	IV kvartal 2010 godine kraj 2012 godine	Broj izvršenih kontrola; izvršena analiza propisa o disciplinskoj odgovornosti		Djelimično realizovano Vrhovni sud: određeni broj kontrola izvršen, ali nije naveden tačan broj, analiza propisa o disc. odgovornosti u toku; Državno tužilaštvo: izvršene 2 tromjesečne kontrole
		187 Početkom svake godine izvršiti kontrolu rada svih sudija, odnosno tužilaca od strane Komisije		I kvartal 2011	- Broj sprovedenih kontrola - Broj preporuka Komisije		Djelimično realizovano Rok za realizaciju je početak 2011. godine Potpuni izvještaj se očekuje u sljedećem izvještajnom

		formirane od strane Sudskog, odnosno Tužilačkog savjeta.					periodu
		188 Izvršiti analizu propisa o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca i u skladu sa usvojenom analizom inicirati izmjenu propisa.			- Pripremljena analiza i izrađeni propisi u skladu sa analizom	MP: budžet Donatori – međ. organizacije	Djelimično realizovano Pripremljena analiza od strane MP. Izrada relevantnih propisa je u toku
8 5	Efikasnija kontrola primjene etičkih kodeksa nosilaca pravosudne funkcije	189 Izvršiti analizu primjene etičkih kodeksa nosilaca pravosudne funkcije	Sudski savjet, Tužilački savjet	I kvartal 2011 godine	Izvršena analiza primjene etičkih kodeksa nosilaca pravosudne funkcije		Realizovano Izvršena analiza primjene Etičkog kodeksa sudija i tužilaca sa preporukama rok – 2011.
8 6	Ojačani administrativni, tehnički i materijalni kapaciteti nosilaca pravosudne funkcije i pravosudne administracije	190 Normativno urediti i uspostaviti centralnu bazu podataka o izboru, ocjenjivanju, disciplinskom kažnjavanju i napredovanju nosilaca pravosudne funkcije	Sudski savjet, Tužilački savjet, Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije	IV kvartal 2010 godine	-Uspostavljena centralna baza podataka		Djelimično realizovano VDT: uspostavljena centralna baza podataka VS: nema podataka
		191 Uspostaviti transparentne procedure za izradu programa sprovođenja edukacija i odabira predavača.		2011	- Uspostavljanje transparentne procedure.	Centar: Budžet	Djelimično realizovano Postoje godišnji programi obuka, kao i mogućnost <i>on line</i> prijave predavača, ali nedostaju kriterijumi na osnovu kojih se utvrđuje Program i biraju predavači rok 2011.
		192 Na web sajtu Vrhovnog suda CG, odnosno Državnog		Kontinuirano	Odluke Suda za ljudska prava u Strazburu	Donatori	Djelimično realizovano Na web sajtu Vrhovnog suda objavljuju se prevodi

		tužilaštva objaviti prevod karakterističnih odluka Suda za ljudska prava u Strazburu			objavljena na web sajtu		karakterističnih presuda Evropskog suda za ljudska prava.
		193 Obezbijediti sudijama adekvatne i tehnički opremljene kancelarije		2012	Obezbjeden adekvatan prostor	Budžet	Djelimično realizovano U toku je rad na unaprijeđenju tehničkih uslova za rad sudija. rok 2012.
8 7	Puna primjena PRIS-a	194 Korišćenje PRIS-a u svakodnevnom radu od strane nosilaca pravosudne funkcije i zaposlenih u sudu i Državnom tužilaštvu	Vrhovni sud, VDT, Ministarstvo pravde	2012	Broj sudskih i tužilačkih akata koji su obrađeni i unijeti u bazu podataka PRIS	MP: Budžet Donatori	Djelimično realizovano U PRIS unijeto: 709..296 sudskih akata i 55.001 tužilačkih akata, 172.346 sudskih odluka. Nema podataka o svakodnevnom korišćenju i efikasnosti PRIS-a od strane sudija i tužilaca. rok 2012.
KRIVIČNO GONJENJE I ODUZIMANJE NEZAKONITO STEČENE IMOVINE							
8 8	Specijalizacija policije, državnih tužilaca i sudija u pogledu novih rješenja ZKP, u skladu sa Planom implementacije	195 U cjelosti realizovati Plan implementacije Zakonika o krivičnom postupku.	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije UzK Policijska akademija	Do 1. 09. 2011.	Broj obuka i broj nosilaca pravosudne funkcije koji su obuku prošli	IPA 2009 „Podrška za implem.ZKP“	Djelimično realizovano Centar: organizovano 6 seminara/obuka/promocija Policijska akademija: održano 17 kurseva. rok 2011.
8 9	Efikasnost u krivičnom gonjenju i oduzimanju nezakonito stečene	196 Sveobuhvatna obuka i izrada nastavnih planova i programa za sve ključne organe koji se bave finansijskim	Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, Policijska akademija, Uprava za kadrove	2011	-Izrađeni nastavni planovi i programi za organe koji se bave finansijskim	IPA 2009	Djelimično realizovano Centar: održan 1 seminar Policijska akademija: održana 2 seminara O nastavnim planovima organi nijesu izvijestili

	imovine	istragama, otkrivanjem, zamrzavanjem, konfiskacijom i upravljanjem imovine stečene krivičnim djelima.			istragama, otkrivanjem, zamrzavanjem, konfiskacijom i upravljanjem imovine stečene krivičnim djelima. -Broj izvršenih obuka.		rok 2011.
		197 Sprovođenje finansijskih istraga od strane državnih organa zaduženih za otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnih djela	Uprava policije, VDT	Kontinuirano	Broj sprovedenih finansijskih istraga. Vrijednost zamrznute imovine		Djelimično realizovano UP inicirala 7 finansijskih istraga, a u okviru VDT sprovode se 2 finansijske istrage; „zamrznuta“ su novčana sredstva na računima fizičkih i pravnih lica u iznosu od 876.403,60 EUR i 55.054,67USD
		198 Oduzimanje imovine stečene krivičnim djelima u krivičnom postupku	Vrhovni sud Uprava za imovinu	Kontinuirano	-Broj predmeta u kojima je sudskim odlukama konfiskovana (konačno oduzeta) imovina. -Vrijednost konfiskovane imovine		Nije realizovano U Vrhovnom sudu nije donijeta nijedna sudska odluka kojom je oduzeta imovina.
9 0	Procjena efekata sprovođenja odredbi o proširenoj	199 Sprovođenje finansijskih istraga radi proširenog oduzimanja nezakonito stečene imovine od strane	Uprava policije, VDT	Kontinuirano	Broj sprovedenih finansijskih istraga radi proširenog		Djelimično realizovano Uprava policije učestvuje u sprovođenju 1 finansijske istrage radi proširenog oduzimanja nezakonito

	konfiskaciji nezakonito stečene imovine	državnih organa zaduženih za otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnih djela.			oduzimanja nezakonito stečene imovine.;Broj predmeta u kojima je sudskim odlukama konfiskovana (trajno oduzeta) imovina.		stečene imovine, a VDT sprovodi 2 finansijske istrage, radi proširenog oduzimanja nezakonito stečene imovine.
		200 Trajno oduzimanje (konfiskacija) imovine čije zakonito porijeklo nije dokazano u postupku za prošireno oduzimanje	Vrhovni sud Uprava za imovinu	Kontinuirano	Vrijednost trajno oduzete (konfiskovane) imovine u postupku proširenog oduzimanja		Nije realizovano U izvještajnom periodu Vrhovni sud nema nijednu sudsku odluku kojom je oduzeta imovina, pa ni mogućnost iskazivanja konfiskovane vrijednosti.
KOORDINACIJA I RAZMJENA PODATAKA							
9 1	Efikasna saradnja i razmjena podataka između tužilaštva, Uprave policije, Uprave carina, Poreske uprave i Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma	201 Uspostaviti sistem za obavezno dostavljanje statističkih podataka o prijavama korupcije i daljim postupcima Upravi za antikorupcijsku inicijativu	UAI, u saradnji sa UP, UC, PU, DJN	2010-2012	UAI prima podatke o prijavama od nadležnih organa u zadatim intervalima	Vlada Norveške	Djelimično realizovano UAI prima podatke o prijavama korupcije od određenih organa, UP, UC, PU i Direkcije za javne nabavke, ali u nejednakim intervalima i u neujednačenoj formi
		202 Razviti odgovarajući informacioni sistem za dostavljanje podataka o prijavama korupcije UAI	UAI	I Q 2011	razvijen odgovarajući informacioni sistem, razmjena podataka automatizovana, brza i efikasna	Vlada Norveške	Djelimično realizovano U toku je zadnja faza izrade softverskog rješenja kojim će razmjena podataka biti automatizovana. rok 2011.

		203 Razmotriti revidiranje postojećih sporazuma o saradnji između institucija	UAI, UP, UC, UP, DJN MUPiJU	Kontinuirano ?	Broj revidiranih sporazuma o saradnji	Budžet	Djelimično realizovano UAI je potpisala 2 sporazuma (Uprava policije i DJN); UC potpisala je 9 sporazuma u izvještajnom periodu. PA potpisala 2 sporazuma. Nedostaju podaci o eventualnim revidiranim postojećim sporazumima.
9 2	Prikupljanje, obrada i analiza statističkih podataka o prijavama korupcije i daljim postupcima u cilju unaprjeđenja borbe protiv korupcije i informisanja javnosti	204 Obezbijediti analitičku obradu podataka o prijavama korupcije u redovnim intervalima	UAI	2 Q 2011, 4 Q 2011, 2 Q 2012, 4 Q 2012	Godišnji izvještaji UAI	Vlada Norveške	Nije realizovano Preduslov – realizacija mjere 202. rok 2011-2012.
		205 Analiza o prijavama korupcije koje su indikator osjetljivih oblasti i njihova upotreba prilikom kreiranja antikorupcijskih politika	MUPiJU, MP, UAI	Kontinuirano	Godišnji izvještaji UAI objavljeni na web strani	Vlada Norveške	Nije realizovano Preduslov realizacija mjere 202.
		206 Informisati opštu i stručnu javnost, o aktivnostima koje su preduzete u vezi sa praćenjem prijava korupcije	UAI	Kontinuirano	Broj objavljenih informacija i saopštenja, Broj preporuka institucijama,	Vlada Norveške	Djelimično realizovano UAI je obavijestila javnost o broju i toku prijava o sumnji u postojanje korupcije: 2 emisije (TV Atlas i Radio CG) i 2 intervjua (CDM i „Dan“). Takođe, UAI je upoznala opštu i stručnu javnost na Press konferenciji o rezultatima istraživanja o funkcionisanju i integritetu državnih organa

							sa preporukama, a brojnim organima i Radnim grupama dostavljeno istraživanje radi korišćenja preporuka.
9 3	Službenici različitih organa koji primaju i evidentiraju prijave korupcije obučeni za primanje prijava	207 Sprovoditi obuke za službenike policije na centralnom i nivou područnih jedinica koji primaju prijave o korupciji.	Uprava policije i Policijska akademija	2010-2012	Broj sprovedenih obuka, broj polaznika po obukama	Donatori	Djelimično realizovano UP: 3 seminara za 5 službenika.
		208 Sprovoditi obuke za službenike UAI, UP, UC i DJN koji primaju prijave o korupciji	Uprava policije i Policijska akademija UzK	2010-2012	Broj sprovedenih obuka, broj polaznika po obukama	Donatori	Djelimično realizovano UP realizovala je 3 seminara za 5 službenika UAI 1 obuka za 13 polaznika
		209 Utvrditi standardizovani obrazac za primanje prijava korupcije, koji treba da koriste svi organi koji imaju otvorenu telefonsku liniju za prijavu korupcije	MUPiJU, UAI, UP	I Q 2011	Izrađen standardizovani obrazac		Realizovano UAI je izradila Obrazac za dostavljanje informacija o prijavama korupcije za sve organe sa otvorenim telefonskim linijama za prijavu korupcije rok 2011.
MEĐUNARODNA SARADNJA							
9 4	Unapređenje međunarodne i regionalne saradnje u suzbijanju korupcije	210 Potpisivanje međunarodnih ugovora i sporazuma: sa zemljama EU, sa trecim zemljama, sa medjunarodnim organizacijama;	Vrhovni sud, VDT, MP, MUPiJU, UP, UC, USPNT	2011	Broj potpisanih međunarodnih ugovora i sporazuma sa zemljama EU, sa trecim zemljama, sa medjunarodnim organizacijama;		Realizovano VS: potpisan određen broj sporazuma.VDT: potpisan 1 međ. Sporazum; MP: potpisana 3 sporazuma; UP: Potpisan 1 Ugovor i 1 Memorandum o saradnji Uprava carina: 1 protokol i 2 sporazuma; USPNT:

							potpisana 2 sporazuma. rok – 2011.
		211 Potpisivanje operativnog sporazuma o saradnji sa Europolom;	UP	2011	Potpisan operativni sporazum sa Europolom		Nije realizovano rok – 2011.
		212 Uspostavljanje efikasne Jedinice za koordinaciju međun. policijske saradnje	UP	2011	Uspostavljena Jedinica za međunarodnu policijsku saradnju	Eksterni izvori fin.	Nije realizovano UP sačinila predlog za uspostavljanje Jedinice za međunarodnu policijsku saradnju rok – 2011.
		213 Uspostavljanje internih radnih procedura	UP	2011	Uspostavljene interne radne procedure	Budžetsko fin.	Nije realizovano rok – 2011.
		214 Obezbjedenje zaštite podataka u radu organizacione jedinice za međunarodnu policijsku saradnju	UP	2011	Uspostavljen sistem zaštite podataka	Budžetsko fin.	Djelimično realizovano UP uspostavila sistem zaštite podataka sa aspekta fizičke i elektronske zaštite prostora rok – 2011.
		215 Obezbjedenje funkcionalnog radnog prostora	UP	2011	Obezbijedjen funkcionalni radni prostor		Djelimično realizovano UP obezbijedila radni prostor za potrebe NCB Interpol-a, ali ne i za Europol i SIRENE Biroa rok – 2011.
		216 Izvještavanje o rezultatima međunarodne saradnje u borbi protiv korupcije	MUPiJU, UP	Kontinuirano	Broj pripremljenih izvještaja o rezultatima međunarodne saradnje		Realizovano UP sačinila 2 izvještaja o rezultatima međunarodne saradnje u borbi protiv korupcije po pitanju 2 predmeta – „Zavala“ i „Brod“.
		217 Izrada godišnjih	MUPiJU, Uprava	Do kraja IV Q	Izrađeni godišnji		Djelimično realizovano

		planova za potpisivanje bilateralnih sporazuma o saradnji sa srodnim institucijama	policije, Uprava carina, USPNFT	za 2010	planovi za potpisivanje sporazuma: sa zemljama u okruženju, sa zemljama EU, sa međ. organizacijama		MUP i Uprava carina imaju izrađene godišnje planove za potpisivanje navedenih sporazuma.
		218 Analiza efekata primjene međunarodnih ugovora i sporazuma: - Sa zemljama u okruženju - Sa zemljama EU - Međunarodnim organizacijama	Vrhovni sud, VDT; MP, MUPiJU, UP, UC, USPNFT	Kontinuirano	-Sačinjena analiza -Pripremljen program međunarodne saradnje u narednom periodu		Nije realizovano VDT sačinio analizu efekata primjene međunarodnih ugovora i sporazuma, te su u saradnji sa zemljama u okruženju i EU, Srbijom, Hrvatskom, Rusijom, BiH i Italijom formirana 4 krivična predmeta u Odjeljenju za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina. Pripremljena inicijativa za potpisivanje Sporazuma o saradnji između VDT Crne Gore i tužilaštava Mađarske i Rumunije.
IV ORGANIZOVANI KRIMINAL							
ANALIZA STANJA							
9	Obezbijeđeni preduslovi za izradu „mape“ kriminalističke scene u Crnoj Gori	219 Analiza stanja kriminaliteta u Crnoj Gori	UP, USPNFT	2010-2011	Pripremljena analiza		Nije realizovano
5		220 Identifikacija osjetljivih oblasti u sistemu	UP, USPNFT	2010-2011	Identifikovane osjetljive oblasti		Djelimično realizovano Identifikovane su osjetljive oblasti – oblasti od posebnog rizika u sistemu: proces privatizacije; javne

							nabavke; urbanizam; obrazovanja; zdravstvo; lokalna samouprava.
		221 Postavljanje jasnih prioriteta u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala	UP, USPNFT	2010-2011	Definisani jasni prioriteti u borbi protiv organizovanog kriminala		Djelimično realizovano UP definisala jasne prioritete u borbi protiv organizovanog kriminala izdvojivši njegove najčešće pojave oblike u okviru Strategije za borbu protiv korupcije i org. kriminala (2010 – 2014).
9 6	Izrađena procjena o uticaju organizovanog i teškog kriminala u Regionu na stanje kriminaliteta u Crnoj Gori	222 Pripremiti Analizu uticaja organizovanog i teškog kriminala u Regionu na stanje u Crnoj Gori, po standardima EU-OCTA	UP, USPNFT	2010-2012	Izrađena analiza	IPA 2010	Nije realizovano Analiza uticaja org. kriminala iz regiona biće izrađena nakon izrade detaljne analize stanja kriminaliteta u CG. Poseban rizik pri njenoj izradi predstavlja dostupnost podataka iz regiona.
NAJČEŠĆI POJAVNI OBLICI							
9 7	Povećana efikasnost sprovođenja finansijskih istraga i povećan broj procesuiranih finansijskih istraga	223 Povećanje broja izvršilaca koji rade na poslovima finansijskih istraga	Uprava policije Policajska akademija, USPNFT	2010-2012	Povećan broj izvršilaca u skladu sa definisanim potrebama		Djelimično realizovano U UP zaposleno 16 službenika koji rade na sprovođenju finansijskih istraga. U narednom periodu predviđeno je povećanje za 4 službenika
		224 Unaprijediti međuagencijsku saradnju, kroz Specijalni istražni tim			Uspostavljena međuagencijska saradnja		Djelimično realizovano Potpisan sporazum između UP, VDT, PU, UC i USPNFT o formiranju Specijalnog

							istražnog tima, koji ima za cilj efikasnu međuagencijsku saradnju. UP izvijestila da je u izvještajnom periodu povećan obim saradnje u okviru Zajedničkog istražnog tima.
		225 Sprovođenje specijalističkih obuka u vođenju finasijskih istraga			Broj sprovedenih specijalističkih obuka, broj polaznika	Budžetsko fin. i eksterni izvori	Djelimično realizovano USPNFT: sprovedeno 5 seminara.
9 8	Unaprijeđeni administrativni i prostorno-tehnički kapaciteti subjekata koji učestvuju u procesu suzbijanja organizovanog kriminala	226 Rasporediti po 2 službenika koji će raditi na poslovima org. krim. u područnim jedinicama	Uprava policije	2011-2012	Rasporedjeni službenici u skladu sa definisanim potrebama		Nije realizovano UP donijela zaključak o povećanju – sistematizovanju 18 novih službeničkih mjesta za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije koji će biti raspoređeni u područnim jedinicama. rok – 2011-2012
		227 Obezbijediti potrebne uslove za kriminalističke i kriminalističko-obavještajne poslove u područnim jedinicama			Obezbijedjen radni prostor		Djelimično realizovano UP je izvijestila da je adaptirana kacelarija u PJ H Novi. rok – 2011-12
		228 Jačanje i unapređivanje materijalne baze za sprovođenje granične kontrole (rekonstrukcija i izgradnja GP,			Unaprijeđena materijalna baza		Djelimično realizovano Nabavljen određen broj modernih tehničkih sredstava za efikasniju realizaciju zadataka iz oblasti nadzora zelene i

		uspostavljanje video nadzora na GP, nabavka vozila, plovila i drugih tehničkih sredstava					plave granice i graničnih provjera na graničnim prelazima. rok – 2011-2012
		229 Informaciono umrežavanje sistema obavještajnog rada EGP- IGP – SGP			Umrežen sistem Granične policije		Djelimično realizovano Sve IGP(8) i granični prelazi (28) su umreženi u jedinstveni informacioni sistem UP i posjeduju mogućnost korišćenja MIND sistema Interpola. Potpuna implementacija ovog softvera očekuje se u 2011. rok – 2011-2012
		230 Obezbjedjenje funkcionalnog radnog prostora za službenike angažovane za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije u područnim jedinicama			Obezbijedjen funkcionalan radni prostor		Djelimično realizovano Obezbijedjen je funkcionalan radni prostor u PJ H Novi. rok – 2011-2012
		231 Reorganizacija postojećeg Odsjeka za posebne provjere kroz uvođenje novih poslova; 1. Uspostavljanje poslova DESK-a na centralnom i nivou područnih jedinica 2. Implementacija Priručnika o kriminalističko-			Izvršena reorganizacija postojećeg Odsjeka za posebne provjere: 1. Uspostavljeni DESK-ovi 2. Broj distribuiranih primjeraka Priručnika o		Djelimično realizovano 1 Sačinjen je predlog nove organizacije Odsjeka 2. Distribuirana su 754 primjerka Priručnika o kriminalističko obavještajnom radu služenicima UP. rok – 2011-2012

		obavještajnom radu			krim- obavještajnom radu službenicima UP		
		232 Intenzivna obuka policije u vezi primjene ZKP i vođenje istraga uz upotrebu MTN, finansijskih istraga i oduzimanje imovinske koristi			Broj sprovedenih obuka Broj polaznika		Djelimično realizovano Održana 3 modula obuke u trajanju od 3 nedjelje za 12 službenika rok – 2011-2012
9 9	Unaprijeđene operativno-taktičke, kriminalističko-obavještajne i analitičko-operativne metode borbe protiv organizovanog kriminala	233 Formirati poseban fond za obavještajne i operativne poslove	Uprava policije	2010-2012	Formiran fond	Budžet IPA 2008 IPA 2010 OCTN DCAF UNDOC, OEBS Donatori	Nije realizovano
		234 Održivi razvoj kroz nabavku nove i tekuće održavanje postojeće opreme za sprovođenje istraga i MTN-a			Izvršena nabavka nove opreme za sprovođenje istraga i MTN-a	IPA 2008 IPA 2010 OCTN DCAF UNDOC, OEBS Donatori	Realizovano UP je izvršila nabavku tehničke opreme za sprovođenje istraga i primjenu mjera tajnog nadzora.
		235 Implementacija druge faze Projekta "Policija vođena obavještajnim radom"			Sprovedena druga faza Projekta "Policija vođena obavještajnim radom"		Nije realizovano Izvršena priprema projektne dokumentacije IPA 2010, obezbjeđen je budžet projekta i odabran twining partner iz Austrije.
		236 Osposobiti adekvatan broj operativnih analitičara za poslove u vezi sa teškim i org.kriminalom			Povećan broj osposobljenih operativnih analitičara u skladu sa	Budžet	Djelimično realizovano UP je povećala broj službenika osposobljenih za operativnu analizu za 16.

					definisanim potrebama		
100	Unaprijeđeni mehanizmi prikupljanja i analize podataka o ukupnom stanju organizovanog kriminala, kao i vođenje statističkih podataka o pojavnim oblicima organizovanog kriminala	237 Izraditi uputstvo za usklađivanje metoda iskazivanja statističkih podataka od strane Uprave policije, Tužilaštva i sudstva	Uprava policije, Vrhovni sud i VDT	2010-2012	Pripremljeno Uputstvo		Nije realizovano Izrada Uputstva za usklađivanje metoda prikaza statističkih podataka od strane Tripartitne komisije je u toku.
		238 Formirati kriminalističko-obavještajne jedinice u Područnim jedinicama Uprave policije	UP		Formirane kriminalističko-obavještajne jedinice u Područnim jedinicama UP		Nije realizovano UP sačinila predlog organizacije kriminalističko-obavještajnih jedinica u područnim jedinicama UP.
		239 Unaprijediti sistem analize rizika u Sektoru granične policije	UP		Uspostavljen sistem analize rizika u Sektoru granične policije		Djelimično realizovano UP donijela je Instrukciju za izradu Analize rizika u Sektoru granične policije. Izrađen je i Plan i program obuke za implementaciju Modela analize rizika u Sektoru granične policije.
		240 Formiranje jedinstvene baze operativnih podataka	UP, VDT, VS		Uspostavljena jedinstvena baza operativnih podataka		Nije realizovano UP uspostavila internu jedinstvenu bazu podataka. Potrebno je uspostaviti jedinstvenu bazu podataka UP, VDT-a i Vrhovnog suda.
		241 Obezbeđivanje linkova i povezivanje sa bazama podataka provajdera telekomunikacionih usluga, radi	UP		Uspostavljeni linkovi sa bazama podataka provajdera telekomunikacio		Djelimično realizovano Uspostavljen link sa bazama podataka 2 od 3 provajdera telekomunikacionih usluga.

		prikupljanja podataka, u skladu sa ovlaštenjima policije predviđenim ZKP-om			nih usluga		
PREVENCIJA							
10 1	Specijalizacija svih subjekata koji učestvuju u procesu suzbijanja organizovanog kriminala	242 Realizacija Programa obuke kroz međunarodne projekte	MUPiJU, Uprava policije, Ministarstvo finansija, Policijska akademija i Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije	2010-2012	Broj realizovanih obuka kroz međunarodne projekte	Podrška međ. organizacija (UNDP, Njemačka Fondacija za međunarodnu pravnu saradnju – IRZ fondacija i dr)	Djelimično realizovano Uprava policije realizovala osam obuka, dok je Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije realizovao 11 obuka.
		243 Konstantno usavršavanje i specijalizacija na Policijskoj akademiji			Broj osposobljenih službenika		Realizovano Policijska akademija realizovala 20 obuka za 293 službenika UP, i u okviru ILECU projekta organizovala 6 seminara.
		244 Učešće na regionalnim i međunarodnim seminarima i konferencijama			Broj regionalnih seminara i međunarodnih konferencija, broj učesnika	OCTN, Ambasada SAD u Crnoj Gori – Vlada SAD-a, Program ICITAP u Crnoj Gori – Vlada SAD-a, Centar za demokratsku kontrolu naoružanih snaga (DCAF) i drugi eksterni izvori finansiranja	Djelimično realizovano Službenici UP su učestvovali na 4 regionalna seminara i međunarodne konferencije, Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije na 3, dok su službenici MUP učestvovali na seminarima i konferencijama koji su organizovani radi implementacije Konvencije o policijskoj saradnji zemalja JIE.

10 ²	Zaštita integriteta nosilaca borbe protiv organizovanog kriminala	245 Usvajanje Plana integriteta u policiji 246 Primjena Kodeksa policijske etike: - Efikasan rad Etičkog odbora - Izrada polugodišnjih analiza o primjeni Etičkog kodeksa - Organizovanje periodičnih obuka o primjeni odredaba Etičkog kodeksa - Obuka službenika policije za sprovođenje Uputstva o prijavljivanju korupcije policiji	MUPiJU, Uprava policije Policijska akademija	2010-2011	Usvojen plan integriteta Šestomjesečne analize Etičkog odbora o primjeni Etičkog kodeksa, Broj disciplinskih postupaka zbog povrede Kodeksa policijske etike, broj obuka i broj službenika koji su učestvovali u obukama Broj obuka i broj službenika koji su učestvovali u obukama		Nije realizovano Aktivnosti na usvajanju plana integriteta u toku. Djelimično realizovano UP je sačinila analizu primjene Etičkog kodeksa za II polugodište 2010. Etički odbor je od razmotrena 24 predmeta disciplinskom tužiocu UP proslijedio 19 zbog povrede odredbi Kodeksa.
10 ³	Uvođenje mehanizama administrativnog pristupa u prevenciji organizovanog kriminala	247 Obezbijediti povezivanje obavještajnih sistema organa državne uprave i linkova sa računarskim mrežama i bazama podataka USPNIFT, PU, UC, Uprave za nekretnine, CDA, Građevinske inspekcije, ZIKS i dr.	Uprava policije, a) Sektor kriminalističke policije USPNIFT, PU, UC, Uprave za nekretnine, CDA, Građevinske inspekcije, ZIKS i dr.	2010-2012	Povezivani obavještajni sistemi organa državne uprave i uspostavljeni linkovi sa računarskim mrežama i bazama podataka definisanih institucija	Budžet	Djelimično realizovano Poreski informacioni sistem je povezan sa informacionim sistemima 5 institucija, a postoji internet veza sa Centralnim registrom stanovništva, kadrovskim informacionim sistemom, registrom novčanih kazni i prekršajne evidencije CG. UC je uspostavila direktni link sa UP i PU.
10	Zaštita žrtava	248 Unaprijedjenje		2010-2012		- Budžet	Nije realizovano

4	različitih oblika organizovanog kriminala	regionalne saradnje i potpisivanje sporazuma sa odgovarajućim službama zemalja regiona u oblasti zaštite svjedoka koji su žrtve organizovanog kriminala	MUPiJU, Uprava policije,		Broj potpisanih sporazuma	- Eksterni izvori (Vlada R. Irske)	U okviru projekta WINPRO omogućeno regionalno povezivanje, ali nema podataka o potpisanim sporazumima.
		249 Sprovođenje obuka službenika Jedinice za zaštitu svedoka	UP, Policijska akademija	Kontinuirano	Broj obuka za Jedinicu za zaštitu svjedoka, broj polaznika	Vlada R. Irske	Nije realizovano U 2011, u sklopu projekta WINPRO, očekuje se sprovođenje obuka i studijskih posjeta, kao i organizacija napredne obuke za trenere iz svih jedinica UP koje učestvuju u projektu.
		250 Nabavka specijalizovane opreme za Jedinicu za zaštitu svjedoka	UP	2010-2012	Obezbijedjena oprema za Jedinicu za zaštitu svjedoka	Budžet	Nije realizovano
SARADNJA IZMEĐU DRŽAVNIH ORGANA							
10 5	Efikasna međuinstitucionalna saradnja svih subjekata koji učestvuju u procesu suzbijanja organizovanog kriminala, uz timski, specijalistički i	251 Formiranje nacionalne koordinacione Kancelarije	MUPiJU Uprava policije	2010-2012	Uspostavljena nacionalna koordinaciona Jedinica		Nije realizovano
		252 Stvaranje uslova i kapaciteta za efikasniji rad Zajedničkog istražnog tima	VDT, UP, USPNFT, PU, UC, Uprava za nekretnine, CDA, Građevinska inspekcija, ZIKS		Povećan broj istraga i optuženja za krivična djela korupcije i organizovanog kriminala	Budžet	Djelimično realizovano Zajednički istražni tim je opremljen prostorno, kancelarijski i tehnički. U radu 4 predmeta, od kojih je u 2 u toku prekrivični postupak, u jednom istraga

	proaktivni pristup						zbog krivičnog djela korupcije, dok je u jednom podignuta optužnica zbog krivičnog djela iz oblasti korupcije. U toku jedna finansijska istraga iz oblasti organizovanog kriminala, i jedna iz oblasti korupcije.
REGIONALNA I MEĐUNARODNA SARADNJA							
10 6	Kontinuirana primjena međunarodnih standarda za suzbijanje organizovanog kriminala	253 Kvalitetno upravljanje i primjena standarda i najboljih praksi, kontrole i monitoringa	Uprava policije	2010-2012	Uspostavljen sistem praćenja primjene međunarodnih standarda i najboljih praksi za suzbijanje organizovanog kriminala	- Budžet - IPA 2010	Djelimično realizovano Uspostavljen sistem u skladu sa Interpol-ovim standardima i prioritetima. U funkciji je i model rada „Policija vođena obavještajnim radom“.
10 7	Efikasna regionalna i međunarodna saradnja u cilju vođenja zajedničkih istraga	254 Formirati organizacionu jedinicu za međunarodnu saradnju kao cjelinu s centralnim upravljanjem svim ključnim funkcijama međunarodne policiske saradnje.(INTERPOL, EUROPOL, SIRENE; SECI, ostale međunarodne	MUPiJU, Uprava policije	2010-2012	Formirana organizaciona jedinica za međunarodnu saradnju kao cjelina s centralnim upravljanjem svim ključnim funkcijama međunarodne policijske saradnje	ILECUs Projekat	Nije realizovano U toku su aktivnosti na usvajanju izmijenjenog Pravilnika o organizaciji radnih mjesta u UP, kojim je predviđena reorganizacija i objedinjavanje postojećih službi za međ. saradnju.

		policijske organizacije, oficiri za vezu)					
		255 Potpisivati bilateralne sporazume: sa zemljama u okruženju, sa zemljama EU, sa međunarodnim organizacijama			Broj potpisanih sporazuma		Nije realizovano
		256 Jačanje saradnje sa graničnim policijama susjednih zemalja			Broj zajedničkih sastanaka, Broj zajedničkih aktivnosti	Sredstva susjednih graničnih policija	Realizovano UP je održala 16 sastanaka sa graničnom policijom susjednih zemalja i preduzeta je 291 zajednička aktivnost.
		257 Učešće službenika NCB Interpol-a u Interpol-ovim radnim tijelima, grupama i projektima, koji imaju za cilj borbu protiv međunarodnog organizovanog kriminala u regionu			Broj radnih grupa i tijela u kojima učestvuju predstavnici NCB Interpol-a, u odnosu na ukupan broj radnih tijela i grupa koje se bave problematikom borbe protiv organizovanog kriminala u regionu (kojem pripada i Crna Gora)	Budžet	Realizovano Ostvareno je učešće predstavnika NCB Interpola u 2 radna tijela Interpol-a i na 4 sastanka, a koja se bave problematikom borbe protiv organizovanog kriminala u regionu.
		258 Nabavka			Identifikovana	Interpol i	Djelimično realizovano

	opreme za rad, u skladu sa prepoznatim trendovima Interpol-a u razvoju hardverske i softverske komunikacione opreme			nova hardverska i softverska rješenja, procijenjene potrebe, vrijednost nabavljene u odnosu na potrebnu opremu; Nabavljena oprema, oprema stavljena u funkciju	SEPCA	U UP su identifikovana hardverska i softverska rješenja, u skladu sa potrebom centralizovanja međunarodne policijske saradnje, i u skladu sa tim, napravljena je procjena potreba, specifikacija opreme i ista je poručena.
	259 Širenje Interpol-ovih servisa ka graničnim prelazima, u cilju vršenja direktnih pretraga Interpol-ovih baza i provjera lica, putnih dokumenata i vozila na graničnim prelazima			Broj graničnih prelaza umreženih sa NCB Interpol-om, u odnosu na ukupan broj graničnih prelaza	Interpol	Realizovano Umreženo je još 8 graničnih prelaza sa NCB Interpol-om, tako da je na kraju izvještajnog perioda povezano u Interpolov sistem i operativno svih 28 graničnih prelaza u Crnoj Gori.
	260 Obuka službenika Nacionalnog biroa Europol-a radi korištenja analitičko-obavještajnih			Formiran Nacionalni biro Europol-a Popunjen Nacionalni biro Europol-a, procenat		Nije realizovano

		programa Europol-a u obradi informacija			kadrovske popunjenosti Uspostavljen sigurni komunikacioni system za razmjenu podataka sa Europol-om -Broj obuka, broj polaznika; Obučen kadar za korištenje savremenih analitičkih programa		
108	Unaprijeđeni neposredni kontakti između policijskih i pravosudnih organa država u regionu i šire	261 Neposredna saradnja na regionalnom nivou u istragama krivičnih djela sa elementima organizovanog kriminala	Uprava policije, VDT, Vrhovni sud	2010-2012	Broj održanih konsultativnih sastanaka, broj sprovedenih zajedničkih istraga, pripremljen izvještaj o saradnji	Budžet	Djelimično realizovano UP: 6 međunarodnih proaktivnih istraga u oblasti opšteg i ekonomskog organizovanog kriminala; 10 konsultativnih sastanaka; 4 zajedničke međunarodne istrage u oblasti borbe protiv droge; 6 konsultativnih sastanaka međ. karaktera. VDT: Neposredna saradnja sa tužilaštvima Italije, Hrvatske, BiH, Srbije i Rusije u osam slučajeva. Pokrenute su 4 istrage i 2 finansijske istrage u CG, jedna presuda u Hrvatskoj i jedna u BiH.
MONITORING							
10		262 Priprema	UAI	IV Q 2010	Pripremljeno	Aktivnosti se	Djelimično realizovano

9	Monitoring Akcionog plana	softverskog rješenja, metodološkog uputstva i formulara za izvještavanje u cilju praćenja sprovođenja AP			softversko rješenje Pripremljeno Metodološko uputstvo i Formuar za izvještavanje	finansiraju iz projekta „Jačanje operativnih kapaciteta UAI”, za koji su sredstva odobrena u avgustu 2009. iz paketa bilateralne pomoći Kraljevine Norveške.	Sačinjen Obrazac izvještaja o realizaciji mjera utvrđenih AP i dostavljen svim obveznicima izvještavanja. U toku je izrada softverskog rješenja.
		263 Obuka za korišćenje softvera i izvještavanje kroz formule	UAI, UzK	IV Q 2010	Broj obuka Broj polaznika		Nije realizovano U toku je izrada softverskog rješenja
		264 Dostavljanje šestomjesečnih izvještaja obveznika izvještavanja po AP	Svi obveznici izvještavanja po AP	Kontinuirano	Broj dostavljenih izvještaja u odnosu na broj obveznika		Bez ocjene Od 93 obveznika po AP, 74 su dostavila svoj izvještaj u predviđenom roku. Mjera će se brisati
		265 Priprema šestomjesečnog izvještaja Nacionalne komisije	UAI	Kontinuirano	Pripremljen predlog		Bez ocjene UAI sačinila Nacrt šestomjesečnog izvještaja za period jul – decembar 2010.
		266 Redovno ažuriranje sajta Nacionalne komisije (podsajta UAI)	UAI	Kontinuirao	Broj objavljenih izvještaja i ostalih informacija		Realizovano Svi podaci o formiranju i aktivnostima NK postavljeni su na sajt www.antikorupcija.me

							(podsajt NK).
--	--	--	--	--	--	--	---------------

2. Ocjena realizacije mjera sa preporukama

I. PRIORITETI U SUZBIJANJU KORUPCIJE NA POLITIČKOM I MEĐUNARODNOM PLANU KONTROLNA ULOGA SKUPŠTINE I IMPLEMENTACIJA MEĐUNARODNIH INSTRUMENATA I STANDARDARDA

Ovo poglavlje ima 2 cilja i u okviru njih 6 mjera od kojih se 4 ispunjava u kontinuitetu, 1 u kontinuitetu od 2011, a 1 mjera je predviđena za IQ 2011. Ciljevi i mjere iz ovog poglavlja su usmjereni na jačanje uloge Skupštine u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

CILJ 1: Implementirana Rezolucija o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i definisan mehanizam saradnje sa Nacionalnom komisijom; **Mjera 1:** Praćenje implementacije Rezolucije, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 2:** Ostvariti saradnju sa Nacionalnom komisijom za borbu protiv korupcije i org.krim. i ostalim organima i organizacijama iz ovog AP, **Rok:** od 2011-kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. Mjere u sklopu ovog cilja nijesu realizovane s obzirom da Izvještaj o kontrolnoj ulozi Skupštine i implementaciji međunarodnih instrumenata i standarda koji je indikator za mjeru 1 nije izrađen, a rok za realizaciju mjere 2 još nije dospio. **Preporuke:** Skupština CG ukazuje da će nastaviti sa harmonizacijom nacionalnog zakonodavstva sa relevantnim međunarodnim instrumentima. Obzirom da je tokom izvještajnog perioda održan Cetinjski parlamentarni forum na temu „Uloga Parlamenta u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala“, zaključke sa ovog događaja trebalo bi uzeti u obzir za saradnju Skupštine i Nacionalne komisije. Takođe, po osnivanju nacionalnog ogranka parlamentaraca Crne Gore u borbi protiv korupcije, potrebno je utvrditi modalitete za saradnju ovog tijela i Nacionalne komisije: zajednički sastanci i zajedničke preporuke.

CILJ 2: Unaprijeđen pravni okvir i praksa ponašanja državnih organa kroz efikasno korišćenje kontrolnih mehanizama Skupštine, **Mjera 3:** Ojačati kapacitet stručnih službi Skupštine za sprovođenje kontrolnih mehanizama (parlamentarna istraga, kontrolno i konsultativno saslušanje), **Rok:** I Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 4:** Objavljivanje preporuka Skupštine koje proizilaze iz kontrolnih mehanizama i praćenje njihove primjene, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. U okviru svoje zakonodavne i kontrolne uloge Skupština CG je sprovodila kontrolne mehanizme koji joj stoje na raspolaganju. Skupština CG je započela s određenim pripremnim aktivnostima u svrhu realizacije mjera 3 i 4, kao što su usvajanje AP za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge decembar 2010 – novembar 2011. Nakon formiranja Biroa za upravljanje ljudskim resursima i utvrđivanjem njegovih obaveza, ovlašćenja i odgovornosti, sljedeći korak je priprema Strategije razvoja ljudskih resursa, kao izraz potrebe za planskim i strateškim načinom planiranja rada Službe Skupštine. Skupština je tokom izvještajnog perioda sprovodila kontrolne mehanizme nakon kojih su nadležni odbori usvojili zaključke i proslijedili ih odgovarajućim institucijama. **Mjera 5:** Analizirati i obezbijediti usklađenost zakonodavstva sa međunarodnim standardima iz oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 6:** Nastaviti sa harmonizacijom zakonodavstva sa konvencijom UN (Palermo, UNTOC konvencija), i drugim konvencijama iz oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. MP vrši

kontinuiranu analizu krivičnog zakonodavstva, a UAI pripremila analitički izvještaj za Grupu zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO) koji je decembra 2010. g., usvojio Izvještaj o III evaluaciji CG koji obuhvata analizu njenog krivičnog zakonodavstva u odnosu na Krivično-pravnu konvenciju protiv korupcije (5 preporuka) i transparentnost finansiranja političkih partija (9 preporuka), kao i Dodatni izvještaj u okviru Zajedničke I i II evaluacije (sukob interesa). Prilikom izrade novog Zakona o javnim nabavkama urađena je analiza i za ovu oblast. Pokrenute su i aktivnosti u okviru Vlade na analizi uporedno-pravnih rješenja i njihove primjene u oblasti zaštite lica koja prijavljuju krivična djela sa obilježjima korupcije, kao i postojećih zakonskih rješenja kojima se uređuje ova oblast. RG je avgusta 2010. godine prijedlog mjera za izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o državnim službenicima i namještenicima dostavila resornim ministarstvima. KSSI je inicirala prema MUP izmijene Zakona o sprječavanju sukoba interesa, prema preporukama GRECO-a i EK. **Preporuke: Usvojiti i implementirati Strategiju za razvoj ljudskih resursa Skupštine; Pored broja kontrolnih saslušanja, u narednom periodu izvijestiti i o broju preporuka upućenih nadležnim organima kao i izvještaj u kojoj mjeri su te preporuke bile ispoštovane. Obratiti pažnju na implementaciju zaključaka i njihovu relevantnost za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Intenzivirati aktivnosti na ispunjenju GRECO preporuka, koje se poklapaju sa aktivnostima na ispunjenju sedam preporuka iz Mišljenja EK za početak pregovora o članstvu i odgovarajućim Vladinim AP. Pripremiti sledeći izvještaj tako da odgovara indikatorima (broj zakona za koje je izvršena analiza i broj i nazivi konvencija u odnosu na koje je analiza vršena, itd.), vodeći računa o prioritetima za ispunjenje sedam preporuka EK koji se odnose na ovu oblast.**

FINANSIRANJE POLITIČKIH PARTIJA I IZBORNI PROCESI

Ovo poglavlje ima 4 cilja i 6 mjera od kojih se 2 sprovode kontinuirano, a preostale 4 su predviđene sa realizacijom tokom 2011 i 2012. Ipak neke aktivnosti koje su predviđene za naredni period su realizovane ili su djelimično realizovane. Ciljevi i mjere iz ovog poglavlja su usmjerene na jačanje mehanizama za sprječavanje zloupotreba ovlašćenja u izbornom procesu i usklađivanje ovlašćenja DIK-a sa međunarodnim standardima.

CILJ 4: Uspostavljen adekvatni pravni okvir za sprečavanje zloupotreba državnih resursa i ovlašćenja u izbornom procesu, **Mjera 7:** Usklađivanje izbornih zakona sa zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih partija, **Rok:** 2011. godina, **Ocjena:** Nije realizovano. **Preporuke:** **Nadzorni kapaciteti u slučaju oba zakona su neodgovarajući. Finansiranje izbornih kampanja nadzire DRI, čija ovlašćenja u tom pogledu tek treba da budu utvrđena. Potrebno je unaprijediti zakonodavni okvir u skladu sa preporukama Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (OEBS) i Venecijanske komisije, donijeti Zakon o izboru odbornika i poslanika i jačati zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine. U pogledu transparentnosti finansiranja političkih partija sprovesti GRECO preporuke.**

CILJ 5: Povećan nivo transparentnosti finansijskog izveštavanja političkih partija i izbornih kampanja, **Mjera 8:** Organizovati obuke za sticanje specijalističkih znanja za obavljanje revizija finansijskog poslovanja političkih partija, nezavisnih lista i kandidata, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano, nemamo izvještaj u odnosu na ovu mjeru; **Mjera 9:** Izveštavanje o finansijskom poslovanju političkih partija, nezavisnih lista i kandidata, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. DIK je sve dostavljene izvještaje o finansijskom poslovanju političkih partija, nezavisnih lista i kandidata propisane Zakonom o finansiranju političkih partija („Sl. list CG“, broj 49/08) objavila na web sajtu Komisije i u („Sl. listu CG“, broj 69/10 i 75/10). Objavljeno 58 izvještaja o prikupljenim i utrošenim sredstvima iz javnih i privatnih izvora za izborne kampanje na lokalnim izborima, 6 godišnjih izvještaja političkih

partija o imovini i 1 izvještaj o reviziji završnog računa političkih partija. Faktori rizika za ovu mjeru su administrativni kapaciteti, DIK nema stručnu službu, pa samim tim i ni jednog službenika ili namještenika u radnom odnosu. **Preporuke: Potrebno nastaviti sa zakonskim usaglašavanjem nadležnosti DIK-e sa međunarodnim standardima u smislu daljeg jačanja nezavisnosti ove institucije.**

CILJ 6: Izvršiti normativno usaglašavanje DIK sa međunarodnim standardima, **Mjera 10:** Analizirati postojeći pravni okvir za rad DIK, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. U Skupštini CG u toku je izrada izmjena i dopuna Zakona o izboru odbornika i poslanika kojim se utvrđuje i pravni okvir za rad DIK. DIK je na sjednici održanoj 20. 12. 2010. godine, donijela Etički kodeks organa za sprovođenje izbora i na sjednici održanoj 26. januara 2010. godine, donijela je svoj Poslovnik o radu. **Preporuke: Potrebno je nastaviti sa normativnim usaglašavanjem nadležnosti DIK-a sa međunarodnim standardima sadržanim u dokumentima ODHIR-a, donošenjem Zakona o izboru odbornika i poslanika.**

CILJ 7: Unaprijeđeni kapaciteti DIK i opštinskih izbornih komisija, **Mjera 11:** Izrada Etičkog kodeksa članova Državne i opštinskih izbornih komisija, **Rok:** 2011, **Ocjena:** Rok za realizaciju mjere je 2011, ali je mjera realizovana. DIK je na sjednici od 20.12.2010. donio Etički kodeks organa za sprovođenje izbora, koji je objavljen u („Sl. listu CG“, broj 76/10); **Mjera 12:** Izrada godišnjih analiza o primjeni Etičkog kodeksa, **Rok:** 2012, **Ocjena:** nije realizovano.

SPRJEČAVANJE SUKOBIA INTERESA

Ovo poglavlje ima 4 cilja i 11 mjera od kojih se 1 sprovodi kontinuirano, 8 mjera tokom 2011 i 2012, a preostale 2 mjere dopijevaju za realizaciju u II Q 2011, odnosno I Q 2012. Ciljevi i mjere predviđeni ovim poglavljem usmjereni su na dalje sprovođenje mjera sprječavanje sukoba interesa kao važnog preventivnog antikorupcijskog mehanizma i jačanje nadležnosti KSSI.

CILJ 8: Usklađen zakonski okvir sa međ. standardima i preporukama međ. organizacija, posebno u odnosu na jačanje nadležnosti i nezavisnosti Komisije, **Mjera 13:** Izrada i usvajanje izmjena i dopuna Zakona o sprečavanju sukoba interesa, **Rok:** II Q 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano. Komisija je, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, oktobra 2010. Vladi CG dostavila inicijativu sa konkretnim predlozima izmjena i dopuna Zakona o sprečavanju sukoba interesa (produženje roka za predaju Izvještaja nakon stupanja na javnu funkciju; dostavljanje godišnjeg izvještaja do kraja marta mjeseca u tekućoj godini za prethodnu godinu; neka preciziranja oko kaznenih odredbi; pitanje razrješenja javnih funkcionera; proširenje broja javnih funkcionera i preciziranje funkcija; ograničenja koja se odnose na vršenje dvije ili više javnih funkcija-nespojivost funkcija; objavljivanje Mišljenja - obavezno ukoliko je savjetodavnog karaktera, jačanje nezavisnosti Komisije i njene nadležnosti, kontrola prijavljene imovine, preciziranja vezana za poklone, pooštrenje sankcija i za druge prekršaje osim postojećih i dr.). Predlozi su upućeni Vladi, MUP-u i RG kod MP. **Mjera 14:** Izvještaj o sprovođenju Zakona, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano, Izvještaj Komisije o dostavljenim izvještajima o prihodima i imovini su objavljeni na: www.konfliktinteresa.me. Zbog kršenja Zakona upućeno je 53 Zahtjeva za razrješenje javnih funkcionera sa javne funkcije, organima vlasti. Od 32 javnih funkcionera koji imaju sopstvene firme, po odlukama Komisije, 31 javnih funkcionera je prenijelo pravo upravljanja na drugo tzv. "nepovezano lice". Zbog članstva u više upravnih odbora, od ukupno 14 javnih funkcionera, 13 su podnijeli ostavku, nakon podnošenja inicijative Komisije. Komisija je donijela 787 odluka (608 u I stepenu 179 u II stepenu), od čega 641 ili 81% krše Zakon, 139 ili 18 % su kršili, a 7 ili 1 % nijesu kršili Zakon, 27 Mišljenja i 5 Zaključka. Inicijative da krše Zakon podnijela je Komisija u 615 ili 78 %, ostali subjekti u 175 ili 22 % slučajeva. Po konačnim odlukama nezadovoljna strana uputila je tužbe Upravnom sudu za 11 javnih funkcionera. Na osnovu toga, kao i po tužbama iz ranijeg perioda, donijeto je 33 presude kojima su tužbe odbijene i 8 presuda kojima su tužbe usvojene i vraćene

Komisiji na ponovno odlučivanje. Vrhovnom sudu podnijeta su 3 zahtjeva za preispitivanje sudskih odluka, nijedan zahtjev nije usvojen, što govori o kvalitetu odluka Komisije. **Preporuke: Koristiti kao osnov za izmjene i dopune predmetnog zakona, u pogledu nadležnosti Komisije za sprovođenje zakona i ostalih pitanja: GRECO preporuke, analize međunarodnih eksperata u ovoj oblasti i nevladinih organizacija i prioritete iz AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK.**

CILJ 9: Unaprijeđeni administrativni kapaciteti Komisije za sprečavanje sukoba interesa, **Mjera 15:** Kadrovska popuna radnih mjesta u skladu sa Pravilnikom o sistem. radnih mjesta, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. **Mjera 16:** Nabavka dodatne računarske opreme, **Rok:** I Q 2012, **Ocjena:** djelimično realizovano. U Budžetu Komisije nijesu bila predviđena sredstva za prijem novih službenika i namještenika, a koji su neophodni za normalno odvijanje rada po novim ovlaštenjima i obavezama Komisije, te nije bilo oglašavanja za popunu radnih mjesta. Od 13 radnih mjesta predviđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Stručne službe Komisije od 23. oktobra 2009. popunjeno je šest radnih mjesta, na neodređeno i tri radnika na određeno vrijeme. Komisija je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama izvršila nabavku dijela računarske opreme, i to: Kućište- konfiguracija: LTS-office- PRO computer + Monitor LCD- Samsung 19 inča, Kopir aparat Ricoh, Štampač HP colour Laser džet CP 1215 i štampač HP - Laser Džet M-1120MFP. **Mjera 17:** Organizovanje obuka za članove Komisije i zaposlene u Stručnoj Službi Komisije, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. Službenici Komisije učestvovali su na 3 seminaru, koje je organizovala Uprava za kadrove, a članovi Komisije na 3 međunarodne konferencije (Beograd, Sarajevo i Skoplje). **Preporuke: obezbjediti finansijska sredstva za kadrovsku popunu radnih mjesta u KSSI; razmotriti relevantnost mjere 16 u odnosu na cilj 9; napraviti plan i program godišnjih obuka za članove i zaposlene u KSSI, vodeći računa o aktivnostima po ovom pitanju predviđenih IPA 2010.**

CILJ 10: Uspostavljena međuinstitucionalna saradnja za efikasnu provjeru podataka o prihodima i imovini javnih funkcionera u zemlji i inostranstvu, **Mjera 18:** Potpisivanje sporazuma sa državnim organima, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. Potpisan Sporazum sa PU, pripremljen je nacrt sporazuma o saradnji sa UZK i Upravom za nekretnine i pregovori oko potpisivanja istih su u toku. **Mjera 19:** Potpisivanje sporazuma sa sličnim institucijama u regionu i trećim zemljama, kao i sa međunarodnim organizacijama, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. U izvještajnom periodu Komisija je potpisala Memorandume o saradnji sa srodnim institucijama Hrvatske i Bugarske. Započete su aktivnosti za potpisivanje Memoranduma o saradnji sa Komisijom za konkurentnost i tržište Republike Italije. **Napomena:** U narednom periodu, nakon uspostavljene saradnje i usaglašavanja tekstova Memoranduma o saradnji sa sličnim institucijama Ukrajine i Mađarske, planirano je da Komisija potpiše Sporazume o saradnji do kraja aprila 2011. sa navedenim institucijama. **Preporuke: Akcenat staviti na izvještaju o sprovođenju potpisanih sporazuma o saradnji.**

CILJ 11: Povećana svijest javnih funkcionera i državnih službenika o sukobu interesa i značaju njegovog sprječavanja u vršenju javnih funkcija, **Mjera 20:** Organizovanje obuka za državne i lokalne javne funkcionere, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. U izvještajnom periodu Komisija održala 6 seminaru za državne, lokalne javne funkcionere, sudije i tužioce, NVO i medije u većini opština (oko 350 učesnika). **Mjera 21:** Organizovanje obuka za državne službenike i namještenike, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** nije realizovano. Državni službenici i namještenici shodno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa nijesu javni funkcioneri te ove vrste obuka nijesu u nadležnosti Komisije. **Mjera 22:** Organizovanje obuka za medije i NVO na temu praćenja sukoba interesa javnih funkcionera, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. Komisija je tokom izvještajnog perioda sprovodila edukativne seminaru: za medije 6 (Kolašin, Plav, Žabljak, Nikšić, Podgorica i Kotor), za predstavnike NVO (Kolašin, Plavu, Žabljaku, Podgorici i Kotoru), ukupno 5. **Mjera 23:** Sprovođenje 14 Programa Komisije koji doprinose boljoj implementaciji Zakona u oblasti prevencije sukoba interesa, **Rok:** 2011-2012, **Ocjena:** djelimično

realizovano. Od NVO CEMI obezbijedena je pomoć za izradu nove baze podataka prilagođene novom zakonu. Održane su dvije konferencije za štampu, dato je 20 saopštenja za javnost u vezi implementacije Zakona o sprječavanju sukoba interesa. Kako su programi namijenjeni prevenciji i izbjegavanju sukoba interesa javnih funkcionera, to je Komisija u izvještajnom periodu realizovala prioritne programe: Programi edukacije; Program izrade nove baze podataka; Izrada press clipinga; Izrada 2 brošure o sukobu interesa, kao i sprovođenje regionalne saradnje. **Preporuke: Programom obuka predvidjeti kriterijume za procjenu učinka tih obuka za efiksno sprovođenje Zakona o sprječavanju sukobu interesa. S obzirom da za najveći broj mjera iz poglavlja: Sprječavanje sukoba interesa, rok za ispunjenje nije nastupio i vezan je za 2011-12, izvještaj za većinu mjera treba očekivati u sljedećem izvještajnom periodu. Akcenat staviti na ispunjenje prve mjere iz ovog poglavlja tj. mjere 13. Koristiti kao osnov za izmjene i dopune navedenog zakona: GRECO preporuke, analize međunarodnih eksperata u ovoj oblasti i nevladinih organizacija i prioritete iz AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK.**

INTEGRITET

Ovo poglavlje ima 4 cilja i 14 mjera od kojih se 4 ispunjavaju u kontinuitetu, 5 tokom 2011, 3 dopijevaju u I Q 2011, a 2 mjere u II Q 2011. Ciljevi i mjere iz ovog poglavlja usmjerene su na jačanje etike i integriteta zaposlenih u javnom sektoru i sankcija za takvo nepostupanje.

CILJ 12: Normativno uređena obaveza usvajanja planova integriteta u javnom sektoru, **Mjera 24:** Usvajanje zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, u cilju utvrđivanja obaveze usvajanja planova integriteta u javnom sektoru, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Definisane su preporuke na osnovu kojih će se unaprijediti zakonit, kvalitetan, politički neutralan i profesionalan rad zaposlenih lica u državnoj upravi, kao i njihovo napredovanje u službi, stručno usavršavanje i pravni položaj zaposlenih u državnim organima. Formirana je RG koja će raditi na izradi teksta Predloga zakona o državnim službenicima i namještenicima; **Mjera 25:** Usvojiti planove integriteta u javnom sektoru, **Rok:** 2011 kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. UC je usvojila AP za razvoj integriteta u carinskoj službi 2004. Novembra 2008. usvojila je Revidirani AP o razvoju integriteta u carinskoj službi CG. Na osnovu Izvještaja svih organizacionih jedinica tj. obaveznika obavještanja po istom, Odjeljenje za unutrašnju kontrolu će u januaru 2011. godine sačiniti Godišnji izvještaj o realizaciji mjera iz Revidiranog AP o razvoju integriteta u Carinskoj službi za 2010, koji će biti postavljen na »Oglasnoj tabli« carinskog informacionog sistema i web sajtu: www.carina.co.me. PU je usvojila Plan integriteta 6. aprila 2010. Područne jedinice mjesečno dostavljaju Izvještaje o realizaciji plana integriteta. Ovu mjeru je realizovala i UAI, usvojen Plan integriteta 20. maja 2010. i o njegovom sprovođenju je sačinjen prvi izvještaj u januaru 2011. MF je usvojilo svoj Plan integriteta; **Mjera 26:** Ojačati kapacitete UAI za praćenje implemetacije odredbi o planovima integriteta, **Rok:** I Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Za realizaciju je neophodno predhodno zakonsko normiranje instituta integriteta u javnom sektoru koje je AP predviđeno za 2011. RG obrazovana od strane MF (iz UAI tri člana) je 2009. izradila Nacrt Zakona o integritetu u javnom sektoru, koji je uređivao oblast integriteta u javnom sektoru i lobiranja. Odlukom NK lobiranje je izdvojeno i u formi nacrtu Zakona o lobiranju (iz UAI tri člana) upućeno predlagaču MF (decembra 2009.) Određbe o integritetu u javnom sektoru upućene su predlagaču, MUP-u (marta 2009.) kako bi postale dio inoviranog Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Za nacrt Zakona o integritetu u javnom sektoru, UAI je uradio procjenu fiskalnog uticaja koja je prosljeđena predlagaču i koja se odnosi na povećanje broja zaposlenih u MF i u UAI za ovu nadležnost i odgovarajuće obuke; **Mjera 27:** Specijalističke obuke (sticanje novih znanja i vještina u oblasti jačanja integriteta za: službenika UC, PU, USPNFT, interne revizore i inspeksijske službe, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Ukupno realizovane 32 obuke za službenike: UC, PU, UP, USPNFT, Tržišne inspekcije, ME, MORiT. ME usvojilo poseban program obuke (za inspektore). U UP u toku je donosenje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kojim je predviđeno formiranje posebnog odjeljenja pozicioniranog u sjedištu Uprave za unutrašnju reviziju. Nakon, stupanja na snagu citiranog pravilnika preduzeće se dalje aktivnosti na organizovanju specijalističkih obuka za interne revizore. **Preporuke:** Normirati odredbe o integritetu u javnom sektoru u cilju utvrđivanja obaveze usvajanja planova integriteta. Do usvajanja zakonskih normi o ovom institutu, UAI može pružiti stručnu pomoć državnim organima u ispunjavanju ove obaveze iz AP. Sačiniti zajednički program obuke za organe koji su nadležni za ovu mjeru i utvrditi mehanizam za provjeru njihovog učinka u cilju jačanja integriteta zaposlenih.

CILJ 13: Unaprijeđen sistem zapošljavanja, nagrađivanja i napredovanja (*merit based career system*) u javnom sektoru, utvrđivanjem objektivnih kriterijuma, **Mjera 28:** Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 29:** Revidirati i izmijeniti režim zapošljavanja u državnoj upravi (službenika i namještenika) uz uvođenje objektivnih kriterijuma i naprednijih metoda za testiranje kandidata, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Definisane preporuke na osnovu kojih će se unaprijediti zakonit,

kvalitetan, politički neutralan i profesionalan rad zaposlenih lica u državnoj upravi, kao i njihovo napredovanje u službi, stručno usavršavanje i pravni položaj zaposlenih u državnim organima. Formirana je RG koja će raditi na izradi teksta Predloga zakona o državnim službenicima i namještenicima; **Mjera 30:** Unaprijediti opise poslova i kriterijume za službenička i namještenička mjesta u državnoj upravi, kroz davanje smjernica za inoviranje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. UZK je utvrdila Metodologiju izrade akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji kao pomoć pri izradi konkretnog opisa posla sa uputstvima i preporukama. Ista se nalazi na sajtu uprave www.uzk.co.me. U toku je donošenje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u UP kojim je definisan određen broj opisa poslova službenika na policijskim dužnostima. Takođe, izvršene su određene dopune u kriterijumima za zapošljavanje i opisima poslova. U radnoj verziji citiranog Pravilnika, a u skladu sa obavezama predviđenim zakonom i predmetnim AP izvršeno je reorganizovanje NCB Interpola u organizacionu jedinicu Odsjek za međunarodnu policijsku saradnju i povećan broj izvršilaca na poslovima borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, kao i finansijskih istraga. Takođe u radnoj verziji predviđena je Jedinica za prikrivene isljednike, Odjeljenje za unutrašnju reviziju i Odsjek za strance i migracije. **Mjera 31:** Analizirati postojeće stanje i predložiti objektivne kriterijume za napredovanje i nagrađivanje službenika, u cilju očuvanja kvalitetnog službeničkog kadra i upravljanja ljudskim resursima (*merit-based career system*), **Rok:** 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano. Pogledati mjeru 29. **Preporuke:** Dosljedno sprovesti preporuke za ovaj cilj iz AP za sprovođenje preporuka iz Mišljenja EK.

CILJ 14: Puna primjena etičkih kodeksa na nivou cijele javne uprave, **Mjera 32:** Revidirati Etički kodeks državnih službenika i namještenika, i ostale pojedinačne kodekse, **Rok:** I Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Pogledati mjeru 29. Osnov za reviziju Etičkog kodeksa državnih službenika i namještenika i ostalih pojedinačnih kodeksa će biti naveden u novom Zakonu o državnim službenicima i namještenicima; **Mjera 33:** Obuka državnih službenika i namještenika na centralnom i lokalnom nivou o etičkom kodeksu, uz obavezivanje na potpisivanje izjave o prihvatanju et. kodeksa (prilikom zapošljavanja i jedanput godišnje), **Rok:** II Q 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano. MUP, UINS, PU, UC, ZIKS i UAI sprovodile obuke na temu etike i etičkog kodeksa. UP, PU i UC imaju svoje posebne Etičke kodekse struke; **Mjera 34:** Osigurati primjenu etičkih kodeksa kroz rad disciplinskih organa i periodične provjere poštovanja kodeksa kako bi se osiguralo da servisno-orjentisana državna uprava izgadi povjerenje građana kao korisnika usluga, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 35:** Objavljivati odluke Etičkog odbora i disciplinskih organa o najčešćim etičkim dilemama u koje zapadaju državni službenici i namještenici, **Rok:** godišnje, u IV Q, kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. **Preporuke:** U inoviranom Zakonu o državnim službenicima i namještenicima smatramo da je neophodno utvrditi mehanizam za provjeru učinkovitosti obuka koje su vezane za ovu oblast i njihov uticaj na jačanje integriteta i etike u javnom sektoru.

CILJ 15: Normativno uređena oblast lobiranja, **Mjera 36:** Donijeti zakon o lobiranju, **Rok:** I Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Radna verzija nacrtu Zakona o lobiranju dostavljena MF; **Mjera 37:** Ojačati kapacitete UAI i MF za efikasnu primjenu Zakona o lobiranju, kroz povećanje broja službeničkih mjesta i obezbjeđenje tehničkih uslova, **Rok:** II Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano. UAI je radnu verziju Nacrta Zakona o lobiranju je dostavila MF decembra 2009. na dalju proceduru. U susret realizacije navedenog zakona UAI izradila projekat koji je Delegacija EU odobrila u okviru IPA 2010: „Podrška implementaciji antikorupcijske Strategije i Akcionog plana, uz poseban naglasak na preventivne instrumente: lobiranje, integritet i sukob interesa“. Preporuke: Usvojiti Zakon o lobiranju, kojim se uvode nove nadležnosti MF i UAI, u pogledu vođenja Registra lobista i dr., te je neophodno ojačati kapacitete UAI; izmijeniti unutrašnji akt o organizaciji i sistematizaciji i predvidjeti novo radno mjesto za poslove lobiranja; obezbjeđiti odgovarajuće obuke, prostor i opremu, što će zahtijevati dodatna budžetska sredstva. Sve naprijed navedene aktivnosti zahtijevaju postojanje preduslova za regulisanje djelatnosti lobiranja, pa i

odgovarajuća budžetska sredstva. Usvajanje zakona je preduslov za implementaciju IPA 2010 projekta (zapocinje IV Q 2011.), čiji se značajan dio aktivnosti odnosi upravo na sprovođenje instituta lobiranja.

SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Ovo poglavlje ima 4 cilja i 5 mjera od kojih se 3 realizuju kontinuirano, a 2 dospijevaju za realizaciju u I kvartalu 2011. Ciljevi i mjere ovog poglavlja su usmjerene na normativne izmjene u ovoj oblasti kako bi princip slobodnog pristupa informacijama bio djelotvorniji, kao i jačanje nadzornih mehanizama u ovoj oblasti.

CILJ 16: Propisi usaglašeni na način da je osnovni princip da pristup dokumentima od javnog značaja bude slobodan, a tajnost podataka izuzetak, **Mjera 38:** Donijeti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama: uvođenje drugostepenog postupka; jasno definisanje prekršajne odgovornosti, **Rok:** I Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano.

CILJ 17: Unaprijeđeni administrativni i tehnički kapaciteti za sprovođenje propisa o slobodnom pristupu informacijama, **Mjera 39:** Obuke za službenike, odgovorne za rješavanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, u skladu sa sudskom praksom i međunarodnim standardima, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. U izvještajnom periodu službenici DJN, UINS, PU pohađali su obuke, dok je UZK realizovala 5 seminara na temu: Praktična primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama (90 službenika). PU i Apelacioni sud su izvjesitli o smanjenju drugostepenih predmeta, dok ih kod DJN nije bilo. **Preporuke: lako je trend smanjenja drugostepenih postupaka pozitivan, treba pratiti da li će se on održati u sljedećem izvještajnom periodu.**

CILJ 18: Obezbijeđen djelotvoran nadzor nad sprovođenjem propisa o slobodnom pristupu informacijama, **Mjera 40:** Utvrditi obavezu službenika, odgovornih za rješavanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, da drugostepenom organu (koji vrši nadzor nad sprovođenjem zakona) podnose tromjesečne izvještaje o sprovođenju Zakona, razlozima za odbijanje pristupa informacijama i presudama US, **Rok:** I Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano. U izvještajnom periodu Upravni sud je riješio 315 predmeta koji se odnose na slobodni pristup informacijama. U 181 predmetu uvažene su tužbe, u 37 predmeta, tužbe su odbijene, u 87 predmeta obustavljen je postupak, a u 8 predmeta tužba je odbačena. UAI je u navedenom periodu primila 43 zahtjeva i na sve zahtjeve je blagovremeno odgovarila u skladu sa Zakonom za slobodan pristup informacijama. ME je u ovo periodu imalo 10 riješenih zahtjeva. Preuzimanjem poslova Agencije za prestrukturiranje privrede i strana ulaganja koji se odnose na privatizaciju jedan broj predmeta nije riješen u predviđenim rokovima što će se prevazići u najkraćem roku u narednom periodu. Kod MORiT podnešeno je ukupno 242 zahtjeva, od čega je odgovoreno na 135, a odbijeno 29 zahtjeva za slobodnim pristupom informacija. MSiP je, u izvještajnom periodu, primilo 10 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih su tri prihvaćena, jedan proslijeđen u nadležnost drugom organu, a 6 odbijeno. ZIKS je u izvještajnom periodu imao dva pozitivna rješenja po zahtjevu za slobodan pristup informacijama dok je UP od dobijenih 135 zahtjeva, pozitivno odgovorila i dostavila informaciju za 72 zahtjeva. Obaveza podnošenja tromjesečnih izvještaja UP realizovaće se počev od 1. mart. 2011. Izvještaj o slobodnom pristupu informacijama se sačinjava mjesečno i periodično na nivou PU. Izvještaj se mjesečno objavljuje na web sajtu PU u rubrici Antikorupcija, tako da su dostupni kako državnim organima tako i NVO sektoru. U toku je postupak po žalbi (u dva slučaja) pred drugostepenim organom i 6 tužbi pred Upravnim sudom. UC je u toku 2010. podnijeto 39 zahtjeva kojima je tražen pristup za 127 informacija; donijeto 16 rješenja kojima se dozvoljava pristup za 83 informacije; donijeto 18 rješenja kojima se odbija zahtjev

za pristup 35 informacija; donijeto šest obavještenja za osam informacija; traženo jedno pojašnjenje zahtjeva za jednu informaciju. U UC se sačinjavaju mjesečni izvještaji o zahtjevima, koji se na kraju godine sublimiraju u godišnji izvještaj.

Još uvijek ne postoji drugostepeni organ zadužen za nadzor nad sprovođenjem Zakona o SPI, niti je bilo izmjena Zakona.

Preporuke: Trenutni problem u primjeni ZOSPI predstavlja neusklađenost sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka i Zakonom o tajnosti podataka, te je potrebno obezbjediti usklađenost sa ovim zakonima. Iz ovoga proističu nedoumice u primjeni i tumačenju istih. Razmotriti stvaranje institucije za sprovođenje nadzora nad primjenom ovog zakona i strožije novčane kazne zbog neprimjene zakona.

CILJ 19: Transparentnost i kultura otvorenosti organa vlasti, u koje građani imaju puno povjerenje, **Mjera 41:** Redovno ažuriranje i dostupnost svih podataka iz nadležnosti rada državnih organa i organa uprave, kroz: web prezentaciju institucija; razvoj elektronskih servisa prilagođenih građanima i poslovnim subjektima; **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Većina državnih institucija je izvijestila pozitivno o redovnom ažuriranju internet stranica i postavljanju najvažnijih informacija iz njihove nadležnosti kao i o sve većem korišćenju elektronskih sredstava za komunikaciju sa građanima. MUP je razvio dva servisa i to: servis za naručivanje preko interneta: izvoda iz matičnog registra rođenih, uvjerenja o crnogorskom državljanstvu i uvjerenja o prebivalištu; servis za provjeru preko interneta da li su završena dokumenta. MORiT u februaru 2011. započinje testno korišćenje elektronskih servisa prema građanima za izdavanje dokumenata u nadležnosti Minsistarstva. PU radi na programu instalacije softvera o PIB-u poreskih obveznika. UC je razvila veći broj WEB servisa koji omogućavaju da učesnici u carinskom postupku mogu da TRANSPARENTNO prate postupanja Carinske službe: Aplikacija GARANCIJE, APLIKACIJA TARIC, Aplikacija ERP (elektronske razmjene podataka i podnošenja Carinskih deklaracija, preko 90% deklaracija dolazi Elektronskim putem). Za razvoj neki dodatnih servisa potrebna je i postojanje infrastrukture i procedura u drugim državnim organima (Elektronski POTPIS, ...). Građani imaju i mogućnost on line prijave sumnje u postojanje korupcije na internet stranici UAI. Na ovaj način UAI je primila šest prijava. Sjednice Skupštine CG, od 17. juna 2010. mogu se pratiti uživo preko Interneta. Samo za 10 dana, nakon uvođenja ovog servisa, ostvareno je 2.013 posjeta live streaming stranici; **Mjera 42:** Promovisati kulturu otvorenosti organa vlasti, proaktivno objavljivati informacije i podsticati građane da koriste pravo na pristup informacijama, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. Napomena: Za ovu mjeru MANS je dostavio podatke o broju upućenih zahtjeva organima vlasti i konstatovao u izvještaju da smanjenje zahtjeva za slobodan pristup informacijama proističe iz činjenice da je monitoring AP tokom 2010. godine bio obustavljen do usvajanja novog dokumenta. Procenat ćutanja administracije u odnosu na njihove zahtjeve je i dalje visok u 2010. i iznosi 24%. **Preporuke:** Neophodno je intezivirati promovisanje kulture otvorenosti organa vlasti i proaktivnog objavljivanja informacija kroz kampanje, obuke i izmjene postojećeg Zakona u cilju obezbjeđivanja adekvatne sankcione politike za odgovorna lica i institucije koje krše Zakon. Problemi su i nedostatak adekvatnih administrativnih i kadrovskih kapaciteta pojedinih institucija za korišćenje Zakona, zbog čega je potrebno unaprijediti ovu oblast.

ZAŠTITA LICA KOJA PRIJAVLJUJU KORUPCIJU

Ovo poglavlje ima 3 cilja i 9 mjera od kojih se 7 realizuje u kontinuitetu, a po jedna prošle i ove godine. Ovim ciljevima i mjerama unaprijeđuje se zakonski i institucionalni okvir za institut zaštite lica koja prijavljuju korupciju.

CILJ 20: Unaprijeđen institucionalni i zakonodavni okvir koji se odnosi na zaštitu lica koja prijavljuju korupciju („zviždači“) u javnom i privatnom sektoru, **Mjera 43:** Analizirati potrebu donošenja posebnog zakona i unaprijediti mehanizme zaštite od negativnih posljedica, **Rok:** 2010, **Ocjena:** djelimično realizovano. Definisane preporuke na osnovu kojih će se unaprijediti zakonit, kvalitetan, politički neutralan i profesionalan rad zaposlenih lica u državnoj upravi, kao i njihovo napredovanje u službi, stručno usavršavanje i pravni položaj zaposlenih u državnim organima. Formirana je RG koja će raditi na izradi teksta Predloga zakona o državnim službenicima i namještenicima. Uporedo sa ovim aktivnostima, interresorna RG (april 2010.) je analizirala postojeće zakonodavstvo u pogledu instituta zaštite lica koja prijavljuju korupciju, te prijedlog mjera za izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o državnim službenicima i namještenicima dostavila resornim ministarstvima, avgusta 2010. Ovim je analiza potrebe proširenja zakonodavnog regulisanja ovog instituta izvršena, te treba da služi kao osnova za unaprijeđenje zakonskih odredbi u zakonima o državnim službenicima i namještenicima i o radu; **Mjera 44:** Proširiti opseg zaštite na sva lica u radnom odnosu, **Rok:** 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano. Navedena mjera je u nadležnosti MRiSS, a ne i MUP-a, te je to potrebno ispraviti u samom AP. U 2010. formirana RG za izradu teksta Predloga u kome su unijeti novi članovi kojim će se propisati da zaposleni ima pravo na posebnu zaštitu ako prijavi korupciju kod poslodavca; **Mjera 45:** Ojačati administrativne kapacitete kroz specijalizaciju zaposlenih uključenih u primanje i procesuiranje prijava, kao i zaštitu lica koja prijavljuju korupciju, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Obuku: „Primanje i procesuiranje prijava i zaštita lica koja prijavljuju korupciju“ u organizaciji UAI, UZK i Komisije za sprječavanje korupcije iz Slovenije u decembru 2010. pratilo 13 polaznika: UAI, UZK, UP, PU, MZ, DJN, Kancelarije za prijavu korupcije u sudstvu i Montenegro biznis alijanse. Službenici UP su u izvještajnom periodu pohađali: seminar u organizaciji UZK i Centra za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija "Napredna obuka o istrazi koruptivnih krivičnih djela i povezanih pitanja" na kome su učestvovala dva službenika: seminar «Antikoruptivna politika», pohađao jedan službenik; seminar «Korupcija u pravosudnim organima», pohađao jedan službenik, a seminar «Policijska radna etika i prevencija korupcije», pohađalo je 5 službenika; **Mjera 46:** U redovnim intervalima, sprovoditi analizu mjera za zaštitu lica koja prijavljuju korupciju i rezultata sprovedenih mjera, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. U izvještajnom periodu nije bilo žalbi zbog pretrpljenih posljedica po osnovu prijavljivanja korupcije, nije ni vršena analiza mjera za zaštitu lica koja prijavljuju istu. **Preporuke:** Sačiniti program obuke u cilju specijalizacije zaposlenih uključenih u primanje i procesuiranje prijava kao i zaštitu lica koja prijavljuju korupciju. RG za izmjenu zakonskog okvira u pogledu instituta zaštite lica koja prijavljuju korupciju je zauzela stav da kroz izmjene i dopune Zakona o državnim službenicima i namještenicima i Zakona o radu treba unaprijediti postojeću zakonsku regulativu u ovoj oblasti i svoje prijedloge dostavila resornim ministarstvima. Usvajanjem pomenutih izmjena stvorice se uslovi za njihovu primjenu i analizu rezultata njihove primjene.

CILJ 21: Uspostavljen dvostepeni sistem za prijavu korupcije u svim institucijama od značaja za efikasnu antikoruptivnu politiku, **Mjera 47:** Izvještaj o rezultatima primjene mehanizma za prijavu korupcije unutar organizacije (unutrašnja kontrola), **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 48:** Utvrditi mehanizam za prijavu korupcije drugostepenom organu, u slučaju da prijava podnesena unutar organa nije dala odgovarajuće rezultate, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. **Preporuke:** Nakon izmjene zakonskog okvira koji se tiče zaštite lica koja prijavljuju korupciju, moguće je izvijestiti o rezultatima primjene mehanizma za prijavu korupcije unutar organizacije. Formulacija mjere br. 47 nije dobra jer unutrašnja kontrola u državnim organima ne podrazumijeva poseban mehanizam za prijavu korupcije unutar institucije, za čije će uspostavljanje osnov pružiti navedene zakonske izmjene. Držvani organi kao: UAI, PU, UC, MZ itd imaju otvorene tel. linije za prijavu korupcije i drugih neregularnosti u radu

tih organa, o čemu su institucije detaljno izvijestile u pojedinačnim izvještajima, dok institut zaštite lica koja prijavljuju korupciju podrazumijeva zaštitu insajdera ili „zviždača“ tj. lica koja kao zaposleni prijavljuju neregularnosti institucije u kojoj rade. Međuresorska RG za izmjenu zakonskog okvira u cilju uvođenja odredbi o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju, avgusta 2010. pripremila je Informaciju o potrebi izmjene postojeće zakonske regulative koja se odnosi na institut zaštite lica koja prijavljuju korupciju. Usvajanje inoviranih odredbi Zakona o radu i Zakona o državnim službenicima i namještenicima je predviđeno AP za 2011.

CILJ 22: Prijavljivanje korupcije kao važan izvor za otkrivanje i sprječavanje korupcije, **Mjera 49:** Promovisati kanale za prijavu korupcije i mehanizme zaštite, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Promocija kanala za orijavu korupcije kod većine državnih organa je obavljena redovnim sredstvima komunikacije sa javnošću: otvorenim telefonskim linijama, specijalnim tv emisijama, konferencije za štampu, razliciti info materijal: brosure, lifleti, bilbordi, poster i dr. DJN je izradila precizno uputstvo o postupku prijavljivanja korupcije u javnim nabavkama i načinu postupanja po prijavama građana, otvorila je posebnu telefonsku liniju za prijavu korupcije. PU je uradila anketiranje javnosti kroz pitanje „Da li znate da se na dežurnom telefonu 19707 može prijaviti korupcija“, objavljena su šest izvještaja o radu call centra koji sadrže analizu preduzetih mjera u borbi protiv korupcije, veliki broj press konferencija, saopštenja za javnost i medijskih nastupa. UC u medijskim nastupima promoviše otvorenu liniju kao jedan od načina prijave korupcije, ali su i javnost upoznavali sa svim mogućnostima prijave korupcije posrednim i neposrednim putem. UAI je kroz realizaciju antikorupcijskih kampanja „Širom otvori oči-prijavi korupciju“, „Izbriši virus-prijavi korupciju“ i kampanju u studentskim i učeničkim domovima tokom trajanja konkursa za prijem u domove, promovisala sve načine na koje se nadležnim organima mogu prijaviti sumnje u postojanje korupcije. Takođe, načini prijave korupcije promovisani su i na predavanjima za studente crnogorskih fakulteta, u TV i radio emisijama, kroz saopštenja za javnost, kao i na press konferencijama, okruglim stolovima i edukativnim seminarima. U okviru kampanja, u informativnim brošurama i lifletima, promovisana je i mogućnost anonimnog prijavljivanja korupcije. UAI je u izvještajnom periodu takođe objavila i dva broja biltena „Antikorupcija“ u kojem su promovisani kanali za prijavu korupcije. Bilteni su štampani u tiražu po 1.000 primjeraka i distribuirani svim državnim institucijama u CG, lokalnim institucijama, međunarodnim institucijama sa sjedištem u CG, nevladinim organizacijama. Poslednji 8. broj biltena pripremljen je i na engleskom jeziku i distribuiran u tiražu od 100 komada. Sprovedeno je ponovljeno ispitivanje javnog mnjenja „Svijest javnosti o korupciji i upoznatost sa radom Uprave za antikorupcijsku inicijativu“, koje će pokazati kakvi su efekti kampanja. Kampanje su dale pozitivne rezultate jer je tokom 2010. zabilježeno povećanje broja prijava o sumnji u postojanje koruptivnih radnji koje je primila UAI. Tako je u 2010. UAI primila 140 prijava, dok je u 2009. taj broj bio 98. MANS je u izvještajnom periodu, u okviru kampanje „Upalite svijetlo!“ koja za cilj ima promociju Zakona o slobodnom pristupu informacijama 28. septembra 2010. povodom „Međunarodnog dana slobodnom pristupu informacijama“ organizovao performanse u 9 opština u CG. Ovom prilikom građanima je podijeljeno 4.000 lifleta koji su sadžali informacije o njihovim pravima koja su im omogućena kroz Zakon o slobodnom pristupu informacijama, takođe im je ponuđena i mogućnost pravne pomoći od strane MANS-a. Tokom novembra i decembra 2010. sprovedena je kampanja na temu korupcije u urbanizmu u okviru koje su promovisani kanali i mehanizmi za prijavu i borbu protiv korupcije u urbanizmu kroz pet bilborda, 83 članka u štampanim medijima i 42 televizijska priloga; **Mjera 50:** Promovisati dobre primjere prijavljivanja korupcije (posebno ukoliko je prijava uticala na spječavanje kažnjivog djela, nastanak štete ili ukoliko je time ukazano na komplikovane procedure koje stvaraju prostor za koruptivne radnje), **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano, **Mjera 51:** Sprovoditi kampanje u cilju podizanja nivoa javne svijesti i podsticanja građana (i pojedinih ciljnih grupa) da prijavljuju korupciju, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. UAI je realizovala 3 antikorupcijske kampanje za opštu javnost i posebne ciljne grupe u cilju podizanja nivoa javne svijesti o problemu korupcije i ohrabrivanja građana da korupciju prijavljuju nadležnim organima. Očekuju se rezultati istraživanje o upoznatosti javnosti sa radom UAI koji će pokazati efekte kampanja. Povodom „Međunarodnog dana borbe protiv korupcije“ 9. decembra 2010. MANS je održao performans ispred Skupštine CG. Performans je bio na temu

„Transparentan i odgovoran Parlament” u okviru kampanje “Korupcija ili EU integracije?” Ovom prilikom građanima je podijeljeno oko 1.000 lifleta sa informacijama za građane šta sve Skupština može da učini za građane kao i ostali promotivni materijal koji je pratio kampanju (bilbordi na šest lokacija u Podgorici, upaljači, kišobrani, majce). U periodu 29.jul - 31. decembar 2010 MANS-u je prijavljeno putem SOS telefona 170 slučajeva korupcije i kršenja zakona, dok su u 2009. prijavljena 134 slučaja u istom ovom periodu. **Preporuke: Intenzivirati javne kampanje nadležnih organa ka ciljnim grupama (javne nabavke, privatizacija, urbanizam, zdravstvo, prosveta, sport, privatni sektor i dr.) kako bi se podstaklo veće prijavljivanje korupcije od strane građana. Sačiniti i usvojiti zakonske izmjene u ovoj oblasti kako bi se stimulisali državni službenici i namještenici, ali i zaposleni u privatnom sektoru da prijavljuju korupciju u svojim institucijama i kompanijama. Potrebno je da organi koji imaju otvorene telefonske linije UAI dostavljaju podatke o prijavama koje su uticale na sprječavanje kažnjivog djela kako bi UAI mogla realizovati Mjeru 50. Softversko rješenje koje je u pripremi predviđa dostavljanje podataka o prijavama korupcije UAI, koje će UAI koristiti u analitičke svrhe. Isto tako ovi podaci biće korišteni za promociju dobrih primjera prijavljivanja korupcije.**

JAVNE FINANSIJE

Za ovo poglavlje je karakteristično da ima 8 ciljeva sa mjerama koje se većinom realizuju u kontinuitetu, a samo 6 njih su planirane za naredni izvještajni period i vezane su za inoviranje Zakona od DRI i formiranje revizorskog tijela.

CILJ 23: Usaglašen normativni okvir u sistemu javnih finansija, **Mjere 52 i 53:** Predlog, odnosno usvajanje Zakona o DRI (izmjene i dopune), **Rok:** 2010, odnosno IQ 2011, **Ocjena:** nijesu realizovane. Prema izvještaju DRI započete su aktivnosti na izradi izmjena i dopuna Zakona o DRI – formirana je RG od strane UO projekta EK „Jačanje eksterne revizije u CG“; **Mjere 54, 55, i 56** odnose se na pripremanje predloga propisa za uspostavljanje Revizorskog tijela za reviziju IPA sredstva, **Rok:** 2011 i 2012 godina. **Ocjena:** nijesu realizovane. Iako rok za realizaciju ovih mjera nije dospio, formirana je RG za analizu preporuka EK i za donošenje propisa za formiranje nezavisnog organa za reviziju IPA sredstava. Do kraja februara 2011. RG će izraditi mišljenje sa preporukama i modalitetima za donošenje propisa. **Preporuke: Obzirom da većina mjera potrebnih za ispunjenje ovog cilja dospjeva u 2011, mjere 52-56 nijesu realizovane, te preporučuje da se nastavi i ubrza rad na slijedećim aktivnostima: Utvrditi prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o DRI koji će ojačati kapacitete i nadležnosti DRI u skladu sa standardima EU (mjera 52) i proslijediti prijedlog Skupštini CG na usvajanje (mjera 53); Intenzivirati rad odgovarjuće pod-grupe na utvrđivanju prijedloga Zakona ili propisa o formiranju revizorskog tijela za eksternu reviziju IPA sredstava (mjera 54) i pristupiti usvajanju istog (mjera 55), Iako rok za formiranje nezavisnog revizorskog tijela van strukture DRI (mjera 56) dospjeva u 2012, nastaviti sa aktivnostima koje vode ka ispunjenju ove mjere u skladu sa vladinim AP za realizaciju preporuka iz Mišljenja EK o početku pristupnih pregovora sa EU.**

CILJ 24: Transparentno, efikasno i ekonomično trošenje javnih sredstava na državnom i nivou lokalne samouprave, **Mjera 57:** Redovno podnošenje godišnjeg izvještaja i pojedinačnih izvještaja o izvršenim revizijama Skupštini CG, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano. Revizija Završnog računa budžeta CG za 2009, završena je, a Izvještaj posebno i u okviru Godišnjeg izvještaja Institucije dostavljen je Skupštini CG. Shodno Godišnjem planu revizije za 2010, DRI izvršila je 13 pojedinačnih revizija. Senat DRI usvojio je godišnji plan revizija za 2011. U izvještajnom periodu DRI je izvršila 7 opštih revizija i 1 reviziju presjeka. U periodu januar-jul 2010., DRI je izvršila revizije za 2009: CNP;PA Danilovgrad; NTO; ZMNPkiTS; ZZZCG. U periodu januar-jul 2010, DRI je izvršila 3 revizije pravilnosti, 1 reviziju pravilnosti, efikasnosti i efektivnosti i 1 kontrolnu reviziju za period januar- jul 2010; **Mjera 58:**

Prezentacija nalaza revizija DRI javnosti putem redovnih konferencija za štampu nakon izvršenih revizija, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. U novembru 2010. DRI održala je konferenciju za novinare povodom objavljivanja Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima oktobar 2009 – oktobar 2010: **Mjera 59:** Zapošljavanje neophodnog revizorskog kadra po Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, **Rok:** 2010-11, **Ocjena:** realizovano. DRI je donijela, kroz predlog budžeta za narednu godinu, orijentacioni plan zapošljavanja neophodnog revizorskog kadra po Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta do 2012. U periodu januar- jul 2010. DRI je zaposlila 6 službenika od kojih su 4 revizora 1 savjetnik za međunarodnu saradnju i odnose sa javnošću i 1 pripravnik. Tokom jul- decembar 2010.DRI nije zapošljavala nove službenike.

CILJ 25: Unaprijeđeni administrativni, tehnički i materijalni kapaciteti u sektoru javnih finansija, **Mjera 60:** Zapošljavanje kadra u Revizorskom tijelu za reviziju IPA sredstava, **Rok:** 2012, **Ocjena:** nije realizovano. DRI je izvijestila da će se nakon donošenja propisa o formiranju Revizorskog tijela za reviziju IPA sredstva, pristupiti zapošljavanju neophodnog kadra u DRI. U periodu januar-jul 2010. DRI je iz postojećeg kadra rasporedila 5 službenika za rad u Revizorskom tijelu za reviziju IPA sredstava; **Mjera 61:** Edukacija revizorskog kadra za reviziju IPA sredstava i reviziju ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti, **Rok:** od 2012 kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. DRI je izvijestila o sledećim edukacijama: u saradnji sa GTZ, sprovedena je radionica Regionalni dijalog revizorskih tijela o reviziji IPA fondova, čija je svrha razmjena iskustava i znanja između revizorskih tijela regiona za vršenje revizije IPA sredstava u skladu sa zahtjevima EU; DRI i Komisija za polaganje ispita za državnog revizora, organizovala je decembarski ispitni rok za polaganje ispita za sticanje zvanja državnog revizora, shodno Pravilniku o načinu polaganja ispita za državnog revizora (položilo 5 kandidata); u saradnji sa GTZ održana je konferencija „Unapredjenje postupka javnih nabavki u CG – Uloge i odgovornosti ključnih institucija, kao i radionica za revizore DRI-„Proces i sistem kontrole procedura javnih nabavki“; U sklopu projekta EU, 'Jačanje eksterne revizije u CG', realizuje GTZ. U cilju edukacije odgovornih lica zaduženih za upravljanje i raspolaganje budžetskim sredstvima za period oktobar 2009 - oktobar 2010. DRI i Komisija za polaganje ispita za državnog revizora organizovala je dva roka za polaganje ispita za sticanje zvanja državnog revizora, shodno Pravilniku o načinu polaganja ispita za državnog revizora (zvanje državnog revizora steklo je 12 državnih službenika).

CILJ 26: Efikasan sistem kontrole raspolaganju državnim novcem od strane budž. potrošačkih jedinica; **Mjera 62:** Kontinuirano kontrolisati korisnike budžetskih sredstava, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano. U Godišnjem izvještaju DRI pored izvoda iz revizije Završnog računa budžeta za 2009. zastupljeni su i izvodi iz trinaest 13 pojedinačnih revizija. Izvršene su revizije kod sljedećih subjekata: Univerzitet CG; NTO CG; CNP; Zavod za zbrinjavanje izbjeglica; PA Danilovgrad; ZIKS; JP 'Aerodromi CG'; Opština HNovi; Naplata i rasporedjivanje boravišne takse; Javne nabavke u IT oblasti; ZMNPKITS; Agencija za promociju stranih investicija; ZZZCG. Svi konačni izvještaji gore navedenih revizija objavljeni su na sajtu: www.dri.co.me. U izvodima iz ovih pojedinačnih izvještaja, subjektima revizije su izradjene 122 preporuke i sve su prihvaćene od strane subjekata revizije. U izvještaju revizije Završnog računa izrađeno je 16 preporuka i mjera.

CILJ 27: Napredak u suzbijanju «sive» ekonomije; **Mjera 63:** Izvještaj o poreskim prihodima i broju registrovanih poreskih obveznika, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano. PU u izvještajnom periodu, ostvarila je naplatu delikventnog duga, u iznosu od 26.761.201,00€. U navedenom periodu registrovano je 1.777 poreskih obveznika od čega preduzetnika 441 i 1.336 pravnih lica. PU na svom sajtu redovno objavljuje izvještaje o naplati poreza kao i izvještaje o preduzetim mjerama za naplatu delikventnog duga i to: Izvještaj o preduzetim mjerama naplate sa analizom ostvarenja plana naplate delikventnih poreskih računa; Izvještaji o broju podnijetih i riješenih zahtjeva za povraćaj PDV; Izvještaji o podnijetim PDV i akciznim prijavama za poreske periode, i aktivnosti područnih jedinica na obezbjeđenju istih; Izvještaji o ostvarenoj bruto naplati na mjesečnom, tromjesečnom, polugodišnjem i godišnjem nivou. Preporuke:

Potrebno dostaviti uporedne podatke o povećanju broja registrovanih poreskih obveznika u odnosu na prethodni period da bi se ocjenilo suzbijanje sive ekonomije.

CILJ 28: Efikasan sistem unutrašnje revizije kod potrošačkih jedinica; **Mjera 64:** Unutrašnja revizija budžetskih sredstava kod budžetskih korisnika, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. MF je izvijestilo da su neophodne mjere za ostvarivanje navedenog: organizaciono upostavljanje jedinica za unutrašnju reviziju kod budžetskih korisnika; zapošljavanje unutrašnjih revizora u jedinicama za unutrašnju reviziju; obuka unutrašnjih revizora. Na osnovu Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, donijeta je Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, kojom su propisani način i kriterijumi za uspostavljanje unutrašnje revizije kod subjekata javnog sektora. Izmjenjeni su pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji kojim su organizaciono uspostavljene posebne jedinice za unutrašnju reviziju kod 18 subjekata i u toku je postupak popunjavanje radnih mjesta–unutrašnjih revizora u ovim jedinicama. Nakon raspoređivanja unutrašnjih revizora u jedinicama unutrašnje revizije kod budžetskih korisnika tokom 2011 i 2012. sprovedeće se odgovarajuća obuka u okviru odobrenog Projekta-IPA 2009. “Jačanje sistema upravljanja i kontrole finansijske pomoći EU u CG” čija realizacija je počela krajem 2010, čime će se steći preduslovi da ove jedinice postanu operativne.

CILJ 29: Efikasnost kontrolnih revizija kod subjekata revizija; **Mjera 65:** Kontinuirano vršiti kontrolu i poštovanje realizacije preporuka iz nalaza DRI, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. U periodu jul-decembar 2010, DRI je izvršila jednu 1 kontrolnu reviziju, kod ZZZCG CG. DRI je utvrdila da je većina preporuka datih u Izveštaju o reviziji finansijskih izvještaja za 2008. realizovano, dok su neke preporuke djelimično realizovane, a pojedine nijesu realizovane. Izveštaj o reviziji finansijskih izvještaja za 2008. dostavljen je krajem jula tako da iz objektivnih razloga subjekat revizije nije bio u mogućnosti da u cjelosti realizuje date preporuke. **Preporuke: U skladu sa indikatorima koji se odnose na kontrolu pravilnosti postupka otvaranja računa potrošačkih jedinica kod komercijalnih banaka kao i pravilnosti njihovog poslovanja, potrebno je obezbjediti veći broj kontrolnih revizija kod subjekata kod kojih je već vršena revizija prethodne godine, kako bi se moglo pratiti poštovanje i primjena preporuka DRI.**

CILJ 30: Dalji razvoj sistema upravljanja rizicima u javnim finansijama; **Mjera 66:** Edukacija rukovodećeg kadra i državnih službenika u svim potrošačkim jedinicama za upravljanje rizicima, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. DRI vršila je edukaciju rukovodećeg kadra i državnih službenika u svim potrošačkim jedinicama za upravljanje rizicima, preko UZK koja je angažovala članove Senata kao predavače na seminarima. Institucija nije izradila plan obuka za edukaciju rukovodećeg kadra i državnih službenika u svim potrošačkim jedinicama za upravljanje rizicima. **Preporuke: Potrebno je da DRI izradi plan obuka za navedenu oblast i dostavi UZK.**

DRŽAVNA IMOVINA

Za ovo poglavlje je karakteristično da ima dva cilja sa po dvije mjere koje su dospjele i većinom se realizuju u kontinuitetu.

CILJ 31: Dalja implementacija Zakona o državnoj imovini i izrada podzakonskih akata koji regulišu oblast državne imovine; **Mjera 67:** Pripremiti šestomjesečni izvještaj o radu Uprave za imovinu i Zaštitnika imovinsko pravnih interesa CG, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. U toku je izrada godišnjeg Izvještaja o radu ZIPICG (počeo sa radom 30. april 2010.) dok UI nije izvijestila po ovoj mjeri. **Mjera 68:** Pripremiti podzakonske akte neophodne za primjenu odredbi Zakona o državnoj imovini, **Rok:** 2010-11, **Ocjena:** realizovano. UI donjela je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, a MF, Sektor za imovinsko pravne poslove, u saradnji sa UI, donijelo je 6 podzakonskih akata neophodnih za primjenu Zakona o državnoj imovini: Uredbu o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i prostorija, Uredbu o uslovima i načinu korišćenja objekata za reprezentativne potrebe, Uredbu o načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini CG, Uredbu o uslovima i načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini i popisu, Uredbu o uslovima i načinu prodaje i davanja u zakup državne imovine, Uredbu o uslovima i načinu davanja poklona iz državne imovine kojom raspolaže CG. U pripremi su dvije uredbe: Uredba o uslovima i načinu korišćenja predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti i Uredba o uslovima i načinu korišćenja stanova za službene potrebe u svojini CG. **Preporuke:** **Usvojiti šestomjesečne izvještaje o radu UI i ZIMICG i obezbijediti postupanje po podzakonskim aktima, za primjenu odredbi Zakona o državnoj imovini i eventualno izraditi izveštaj o tome.**

CILJ 32: Unaprijeđeni administrativni, tehnički, finansijski i institucionalni kapaciteti neophodni za efikasnu primjenu relevantnih zakona sa ciljem zaštite državne imovine od svih vrsta zloupotreba; **Mjera 69:** Kadrovska popuna u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i obuka novih kadrova, **Rok:** 2010, Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. UI je izvijestila da kadrovska popuna u skladu sa Pravilnikom nije u potpunosti realizovana, ali da se odvija kontinuirano. Broj zaposlenih u 2010. povećan je za jednog izvršioca. ZIPICG u izvještaju izvijestio da je u toku procedura zapošljavanja novog kadra do potrebnog broja; **Mjera 70:** Jačanje tehničkih kapaciteta kroz utvrđivanje potreba i nabavku potrebne opreme; **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. ZIPICG izvijestio je da su u cjelosti identifikovane potrebe za nabavkom neophodne opreme, pa su shodno tome sve kancelarije Zaštitnika (Podgorica, Bijelo Polje i Kotor) opremljene kancelarijskim materijalom i namještajem, tehničkim uređajima, a obezbijedena su i 4 vozila, a postoji potreba za još 3. UI nije izvijestila po ovoj mjeri. **Preporuke:** **Kontinuirano vršiti popunu kadrovskih kapaciteta u UI i ZIPICG u skladu sa predviđenim radnim mjestima; obezbijediti što veći broj obuka za zaposlene, nabaviti odgovarajuću opremu.**

TRŽIŠTE KAPITALA

Ovo poglavlje ima 4 cilja sa 7 mjera , 3 su dospjele i planirane za izvještajni period, dok se 4 realizuju u periodu 2011-2012.

CILJ 33: Zakonodavstvo u oblasti osiguranja i ostalih finansijskih usluga usklađeno sa međunarodnim standardima; **Mjera 71:** Rad na usklađivanju nacionalnog zakonodavstva iz oblasti tržišta kapitala sa odgovarajućim sa direktivama EU - Zakon o hartijama od vrijednosti, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 72:** Zakon o investicionim fondovima, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 73:** Zakon o preuzimanju akcionarskih društava, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** nije realizovano. **Mjera 74:** Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 75:** Zakon o osiguranju, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** nije realizovano. ANO je izvijestila da su otpočete aktivnosti na usklađivanju Zakona o osiguranju sa zahtjevima

Acquis communautaire, posebno iz oblasti Solventnosti I; Savjet Agencije 25. oktobra 2010., donio Pravilnik o kontnom okviru društva za osiguranje, koji će se primjenjivati od 1. januara 2011. godine; 21. decembra 2010. donešena je Odluka o načinu procjenjivanja aktive društva za osiguranje. Planiran je nastavak aktivnosti na usklađivanje regulative sa zahtjevima *Acquis communautaire*. **Preporuke: Potrebno dostaviti izvještaj o sačinjenim tabelama usklađenosti zakona u skladu sa zahtjevima Acquis communautaire kako je traženo u indikatoru.**

CILJ 34: Efikasan sistem registracije, kliringa i depozitara; **Mjera 76:** Razvoj institucije depozitara (kastodija) hartija od vrijednosti u skladu sa međunarodnim standardima, **Rok:** 2012, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 77:** Povećanje efikasnosti i izvjesnosti saldiranja i sigurnosti zaštite podataka, registracije i saldiranja transakcija, **Rok:** 2012, **Ocjena:** nije realizovano.

CILJ 35: Dalji razvoj institucionalnog položaja berzi i jačanje međunarodne saradnje **Mjera 78:** Razvoj informacionog sistema učesnika na tržištu kapitala kroz povećanje efikasnosti i pouzdanosti IT sistema KHoV, CDA i svih učesnika na tržištu kapitala, **Rok:** 2010, Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano; U okviru unaprijeđenja IT sistema KHOV u toku je implementacija sistema za upravljanje dokumentima (DMS), puštanje u produkciju ovog sistema predviđeno je za kraj oktobra 2010. godine, u toku je i realizacija unaprijeđenja informacionog sistema CDA a.d. Podgorica, a nakon završetka pripajanja Nove berze hartija od vrijednosti CG a.d. Podgorica Montenegroberzi a.d. Podgorica, koje je u toku pristupiće se procjeni i eventualnim unaprijeđenjima postojećih IT rješenja berze.

Mjera 79: Potpisivanje bilateralnih memoranduma o saradnji sa međunarodnim partnerima, **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 80:** Potpisivanje memoranduma o saradnji sa domaćim institucijama i intenzifikacija saradnje po već potpisanim memorandumima, **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano.

CILJ 36: Poboljšanje finasijskog izvještavanja učesnika na tržištu kapitala; **Mjera 81:** Poboljšanje finasijskog izvještavanja ovlašćenih učesnika (kompanija, investicionih fondova), formiranje javne informacijske knjižice, **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. MF: 79 sankcija zbog nepostupanja u skladu sa obavezama izvještavanja; KHOV: Izmijenjen pravilnik o sadržaju, rokovima i načinu objavljivanja finasijskih izvještaja eminenata HoV, izrađena javna informaciona knjižica sa preko 8,000 finasijskih izvještaja.

PRIVATNI SEKTOR

Za ovo poglavlje je karakteristično da ima četiri cilja sa 5 mjera od kojih samo 1 nije dospjela.

CILJ 37: Efikasan sistem registracije, kliringa i depozitara; **Mjera 82:** Izrada novog AP za reformu lakoće poslovnog ambijenta, **Rok:** IV Q 2010, **Ocjena:** djelimično realizovano. SZRRIUPA izvjestio je da je po osnovu preporuka SB i predstavnika privatnog sektora pripremljen je Predlog AP za reformu lakoće poslovnog ambijenta; **Mjera 83:** Sprovođenje Zakona o unaprijeđenju poslovnog ambijenta, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. SZRRIUPA je, kroz resorna ministarstva i inicijative privatnog sektora, preduzeo aktivnosti i mjere u pravcu revidiranja određenih zakonskih propisa u kojima je evidentirano postojanje biznis barijera. Na osnovu toga usvojen je Zakon o unaprijeđenju poslovnog ambijenta ("Sl. list CG", br. 40/10), kojim se stavljaju van snage pojedini zakoni i unaprjeđuju uslovi poslovanja. Zakon je obuhvatio izmjene i dopune Zakona o privrednim društvima, u pogledu ukidanja obaveze produženja registracije, Zakona o stranim ulaganjima, u pogledu brisanja odredbe o primjeni povoljnijih zakonskih rješenja na strana ulaganja, gdje je izjednačen tretman domaćih i stranih investitora. Takođe, izvršene su izmjene Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakona o patentima i Zakona o elektronskim komunikacijama, kojima su skraćeni rokovi za postupanje nadležnih organa u ovoj oblasti, kao i izmjene Zakona o uređenju prostora i izgradnji

objekata, u dijelu pojednostavljenja procedure upisa nepokretnosti u katastar. Izmjene Zakona o kinematografiji, Zakona o sudskim taksama, Zakona o administrativnim taksama, imaju za cilj smanjenje naknada u administrativnim postupcima. U dijelu izmjena Zakona o putevima i Zakona o životnoj sredini, uspostavlja se procedura da se naknade u lokalnoj samoupravi utvrđuju uz saglasnost Vlade CG. Istovremeno, Zakonom su stavljeni van snage Zakon o javnim preduzećima i Zakon o društvenim djelatnostima. Izmjena navedenih propisa imala je za cilj skraćivanje procedura, kao i smanjenje troškova za određene administrativne postupke. **Preporuke: Izraditi AP za reformu lakoće poslovnog ambijenta u odnosu na cilj 82, budući da se kasni sa usvajanjem. U odnosu na indikatore ne može se vidjeti kako se Zakon o unaprjeđenju poslovnog ambijenta sprovodi, pa je potrebno obezbjediti izvještaj Savjeta.**

CILJ 38: Kvalitetna primjena projekta „Giljotina propisa“; **Mjera 84:** Sprovođenje AP za sprovođenje Strategije regulatorne reforme, **Rok:** IQ 2011, **Ocjena:** nije realizovano, mjera nije dospjela.

CILJ 39: Efikasno javno i privatno partnerstvo kroz razvijanje međusobnog povjerenja; **Mjera 85:** Održavanje sjednica Savjeta za regulatornu reformu i unaprjeđenje poslovnog ambijenta - Efikasno javno i privatno partnerstvo kroz razvijanje međusobnog povjerenja, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. U 2010, održano je 6 sjednica Savjeta. Razmatran je predlog regulative za objedinjavanje postupka registracije preduzeća a razmotrene su informacije o Indeksu globalne konkurentnosti 2010–11 Svjetskog ekonomskog foruma, kao i Izvještaju ekonomskih sloboda svijeta Fraser institute. MRG je pripremila izmjene i dopune predloga zakona: o uređenju prostora i izgradnji objekata; o elektronskim komunikacijama; o zaštiti i spašavanju; o vodama; o poljoprivrednom zemljištu i o geološkim istraživanjima. Reforma postupka izdavanja građevinskih dozvola ima za cilj pojednostavljenje ove procedure što se ogleda u skraćenje rokova, smanjenje troškova za investitore i postizanje veće efikasnosti državne uprave. Takođe, Savjet je razmatrao Informaciju o nalazima 2011. Doing Business Izvještaja 2011. i predložio mjere za unaprjeđenje oblasti u kojima se CG loše rangirala i time precizirao prioritete. Ključne oblasti u cilju unaprjeđenja procedura su: izdavanje građevinskih dozvola, plaćanje poreza, izvršenje ugovora i registrovanje nepokretnosti. Istovremeno, prioritet za naredni period je usvajanje Predloga zakona o izvršenju i obezbjeđenju i njegova implementacija. Takođe, Savjet je, na istoj sjednici, razmotrio preporuke za reformu licenciranja i inspeksijskog sistema u CG. Na osnovu preporuka državnih organa, privatnog sektora i predstavnika SB pripremljen je Predlog zakona o izmjenama Zakona o administrativnim taksama, čijim odredbama se predlaže smanjenje visine taksi za pojedine administrativne postupke. **Preporuke: Dostaviti izvještaj o tom kako i koliko su preporuke privatnog sektora prihvaćene.**

CILJ 40: Povećana efikasnost u suzbijanju korupcije u privatnom sektoru; **Mjera 86:** Izvještaj o suzbijanju korporativne korupcije, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano, UAI u saradnji sa UPCG, Ulcinjskom biznis asocijacijom i Biznis start up centrom iz Bara organizovala je 3 okrugla stola na temu Etički kodeks u preduzećima u funkciji smanjenja korupcije“. Predavači: predstavnici UAI, Investiciono razvojnog fonda, UPCG, CRNVO, Biznis start-up centra iz Bara, kao i Ufuk Batum, međunarodni ekspert iz Turske. Okruglim stolovima su prisustvovali predstavnici privatnog sektora. Takođe, planirano je da se izradi i publikacija sa temama koje su razmatrane na pomenutim Okruglim stolovima. Predstavnik UAI je održao 3 predavanja u okviru seminara koji je za svoje članove organizovao Institut sertifikovanih računovođa CG i jedno predavanje koje je organizovao Biznis start-up centra iz Bara. MBA u saradnji sa UAI distribuirala je svojim članovima i drugim organizacijama preko 500 primjeraka štampane publikacije „Otvori oči prijavi korupciju“. Takođe, putem publikacija koje izdaju PKCG i MBA, UAI je distribuirala 1.600 lifleta iz kampanje „Širom otvori oči-prijavi korupciju“. PKCG i UAI potpisale su Sporazum o saradnji, kojim su predviđeni okviri oblici zajedničkog djelovanja, sprovođenje zajedničkih anketa o korupciji, edukacija – programi stručnog usavršavanja, izrada studija, analiza i projekata, zatim zajedničko organizovanje i učešće na seminarima i drugi oblici saradnje od zajedničkog interesa.

PKCG je pripremila Nacrt Kodeksa poslovne etike koji ima za cilj jačanje svijesti privrednih subjekata o značaju bona fides poslovanja, a samim tim i efikasnije učešće u borbi protiv korupcije. Nacrt obuhvata opšta načela poslovnog morala i temelji se na primjerima najbolje poslovne prakse, pa će biti obavezan za sva društva.

II. OBLASTI OD POSEBNOG RIZIKA

PROCES PRIVATIZACIJE

Za ovo poglavlje je karakteristično da ima 3 cilja, sa 7 mjera koje se većinom realizuju u kontinuitetu.

CILJ 41: Uspostavljen normativni i institucionalni sistem za praćenje sprovođenja ugovora o privatizaciji i unapređena transparentnost procesa; **Mjera 87:** Uspostaviti sistem za kontrolu ulaganja u privatizovana preduzeća i izvršavanje ugovorenih obaveza, **Rok:** 2010, **Ocjena:** realizovano. ME i SZP izvjestili su da je uspostavljen je sistem kontrole ulaganja i izvršavanja ugovorenih obaveza, na način što je na javnom tenderu izabrana institucija (konzorcijum na čelu sa Ekonomskim fakultetom iz Podgorice) koja će pripremiti izvještaj za potrebe Savjeta i Vlade. Takođe, formirani su i radni timovi koji će izvršiti kontrolu za društva koja nisu obuhvaćena Izvještajem Ekonomskog fakulteta; **Mjera 88:** Pripremiti izvještaje o sprovođenju ugovora o privatizaciji, **Rok:** 2010, Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano, Izvještaji SZP su pripremljeni i nakon konačnog usvajanja od strane Savjeta biće dostupni javnosti na web portalu [www. savjetzaprivatizaciju.me](http://www.savjetzaprivatizaciju.me). **Mjera 89:** Omogućiti pristup informacijama koje se odnose na ugovore o privatizaciji u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama, **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Savjet za privatizaciju: 170 primljenih zahtjeva, 9 odbijeno zbog neposjedovanja informacije, 5 poništenih rješenja od strane Upravnog suda; Ministarstvo ekonomije: 4 primljena zahtjeva, svi odobreni. ME je objavilo Ugovor o poravnanju za Kombinat aluminijuma Podgorica i Rudnike Boksita Nikšić sa ruskim CEAC-om, kao i sve Aneксе na ovaj Ugovor. ME objavilo je Nacrt Koncesionog akta, Nacrt Ugovora o koncesiji, Nacrt Ugovora o podršci sponzora kao i instrukcije za ponuđače i Analizu ekonomskih uticaja – sve vezano za projekat HE na Morači. Svi zahtjevi javnosti upućeni preko PR-a na bilo koji akt su ispunjeni. **Mjera 90:** Kontinuirana obuka lica ovlašćenih za donošenje rješenja za pristup informacijama; **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Službenici SZP i ME, zaduženi za primjenu Zakona učestvuju na svim organizovanim oblicima obuka UZK koji se održavaju za državne službenike. **Mjera 91:** Redovno objavljivati saopštenja za javnost i javne pozive za tenderske postupke, **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** realizovano. SZP 29 jul - 31. decembar na svom Portalu objavio 4 javna poziva: javni poziv za prodaju akcija društva Montenegro Airlinesa AD Podgorica, javni poziv za učešće na tenderu radi prodaje 56,4806% kapitala izraženog kroz 215.954 akcije privrednog društva Institut za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju "Dr. S Milošević" AD Igalo, Izmjene javnih poziva i to za za učešće na međunarodnom javnom tenderu za davanje u dugoročni zakup hotela "Park" sa pripadajućim zemljištem i Plažom – Bijela, HNovi, uz obavezu investiranja, izmjenu javnog poziva za učešće na tenderu radi prodaje 56,4806 % kapitala izraženog kroz 215.954 akcije kompanije Institut za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju dr Simo Milošević AD Igalo. U istom periodu Savjet je objavio i nekoliko saopštenja za javnost. **Preporuke: U odnosu na mjeru 88. dostaviti podatke u skladu sa indikatorom da li je formirana baza podataka o privatizovanim preduzećima u skladu sa indikatorom.**

CILJ 42: Efikasan rad Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije; **Mjera 92:** Redovno održavanje sastanaka Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije, **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije je u 2010. imala 3 sjednice – 6 sastanaka, 9 zahtjeva je upućeno institucijama i na svih 9 odgovoreno. Takođe, nije bilo konsultativnih i kontrolnih saslušanja. KZPIKPP razmatrala je privatizacije: "Mljekara" „A.D. Podgorica; „Livnica“ AD Nikšić; „Elektroprivreda“ A.D. Nikšić; „Željezara“ A.D. Nikšić; „Kombinat aluminijuma Podgorica“. Komisija nije donijela zaključke povodom razmatranih privatizacija. Na sjednicama Komisije po pozivu su prisustvovali predstavnici Vlade,

menadžmenta kompanija i NVO. Predsjednik Komisije tražio je od ME, dostavljanje Komisiji na uvid Kupoprodajni ugovor akcija Rudnika boksita kao i 9 Anexa koji se odnose na pomenuti Ugovor. Predsjednik Komisije tražio je od SZP Vlade CG dostavljanje na uvid dokumentacije u vezi privatizacije KAP-a. **Preporuke: Dostaviti podatke o broju dobijenih odgovora institucija kojima je proslijeđen zahtjev Komisije za dostavljanje podataka.**

CILJ 43: Učešće javnosti u procesu dizajniranja i sprovođenja strategija privatizacije za preduzeća od posebnog interesa za javnost, posebno u oblasti saobraćaja, turizma i energetike; **Mjera 93:** Organizovanje javnih rasprava o planovima i strategijama privatizacije za preduzeća od strateškog značaja, posebno u oblasti energetike, saobraćaja, turizma i privatizacije javnih preduzeća, **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. SZP izvijestio je da je održana II konferencija u saradnji sa OEBS-om u cilju jačanja transparentnosti procesa privatizacije, prisustvovalo je više od 100 učesnika, održana je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. U toku su pripreme za organizovanje treće konferencije o jačanju transparentnosti procesa privatizacije preduzeća od strateškog značaja u saradnji sa OEBS-om. Ostali obveznici ove mjere nisu imali aktivnosti. **Preporuke: U skladu sa indikatorom potrebno obezbijediti veći broj obuka, pripremiti izvještaje o broju organizovanih javnih rasprava; broju učesnika, broju primjedbi, broju prihvaćenih u odnosu na odbačene primjedbe; načinu na koji je učesnicima rasprava dostavljena povratna informacija o prihvatanju-odbijanju komentara.**

JAVNE NABAVKE

Ovo poglavlje ima 4 cilja sa 12 mjera, koje nijesu dospjele (2011-2012,) ali su nadležni organi započeli određene aktivnosti u ovom izvještajnom periodu.

CILJ 44: Unaprijeđen normativni okvir u cilju potpune usklađenosti sa evropskim standardima u ovoj oblasti i pune efikasnosti, konkurentnosti i transparentnosti postupka javnih nabavki; **Mjera 94:** Zakon o javnim nabavkama sa inkorporiranim odredbama propisa EU u dijelu sektora komunalnih usluga i u oblasti zaštite prava, **Rok:** 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano. Izradjen je nacrt novog Zakona o javnim nabavkama sa inkorporiranim odredbama propisa EU u dijelu sektora komunalnih usluga i u oblasti zaštite prava, u toku je javna rasprava; **Mjera 95:** Podzakonski i drugi sprovedbeni propisi i drugi akti, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Pripremu Nacrta Zakona, prati i odgovarajuća priprema podzakonskih akata i obrazaca i formulara za procedure javnih nabavki, koja treba da bude usvojena, u roku od 6 mjeseci od dana usvajanja Zakona; **Mjera 96:** Strategija razvoja sistema javnih nabavki za period 2011-14, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Sve aktivnosti u procesu razvoja sistema javnih nabavki biće predviđene Strategijom razvoja sistema javnih nabavki u CG za period od 2011-14. koja će biti usvojena u toku 2011. Urađen je Nacrt dijela strategije javnih nabavki u CG koja se odnosi na sistem obuka za naredni četvorogodišnji period, koja obuhvata osnovne preporuke za unaprjeđenje zakonodavstva u tom dijelu uključujući izradu podzakonskih akata za kreiranje jakog i kontinuiranog sistema obuke, vrste obuka zavisno od polaznika, modula obuke, kao i izdavanje odgovarajućih sertifikata o realizovanim obukama i provjeri znanja.

CILJ 45: Unaprijeđeni administrativni kapaciteti oba nadležna organa, kao i potrošačkih jedinica, posebno u odnosu na antikorupcijske mjere i jačanje integriteta; **Mjera 97:** Novi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji DJN, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. **Mjera 98:** Novi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji KzKPJN, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Stručne službe Komisije, od 31. marta 2010. sistematizovano je 15 službeničkih i namješteničkih radnih mjesta uključujući i sekretara Komisije. U Komisiji je zaposleno 8 službenika, a nepopunjeno je 7 službeničkih i namješteničkih mjesta. Nakon usvajanja inoviranog Zakona o javnim nabavkama, biće razmotrena potreba usvajanja I novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Stručne službe KzKPJN; **Mjera 99:** Lista službenika za javne nabavke naručilaca, **Rok:** 2011,

Ocjena: nije realizovano; **Mjera 100:** Ustanovljavanje i početak rada *Help deska* za savjetodavne i konsultantske usluge, **Rok:** 2011, kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 101:** Ustanovljavanje posebne grupe ili referata za prijavljivanje nepravilnosti, **Rok:** od 2011. kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano.

CILJ 46: Uspostavljen elektronski sistem za javne nabavke; **Mjera 102:** Usvojiti podzakonske akte za uspostavljanje elektronskog sistema za javne nabavke, **Rok:** 2012, **Ocjena:** nije realizovano.

CILJ 47: Uspostavljen održiv sistem stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti javnih nabavki; **Mjera 103:** Donijeti propise i definisani moduli obuka, **Rok:** 2011, kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 104:** Propis o programu i načinu polaganja ispita za oblast javnih nabavki, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 105:** Obrazovanje Komisije za polaganje ispita, **Rok:** Od druge polovine 2011. kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano.

URBANIZAM

Ovo poglavlje sadrži četiri cilja (48-51) i devet mjera. Rok za realizaciju mjera 106, 111 i 113 je 2010. godina, a ostale mjere realizuju se u kontinuitetu.

CILJ 48: Unaprijeđen zakonski okvir koji uređuje izdavanje građevinskih i upotrebnih dozvola, transparentnost rada i pristup informacijama u posjedu katastarskih jedinica, **Mjera 106:** Izvršiti izmjene i dopune Zakona o uređenju prostora i izgradnje objekata, **Rok:** IV kvartal 2010 **Ocjena:** Nije realizovano. MUPiZZS je predložio uvođenje sistema jednog šaltera, gdje bi stranka bila oslobođena pobočnih procedura oko pribavljanja tehničkih uslova kod nadležnih organa. **Preporuka:** Usvojiti izmjene i dopune Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata.

CILJ 49: Osnaženi administrativni i kadrovski kapaciteti inspeksijskih službi, **Mjera 107:** Popuniti sistematizovana radna mjesta inspektora **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, U 2010. primljena su 3 inspektora u Inspekciji zaštite prostora i 2 u Inspekciji za urbanizam, čime nijesu popunjena sva sistematizovana radna mjesta. Planira se raspisivanje novih javnih oglasa; **Mjera 108:** Obezbijediti stimulanse za rad inspektora **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Realizovano, Donesena Odluka o dodatku na zarade u iznosu od 30% za inspektore; **Mjera 109:** Obuka inspektora **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Realizovano. Inspektori su tokom 2010. prisustvovali na 16 seminara i obuka; **Mjera 110:** Poboljšati uslove rada inspektora i primjenu informacionog sistema **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, U pripremi je tender za izradu IT sistema inspeksijskog nadzora, a u toku je opremanje kancelarija novom IT opremom. **Preporuke:** Popuniti sva sistematizovana radna mjesta u Sektoru kako bi se povećala efikasnost inspeksijskog nadzora i nastaviti sa dosljednim sprovođenjem odluke o stimulansu inspektora. Nastaviti sa pohađanjem obuka i seminara, te izraditi izvještaje o uticaju obuka na povećanje kapaciteta. Uvesti softversko rješenje IT sistema inspeksijskog nadzora.

CILJ 50: Efikasno otkrivanje i gonjenje korupcije i nelegalne gradnje, **Mjera 111:** Uspostavljanje jasnih i preciznih procedura za prijavu nelegalne gradnje **Rok:** 2010. **Ocjena:** Realizovano, Urađen obrazac za prijavu nelegalne gradnje i zajedno sa procedurom prijave postavljen na sajt MUPiZZS-a. Otvoren je telefon i e-mail za prijem prijava slučajeva bespravne gradnje. **Napomena:** MANS je u okviru programa održivog razvoja formulisao procedure za prijavu nelegalne gradnje putem kojih je, u 2010. podnijeto ukupno 149 inicijativa za pokretnje postupka inspeksijskog nadzora i upućene su 91 žalbe na postupanje inspekcije. Podnijeto je 8 krivičnih prijava i upućena je 41 urgencija ka Vrhovnom sudu ili državnim tužiocima; **Mjera 112:** Definisanje i objavljivanje planova rada inspekcija i izvještaja o radu inspekcija **Rok:** 2010. i kontinuirano **Ocjena:** Realizovano, MUPiZZS na sajtu objavljuje kumulativne izvještaje i planove rada inspekcija. Dosadašnji kumulativni izvještaj biće zamijenjeni pojedinačnim izvještajima koji će pružiti bolji uvid u rad inspekcija i

inspektora. Takođe će se raditi i na izradi izvještaja o ishodu krivičnih postupaka pokrenutih od strane inspekcija; **Mjera 113:** Uspostavljen sistem kontrole rada inspektora **Rok:** 2010. **Ocjena:** Nije realizovano, U toku je raspisivanje oglasa s ciljem popunjavanja radnih mjesta u ovom odjeljenju. **Preporuka:** **Nastaviti sa objavljivanjem Izvještaja o radu inspekcija na sajtu Ministarstva. Raspisati oglas s ciljem popunjavanja radnih mjesta u Odjeljenju za unutrašnju reviziju kako bi se vršila kontrola rada inspektora.**

CILJ 51: Nadzor nad sprovođenjem sektorskog AP i njegovo usklađivanje sa nac. AP **Mjera 114:** Izrada Izvještaja o realizaciji AP za borbu protiv korupcije u oblasti uređenja prostora i izgradnje objekata **Rok:** svakih šest mjeseci **Ocjena:** Nije realizovano, Nije bilo aktivnosti **Preporuke:** **Izraditi Izvještaj o realizaciji AP za borbu protiv korupcije u oblasti uređenja prostora i izgradnje objekata i dostaviti ga Vladi CG na usvajanje.**

OBRAZOVANJE

Ovo poglavlje sadrži osam ciljeva (52-59) i 24 mjere. Rok za realizaciju mjera 120, 127, 131, 137 i 138 je 2010. Mjere 117, 125, i 129 se realizuju u 2011, mjere 134 i 135 se realizuju u 2012, mjera 136 u 2011-12. Mjera 118 se realizuje od septembra 2010. do septembra 2011. godine. Ostale mjere realizuju se u kontinuitetu.

CILJ 52: Zasnivanje radnog odnosa na svim obrazovnim ustanovama zasnovano na objektivnim kriterijumima i transparentnim procedurama, **Mjera 115:** Izvještavanje o objavljenim konkursima za prijem u radni odnos i izvještavanje o izboru kandidata nadležnim stručnim organima vaspitno-obrazovnih ustanova, **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Nije realizovano, Objedinjeni kvartalni izvještaj prosvjetne inspekcije o svim konkursima i zaposlenima biće podnešen na uvid sekretaru MPiS do kraja januara 2011; **Mjera 116:** Definirati jasne interne kriterijume odabira kandidata prilikom prijema u radni odnos **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Nije realizovano, Prosvjetno vaspitno obrazovne ustanove nijesu dostavile izvještaj o realizaciji ove mjere; **Mjera 117:** Ustanovljenje etičkog kodeksa **Rok:** 2011 **Ocjena:** Nije realizovano – rok za realizaciju 2011, Nacionalni savjet za obrazovanje nije formiran; **Mjera 118:** Edukacija direktora o izradi kriterijuma za izradu i poštovanje etičkog kodeksa **Rok:** septembar 2010 – septembar 2012 **Ocjena:** Djelimično realizovana, MPiS je, u saradnji sa UAI, organizovalo 14. decembra 2010. seminar o izradi etičkih kodeksa kome je prisustvovalo 35 direktora obrazovno-vaspitnih ustanova sa područja Glavnog grada Podgorica. Planirana su još tri regionalna seminara tokom IQ 2011, kako bi bili obuhvaćeni direktori većine obrazovno-vaspitnih ustanova. **Preporuke RG za praćenje realizacije mjera iz AP za oblast obrazovanja:** Uslovi za obavljanje poslova nastavnika i drugih izvođača obrazovno-vaspitnog rada, direktora i pomoćnika direktora u obrazovno-vaspitnim ustanovama propisani su zakonom, tako da se ne mogu utvrđivati interni kriterijumi. **Preporuke:** **Prosvjetna inspekcija da redovno dostavlja MPiS kvartalne izvještaje o svim konkursima i zaposlenima. U cilju ispunjenja mjere 117 neophodno je formirati Nacionalni savjet za obrazovanje i RG koja će pripremiti etički kodeks. Nastaviti sa organizovanjem seminara za direktore za izradu i primjenu etičkih kodeksa.**

CILJ 53: Transparentno i objektivno odlučivanje o svim pravima i obavezama svih subjekata u obrazovnom procesu, a posebno u odnosu na đaci i studentski standard, **Mjera 119:** Organizovanje predavanja, seminara, radionica o pojmu korupcije kroz jačanje kapaciteta državne uprave kao i zaposlenih u vaspitno-obrazovnim ustanovama o pojmu korupcije **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, MPiS je, u saradnji sa UAI, organizovalo seminar o izradi etičkih kodeksa kome je prisustvovalo 35 direktora obrazovno-vaspitnih ustanova sa područja Podgorice. UAI je, u saradnji sa CRNVO-om, organizovala predavanje na devet fakulteta kome je prisustvovalo 278 studenata. UAI je održao predavanje na 7 seminara organizovanim u saradnji sa drugim državnim organima i predstavnicima privatnog sektora; **Mjera 120:** Unaprijediti kriterijume za dodjelu stipendija i kredita i prijema u domove učenika

i studenata kako bi se postigla njihova potpuna transparentnost i objektivnost **Rok:** do kraja 2010 **Ocjena:** djelimično ealizovano, Objavljen inovirani Pravilnik o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza; **Mjera 121:** Javno objavljivanje rang liste o dodjeli učeničkih i studentskih stipendija i kredita i prijema u domove **Rok:** godišnje; septembar/oktobar, **Ocjena:** Realizovano, Rang liste o dodijeljenim učeničkim i studentskim stipendijama, kreditima i prijemu u domove objavljene na internet stranici MPiS, u „Prosvjetnom radu“ i u dnevnom listu „Pobjeda“. **Preporuka:** **Preporuka MPiS, Zavodu za školstvo, Ispitnom centru, Centaru za stručno obrazovanje, ZZIU-u i ZZMTKS-u, UAI i UZK da u narednom periodu inteziviraju aktivnosti na organizovanju predavanja, seminara, radionica o pojmu korupcije.**

CILJ 54: Kvalitetan nastavni proces, kao i sistem ispitivanja i evaluacije znanja učenika i studenata, **Mjera 122:** Izrada standarda znanja, na svim nivoima postignuća učenika **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** djelimično realizovano; Izrađeni ispitni katalozi za stručni ispit i srednjim stručnim školama 2010/2011. godine, katalozi se odnose na 13 područja rada, 18 obrazovnih programa i ukupno 54 stručno-terijska predmeta. Izrađeni su ispitni katalozi na maloj maturi. Objavljeno je Stručno uputstvo o Državnom takmičenju u znanju za školsku 2010/2011. godinu. Usvojeni programi obuke koji se tokom 2010. godine realizuju u organizaciji Zavoda za Školstvo. To su: Interaktivne metode u nastavi (E škole, predmetna nastava), Procjenjivanje i ocjenjivanje u nastavi, Pedagoška upotreba ICT-a, Razvoj kritičkog mišljenja (RWCT), Program obuke za mentora nastavnika početniku, Program obuke za rukovodiocce vaspitno-obrazovnih institucija, Podrka PRNŠ-u, Interaktivna obuka - program za trenere i Program obuke za pedagoge. Sve informacije dostupne na sajtu www.zavodzaskolstvo.gov.me. Međutim ništa od ovih standarda nije usvojeno od strane Nacionalnog savjeta. **Mjera 123:** Usaglašavanje kriterijuma ocjenjivanja i edukacija o kriterijumima ocjenjivanja **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, Zavod za školstvo je u okviru redovne obuke nastavnika za primjenu rješenja tekuće obrazovne reforme na temu kriterijuma ocjenjivanja, sistema ispitivanja i evaluacije znanja učenika realizovao 2 seminara na kojima je učestvovalo 60 nastavnika; **Mjera 124:** Organizovanja seminara i edukativnih radionica za nastavnike na temu praćenja kvaliteta rada, sistema ispitivanja i evaluacije znanja **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, Zavod za školstvo je u okviru redovne obuke nastavnika za primjenu rješenja tekuće obrazovne reforme na temu kriterijuma ocjenjivanja, sistema ispitivanja i evaluacije znanja učenika realizovao 2 seminara na kojima je učestvovalo 60 nastavnika; **Mjera 125:** Formirati centre za obezbjeđivanje kvaliteta na svakoj ustanovi visokog obrazovanja **Rok:** 2011 **Ocjena:** djelimično realizovano, Savjet za visoko obrazovanje je kroz Centar za studije i kontrolu kvaliteta nastave ustanovio organizacionu strukturu u cilju obezbjeđivanja kvaliteta nastave na svakoj ustanovi visokog obrazovanja (Odbori za upravljanje sistemom obezbjeđenja kvaliteta na Univerzitetu i mreže komisija-kancelarija na fakultetima). Takođe, na svakoj privatnoj ustanovi visokog obrazovanja u Crnoj Gori postoje timovi koji se bave obezbjeđenjem kvaliteta nastave kao jednim od osnovnih principa na kojima se bazira Bolonjska deklaracija; **Mjera 126:** Sprovesti set tematskih medijskih kampanja u cilju prevencije korupcije **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Nije realizovano, Mjera nije realizovana; **Mjera 127:** Osnivanje posebne telefonske linije za prijavljivanje slučajeva korupcije **Rok:** 2010 **Ocjena:** Djelimično realizovano, MPiS je uspostavilo besplatnu telefonsku liniju za prijavu slučajeva korupcije u obrazovanju, počinje sa radom januara 2011; **Mjera 128:** Organizovanje kampanje, štampanje i promocija postera, flajera i brošura na temu objektivnosti ocjenjivanja učenika i studenata i mogućnosti korupcije **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Nije realizovano, Mjera nije realizovana od strane nijednog organa **Preporuke RG za praćenje realizacije mjera iz AP za oblast obrazovanja:** Mjere 122, 123 i 124 se odnose na redovne aktivnosti obrazovnih institucija (Zavoda za školstvo, Centra za stručno obrazovanje, Ispitnog centra) na unapređenju kvaliteta nastave, izradi i reviziji obrazovnih programa itd, te nije potrebna njena realizacija u okviru AP-a za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije; **Preporuke:** U cilju ispunjenja mjere 122 neophodno je formirati Nacionalni savjet za obrazovanje. Potrebno je osposobiti Centar za stručno obrazovanje za ispunjavanje aktivnosti iz AP. MPiS, Ispitni centar, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, ZZIU, vaspitno-obrazovne ustanove i ustanove visokog obrazovanja da u narednom periodu sprovedu

tematske medijske kampanje po pitanju prevencije korupcije u obrazovanju kao i da organizuju kampanje, štampanje i promociju postera, flajera i brošura na temu objektivnosti ocjenjivanja učenika i studenata i mogućnosti korupcije. Takođe, neophodno je nastaviti aktivnosti na promovisanju telefonske linije za prijavu korupcije.

CILJ 55: Povećan stepen uključenosti roditelja, predavača i civilnog društva u proces planiranja i sprovođenja mjera borbe protiv korupcije u obrazovnom sistemu, **Mjera 129:** Izrada i dostavljanje istraživanja o pojavnim oblicima, uzrocima i mehanizmima nastanka korupcije **Rok:** 2011 **Ocjena:** Nije realizovano, Mjera nije realizovana od strane nijednog organa; **Mjera 130:** Predavanja, seminari, edukativne radionice za roditelje, nastavnike i predstavnike NVO **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Nije realizovano, Mjera nije realizovana od strane nijednog organa; **Mjera 131:** Uključenje roditelja i predstavnika NVO u praćenje realizacije aktivnosti iz AP **Rok:** do kraja 2010 **Ocjena:** Djelimično realizovano, MPiN je, decembra 2010, objavilo Javni poziv za imenovanje jednog predstavnika roditelja i jednog predstavnika NVO-a u RG-i za praćenje realizacije AP za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala 2010-12. MPiN-u je pristigao prijedlog Centra za građansko obrazovanje i Fondacije za stipendiranje Roma za imenovanje predstavnika NVO sektora, dok nije stigao nijedan prijedlog za imenovanje predstavnika roditelja. **Preporuke: U 2011. početi sa organizovanjem predavanja, seminara i edukativnih radionica za roditelje, nastavnike i predstavnike NVO. Takođe, neophodno je izraditi istraživanja o pojavnim oblicima, uzrocima i mehanizmima nastanka korupcije u obrazovanju, kao i ponoviti poziv za imenovanje predstavnika roditelja u RG.**

CILJ 56: Jasne procedure za postupak akreditacije i reakreditacije obrazovnih ustanova, kao i sprječavanje rada nelicenciranih obrazovnih ustanova, **Mjera 132:** Poštovanje procedura za akreditaciju i reakreditaciju obrazovnih ustanova i programa prema zakonima iz oblasti predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i pravilnika koji regulišu ovu oblast **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Realizovana. Savjet je izdao 6 Certifikata o akreditaciji, kao i 23 rješenja o izdavanju licence, odnosno dopune licence, koje je izdalo MPiN. Pravilnici koji bliže definišu postupke za osnivanje ustanova i postupak akreditacije i reakreditacije ustanova visokog obrazovanja, kao i ažurirana lista licenciranih vaspitno-obrazovnih ustanova i ustanova visokog obrazovanja objavljeni su na internet stranici MPiS. Zakonom o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Sl. list CG“, br. 45/2010), član 147a, svim javnim vaspitno-obrazovnim ustanovama koje do stupanja na snagu ovog Zakona nijesu imale rješenje o licenciranju, priznaje se licenca za rad. Informacija o privatnim predškolskim obrazovno-vaspitnim ustanovama koje su licencirane objavljene su na sajtu MPiS-a. Zakon i kriterijumi prema kojima se akredituju obrazovne ustanove visokog obrazovanja nalaze se na sajtu MPiS-a (ENIC) a lista licenciranih ustanova visokog obrazovanja se redovno ažurira; **Mjera 133:** Kordinacija nadležnih organa u sprečavanju nelicenciranih obrazovnih ustanova da obavljaju obrazovnu djelatnost **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, U svim područnim jedinicama PU redovno se sprovodi kontrola poreskih obveznika, pa i obrazovnih ustanova. Kontrolom obrazovnih ustanova, nijesu utvrđene nepravilnosti, odnosno sve kontrolisane obrazovne ustanove posjeduju licencu za rad. Izvještaj se dostavlja mjesečno u okviru izvještaja o radu Filijale za inspeksijski nadzor. **Preporuke: Nastaviti sa objavljivanjem pravilnika i ažurirati liste licenciranih vaspitno-obrazovnih ustanova i ustanova visokog obrazovanja. U cilju ispunjenja mjere 133 dostaviti izvještaj Prosvjetne inspekcije.**

CILJ 57: Ojačan institucionalni i pravni okvir za efektivniju kontrolu integriteta nastavnog i administrativnog osoblja, **Mjera 134:** Izrada Plana integriteta ustanove **Rok:** 2012 **Ocjena:** Nije realizovano, Savjet za visoko obrazovanje: Efektivna kontrola integriteta nastavnog i administrativnog osoblja na ustanovama visokog obrazovanja sprovodi se kroz postupak akreditacije i reakreditacije ustanova i studijskih programa; **Mjera 135:** Izvještavanje o realizaciji mjera iz planova integriteta na svim nivoima obrazovanja **Rok:** 2012.godina **Ocjena:** Nije realizovano.

CILJ 58: Transparentno ukupno finansijsko - materijalno poslovanje, **Mjera 136:** Podnošenje godišnjih finansijskih izvještaja svih obrazovnih ustanova MF **Rok:** jednom godišnje od 2011. godine **Ocjena:** Nije realizovano, **Preporuka:** Kao nadležni organ za realizaciju ove mjere dodati MF.

CILJ 59: Nadzor nad sprovođenjem sektorskog AP i njegovo usklađivanje sa nacionalnim AP, **Mjera 137:** Uskladiti sektorski AP sa nacionalnim AP **Rok:** Do kraja 2010, **Ocjena:** Realizovano, Rješenjem MPIN formirana je RG za usklađivanje sektorskog i nacionalnog AP za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala u obrazovanju za period 2010-12. koja je decembra 2010 uskladila AP. **Mjera 138:** Izvještavanje o sprovođenju AP za borbu protiv korupcije u oblasti obrazovanja **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Realizovano, MPN pripremlilo je izvještaj o sprovođenju AP, koji se odnosi na realizaciju mjera pod brojem 118-121,127,131,132,137 i 138. Ovim mjerama je dat prioritet, jer je rok za njihovu realizaciju bio decembar 2010. Realizacija ostalih mjera iz AP-a počće u januaru 2011.

ZDRAVSTVO

Ovo poglavlje sadrži pet ciljeva (60-64) i 11 mjera. Rok za realizaciju mjera 146 i 147 je 2010. godina, mjera 144 2010-11 godina, dok se ostale mjere realizuju se u kontinuitetu.

CILJ 60: Primjena i kontrola primjene etičkih kodeksa, **Mjera 139:** Organizovanje periodičnih obuka o primjeni odredaba Etičkog kodeksa, **Rok:** 2010-kontinuirano, **Ocjena:** Nije realizovano, ali je juna 2010. godine objavljen „Kodeks etike i deontologije zdravstvenih radnika“, štampala Ljekarska komora u 3.000 primjeraka i distribuirala svim ljekariima i stomatolozima u Crnoj Gori; **Mjera 140:** Efikasno pokretanje i sprovođenje disciplinskih postupaka zbog povreda Etičkog kodeksa **Rok:** 2010-kontinuirano **Ocjena:** djelimično realizovano, Ljekarska komora je pokrenula pet disciplinskih postupaka. **Preporuke:** Početi sa organizovanjem obuka za sve zaposlene u zdravstvenim ustanovama o primjeni odredaba Etičkog kodeksa. Ljekarska komora da u svoj Programa rada uvrsti i ovu aktivnost.

CILJ 61: Unaprijeđeni administrativni i institucionalni kapaciteti u oblasti javnog zdravlja, kao i kvalitet zdravstvenih usluga, bezbjednost pacijenta i jednak pristup zdravstvu, **Mjera 141:** Uvođenje informacionih i komunikacionih tehnologija u zdravstvene ustanove radi unapređenja i kontrole kvaliteta podataka i pokazatelja kvaliteta rada **Rok:** 2010-kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, Informatička podrška u zdravstvenom sistemu je implementirana u svim ustanovama na nivou primarne zdravstva zaštite i 7 opštih bolnica (od 32 javne zdravstvene ustanove, informacioni sistem je uveden u 26). Kako informatički nijesu podržane 3 specijalne bolnice i KCCG, ova mjera je djelimično realizovana. Projektom Svjetske banke sprovede se informatizacija i ovih javnih zdravstvenih ustanova; **Mjera 142:** Utvrđivanje procedura i intervencija za stavljanje na liste čekanja **Rok:** 2010-kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, Utvrđena lista čekanja za kardiohirurške operacije, mjesečno se dostavlja MZ; **Mjera 143:** Dnevno ažuriranje lista čekanja **Rok:** 2010-kontinuirano **Ocjena:** Nije realizovano, Dnevno ažuriranje lista čekanja nije moguće zbog nedostajuće IT podrške i nedostajućih podataka. **Preporuke:** Nastaviti sa uvođenjem informacionih sistema u zdravstvenim ustanovama. Utvrditi liste čekanja od strane drugih ustanova i objavljivati ih na sajtu MZ, kao i obezbijediti informacioni sistem kako bi se omogućilo dnevno ažuriranje lista čekanja.

CILJ 62: Ograničen rad zdravstvenih radnika istovremeno u javnom i u privatnom sektoru i suzbijena nelegalna plaćanja za zdravstvene usluge; **Mjera 144:** Donošenje podzakonskih akata za implementaciju Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o zaštiti prava pacijenata **Rok:** 2010-11 **Ocjena:** Djelimično realizovano, Usvojena je Mreža javne zdravstvene službe. MZ je pripremlilo Pravilnik o dopunskom radu zdravstvenih radnika u okviru Mreže zdravstvenih

ustanova i Pravilnik o kriterijumima za zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvenih usluga i načinu plaćanja zdravstvenih usluga. **Mjera 145:** Prepoznavanje i poštovanje prava pacijenata u oblastima definisanim zakonom **Rok:** 2010 - kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano, U okviru kampanje o pravima pacijenta realizovan značajan broj medijskih događaja: TV emisija RTCG „CG uživo“, dva teksta o Zakonu o pravima pacijenata (Časopis „Medical“ i „Pobjeda“), prilozi u elektronskim i štampanim medijima o aktivnostima načinima i mjerama koje se odnose na suzbijanje korupcije, promovisanje otvorene telefonske linije u MZ za prijave na sumnju u postojanje korupcije, postavljanje kutije za pritužbe pacijenata u svim javnim zdravstvenim ustanovama, Imenovanje zaštitnika prava pacijenata u svim zdravstvenim ustanovama (početak rada, januar 2011), u pripremi brošura o pravima pacijenata. **Mjera 146:** Nacionalno istraživanje o korupciji u zdravstvu **Rok:** 2010 **Ocjena:** Djelimično realizovano, Nacionalno istraživanje o integritetu zdravstvenog sistema završeno decembra 2010. godine. Predstoji analiza prikupljenih podataka, a javna prezentacija rezultata održati marta 2011. **Mjera 147:** Razvoj i regulativa profesionalnih normi i standarda koji unapređuju kvalitet rada i bezbjednost pacijenata **Rok:** 2010 **Ocjena:** Nije realizovano, Planirano u okviru projekta MZ i Svjetske banke, koji se realizuje do kraja 2012. godine. **Preporuke:** **Nastaviti sa donošenjem podzakonskih akata za implementaciju navedenih Zakona. Intezivirati saradnju MZ sa JZU, NVO, Ljekarskom i Farmaceutskom komorom u cilju ispunjenja mjere 145. i usvajanja regulativa profesionalnih normi i standarda koji unapređuju kvalitet rada i bezbjednost pacijenata. Prezentovati rezultate i preporuke koje proizilaze iz sprovedenog istraživanja o integritetu zdravstvenog sistema.**

CILJ 63: Transparentnost javnih nabavki u oblast zdravstva i osiguran adekvatan stepen kontrole; **Mjera 148:** Dostavljanje izvjestaja MZ o kvalitetu sistema javnih nabavki **Rok:** 2010 - kontinuirano **Ocjena:** realizovano JZU kao obveznici primjene Zakona o javnim nabavkama dužni su da nadležnom organu uprave najkasnije do kraja. februara 2011. dostave izvještaj o javnim nabavkama zaključenim prethodne godine.

CILJ 64: Monitoring sektorskog AP i njegovo usklađivanje sa nacionalnim AP; **Mjera 149:** Izvještaj o realizaciji mjera iz sektorskog AP **Rok:** 2010 - kontinuirano **Ocjena:** Realizovano, Šestomjesečni Izvještaj o realizaciji mjera iz sektorskog AP dostavljen Sekretarijatu NK.

LOKALNA SAMOUPRAVA

Ovo poglavlje sadrži sedam ciljeva (65-71) i 12 mjera. Rok za realizaciju mjera 150, 156, 157 i 160 je 2010-11. godina, dok se ostale mjere realizuju u kontinuitetu.

Napomena: Izvještaj o realizaciji mjera iz AP nijesu dostavile: Opštine Ulcinj, Rožaje, Bijelo Polje, Budva, Bar, Žabljak i Šavnik, dok su pojedine opštine dostavile nepotpune izvještaje u smislu postavljenih indikatora. U cilju evaluacije postignutih rezultata u realizaciji mjera iz AP neophodno je da svi obveznici izvještavanja dostave izvještaje Sekretarijatu NK uzimajući u obzir postavljene indikatore.

CILJ 65: Usklađeni lokalni AP sa sektorskim AP, Strategijom za borbu protiv korupcije i org. kriminala i AP, **Mjera 150:** Koordiniran rad Komisije za praćenje realizacije AP za borbu protiv korupcije na lok.nivou, ZO CG i predsjednika Radnih grupa u opštinama na usklađivanju lokalnih AP **Rok:** 2010–11 **Ocjena:** Nije realizovano, ZO CG je pripremila Model AP za borbu protiv korupcije u oblasti uređenja prostora i izgradnji objekata koji je, novembra 2010, uputila svim predsjednicima opština i gradonačelnicima u cilju izvršavanja obaveze za usklađivanje AP za borbu protiv korupcije jedinica lokalne samouprave i utvrđenim nosiocima za izvršenje iste. Održan je sastanak Komisije za praćenje realizacije AP za borbu protiv korupcije na lokalnom nivou i predsjednika radnih grupa u opštinama na usklađivanju lokalnih AP. U opštinama HNovi, Kolašin, Mojkovac i Kotor su održane radionice na temu usklađivanja lokalnih AP sa sektorskim AP i Strategijom za borbu protiv korupcije i org. kriminala i AP, u toku je izrada nacrtu plana usklađenog sa navedenim aktima. U Glavnom gradu Podgorica, opštinama Andrijevica, Berane, Danilovgrad, Nikšić, Plav, Plužine i Tivat predstoji usklađivanje lokalnih AP sa navedenim aktima. Prijestonica Cetinje i Opština Pljevlja nijesu dostavili izvještaj o realizaciji ove mjere. **Preporuke ZO CG:** Izraditi Model usklađenog AP za borbu protiv korupcije kako sa sektorskim AP tako i sa Strategijom za borbu protiv korupcije i org. kriminala i AP za sprovođenje Strategije za period 2010-12. **Preporuke:** ZO CG da u najskorijem roku izradi Model usklađenog AP za borbu protiv korupcije sa sektorskim AP i Strategijom za borbu protiv korupcije i org. kriminala i AP za sprovođenje Strategije za period 2010-12, kako bi opštine mogle da inteziviraju aktivnosti na realizaciji ove mjere.

CILJ 66: Monitoring lokalnih akcionih planova **Mjera 151:** Izvještavanje o sprovođenju lokalnih AP **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovana, MUP će formirati Komisiju za praćenje realizacije za borbu protiv korupcije na lokalnom nivou, sa većim ovlaštenjima u odnosu na sadašnju Komisiju, koja bi vršila kontrolu i nadzor sprovođenja lokalnih AP (decembra 2010. utvrđen Nacrt rješenja o formiranju Komisije). Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje, opštine Herceg Novi, Kolašin, Mojkovac, Kotor, Andrijevica, Berane, Danilovgrad, Nikšić, Plužine i Tivat redovno su dostavljale Komisiji za praćenje realizacije lokalnih akcionih planova koju je formiralo MUP polugodišnje i godišnje izvještaje o realizaciji AP. Opština Plav nije dostavila izvještaj o realizaciji ove mjere. Opštine Herceg Novi, Kolašin, Mojkovac i Pljevlja su u izvještaju naglasili da su održali određen broj konferencija za medije.

CILJ 67: Povećan stepen odgovornosti i profesionalizma rada lokalne samouprave, **Mjera 152:** Obezbjedivanje slobodnog pristupa informacijama **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, MUP i ZO CG nijesu dostavile izvještaj o realizaciji ove mjere. Glavni grad Podgorica, opštine Danilovgrad, Nikšić, Pljevlja, Plužine i Tivat su, između ostalog, naglasili da su izradili vodiče za slobodan pristup informacijama, dok opština Berane planira da izradi Vodiče u toku 2011. Glavni grad Podgorica, opštine Herceg Novi, Nikšić, Pljevlja i Plužine su izvjestile da su pravovremeno odgovarale na zahtjeve o slobodnom pristupu informacijama, dok su opštine Andrijevica (7 zahtjeva / 7 odgovoreno), Danilovgrad (30/30), Kolašin (15/15), Kotor (117/117), Plav (4/4) i Tivat (90/90), Mojkovac (6/6) naveli tačan broj podnijetih i odgovorenih zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Prijestonica Cetinje i Opština Berane

nijesu dostavili informaciju o podnijetim zahtjevima za slobodan pristup informacijama. **Preporuke: Opštine da izvjestе NK o broju odobrenih i odbijenih zahtjeva za slobodan pristup informacija, kao i podatke o njihovom objavljivanju na internet stranicama.**

CILJ 68: Pojačana unutrašnja i spoljašnja kontrola rada jedinica lokalne samouprave, **Mjera 153:** Vršenje nadzora od strane nadležnih radnih tijela Skupštine opštine nad izvršenjem budžeta i namjenskim korišćenjem sredstava **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, Nadzor nad izvršenjem budžeta i namjenskim korišćenjem sredstava koja se budžetom raspoređuju za pojedine namjene se obavlja dostavljanjem Skupštini polugodišnjeg Izvještaja o izvršenju budžeta i Završnog računa budžeta. Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje, Opštine Andrijevica, Mojkovac, Berane, Danilovgrad, H Novi, Kolašin, Kotor, Nikšić, Pljevlja, Plužine i Tivat su izvijestili o tome da su nadležna radna tijela i skupština opštine razmatrali izvršenje budžeta i namjensko korišćenje sredstava. Opština Plav nije dostavila izvještaj o realizaciji ove mjere. Takođe, Odlukom o organizaciji i načinu rada uprave Glavnog grada Podgorice („Sl. list CG-opštinski propisi“, br. 38/10) osnovana je Služba za unutrašnju reviziju, a u toku su aktivnosti na stvaranju uslova za njeno funkcionisanje. **Komentar:** Iako je u Izvještajima Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje i 12 opština navedeno da su nadležna radna tijela i skupština opštine razmatrali izvršenje budžeta i namjensko korišćenje sredstava, nedostaju izvještaji Opštine Plav i još 7 opština. Stoga je mjera djelimično realizovana; **Mjera 154:** Sprovođenje eksterne revizije finansijskog poslovanja opština **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje, opštine Andrijevica, Mojkovac, Berane, Danilovgrad, Kotor, Nikšić, Plužine i Tivat su izvjestile NK da nezavisna finansijska revizorska agencija vrši redovnu reviziju jednom godišnje i da se taj izvještaj podnosi Skupštini na usvajanje uz Završni račun budžeta opštine. DRI izvršila Reviziju Završnog računa budžeta opštine Herceg Novi i Kolašin za 2009 godinu. Opštine Plav i Pljevlja nijesu dostavile izvještaj o realizaciji ove mjere; **Mjera 155:** Izvještavanje o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** nije realizovano, ZOCC izradila je Model odluke o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave kojim je predviđeno da Savjet jednom godišnje podnosi izvještaj o svom radu. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je osnovan u Glavnom gradu Podgorica (konstituisan 2007, podnio Izvještaj o radu za 2009.), Andrijevici (do sada nije podnosio izvještaj o radu), Danilovgradu (još nije konstituisan), Prijestonici Cetinje, Herceg Novom, Kolašinu (još nije konstituisan), Kotoru, Nikšiću (konstituisan 2006., redovno dostavlja izvještaje), Plavu, Pljevljima, Tivtu (konstituisani 2010.). U opštini Berane ne postoji Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, dok opštine Plužine i Mojkovac nijesu dostavile izvještaj o ovoj mjeri. **Preporuke: Formirati Savjete za razvoj i zaštitu lokalne samouprave na osnovu Modela ZOCC tamo gdje to nije učinjeno.**

CILJ 69: Primjenjeni etički standardi u lokalnoj samoupravi, **Mjera 156:** Usvajanje etičkih kodeksa u skupštinama JLS **Rok:** 2010–11 **Ocjena:** Realizovano, U izvještaju MUP-a je navedeno da su sve jedinice lokalne samouprave usvojile etičke kodekse izabranih predstavnika i funkcionera u lokalnoj samoupravi i etičke kodekse lokalnih službenika i namještenika u lokalnoj samoupravi; **Mjera 157:** Formiranje etičkih komisija **Rok:** 2010–11 **Ocjena:** Djelimično realizovano Skupština ZOCC, donijela je Modele: Etički kodeks izabranih predstavnika i funkcionera u lokalnoj samoupravi i Etički kodeks lokalnih službenika i namještenika i uradila dva Poslovnika o radu etičkih komisija. U izvještaju MUP-a je navedeno da je većina jedinica lokalne samouprave formirala etičke komisije za sprovođenje etičkih kodeksa. Skupštine Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje, opštine Andrijevica, Berane, Danilovgrad, Herceg Novi, Kolašin, Pljevlja i Tivat su donijele Odluke o Etičkoj komisiji za izabrane predstavnike i funkcionere i Odluku o Etičkoj komisiji za lokalne službenike i namještenike. U toku 2011. planira se raspisivanje javnog poziva za imenovanje i izbor članova Etičkih komisija. Opština Kotor i Nikšić formirale su Etičke komisije, po osnovu Etičkog kodeksa izabranih predstavnika i funkcionera i Etičkog kodeksa za lokalne službenike i namještenike. Opštine Plav, Mojkovac i Plužine nijesu dostavile izvještaje o realizaciji ove mjere

CILJ 70: Transparentnost u procesu planiranja, donošenja akata i njihovom sprovođenju, uz poštovanje principa participativnosti, **Mjera 158:** Organizovanje javnih rasprava i okruglih stolova za nacрте zakona i opštinske akate **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, MUP je izvjestio da nije bilo javnih rasprava i okruglih stolova za nacрте zakona. Informacije o broju javnih rasprava i okruglih sporova nijesu dostavile Glavni grad Podgorica, opštine Berane, Nikšić, Plužine, Tivat i Danilovgrad. Prijestonica Cetinje, opština Andrijevisa, su održale dvije javne rasprave (povodom usvajanja Budžeta i povodom izmjene i dopune Statuta), opština Plav, odnosno Mojkovac takođe dvije (povodom izmjene i dopune Statuta i pravilnika, odnosno Statut i Prostorni plan), dok su u opštinama HNovi i Pljevlja organizovane javne rasprave za sve nacрте odluka koje je razmatrala Skupština. Za svaku Odluku koju je usvojila SO Kolašin, sprovedena je javna rasprava (36 održanih javnih rasprava). Opština Kotor nije dostavila izvjestaj o realizaciji ove mjere; **Mjera 159:** Sprovođenje obuka za pisanje projektnih zadataka **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, MUP je izvjestio da se u lokalnim samoupravama, u saradnji sa ZOCC i CRNVO, organizuju obuke za pisanje projektnih zadataka. Tako je u Opštini Andrijevisa održana trodnevna obuka za pisanje projektnih zadataka i 2 obuke za implementaciju odobrenih projekata. Dva prijavljena projekata su odobrena. Predstavnici Glavnog grada Podgorice prošli su niz obuka za pisanje projekata po IPA metodologiji i obuke za korišćenje IPA II poluge-prekogranična saradnja. U Opštini Berane funkcioniše Tim za pisanje projekata opštine čiji su zaposleni bili su učesnici na seminarima na temu korišćenja instrumenata za predpristupnu podršku IPA Fondova. Odobrena su dva Projekta. U Prijestonici Cetinje četiri lica su išla na obuku za pisanje IPA projekata, konkurisalo se kod EU sa jednim projektom i odbijen je. Pet lica je išlo na obuku u okviru TO, koja je konkurisala sa jednim projektom kod MK koji je odobren. Jedno lice iz Kancelarije za prevenciju narkomanije je išlo na obuku pod organizacijom IOM-a, konkurisali su sa projektom koji je odobren. Opština Danilovgrad je formirala Tim za upravljanje projekatima kojeg čini pet službenika, koji su bili na više obuka i seminara iz oblasti pisanja projekata. U saradnji sa EBRD, obezbijedena su sredstva za realizaciju jednog projekta, kao i Delegacijom EU u Crnoj Gori za realizaciju drugog projekta. Službenici Opštine HNovi su prošli obuke u organizaciji ZOCC. U Opštini Plav su održane dvije obuke. Za službenike Opštine Kolašin organizovane su dvije obuke. Nema odobrenih projekata, prijavljena su dva u 2010. godini. Organizovano je sedam obuka za zaposlene u Opštini Pljevlja, odobrena četiri od kandidovanih osam projekata. Tim za izradu projekta za Opštinu Tivat je aplicirao za osam projekata i prošao je više obuka. Šest službenika opštine Mojkovac obučeno na ukupno devet sprovedenih obuka. U izvještajnom periodu prijavljena tri projekta. Opštine Kotor, Nikšić i Plužine nisu dostavile izvještaj o realizaciji ove mjere. U skladu sa Planom realizacije obuka ZOCC za lokalnu samoupravu maj-jul 2010, održana je obuka „Upravljanje projektima“ na temu IPA. U okviru Projekta Tehničke podrške reformi lokalne samouprave organizovane su obuke na temu pripreme EU projekata (jul 2010. godine u Kolašinu). Treningu je prisustvovalo 66 učesnika, iz 16 opština (Andrijevisa, Berane, Bijelo Polje, Cetinje, Danilovgrad, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Pljevlja, Plav, Plužine, Rožaje, Žabljak, Šavnik, Ulcinj, Herceg Novi). Pripremljena je publikacija „Raspoloživi fondovi za finansiranje opštinskih projekata“. ZOCC, MUP i UZK aplicirali su sa projektom „Implementacija nacionalne trening strategije u lokalnoj samoupravi“, koji je podržan od strane EU. Početak realizacije projekta očekuje se u drugoj polovini 2011. U saradnji sa OSCE, UZK je organizovala šestodnevnu obuku Pisanje projekata finansiranih iz EU fondova za Opštinu Mojkovac koju je pohađalo 8 polaznika tokom oktobra i novembra 2010. Iz Programa stručnog usavršavanja realizovan su seminari na temu Instrumenti za pretpristupnu pomoć IPA (novembar 2010.) i Softverski paket za upravljanje projektima MS Project (oktobar 2010); **Mjera 160:** Afirmisanje instituta „prazna stolica“ u skupštinama JLS, **Rok:** 2010–11 **Ocjena:** nije realizovano, Poslovnikom o radu Skupštine Glavnog grada Podgorice, Opštine Andrijevisa, Berane, Danilovgrad, Kolašin, Nikšić, Pljevlja, Tivtu i Plužinama utvrđen je način učešća NVO u radu lokalnog parlamenta putem instituta „Prazna stolica“. Sjednice Skupštine se javno prenose preko Lokalnog javnog servisa u Beranama, Danilovgradu, Tivtu tako da su građani upoznati sa predlozima akata koje Skupština usvaja, diskusijama, stavovima i predlozima odbornika ali i predstavnika NVO korisnika „prazne stolice“. Opštine H Novi, Kotor, Mojkovac i Plav nisu dostavile informaciju o realizaciji ove aktivnosti, dok Prijestonica Cetinje nije realizovala ovu mjeru. ZOCC je u saradnji sa OEBS-om, novembra 2010. godine u Tivtu, organizovala u cilju afirmisanja instituta „prazne stolice“ za sve JLS prezentaciju Najbolje prakse u 2009. godini Opštine Tivat „Korišćenje slobodne stolice kroz izmjenu Poslovnika o radu

Skupštine opštine“. **Preporuke: Nastaviti sa obukama službenika o načinu i postupku pisanja projekta i apliciranja i povećati broj kandidovanih projekata. Nastaviti sa afirmacijom instituta „prazna stolica“.**

CILJ 71: Stvaranje uslova i podsticanje građana civilnog i privatnog sektora da se uključe u borbu protiv korupcije na lokalnom nivou, **Mjera 161:** Unaprijediti saradnju građana i organa lokalne samouprave, **Rok:** kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, Opština Andrijevica je organizovala jedan sastanak u izvještajnom periodu (na realizaciji Programa revitalizacije planinskih katuna). Opštine Berane, Danilovgrad, Nikšić, Plužine i Tivat su razvijanjem novog Web sajta ili izradom Vodiča za građane za ostvarivanje prava na informacije i lokalnu samoupravu znatno olakšale informisanje o pojedinim procedurama, kao i mogućnost postavljanja pitanja, komentara ili prijave neregularnosti rada zaposlenih. Opština HNovi je unaprijedila saradnju sa građanima uspostavljanjem besplatnog telefona za prijavu korupcije, uspostavljanjem internet stranice, e-maila i kancelarije zadužene za eventualne prijave korupcije, Opština Kolašin kroz izrađen nacrt brošure i informatora za građane i civilni i privatni sektor. Opštine Kotor, Plav, Pljevlja i Mojkovac nisu dostavili izvještaj o realizaciji ove mjere, dok Prijestonica Cetinje nije realizovala ovu mjeru. U okviru projekta koji ZOCC je publikovala tri Priručnika i održala četiri regionalne radionice sa predstavnicima lokalnih uprava i NVO sektorom. **Preporuke: Unaprijediti saradnju građana i organa lokalne samouprave kroz održavanje zajedničkih sastanaka. Lokalne uprave da podstaknu građane i NVO da podnose inicijative.**

CIVILNO DRUŠTVO, MEDIJI I SPORT

Ovo poglavlje sadrži šest ciljeva (72-77) i 9 mjera. Rok za realizaciju mjere 165 je 2010, a 164 je 2011. godina. Mjera 177 se realizuju u kontinuitetu, dok je rok za realizaciju ostalih mjera 2010-2012. godina.

CILJ 72: Efikasna saradnja između državnih organa i nevladinih organizacija na planu sprovođenja antikorupcijskih aktivnosti, **Mjera 162:** Sprovođenje kampanja u cilju podsticanja većeg i efikasnijeg učešća građana u borbi protiv korupcije **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, UAI je u izvještajnom periodu realizovala tri kampanje u cilju većeg i efikasnijeg učešća građana u borbi protiv korupcije („Širom otvori oči-prijavi korupciju“, „Izbriši virus-prijavi korupciju“, zajedno sa CRNVO, i kampanja u učeničkim i studentskim domovima tokom trajanja konkursa za upis u domove). Kancelarija za saradnju sa NVO nije imala aktivnosti na realizaciji ove mjere.

CILJ 73: Transparentno finansijsko poslovanje nevladinih organizacija, **Mjera 163:** Objavljivati godišnje finansijske izvještaje NVO **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** Nije realizovano, Privredni sud-CRPS nije dostavio Izvještaj o realizaciji ove mjere; **Mjera 164:** Izmijeniti pravni okvir koji reguliše osnivanje NVO i reviziju njihovog finansijskog poslovanja, kako bi se spriječile eventualne zloupotrebe statusa NVO **Rok:** 2011 **Ocjena:** nije realizovano, MUP je pripremio Analizu propisa relevantnih za rad NVO koja će poslužiti kao osnov za novi Zakon o nevladinim organizacijama. Formirana je RG za izradu Zakona. Kancelarija za saradnju sa NVO i MF je izvjestile da je Vlada sredinom 2010. godine donijela Uredbu o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću kojom je unaprijeđeni kriterijumi za dodjelu sredstava i bolje definisati princip monitoringa odobrenih sredstava. **Preporuke: Usvojiti Zakon o nevladinim organizacijama kojim će se unaprijediti transparentnost poslovanja NVO. Realizacija ove mjere predviđena je i AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK.**

CILJ 74: Jasni kriterijumi i procedure za dodjeljivanje budžetskih sredstava nevladinim organizacijama na centralnom i lokalnom nivou, kojima se garantuju transparentnost postupka i uz obezbijedjivanje kontrole potrošnje doniranih sredstava, **Mjera 165:** Usvojiti novu uredbu o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću **Rok:** 2010 **Ocjena:** Realizovano, Uredba o kriterijuma za utvrđivanje korisnika i načina raspodjele dijela prihoda od igara je usvojena i objavljena u „Sl listu CG“, broj 44/10; **Mjera 166:** Sprovođenje Uredbe **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Realizovano, Izveštaj (informacija) o radu Komisije dostavljena MF.

CILJ 75: Razvijeno istraživačko novinarstvo i učešće medija u sprovođenju antikorupcijskih kampanja, **Mjera 167:** Edukacija medija o korupciji i organizovanom kriminalu, i istraživačkom novinarstvu **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Nije realizovano, Institut za medije nije imao aktivnosti. Od aprila 2009, MANS sprovodi projekat sa ciljem unaprijeđenja kvaliteta izvještavanja medija o problemu korupcije i organizovanog kriminala. Do maja 2010. publikovano je 10 istraživačkih priča u saradnji sa „Vijesti“, „Dan“ i „MONITOR“, kao i na sajtu www.podlupom.info. **Preporuka:** Intezivirati edukacije medija o korupciji.

CILJ 76: Potpuna sloboda objektivnog izvještavanja o slučajevima korupcije, uz poštovanje propisa i kodeksa novinarske etike, **Mjera 168:** Izveštaj o primjeni Kodeksa novinarske etike **Rok:** Kontinuirano, **Ocjena:** Nije realizovano, Novinarsko samoregulatorno tijelo je izvijestilo da mjera nije realizovana; **Mjera 169:** Unaprijediti saradnju državnih organa sa medijima i protok informacija kako bi se otvorenim i transparentnim odnosom državnih organa pomoglo objektivnijem informisanju javnosti **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, PR služba ME je pravovremeno informisala javnost o svim aktivnostima Ministarstva. U organizaciji MUPŽS održano je oko 30 konferencija za novinare i objavljeno je oko 120 saopštenja za javnost. U cilju transparentnosti rada, otpočelo sa pripremom i distribucijom Informativnog biltena. UP svakodnevno javnost informiše, putem saopštenja, o najznačajnijim aktivnostima Uprave, uključujući i slučajeve korupcije. U toku prošle godine mediji su objavili 351 informaciju o UC. U trajanju od 228,01 minuta TV stanice objavile su 114 informacija, dok su štampani mediji objavili 273 informacije. Takođe, organizovane su i 4 konferencije. Predstavnici PU su imali ukupno 46 medijska nastupa. Održane su 5 press konferencije i dato je 192 saopštenja za javnost. UAI je mjesečno realizovala jednu tematsku televizijsku i dvije radio emisije u kojima su predstavnici UAI, drugih državnih organa i NVO informisali javnost o antikorupcijskim aktivnostima u Crnoj Gori. Internet stranica UAI imala je 7.651 posjetu. U štampanim, elektronskim i on line medijima objavljeno je 321 tekst, prilog ili emisija o UAI. Institut za medije: Nisu imali aktivnosti (usmeno obavijestili).

CILJ 77: Intezivirati proces učešća građana i ostalih zainteresovanih u javnim raspravama o zakonskim projektima, **Mjera 170:** Organizovanje javnih rasprava i okruglih stolova za nacрте zakona **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, ME organizovalo javne rasprave povodom nacрта Zakona o autorskim i srodnim pravima, Zakona o stečaju i Zakona o regionalnom razvoju; MORiT u pripremi nacрта Zakona o komunalnim djelatnostima (oktobra, novembra i decembra 2010). Mnoge od primjedbi iznesenih na ovim raspravama uvrštene su u tekst Nacрта zakona koji je upućen Vladi CG na utvrđivanje, dok će se javne rasprave održati početkom 2011; MSiP je, novembra 2010. održao javnu raspravu o Nacrtu zakona o zaštiti mora od zagađivanja sa plovniх objekata.

III. PREVENCIJA KORUPCIJE U ORGANIMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U POLICIJI

Ovo poglavlje sadrži pet ciljeva (78-82) i 10 mjera. Rok za realizaciju mjera 171-174 je 2010-11, ostale mjere realizuju se u kontinuitetu.

CILJ 78: Unaprijeđen normativni okvir u cilju poboljšanja policijskog rada i djelovanja na suzbijanju korupcije, **Mjera 171:** Usvajanje Zakona o policiji i odgovarajućih podzakonskih akata **Rok:** 2010-11 **Ocjena:** Nije realizovano, MRG za izradu novog Zakona o unutrašnjim poslovima u kojoj su predstavnici UP, dostavila je radnu verziju Zakona MUP-u. Nakon donošenja ovog Zakona pristupiće se izradi podzakonskih akata za njegovu primjenu. Realizacija ove mjere predviđena je i AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK; **Mjera 172:** Usvojiti izmjene i dopune pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta **Rok:** 2010-11 **Ocjena:** Djelimično realizovano, UP je pripremila Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Prema Programu rada Vlade realizacija ove mjere je predviđena za I kvartal 2011. godine; **Mjera 173:** Donošenje podzakonskih akata u skladu sa Zakonom o graničnoj kontroli **Rok:** 2010-11 **Ocjena:** Djelimično realizovano, MUP je Sekretarijatu za zakonodavstvo uputio nacrt 9 podzakonskih akata na davanje saglasnosti. UP je donijela Uredbu o standardima i uslovima koje mora ispunjavati GP. Vladi CG su upućeni nacrti 9 pravilnika vezana sa Zakonom o graničnoj kontroli; **Mjera 174:** Izrada Strategije razvoja i funkcionisanja policije za period 2011-13. **Rok:** 2010-11 **Ocjena:** Realizovano, MUP je, decembra 2010. usvojio Strategiju razvoja i funkcionisanja policije za period 2011-13. Za II kvartal 2011. je planirana izrada AP za njeno sprovođenje. **Preporuka:** MUP da pripremi novi Zakon o unutrašnjim poslovima kako bi se usvojili i podzakonski akti za njegovu primjenu, što sve treba da doprinese efikasnijem suzbijanju korupcije.

CILJ 79: Unaprijeđeni administrativni, tehnički i materijalni kapaciteti sektora koji se bave suzbijanjem korupcije, **Mjera 175:** Povećati broj izvršilaca koje se bave poslovima suzbijanja krivičnih djela korupcije **Rok:** 2010-12 **Ocjena:** Nije realizovano, Izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji UP povećaće se broj službenika (za 18) angažovanih u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. Angažovaće se dodatni broj službenika linije rada privrednog kriminaliteta čiji će prioritet u radu biti borba protiv korupcije; **Mjera 176:** Utvrditi potrebu i nabaviti potrebnu opremu za unapređenje rada Sektora **Rok:** 2010-11 **Ocjena:** Djelimično realizovano, Realizovana nabavka tehničke opreme za sprovođenje istraga i primjenu mjera tajnog nadzora. Obezbeđena sredstva za nabavku IT opreme. Urađen je pregled opreme koju je potrebno nabaviti u 2011, a koja će doprinjeti poboljšanju efikasnosti rada UP.

CILJ 80: Stalna specijalizacija kadrova zaduženih za borbu protiv korupcije, **Mjera 177:** Sprovođenje obuka: Osnovne obuke za suzbijanje korupcije i Specijalističke obuke za suzbijanje korupcije **Rok:** Kontinuirano **Ocjena:** Djelimično realizovano, UP je realizovala 7 seminara za oblast suzbijanja korupcije kome je prisustvovalo 22 pripadnika UP. Policijska akademija nije dostavila izvještaj o realizaciji ove mjere.

CILJ 81: Intenzivna primjena preventivnih mjera i kontrolnih mehanizama za sprečavanje korupcije u policiji, **Mjera 178:** Primjena etičkog kodeksa u cilju eliminisanja uslova za koruptivno ponašanje u policiji **Rok:** 2010-11 **Ocjena:** Djelimično realizovano, Jačanje svijesti kod službenika o obavezi primjene odredbi Etičkog kodeksa i eliminisanju uslova za koruptivno ponašanje ostvaruje se kroz objavljivanje Etičkog kodeksa na web sajtu UP i distribuiranje službenicima primjerka Kodeksa. U cilju primjene odredbi Kodeksa, održano je, u saradnji sa službenicima Odjeljenja za unutrašnju kontrolu, 8 sastanaka

u PJ UP. Etički odbor redovno održava radne sastanke na kojima se razmatraju predmeti koji se odnose na povrede Kodeksa policijske etike od strane službenika UP i izrađuje analize primjene Kodeksa, **Preporuka: Izraditi Godišnju analizu o primjeni Etičkog kodeksa. Dostavljati informaciju o broju disciplinskih postupaka zbog povrede Etičkog kodeksa; Mjera 179:** Sprovođenje kontrole rada policije **Rok:** 2010-12 **Ocjena:** Djelimično realizovano, Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije je, u 2010. izvršilo kontrole zakonitosti vršenja policijskih poslova i primjene policijskih ovlaštenja po 95 podnijetih pritužbi građana na postupanje službenika UP. Nakon sprovedenog postupka 14 pritužbi je ocijenjeno kao osnovano, a 81 pritužba kao neosnovana. Osim provjera vršenih po osnovu pritužbi građana službenici Odjeljenja su izvršili 22 provjere zakonitosti postupanja službenika policije na osnovu operativnih i drugih saznanja o mogućim nepravilnostima i nezakonitostima u radu, od kojih su za 7 konstatovani propusti ili nezakonitosti u postupanju službenika UP.

CILJ 82: Promovisanje prijavljivanja korupcije i podsticanje aktivnog učešća građana u borbi protiv korupcije, **Mjera 180:** Sprovoditi stalne kampanje o načinu prijavljivanja korupcije i mjerama za zaštitu građana koji prijavljuju korupciju **Rok:** 2010-12 **Ocjena:** nije realizovano, Službenici UP su kroz gostovanja i intervju u medijima, promovisali način prijavljivanja korupcije i mjere za zaštitu građana koji korupciju prijavljuju. Preko internet stranice UP građani se mogu informisati o načinu prijavljivanja korupcije, **Preporuka: U cilju upoznavanja građana sa načinom prijavljivanja korupcije i mjerama za zaštitu građana koji prijavljuju korupciju početi sprovoditi kampanje kroz izradu i distribuiranje propagandnog materijala.**

PREVENTIVNI MEHANIZMI ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE U PRAVOSUDNIM ORGANIMA

Ovo poglavlje ima 5 ciljeva i 14 mjera. Rok za realizaciju 4 mjere je 2010. Tri mjere se realizuju u 2011, 3 mjere u 2012, a 4 mjere se realizuju u kontinuitetu.

CILJ 83: Povećano povjerenje građana u rad nosilaca pravosudne funkcije; **Mjera 181:** U Sudskom savjetu, Tužilačkom savjetu, Državnom tužilaštvu i sudovima angažovati osobe zadužene za odnose sa javnošću i obezbijediti adekvatnu obuku. **Rok:** IV Q 2010, **Ocjena:** djelimično realizovana; **Mjera 182:** Polugodišnje održavati konferencije za štampu predsjednika Sudskog savjeta i predsjednika Tužilačkog savjeta. **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano; **Mjera 183:** Najmanje dva puta godišnje objavljivati Bilten Vrhovnog suda. **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano; **Mjera 184:** Na web sajtu Vrhovnog, Upravnog Apelacionog i Viših sudova (drugostepenih vijeća) objavljivati sve odluke, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano i **Mjera 185:** U sudovima i tužilaštvima organizovati "Otvorena vrata". **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. U Vrhovnom sudu u višim sudovima u Bijelom Polju i Podgorici, zadužene su osobe za odnose sa javnošću koje su prošle obuku po programu i organizaciji OEBS-a, a osoba zadužena za odnose sa javnošću Vrhovnog suda je ovlaštena da daje saopštenja i za Apelacioni sud. Za odnose sa javnošću u državnom tužilaštvu i Tužilačkom savjetu izabran je zamjenik Vrhovnog državnog tužioca. Obuku za odnose sa javnošću završili su jedan zamjenik i jedan saradnik u Osnovnom državnom tužilaštvu. VS je održao dvije konferencije za štampu, organizovao dvije akcije "Otvorena vrata", izdao jedan bilten i brošuru, a u pripremi je izdavanje drugog biltena. VDT je održao jednu Konferenciju za štampu sa predsjednikom Tužilačkog savjeta. Na WEB stranici Vrhovnog, Apelacionog i Viših sudova objavljuju se karakteristične odluke radi ujednačavanja sudske prakse i pomoć nižim sudovima u odlučivanju, a na internet stranici Upravnog suda objavljuju se sve odluke toga suda. **Preporuke: U cilju povećanja povjerenja građana u rad nosilaca pravosudne funkcije potrebno je kontinuirano obavještavati javnost o uspješno završenim presudama iz oblasti korupcije i organizovanog kriminala (mjere: 182, 183, 185). Kadrovski unaprijediti sudsku i tužilačku organizaciju, tako da na svim njenim nivoima bude zaposlena osoba/tim koji će se baviti odnosima sa javnošću (organizovati konferencije za štampu, pripremati biltene, ažurirati sajt, itd.), mjera 181.**

CILJ 84: Dalje jačanje kontrolne funkcije rada nosilaca pravosudne funkcije, **Mjera 186:** Svaki 6 mjeseci izvršiti kontrolu rada sudija od strane Komisije neposredno višeg suda, odnosno rada državnih tužilaca od strane neposredno višeg tužilaštva, **Rok:** IV Q 2010, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 187:** Početkom svake godine izvršiti kontrolu rada svih sudija, odnosno tužilaca od strane Komisije formirane od strane Sudskog, odnosno Tužilačkog savjeta, **Rok:** IV Q 2010, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 188:** Izvršiti analizu propisa o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca i u skladu sa usvojenom analizom inicirati izmjenu propisa, **Rok:** kraj 2012. **Ocjena:** djelimično realizovano. VS i Sudski savjet je izvršio kontrolu svih sudova i pojedinačnog rada sudija. Urađena je radna verzija Zakona o sudovima i Sudskom savjetu, oko detaljnijeg opisa prekršaja koji su osnov disciplinske odgovornosti nosilaca sudske funkcije, međutim u cilju sinhronizacije aktivnosti sa AP Vlade CG radi ispunjenja sedam preporuka odloženo je vrijeme javnog prezentiranja radi usaglašavanja sa predlogom Ministarstva pravde kao resornim ministarstvom. VDT je izvršilo dvije tromjesečne kontrole rada osnovnih i viših državnih tužilaštava kroz detaljne statističke izvještaje o radu i pojedinačnom radu zamjenika, i date preporuke za dalji rad. **Preporuka:** U cilju daljeg jačanja kontrolne funkcije rada nosilaca pravosudne funkcije potrebno je nastaviti sprovođenje polugodišnjih i godišnjih kontrola (mjere 186 i 187). Takođe, potrebno je fokusirati rezultate kontrola na antikorupcijske mjere, a i s tim u vezi, ubrzati rad na izmjeni relevantnih propisa vezanih za disciplinsku odgovornost (mjera 188) naročito u vezi sa preporukama EK za početak pregovora o članstvu.

CILJ 85: Efikasnija kontrola primjene etičkih kodeksa nosilaca pravosudne funkcije. **Mjera 189:** Izvršiti analizu primjene etičkih kodeksa nosilaca pravosudne funkcije **Rok:** I kvartal 2011. godine **Ocjena:** realizovano. Sačinjena analiza primjene etičkih kodeksa od strane Vrhovnog suda i VDT.

CILJ 86: Ojačani administrativni, tehnički i materijalni kapaciteti nosilaca pravosudne funkcije i pravosudne administracije. **Mjera 190:** Normativno urediti i uspostaviti centralnu bazu podataka o izboru, ocjenjivanju, disciplinskom kažnjavanju i napredovanju nosilaca pravosudne funkcije, **Rok:** rok IV kvartal 2010, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 191:** Uspostaviti transparentne procedure za izradu programa sprovođenja edukacija i odabira predavača. **Rok:** 2011. god., **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 192:** Na web sajtu Vrhovnog suda CG, odnosno Državnog tužilaštva objaviti prevod karakterističnih odluka Suda za ljudska prava u Strazburu, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 193:** Obezbijediti sudijama adekvatne i tehnički opremljene kancelarije **Rok:** 2012. god., **Ocjena:** djelimično realizovano. VDT je uspostavilo bazu podataka o izboru, ocjenjivanju, disciplinskom kažnjavanju i napredovanju tužilaca u Tužilačkom savjetu. CENPF donosi Godišnji program edukacije i razrađuje ga na polugodišnjem planu. U okviru Godišnjeg programa edukacije utvrđuje se i je broj predavača po različitim pravnim oblastima tj. za svaki pojedini program u okviru Godišnjeg programa. Oglas za prijavljivanje lica koji smatraju da mogu biti angažovani u radu Centra kao predavači, nalazi se na web-strani Centra. Svi programi Centra i polugodišnji planovi rada, mogu se dobiti na zahtjev upućen kancelariji Centra ili se mogu naći na web-stranici Centra (www.coscg.org). Na internet stranici Vrhovnog suda nalaze se prevodi odluka Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu koje su karakteristične, kao i one koje su preporučene od strane Zaštitnika i pravnog zastupnika interesa države Crne Gore pred sudom u Strazburu. Preduzete su mjere radi potpune rekonstrukcije i tehnike modernizacije sudnice specijalizovanog odeljenja Višeg suda u Podgorici i izvršena je rekonstrukcija i poboljšanje radnih uslova u kancelarijama svih sudija Višeg suda i predsjednika toga suda. Urađena je projektna dokumentacija za rekonstrukciju i modernizaciju velike sudnice u Osnovnom sudu u Podgorici, kao i potpuna rekonstrukcija zgrade Višeg i Osnovnog suda u Bijelom Polju gdje će se posebno tehnički modernizovati i opremiti tri sudnice, čime bi se ubrzale sudske procedure. **Preporuke:** Potrebno je uspostaviti centralnu bazu podataka o izboru, ocjenjivanju, disciplinskom kažnjavanju i napredovanju sudija u Sudskom savjetu (mjera 190). Raditi na daljem unaprjeđenju transparentnosti kriterijuma za izradu Programa edukacija nosilaca pravosudne funkcije i odabira predavača (mjera 191). Takođe, radi ispunjenja navedenog cilja potrebno je karakteristične odluke Suda za ljudska prava u

Strazburu objavljivati i na internet stranici VDT-a (mjera 192) i nastaviti sa obezbjeđivanjem adekvatnih i tehnički osavremenjenih uslova rada (mjera 193).

CILJ 87: Puna primjena PRIS-a. **Mjera 194:** Korišćenje PRIS-a u svakodnevnom radu od strane nosilaca pravosudne funkcije i zaposlenih u sudu i Državnom tužilaštvu **Rok:** 012. godina **Ocjena:** djelimično realizovano. Trenutno je u sistemu evidentirano 560.302 predmeta u sudovima i 41.390 predmeta u tužilaštvima, 709.296 sudskih akata i 55.001 tužilačkih akata, 172.346 sudskih odluka, 586.117 fizičkih i pravnih lica u predmetima, 621 aktivni lični list lica na izdržavanju zatvorske kazne, 2687 pasivnih ličnih listova, 2620 otpusta sa izdržavanja zatvorske kazne itd. **Preporuka: Puno korišćenje PRIS-a u svakodnevnom radu, radi povećanja transparentnosti i smanjenja rizika od korupcije u radu pravosuđa (mjera 194).**

KRIVIČNO GONJENJE I ODUZIMANJE NEZAKONITO STEČENE IMOVINE

Ovo poglavlje ima 3 cilja i u okviru njih 6 mjera. Rok za realizaciju 2 mjere je 2011, a 4 mjere se realizuju u kontinuitetu

CILJ 88: Specijalizacija policije, državnih tužilaca i sudija u pogledu novih rješenja ZKP, u skladu sa planom implementacije, **Mjera 195:** U cjelosti realizovati Plan implementacije Zakonika o krivičnom postupku, **Rok:** kontinuirano do 1. septembra.2011. **Ocjena:** djelimično realizovano. CENPF u saradnji sa UNDP, kancelarija u CG, organizovao je skup na temu "Primjena novog ZKP-a, izmjene i dopune KZ-a i izazovi u praksi", septembar 2010. godine; u saradnji sa UNDP, OEBS, Ambasdom SAD u Podgorici i UZK organizovan je seminar na temu "Finansijske istrage, iskustva Italije" - Istrage koruptivnih krivičnih djela i povezanih pitanja, kao dio Programa obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije (u svjetlu novog ZKP). Centar je u saradnji sa CEDEM-om, AIRE Centrom iz Londona, Ambasdom SAD u Podgorici, organizovao seminar na temu: "Novi crnogorski ZKP i EK o ljudskim pravima – zakonodavstvo i praksa – sa akcentom na fazu istrage, prezumciju nevinosti i medije". Takođe, organizovana je promocija Priručnika za praktičnu primjenu ZKP-a. Organizovan je i okrugli sto na temu: "Primjena novog ZKP-a, izmjene i dopune KZ-a i izazovi u praksi". Održana je promocija Komentara Krivičnog zakonika CG. PA je u periodu od marta do jula 2010. realizovala 17 kurseva na temu "Primjena ZKP-a" na kojima je učestvovalo 346 pripadnika Uprave policije. **Preporuke: Nastaviti sa obukama i aktivnostima, kako bi se Plan implementacije ZKP-a u potpunosti realizovao.**

CILJ 89: Efikasnost u krivičnom gonjenju i oduzimanju nezakonito stečene imovine, **Mjera 196:** Sveobuhvatna obuka i izrada nastavnih planova i programa za sve ključne organe koji se bave finansijskim istragama, otkrivanjem, zamrzavanjem, konfiskacijom i upravljanjem imovine stečene krivičnim djelima, **Rok:** 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 197:** Sprovođenje finansijskih istraga od strane državnih organa zaduženih za otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnih djela, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 198:** Oduzimanje imovine stečene krivičnim djelima u krivičnom postupku, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. CENPF: vidjeti mjeru 195; PA je organizovala 2 seminara na temu "Finansijske istrage", prvi seminar realizovan je za 10 polaznika – sedam polaznika UP, jedan polaznik iz USPNT i dva polaznika iz Tužilaštva, drugi seminar je realizovan za 10 polaznika – osam polaznika iz UP i dva polaznika iz Tužilaštva. UP je u izvještajnom periodu inicirala prema nadležnim tužiocima sprovođenje 7 finansijskih istraga protiv 21 lica. U VDT-u sprovode se dvije finansijske istrage. U okviru jedne finansijske istrage blokirana - „zamrznuta“ su novčana sredstva na računima fizičkih i pravnih lica u iznosu od 876.403,60 EUR i 55.054,67USD. **Preporuke: Izraditi nastavne planove i programe (mjera 196) za organe koji se bave finansijskim istragama, te intenzivirati obuke u ovoj oblasti kako bi se efikasno sprovodile finansijske istrage. Novi ZKP i KZ od nedavno se primjenjuju, te stoga konkretnije rezultate moguće je očekivati u narednom izvještajnom periodu (mjere: 197 i 198).**

CILJ 90: Procjena efekata sprovođenja odredbi o proširenoj konfiskaciji nezakonito stečene imovine, **Mjera 199:** Sprovođenje finansijskih istraga radi proširenog oduzimanja nezakonito stečene imovine od strane državnih organa zaduženih za otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnih djela, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 200:** Trajno oduzimanje (konfiskacija) imovine čije zakonito porijeklo nije dokazano u postupku za prošireno oduzimanje, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. UP učestvuje u sprovođenju jedne finansijske istrage radi proširenog oduzimanja nezakonito stečene imovine po zahtjevu VDT – SDT, VDT sprovodi dvije finansijske istrage, radi proširenog oduzimanja nezakonito stečene imovine. **Komentar:** Novi ZKP i KZ od nedavno se primjenjuju, te stoga konkretnije rezultate moguće je očekivati u narednom izvještajnom periodu.

KOORDINACIJA I RAZMJENA PODATAKA

Ovo poglavlje ima 3 cilja i 9 mjera. Rok za realizaciju 3 mjere je 2010–12.), 3 mjere se realizuju u 2011., a 3 mjere se realizuju u kontinuitetu.

CILJ 91: Efikasna saradnja i razmjena podataka između tužilaštva, UP, UC, Poreske uprave i Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, **Mjera 201:** Uspostaviti sistem za obavezno dostavljanje statističkih podataka o prijavama korupcije i daljim postupcima UAI, **Rok:** 2010–12., **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 202:** Razviti odgovarajući informacioni sistem za dostavljanje podataka o prijavama korupcije UAI, **Rok:** I kvartal 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 203:** Razmotriti revidiranje postojećih sporazuma o saradnji između institucija, **Rok:** nije definisan, **Ocjena:** djelimično realizovano.

UAI je utvrdila listu organa koji će dostavljati informacije po prijavama korupcije, Obrazac za dostavljanje informacija o prijavama korupcije i započeto je dostavljanje prijava korupcije od drugih organa prema UAI. U toku je razvoj informacionog sistema koji treba da podrži proces prijema i obrade pojedinačnih izvještaja za izvještavanje po AP, kao i proces izvještavanja po prijavama korupcije. Aktiviranje ovog informacionog sistema predviđeno je za kraj februara 2011, što odgovara roku definisanom u AP (I Q 2011. godine). UAI je zaključila sporazume o saradnji sa UP i DJN. Uprava carina ima potpisane sporazume o saradnji sa USP NFT, UP, Monstatom. Takođe Uprava carina ima potpisan Sporazum o saradnji u integrisanom upravljanju granicom sa MUP, UP, Veterinarskom upravom i Fitosanitarnom upravom. VDT, UP, PU, USP NFT i UC su zaključili Sporazum o formiranju Zajedničkog istražnog tima koji će postupati u slučajevima organizovanog kriminala i najtežih oblika koruptivnih krivičnih djela. Uprava carina je potpisala Sporazum o saradnji sa PU. **Preporuke:** Da bi ova mjera bila u potpunosti realizovana potrebno je da svi organi sa otvorenim telefonskim linijama za prijavu korupcije redovno i koordinirano dostavljaju informacije po prijavama korupcije i daljim postupcima u istovjetnoj formi tj. utvrđenom Obrascu kroz informacioni sistem (mjere 201 i 202). Takođe, unaprijediti i formalizovati saradnju organa kada su u pitanju aktivnosti na planu borbe protiv korupcije.

CILJ 92: Prikupljanje, obrada i analiza statističkih podataka o prijavama korupcije i daljim postupcima u cilju unaprjeđenja borbe protiv korupcije i informisanja javnosti, **Mjera 204:** Obezbijediti analitičku obradu podataka o prijavama korupcije u redovnim intervalima, **Rok:** II Q 2011, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 205:** Analiza o prijavama korupcije koje su indikator osjetljivih oblasti i njihova upotreba prilikom kreiranja antikorupcijskih politika, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 206:** Informisati opštu i stručnu javnost, o aktivnostima koje su preduzete u vezi sa praćenjem prijava korupcije, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** djelimično realizovano. Preduslov za realizaciju mjera 204 i 205 je realizacija mjere 201. UAI je u izvještajnom periodu obavijestila javnost o broju i toku prijava o sumji u postojanje korupcije kroz specijalne emisije, i to 2 emisije (TV Atlas i Radio CG) i 2 intervjua (CDM i „Dan“), što predstavlja redovnu aktivnost UAI-a. Takođe, UAI je upoznala opštu i stručnu javnost o rezultatima istraživanja o funkcionisanju i

integritetu državnih organa sa preporukama na Press konferenciji, a brojnim organima i Radnim grupama istraživanje je dostavljeno radi korišćenja preporuka.

CILJ 93: Službenici različitih organa koji primaju i evidentiraju prijave korupcije obučeni za primanje prijava, **Mjera 207:** Sprovoditi obuke za službenike policije na centralnom i nivou područnih jedinica koji primaju prijave o korupciji, **Rok:** 2010 – 2012., **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 208:** Sprovoditi obuke za službenike UAI, UP, UC i DJN koji primaju prijave o korupciji, **Rok:** 2010 – 2012., **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 209:** Utvrditi standardizovani obrazac za primanje prijava korupcije, koji treba da koriste svi organi koji imaju otvorenu telefonsku liniju za prijavu korupcije, **Rok:** I kvartal 2011., **Ocjena:** realizovano. UP je realizovala tri seminara na teme: «Primanje i procesuiranje prijava i zaštita lica koja prijavljuju korupciju», «Vladavina prava i antikorupcija u državnoj upravi» i «Napredna obuka o istrazi koruptivnih krivičnih djela i povezanih pitanja» za ukupno 5 službenika. UAI je utvrdila Obrazac za dostavljanje informacija o podnijetim prijavama korupcije koji će biti integrisan u softversko rješenje koje se priprema. **Preporuke: Potrebno je povećati broj obuka tako da osim na centralnom nivou obuke budu sprovedene i na nivou područnih jedinica UP (mjera 207). Potrebno je povećati broj obuka za lica koja su zadužena za primanje prijava korupcije u svim organima koji posjeduju otvorene telefonske linije (mjera 208). Potrebno je uvrditi obavezu za organe koji imaju telefonske linije za korišćenje pomenutog softverskog rješenja i sprovesti obuku kada sistem bude uspostavljen, kako bi se ovaj sistem koristio kao standardni način izvještavanja (mjera 209).**

MEĐUNARODNA SARADNJA

Ovo poglavlje ima 1 cilj i 9 mjera. Rok za realizaciju jedne mjere je 2010, 6 mjera se realizuju u 2011, dok se 2 mjere realizuju u kontinuitetu.

CILJ 94: Unaprijeđenje međunarodne i regionalne saradnje u suzbijanju korupcije, **Mjera 210:** Potpisivanje međunarodnih ugovora i sporazuma: sa zemljama EU, sa trećim zemljama, sa međunarodnim organizacijama; **Rok:** nije dospio - 2011. **Ocjena:** realizovano; **Mjera 211:** Potpisivanje operativnog sporazuma o saradnji sa Europolom, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 212:** Uspostavljanje efikasne Jedinice za koordinaciju međun. policijske saradnje, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 213:** Uspostavljanje internih radnih procedura, **Rok:** 2011, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 214:** Obezbjedenje zaštite podataka u radu organizacione jedinice za međunarodnu policijsku saradnju, **Rok:** 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 215:** Obezbjedenje funkcionalnog radnog prostora, **Rok:** 2011, **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 216:** Izvještavanje o rezultatima međunarodne saradnje u borbi protiv korupcije, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano; **Mjera 217:** Izrada godišnjih planova za potpisivanje bilateralnih sporazuma o saradnji sa srodnim institucijama, **Rok:** do kraja IV kvartala 2010., **Ocjena:** djelimično realizovano; **Mjera 218:** Analiza efekata primjene međunarodnih ugovora i sporazuma: sa zemljama u okruženju, sa zemljama EU i Međunarodnim organizacijama, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano. VS ima sklopljen ugovor o uzajamnoj pomoći i saradnji sa Vrhovnim sudom Ruske federacije, a ima utvrđene vidove saradnje i pomoći sa Vrhovnim sudom Hrvatske, Republike Srpske, Vrhovnim sudom Srbije, Vrhovnim sudom Makedonije, sudom Federacije BiH, Vrhovnim sudom Albanije, Vrhovnim sudom Kosova. VDT ima potpisan Memorandum o saradnji sa Nacionalnom direkcijom za borbu protiv mafije Republike Italije, potpisan izmijenjeni Memorandum o razumijevanju u okviru PROSECO Projekta, sporazum sa Generalnim tužilaštvom Ruske federacije. Ministarstvo pravde ima potpisan Ugovor sa Republikom Srbijom o izmjenama i dopunama Ugovora o izručenju, Ugovor sa Republikom Hrvatske o izručenju, Ugovor sa BiH o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, kao i Ugovor o međusobnom izvršavanju presuda u krivičnim stvarima. MUP ima potpisan Sporazum sa Vladom Malte u oblasti borbe protiv nelegalne trgovine narkoticima, organizovanog kriminala i međunarodnog terorizma. Uprava policije je potpisala Sporazum o policijskoj saradnji između Vlade Kraljevine Belgije i Vlade CG, potpisan je partnerski ugovor sa Saveznom kriminalističkom policijom Njemačke za jačanje kapaciteta

UP u okviru Projekta IPA 2009. U okviru MARRI inicijative potpisan je Memorandum o razumijevanju o održivosti uspostavljene saradnje jedinica granične policije na međunarodnim aerodromskim graničnim prelazima u zemljama članicama. Uprava carina ostvaruje saradnju sa carinskim službama zemalja EU u skladu sa Protokolom 6 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica s jedne strane i Republike Crne Gore s druge strane (SSP). Odredbe Protokola imaju prvenstvo nad odredbama svakog bilateralnog sporazuma o uzajamnoj pomoći. UC je potpisala Protokol o elektronskoj razmjeni podataka sa Republikom Albanijom (SEED), Sporazum sa Vladom Republike Srbije o carinskoj saradnji i uzajamnoj pomoći, te Sporazum sa Vladom Kosova o uzajamnoj pomoći o carinskim pitanjima. USPNFT je potpisala Sporazum sa FOS Moldavije, San Marina i Izraela. Takođe, inovirala je Sporazum o razmjeni finansijsko obavještajnih podataka sa Ruskom Federacijom, koji se odnosi na sprječavanje finansiranja terorizma. U UP u toku su aktivnosti na usvajanju izmijenjenog Pravilnika o organizaciji radnih mjesta, kojim je predviđena reorganizacija NCB Interpol-a i formiranje Odsjeka za međunarodnu policijsku saradnju. U toku su aktivnosti na izradi internih radnih procedura. Uspostavljena je bezbjednosna zona 2, sa zaštitnim karakteristikama (kontrola pristupa, vido nadzor, fizička zaštita). U toku su aktivnosti na obezbjeđenju adekvatnih kasa za čuvanje tajnih podataka i pribavljanje dozvola za službenike NCB Interpol-a za pristup tajnim podacima. Obezbijeđen funkcionalni radni prostor za potrebe NCB interpol-a. Međutim, još uvijek nije obezbijeđeno proširenje, sa aspekta uspostavljanja Europol-ove kancelarije i SIRENE Biroa. UP je sačinila dva izvještaja o rezultatima međunarodne saradnje. UC u okviru Poslovne strategije ima plan potpisivanja sporazuma. VDT je sačinio analizu efekata primjene međunarodnih ugovora i sporazuma, pa su u saradnji sa zemljama u okruženju i EU, Srbijom, Hrvatskom, Rusijom, BiH i Italijom formirani predmeti u Odjeljenju za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina. MP kontinuirano vrši praćenje primjene međunarodnih ugovora i sporazuma kroz statistiku (izvještaj o broju predmeta međunarodne pravne pomoći). **Preporuke: Neophodno je intenzivirati međunarodnu saradnju, realizacijom postojećih, a naročito potpisivanjem novih sporazuma shodno godišnjim planovima organa i sprovoditi redovnu analizu efekata njihove primjene (mjere: 210, 216, 217 i 218). Intenzivirati aktivnosti na potpisivanju operativnog sporazuma sa EUROPOL-om (mjera 211). Unaprijediti kapacitete UP radi efikasne međunarodne saradnje u suzbijanju korupcije (mjere: 212, 213, 214 i 215).**

IV. ORGANIZOVANI KRIMINAL

ANALIZA STANJA

Ovo poglavlje ima 2 cilja i 4 mjere. Rok za realizaciju mjera 219, 220 i 221 je 2010–11, a rok za realizaciju mjere 222 je 2010–2012. godina.

CILJ 95: Obezbijeđeni preduslovi za izradu „mape“ kriminalističke scene u crnoj gori, **Mjera 219:** Analiza stanja kriminaliteta u Crnoj Gori, **Rok:** 2010-11, **Ocjena:** nije realizovano. UP je sačinila prikaz statističkih podataka o problematici kriminaliteta u 2010; **Mjera 220:** Identifikacija osjetljivih oblasti u sistemu, **Rok:** 2010-11, **Ocjena:** djelimično realizovano; Identifikovane su osjetljive oblasti – oblasti od posebnog rizika u sistemu: proces privatizacije; javne nabavke; urbanizam; obrazovanja; zdravstvo; lokalna samouprava. **Mjera 221:** Postavljanje jasnih prioriteta u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, **Rok:** 2010-11, **Ocjena:** djelimično realizovano. UP zajedno sa ostalim organima je definisala prioritete Strategijom za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (2010-14). **Preporuke: Identifikovati osjetljive oblasti u okviru organizovanog kriminala (UP i USPNFT), mjera 220. Analitički unaprijediti mapu kriminalističke scene u CG (mjere: 219, 220 i 221).**

CILJ 96: Izrađena procjena o uticaju organizovanog i teškog kriminala u regionu na stanje kriminaliteta u CG, **Mjera 222:** Pripremiti Analizu uticaja organizovanog i teškog kriminala u Regionu na stanje u CG, po standardima EU-OCTA **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** nije realizovano. Preduslov za realizaciju ove mjere je mjera 219. Poseban rizik predstavlja i dostupnost podataka o organizovanom kriminalu u zemljama regiona zbog toga što se najveći broj

nalazi u fazi provjeravanja/procesuiranja, tako da su uglavnom dostupni podaci o realizovanim predmetima na osnovu čega se teško može realno procijeniti stanje.

NAJČEŠĆI POJAVNI OBLICI

Ovo poglavlje ima 4 cilja i 19 mjera. Rok za realizaciju 12 mjera je 2010–2011, a rok za realizaciju 7 mjera je 2011 – 2012. godina.

CILJ 97: Povećana efikasnost sprovođenja finansijskih istraga i povećan broj procesuiranih finansijskih istraga, **Mjera 223:** Povećanje broja izvršilaca koji rade na poslovima finansijskih istraga, **Rok:** 2010-12., **Ocjena:** djelimično realizovano. Izrađena je radna verzija akta o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji čime se stvaraju formalne pretpostavke da se sa 16 broj poveća na 20 službenika koji bi se bavili ovom problematikom; **Mjera 224:** Unaprijediti međuagencijsku saradnju, kroz Specijalni istražni tim, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. Potpisani sporazumi o saradnji sa institucijama članicama Specijalnog istražnog tima (Tužilaštvom, Poreskom upravom, Upravom carina i USPNFT). Potpisan sporazum o formiranju Specijalnog istražnog tima između Uprave policije, Tužilaštva, Poreske uprave, Uprave carina i UZSPNFT. **Mjera 225:** Sprovođenje specijalističkih obuka u vođenju finansijskih istraga **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. USPNFT je sprovela specijalističke obuke: seminar "Istraga koruptivnih krivičnih djela i povezanih pitanja – finansijske istrage" - 2 predstavnika, seminar "Napredna obuka o istrazi koruptivnih djela i povezanih stvari-finansijska istraga" - 1 predstavnik, seminar "Trening EGMONT grupe - taktička analiza i trening za trenere" - 2 predstavnika, seminar "Izrada ekonomske /finansijske strategije" - 1 predstavnik, seminar, "Saradnja između FOS i organa koji sprovode zakon u borbi protiv pranja novca i povraćaju ilegalnih sredstava" - 1 predstavnik. **Preporuke:** U cilju povećanja efikasnosti sprovođenja finansijskih istraga i njihovog procesuiranja potrebno je intenzivirati rad u okviru Zajedničkog istražnog tima za procesuiranje finansijskih istraga.

CILJ 98: Unaprijeđeni administrativni i prostorno-tehnički kapaciteti subjekata koji učestvuju u procesu suzbijanja organizovanog kriminala, **Mjera 226:** Rasporediti po 2 službenika koji će raditi na poslovima org. krim. u područnim jedinicama, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** nije realizovano. UP će usvajanjem izmjena i dopuna Pravilnika sistematizovati u svim područnim jedinicama po 2 službenička mjesta (16) za poslove borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije i dva na centralnom nivou. **Mjera 227:** Obezbijediti potrebne uslove za kriminalističke i kriminalističko-obavještajne poslove u područnim jedinicama, **Rok:** 2011-2012, **Ocjena:** djelimično realizovano i **Mjera 230:** Obezbjedenje funkcionalnog radnog prostora za službenike angažovane za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije u područnim jedinicama, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. UP obezbijedila radni prostor, 1 kancelariju u PJ Herceg Novom. **Mjera 228:** Jačanje i unapređivanje materijalne baze za sprovođenje granične kontrole (rekonstrukcija i izgradnja GP, uspostavljanje video nadzora na GP, nabavka vozila, plovila i drugih tehničkih sredstava, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. U izvještajnom periodu je nabavljen određeni broj modernih tehničkih sredstava za efikasniju realizaciju zadataka iz oblasti nadzora zelene i plave granice i provjera na graničnim prelazima. **Mjera 229:** Informaciono umrežavanje sistema obavještajnog rada EGP- IGP - SGP **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. Sve IGP (8) i granični prelazi (28) su umreženi u jedinstveni informacioni sistem UP i posjeduju mogućnost korišćenja MIND sistema Interpol. Počelo se sa aktivnostima za implementaciju projekta slanja operativnih informacija 4X4 u tri ispostave granične policije (Bar, Herceg Novi i Nikšić). Ove ispostave su povezane u mrežu UP i radi se na formiranju potrebnih šema rutiranja za slanje informacija. Potpuna implementacija ovog softvera očekuje se u 2011. u svim ispostavama granične policije; **Mjera 231:** Reorganizacija postojećeg Odsjeka za posebne provjere kroz uvođenje novih poslova: 1. Uspostavljanje poslova DESK-a na centralnom i nivou područnih jedinica 2. Implementacija Priručnika o kriminalističko-obavještajnom radu, **Rok:** 2011-2012, **Ocjena:** djelimično realizovano. Sačinjen je predlog nove organizacije i funkcionisanja Odsjeka UP koji će se realizovati nakon izrade novog pravilnika o unutrašnjoj

organizaciji i sistematizaciji UP, a nakon usvajanja Zakona o policiji. U izvještajnom periodu je završen proces pripreme, štampe i distribucije Priručnika: Policija vođena kriminalističko-obavještajnim radom, u punoj verziji; **Mjera 232:** Intenzivna obuka policije u vezi primjene ZKP i vođenje istraga uz upotrebu MTN, finansijskih istraga i oduzimanje imovinske koristi, **Rok:** 2011-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. U navedenom periodu održana su tri modula obuke za prikrivene istražitelje u organizaciji TAIX-a za 12 službenika.

CILJ 99: Unaprijeđene operativno-taktičke, kriminalističko-obavještajne i analitičko-operativne metode borbe protiv organizovanog kriminala, **Mjera 233:** Formirati poseban fond za obavještajne i operativne poslove, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** nije realizovano. U UP u toku su aktivnosti na sagledavanju mogućnosti i stvaranju pravnog osnova u pozitivnim propisima za formiranje posebnog fonda; **Mjera 234:** Održivi razvoj kroz nabavku nove i tekuće održavanje postojeće opreme za sprovođenje istraga i MTN-a, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** realizovano. U okviru projekta IPA 2007 UP izvršila je nabavku tehničke opreme za sprovođenje istraga i primjenu mjera tajnog nadzora. Izvršena je nadogradnja sistema za nadzor telekomunikacija; **Mjera 235:** Implementacija druge faze Projekta "Policija vođena obavještajnim radom", **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** nije realizovano. UP u saradnji sa Delegacijom EU završila je pripremu projektne dokumentacije IPA 2010, obezbjeđen je budžet projekta i odabran tvining partner iz Austrije. Izrađen je detaljan plan aktivnosti i u Upravi policije su formirana radna tijela za upravljanje i implementaciju projekta; **Mjera 236:** Osposobiti adekvatan broj operativnih analitičara za poslove u vezi sa teškim i org.kriminalom, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** djelimično realizovano. UP je povećala broj službenika osposobljenih za operativnu analizu za 16.

CILJ 100: Unaprijeđeni mehanizmi prikupljanja i analize podataka o ukupnom stanju organizovanog kriminala, kao i vođenje statističkih podataka o pojavnim oblicima organizovanog kriminala, **Mjera 237:** Izraditi uputstvo za usklađivanje metoda iskazivanja statističkih podataka od strane Uprave policije, Tužilaštva i sudstva, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** nije realizovano. U toku je izrada Uputstva za usklađivanje metodologije izvještaja o statističkim podacima; **Mjera 238:** Formirati kriminalističko-obavještajne jedinice u Područnim jedinicama Uprave policije, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** nije realizovano. UP je sačinila predlog organizacije kriminalističko-obavještajnih jedinica u područnim jedinicama policije; **Mjera 239:** Unaprijediti sistem analize rizika u Sektoru granične policije, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. Definisan je pravni okvir kroz donošenje Instrukcije za izradu Analize rizika u Sektoru granične policije. Izrađen je i Plan i program obuke za implementaciju Modela analize rizika; **Mjera 240:** Formiranje jedinstvene baze operativnih podataka, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** nije realizovano. Jedinstvena baza operativnih podataka u UP je uspostavljena. Aktivnosti će se nastaviti u 2011. kroz projekat IPA 2010: Dalji razvoj softverskih modula za efikasniju eksploataciju podataka; **Mjera 241:** Obezbeđivanje linkova i povezivanje sa bazama podataka provajdera telekomunikacionih usluga, radi prikupljanja podataka, u skladu sa ovlaštenjima policije predviđenim ZKP-om, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano. UP uspostavila link sa bazama podataka 2 od 3 provajdera telekomunikacionih usluga. **Preporuke:** Uskladiti metodologiju izvještavanja podataka o stanju u oblasti organizovanog kriminala i shodno njoj kreirati jedinstvenu bazu podataka čime će se unaprijediti njihova analiza;

PREVENCIJA

Ovo poglavlje sadrži četiri cilja (101-104) i devet mjera. Mjera 249 se realizuje kontinuirano (nije realizovana), mjere 245 i 246 u periodu 2010-11, a ostale mjere u periodu 2010-2012. godina.

CILJ 101: Specijalizacija svih subjekata koji učestvuju u procesu suzbijanja organizovanog kriminala, **Mjera 242:** Realizacija Programa obuke kroz međunarodne projekte, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano, UP je kroz međunarodne projekte realizovala osam obuka za 25 službenika.

CENPF je sproveo obuke kroz Program obuke nosilaca pravosudne funkcije o borbi protiv korupcije (u svijetlu novog ZKP-a). Organizovan je i niz seminara u okviru projekta: Tehnička podrška Luksemburga Crnoj Gori 2010 – „Početna obuka o Pravu EU za pravosuđe (II)“, kao i niz seminara iz građanske oblasti; **Mjera 243:** Konstantno usavršavanje i specijalizacija na Policijskoj akademiji, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** realizovano, Na Policijskoj akademiji realizovano je 20 obuka za 293 službenika UP. U okviru projekta IPA 2007 na Policijskoj akademiji održana su tri kursa pod nazivom “Obuka trenera” (za 16 službenika UP) i dva kursa pod nazivom “Obuka za tehnički nadzor” (za 16 službenika UP). Takođe, Policijska akademija je u okviru ILECU projekta organizovala šest seminara za službenike UP, MUPiJU, Višeg suda, Tužilaštva, Vrhovnog suda, Ministarstva pravde, USPNIFT, PU i UC; **Mjera 244:** Učešće na regionalnim i međunarodnim seminarima i konferencijama, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano, Službenici UP su u izvještajnom periodu učestvovali na četiri regionalna seminara i međunarodne konferencije, službenici CENPF su učestvovali na tri međunarodne konferencije, dok su službenici MUP-a učestvovali na seminarima i konferencijama o implementaciji Konvencije o policijskoj saradnji zemalja JIE. Kao faktor rizika CENPF je naveo finansijska sredstva i kadrove, dok je MUP pored toga naveo i obuke. **Preporuke: Potrebno je nastaviti sa organizovanjem specijalističkih obuka svih relevantnih subjekata, s posebnim osvrtom na analizu učinka obuka na suzbijanje organizovanog kriminala; dosljedno sprovesti i odgovarajuće mjere iz AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK. S obzirom na to da MUP smatra da mjere 242 i 243 nijesu u njegovoj nadležnosti, potrebno je u sljedećem periodu tačno utvrditi nosioce izvještavanja.**

CILJ 102: Zaštita integriteta nosilaca borbe protiv organizovanog kriminala, **Mjera 245:** Usvajanje Plana integriteta u policiji, **Rok:** 2010-11, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 246:** Primjena Kodeksa policijske etike: efikasan rad Etičkog odbora, izrada polugodišnjih analiza o primjeni Etičkog kodeksa, organizovanje periodičnih obuka o primjeni odredaba Etičkog kodeksa, obuka službenika policije za sprovođenje Uputstva o prijavljivanju korupcije policiji; **Rok:** 2010-11, **Ocjena:** djelimično realizovano, U UP se redovno održavaju sastanci Etičkog odbora na kojima se razmatraju zahtjevi za pokretanje disciplinskih postupaka radi utvrđivanja povreda Etičkog kodeksa. U izvještajnom periodu Etički odbor je održao pet radnih sastanka na kojima su razmatrana 24 predmeta koja su se odnosila na pojedinačne slučajeve povrede Kodeksa policijske etike od strane službenika UP. Disciplinskom tužiocu je procesuirano 19 predmeta za utvrđivanje disciplinske odgovornosti, zbog utvrđene povrede odredbi Kodeksa. Za četiri predmeta je Odbor utvrdio da nema elemenata za pokretanje disciplinskog postupka jer nije došlo do povrede Kodeksa. Podnosiocu zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka je vraćen radi dopune jedan predmet. Etički odbor periodično sačinjava analize primjene Kodeksa i o rezultatima informiše javnost što doprinosi transparentnosti etičkog ponašanja službenika UP. **Preporuke: Potrebno je nastaviti sa aktivnostima na izradi Plana integriteta u policiji, kako bi on bio usvojen do kraja 2011. kao i organizovati periodične obuke o primjeni odredaba Etičkog kodeksa i obuke službenika policije za sprovođenje Uputstva o prijavljivanju korupcije policiji. Takođe, s obzirom na to da MUP smatra da mjera 245 nije u njegovoj nadležnosti, potrebno je u sljedećem periodu tačno utvrditi nosioce izvještavanja.**

CILJ 103: Uvođenje mehanizama administrativnog pristupa u prevenciji organizovanog kriminala, **Mjera 247:** Obezbijediti povezivanje obavještajnih sistema organa državne uprave i linkova sa računarskim mrežama i bazama podataka USPNIFT, PU, UC, Uprave za nekretnine, CDA, Građevinske inspekcije, ZIKS-a i dr., **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano, Poreski informacioni sistem je povezan sa informacionim sistemima: MID, UC, Fonda PIO, Republičkog fonda zdravstva, Zavoda za zapošljavanje CG. Postoji internet veza sa Centralnim registrom stanovništva, kadrovskim informacionim sistemom, registrom novčanih kazni i prekršajne evidencije CG. Uprava carina je uspostavila direktni link sa UP i PU. Izvršene su instalacije Informatičkih resursa Uprave carina na centralnoj lokaciji Poreske Uprave i pripremljene aplikacije i izvještaji koje koristi PU. Očekuje se da slično bude pripremljeno i sa UP. USPNIFT nije realizovala ovu mjeru, dok Uprava za nekretnine, CDA, MORiT - građevinske inspekcije i ZIKS nijesu izvještavali o

realizaciji iste. **Preporuke UP:** potpisivanje sporazuma o razmjeni podataka i tehničkoj realizaciji razmjene podataka između UP i ostalih institucija; uspostavljanje odgovarajućeg zaštićenog linka za razmjenu podataka između organizacione jedinice za međunarodnu policijsku saradnju u UP i ostalih organa za primjenu zakona (UC, PU, USPNIFT, državna tužilaštva, sudovi i drugi), na osnovu Sporazuma o saradnji između institucija za sprovođenje zakona na nacionalnom nivou, potpisanog u okviru ILECU's projekta. **Preporuke PU:** Poreski informacijski sistem treba povezati i sa drugim državnim organima. **Preporuke:** Potrebno je nastaviti sa aktivnostima definisanim Mjerom 247, kao i uključivanje ostalih naznačenih institucija u njenu realizaciju.

CILJ 104: Zaštita žrtava različitih oblika organizovanog kriminala, **Mjera 248:** Unaprijeđenje regionalne saradnje i potpisivanje sporazuma sa odgovarajućim službama zemalja regiona u oblasti zaštite svjedoka koji su žrtve organizovanog kriminala, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** nije realizovano, Jedinica za zaštitu svjedoka u UP jedan je od učesnika u projektu WINPRO (Zaštita svjedoka u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma). Cilj projekta je jačanje saradnje radi podrške u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma na regionalnom i evropskom nivou na način što će podstaknuti svjedoke i saradnike da svjedoče u krivičnom postupku, kao i da pruže odgovarajuće dokaze u zamjenu za zaštitu od zastrašivanja, prinude, korupcije ili tjelesnih povreda. UP je u izvještaju kao faktore rizika navela finansijska sredstva i obuku, i dodala da potpisivanje sporazuma ili pristupanje već postojećim sporazumima isključivo zavisi od zahtjeva nacionalne jedinice za zaštitu za pristup i odobrenja ostalih potpisnica, kao i sklapanja novih bilateralnih i multilateralnih sporazuma o saradnji u oblastima za koje se ukaže potreba; **Mjera 249:** Sprovođenje obuka službenika Jedinice za zaštitu svjedoka, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** nije realizovano, UP nije započela sa realizacijom mjere 249, dok Policijska akademija nije izvještavala o realizaciji iste. U 2011. u sklopu projekta WINPRO, očekuje se sprovođenje obuka i studijskih posjeta, kao i organizacija napredne obuke za trenere iz svih jedinica UP koje učestvuju u projektu; **Mjera 250:** Nabavka specijalizovane opreme za Jedinicu za zaštitu svjedoka, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** nije realizovano, **Preporuke:** Imajući u vidu da MUP smatra da Mjera 248 nije u njegovoj nadležnosti, trebalo bi razmotriti nosioce izvještavanja. Treba nastaviti sa aktivnostima usmjerenim na unapređenje regionalne saradnje u ovoj oblasti. Mjere 249 i 250 nijesu realizovane, pa u narednom periodu treba započeti sa sprovođenjem obuka službenika Jedinice za zaštitu svjedoka i sa nabavkom specijalizovane opreme.

SARADNJA IZMEĐU DRŽAVNIH ORGANA

Ovo poglavlje sadrži cilj 105 i u okviru njega dvije mjere. Rok za realizaciju obje mjere je 2010-2012. godine.

CILJ 105: Efikasna međuinstitucionalna saradnja svih subjekata koji učestvuju u procesu suzbijanja organizovanog kriminala, uz timski, specijalistički i proaktivni pristup, **Mjera 251:** Formiranje nacionalne koordinacione Kancelarije, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 252:** Stvaranje uslova i kapaciteta za efikasniji rad Zajedničkog istražnog tima, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano, Zajednički istražni tim je opremljen prostorno, kancelarijski i tehnički. Od formiranja je imao u radu četiri predmeta (za dva je u toku prekrivični postupak, u jednom istraga zbog krivičnog djela korupcije, a u jednom podignuta optužnica zbog krivičnog djela iz oblasti korupcije). Sprovodi jednu finansijsku istragu iz oblasti organizovanog kriminala i jednu iz oblasti korupcije. Povećan je broj predmeta u čijoj realizaciji učestvuje UP (sprovodi aktivnosti u obradi tri predmeta vezana za nezakonitosti u radu više pravnih i fizičkih lica). U ovom periodu inspektori Poreske uprave učestvovali su u zajedničkim kontrolama sa UC i UP. PU je postupala po zahtjevima za vršenje kontrole Vrhovnog i Specijalnog tužioca, UP, USPNIFT, i obavještavala iste organe o nepravilnostima vezanim za postupanje iz njihove nadležnosti. UC kontinuirano radi na stvaranju uslova i kapaciteta za efikasniji rad Zajedničkog istražnog tima. Formirani su Zajednički tim MP, UP, VDT-a i MUPZZS i lokalni ad-hoc timovi za borbu protiv bespravne gradnje. VDT je navelo da nema rizika u realizaciji ove mjere, PU je kao faktore rizika navela finansijska sredstva i kadrove, a MORiT administrativne kapacitete i finansijska sredstva. **Preporuke:** da službenici ZIKS-a učestvuju u radu Zajedničkog istraživačkog tima; UP nije dostavila izvještaj o realizaciji mjere 251, a MUP smatra da ova mjera nije u njegovoj nadležnosti, potrebno je u sljedećem periodu tačno utvrditi nosioce izvještavanja. Potrebno je sprovesti aktivnosti kako bi bila uspostavljena nacionalna koordinaciona jedinica. Uzimajući u obzir da su USPNIFT i ZIKS mjeru 252 označili kao nerealizovanu, dok Uprava za nekretnine i CDA nijesu dostavile izvještaj o njenom sprovođenju, ocjena je da je mjera 252 djelimično realizovana. Takođe, u izvještajima nema informacija o tome da li je povećan broj istraga i optuženja. Potrebno je nastaviti sa aktivnostima i uključiti ostale obveznike po ovoj mjeri u rad Zajedničkog istražnog tima.

REGIONALNA I MEĐUNARODNA SARADNJA

Ovo poglavlje sadrži tri cilja (106-108) i devet mjera. Rok za realizaciju svih mjera je 2010-2012. godina.

CILJ 106: Kontinuirana primjena međunarodnih standarda za suzbijanje organizovanog kriminala, **Mjera 253:** Kvalitetno upravljanje i primjena standarda i najboljih praksi, kontrole i monitoringa, **Rok:** 2010-12, **Ocjena:** djelimično realizovano, NCB Interpol Podgorica primjenjuje standarde u borbi protiv organizovanog kriminala, postavljene od strane Interpol-a i Europol-a. Model "Policija vođena obavještajnim radom" je u funkciji na centralnom nivou i u područnim jedinicama Bar i Budva. Usvojen je Priručnik za policijske poslove vođene obavještajnim radom. Sačinjen je AP za realizaciju II faze ovog projekta u okviru koje su planirane aktivnosti na stručnom usavršavanju, dalji razvoj u oblasti informacionih tehnologija, kao i uvođenje modela rada u preostalih šest područnih jedinica policije. **Preporuke:** Treba nastaviti sa sprovođenjem ovih aktivnosti u cilju kvalitetnog upravljanja i primjene međunarodnih standarda i najboljih praksi.

CILJ 107: Efikasna regionalna i međunarodna saradnja u cilju vođenja zajedničkih istraga, **Mjera 254:** Formirati organizacionu jedinicu za međunarodnu saradnju kao cjelinu s centralnim upravljanjem svim ključnim funkcijama međunarodne policijske saradnje. (INTERPOL, EUROPOL, SIRENE; SECI, ostale međunarodne policijske organizacije, oficiri za vezu), **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** nije realizovano, U toku su aktivnosti na usvajanju izmijenjenog Pravilnika o

organizaciji radnih mjesta u UP, kojim je predviđena reorganizacija NCB Interpol-a i formiranje Odsjeka za međunarodnu policijsku saradnju, sa funkcijom centralizovanja međunarodne operativne policijske saradnje, što podrazumijeva obuhvatanje Interpol-ove i Europol-ove saradnje, a u budućnosti i saradnje posredstvom SIRENE biroa; **Mjera 255:** Potpisivati bilateralne sporazume: sa zemljama u okruženju, sa zemljama EU, sa međunarodnim organizacijama, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** nije realizovano; **Mjera 256:** Jačanje saradnje sa graničnim policijama susjednih zemalja, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** realizovano, UP je održala 16 sastanaka sa graničnom policijom susjednih zemalja i preduzeta je 291 zajednička aktivnost sa graničnim policijama Albanije (79 patrola, 41 na vodi i 38 na kopnu, ukupno 500 časova), BiH (127 patrola, 921 čas), Srbije (78 patrola, 595 časova) i Hrvatske (7 patrola na vodi); **Mjera 257:** Učešće službenika NCB Interpol-a u Interpol-ovim radnim tijelima, grupama i projektima, koji imaju za cilj borbu protiv međunarodnog organizovanog kriminala u regionu, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** realizovano, Ostvareno je učešće predstavnika NCB Interpola u dva radna tijela Interpol-a i na četiri sastanka, a koje se bave problematikom borbe protiv organizovanog kriminala u regionu; **Mjera 258:** Nabavka opreme za rad, u skladu sa prepoznatim trendovima Interpol-a u razvoju hardverske i softverske komunikacione opreme, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** djelimično realizovano, U UP su, u saradnji sa Generalnim sekretarijatom Interpol-a, u toku aktivnosti u vezi sa nabavkom kompjuterske opreme za potrebe Odsjeka za međunarodnu policijsku saradnju. Finansijska sredstva u iznosu od 20.000 eura su obezbijedena posredstvom Interpol-a i SEPCA-e, na osnovu analize i procjene potreba, sačinjenih tokom 2010. Na osnovu analize potreba sačinjenih tokom 2011. u toku je priprema specifikacije opreme koja će biti kandidovana Interpol-u i ILECUs projektu za nabavku. **Mjera 259:** Širenje Interpol-ovih servisa ka graničnim prelazima, u cilju vršenja direktnih pretraga Interpol-ovih baza i provjera lica, putnih dokumenata i vozila na graničnim prelazima, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** realizovano, Umreženo je još 8 graničnih prelaza sa NCB Interpol-om, tako da su na kraju izvještajnog perioda svi granični prelazi povezani u jedinstveni informacioni sistem UP i na svim graničnim prelazima je implementiran Interpolov servis MIND kroz koji se vrši direktna pretraga Interpolovih baza podataka; **Mjera 260:** Obuka službenika NBC Europol-a radi korištenja analitičko-obavještajnih programa Europol-a u obradi informacija, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** nije realizovano, U navedenom periodu nije bilo obuka službenika NCB Europol-a, s obzirom na to da biro još uvijek nije formiran. **Preporuke:** MUP smatra da mjera 254 nije u njegovoj nadležnosti, a o ostalim mjerama iz cilja 107 nije izvještavao, pa je potrebno u sljedećem periodu tačno utvrditi nosioce izvještavanja. S obzirom na to da institucije označene kao nosioci mjere 255 nijesu dostavile izvještaje o njenoj realizaciji, ocjena je da ista nije realizovana, pa je u narednom periodu potrebno započeti sa naznačenim aktivnostima. UP je realizovala mjere 256 i 257. Treba nastaviti sa aktivnostima definisanim ovim mjerama. Potrebno je dosljedno sprovesti i odgovarajuće mjere predviđene AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK.

CILJ 108: Unaprijeđeni neposredni kontakti između policijskih i pravosudnih organa država u regionu i šire, **Mjera 261:** Neposredna saradnja na regionalnom nivou u istragama krivičnih djela sa elementima organizovanog kriminala, **Rok:** 2010-2012, **Ocjena:** djelimično realizovano, UP je učestvovala u sprovođenju šest međunarodnih proaktivnih istraga u oblasti opšteg i ekonomskog organizovanog kriminala i održano je 10 operativnih sastanaka u vezi istraga po krivičnim djelima organizovanog kriminala. U oblasti suzbijanja međunarodnog krijumčarenja opojnih droga ostvareno je učešće UP u četiri zajedničke međunarodne istrage, u prvom redu sa DEA. Održano je još šest konsultativnih sastanaka međunarodnog karaktera. Ostvarena je neposredna saradnja VDT-a sa tužilaštvima Italije, Hrvatske, BiH, Srbije i Rusije u ukupno osam slučajeva. Pokrenute su četiri istrage i dvije finansijske istrage u CG, jedna presuda u Hrvatskoj, i jedna u BiH. Državni tužioci su ostvarivali neposredne kontakte sa tužiocima i policijom drugih zemalja i kroz učešće na konferencijama, seminarima i sastancima (Pogledati pojedinačni izvještaj VDT). **Preporuke:** Nedostaju pripremljeni izvještaji o saradnji kako bi mjera 261 bila označena kao realizovana. Potrebno je da VDT izradi Plan regionalne saradnje sa tužilačkim organima susjednih država, što je predviđeno AP za praćenje sprovođenja preporuka iz Mišljenja EK.

MONITORING

Ovo poglavlje sadrži cilj 109 i u okviru njega pet mjera. Rok za realizaciju mjera 262 i 263 je 2010. godina, a ostale mjere se realizuju kontinuirano.

CILJ 109: Monitoring AP, **Mjera 262:** Priprema softverskog rješenja, metodološkog uputstva i formulara za izvještavanje u cilju praćenja sprovođenja AP, **Rok:** IV Q 2010, **Ocjena:** djelimično realizovano, UAI koristi sredstva od Norveškog projekta za izradu softverskog rješenja, po procedurama norveškog implementatora (IMG), što je uzrokovalo dužu tendersku proceduru za izbor najpovoljnije firme i opreme. UAI su u pripremi potrebne dokumentacije za tender pružili stručnu pomoć predstavnici MID. UAI je sačinila Obrazac izvještaja o realizaciji mjera utvrđenih AP, koji je dostavila svim obveznicima izvještavanja. Izrada softverskog rješenja je u zadnjoj fazi i softver će biti primijenjen za izradu narednog izvještaja za NK (januar-jun 2011). Predviđena je i obuka službenika UAI za korišćenje softvera, kao i obveznika izvještavanja po AP; **Mjera 263:** Obuka za korišćenje softvera i izvještavanje kroz formule, **Rok:** IV Q 2010, **Ocjena:** nije realizovano, Izrada softverskog rješenja za izvještavanje je u zadnjoj fazi. Faktori rizika su: administrativni kapaciteti, finansijska sredstva i kadrovi; **Mjera 264:** Dostavljanje šestomjesečnih izvještaja obveznika izvještavanja po AP, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** bez ocjene, Od 93 obveznika po AP, 74 su dostavila izvještaj u predviđenom roku; **Mjera 265:** Priprema šestomjesečnog izvještaja NK, **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** bez ocjene, UAI je na osnovu pojedinačnih izvještaja institucija obveznika po AP sačinila nacrt prvog izvještaja NK za period 29. jul – 31. decembar 2010; **Mjera 266:** Redovno ažuriranje sajta NK (podsajta UAI), **Rok:** kontinuirano, **Ocjena:** realizovano, Svi podaci o formiranju i aktivnostima NK postavljeni su na sajt www.antikorupcija.me (podsajt Nacionalna komisija). Na podstajtu UAI su objavljeni strateški antikorupcijski dokumenti (Strategija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala za period 2010-2014. g. i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za period 2010-2012), Poslovnik o radu, Odluka o obrazovanju NK, kao i pet saopštenja koja se odnose na rad NK. **Preporuke:** Imajući u vidu da do kraja izvještajnog perioda nije završeno sa pripremom softverskog rješenja i metodološkog uputstva u cilju praćenja sprovođenja AP (pa nije bilo ni obuka za korišćenje softvera), ali je pripremljen Formular za izvještavanje, tako da je potrebno što prije pripremiti softversko rješenje i metodološko uputstvo, kao i organizovati obuku za korišćenje softvera i izvještavanje kroz formule.

IV. ZAKLJUČAK

Prvi izvještaj o stepenu realizacije Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala obuhvatio je rezultate i analizu aktivnosti za period 31. jul do 31. decembar 2010. godine, tj. od usvajanja strateških dokumenata za oblast borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, pa do kraja 2010. godine. Istovremeno su obveznici izvještavanja bili pozvani da po pojedinim mjerama izvijeste o aktivnostima i za period 1. januar - 31. jul 2010. ukoliko ih je bilo, te je ovaj Izvještaj obuhvatio i te aktivnosti.

U Akcionom planu ima **ukupno 266 mjera**, od kojih 180 dopijeva u izvještajnom periodu januar-decembar 2010. godine. **Cijelokupna statistika obrađena je u odnosu na 264 mjere, tako da je u izvještaju 178 dospelih, a 86 mjera je nedospjelo.**

Od dospelih mjera realizovano je 15 (8,4%), dok se 16 mjera (9%) realizuju u kontinuitetu. Drugim riječima, zbir realizovanih mjera i realizovanih u kontinuitetu u navedenom periodu je **31, što predstavlja 17,4% od ukupnog broja dospelih mjera.** Istovremeno, djelimično realizovanih mjera i djelimično realizovanih u kontinuitetu ima **93 (52,3%), a mjera koje nijesu realizovane je 54 ili (30,3%).**

Ističemo da veliki broj mjera dopijeva za realizaciju od 2011, pa do kraja 2012. g. kao i da je jedan broj takvih mjera sproveden tokom 2010. godine, **tako da je kod mjera koje dopijevaju 2011-2012, 4,7% realizovanih mjera i 34,9% djelimično realizovanih mjera, dok je 60,5 % nerealizovanih.**

Posmatrano po oblastima, najveći stepen djelimično realizovanih nedospjelih mjera ostvaren je u oblasti **Organizovanog kriminala**, odnosno 85,7%.

Što se tiče najvažnijih rezultata u sprovođenju AP tokom 2010. godine, oni se odnose:

PRIORITETI U SUZBIJANJU KORUPCIJE NA POLITIČKOM I MEĐUNARODNOM PLANU

- Definisane su preporuke za izmjene i dopune Zakona o sprječavanju sukoba interesa od strane organa nadležnog za njegovo sprovođenje;
- Definisane su preporuke na osnovu kojih će se unaprijediti zakonit, kvalitetan, politički neutralan i profesionalan rad zaposlenih lica u državnoj upravi, kao i njihovo napredovanje u službi, stručno usavršavanje i pravni položaj zaposlenih u državnim organima kroz izradu novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima, a što je od posebne važnosti i za ispunjenje preporuka EK u cilju dobijanja datuma početka pregovora o članstvu u EU;
- Kontinuirano su sprovedene obuke koje se odnose na sprovođenje Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Rezultirale su određenim smanjenjem broja žalbi i tužbi na akte prvostepenih organa, te je potrebno nastaviti sa jačanjem svijesti predstavnika državnih organa o neophodnosti primjene ovog zakona;
- Urađena je informacija o potrebi unaprijeđenja zakonskog okvira u odnosu na institut zaštita lica koja prijavljuju korupciju i proslijeđen nadležnim resorima radi predloga inoviranih zakonskih rješenja;
- Formirana je RG za analizu preporuka EK i predlaganje mogućih rješenja u svrhu izrade izmjena i dopuna Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji.
- Kod 18 subjekata revizije uspostavljene posebne jedinice za unutrašnju reviziju i u toku je postupak popunjavanja radnih mjesta
- Otpočete su aktivnosti na usklađivanju Zakona o osiguranju sa zahtjevima *Acquis communautaire*, posebno iz oblasti solventnosti;
- Pripremljen Predlog AP za reformu lakoće poslovnog ambijenta i usvojen je Zakon o unaprijeđenju poslovnog ambijenta.

OBLASTI OD POSEBNOG RIZIKA

- Uspostavljen sistem za kontrolu ulaganja u privatizovana preduzeća i izvršavanje ugovorenih obaveza (konzorcijum na čelu sa Ekonomskim fakultetom);
- Izradjen je Nacrt novog Zakona o javnim nabavkama i započeto sa izradom podzakosnih akata u ovoj oblasti;
- Ministarstvo održivog razvoja i turizma je izvijestilo da je pravni prethodnik: Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine osnažilo administrativne i kadrovske kapacitete inspeksijskih službi, uspostavilo telefon za prijave slučajeva bespravne gradnje, a urađen je i obrazac za prijavu nelegalne gradnje i zajedno sa procedurom prijave postavljen na internet stranicu Ministarstva;
- Donesen inovirani Pravilnik o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza, a Rang lista o dodijeljenim učeničkim i studentskim stipendijama, kreditima i prijemu u domove je objavljena na

internet stranici. Savjet za visoko obrazovanje je kroz Centar za studije i kontrolu kvaliteta ustanovio organizacionu strukturu (Odbore za upravljanje sistemom obezbjeđenja kvaliteta na Univerzitetu i mreže komisija-kancelarija na fakultetima) u cilju obezbjeđivanja kvaliteta na svakoj ustanovi visokog obrazovanja. Takođe, na svakoj privatnoj ustanovi visokog obrazovanja u Crnoj Gori postoje timovi koji se bave obezbjeđenjem kvaliteta nastave;

- Informatička podrška u zdravstvenom sistemu je implementirana u svim ustanovama na nivou primarne zdravstve zaštite i 7 opštih bolnica (od 32 javne zdravstvene ustanove, informacioni sistem je uveden u 26). Završeno je Nacionalno istraživanje o integritetu zdravstvenog sistema. Javna prezentacija rezultata i preporuka se očekuje;
- Primjenjeni etički standardi u lokalnoj samoupravi kroz usvajanje etičkih kodeksa i formiranje etičkih komisija. Obezbiđen je slobodan pristup informacijama. Organizovane obuke za predstavnike JLS, timovi za upravljanje projektima, visok procenat odobrenih projekata;
- Usvojena je nova Uredba o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću.

PREVENCIJA KORUPCIJE U ORGANIMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

- Usvojena je Strategija razvoja i funkcionisanja policije za period 2011-13. donesena je Uredba o standardima i uslovima koju mora ispunjavati Granična policija. Obezbiđena je oprema za sprovođenje istraga i primjenu mjera tajnog nadzora i sredstva za nabavku kompjuterske opreme;
- Urađena je radna verzija Zakona o sudovima i Sudskom savjetu, sa detaljnijim opisom prekršaja koji su osnov disciplinske odgovornosti nosilaca sudske funkcije;
- Izvršena je analiza primjene etičkih kodeksa nosilaca pravosudne funkcije;
- U VDT-u uspostavljena je centralna baza podataka o izboru, ocjenjivanju, disciplinskom kažnjavanju i napredovanju nosilaca pravosudne funkcije;
- Uprava policije je inicirala 7 finansijskih istraga, a učestvuje u sprovođenju 1 finansijske istrage radi proširenog oduzimanja nezakonito stečene imovine, dok VDT sprovodi 2 finansijske istrage, radi proširenog oduzimanja nezakonito stečene imovine;
- Kod UAI je u toku zadnja faza izrade softverskog rješenja kojim će razmjena podataka o prijavama korupcije biti automatizovana;
- Uprava policije je sačinila predlog za uspostavljanje Jedinice za međunarodnu policijsku saradnju.

ORGANIZOVANI KRIMINAL

- Između UP, VDT, PU, UC i USPNFT potpisan je sporazum o formiranju Specijalnog istražnog tima, koji ima za cilj efikasnu međuagencijsku saradnju i koja je počela da daje prve rezultate;
- Uprava policije sačinila je predlog nove organizacije Odsjeka za posebne provjere kroz uvođenje novih poslova, a takođe je povećala broj službenika osposobljenih za operativnu analizu za 16;
- Nastavljen je rad na povezivanju obavještajnih sistema organa državne uprave radi efikasnije prevencije organizovanog kriminala;

- Nastavljena je uspješna regionalna i međunarodna saradnja u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala.
- UAI je započela sa obavljanjem poslova Sekretarijata NK, i na osnovu pojedinačnih izvještaja obveznika po AP izradila nacrt Prvog Izvještaja NK, prema novim strateškim dokumentima. Izrada softverskog rješenja je u zadnjoj fazi i softver će biti primijenjen za izradu narednog izvještaja NK.

Izvještaj Tripartitne komisije – Aneks Prvog izvještaja NK

IZVJEŠTAJ TRIPARTITNE KOMISIJE O ANALIZI PREDMETA IZ OBLASTI KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA ZA 2010.GODINU

Podgorica, mart 2011.godine

UVODNI DIO

Odlukom predsjednika Nacionalne komisije broj 03-1493 od 16.2.2011.godine formirana je Tripartitna komisija za analizu predmeta iz oblasti korupcije i organizovanog kriminala, kao i izvještavanje i izradu jedinstvene metodologije statističkih pokazatelja u oblasti korupcije i organizovanog kriminala.

Zadatak Tripartitne komisije je da utvrdi jedinstvenu metodologiju statističkih pokazatelja, koje policija, tužilaštvo i sudovi uzimaju kao osnov za praćenje i postupanje po krivičnim prijavama i krivičnim predmetima, izvrši statističku i analitičku obradu podataka o broju krivičnih prijava i predmeta iz oblasti korupcije i organizovanog kriminala koji su u postupku ili su pravosnažno okončani, sa posebnim osvrtom na strukturu izvršilaca tih djela, oblasti u kojima se ta djela izvršavaju, kao i da po utvrđenoj metodologiji izvještava i daje preporuke Nacionalnoj komisiji u cilju unapredjenja efikasnosti pravosudja.

Na osnovu podataka dobijenih od policije, tužilaštva i sudova, u izvještaju je prikazan statistički pregled broja lica protiv kojih se vodi krivični postupak, zbog krivičnih djela sa elementima korupcije i organizovanog kriminala, strukturu izvršilaca tih djela, oblasti u kojima se ta djela izvršavaju, sa preporukama Nacionalnoj komisiji kako unaprijediti efikasnost pravosudja.

Krivična djela sa elementima korupcije

Ovim izvještajem su obuhvaćena sledeća koruptivna krivična djela:

- pranje novca iz čl.268 Krivičnog zakonika;
- povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti iz čl.269 Krivičnog zakonika;
- prouzrokovanje stečaja iz čl.273 Krivičnog zakonika;
- prouzrokovanje lažnog stečaja iz čl.274 Krivičnog zakonika;
- zloupotreba ovlašćenja u privredi iz čl.276 Krivičnog zakonika;
- lažni bilans iz čl.278 Krivičnog zakonika;
- zloupotreba procjene iz čl.279 Krivičnog zakonika;
- odavanje poslovne tajne iz čl.280 Krivičnog zakonika;
- odavanje i korišćenje berzanske tajne iz čl.281 Krivičnog zakonika;
- zloupotreba službenog položaja iz čl.416 Krivičnog zakonika;
- nesavjestan rad u službi iz čl.417;

- protivzakonito posredovanje iz čl.422 Krivičnog zakonika;
- primanje mita iz čl.423 Krivičnog zakonika;
- davanje mita iz čl.424 Krivičnog zakonika;
- odavanje službene tajne iz čl.425 Krivičnog zakonika;
- zloupotreba monopolističkog položaja iz čl.270 Krivičnog zakonika;
- zloupotreba poslovanja u privrednom poslovanju iz čl.272 Krivičnog zakonika;
- prevara u službi iz čl.419 Krivičnog zakonika.

U 2010.godini Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore-Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina primilo je u rad iz oblasti korupcije ukupno 15 krivičnih prijava protiv 75 lica. Od ovog broja, Uprava policije podnijela je 6 krivičnih prijava protiv 38 lica, a ostali subjekti 9 krivičnih prijava protiv 37 lica.

Postupajući po krivičnim prijavama, tužilaštvo je odbacilo 5 krivičnih prijava protiv 18 lica, čiji su podnosioci drugi subjekti, jer je nakon sprovedenog prekrivičnog postupka utvrđeno da ne postoji osnovana sumnja da su izvršili prijavljeno niti drugo krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Deset krivičnih prijava protiv 57 lica riješano je na način što je protiv 31 lica pokrenuta istraga, protiv 22 lica podignuta optužnica, protiv 2 lica je obustavljena istraga, a protiv 2 lica teče prekrivični postupak.

U strukturi prijavljenih lica u 10 krivičnih prijava protiv 57 lica, 18 je odgovornih lica u privrednim društvima, 10 carinskih službenika, 4 policijska službenika, 1 državni službenik u organima uprave, 3 inspektora, 1 službeno lice - predsjednik opštine, 1 službeno lice - potpredsjednik opštine, 1 poslanik i 1 ljekar, a 17 čine ostala lica.

U strukturi krivičnih djela, protiv 7 lica podnijeta je krivična prijava zbog krivičnog djela primanje mita iz čl.423 KZ, protiv 7 lica zbog krivičnog djela davanje mita iz čl.424 KZ, protiv 18 lica zbog krivičnog djela zloupotreba ovlašćenja u privredi iz čl.276 KZ, a protiv 25 lica zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz čl.416 KZ.

U 2010.godini Vrhovno državno tužilaštvo-Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina iz oblasti organizovanog kriminala primilo je ukupno 7 krivičnih prijava protiv 51 lica. Krivične prijave iz ove oblasti podnijela je Uprava policije.

Odlučujući po prijavama, pokrenuta je istraga protiv 19 lica, podignuta optužnica protiv 30 lica, dok je prijava protiv 2 lica u fazi prekrivičnog postupka.

U strukturi krivičnih djela, protiv 16 lica krivična prijava je podnijeta zbog krivičnog djela - trgovina ljudima iz čl.444 Krivičnog zakonika, dok je protiv 35 lica krivična prijava podnijeta zbog krivičnog djela - neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl.300 Krivičnog zakonika.

U predmetima organizovanog kriminala iz ranijih godina koji su bili u radu u 2010.godini, vodjena je finansijska istraga radi prikupljanja dokaza o imovini i prihodima osumnjičenih, odnosno okrivljenih, njihovih pravnih sljedbenika ili lica na koje je prenijeta imovina stečena izvršenjem krivičnog djela, protiv 34 lica. Protiv 46 lica donijeta su rješenja o privremenoj mjeri obezbjedjenja - zabrani otudjenja i opterećenja nepokretnosti, akcija, udjela u preduzeću odnosno novca na žiro računu, dok je privremeno oduzeto 15 kg. kokaina protiv 2 lica, a protiv 5 lica 450 gr. heroina i 11 kg. marihuane-skank.

U toku 2010.godine iz oblasti korupcije kod viših sudova u Crnoj Gori podnijeto je 13 zahtjeva za sprovođenje istrage protiv 53 lica.

Od tog broja istraga je završena u 7 predmeta protiv 27 lica. Istraga nije završena u 6 predmeta protiv 26 lica.

Krivičnih predmeta iz oblasti korupcije po optužnicama iz 2010.godine i ranijih godina bilo je ukupno u radu 70 predmeta protiv 283 lica. Od tog broja riješeno je 47 predmeta protiv 139 lica.

U 14 predmeta donijeta je odluka suda, od čega protiv 1 lica odbijajuća presuda, protiv 5 lica oslobadjajuća presuda, protiv 8 lica osudjujuća presuda, i to protiv 7 lica kazna zatvora, a protiv 1 lica uslovna osuda, koje nijesu pravosnažne.

Odluka je pravosnažna u 33 predmeta protiv 55 lica, od čega protiv 13 lica donijeta je odbijajuća presuda, protiv 10 lica oslobadjajuća presuda, protiv 4 lica optužba je odbačena, protiv 1 lica obustavljen je krivični postupak i protiv 28 lica osudjujuća presuda, od čega protiv 22 lica izrečena je kazna zatvora, a protiv 6 lica uslovna osuda.

Ostalo je nezavršeno 23 predmeta protiv 144 lica.

Iz oblasti organizovanog kriminala podnijeto je 6 zahtjeva za sprovođenje istrage protiv 50 lica. Sve istrage su završene u toku 2010.godine.

Iz oblasti organizovanog kriminala po optužnicama iz 2010 i ranijih godina bilo je ukupno u radu 27 predmeta protiv 219 lica, od kojih je riješeno 12 predmeta protiv 61 lica.

U 5 predmeta donijeta je odluka suda koja nije pravosnažna, od čega protiv 10 lica oslobadjajuća presuda, a protiv 17 lica osudjujuća presuda-zatvor.

U 7 predmeta protiv 41 lica odluka je pravosnažna, od čega protiv 9 lica donijeta je odbijajuća presuda, protiv 4 lica oslobadjajuća presuda i protiv 28 lica osudjujuća presuda-zatvor.

Ostalo je nezavršeno 15 predmeta protiv 158 lica.

Po pravosnažnim presudama iz oblasti korupcije oduzeto je 3.624,53 eura i 276 flaša "Viskija", dok je po nepravosnažnim presudama oduzeto 161.065,00 eura.

Po pravosnažnim presudama iz oblasti organizovanog kriminala oduzeto je 1.220,00 eura, 2 PMV marke "Mercedes", 3 PMV vozila marke "Rang Rover", 1 PMV marke "Porsche", 1 PMV marke "BMW", 4 mobilna telefona, 50,09 g. kokaina i 0,9 g. marihuane, 1 ručna bomba, 3 klasa eksploziva, 1 revolver, 175 komada metaka, 20,00 USA dolara, 25 hiljada iračkih dinara, 20 kuvajtskih dinara, dok je po nepravosnažnim presudama oduzeto 28,5 tona cigareta, dva broda i 3 kamiona.

Izvršioci krivičnih djela iz oblasti korupcije su najvećim dijelom direktori i odgovorna lica u privrednim društvima, finansijski i računovodstveni radnici u privrednim društvima, privatni preduzetinici, bankarski službenici, brokerski dileri, carinski, poreski i policijski službenici, nosioci pravosudne funkcije, službenici i namještenici, službenici i namještenici iz Uprave za nekretnine, inspektori, sužbnici i namještenici državne uprave i lokalne samouprave i ostali.

Najčešća krivična djela iz oblasti korupcije su: primanje mita, davanje mita, zloupotreba službenog položaja, zloupotreba ovlašćenja u privredi, nesavjestan rad u privrednom poslovanju i lažni bilans.

Krivična djela iz oblasti korupcije najviše su prisutna u privrednim društvima, akcionarskim društvima, javnim preduzećima, javnim ustanovama, Upravi carina, Upravi za nekretnine, Upravi policije, pravosudnim organima, državnoj upravi i lokalnoj samoupravi.

Najbrojnija krivična djela iz oblasti organizovanog kriminala su: zločinačko udruživanje, neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, trgovina ljudima, krijumčarenje ljudi, krijumčarenje, posredovanje u vršenju prostitucije, zloupotreba službenog položaja, teška krađa, teško ubistvo, falsifikovanje novca, falsifikovanje isprave, pranje novca, prevara, nedozvoljen prelaz državne granice i nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija.

Struktura krivičnih djela iz oblasti korupcije i organizovanog kriminala, njihovi izvršioci i oblasti u kojima se ta djela čine, detaljnije su prikazani u tabelarnom pregledu svih završenih i nezavršenih predmeta koji čini sastavni dio ovog izvještaja.

Komisija je ocijenila da je postignut napredak u rješavanju predmeta u oblasti korupcije i organizovanog kriminala.

Da bi se postigla još veća efikasnost i ažurnost u rješavanju predmeta iz oblasti korupcije i organizovanog kriminala, potrebno je obezbijediti kvalitetne vještake iz svih oblasti i nastaviti sa edukacijom svih subjekata koji učestvuju u otkrivanju, gonjenju i presudjenju ovih predmeta. Posebno, potrebno je ojačati kapacitete Državnog tužilaštva potrebnim brojem saradnika i eksperata iz raznih oblasti.

TRIPARTITNA KOMISIJA: Radule Kojović, sudija Vrhovnog suda Crne Gore; Veselin Vučković; zamjenik Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore i Olivera Popović, policijski analitičar u Odjeljenju za planiranje, razvoj i analitiku Uprave policije

Skraćenice

AP	Akcioni plan	MZ	Ministarstvo zdravlja
CDA	Centralna depozitarna agencija	MSiP	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
CENPF	Centar za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija	NCB	Nacionalni centralni biro
CSO	Centar za stručno obrazovanje	NSO	Nacionalni savjet za obrazovanje
CRPS	Centralni registar Privrednog suda (u Podgorici)	NVO	Nevladine organizacije
DIK	Državna izborna komisija	PA	Policajska akademija
DJN	Direkcija za javne nabavke	PKCG	Privredna komora Crne Gore
DRI	Državna revizorska institucija	PU	Poreska uprava
EU	Evropska unija	RAI	Regionalna Antikorupcijska inicijativa
FZZO	Fond za zdravstveno osiguranje	SDT	Specijalni državni tužilac
GP	Granična policija	SE	Savjet Evrope
GRECO	Grupa zemalja Savjeta Evrope za borbu protiv korupcije	SZO	Svjetska zdravstvena organizacija
IC	Ispitni centar	UC	Uprava carine
IPA	Instrument za predpristupnu podršku	UAI	Uprava za antikorupcijsku inicijativu
IT	Informacione tehnologije	UN	Ujedinjene nacije
JLS	Jedinice lokalne samouprave	UNTOC	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala
JZU	Javne zdravstvene ustanove	UI	Uprava za imovinu
KhoV	Komisija za hartije od vrijednosti	UzK	Uprava za kadrove
KJN	Komisija za javne nabavke	UP	Uprava policije
KSSI	Komisija za sprječavanje sukoba interesa	UPCG	Unija poslodavaca Crne Gore
KZ	Krivični zakonik	USPniFT	Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma
LJK	Ljekarska komora	ZIKS	Zavod za izvršenje krivičnih sankcija
MBA	Montenegro Bussines Alliance	ZIU	Zavod za izdavanje udžbenika
ME	Ministarstvo ekonomije	ZKP	Zakonik o krivičnom postupku
MEI	Ministarstvo evropskih integracija	ZMNTKS	Zavod za međunarodnu naučno-tehničku i kulturnu saradnju
MF	Ministarstvo finansija	ZzŠ	Zavod za školstvo
MID	Ministarstvo za informaciono društvo	ZUNS	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
MIP	Ministarstvo inostranih poslova	VDT	Vrhovno državno tužilaštvo
MKM	Ministarstvo kulture i medija	VSCG	Vrhovni sud Crne Gore

MP	Ministarstvo pravde
MPN	Ministarstvo prosvjete i nauke
MpiS	Ministarstvo prosvjete i sporta
MRSS	Ministarstvo rada i socijalnog staranja
MTN	Mjere tajnog nadzora
MUPiJU	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MUPŽS	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine
MORiT	Ministarstvo održivog razvoja i turizma

Lista obveznika izvještavanja

1. Agencija za nadzor osiguranja 2. Apelacioni sud 3. Centar za stručno obrazovanje 4. Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije 5. Centralna depozitarna agencija 6. Državna izborna komisija 7. Direkcija za javne nabavke 8. Državna revizorska institucija 9. Fond za zdravstveno osiguranje 10. Građevinska inspekcija 11. Ispitni centar 12. Institut za medije 13. Kancelarija za saradnju Vlade i NVO 14. Komisija za raspodjelu djela prihoda od igara na sreću 15. Komisija za hartije od vrijednosti 16. Komisija za sprječavanje sukoba interesa 17. Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije 18. Komisije za praćenje realizacije akcionih planova na nivou lokalne samouprave 19. Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki 20. Ljekarska komora	51. Sudski savjet 52. Tužilački savjet 53. Uprava carina 54. Uprava za antikorupcijsku inicijativu 55. Uprava za imovinu 56. Uprava za kadrove 57. Uprava za nekretnine 58. Uprava policije 59. Upravni sud 60. Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma 61. Unija poslodavaca Crne Gore 62. Viši sud u Podgorici 63. Viši sud u Bijelom Polju 64. Vrhovno državno tužilaštvo 65. Vrhovni sud Crne Gore 66. Vlada Crne Gore 67. Zajednica opština CG 68. Zavod za međunarodnu naučno-tehničku i kulturnu saradnju 69. Zavod za školstvo 70. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva 71. Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore

21. Ministarstvo ekonomije
22. Ministarstvo finansija
23. Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija
24. Ministarstvo kulture
25. Ministarstvo nauke
26. Ministarstvo pravde
27. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
28. Ministarstvo prosvjete i sporta
29. Ministarstvo rada i socijalnog staranja
30. Ministarstvo unutrašnjih poslova
31. Ministarstvo održivog razvoja i turizma
32. Ministarstvo zdravlja
33. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
34. Montenegro Bussines Alliance
35. Centar za monitoring izbora (CEMI)
36. Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS)
37. Centar za razvoj NVO (CRNVO)
38. Centar za demokratiju (CEDEM)
39. Centar za demokratsku tranziciju (CDT)
40. Centar za građansko obrazovanje (CGO)
41. Nacionalni savjet za obrazovanje
42. Privredna komora Crne Gore
43. Privredni sud CG
44. Poreska uprava
45. Policijska akademija
46. Prosvjetna inspekcija
47. Skupština Crne Gore
48. Savjet za regulatornu reformu i unaprijeđenje poslovnog ambijenta
49. Savjet za privatizaciju
50. Savjet za visoko obrazovanje
72. Zavod za izvršenje krivičnih sankcija
73. Opština Nikšić
74. Opština Plav
75. Opština Plužine
76. Opština Pljevlja
77. Opština Podgorica
78. Opština Rožaje
79. Opština Tivat
80. Opština Ulcinj
81. Opština Herceg Novi
82. Opština Cetinje
83. Opština Šavnik
84. Opština Andrijevica
85. Opština Bar
86. Opština Berane
87. Opština Bijelo Polje
88. Opština Budva
89. Opština Danilovgrad
90. Opština Žabljak
91. Opština Kolašin
92. Opština Kotor
93. Opština Mojkovac

PRIORITET 3. USPOSTAVLJANJE ČVRSTOG MEHANIZMA ZA PRAĆENJE REZULTATA U OBLASTI ISTRAGA, GONJENJA I PRAVOSNAŽNIH SUDSKIH PRESUDA, NA SVIM NIVOIMA (AP-KORUPCIJA)

Mjera 3 : Na osnovu utvrđene metodologije pripremiti analitički izvještaj s obrađenim podacima koji se odnose na istragu, optuženja i presude iz oblasti korupcije, s posebnim osvrtom na strukturu izvršilaca tih djela i oblast u kojoj se ta djela izvršavaju

U Višem sudu u Podgorici od 01.01.2011. godine do sada okončani su pretresi za **organizovani kriminal**:

1. U predmetu "Golubovi" protiv optuženih Fran Marinaja, državljanin Albanije u bjekstvu i još 35 lica, zbog krivičnog djela zločinačko udruživanje, neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, na organizovan način. Pretresi su završeni;
2. U predmetu protiv Pepaj Sanadera, državljanina Albanije u bjekstvu i još sedam lica, zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga. Pretresi su završeni;
3. U predmetu protiv Boreta Saše i još devet lica, zbog krivičnog djela zločinačko udruživanje, falsifikovanje isprave, pranje novca, iznude, izazivanje opšte opasnosti i teškog ubistva (ubistvo Ščekić Slavoljuba, visokog funkcionera MUP-a CG) .

Za **koruptivna** djela okončani su pretresi protiv :

1. Cemović Vuksana, diplomirani menadžer inter biznisa i još četiri lica, zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja, neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, utaja poreza i doprinosa na organizovan način . Donesena je presuda.
2. Bakić Radivoja diplomirani ekonomista (jedan od suvlasnika AD Impek), i još 11 lica, zbog krivičnog djela pranje novca, falsifikovanje isprave, zloupotreba službenog položaja i utaja poreza i doprinosa. Završen glavni pretres.
3. Vukčević Nenada (KC CG) zbog krivičnog djela primanje mita. Donešena presuda.
4. Tomanović Dragana, diplomirani pravnik (ovlašćeni službenik Uprave za nekretnine – Podgorica) i još jedno lice, zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja. Donešena presuda.
5. Jovičević Veska, direktora Katastra Kotor i još osam lica zbog krivičnog djela primanje mita i zloupotreba službenog položaja.
6. Brisković Pavle, građevinski inženjer i još tri lica, zbog krivičnog djela primanje mita i zloupotreba službenog položaja. Glavni pretres završen.

U Višem sudu u Bijelom Polju donešena je osudjujuća presuda u predmetu **organizovanog kriminala** protiv Tabaković Bekima, i još devet lica zbog zločinačkog udruživanja i neovlašćene proizvodnje držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Pregled rada svih sudova za 2010.godinu u svim vrstama predmeta

Sud	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Riješeno do 31.12.2010.g	Neriješeno na dan 31.12.2010.g	% neriješeno
Osnovni sudovi	33,851	68.817	102,668	68.710	33.958	31.66
Viši sudovi	3,217	17,030	20,265	18,868	1,397	6.89
Privredni sudovi	1,778	36,652	38,430	35,766	2,664	6.93
Upravni sud	1,283	3,799	5,082	3,862	1,220	24.01
Apelacioni sud	490	2,213	2,703	2,494	209	7.73
Vrhovni sud CG	147	2689	2836	2734	102	3.60
Ukupno:	40,766	131,200	171,966	132,434	39,550	22.41

Godišnji priliv predmeta u sudovima u Crnoj Gori, u svim vrstama složenih predmeta, iznosio je 131,200 predmeta. Broj riješenih predmeta u 2010. godini, iznosio je 132.434 predmeta, ili 100,94 % u odnosu na ukupan broj predmeta u radu u 2010. godine (171,966). Priliv predmeta u 2010.godini je bio značajno veći u odnosu na 2009. godinu, i to za 13.052 predmeta ili 11,05 %. Broj riješenih predmeta u ovoj godini je bio veći u odnosu na 2009.godinu za 6.648 predmeta ili 5,29 % .

Prosječni mjesečni priliv predmeta u svim sudovima iznosio je 10.933,33 predmeta.

Pregled rada osnovnih sudova za 2010.godinu u svim vrstama predmeta

OSNOVNI SUD	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Riješeno do 31.12.2010.g	Neriješeno na dan 31.12.2010.g	% neriješeno
Herceg Novi	1709	2871	4580	2952	1628	35.55
Bijelo Polje	1527	5666	7193	5513	1680	23.36

Cetinje	1119	1635	2754	1577	1177	42.74
Ulcinj	1465	1965	3430	1896	1534	44.72
Rožaje	458	2511	2969	2480	489	16.47
Pljevlja	545	7944	8489	7935	554	17.32
Žabljak	77	685	762	682	80	10.50
Plav	218	1059	1277	1136	141	11.04
Berane	1199	4762	5961	4592	1369	22.96
Kolašin	474	916	1390	1037	353	25.40
Bar	2207	4660	6867	4877	1990	28.98
Nikšić	2681	6431	9112	6440	2672	29.32
Danilovgrad	1108	1656	2764	1806	958	34.66
Kotor	3187	4634	7821	4632	3189	40.77
Podgorica	15877	21422	37299	21155	15499	41.55
Ukupno:	33851	68817	102668	68710	33958	34.70

U periodu od 01.01. do 31.12.2010.godine, ukupan godišnji priliv predmeta u osnovnim sudovima u Crnoj Gori , iznosio je 68.817 predmeta. Ukupan broj riješenih predmeta u 2010.godini iznosio je 68.710 predmeta ili 99,84 % u odnosu na priliv.

BROJ PREDMETA U RADU PO SUDIJAMA U OSNOVNIM SUDOVIMA (OPTEREĆENOST)

OSNOVNI SUD	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Broj sudija koji su bili zaduženi predmetima	Prosječna opterećenost predmetima po sudiji	Prosječno završeno po sudiji	Prosječno nezavršeno po sudiji
Herceg Novi	1709	2871	4580	9	508.89	328.00	180
Bijelo Polje	1527	5666	7193	13	553.31	424.00	129
Cetinje	1119	1635	2754	6	459.00	262.83	196
Ulcinj	1465	1965	3430	5	686.00	379.20	307
Rožaje	458	2511	2969	5	593.80	496.00	98
Pljevlja	545	7944	8489	8	1061.13	991.88	69
Žabljak	77	685	762	3	254.00	227.33	27
Plav	218	1059	1277	3	425.67	378.67	47
Berane	1199	4762	5961	11	541.91	417.45	124
Kolašin	474	916	1390	4	347.50	259.25	88
Bar	2207	4660	6867	11	624.27	443.36	181
Nikšić	2681	6431	9112	17	536.00	378.82	157
Danilovgrad	1108	1656	2764	5	552.80	361.20	192
Kotor	3187	4634	7821	13	601.62	356.31	245
Podgorica	15877	21422	37299	38	981.55	556.71	408
Ukupno:	33851	68817	102668	151	679.92	455	244.89

Pregled rada viših sudova u 2010.godini u svim vrstama predmeta

VIŠI SUD	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Riješeno do 31.12.2010.g	Neriješeno na dan 31.12.2010.g	% neriješeno
Podgorica	3101	12387	15488	14205	1283	8.28
Bijelo Polje	134	4643	4777	4663	114	2.39
Ukupno:	3235	17030	20265	18868	1397	6.89

U periodu od 01.01. do 31.12.2010.godine, ukupan godišnji priliv predmeta u višim sudovima u Crnoj Gori , iznosio je 17.030 predmeta . Ukupan broj riješenih predmeta u 2010.godini iznosio je 18.868, ili 110,79 %u odnosu na ukupan broj predmeta u radu.

Broj predmeta u radu po sudijama (opterećenost)

Viši sud	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Broj sudija koji su bili zaduženi predmetima	Prosječna opterećenost predmetima po sudiji	Prosječno završeno po sudiji	Prosječno nezavršeno po sudiji
Podgorica	3101	12387	15488	36	430.22	395	36
Bijelo Polje	134	4643	4777	20	238.85	233	6
Ukupno:	3235	17030	20265	56	361.88	337	25

Pregled rada privrednih sudova u 2010.godini u svim vrstama predmeta

Privredni sud	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Riješeno do 31.12.2010.g	Neriješeno na dan 31.12.2010.g	% neriješeno
Podgorica	1,729	33,283	35,012	33,090	1,922	5.49
Bijelo Polje	98	3,369	3,467	3,378	89	2.57
Ukupno:	1,827	36,652	38,479	36,468	2,011	5.23

U periodu od 01.01. do 31.12.2010.godine, ukupan godišnji priliv predmeta u privrednim sudovima u Crnoj Gori , iznosio je 36.652 predmeta . Ukupan broj riješenih predmeta u 2010.godini iznosio je 36.468, ili 99,50 % u odnosu na priliv.

Privredni sud	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Broj sudija koji su bili zaduženi predmetima	Prosječna opterećenost predmetima po sudiji	Prosječno završeno po sudiji	Prosječno nezavršeno po sudiji
Bijelo Polje	82	2,666	2,748	5	549.6	535	101
Podgorica	1,729	33,283	35,012	19	1842	1741	15
Ukupno:	1,811	35,949	37,760	24	1573.33	1490.25	83

Pregled rada Upravnog suda u 2010.godini u svim vrstama predmeta

Upravni sud ukupno						
Upravni sud	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Riješeno do 31.12.2010.g	Neriješeno na dan 31.12.2010.g	% Neriješeno
U-upravni spor	1282	3733	5015	3795	1220	24.00
UPV-vanredni pravni lijek protiv rješenja u prekršajnom postupku	0	12	12	12	0	0
UPZ- vanredni pravni lijek protiv rješenja u prekršajnom postupku	1	1	2	2	0	0
UR- razni upravni predmeti	0	2	2	2	0	0
UPM- privremena mjera	0	41	41	41	0	0
RR- sudjenje u razumnom roku	0	10	10	10	0	0
Ukupno:	1283	3799	5082	3862	1220	24,00

U periodu od 01.01. do 31.12.2010.godine, ukupan godišnji priliv predmeta u Upravnom sudu u Crnoj Gori , iznosio je 3799 predmeta. Ukupan broj riješenih predmeta u 2010.godini iznosio je 3862, ili 101,66 % u odnosu na ukupan broj predmeta u radu.

	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Broj sudija koji su bili zaduženi predmetima	Prosječna opterećenost predmetima po sudiji	Prosječno završeno po sudiji	Prosječno nezavršeno po sudiji
Upravni sud	1283	3799	5082	9	564.6	429	135.56
Ukupno:	1283	3799	5082	9	564.6	429	135.56

Pregled rada Apelacionog suda u 2010.godini u svim vrstama predmeta

Pregled rada Apelacionog suda						
VRSTA PREDMETA	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Riješeno do 31.12.2010.g	Neriješeno na dan 31.12.2010.g	% Neriješeno
KŽ- drugostepeni krivični predmeti	262	968	1230	1109	121	10
Kžm-drugostepeni krivični predmeti –	0	8	8	7	1	13
Ksž-krivični specijalni predmeti	13	34	47	45	2	4
Kr- razne krivične stvari	0	8	8	7	1	13
PŽ- drugostepeni parnični predmeti u	215	1185	1400	1316	84	6
GŽ- građanski predmeti –žalba	0	0	0	0	0	0
R- razne građanske i krivične stvari	0	9	9	9	0	0
Pkž- drugostepeni predmeti privrednih	0	1	1	1	0	0
Ukupno:	490	2213	2703	2494	209	8

U periodu od 01.01. do 31.12.2010.godine, ukupan godišnji priliv predmeta u Apelacionom sudu u Crnoj Gori , iznosio je 2213 predmeta. Ukupan broj riješenih predmeta u 2010.godini iznosio je 2494, ili 112,70 % u odnosu na ukupan broj predmeta u radu.

Broj predmeta u radu po sudijama (opterećenost)							
	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Broj sudija koji su bili zaduženi predmetima	Prosječna opterećenost predmetima po sudiji	Prosječno završeno po sudiji	Prosječno nezavršeno po sudiji
Apelacioni sud	490	2213	2703	11	246	226	19

PREGLED RADA VRHOVNOG SUDA U 2010.GODINI
--

VRHOVNI SUD	Neriješeno na dan 01.01.2010.g	Primljeno u 2010. godini	Ukupno u radu u 2010.g	Riješeno do 31.12.2010.g	Neriješeno na dan 31.12.2010.g	% neriješeno
KŽ- trećestepeni krivični predmeti	0	67	67	67	0	0.00
Kzp- zahtjev za ispitivanje zakonitosti prav.presude u krivičnom postupku	0	170	170	170	0	0.00
Kzu- zahtjev za vanredno ublažavanje kazne	0	65	65	65	0	0.00
Kzz- zahtjev za zaštitu zakonitosti u krivičnom postupku	0	21	21	21	0	0.00
Kr- razne krivične stvari	0	90	90	90	0	0.00

Kr I- razne krivične stvari	0	0	0	0	0	0.00
Kr-S-krivični specijalni predmeti	0	8	8	8	0	0.00
Rev- revizija	129	1693	1822	1728	94	5.16
Rev I P –revizija	18	110	128	124	4	3.13
Gzz- zahtjev za zaštitu zakonitosti	0	0	0	0	0	0.00
R-razne građanske stvari	0	90	90	90	0	0.00
R I - građanski delegacija	0	0	0	0	0	0.00
Pzz- zahtjev za zaštitu zakonitosti u privrednim sporovima	0	0	0	0	0	0.00
Uvp- zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke u upravnom sporu	0	344	344	340	4	1.16
Ur- razne upravne stvari	0	17	17	17	0	0.00
Tpz- tužba za pravično zadovoljenje	0	14	14	14	0	0.00
Ukupno	147	2689	2836	2734	102	3.60

U periodu od 01.01. do 31.12.2010.godine, ukupan godišnji priliv predmeta u Vrhovnom sudu u Crnoj Gori, iznosio je 2689 predmeta. Ukupan broj riješenih predmeta u 2010.godini iznosio je 2734, ili 101,67 % u odnosu na broj predmeta u radu.

PRIORITET 3. USPOSTAVLJANJE ČVRSTOG MEHANIZMA ZA PRAĆENJE REZULTATA U OBLASTI ISTRAGA, GONJENJA I PRAVOSNAŽNIH SUDSKIH PRESUDA, NA SVIM NIVOIMA

Mjera 3: Analitički izvještaj s obrađenim podacima

PREGLED RJEŠAVANJA ZAOSTALIH PREDMETA IZ 2010. I RANIJIH GODINA NA DAN 30.06.2011.

ZBIRNA TABELA ZA SVE SUDOVE IZ SVIH MATERIJIA

SVI PREDMET I	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	16	14	120	75	740	439	877	486	64,3 4
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	31	16	34	16	68,0 0
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	14	0	367	107	382	107	75
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	8	81	102	85	110	43,5 8
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	2	0	19	0	112	0	889	655	1025	655	61,0 1
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	13	21	5	7	16	21	17	33	31	33	126	88	208	203	50,6 0
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	4	15	11	15	50	38	160	164	330	394	556	620	47,2 7
BAR	3	1	1	0	0	0	3	2	3	3	3	12	12	19	29	60	125	188	822	611	1001	896	52,7 6
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	85	0	36	0	101	0	540	785	762	785	49,2 5
H. NOVI	8	0	1	0	5	0	7	0	11	0	15	0	23	0	46	0	166	0	595	674	877	674	56,5 4
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	12	5	9	36	43	245	166	1365	786	1657	1017	61,9

																							6
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	3	2	5	2	47	11	67	42	231	147	360	177	64,0 3
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	69	10	27	27	54	82	163	279	223	415	536	43,6 3
KOTOR	0	0	0	0	2	3	4	3	2	5	9	11	46	79	84	152	260	393	1154	986	1561	1632	48,8 8
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	428	381	210	366	218	392	346	724	848	247 7	4177	4723	6222	9064	40,7 0
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	14	0	19	0	1018	221	1062	221	82,7 7
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	3	0	83	26	88	26	77,1 9
APELAC.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	209	0	209	0	100
PS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	19	9	12	17	21	60	61	962	514	1048	628	62,5 2
PS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	46	32	48	32	60,0 0
UPRAVNI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1220	0	1220	0	100
VRHOVNI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	2	100	2	98,0 3
UKUPNO	1 1	1	2	0	7	3	14	5	463	410	279	513	456	577	785	115 0	242 1	377 0	1536 5	1153 1	1979 7	1788 7	52,5 3

GŽ - predmeti koji se rješavaju u drugom stepenu protiv odluka donijetih u parničnim, ostavinskim, vanparničnim, izvršnim i zemljišnoknjižnim predmetima.

VS PG - Viši sud Podgorica.

VS BP - Viši sud Bijelo Polje.

R - riješeni predmeti.

N - neriješeni predmeti.

GŽ	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	<i>R</i>	<i>N</i>	%
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	570	20	570	20	96,61
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	570	20	570	20	96,61

KIS - zahtjevi ovlaštenog tužioca za sprovođenje istrage u predmetima iz oblasti korupcije, organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina.

KIS	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	<i>R</i>	<i>N</i>	%
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3	50
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3	50

KŽM- krivični predmeti maloljetnih lica u kojima se povodom žalbi rješava u drugostepenom postupku.

KŽM	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	<i>R</i>	<i>N</i>	%
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	7	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	8	0	100

KS - krivični predmeti u kojima sude viši sudovi iz oblasti korupcije, organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina.

KS	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	6	13	11	13	45,83
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	8	2	8	20
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	7	21	13	21	54,16

POM - predmeti pružanja pravne pomoći.

POM	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	3	19	3	86,4
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	3	19	3	86,4

I - predmeti izvršenja kod osnovnih i privrednih sudova.

I	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	12	0	59	18	147	127	219	146	60,00
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	9	6	12	6	66,66
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	35	9	38	9	80,85
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	4	8	49	11	53	17,18
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	6	0	26	0	28	175	61	173	26,06
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	1	3	4	8	7	9	9	21	24	46,66
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	3	6	8	10	17	65	18	101	52	176	22,80
BAR	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3	2	22	18	95	109	123	129	48,80
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	55	0	10	0	36	0	58	251	159	251	38,78
H. NOVI	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	5	0	5	0	19	0	67	66	102	66	60,71

NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3	1	2	106	27	250	156	359	188	65,63
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	3	2	5	2	45	10	65	35	44	60	169	109	60,80
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	66	10	26	16	47	28	105	26	86	94	330	22,16
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1	20	7	126	32	150	42	78,13
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	395	308	184	331	167	328	180	580	214	1892	333	1427	1472	4866	23,22
PS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	459	110	459	110	80,66
PS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	7	0	8	0	100
UKUPNO	3	0	0	0	0	0	2	0	402	310	206	404	250	367	291	656	630	2178	1719	2773	3509	6678	34,44

IKS - predmeti lica osuđenih na kaznu zatvora koja se sa slobode pozivaju na izdržavanje kazne ili koja se iz pritvora upućuju za izdržavanje kazne.

IKS	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	5	11	16	58	22	39	36,06
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	27	0	28	41	40,57
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	7	2	7	22,22
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0	16	0	48	12 3	68	123	35,60
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4	2	4	4	50,00
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0	0	4	2	18	10	22	16	57,89
BAR	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	2	10	5	40	34	19	46	72	38,98
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	4	0	4	0	29	68	44	68	39,28
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	0	3	1	13	17	25	40	46	59	95	38,31
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	6	4	6	8	13	38,10
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	5	6	7	7	14	33,33
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	15	6	3	27	8	53	17	40	43	128	25,15
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	3	15	1	1 1	11	7	5	23	23	68	13 3	18 1	176	305	36,59
UKUPNO	1	0	1	0	0	0	0	0	3	15	3	2 2	39	22	19	82	85	210	37 9	56 7	530	925	36,42

**K - krivični predmeti u kojima sude osnovni i viši sudovi u prvom stepenu po krivici
punoljetnih lica.**

D - Danilovgrad.

OS PG - Osnovni sud Podgorica.

VS PG - Viši sud Podgorica.

VS BP - Viši sud Bijelo Polje.

K	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	10	6	144	48	156	55	73,93
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	5	0	100
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	63	8	63	8	88,73
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2	7	2	77,77
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	173	38	180	38	82,56
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	3	1	0	8	8	9	40	25	53	45	54,08
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	5	5	20	35	49	22	75	64	53,95
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	7	9	24	173	106	184	137	57,32
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	9	0	10	0	96	96	118	96	55,14
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	0	20	0	117	31	143	31	82,18
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	2	1	24	20	32	39	154	70	214	133	61,67
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10	08	10	9	52,60
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	5	6	25	39	30	32	63	79	44,36
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	3	26	16	180	70	219	89	70,23
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	8	3	4	5	5	11	16	15	43	60	311	230	387	324	54,43
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	12	0	11	0	80	97	114	97	54,02
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	14	13	16	13	55,17
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	1	0	9	5	10	10	26	15	83	65	223	229	1646	896	2007	1220	62,19

KI - zahtjevi ovlaštenog tužioca za sprovođenje istrage protiv punoljetnih lica

KI	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	100
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	100
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	60	10	62	10	86,11
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	0	100
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	5	1	28	27	35	29	54,68
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	7	4	51	27	59	31	65,55
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	34	17	40	17	70,17
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	20	0	21	0	100
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	6	55	21	58	27	68,23
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	5	1	83,30
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	50
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	117	13	117	13	90
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	29	7	116	93	141	83	62,94
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	33	6	36	6	85,71
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	14	0	15	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	5	1	55	18	542	217	598	219	73,19

KIM - zahtjevi za pripremni postupak prema maloljetnim licima.

OS BP - Osnovni sud Bijelo Polje.

H.Novi - Herceg Novi.

D.grad – Danilovgrad

OS PG - Osnovni sud Podgorica.

VS PG - Viši sud Podgorica

VS BP - Viši sud Bijelo Polje

KIM	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	100
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	1	66,6
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	2	6	2	75
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	1	7	6	7	46,2
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26	1	26	1	96,3
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2	33
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	1	66,6
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	1	39	13	45	14	76,3

KM - krivični predmeti po kojima osnovni i viši sudovi vode postupak prema maloljetnim licima.

KM	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	0	100
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	8	11	9	13	40,90
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4	0	100
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	10	3	10	4	71,42
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2	33,33
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1	66,66
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	2	30	17	32	21	60,37

KP - molbe za pomilovanje osuđenih lica.

OS BP - Osnovni sud Bijelo Polje.

VS PG - Viši sud Podgorica.

VS BP - Viši sud Bijelo Polje

KP	2001. i ranie		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	2	17	2	89,5
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	2	18	2	90

KR - podnesci koji se odnose na krivični postupak, a ne uvode se u druge upisnike.

OS BP - Osnovni sud Bijelo Polje.

VS PG - Viši sud Podgorica.

VS BP - Viši sud Bijelo Polje.

KR	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100

KRI - predmeti istražnih radnji.
H.Novi - Herceg Novi.
D - Danilograd.
OS PG - Osnovni sud Podgorica.
VS PG - Viši sud Podgorica.
VS BP - Viši sud Bijelo Polje

KRI	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	61	33	63	33	65,62
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	1	66,66
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	0	0	10	6	38	11	84	59	133	82	61,86
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	73	105	75	108	40,98
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	50	9	54	9	85,71
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	1	13	1	92,85
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	13	1	175	48	194	49	79,83
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3	50
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	2	12	2	85,71
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	100	4	101	4	96,19
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	1	0	0	11	4	15	12	424	161	450	185	70,86
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	56	54	58	54	51,78
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22	0	22	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	7	0	0	28	10	76	27	1077	480	1182	531	68,28

KV - predmeti u kojima rješava vijeće suda van glavnog pretresa ukoliko se ne zavode u upisnik "KŽ" ili "Kp".

OS BP - Osnovni sud Bijelo Polje.

H.Novi - Herceg Novi.

VS PG - Viši sud Podgorica.

VS BP - Viši sud Bijelo Polje

KV	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	6	0	100
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	5	0	100
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	65	7	65	7	90,27
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	78	7	78	7	91,76

KŽ - krivični predmeti u kojima se po žalbi rješava u drugostepenom postupku.

VS PG - Viši sud Podgorica.

VS BP - Viši sud Bijelo Polje.

APELAC. - Apelacioni sud Crne Gore.

KŽ	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
VS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	184	15	184	15	92,46
VS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
APELAC.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	121	0	121	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	305	15	305	15	95,31

KSŽ - krivični predmeti u kojima se po žalbi rješava u drugostepenom postupku u predmetima iz oblasti korupcije, organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina.

KSŽ	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
APELAC.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4	0	100

PŽ - predmeti u kojima povodom žalbi izjavljenih protiv presuda i drugih odluka donijetih od strane privrednih sudova rješava Apelacioni sud.

PŽ	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
APELAC.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	84	0	84	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	84	0	84	0	100

L - predlozi za pokretanja postupka likvidacije privrednih društava.

PS PG - Privredni sud Podgorica.

PS BP - Privredni sud Bijelo Polje.

L	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
PS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	10	7	11	7	61,11
PS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1	2	33,33
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	10	9	12	9	42,85

ST - predlozi za pokretanje stečajnog postupka.

PS PG - Privredni sud Podgorica.

PS BP - Privredni sud Bijelo Polje

St	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
PS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	19	1	1	3	3	6	9	71	48	84	80	51,2
PS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	26	5	26	16,12
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	19	1	1	3	3	6	9	76	74	89	106	45,64

O - predmeti ostavinskog postupka.

O	2001. i ranije		2002.		2003		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	13	34	28	48	41	53,93
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	4	23	7	23	23,33
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	1	18	2	22	4,16
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	42	17	43	17	71,66
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	21	6	23	11	67,64
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	2	5	4	17	12	25	18	58,13
BAR	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	1	8	4	13	7	36	88	91	102	151	40,31
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	4	0	9	0	60	134	82	134	37,96
H. NOVI	4	0	0	0	2	0	1	0	1	0	4	0	2	0	8	0	7	0	72	36	101	36	73,72
NIKIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	7	2	72	21	80	24	76,92
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	1	16	1	94,11
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	2	12	17	14	20	41,17
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	20	21	86	33	107	56	65,64
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	1	6	3	13	9	32	21	533	156	587	192	75,35
UKUPNO	5	0	0	0	2	0	1	0	3	2	6	4	20	12	36	28	106	107	1058	593	1237	746	62,38

P - parnični predmeti.

P	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO <i>na dan 30.06.2011.</i>		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	32	27	360	161	393	188	66,49
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	10	12	10	54,54
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	115	23	122	23	84,13
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	25	57	25	69,51
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	11	0	57	0	414	247	483	247	66,16
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	12	17	4	6	12	18	13	18	13	13	40	45	94	117	44,54
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	4	4	22	13	60	47	107	151	195	215	47,56
BAR	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3	2	22	17	95	96	120	117	50,63
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	8	0	23	0	171	181	213	181	54,06
H. NOVI	1	0	0	0	2	0	5	0	8	0	9	0	13	0	19	0	100	0	224	479	381	479	44,30
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	3	2	7	60	63	542	399	607	473	56,20
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	145	38	145	38	79,23
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	28	12	164	72	195	84	69,89
KOTOR	0	0	0	0	2	2	4	3	2	5	9	10	27	73	67	117	157	276	443	745	711	1231	36,61
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	18	40	18	16	26	42	110	86	434	374	1898	2197	2504	2755	47,61
PS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	11	13	19	54	52	422	349	494	431	53,40
PS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	41	4	42	4	91,30
UKUPNO	1	0	0	0	4	2	11	3	41	62	43	34	100	151	272	262	1048	881	5250	5222	6768	6618	50,56

PMAL - parnični predmeti male vrijednosti.

PMAL	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31	3	31	3	91,17
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	122	0	122	0	100
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24	4	24	4	85,71
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24	6	24	6	80
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	3	25	3	89,28
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	29	9	32	9	78,04
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	65	11	66	11	85,71
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	4	16	4	80,00
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	4	1	11	5	32	0	49	6	89,09
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	0	2	1	8	3	43	27	262	232	319	264	54,71
PS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0	14	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	0	4	1	12	4	58	32	644	272	722	310	69,96

R - razni vanparnični predmeti.

R	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	50
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	0	100
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	3	4	3	57,14
H. NOVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	6	0	5	0	20	21	34	21	61,81
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	9	0	10	1	90,91
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	29	3	30	4	88,23
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	6	0	8	2	64	27	83	30	73,45

REV - predmeti u kojima po reviziji odlučuje Vrhovni sud Crne Gore.

REV	2001.		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
VRHOVNI SUD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	93	1	93	1	98,93
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	93	1	93	1	98,93

REVIP - predmeti revizije u privrednim sporovima.

REVIP	2001.		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
VRHOVNI SUD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	3	1	75
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	3	1	75

U - predmeti upravnih sporova.

U	2001.		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
UPRAVNI SUD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1220	0	1220	0	100
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1220	0	1220	0	100

RS - složeni vanparnični predmeti.

RS	2001. i ranije		2002.		2003.		2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO na dan 30.06.2011.		
	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	%
BERANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	14	5	14	26,31
ŽABLJAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ROŽAJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	100
PLAV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	5	1	83,33
OS BP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	27	10	29	10	74,36
KOLAŠIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	7	0	8	1	88,88
CETINJE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	2	1	5	3	8	12	16	18	47,05
BAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	6	25	17	28	24	53,84
ULCINJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0	13	16	17	16	51,51

H. NOVI	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	11	0	27	31	44	31	58,66
NIKŠIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	6	3	12	14	20	17	54,05
PLJEVLJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	3	4	3	57,14
D.GRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	7	1	8	1	88,88
KOTOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	16	14	40	47	59	62	48,76
OS PG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	2	4	15	16	102	59	120	81	59,70
UKUPNO	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	4	2	2	13	6	62	42	282	225	364	279	56,60

5. AKCIONI PLAN BORBE PROTIV ORGANIZOVANOG KRIMINALA

PRIORITET 4. RAZVOJ ČVRSTOG MEHANIZMA ZA PRAĆENJE REZULTATA U OBLASTI ORGANIZOVANOG KRIMINALA (AP- ORGANIZOVANI KRIMINAL)

Mjera 2: Pripremiti analitički izvještaj

IZVJEŠTAJ O OKONČANIM PRETRESIMA ZA ORGANIZOVANI KRIMINAL

U Višem sudu u Podgorici od 01.01.2011. godine do sada okončani su pretresi za **organizovani kriminal**:

1. U predmetu "Golubovi" protiv optuženih Fran Marinaja, državljanin Albanije u bjekstvu i još 35 lica, zbog krivičnog djela zločinačko udruživanje, neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, na organizovan način. Pretresi su završeni;
2. U predmetu protiv Pepaj Sanadera, državljanina Albanije u bjekstvu i još sedam lica, zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga. Pretresi su završeni;
3. U predmetu protiv Boreta Saše i još devet lica, zbog krivičnog djela zločinačko udruživanje, falsifikovanje isprave, pranje novca, iznude, izazivanje opšte opasnosti i teškog ubistva (ubistvo Šćekić Slavoljuba, visokog funkcionera MUP-a CG) .

Za **koruptivna** djela okončani su pretresi protiv :

1. Cemović Vuksana, diplomirani menadžer inter biznisa i još četiri lica, zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja, neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, utaja poreza i doprinosa na organizovan način . Donesena je presuda.
2. Bakić Radivoja diplomirani ekonomista (jedan od suvlasnika AD Impek), i još 11 lica, zbog krivičnog djela pranje novca, falsifikovanje isprave, zloupotreba službenog položaja i utaja poreza i doprinosa. Završen glavni pretres.
3. Vukčević Nenada (KC CG) zbog krivičnog djela primanje mita. Donešena presuda.
4. Tomanović Dragana, diplomirani pravnik (ovlašćeni službenik Uprave za nekretnine – Podgorica) i još jedno lice, zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja. Donešena presuda.
5. Jovićević Veska, direktora Katastra Kotor i još osam lica zbog krivičnog djela primanje mita i zloupotreba službenog položaja.
6. Brisković Pavle, gradjevinski inženjer i još tri lica, zbog krivičnog djela primanje mita i zloupotreba službenog položaja.Glavni pretres završen.

U Višem sudu u Bijelom Polju donešena je osudjujuća presuda u predmetu **organizovanog kriminala** protiv Tabaković Bekima, i još devet lica zbog zločinačkog udruživanja i neovlašćene proizvodnje držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

6. AKCIONI PLAN ZA OBLAST MEDIJA

PRIORITET1. UNAPRJEĐENJE MEDIJSKIH SLOBODA, NAROČITO USKLAĐIVANJEM S PRAKSOM EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U POGLEDU KLEVETE I JAČANJE SARADNJE S ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA

Mjera 2: Prihvatanje pravne prakse Evropskog suda za ljudska prava u pogledu visine naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda učinjene putem medija

NAČELNI PRAVNI STAV- PRIHVATANJE PRAVNE PRAKSE EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U POGLEDU VISINE NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG POVREDE ČASTI I UGLEDA UČINJENE PUTEM MEDIJA

Na osnovu člana 28 Zakona o sudovima ("Sl. list RCG", br. 5/02, 49/04 i "Sl. list CG", br. 28/08), **Opšta sjednica Vrhovnog suda Crne Gore**, na svojoj sjednici održanoj dana 29. 03. 2011. godine, donijela je sljedeći

NAČELNI PRAVNI STAV

Ukoliko nadje da postoji osnov odgovornosti novinara i medija sud odmjerava visinu pravične naknade zbog povrede prava ličnosti (ugleda, časti i dr,) vodeći računa o svim okolnosti konkretnog slučaja, a naročito: o značaju povrijeđenog dobra i posledicama koje su iz toga proistekle, trajanju duševnih bolova, cilju kome služi naknada nematerijalne štete, kao i tome da visina dosudjene naknade po pravilu treba da bude u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, te da dosudjena naknada ne bude u iznosu koji bi obeshrabrujuće uticao na novinare i medije u obavljanju njihove uloge u očuvanju demokratskih vrijednosti društva.

O b r a z l o ž e n j e

Odredbama člana 206. Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list CG", br. 47/2008), propisano je da u slučaju povrede prava ličnosti sud može narediti na trošak štetnika objavljivanje presude odnosno ispravke ili narediti da štetnik povuče izjavu kojom je povreda učinjena ili što drugo čime se može ostvariti svrha koja se postiže naknadom.

Istim Zakonom u članu 207. st. 1. predviđena je mogućnost da se zbog povrede ugleda, časti ili prava ličnosti oštećenom dosudi pravična novčana naknada za duševne bolove, ako sud nadje da to opravdavaju okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i njihovo trajanje.

U odredbama člana 20. st. 1. Zakona o medijima ("Sl. list RCG", br. 51/02, 62/02 i "Sl. list CG", br. 46/10), predviđeno je da je osnivač medija odgovoran za programske sadržaje, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno. U stavu 2. ista zakonska odredba predviđa da ako medij objavi programski sadržaj

kojim se narušava zakonom zaštićeni interes lica na koje se informacija odnosi ili kojim se vrijedja čast ili integritet pojedinca, iznose ili pronose neistiniti navodi o njegovom životu, znanju i sposobnostima, zainteresovano lice ima pravo na tužbu nadležnom sudu za naknadu štete protiv autora i osnivača medija.

Odredbama člana 26. navedenog zakona predviđeno je pravo svakom fizičkom i pravnom licu na ispravku i odgovor kada smatra da je putem objavljenog programskog sadržaja povrijeđeno neko njegovo Ustavom ili zakonom ustanovljeno pravo, a ovo u određenom roku, uz obavezu navodjenja programskog sadržaja na koji se odgovor ili ispravka odnose i datum njenog objavljivanja, te da se ispravka i odgovor objavljuju bez naknade.

Ukoliko ocijeni da sankcijama iz člana 206. Zakona o obligacionim odnosima i iz člana 26 Zakona o medijima nije ostvarena satisfakcija oštećenog, oštećeni ima pravo i na novčanu naknadu u skladu sa članom 207. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Osnovna karakteristika nematerijane štete jeste ta da je nije moguće naknaditi uspostavljanjem ranijeg stanja. Zato, nanada te štete, po prirodi stvari, predstavlja satisfakciju (zadovoljenje) oštećenog.

Kumulacija sankcija je dopuštena s obzirom na to da je zakon ne isključuje.

Visinu pravične naknade za štetu zbog povrede prava ličnosti (ugleda, časti i drugih prava ličnosti) sud odmjerava vodeći računa o svim okolnostima konkretnog slučaja, a naročito o značaju povrijeđenog dobra i posledicama koje su iz toga proistekle, trajanju duševnih bolova, cilju kome služi naknada nematerijalne štete, kao i o tome da visina dosudjene naknade, po pravilu, treba da bude u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, te da dosudjena naknada ne bude u iznosu koji bi obeshrabrujuće uticali na novinare i medije u obavljanju njihove uloge u očuvanju demokratskih vrijednosti u društvu.

Posebno valja naglasiti da bi određivanje - limitiranje unaprijed naknade nematerijalne štete od strane Vrhovnog suda i suda uopšte, bilo u suprotnosti principu proporcionalnosti, kao temeljnom principu evropskog prava, koji predviđa da se prema konkretnim subjektima, konkretnim okolnostima i činjenicama primjenjuju mjere koje su srazmjerne ciljevima predviđenim propisima.

***Predsjednik suda,
Vesna Medenica***

PRIORITET 1: UNAPRJEĐENJE MEDIJSKIH SLOBODA, NAROČITO USKLAĐIVANJEM S PRAKSOM EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U POGLEDU KLEVETE I JAČANJE SARADNJE S ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA

Mjera 2: Priprijetanje pravne prakse Evropskog suda za ljudska prava u pogledu visine naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda učinjene putem medija

Načelni pravni stav Opšte sjednice Vrhovnog suda od 29.03.2011. godine implementiran je u presudi ovog suda Rev. br.594/11 od 25.05.2011. godine, donijetoj povodom izjavljene revizije tužioca protiv pravosnažne presude u predmetu Osnovnog suda u Podgorici, oznake P. br. 3003/09. U navedenom predmetu postupak se vodi po tužbi tužioca Trifković Srdje iz Čikaga protiv tuženih: PG "Žurnal" DOO - osnivača lista "Nedjeljni žurnal", Aleksandra Erakovića - glavnog i odgovornog urednika lista i Države Crne Gore, radi naknade nematerijalne štete na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda i pretrpljenog straha, kao posljedica objavljenog teksta 08.07.2005. godine, u navedenom listu br. 6, pod naslovom "Premijeru prijete smrću". Presudom Osnovnog suda u Podgorici P. br. 3003/11 od 21.10.2010. godine pravosnažno je odbijen zahtjev prema navedenoj novinskoj kući i odgovornom uredniku lista, u kojem dijelu je i reviziju odbio Vrhovni sud navedenom presudom, dok je postupak prema Državi još uvijek u toku. Inače, zahtjev je opredijeljen na ukupan iznos od 25.500 €. Rezonovanje sudova je da je objavljeni programski sadržaj karaktera informacije, koja je saopštena u dobroj vjeri, a od opšteg je i javnog interesa, te da su prvotuženi i drugotuženi, kao osnivač i urednik, u svemu postupali shodno osnovnim načelima na kojima se temelji rad medija, utvrdjenim nacionalnim propisom, Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava. Pri odlučivanju u predmetnom sporu cijenjen je izraženi stav Evropskog suda za ljudska prava u presudama donijetim u slučaju *Lingens* iz 1986. godine i slučaju *Bladet Tromsø i Stensås* iz maja 1999. godine.

Presudom Vrhovnog suda Crne Gore navedene oznake od 25.05.2011. godine, odbijena je revizija tužioca izjavljena protiv presude Višeg suda u Podgorici Gž. br. 5641/10 od 25.02.2011. godine, kojom je odbijena žalba tužioca i potvrđena presuda Osnovnog suda u Podgorici P. br. 3003/09 od 21.10.2009. godine u odnosu na prvo i drugo tuženog.

PRIORITET 1: UNAPRJEĐENJE MEDIJSKIH SLOBODA, NAROČITO USKLAĐIVANJEM S PRAKSOM EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U POGLEDU KLEVETE I JAČANJE SARADNJE S ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA

Mjera 4: Izvještaj o istragama i nasilju protiv novinara – procesuirani slučajevi, status predmeta u postupku

IZVJEŠTAJ O PREDMETIMA KOJI SU U TOKU KOD SUDOVA U CG, A KOJI SE ODNOSI NA KRIVIČNE PREDMETE ZBOG KRIVIČNIH DJELA SA ELEMENTIMA NASILJA NAD NOVINARIMA

VRHOVNI SUD CRNE GORE: Izvještaj o predmetima koji su u toku kod sudova u CG, a koji se odnosi na krivične predmete zbog krivičnih djela sa elementima nasilja nad novinarima

Prikaz stanja po predmetima Osnovnog suda u Podgorici: Kri. br. 119/10, Ki. br. 09/314 i K. br. 11/125

Kri. br. 119/10: 29.01.2010. godine formiran je predmet istražnih radnji Kri br. 119/10 protiv okrivljenog Tajić Zorana, zbog krivičnog djela mučenje i zlostavljanje iz čl. 167 st. 3 u vezi st. 2 Krivičnog zakonika, u kojem je oštećeni Pejović Boris, fotoreporter dnevnog lista "Republika". Nakon okončanih istražnih radnji 14.10.2010. godine, ODT Podgorica je 01.11.2010. godine, podnijelo predlog za preduzimanje novih istražnih radnji (saslušanje četiri nova svjedoka), nakon čega su predloženi svjedoci saslušani i spisi predmeta ponovo dostavljeni na nadležnost ODT Podgorica 20.12.2010. godine. Državno tužilaštvo je 15.02.2011. po drugi put vratilo spise predmeta Osnovnom sudu sa predlogom da se oštećeni Pejović Boris ponovo sasluša u svojstvu svjedoka. Istražni sudija je 19.02.2011. godine izjavio neslaganje sa navedenim predlogom i spise predmeta dostavio krivičnom vanraspravnom vijeću ovog suda na odlučivanje, koje je rješenjem Kv. br. 11/170 od 07.03.2011. godine, usvojilo neslaganje istražnog sudije, dok su spisi predmeta ponovo dostavljeni na nadležnost ODT Podgorica.

ODT Podgorica je rješenjem Kt. br. 1744/09 od 13.05.2011. godine odbacilo krivičnu prijavu protiv Tajić Zorana.

Ki. br. 09/314: U istražnom predmetu Ki. br. 09/314, okrivljeni je Jovović Mihailo novinar "Vijesti", zbog krivičnog djela teška tjelesna povreda iz čl. 151 st. 2 KZ, a drugookrivljeni je Mugoša Miljan, zbog krivičnog djela teška tjelesna povreda iz čl. 151 st. 1 KZ, koja je nanijeta prvookrivljenom Jovović Mihailu. U tom smislu, Jovović Mihailo mogao bi se smatrati oštećenim, iako i Jovović u ovom predmetu ima svojstvo okrivljenog, jer prema odredbama ZKP-a jedno lice u istom postupku ne može imati dva procesna svojstva. Predmet je primljen u rad 07.08.2009. godine, rješenje o sprovođenju istrage donijeto je 20.08.2009. godine, a nakon okončane istrage spisi predmeta su dostavljeni na nadležnost ODT Podgorica 09.09.2009. godine. Osnovno državno tužilaštvo je za navedena krivična djela protiv okrivljenih Jovović Mihaila i Mugoša Miljana, podiglo optužnicu 06.10.2009. godine. Krivično vijeće Osnovnog suda je odlučujući o prigovoru branioca okrivljenog Jovovića na tu optužnicu, rješenjem Kv. br. 09/963 od 11.11.2009. godine, predmet vratilo u fazu istrage radi sprovođenja određenih istražnih radnji. Postupajući po nalogu krivičnog vijeća, ODT Podgorica je 18.11.2009. podnijelo predlog za dopunu istrage. Sudski vještak medicinske struke dr Dragana Čukić, zajedno sa specijalistom za radiologiju dr Dragoslavom Nenezićem izradila je dopunski nalaz i mišljenje 19.12.2009. godine. Osnovno državno tužilaštvo je nakon uvida u spise predmeta 28.12.2009. godine, predložilo obnavljanje vještačenja povreda kod oštećenog Radonjić Dragana. Naredbom ovog suda od 19.01.2010. godine, određeno je vještačenje od strane Instituta za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Beogradu, pa su spisi predmeta zamolbenim putem, preko Ministarstva pravde Crne Gore, dostavljeni Institutu. Institut za sudsku medicinu je nalaz i mišljenje sa spisima predmeta dostavio ovom sudu dana 16.07.2010. godine. Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je 04.08.2010. podnijelo novi predlog za dopunu istrage, tako da je Osnovni sud naredbom od 20.09.2010. godine, odredio dopunsko vještačenje od strane Instituta za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Beogradu, te su spisi predmeta upućeni zamolbenim putem Institutu. Institut za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Beogradu je spise sa dopunskim izvještajem, preko Ministarstva pravde Vlade Crne Gore, dostavio Osnovnom sudu 21.04.2011. godine. **Istražni spisi su 27.04.2011. dostavljeni nadležnom ODT Podgorica. Osnovni državni tužilac je 12.05.2011. podigao optužnicu protiv Mugoša Miljana, zbog krivičnog djela teška tjelesna povreda iz čl. 151 st. 1 KZ i Jovović Mihaila zbog krivičnog djela laka tjelesna povreda iz čl. 152 st. 2 u vezi st. 1 KZ. Optužnica još nije stupila na pravnu snagu. Predmet je ušao u postupak (stavljanjem pod optužbu), i sada nosi oznaku K. 386/11. Nakon stupanja optužnice na pravnu snagu, steći će se uslovi za zakazivanje glavnog pretresa.**

Dana 20.05.2011. godine okrivljeni Jovović Mihailo je izjavio prigovor na optužnicu, po kome su formirani spisi predmeta Kv.br. 452/11. Krivično vijeće suda, rješenjem Kv. br. 452/11 od 07.06. 2011. godine, odbilo je prigovor kao neosnovan. Glavni pretres u ovoj krivičnoj stvari određen je za 07.09.2011. godine.

K. br. 11/125: U 2011. godini, procesuiran je jedan predmet, u kojem se kao oštećeni javlja novinar nezavisnog dnevnika "Vijesti" Lakić Olivera. Radi se o predmetu K br. 11/125 u kojem je Osnovno državno tužilaštvo 16.02.2011.podnijelo optužni predlog protiv okrivljenog Musić Slavka, zbog produženog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 st. 2 u vezi st. 1 KZ u vezi čl. 49 KZ i okrivljenog Piper Marka, zbog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 st. 1 KZ. U ovom predmetu su prethodno, po predlogu ODT Podgorica od 07.02.2011. godine, sprovedene istražne radnje i spisi predmeta dostavljeni nadležnom tužilaštvu 15.02. 2011. Glavni pretres u ovom predmetu određen za 14.03.2011. i 14.04.2011. odložen je zbog nedolaska okrivljenog Piper Marka. Naredni glavni pretres je zakazan za 26.05.2011. godine, dok je protiv okrivljenog Piper Marka izdata naredba za prinudno dovođenje. **Osnovni državni tužilac je 29.04.2011. stavio predlog za sudjenje u odsustvu Piper Marku, a krivično vijeće Osnovnog suda u Podgorici je 14.05.2011. donijelo rješenje da se Piper Marku sudi u odsustvu** (dok je pretres zakazan za 26.05.2011. godine, kao što je već navedeno). **Dodatno pojašnjenje:** Krivično vijeće Osnovnog suda je donijelo rješenje da se okrivljenom Piperu sudi u odsustvu, jer je po saznanju da mu se sudi, Piper Marko pošao u Australiju (čiji je državljanin). Po važećem ZKP Crne Gore, za djelo iz čl. 168 st. 1 ne može se izdati potjernica, jer je za izdavanje potjernice potrebno da je zapriječena kazna zatvora od tri godine ili više. Za krivično djelo koje je okrivljenom Piperu stavljeno na teret, prema nacionalnom ZKP, propisana je kazna zatvora do godine dana ili novčana kazna.

Glavni pretres zakazan za 26.05.2011. godine je odložen, a naredni je određen za 21.06.2011. godine. Pretres nije održan 21.06.2011. zbog nedolaska branioca okrivljenog Musić Slavka, advokata Zorana Piperovića i Dragane Vojinović. Branioci okrivljenog Musića su zbog nedolaska na glavni pretres navedenog dana kažnjeni u iznosu od po 500 €. Sljedeći pretres je određen za 21.07.2011. godine.

PRIORITET 1: UNAPRJEĐENJE MEDIJSKIH SLOBODA, NAROČITO USKLAĐIVANJEM S PRAKSOM EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U POGLEDU KLEVETE I JAČANJE SARADNJE S ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVIA

Mjera 4: Izvještaj o istragama i nasilju protiv novinara – procesuirani slučajevi, status predmeta u postupku, predlog mjera

VRHOVNI SUD CRNE GORE:

PREGLED STANJA PREDMETA O NAKNADI ŠTETE ZBOG POVREDE UGLEDA, ČASTI ILI PRAVA LIČNOSTI PUTEM MEDIJA, KOJI SU U RADU KOD SUDOVA 2010 I 2011. GODINE

Osnovni sud Podgorica

P.973/10	TUŽILAC	TUŽENI	FAZA POSTUPKA	ISHOD SPORA	IZNOS TUŽBENOG ZAHTEJEVA
	Radojević Zvezdan	"JUMEDIA MONT"	Presuda od 20.06.2011. nije pravosnažna.	Tužbeni zahtjev odbijen	20.000 €
P. br.1439/09	TUŽILAC	TUŽENI			
	Matijević Desanka	"JUMEDIA MONT"	Presuda od 09.07.2010. Pravosnažna je.	Tužbeni zahtjev odbijen	35.000 €
P.3192/10	TUŽILAC	TUŽENI			
(ukinut P.3235/06)	Zlatičanin Zlatko	DOO "Milenijum"	Presuda od 22.11.2010. je pravosnažna.	Djelimično usvojen tužbeni zahtjev za isplatu 3.500€	50.000 €
P.4070/10	TUŽILAC	TUŽENI			
	Knežević Duško	"Monitor"	Ročište određeno za 29.09.2011.		40.000 €
P.4384/10	TUŽILAC	TUŽENI			
	Mujović Ranko i Lakićević Bojana	"Daily Press" i Rdulović Slavko		Rješenje o povlačenju tužbe od 16.06.2011.	40.000 €
P.5530/10	TUŽILAC	TUŽENI			
	Šakotić Dragan	Dnevni list "Dan" i Radošević Vujadin	Ročište određeno za 06.10.2011.		10.000€
P. 2561/10	TUŽILAC	TUŽENI			

	Janjević Čedomir	"Monitor"	U toku je postupak po žalbi kod Višeg suda u Bijelom Polju	Djelimično usvojen tužbeni zahtjev za isplatu 4.000€	10.000 €
P. br. 2566/10	TUŽILAC	TUŽENI			
	Janjević Čedomir	"JUMEDIA MONT"	Izjavljena žalba 11.05.2011. U toku je postupak delegiranja drugostepene nadležnosti.	Djelimično usvojen tužbeni zahtjev za isplatu 3.000€	10.000 €
P.859/11	TUŽILAC	TUŽENI			
(ukinut P. 2363/08)	Kalić Safet	"Monitor"	Presuda od 07.07.2011. nije pravosnažna	Tužbeni zahtjev odbijen	30.000 €
P.br.1189/11 (stara oznaka P.1113/10)	TUŽILAC	TUŽENI			
	Radojević Zvezdan	Kompanija "Novosti"	Ročište određeno za 26.09.2011.	Rješenje o povlačenju tužbe - dozvoljen povraćaj u predašnje stanje	12.000€
P.br.1250/11	TUŽILAC	TUŽENI			
	Veljović Veselin	"DailyPress" i Medojević Nebojša	U radu - nije određeno ročište		100.000 €
P.br.1469/11	TUŽILAC	TUŽENI			
	Murić Hamdo	Dnevne novine "Dan"	Ročište određeno za 22.09.2011.		20.000 €
P.br.1470/11	TUŽILAC	TUŽENI			
	Kalač Rešad	Dnevne novine "Dan"	Ročište određeno za 29.09.2011.		20.000 €
P.br.1508/11	TUŽILAC	TUŽENI			
	Vračar Božidar	N.D. "Vijesti"	Ročište određeno za 20.09.2011.		5.000 €
P.br. 1696/11	TUŽILAC	TUŽENI			
	Murić Hamdo	Dnevne novine "Dan"	Ročište određeno za 27.09.2011.		20.000 €
P. br. 2688/11	TUŽILAC	TUŽENI			

	Šaranović Marko i Vukašinović Jelena	Dnevne novine "Dan" i Milutinović Mladen	U radu - nije određeno ročište		40.000 €
P. br.2698/11	TUŽILAC	TUŽENI			
	Šaranović Marko i Vukašinović Jelena	N.D. "Vijesti" i Jovović Mihailo	U radu - nije određeno ročište		40.000 €

Osnovni sud Kolašin

Br. predmeta	TUŽILAC:	TUŽENI:	FAZA POSTUPKA	ISHOD SPORA	IZNOS TUŽB ZAHTEJEVA
P. br. 263/09 -	Perović Slavko iz Cetinja	DOO "Monitor" iz Podgorice i Koprivica Veseljko iz Podgorice		Presudom Osnovnog suda u Kolašinu P. br. 263/09-08 od 5. 07. 2010. odbijen je tužbeni zahtjev, a navedena presuda je potvrđena presudom Višeg suda u Bijelom Polju Gž. br. 1653/10 od 5. 11. 2010. Protiv navedene drugostepene presude tužilac je izjavio reviziju, koju je Vrhovni sud Crne Gore svojim rješenjem Rev. br. 318/11 od 22.03.2011. odbacio kao nedozvoljenu.	10.000 €
P. br. 153/09	Pejović Vukota iz Podgorice	"Daily press" iz Podgorice		Presudom Osnovnog suda u Kolašinu P. br. 153/09 od 01.02.2010. odbijen je tužbeni zahtjev. Presuda je potvrđena presudom Višeg suda u Bijelom Polju Gž. br. 725/10 od 18. 05. 2010.	5.000 €

Osnovni sud Danilovgrad

Br. predmeta	TUŽILAC	TUŽENI	FAZA POSTUPKA	ISHOD SPORA	IZNOS TUŽBENOG ZAHTEJEVA
P. br. 363/10 (ranija oznaka P. br. 237/08)	Mijušković Rajko iz Cetinja	"JUMEDIA MONT" DOO Podgorica	Spor je presudjivan presudom Osnovnog suda u Danilovgradu P. br.		13.000 €.

			237/08 od 29.12.2008. (dosudjeno 500 €) - preinačena presudom Višeg suda u Podgorici Gž. br. 681/09 od 23.10.2009, tako što je tužbeni zahtjev u cjelosti odbijen. Međutim, po izjavljenoj reviziji tužioca, rješenjem Vrhovnog suda CG Rev. br. 601/10 od 5. 10. 2010, ukinute su obje nižestepene presude iz procesnih razloga. U ponovnom postupku prvostepeni sud je donio presudu 24.06.2011., kojom je djelimično usvojen tužbeni zahtjev- dosudjeno 2.500 €.Teče zakonski rok za izjavljivanje žalbe.		
P. br. 278/09	Bojović Većislav iz Nikšića	"JUMEDIA MONT" DOO Podgorica			100.000 €.
P. br. 278/09	Bojović Većislav iz Nikšića	Uprava policije iz Podgorice, "JUMEDIA MONT"DOO Podgorica i "Daily press" iz Podgorice		Presudom Osnovnog suda u Danilovgradu P. br. 278/09 od 26.11.2010. djelimično je usvojen zahtjev - za iznos od 3.000 eura. Po izjavljenoj žalbi, navedena prvostepena presuda je preinačena presudom Višeg suda u Podgorica Gž. br. 1174/11 od 24.03.2011. godine (tužbeni zahtjev je u cjelosti odbijen). Revizija nije izjavljena.	5.000 eura

Osnovni sud Cetinje

Br. predmeta	TUŽILAC	TUŽENI	FAZA POSTUPKA	ISHOD SPORA	IZNOS TUŽBENOG ZAHTJEVA
P. br. 160/09	Miško Djukić iz Podgorice	Janković Milovan iz Cetinja		Spor je okončan procesnim rješenjem - utvrđeno povlačenje tužbe pravosnažnim rješenjem prvostepenog suda od 14.09.2010.	5.000 €.
P. br. 166/09	Delić Ivan iz Budve	Daily Press" iz Podgorice	Presudom Osnovnog suda u Cetinju P. br. 166/09 od 30.12.2010. tužbeni zahtjev je odbijen. Izjavljena je žalba protiv prvostepene presude. Spis je dostavljen Višem sudu u Podgorici na nadležnost 18.04.2011.		1.500 €

Osnovni sud Kotor

Br. predmeta	TUŽILAC	TUŽENI	FAZA POSTUPKA	ISHOD SPORA	IZNOS TUŽBENOG ZAHTJEVA
P. br. 722/07	"Šimrak" DOO Herceg Novi	Pejović Jovan, iz Herceg Novog, Zdravko Šakotić iz Herceg Novog i "JU Media Mont" DOO Podgorica		Predmetna tužba je podnijeta Osnovnom sudu Herceg Novi 31.08.2004., Spisi su po osnovu rješenja Vrhovnog suda CG br. R. 51/07 od 03.07.2007. dostavljeni Osnovnom sudu Kotor na nadležnost. Postupak je po predmetnoj tužbi okončan kod prvostepenog suda pravosnažnom presudom P. br. 722/07 od 04.10.2010. (potvrđena presudom	45.000 €).

				Višeg suda u Podgorici Gž. br. 5987/10-07 od 21.01.2011.). Odlučujući po reviziji tužioca, izjavljenoj protiv drugostepene presude, Vrhovni sud CG je svojom presudom Rev. br. 451/11 od 19.04.2011. reviziju odbio kao neosnovanu.	
--	--	--	--	--	--

Osnovni sud Berane

Br. predmeta	TUŽILAC	TUŽENI	FAZA POSTUPKA	ISHOD SPORA	IZNOS TUŽBENOG ZAHTJEVA
P. br. 1365/10	Radenović Veselin, iz Andrijevice	Novinsko izdavačko i grafičko društ. "Pobjeda", iz Podgorice	zaključena je rasprava pred prvostepenim sudom 1.06.2011. godine. Teče rok za donošenje presude.		12.000 €
P. br.859/10	Bakić Veselin, Ćulafić Milovan i Stojanović Goran	Novinsko izdavačko i grafičko društ. "Pobjeda", iz Podgorice	Zaključena je rasprava pred prvostepenim sudom 16.05.2011. Donijeta je presuda dana 15.06.2011. kojom je tužbeni zahtjev odbijen. Teče zakonski rok za izjavljivanje žalbe.		45.000 €
P. br.783/09	Vujović Bogić iz Berana	JU"Media Mont" DOO Podgorica		Presudom Osnovnog suda Berane P. br. 783/09 od 12.07.2010. djelimično je usvojen tužbeni zahtjev i tužiocu dosudjen iznos od 6.000 €, dok je u preostalom dijelu zahtjev odbijen. Protiv navedene presude žalbu je izjavio tužilac, koju je Viši sud u Bijelom Polju odbio, a prvostepenu presudu potvrdio svojom presudom Gž. br. 478/11 od 12.04.2011.	12.000 €

Osnovni sud Rožaje

Br. predmeta	TUŽILAC	TUŽENI	FAZA POSTUPKA	ISHOD SPORA	IZNOS TUŽBENOG ZAHTJEVA
P. br. 182 /11	Kalač Rešad iz Rožaja	Dnevne novine "Dan" i Uprava policije	Postupak je u toku. Na pripremnom ročištu od 16.06.2011. tužilac je precizirao prvotuženog u sporu, označavajući JU "Media Mont „ DOO Podgorica. Po istaknutom prigovoru tuženih na istom ročištu o mjesnoj nenadležnosti suda, sud je donio rješenje P. br. 182/11 od 16.06.2011., kojim se oglasio mjesno nenadležnim za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari, i istovremeno odredio da će se po pravosnažnosti rješenja spis dostaviti- ustupiti Osnovnom sudu u Podgorici na nadležnost. Spis je dostavljen nadležnom sudu, sadašnja oznaka P.br.1470/11. Zakazano je ročište za 29.09.2011.		20.000 €)

Napomena : u ostalim osnovnim sudovima u Crnoj Gori nije bilo ove vrste građanskih sporova

Viši sud Podgorica

Gž. br. 2283/10 - Rješenjem Višeg suda u Podgorici Gž. br 2283/10 od 30.06.2010. godine ukinuta je presuda Osnovnog suda Podgorica, oznake P.br.3235/06 od 23.06.2007. godine, kojom je odbijen zahtjev tužioca Zlatičanin Zlatka da sud obaveže tuženog DOO "Milenijum" da mu isplati naknadu nematerijalne štete u iznosu od 35.000 €. U ponovnom postupku tužilac je uvećao tužbeni zahtjev na 50.000 €. Presudom Osnovnog suda u Podgorici P. br. 3192/10 od 22.11.2010. djelimično je usvojen tužbeni zahtjev i tužiocu dosudjen iznos od 3.500 €. Presuda je pravosnažna.

Gž. br. 3891/10-04 - Presudom Višeg suda u Podgorici navedene oznake od 17.12.2010. odbijena je žalba tužilje i potvrđena presuda Osnovnog suda u Podgorici P. br. 1439/09 od 09.07.2010. godine, kojom je odbijen zahtjev tužilje Matijević Desanke protiv tuženog "JUMEDIA MONT" DOO za naknadu nematerijalne štete (bliže pojašnjeno u dijelu ovog izvještaja za Osnovni sud Podgorica

Gž. br. 5265/10 - Administrativnim aktom Višeg suda u Podgorici, navedene oznake, od 16.11.2010., vraćen je Osnovnom sudu Podgorica nerazmotren spis predmeta tog suda P.br.1113/10 (po tužbi tužioca Radojević Zvezdana protiv tuženog Kompanija "Novosti"), dostavljen po žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja od 05.10.2010. godine, kojim je utvrđeno povlačenje tužbe. Spis je vraćen iz razloga što je u žalbi navedeno da se istovremeno smatra i predlogom za povraćaj u predjašnje stanje, pa je drugostepeni sud naložio prvostepenom da žalbu cijeni predlogom za povraćaj u predjašnje stanje i o istom odluči. Potom je Osnovni sud u Podgorici donio rješenje P. br. 1113/10 od 05.01.2011. godine, kojim je dozvolio povraćaj u predjašnje stanje, te ukinuo svoje ranije rješenje od 05.10.2010. godine. Navedeno prvostepeno rješenje je u postupku po žalbi potvrdio Viši sud u Podgorici svojim rješenjem Gž. br 1286/11 od 17.03.2011. godine, tako da je sada u toku ponovni postupak kod prvostepenog suda – zakazano je ročište za 26.09.2011. godine, kako je to već predstavljeno u izvještaju za Osnovni sud Podgorica (P. br.1189/11).

Gž. br. 5987/10-07 - Presudom Višeg suda u Podgorici navedene oznake od 21.01.2011. odbijena je žalba tužioca i potvrđena presuda Osnovnog suda u Kotoru P.br.722/07 od 04.10.2010. godine. Presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.451/11 od 19.04.2011. godine odbijena je revizija tužioca.

Gž. br. 6003/10 - Rješenjem Višeg suda u Podgorici navedene oznake od 22.02.2011. godine ukinuta je odluka Osnovnog suda u Podgorici u predmetu P. br. 2363/08 (po tužbi tužioca Kalić Safeta protiv tuženog „Monitor“) i predmet vraćen na ponovno sudjenje . Sada je postupak u prikazanom stanju kod Osnovnog suda u Podgorici (P.br. 859/11).

Gž. br. 2094/11 - Po izjavljenoj žalbi tužioca protiv presude Osnovnog suda u Cetinju donijete u P.br.166/09 (po tužbi tužioca Delić Ivana iz Budve protiv tuženog "Daily Press" iz Podgorice), spis je dostavljen na nadležnost Višem sudu u Podgorici dana 18.04.2011. Postupak je toku.

Gž.br. 3575/11 - Po izjavljenoj žalbi tuženog protiv presude Osnovnog suda u Podgorici donijete u P. br.2566/10 (po tužbi tužioca Čedomira Janjevića protiv tuženog "JUMEDIA MONT,, DOO Podgorica) spis je dostavljen na nadležnost ovom sudu dana 27.06.2011.godine.

Napomena: Tužilac u predmetnom sporu ,kao i predmetu Osnovnog suda u Podgorici P.br. 2561/10 je sudija Višeg suda u Podgorici, te je taj sud (u ovom predmetu, kao što je i Osnovni sud u Podgorici u P.br.2561/10) Vrhovnom sudu Crne Gore podnio zahtjev za delegaciju postupanja drugog nadležnog suda. Zahtjev za delegaciju sa spisima P.br.2566/10 dostavljen je Vrhovnom sudu na odlučivanje 11.07.2011. godine.

Viši sud u Bijelom Polju

Gž.br.478/11 - Presudom Višeg suda u Bijelom Polju navedene oznake od 12.04.2011 godine odbijena je žalba tužioca i potvrđena presuda Osnovnog suda Berane u odbijajućem dijelu, donijeta u predmetu P. br. 783/09 (po tužbi tužioca Vujović Bogića protiv tuženog JU " Media Mont " DOO Podgorica), kako je već prethodno navedeno.

Napomena : Navedena odluke je **donijeta nakon usvojenog pravnog stava Vrhovnog suda Crne Gore od 29.032011. godine**, ali kako tuženi nije izjavljivao žalbu, to drugostepeni sud nije preispitivao prvostepenu presudu u usvajajućem dijelu.

Gž.br.1653/10 - Presudom Višeg suda u bijelom Polju Gž. br. 1653/10 od 05.11.2010. godine potvrđena je presuda Osnovnog suda u Kolašinu P. br. 263/09 od 05.07.2010. godine, kojom je odbijen zahtjev tužioca Perović Slavka prema tuženim DOO"Monitor" i Koprivica Veselj, za naknadu neimovinske štete.

Gž. br. 725/10 - Presudom Višeg suda u Bijelom Polju date oznake od 18.05.2010. godine potvrđena je presuda Osnovnog suda Kolašin P. br. 153/09 od 01.02.2010. godine, kojom je odbijen zahtjev tužioca Pejović Vukote protiv tuženih "Daily press" iz Podgorica i Mitrović Ljubiši iz Podgorice, za naknadu nematerijalne štete.

Gž. br. 1272/11 - U predmetu Osnovnog suda u Podgorici P. br. 2561/10 (po tužbi tužioca Janjević Čedomira protiv tuženog „Monitor“) ovaj sud je rješenjem Vrhovnog suda Crne Gore R.br.23/11 od 25.05.2011. godine delegiran za postupanje po žalbi tuženog, izjavljenoj protiv donije prvostepene presude u predmetnom sporu. Spis je dostavljen ovom sudu na nadležnost dana 07.06.2011. godine. Postupak je u toku.

Vrhovni sud Crne Gore

Rev. br. 601/10 - Rješenjem Vrhovnog suda CG Rev. br. 601/10 od 5. 10. 2010. godine, ukinute su (iz procesnih razloga) presuda Višeg suda u Podgorici Gž. br. 681/09 od 23.10.2009. godine i presuda Osnovnog suda Danilovgradu P. br. 237/08 od 29.12.2008. godine (po tužbi tužioca Mijušković Rajka protiiv tuženog JU „Media Mont“) i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno sudjenje. Ponovni postupak je okončan kod Osnovnog suda Danilovgrad (oznaka P. br.363/10), kako je to već prikazano u prethodnom dijelu ovog izvještaja - za Osnovni sud Danilovgrad.

Rev. br.975/10 - Presudom Vrhovnog suda CG Rev. br.975/10 od 01.07.2010. godine odbijena je kao neosnovana revizija tužioca, izjavljena protiv presude Višeg suda u Podgorici Gž. br. 3688/2009 od 02.03.2010. godine, kojom je odbijena žalba i potvrđena Presuda Osnovnog suda u Podgorici P. br.496/2009 od 21.07.2009. godine. Navedenom presudom prvostepenog suda odbijen je zahtjev tužioca Todorović Milorada iz Podgorice, kojim je tražio da sud

obaveže tuženog "Daily press" iz Podgorice da mu isplati naknadu neimovinske štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti, ugleda i dostojanstva ličnosti, u iznosu od 20.000 €.

Rev. br. 338/11 - Presudom Vrhovnog suda Crne Gore navedene oznake od 23.03.2011. godine, odbijena je revizija tužilje izjavljena protiv presude Višeg suda u Podgorici Gž. br. 3891/10-04 od 17.12.2010 godine i potvrđena presuda Osnovnog suda u Podgorici P. br. 1439/09 od 09.07.2010. godine. Navedenom prvostepenom presudom odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužilje Matijević Desanke iz Kotora protiv tuženog "JUMEDIA MONT" DO Podgorica, kojim je tražila naknadu nematerijalne štete u iznosu od 35.000 €, za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti usljed objavljivanja neistinite informacije.

Rev. br.451/11 - Presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev. br. 451/11 od 19.04.2011. godine odbijena je revizija tužioca "Šimrak" DOO Herceg Novi, izjavljena protiv presude Višeg suda u Podgorici Gž. br. 5987/10-07 od 21.01.2011. godine, kojom je odbijena žalba i potvrđena presuda Osnovnog suda u Kotoru P. br. 722/07 od 04.10.2010. godine, čija je sadržina bliže predstavljena u prethodnom dijelu izvještaja (za Osnovni sud Kotor- P. br. 722/07)

Ažuriranje podataka je i dalje u toku i, ukoliko dodje do promjena, biće predstavljene u narednim izvještajima.

7. AKCIONI PLAN ZA OBLAST CIVILNO DRUŠTVO

PRIORITET 1. UNAPRJEĐENJE SARADNJE VLADE S NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Mjera 1: Konstituisanje Savjeta za saradnju Vlade i nevladinih organizacija

KANCELARIJA ZA SARADNJU SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA:

IZVJEŠTAJ O POSTUPKU PREDLAGANJA KANDIDATA NVO-A ZA ČLANOVE SAVJETA ZA SARADNJU VLADE CRNE GORE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA I RADU KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE LISTE KANDIDATA

Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama je, saglasno ovlaštenju iz čl. 8 i 9 Odluke o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija ("Službeni list CG", broj 28/10 i www.gov.me/biblioteka/odluke), sprovela postupak predlaganja kandidata za članove Savjeta, prema strukturi utvrđenoj u čl. 5, 6 i 7 Odluke.

U "Pobjedi" od 4. juna 2010. godine (broj 15976), i na veb stranici www.gov.me/biblioteka/oglasj, objavljen je Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za članove Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija sa rokom za predlaganje oročenim do **10. jula o.g.**, a na adresi www.gov.me/biblioteka/obraci, postavljen je obrazac za predlaganje kandidata.

U međuvremenu je, pomenuti rok produžen do **17. jula 2010. godine**. Obavještenje o produženju roka za predlaganje kandidata, objavljeno je u "Pobjedi" od 9. jula 2010. godine (broj 16011), i postavljeno na veb stranici na kojoj je postavljen i Javni poziv.

Kompletnost i validnost dostavljenih predloga i dokumentacije (dokaza), cijenila je **Komisija za utvrđivanje Liste kandidata** u sastavu: **Danka Latković**, šefica Kancelarije za saradnju s nevladinim organizacijama – predsjednica, **Lav Lajović**, savjetnik potpredsjednika za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku – član i **Biljana Pejović**, samostalni savjetnik I u Kancelariji za saradnju s nevladinim organizacijama – članica.

U roku je pristiglo 74 predloga, od čega je 58 ispunjavalo uslove – kriterijume utvrđene Odlukom, odnosno Javnim pozivom, a 16 je bilo sa nepotpunom ili neovjerenom dokumentacijom, zbog čega nijesu uzeti u razmatranje.

Komisija je od 58 predloga koji su dostavljeni u skladu sa Odlukom, sačinila Listu prema područjima djelovanja, sa nazivima NVO koje su predložile određenog kandidata.

Na osnovu stava 1 člana 12 Odluke o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija, Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama, je 26. jula o.g, **objavila Listu kandidata** za članove Savjeta, koje su, u skladu sa Javnim pozivom, predložile nevladine organizacije. Lista je postavljena na sajtu Vlade Crne Gore 26. jula 2010. godine, na adresi www.gov.me/biblioteka/izvjestaji kao i odgovarajuće saopštenje na naslovnoj strain sajta Vlade, a malo opširnije saopštenje poslato je pisanim i elektornskim medijima, od kojih su danas, 28. jula samo "Vijesti" objavile pomenutu informaciju.

Dakle, za 12 članova Savjeta-predstavnik nevladinih organizacija, po prvom Javnom pozivu iz juna dobijeni su validni predlozi za sedam članova za sljedeća područja: 1) demokratizacija i razvoj društva, 2) staranje o licima s invaliditetom, 3) djelovanje mladih i zaštita djece, 4) zaštita životne sredine, 5) poljoprivreda i ruralni razvoj, 6) kultura i informisanje i 7) evropske i evroatlantske integracije.

Komisija je imala izvjesne rezerve u vezi dvije kandidature, ali je nakon ponovljene provjere dokumentacije, stala na stanovište da ispunjavaju formalne uslove i da treba da se nađu na listi. U pitanju su bile kandidature:

- AMERA RAMUSOVIĆA, potpredsjednika NVO "Spona", predloženog od NVO "Spona" (Berane) za područje kultura i informisanje, zbog činjenica da je zaposlen u Fondu zdravstva. Kako on nije formalnopravno državni službenik/namještenik kandidatura je smatrana validnom.
- SUADA PILICE, predsjednika Crnogorskog saveza golubara, predloženog od Bjelopolijskog demokratskog centra (Bijelo Polje) za područje evropske i evroatlantske integracije, zbog iskustva i aktivnosti u području djelovanja za koje se kandiduje. Kako je imenovan završio Školu evropskih integracija, bio aktivan u mnogim udruženjima, a predložen od NVO koja je registrovana za oblast evropskih i evroatlantskih integracija i koja je sa Ministarstvom za evropske integracije potpisala Memorandum o saradnji, ocijenjeno je da imenovanog treba uvrstiti u Listu kandidata.

Za preostalih pet područja djelovanja za koje nijesu predloženi kandidati ili predlozi nijesu bili kompletni/ovjereni, i to: 1) zaštita i promocija ljudskih prava, 2) vladavina prava, 3) rodna ravnopravnost i zaštita prava žena, 4) obrazovanje i doživotno učenje, 5) zdravlje i socijalna zaštita, u skladu sa članom 13 Odluke, biće ponovljen postupak za predlaganje kandidata.

Novi javni poziv biće objavljen u petak, 30. jula 2010. godine, u "Pobjedi" i na sajtu Vlade Crne Gore www.gov.me/biblioteka/oqlasi.

Komisija je razmotrila i nekoliko upozorenja NVO-a dostavljenih u toku trajanja postupka predlaganja u vezi sa mogućim "sukobom interesa" jednog predloženog kandidata zbog članstva u sličnom savjetodavnom tijelu Skupštine Crne Gore. Međutim, u pitanju je bio nesporazum i konstatovano da nema osnova za "sukob interesa", jer se radi o članstvu u radnoj grupi obrazovanoj za izradu Memoranduma o saradnji sa Skupštinom Crne Gore u okviru projekta CRNVO „Jačanje saradnje između organizacija civilnog društva i Skupštine Crne Gore“.

Komisija je razmotrila i prigovor jedne NVO u odnosu na kriterijum da članovi UO ne smiju biti državni službenici i namještenici, jer je to, po njihovom mišljenju, veoma ograničavajući faktor, zbog čega je predloženo da se isti preispita, odloži imenovanje Savjeta i po hitnom postupku izmijeni odluka u navedenom smislu. Takođe je razmotreno i pitanje načina provjeravanja tačnosti izjava koje po Odluci treba dostaviti kao dokaz o pojedinim kriterijumima.

U vezi sa navedenim, Komisija je ocijenila da, bez obzira na činjenicu da možda nije mali broj NVO koje u svojim organima upravljanja imaju državne službenike i namještenike, ovaj kriterijum treba zadržati i nastaviti sa postupkom konstituisanja Savjeta, a da šefica Kancelarije na prvom sastanku, Savjet upozna sa pomenutim inicijativama i prigovorima. Isto tako, ocijenjeno je da ni Kancelarija ni Komisija ne treba da se bave provjeravanjem „tačnosti podnesenih izjava“, osim ako se podnese konkretna zvanična i argumentovana prijava, koju bi onda trebalo proslijediti nadležnima na provjeru. Međutim, zauzet je stav da je potrebno obraćanja razmotriti i, po pravilu, odgovoriti u smislu predupređenja mogućih prigovora tipa „ćutanja administracije“.

Nevladinim organizacijama koje su se u pisanoj formi obratile do sada, Kancelarija je odgovorila, prenoseći mišljenja - stavove o navedenim upozorenjima i inicijativama.

Komisija je na kraju konstatovala da je ukupno bilo malo kandidatura. Međutim, **posjećenost sajta sa Listom, na dan 28. jula (za samo dva dana) prevazišla broj kandidatura gotovo za 50%: 103 u odnosu na 74.** Komisija je zadovoljna posjetom adresa na kojima su objavljeni dokumenti u vezi sa

Savjetom, što je potvrdila transparentnosti rada po ovom pitanju: **Odluka je preuzeta 149 puta, Javni poziv 240 puta, obavještenje o produženju roka za predlaganje kandidata 115 puta a obrazac za predlaganje kandidata 156 puta.**

Zbog godišnjih odmora Komisija će se sastati ponovo početkom septembra i razmotriti eventualne prigovore i predloge prispjele u međuvremenu, a postignuta je saglasnost da ista Komisija razmotri i pregleda kandidature po ponovljenom Javnom pozivu.

Podgorica, 28. jul 2010. godine

Saglasni:

Lav Lajović _____

Biljana Pejović _____

ŠEFICA KANCELARIJE
Danka Latković

KANCELARIJA ZA SARADNJU SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA:

DRUGI IZVJEŠTAJ O POSTUPKU PREDLAGANJA KANDIDATA NVO-A ZA ČLANOVE SAVJETA ZA SARADNJU VLADE CRNE GORE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA PO PONOVLJENOM JAVNOM POZIVU

Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama je, saglasno ovlašćenju iz čl. 8 i 9 Odluke o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija ("Službeni list CG", broj 28/10 i www.gov.me/biblioteka/odluke), sprovela postupak predlaganja kandidata za članove Savjeta, prema strukturi utvrđenoj u čl. 5, 6 i 7 Odluke.

U "Pobjedi" od 30. jula 2010. godine (broj 16031), i na veb stranici www.gov.me/biblioteka/oglasi, ponovo je objavljen Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za članove Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija za pet područja djelovanja za koja, po predhodnom Javnom pozivu, od 4.jula 2010. Godine, nijesu predloženi kandidati u skladu sa Odlukom. Rok za predlaganje je bio **17. septembra o.g.**, a međuvremenu je produžen do **30. septembra 2010. godine**. Obavještenje o produženju roka za predlaganje kandidata, objavljeno je u "Pobjedi" od 17. septembra 2010. godine (broj 16080), i postavljeno na veb stranici na kojoj je postavljen i Javni poziv.

Kompletnost i formalno-pravnu valjanost dostavljenih predloga i dokumentacije (dokaza), cijnila je **Komisija za utvrđivanje Liste kandidata** u sastavu: **Danka Latković**, šefica Kancelarije za saradnju s nevladinim organizacijama – predsjednica, **Lav Lajović**, savjetnik potpredsjednika za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku – član i **Biljana Pejović**, samostalni savjetnik I u Kancelariji za saradnju s nevladinim organizacijama – članica.

Za 5 članova Savjeta – predstavnika nevladinih za područja djelovanja: 1) zaštita i promocija ljudskih prava, 2) vladavina prava, 3)rodna ravnopravnost i zaštita prava žena, 4) obrazovanje i doživotno učenje, i 5) zdravlje i socijalna zaštita, u pomenutom roku, dostavljeno je **37** predloga, od čega je **25** ispunjavalo uslove – kriterijume utvrđene Odlukom, odnosno Javnim pozivom, a 12 predloga nije bilo u skladu sa ovim aktima.

Komisija je, od predloga koji su dostavljeni u skladu sa Odlukom, sačinila Listu, prema područjima djelovanja, sa nazivima NVO koje su predložile određenog kandidata.

Na osnovu stava 1 člana 12 Odluke o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija, Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama, je 11. oktobra o.g, **objavila Listu kandidata** (po ponovljenom javnom pozivu) za članove Savjeta, koje su, u skladu sa ponovljenim Javnim pozivom, predložile nevladine organizacije. Lista je postavljena na sajtu Vlade Crne Gore, na adresi www.gov.me/biblioteka/izvještaji kao i odgovarajuće saopštenje na naslovnoj strani sajta Vlade.

Dakle, **za 12 članova** Savjeta-predstavnika nevladinih organizacija, **po prvom Javnom pozivu** iz juna dobijeni su validni predlozi za **sedam članova** za područja: 1) demokratizacija i razvoj društva, 2) staranje o licima s invaliditetom, 3) djelovanje mladih i zaštita djece, 4) zaštita životne sredine, 5) poljoprivreda i ruralni razvoj, 6) kultura i informisanje i 7) evropske i evroatlantske integracije, **a po ponovljenom javnom pozivu** iz jula mjeseca za **pet članova** za područja: 1) zaštita i promocija ljudskih prava, 2) vladavina prava, 3) rodna ravnopravnost i zaštita prava žena, 4) obrazovanje i doživotno učenje, i 5) zdravlje i socijalna zaštita.

U vezi sa utvrđivanjem Liste kandidata po ponovljenom javnom pozivu, posebno napominjemo da je:

1. za područje - zdravlje i socijalna zaštita, pet nevladinih organizacija predložilo Slobodana Vukovića, člana NVO „Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama“ iz Bara, koji se već nalazi na Listi kandidata za područje – staranje o licima sa invaliditetom, zbog čega imenovani nije uvršten u Listu;
2. sedam nevladinih organizacija, koje su po predhodnom Javnom pozivu, predložile Milana Šaranovića, za područje staranje o licima sa invaliditetom, nakon odustanka M. Šaranovića od kandidature, povuklo je predloge za njega, a potom, za područje zdravlje i socijalna zaštita, predložile Svetlanu Dujović, iz NVO „Zračak nade“.

Komisija je na kraju konstatovala da je ukupno bilo malo predloga po oba poziva, mnogo manje od očekivanog, ali da je posjećenost stranica sa Odlukom, pozivima, obrascem i listama bila na nivou očekivanog.

Podgorica, 15. oktobar 2010. godine

Saglasni:

Lav Lajović _____

Biljana Pejović _____

ŠEFICA KANCELARIJE
Danka Latković

PRIORITET 1. UNAPRJEĐENJE SARADNJE VLADE S NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Mjera 1: Konstituisanje Savjeta za saradnju Vlade i nevladinih organizacija

ODLUKA O OBRAZOVANJU SAVJETA ZA SARADNJU VLADE CRNE GORE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Na osnovu člana 19 Uredbe o Vladi Crne Gore (»Službeni list CG«, broj 80/08) i člana 26 Poslovnika Vlade Crne Gore ("Službeni list CG", broj 48/09), Vlada Crne Gore, na sjednici od 15. aprila 2010. godine, donijela je

O D L U K U O OBRAZOVANJU SAVJETA ZA SARADNJU VLADE CRNE GORE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Član 1

Obrazuje se Savjet za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija (u daljem tekstu: Savjet), kao savjetodavno tijelo Vlade Crne Gore.

Član 2

Savjet:

- prati realizaciju Strategije saradnje Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija (u daljem tekstu: Strategija) i rezultata aktivnosti utvrđenih Akcionim planom realizacije Strategije za period 2009-2011.godine (u daljem tekstu: Akcioni plan);
- podstiče razvoj odnosa i saradnje Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i nevladinih organizacija u cilju poboljšanja kvaliteta života i rada građana;
- utiče na unapređenje komplementarnosti i intenziviranje međusobnih odnosa u definisanju nacionalnih javnih politika i njihovom sprovođenju;
- podstiče stvaranje institucionalnih mehanizama za saradnju i razvoj partnerskih odnosa;
- daje mišljenja Vladi o nacrtima propisa kojima se utiče na institucionalni i normativni okvir za rad nevladinih organizacija u Crnoj Gori radi stvaranja podsticajnog okruženja za njihov razvoj i rad;
- inicira donošenje novih ili izmjene i dopune važećih propisa radi stvaranja boljeg normativnog i institucionalnog okvira za rad nevladinih organizacija i postizanja ostalih ciljeva utvrđenih Strategijom;
- pruža podršku uključivanju relevantnih nevladinih organizacija u proces utvrđivanja i sprovođenja javnih politika, odnosno učešću nevladinih organizacija u raspravama o propisima, strategijama i programima;
- podstiče saradnju Vlade i organa državne uprave sa nevladinim organizacijama u zemlji i inostranstvu, kao i sa relevantnim subjektima u međunarodnoj zajednici u definisanju i ostvarivanju međunarodne i međusektorske saradnje;
- razmatra periodične i godišnje izvještaje organa državne uprave o saradnji sa nevladinim organizacijama u pojedinim oblastima i dodijeljenim finansijskim sredstvima za projekte nevladinih organizacija i izvještava Vladu o stepenu realizacije saradnje;
- inicira otklanjanje eventualnih prepreka radi omogućavanja realizacije pojedinih aktivnosti iz Akcionog plana;
- razmatra i druga pitanja i dokumenta u vezi sa realizacijom Strategije i aktivnosti utvrđenih Akcionim planom.

Ministarstva i drugi organi uprave dužni su da Savjetu dostavljaju polugodišnje i godišnje izvještaje o saradnji sa nevladinim organizacijama, sa podacima o finansiranju projekata nevladinih organizacija, potpisanim memorandumima o saradnji i drugim pitanjima i aktivnostima realizovanim sa nevladinim organizacijama aktivnim u oblasti za koju je organ državne uprave nadležan.

Član 3

Savjet ima predsjednika i 24 člana.

Predsjednik Savjeta je predstavnik Vlade.

Predsjednik Savjeta ima zamjenika kojeg, na njegov predlog, bira Savjet.

Član 4

Predsjednika i članove Savjeta imenuje Vlada, na period od tri godine.

Član 5

Članove Savjeta čine jedanaest predstavnika Vlade, rukovodilac Kancelarije za saradnju sa nevladinim organizacijama i dvanaest predstavnika nevladinih organizacija.

Član 6

Predstavnici Vlade u Savjetu imenuju se na predlog ministarstava, i to:

- Ministarstva za ljudska i manjinska prava,
- Ministarstva pravde,
- Ministarstva inostranih poslova,
- Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine,
- Ministarstva kulture,
- Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
- Ministarstva prosvjete i nauke,
- Ministarstva zdravlja,
- Ministarstva rada i socijalnog staranja,
- Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave,
- Ministarstva za evropske integracije.

Član 7

Predstavnici nevladinih organizacija u Savjetu imenuju se na predlog nevladinih organizacija čija su područja djelovanja:

- zaštita i promocija ljudskih prava,
- vladavina prava,
- demokratizacija i razvoj društva,
- staranje o licima s invaliditetom,
- djelovanje mladih i zaštita djece,
- rodna ravnopravnost i zaštita prava žena,
- obrazovanje i doživotno učenje,
- zaštita životne sredine,
- poljoprivreda i ruralni razvoj,
- zdravlje i socijalna zaštita,
- kultura i informisanje,
- evropske i evroatlantske integracije.

Za svako područje djelovanja imenuje se po jedan član.

Član 8

Postupak predlaganja kandidata za članove Savjeta, prema strukturi utvrđenoj u čl. 5, 6 i 7 ove odluke, sprovodi Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama (u daljem tekstu: Kancelarija), u skladu sa ovom odlukom.

Član 9

Postupak predlaganja predstavnika nevladinih organizacija započinje upućivanjem javnog poziva, koji se objavljuje u najmanje jednom štampanom mediju koji izlazi na teritoriji Crne Gore, kao i na veb sajtu Vlade.

Javni poziv iz stava 1 ovog člana sadrži kriterijume za nevladine organizacije, kriterijume za kandidate, dokumentaciju koja se prilaže uz predlog kandidata za člana Savjeta, kao i rok i mjesto predaje predloga.

Rok za dostavljanje predloga iz stava 2 ovog člana ne može biti kraći od 15 dana od dana objavljivanja javnog poziva.

Član 10

Iz jedne nevladine organizacije u Savjet može biti izabran samo jedan predstavnik.

Nevladina organizacija može predložiti samo jednog kandidata za člana Savjeta.

Nevladina organizacija može da predloži kandidata za člana Savjeta ako:

- je upisana u registar nevladinih organizacija, najmanje godinu dana prije objavljivanja javnog poziva;
- u aktu o osnivanju i statutu ima utvrđene djelatnosti i ciljeve u područjima djelovanja iz člana 7 ove odluke;
- je u prethodnoj godini, u područjima djelovanja iz člana 7 ove odluke, realizovala jedan ili više projekata, po pravilu, u vrijednosti preko 2.000 Eura ili učestvovala u jednoj većoj kampanji ili realizovala najmanje dvije jednokratne akcije;
- članovi organa upravljanja nevladine organizacije nijesu članovi organa političkih partija, državni ili javni funkcioneri, rukovodeća lica ili državni službenici ili namještenici u organima državne uprave.

Nevladina organizacija iz stava 3 ovog člana, dužna je da, uz predlog kandidata za člana Savjeta dostavi:

- ovjerenu kopiju rješenja o upisu u registar organa državne uprave nadležnog za registraciju i vođenje evidencije o nevladinim organizacijama;
- ovjerene kopije akta o osnivanju i statute;
- pregled realizovanih projekata i aktivnosti u prethodnoj godini;
- ovjerenu kopiju završnog računa (bilans stanja i bilans uspjeha) za prethodnu godinu, ugovore o finansiranju, novinske članke i sl;
- izjavu lica ovlašćenog za zastupanje i predstavljanje nevladine organizacije o tome da članovi organa upravljanja nevladine organizacije nijesu članovi organa političkih partija, državni ili javni funkcioneri, rukovodeća lica ili državni službenici ili namještenici u organima državne uprave.

Član 11

Kandidat nevladine organizacije za člana Savjeta može biti lice koje:

- je crnogorski državljanin sa prebivalištem u Crnoj Gori;
- posjeduje iskustvo u području djelovanja iz člana 7 ove odluke za koje se kandiduje;
- nije član organa političke partije, državni ili javni funkcioner, rukovodeće lice, državni službenik ili namještenik u organima državne uprave;
- ima najmanje višu stručnu spremu.

Nevladina organizacija koja predlaže kandidata za člana Savjeta, pored dokumentacije iz člana 10 stav 4 ove odluke, dužna je da dostavi:

- ovjerenu fotokopiju lične karte ili drugog dokumenta na osnovu kojeg se utvrđuje identitet kandidata;
- ovjerenu kopiju diplome o stručnoj spremi;

- biografiju kandidata sa podacima o iskustvu u nevladinom sektoru u području djelovanja za koje se kandiduje;
- izjavu kandidata da nije član organa političke partije, državni ili javni funkcioner, rukovodeće lice, državni službenik ili namještenik u organima državne uprave;
- izjavu kandidata da prihvata kandidaturu za člana Savjeta.

Član 12

Kancelarija je dužna da, u roku od sedam dana od isteka roka iz člana 9 stav 3 ove odluke, na veb sajtu Vlade, objavi listu kandidata koji su predloženi za članove Savjeta u skladu sa ovom odlukom, sa nazivima nevladinih organizacija koje su ih predložile.

U roku od 30 dana od dana objavljivanja liste iz stava 1 ovog člana, Kancelarija je dužna da Vladi dostavi predlog akta o imenovanju predsjednika i članova Savjeta.

Za člana Savjeta, predstavnika nevladinih organizacija, Kancelarija će predložiti kandidata za kojeg je dostavljeno najviše predloga nevladinih organizacija iz odgovarajućeg područja djelovanja iz člana 7 ove odluke.

Član 13

Ako za pojedina područja djelovanja iz člana 7 ove odluke, ne budu predloženi kandidati ili kandidati ne budu predloženi u skladu sa ovom odlukom, Kancelarija će, u roku od sedam dana od dana objavljivanja liste iz člana 12 stav 1 ove odluke, ponoviti postupak predlaganja kandidata za to područje djelovanja.

Član 14

Članu Savjeta mandat prestaje prije isteka vremena na koje je imenovan:

- podnošenjem ostavke, o čemu obavještava Savjet i subjekte koji su ga predložili;
- ako je pravosnažnom odlukom suda osuđen na безусловnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci;
- ako je pravosnažnom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
- ako dođe do promjene okolnosti iz člana 11 stav 1 ove odluke.

Član 15

Vlada će razriješiti člana Savjeta ako:

- se utvrdi da je u postupku imenovanja dao o sebi netačne podatke ili je propustio da iznese podatke i okolnosti koji su bile od uticaja na imenovanje za člana Savjeta;
- neopravdano izostane sa sjednica Savjeta dva puta uzastopno.

Vlada će razriješiti člana Savjeta iz reda predstavnika Vlade ako to zahtijeva ovlašćeni predlagač iz člana 6 ove odluke.

Vlada će razriješiti člana Savjeta iz reda predstavnika nevladinih organizacija ako izgube podršku većine subjekata iz člana 7 ove odluke.

Član 16

Postupak za razrješenje člana Savjeta pokreće Savjet na zahtjev subjekata iz čl. 6 i 7 ove odluke ili po sopstvenoj inicijativi.

Član 17

U slučaju iz čl. 14 i 15 ove odluke, Kancelarija će, u roku od 15 dana od dana prestanka mandata, odnosno razrješenja člana Savjeta, pokrenuti postupak predlaganja kandidata za novog člana Savjeta u skladu sa ovom odlukom.

Član 18

Radi razmatranja pitanja iz svoje nadležnosti, Savjet može obrazovati radne grupe.

U radu Savjeta, po pozivu, mogu učestvovati i stručnjaci iz odgovarajućih oblasti.

Način rada Savjeta i radnih grupa uređuje se poslovníkom o radu Savjeta.

Član 19

Savjet može, u postupku praćenja realizacije Strategije, inicirati i pomagati osnivanje sličnih savjeta na nivou opština.

Član 20

O svom radu Savjet izvještava Vladu, najmanje jedanput godišnje.

Član 21

Administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Kancelarija.

Rukovodilac Kancelarije obavlja poslove sekretara Savjeta.

Član 22

Sredstva za rad Savjeta obezbjeđuju se iz sredstava opredijeljenih Generalnom sekretarijatu Vlade.

Član 23

Imenovanje predsjednika i članova Savjeta u skladu sa ovom odlukom izvršiće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Član 24

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj:

Podgorica, 15. aprila 2010. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik
Milo Đukanović

PRIORITET 1. UNAPRJEĐENJE SARADNJE VLADE S NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Mjera 1: Konstituisanje Savjeta za saradnju Vlade i nevladinih organizacija

POSLOVNIK O RADU SAVJETA ZA SARADNJU VLADE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Na osnovu člana 18 stav 3 Odluke o obrazovanju Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija („Službeni list CG“ broj 28/10), Savjet za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija, na sjednici održanoj 25. januara 2011. godine, donio je **POSLOVNIK O RADU Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija**

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim poslovníkom uređuju se način rada i odlučivanja Savjeta za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija (u daljem tekstu: Savjet) i radnih grupa koje formira Savjet, prava i obaveze članova/ica Savjeta, te druga pitanja od značaja za rad Savjeta.

Pitanja koja nijesu uređena ovim poslovníkom, mogu se urediti posebnom odlukom ili zaključkom Savjeta, u skladu sa odredbama ovog poslovníka.

Član 2.

Odredbe ovoga poslovnika obavezne su za članove/ice Savjeta, kao i ostala lica koja učestvuju u radu Savjeta i njegovih radnih grupa.

II DUŽNOSTI I PRAVA ČLANOVA SAVJETA

Član 3

Član/ica Savjeta dužan/na je da prisustvuje sjednicama Savjeta i ima pravo da učestvuje u njegovom radu i odlučivanju.

Član/ica Savjeta dužan/na je da savjesno vrši poslove u Savjetu.

Članovi/ ice Savjeta, u slučaju spriječenosti, dužni su unaprijed opravdati svoj izostanak sa sjednice obavještanjem predsjednika i sekretara Savjeta, o čemu predsjednik obavještava Savjet na početku sjednice. U tom slučaju, član/ica Savjeta može dostaviti svoje mišljenje o pojedinim tačkama dnevnog reda sjednice kojoj ne prisustvuje.

Član 4

Član/ica Savjeta ima pravo da bude obaviješten o svim pitanjima koje Savjet razmatra i o kojima odlučuje, kao i da inicira raspravu o pojedinim pitanjima iz djelokruga rada Savjeta, predlaže mjere za unaprjeđenje primjene Akcionog plana realizacije Strategije saradnje Vlade Crne Gore I nevladinih organizacija za period 2009-2011. godine, te da glasa o prijedlogu odluke, drugog akta ili mišljenja.

Član 5

Zamjenika/ca predsjednik/ca, na prijedlog predsjednika/ce, bira Savjet natpolovičnom većinom ukupnog broja članova Savjeta, po pravilu, na prvoj sjednici Savjeta.

III SAZIVANJE SJEDNICA I NAČIN RADA SAVJETA

Član 6

Savjet radi i odlučuje na sjednicama, koje saziva i vodi predsjednik/ca Savjeta, a u slučaju njegove spriječenosti zamjenik/ca predsjednika.

Stručne,administrativne i tehničke poslove u vezi sa pripremom i zakazivanjem sjednica Savjeta i radnih grupa Savjeta obavlja Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Kancelarija).

Kancelarija prikuplja informacije i materijale potrebne za donošenje odluka Savjeta, te ostalu dokumentaciju potrebnu za ispunjavanje zadataka Savjeta, kao i za sprovođenje zaključaka i odluka Savjeta.

Član 7

Sjednice Savjeta održavaju se po potrebi, a najmanje jednom u šest mjeseci. Inicijativu za sazivanje sjednice može dati Vlada Crne Gore i najmanje jedna trećina ukupnog broja članova savjeta. U tom slučaju, predsjednik/ca je dužan sazvati sjednicu najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema pisanog zahtjeva.

Za punovažno odlučivanje Savjeta, potrebno je da sjednici prisustvuje više od polovine ukupnog broja članova. Predsjedavajući/ca utvrđuje da li sjednici prisustvuje potreban broj članova Savjeta.

Ako se utvrdi da sjednici ne prisustvuje dovoljan broj članova, predsjedavajući/ca odlaže sjednicu i utvrđuje datum održavanja naredne sjednice.

Član 8

Poziv za sjednicu, s predlogom dnevnog reda i pratećim materijalom, kao i zapisnikom sa prethodne sjednice, upućuje se članovima/icama Savjeta najkasnije petnaest dana prije održavanja sjednice.

Za pripremu pojedinih tačaka dnevnog reda, Savjet može obrazovati radne grupe i na sjednicu pozvati stručnjake iz određenih oblasti, koji nemaju pravo odlučivanja (glasanja).

Predsjednik/ca Savjeta predlaže dnevni red sjednice Savjeta, brine o poštovanju Poslovnika i usvojenog dnevnog reda, utvrđuje raspored izvještavanja i rasprava po pojedinim pitanjima, daje riječ učesnicima/ama i formuliše predlog zaključaka i odluka koje stavlja na glasanje.

Član 9

Prije početka rada Savjeta, po utvrđenom dnevnom redu, razmatra se zapisnik o radu sa prethodne sjednice.

Zapisnik sadrži podatke: redni broj sjednice; mjesto, datum i vrijeme početka i završetka sjednice; ime predsjedavajućeg i imena prisutnih i odsutnih članova/ica Savjeta; imena ostalih prisutnih lica; dnevni red sjednice; usvojene predloge i donijete odluke, mišljenja i preporuke, zaključke, rezultate glasanja kao i druge podatke bitne za rad sjednice.

Član/ica Savjeta ima pravo na primjedbe na zapisnik, a o osnovanosti datih primjedbi se odlučuje na sjednici.

Na zahtjev člana/ice Savjeta koji je izdvojio mišljenje, u zapisniku se konstatuje ko je izdvojio mišljenje i razlozi za izdavanje mišljenja.

Zapisnik na koji nijesu date primjedbe, odnosno zapisnik koji je saglasno usvojenim primjedbama izmijenjen, smatra se usvojenim.

Davanje i usvajanje primjedbi odnosno konstatacija da je zapisnik usvojen bez primjedbi unosi se u zapisnik o radu Savjeta s tekuće sjednice.

O izradi zapisnika stara se sekretar/rka Savjeta.

Usvojeni zapisnik potpisuju predsjednik/ica i sekretar/rka Savjeta.

IV DONOŠENJE ODLUKA

Član 10

Savjet odluke donosi na sjednici, javnim glasanjem.

Smatra se da je odluka donijeta ukoliko je za nju glasalo više od polovine ukupnog broja članova Savjeta.

Član 11

Akta koja donosi Savjet potpisuje predsjednik/ca Savjeta i ovjeravaju se pečatom Vlade Crne Gore.

Član 12

Usvojeni zapisnici sa svim materijalima sa sjednice Savjeta objedinjavaju se po sjednici kao jedan predmet, odlažu i čuvaju u arhivi Kancelarije i postavljaju na internet stranicu Generalnog sekretarijata Vlade.

Član 13

Savjet najmanje jedanput godišnje, Vladi Crne Gore podnosi izvještaj o usvojenim zaključcima, odlukama, mišljenjima, preporukama i dr.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana priprema sekretar/ka Savjeta.

Član 14

Savjet usvaja Godišnji izvještaj o radu Savjeta i Program rada Savjeta za narednu godinu.
Akta iz stava 1 ovog člana, Savjet usvaja na završnoj godišnjoj sjednici Savjeta.

IV RADNE GRUPE SAVJETA

Član 15

Radi proučavanja i razmatranja pojedinih pitanja i materijala, odnosno preporuka i predloga iz svoje nadležnosti, Savjet može obrazovati radne grupe. Radne grupe osnivaju se odlukom Savjeta, a u radu radne grupe mogu učestvovati i osobe koji nisu članovi/ce Savjeta. Predlog za obrazovanje radne grupe za razmatranje pitanja iz nadležnosti Savjeta može podnijeti svaki član/ica Savjeta. Koordinator/ka radne grupe određuje se iz reda članova/ica Savjeta, vodeći računa da posjeduje stručne reference za oblast za koju se radna grupa obrazuje. Radna grupa može odlučiti da kao spoljni saradnici/e u njenom radu učestvuju predstavnici domaćih i međunarodnih organizacija i institucija, sa sjedištem u Crnoj Gori kao i domaći i strani eksperti, ukoliko ocijeni da bi njihovo angažovanje unaprijedilo rad radne grupe.

Član 16

Odlukom o obrazovanju radne grupe uređuje se: sastav radne grupe vodeći računa da u taj sastav budu ravnopravno zastupljene društvene strukture predstavljene u Savjetu; zadaci; rok za izvršenje zadatka; obaveza podnošenja izvještaja Savjetu i druga pitanja od značaja za rad radne grupe.

VI FINANSIRANJE RADA SAVJETA

Član 17

Članovima/icama Savjeta koji žive van Podgorice, nadoknadiće se troškovi prevoza, kao i pripadajući iznos dnevnice za prisustvo sjednicama Savjeta, kao i troškovi službenih putovanja u vezi sa radom Savjeta (put, smještaj, kotizacija, dnevnice i sl). Članovi radnih grupa obrazovanih od strane Savjeta (stručnjaci u određenim oblastima, predstavnici socijalnih partnera i članovi Savjeta) mogu primati naknadu za rad u grupi u skladu sa važećim propisima.

VII IZMJENA POSLOVNIKA

Član 18

Izmjene Poslovnika vrše se odlukom. Predlog odluke o izmjenama Poslovnika može podnijeti predsjednik/ca ili pojedini član/ica Savjeta. Predlog iz stava 2 ovog člana podnosi se u obliku u kome se donosi i mora biti obrazložen.

VIII ZAVRŠNA ODREDBA

Član 19

Ovaj poslovnik stupa na snagu danom donošenja.

Broj:
Podgorica, 25. januar 2011. godine

PREDSJEDNIK SAVJETA
Mirsad Bibović

PRIORITET 3. UNAPRJEĐENJE NORMATIVNO-PRAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA ZA RAD NVO**Mjera 4: Završiti postupak imenovanja kontakt osoba za saradnju s NVO u organima državne uprave****SPISAK DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA ZADUŽENIH ZA SARADNJU SA NVO****I – Ministarstva**

1. MINISTARSTVO EKONOMIJE Bogdan Bojović tel. 482-191 fax. 234/576 mob. 067/220012 e-mail:bogdan.bojovic@gov.me	2. MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA I POMORSTVA Maja Milić tel. 482 335; , mob.069/087367 e-mal:maja.mijuskovic@gov.me i majamps@gmail.com	3. MINISTARSTVO FINANSIJA Maja Jovanović mob:063/209000 e- mail:maja.jovanovic@mis.gov.me
4. MINISTARTSVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA Marina Mišković tel:482-336 ; fax:234131 e-mail:marina.miskovic@gov.me;	5. MINISTARTSVO VANJSKIH POSLOVA I EVROPSKIH INTEGRACIJA Bogoljub Jegdić tel:020/248644 ; , mob.067/254192 e-mail: bogoljub.jegdic@gov.me Nada Vojvodić ,samostalni savjetnik tel: 224-859,fax: 225-591, , mob:067/396589 e-mail:nada.vojvodic@gov.me	6. MIISTARSTVO ZA ZAŠTITU LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA Orhan Šahmanović ,sekretar tel-482-127, fx. 234-198 mob: 069/018029 e-mail:orhans.sahmanovic@gov.me ODJELJENJE ZA RODNU RAVNOPRAVNOST POLOVA Igor Vučinić tel: 244145,fax: 244149, e-mail:igor.vucinic@gov.me
7. MINISTARTSVO ODBRANE Tamara Popović tel: 241-375 e-mail: tamara.popovic@mod.gov.me	8. MINISTARTSVO POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA Danijela Stolica mob: 067/601279, e-mail: danijela.stolica@gov.me	9. MINISTARTSVO PRAVDE Zorica Petrović ,samostalni savjetnik tel:407507 , fax407515 , , mob.069/062470 e-mail: zorica.petrovic@gov.me
10. MINISTARTSVO PROSVJETE I SPORTA Branka Kankaraš ,samostalni savjetnik tel:020-410 113, fax:, , mob:067/285631 e-mail:branka.kankaras@gov.me	11. MINISTARTSVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA Ivan Šikmanović tel.020/242341 ; , mob:067/784117 ivan.sikmanovic@gov.me	12. MINISTARTSVO KULTURE Danica Bogojević tel:041/232571 e-mail: kabinet.kultura@ gov.me
13. MINISTARSTVO ZDRAVLJA Tatjana Bulatović ,samostalni savjetnik tel/fax:242-276; mob.067/248908 e-mail:tatjana.bulatovic@mzd.gov.me	14. MINISTARSTVO ZA INFORMACIONO DRUŠTVO I TELEKOMUNIKACIJE Ljiljana Novović tel:020/482479 , fax.020/234943 , mob.067/239253 e-mail:ljiljana.novovic@gov.me	15. MINISTARSTVO RADA I SOCIJIJALNOG STARANJA Snežana Mijušković ,pomoćnik u ministarstvu tel.482-447 mob.067/312940 e-majl:snezana.mijuskovic@gov.me
16. MINISTARSTVO NAUKE		

Tijana Radović tel.405-345 , mob.067/468185 e-mail:tijana.radovic@mna.gov.me		
---	--	--

II – Drugi organi državne uprave

17. SEKRETARIJAT ZA ZAKONODAVSTVO

Kača Rajović, samostalni savjetnik
tel: 231612, fax: 2311-593
e-mail: kaca.rajovic@gov.me

20. UPRAVA ZA KADROVE

Aleksandra Cerović, namještenik
tel: 202290, fax: 202290,, mob:069/300003
e-mail: aleksandra.cerovic@uzk.co.me

23. UPRAVA CARINA

Marija Jovović
<tel:442-009>
mob. 067/809765
e-mail marija.jovovic@carina.gov.me

26. ZAVOD ZA STATISTIKU

Vasiljević Ana, samostalni savjetnik
tel: 248-804, fax: 230-773,, mob:069/095621
e-mail: ana.vasiljevic@monstat.org i
contact@monstat.org

29. DRŽAVNI ARHIV CRNE GORE

Ševaljević Ljiljana, samostalni namještenik
<tel:041-231045>, fax:041-230226, mob:069/ 687-987
e-mail: dacg@t-com.me

32. ZAVOD ZA METROLOGIJU

18. ZAVOD ZA IZVRSENJE KRIVIČNIH SANKCIJA

Jadranka Vojčić
tel.241-469(lok.128) , mob.067/817846
e-mail: jadranka.vojcic@ziks.gov.me i
j.vojcic@gmail.com

21. PORESKA UPRAVA

Suzana Đžekić samostalni savjetnik
tel: 448206, fax.448-211, mob:067/533440
e-mail gordana.stajcic@tax.gov.me

24. UPRAVA ZA ANTIKORUPCIJSKU INICIJATIVU

Goran Durutović
tel:482-234; fax 234-082
e-mail: goran.durutovic@daci.gov.me

27. UPRAVA ZA IMOVINU

Nevenka Šoć, pravnik
tel. 231-569

30. ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

Danijela Dalas
tel.408-939,, mob.069/093041
e-mail: danijela.dalas@zss.gov.me

33. DIREKCIJA JAVNIH RADOVA

19. UPRAVA POLICIJE

Tamara Popović Ralević, portparol
tel: 242228, fax: 24196, mob:067/284809
e-mail: uprava.policija@t-com.me

22. UPRAVA ZA NEKRETNINE

Vesna Milić
tel: -444009, fax: 444036, mob:067/330225
e-mail: nekretnine@t-com.me i vemilic@gmail.com

25. UPRAVA ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

Biljana Petrović Nedović, viši savjetnik
tel:210-025, fax:020-210-086, mob:067/336-333
e-mail: biljana.nedovic@uspunft.gov.me

28. ZAVOD ZA MEĐUNARODNU SARADNJU

Jovanović Boris Kastel, službenik u opštem sektoru
tel.665424, fax:-665421,
e-mail: zamtes@gov.me i
boris.jovanovic@zamtes.gov.me
boriskastel@hotmail.com

31. SEIZMOLOSKI ZAVOD

Hajduković Nada, tehnički sekretar
tel: 648-980, fax: 648-146, mob. 069/301-333
e-mail: hajdukovic@seismo.co.me.

34. DIREKCIJA ZA RAZVOJ MALIH I

Milomir Filipović

tel: 238-230; , mob:067/283658

e-mail: milomir.filipovic @metrologija.gov.me

35. DIRKCIJA ZA JAVNE NABAVKE**Zilha Bralić**, viši savjetnik

tel: 665-769, , mob: 067/838-626

e-mail: zilha.bralic@djn.gov.me

38. DIREKCIJA ZA SAOBRAĆAJ**Jelica Bošković**, samostalni savjetnik

tel: 665-364, mob: 069/589-253

e-mail: jelica.boskovic@dzs.gov.me

41. UPRAVA ZA ŠUME**Milikić Danko**, samostalni savjetnik

tel: 052-323578, fax: 052-323730;

e-mail: cgsume@t-com.me

44. UPRAVA ZA LJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA

Nema kontakt osobu

47. KANCELARIJA NACIONALNOG KOORDINATORA ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA**Sonja Perišić**

tel: 020/ 241-313; 067/425001

e-mail: sonja.perisic@gov.me

Milica Bakić

tel: 230-227, fax: 230-227, mob: 069/329-942

e-mail: milica.bakic@dj.gov.me**36. UPRAVA POMORSKE SIGURNOSTI****Čazim Alković**, samostalni savjetnik[tel: 030-313274](tel:030-313274), [fax: 030-313240](tel:030-313240),,

mob: 069/039143

e-mail: cazim.alkovic@msd-ups.org**39. VETERINARSKA UPRAVA****Dijana Čavić**

tel: 201945, fx: 201-945,, mob: 067/331666

e-mail: dijana.cavic@vu.gov.me

42. AGENCIJA ZA DUVAN**Jelca Gogić**

tel: 020/244930, mob: 067/ 511-611

e-mail: jelica.gogic@aduvan.me

45. ZAVOD ZA ZBRINJAVANJE IZBJEGLICA**Aleksandra Vojinović**

tel: 020/241 071, 020/ 241 075

48. KANCELARIJA ZA ODRŽIVI RAZVOJ**Vuković Bosiljka**[tel: 020/241536](tel:020/241536)

e-mail: kor@t-com.me

SREDNJIH PREDUZEĆA**Ivan Radojević**

tel: 406-325, fax: 406-323, e-

mail: ivan.radojicic@nasme.me**37. UPRAVA ZA CIVILNO****VAZDUHOPLOVSTVO**

Nema kontakt osobu

40. UPRAVA ZA VODE**Ana Lješević**

tel: 020 224-593, preko puta spor. centra

mob. 069/550-013 , e-mail: analj@t-com.me**43. HIDROMETEOROLOSKI ZAVOD****Ivana Pavićević**

tel: 020/655-548, , mob: 067/8999995

e-mail: ivana.pavicevic@meteo.com.me**46. AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE**

Nema kontakt osobu

8. AKCIONI PLAN ZA OBLAST LJUDSKA PRAVA

PRIORITET1. UNAPREĐENJE PRAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

Mjera 2: Jačanje kapaciteta institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda

POSEBAN IZVJEŠTAJ ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE O OSTVARIVANJU PRAVA NA POVRAĆAJ IMOVINSKIH PRAVA I OBEŠTEĆENJE (mart 2011.)

I UVOD

1. Konfiskacija, sekvestracija, nacionalizacija i eksproprijacija privatne imovine fizičkih lica u periodu od 1944. godine, predstavljali su zakonski instrument za sprovođenje ideologije komunističke partije u Jugoslaviji. Imovina je oduzimana iz isključivo ideoloških razloga – niko nije smio da ima više nego što je komunistička partija odredila i niko nije smio da ima „sredstva za rad“ i kapital“.

Navedene mjere su, ideološki dosledno, potpuno ugušile privatnu svojinu nad sredstvima za rad i stvorile voluntaristički i glomazan sektor državnog, a kasnije i društvenog vlasništva nad kapitalom i imovinom.

Politički razlozi za vraćanje privatne imovine izviru iz samih temelja demokratske države. Moderna građanska država proklamuje politički konkurentski (višepartijski) sistem, slobodno tržište, privatizaciju i univerzalna ljudska prava i slobode. Centralno mjesto u takvoj državi ima građanin sa pravima i obavezama i zaštita njegove privatne svojine.

Stoga, povraćaj privatne imovine (denacionalizacija) predstavlja presudan korak u tom pravcu. Denacionalizacija nije samo pravna procedura. Ona je proces, nova filozofija koja treba da preoblikuje shvatanja o pojmu svojine i da privatnu svojinu ustoliči na mjesto koje joj prirodno pripada. To je multipolarni proces koji se, kada je riječ o materijalnim dobrima, tiče dobara o opšteg i zajedničkog interesa – poljoprivrednog zemljišta, šuma i šumskog zemljišta, građevinskog zemljišta, kao i objekata u državnom vlasništvu, pa i prirodnih resursa. Zato je to pitanje koje dotiče duboke korijene ekonomskog i pravnog sistema jer, unekoliko, pokreće i preraspodjelu dijela ekonomske i društvene moći.

U Crnoj Gori transformacija svojinskih odnosa započinje otvaranjem procesa svojinske i upravljačke transformacije, između ostalog i donošenjem Zakona o svojinskoj i upravljačkoj transformaciji, Zakona o vraćanju ranijim vlasnicima poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine i Zakona o načinu i uslovima vraćanja imovine stečene radom i poslovanjem zemljoradničkih zadruga i zadrugara, poslije 1. jula 1953. godine.

Donošenjem Ustava iz 1992. godine ekonomsko uređenje se principijelno postavlja na novim osnovama. Ustavom se, u okviru ekonomskog uređenja garantuje sloboda rada i privređivanja i jamči svojina, koje odrednice predstavljaju osnovnu pretpostavku za uvođenje slobodnog tržišta i tržišnog privređivanja. Naime, na svojini se temelje cjelokupni ekonomski odnosi u uslovima tržišne privrede.

Stoga, ustavne promjene izvršene u oblasti privrednog sistema, prelazak na tržišne uslove privređivanja, svojinska reforma izvršena kroz transformaciju i privatizaciju društvenog kapitala i izmijenjen položaj preduzeća i drugih privrednih subjekata, nametnule su potrebu pristupanja pravnom uređivanju povraćaja (restitucije) privatne svojine oduzete nakon Drugog svjetskog rata. Time se, pored realizacije ukupnih reformskih tokova i udovoljavanja zahtjevima izraženim za vraćanje oduzete imovine ranijim vlasnicima, u ambijentu privatizacije i određivanja poznatog vlasnika imovine, a u cilju ispravljanja nepravdi pričinjenih oduzimanjem imovine, obezbjeđuje konstituisanje prava ranijih vlasnika na imovini koja im je oduzeta primjenom tzv. "istorijskih zakona", odnosno odgovarajućeg obeštećenja, kada oduzetu imovinu nije moguće vratiti u naturi.

2. Na prvoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2004. godini, 23. marta 2004. godine, Skupština Republike Crne Gore donijela je Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list RCG", br. 21/04), koji je izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, koji je donijela Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2007. godini, dana 25. jula 2007. godine ("Službeni list RCG", br. 49/07).

Ovim zakonom utvrđeni su uslovi, način i postupak povraćaja prava svojine i drugih imovinskih prava i obeštećenja bivših vlasnika za prava oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne svojine.

3. Instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda tokom šestogodišnjeg postojanja i rada podnesen je značajan broj pritužbi na rad komisija za povraćaj i obeštećenje. U tim pritužbama njihovi podnosioci su ukazivali na dugo trajanje postupaka za povraćaj oduzetih imovinskih prava i obeštećenje i druge povrede njihovih prava u tim postupcima, odnosno na probleme i poteškoće u ostvarivanju prava na povraćaj prava svojine i drugih imovinskih prava i obeštećenje kao bivših vlasnika i njihovih zakonskih nasljednika.

O tim pritužbama, povredama prava njihovih podnosilaca i poteškoćama u ostvarivanju prava na povraćaj i obeštećenje Zaštitnik je upoznao nadležne komisije svojim aktima i Skupštinu Crne Gore putem godišnjih izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Polazeći od značaja prava na povraćaj oduzetih imovinskih prava i obeštećenje, zapažanja u dosadašnjem radu po pritužbama građana i zaključka Skupštine Crne Gore SU-SK Broj 01-266/7, od 27.07.2010. godine, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore se opredijelio za sačinjavanje ovog posebnog izvještaja radi potpunijeg sagledavanja stanja u oblasti povraćaja imovinskih prava i obeštećenja u Crnoj Gori.

II NORMATIVNI OKVIR

Ustavom Crne Gore propisano je: da Crna Gora jamči i štiti prava i slobode; da su prava i slobode nepovredivi i da je svako obavezan da poštuje prava i slobode drugih (član 6); da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i da se neposredno primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva (član 9); da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuje način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje i druga pitanja od interesa za Crnu Goru (član 16 tač. 1 i 5); da su svi pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo (član 17 stav 2); da se jamči pravo svojine i da niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu (član 58 st. 1 i 2); da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda i da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda vrši funkciju na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora, pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti (član 81 st. 1 i 2).

Evropskom Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda propisano je: da svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine i da niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava (član 1 Protokola uz Konvenciju).

Zakonom o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list RCG", br. 21/04, 49/07 i 60/07) propisano je: da bivši vlasnici imaju pravo da zahtijevaju povraćaj ili obeštećenje u skladu sa ovim zakonom, ako su njihova imovinska prava oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne imovine, osim u slučajevima iz člana 7 ovog zakona; da pravo na obeštećenje imaju i bivši vlasnici koji su svoja oduzeta imovinska prava povratili na osnovu pravnog posla uz naknadu prije stupanja na snagu ovog zakona (član 3); da se u postupcima za ostvarivanje prava po ovom zakonu primjenjuje Zakon o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno (član 4 stav 2); da bivši vlasnici - fizička lica imaju pravo na povraćaj ili obeštećenje u skladu sa ovim zakonom; da pravo na povraćaj ili obeštećenje po odredbama ovog zakona imaju i pravna lica iz člana 8 ovog zakona (član 6); da pravo na povraćaj ili obeštećenje, u smislu ovog zakona, imaju zadužbine ili druga nekomercijalna pravna lica; da će se uslovi, način i postupak povraćaja oduzetih imovinskih prava vjerskim zajednicama urediti posebnim zakonom (član 8); da pravo na povraćaj i obeštećenje imaju i lica, odnosno njihovi zakonski nasljednici kojima je imovina oduzeta na osnovu Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države ("Sl. list FNRJ", broj 59/46), Zakona o konfiskaciji i izvršenju konfiskacije ("Službeni list DFJ", br. 40/45 i 70/45) i Zakona o potvrdi i izmjenama i dopunama Zakona o konfiskaciji i izvršenju konfiskacije ("Službeni list FNRJ", broj 61/46), čije je oduzimanje bilo posledica ideoloških razloga (član 8b); da su obveznici povraćaja stvari i prava fizička ili pravna lica u čijoj imovini se nalaze u momentu stupanja na snagu ovog zakona, osim ako su ta lica stekla pravo svojine u skladu sa zakonom (član 9); da je obveznik obeštećenja bivših vlasnika Republika Crna Gora, koja će obezbjeđivati sredstva u fondu za obeštećenje, ako ovim zakonom nije drukčije propisano (član 10); da bivši vlasnik ima pravo da zahtijeva povraćaj oduzete stvari li prava, ako ovim zakonom nije drukčije određeno; da bivši vlasnik ima pravo na obeštećenje u slučaju kada oduzete stvari i prava u smislu člana 12 ovog zakona nijesu predmet povraćaja (član 11 st. 1 i 2); da bivši vlasnik koji nema pravo na povraćaj oduzetih imovinskih prava u skladu sa ovim zakonom može ostvariti pravo na obeštećenje: - novčanim sredstvima koja se plaćaju iz Fonda za obeštećenje podnosiocima zahtjeva, proporcionalno iznosima zahtjeva u odnosu na ukupna potraživanja prema Fondu za obeštećenje; - obveznicama, u skladu sa ovim zakonom; da iznos ukupnog obeštećenja, koji se isplaćuje bivšim vlasnicima godišnje, ne može biti veći do 0,5% domaćeg bruto proizvoda (DBP) iz prethodne godine za koju je on zvanično poznat prema podacima nadležne institucije za statistiku; da ukupan iznos obeštećenja po ovom zakonu ne može preći 10% DBP-a za period primjene ovog zakona; da Fond za obeštećenje može, ukoliko je to moguće, ponuditi pokretne ili nepokretne stvari u svojini Fonda za obeštećenje bivšim vlasnicima, kao naknadu za oduzeta imovinska prava (član 22 st. 1,2,3 i 6); da se vrijednost oduzetih stvari li prava utvrđuje prema stanju imovine u momentu oduzimanja, a saglasno Uredbi o procjeni vrijednosti i utvrđivanju naknade za oduzetu imovinu (član 23); da stranke u postupku mogu na visinu procijenjene imovine podnijeti prigovor Komisiji za povraćaj i obeštećenje (u daljem tekstu: Komisija) u roku od osam dana od dostavljanja Zapisnika; da je Komisija dužna da u roku od osam dana razmotri prigovor i, ako nađe da je osnovan, izvršiće odgovarajuću primjenu podataka, o čemu donosi rješenje i obavještava stranke; da, ukoliko prigovor ne usvoji, Komisija donosi rješenje o odbijanju prigovora i dostavlja ga podnosiocu prigovora (član 24); da postupak za povraćaj imovinskog prava ili obeštećenje pokreće bivši vlasnik zahtjevom koji podnosi Komisiji, najkasnije u roku od 18 mjeseci od dana obrazovanja Komisije u opštini na čijoj teritoriji se stvar nalazi; da postupak za povraćaj ili obeštećenje može pokrenuti nadležni državni organ kad utvrdi da je to u javnom interesu (član 27 st. 1 i 3); da će postupke započete po zahtjevima bivših vlasnika nastaviti komisije za povraćaj i obeštećenje, i to: 1.) Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici za teritoriju opština: Podgorica, Danilovgrad, Nikšić, Šavnik, Plužine i Cetinje; 2.) Komisija za povraćaj i obeštećenje u Baru za teritoriju opština: Bar, Budva, Herceg Novi, Tivat, Kotor i Ulcinj; 3.) Komisija za povraćaj i

obeštećenje u Bijelom Polju za teritoriju opština: Bijelo Polje, Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja i Žabljak; da komisije iz stava 1 ovog člana imaju po tri člana, koje imenuje ministar finansija, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, koji je objavljen u "Službenom listu RCG", br. 49/07 od 10. avgusta 2007. godine); da se za predsjednika komisije imenuje lice koje je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom i pet godina radnog iskustva, a za članove diplomirani pravnik i jedno lice geodetske ili građevinske i ekonomske struke; da članovi komisije imaju položaj službenih lica, ovlašćeni su za vođenje postupka i obavljanje drugih radnji u postupku; da će komisija iz stava 1 ovog člana preuzeti dokumentaciju od glavnih administratora opština sa teritorija opština za koje je formirana u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o njenom imenovanju sa stanjem na dan stupanja na snagu ovog zakona, uz Zapisnik o izvršenoj primopredaji dokumentacije; da će obavljanje stručnih i administrativnih poslova za potrebe komisija iz stava 1 ovog člana obezbijediti Ministarstvo finansija; da bivši vlasnici u opštinama u kojima nije istekao rok za podnošenje zahtjeva, mogu, do formiranja komisije iz stava 1 ovog člana, zahtjeve podnositi Ministarstvu finansija (član 28); da su stranke u postupku za povraćaj oduzetog ili obeštećenje bivši vlasnik, obveznik vraćanja, obveznik obeštećenja, Fond za obeštećenje, kao i drugo pravno ili fizičko lice koje, radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, ima pravo da učestvuje u postupku (član 31); da povodom zahtjeva za povraćaj ili obeštećenje sve zainteresovane stranke daju izjavu u roku koji odredi Komisija, o čemu ih je dužna blagovremeno i na pogodan način obavijestiti; da sve zainteresovane strane imaju pravo da dostave dokaze na saslušanje; da su organi koji raspolazu podacima i vode službene evidencije (katastar nepokretnosti, arhiv i sl.) dužni da hitno odgovore na zahtjev obveznika, bivšeg vlasnika i organa koji vodi postupak (član 33 st. 1, 2 i 4); da u roku od 30 dana od okončanja usmene rasprave Komisija donosi prvostepeno rješenje kojim odlučuje o zahtjevu za povraćaj ili obeštećenje; da u rješenju o vraćanju imovinskih prava Komisija nalaže nadležnim organima izvršenje rješenja, kao i eventualno brisanje tereta i odlučuje o troškovima postupka; da se konačno rješenje dostavlja po službenoj dužnosti organu koji vodi katastar nepokretnosti (član 34 st. 1, 4 i 5); da se rješenje o povraćaju imovinskih prava ili obeštećenju dostavlja strankama u postupku u roku od 15 dana od dana donošenja; da prvostepeni i drugostepeni organ rješenje dostavlja Držanom tužiocu Republike Crne Gore, u roku od 15 dana od dana donošenja i da je državni tužilac dužan da podnese tužbu za poništenje rješenja koje je donijeto suprotno propisima (član 35); da stranke mogu uložiti žalbu na rješenje o povraćaju i obeštećenju Komisiji za žalbe u roku od 15 dana od dana prijema rješenja (član 36); da Komisija za žalbe ima tri člana; da predsjednika i članove Komisije za žalbe imenuje i razrješava Vlada, na predlog Ministarstva finansija i da protiv odluke Komisije za žalbe stranka može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana prijema rješenja (član 36a st. 1, 2 i 9); da komisije iz člana 28 donose rješenje nakon pribavljenja saglasnosti Komisije za ujednačavanje postupka; da Komisiju za ujednačavanje postupka imenuje Ministar finansija, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju) i da je, ukoliko Komisija iz stava 2 ovog člana uskrati prethodnu saglasnost na rješenje Komisije iz člana 28 ovog zakona, dužna da u pisanoj formi obrazloži razloge za uskraćivanje saglasnosti, sa uputstvom za dalje postupanje, po kojem je prvostepena komisija dužna da postupi (član 36b st. 1, 2 i 3); da konačno rješenje o vraćanju nepokretnosti izvršava organ uprave nadležan za poslove katastra; da konačno rješenje o obeštećenju izvršava Fond za obeštećenje; da konačno rješenje o obeštećenju u akcijama u smislu člana 21 ovog zakona izvršava država Crna Gora, Fond za razvoj Republike Crne Gore, Republički fond penzijskog i invalidskog osiguranja i Zavod za zapošljavanje u skladu sa zakonom; da rješenje iz stava 2 ovog člana u slučajevima iz člana 40 ovog zakona, Fond izvršava na osnovu pravnosnažnog rješenja nadležnog suda o raspodjeli naknadno pronađene imovine (član 37); da, radi obezbjeđenja sredstava za obeštećenje, Vlada obrazuje Fond za obeštećenje (član 44 stav 1); da Fond za obeštećenje vodi evidenciju o donesenim odlukama o isplati novčanih sredstava, izdatim potvrdama za pribavljanje obveznica, o prodatim obveznicama, kao i o izvršenim isplatama (član 45 stav 3); da o podnijetim zahtjevima i pravnosnažnim rješenjima za povraćaj i obeštećenje komisije iz člana 28 ovog zakona vode evidenciju; da evidencija iz stava 1 ovog člana sadrži podatke: datum prijema zahtjeva, redni broj rješenja, ime i prezime bivšeg vlasnika

odnosno nasljednika, vrstu (pokretna, nepokretna) i površinu vraćenje imovine, iznos revalorizacije, iznos obeštećenja, vrstu i površinu imovine koja se obeštećuje; da na osnovu podataka iz evidencije u smislu st. 1 i 2 ovog člana Komisija dostavlja mjesečni izvještaj Ministarstvu finansija (član 45 a).

Zakonom o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list RCG", br. 21/04) **bilo je propisano:** da postupak za povraćaj imovinskog prava ili obeštećenje pokreće bivši vlasnik zahtjevom koji podnosi Komisiji, nakasnije u roku od 18 mjeseci od dana obrazovanja Komisije u opštini na čijoj teritoriji se stvar nalazi (član 27 stav 1); da će skupština opštine obrazovati Komisiju i imenovati njene članove u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona; da Komisija ima pet članova, i to: diplomiranog pravnika sa položenim pravosudnim ispitom (predsjednik Komisije), predstavnika područnog organa Direkcije za nekretnine, predstavnika organa lokalne uprave nadležnog za poslove finansija; predstavnika građana kojeg predlažu udruženja za zaštitu privatne svojine, a koji ne može biti imalac prava po ovom zakonu, niti njegov nasljednik i odbornika skupštine opštine; da skupština opštine može obrazovati više komisija; da se radi ekonomičnosti ili iz drugih razloga može za više opština obrazovati zajednička Komisija (član 28 st. 1,3 i 4); da su stranke u postupku za povraćaj oduzetog ili obeštećenje bivši vlasnik, obveznik vraćanja, kao i drugo pravno ili fizičko lice koje, radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, ima pravo da učestvuje u postupku (član 31stav 1); da će, u roku od 30 dana od dana prihvatanja zahtjeva za povraćaj ili obeštećenje, Komisija obavijesti sve zainteresovane strane o datumu davanja izjave povodom zahtjeva; da će se izjava dati najkasnije 90 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva; da sve zainteresovane strane imaju pravo da dostave dokaze na saslušanju (član 33 st. 1, 2 i 3); da u roku od 30 dana od dana saslušanja Komisija donosi prvostepeno rješenje kojim odlučuje o zahtjevu za povraćaj ili obeštećenje; da u rješenju o vraćanju imovinskih prava Komisija nalaže nadležnim organima izvršenje rješenja, kao i eventualno brisanje tereta i odlučuje o troškovima postupka; da se konačno rješenje dostavlja po službenoj dužnosti organu koji vodi katastar nepokretnosti (član 34 st. 1, 5 i 6); da se rješenje o vraćanju imovinskih prava i obeštećenju donosi i dostavlja bivšem vlasniku najkasnije u roku od šest mjeseci od dana osnivanja Fonda za obeštećenje; da će se o zahtjevima podnijetim po isteku roka iz stava 1 ovog člana rješenje o vraćanju imovinskih prava ili obeštećenju donijeti u roku od šest mjeseci od dana podnošenja uredno sastavljenog zahtjeva (član 35 st. 1 i 2); da zainteresovana strana može uložiti žalbu na rješenje o povraćaju ili obeštećenju Ministarstvu finansija u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja (član 36).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list RCG", br. 49/07) propisano je: da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju sa radom opštinske komisije; da su komisije iz stava 1 ovog člana dužne da danom prestanka sa radom dokumentaciju predaju Glavnom administratoru opštine, uz sastavljanje zapisnika o primopredaji (član 30) i da će se na predmete čije je rješavanje započeto prije stupanja na snagu ovog zakona primjenjivati odredbe ovog zakona, ako postupak nije konačno završen (član 31).

III PODACI O RADU KOMISIJA

1. Imajući u vidu navedena normativna rješenja, položaj, nadležnosti i ovlašćenja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore od komisija za povraćaj i obeštećenje, našim aktom broj 244/10, od 6. jula 2010. godine, zatražili smo da nas obavijeste o sledećem, i to:
 1. Koliko su zahtjeva za povraćaj i obeštećenje primile (opštinske) komisije za povraćaj i obeštećenje čije predmete ste preuzeli (pojedinačno po opštinama);
 2. Koliko su rješenja kojima je odlučeno o zahtjevima za povraćaj ili obeštećenje donijele (opštinske) komisije za povraćaj i obeštećenje do dana njihovog prestanka sa radom, koliko je tih rješenja postalo konačno, koliko ih je izvršeno, a koliko je po tužbi poništeno (pojedinačno po opštinama);

3. Koliko je konačnih rješenja o povraćaju i obeštećenju donesenih od strane (opštinskih) komisija ostalo neizvršeno do dana stupanja na snagu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list CG", br. 49/07);
4. Koliko ste predmeta preuzeli od glavnih administatora opština za čije teritorije je formirana Komisija i dati prikaz stanja tih predmeta (po opštinama) na dan stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju;
5. Koliko je Komisija za povraćaj i obeštećenje donijela rješenja kojima je odlučeno o zahtjevima za povraćaj i obeštećenje od dana preuzimanja dokumentacije od glavnih administratora opština za čije teritorije je formirana (po godinama i opštinama);
6. Koliko je tih rješenja postalo konačno, odnosno izvršno, a koliko ih je osporeno žalbom ili tužbom (pojedinačno po opštinama);
7. Koliko je konačnih rješenja izvršeno a koliko ih je u postupku izvršenja (po opštinama);
8. U koliko se predmeta okonča postupak za povraćaj i obeštećenje u toku kalendarske godine (dati pregled po godinama i opštinama);
9. Koliko vremena, u prosjeku, traje postupak u jednom predmetu;
10. Do kada će se, po vašoj procjeni, okončati postupci po svim zahtjevima za povraćaj i obeštećenje koji se nalaze u radu kod te komisije;
11. Koliko službenika i namještenika obavlja stručne i administativne poslove za potrebe Komisije i da li se sa postojećim kadrom može obezbijediti ažurnost rada Komisije ili bi trebalo povećati broj tih izvršilaca i za koliko da bi Komisija u razumnom roku obavila svoj posao.

2. Postupajući po našem zahtjevu, **Komisija za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju** je svojim aktom od 27. jula 2010. godine dostavila sledeće podatke i obavještenja, i to:

Ukupan broj primljenih zahtjeva kod Opštinskih Komisija za povraćaj i obeštećenje:

1. Pljevlja.....	1425	zahtjeva
2. Plav.....	238	"
3. Mojkovac.....	132	"
4. Andrijevića.....	193	"
5. Bijelo Polje.....	650	"
6. Berane.....	1420	"
7. Žabljak.....	189	"
8. Kolašin.....	94	"
9. Rožaje.....	260	"
<u>Ukupno</u>	<u>4601</u>	

Kada se ovom broju doda 5 zahtjeva koje je primila ova Komisija a koji su zaključkom odbačeni kao neblagovremeni, jer su podnijeti nakon isteka roka propisanog čl. 27. stav 1. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, kod ove Komisije je bilo u radu **ukupno 4606 predmeta**.

Opštinske Komisije za povraćaj i obeštećenje donijele su ukupno **555** odluka, i to:

1. Pljevlja.....	235
2. Plav.....	10

3. Mojkovac.....	1
4. Andrijevića.....	11
5. Bijelo Polje.....	64
6. Berane.....	165
7. Žabljak.....	35
8. Kolašin.....	5
9. Rožaje.....	9

Ova Komisija je, od formiranja do dana sačinjavanja izvještaja, donijela ukupno **233** odluke, što zajedno sa **555** odluka odnijetih od strane pomenutih opštinskih Komisija čini **(555+233) 788 odluka**. Od tog broja: 25 - su odluke o povraćaju imovine; 462 - odluke su o obeštećenju; 164 - odluke su o odbijanju zahtjeva i 137 - odluke su o odbacivanju zahtjeva.

Površina vraćene imovine u m² iznosi: 1.662.962 m²; Ukupan iznos obeštećenja iznosi: 53.277.488,66 €.

Dakle, Komisija na dan sačinjavanja izvještaja u radu ima ukupno (4603-788) **3815 predmeta**. Koliko je konačnih rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ostalo neizvršeno, Komisija nije mogla da saopšti, jer joj taj podatak nije poznat. Naime, Komisija za povraćaj i obeštećenje, kako ističu, ne izvršava svoje odluke niti dobija obavještenje o izvršenju istih od strane nadležnih organa, pa su nam sugerisali da se za te informacije obratimo Fondu za obeštećenje u pogledu izvršenja odluka o obeštećenju za oduzetu imovinu, a u pogledu povraćaja oduzete nepokretne imovine nadležnoj Upravi za nekretnine, koja na osnovu izvršnih rješenja komisija vrši promjene u katastarskom operatu.

Komisija za obeštećenje u Bijelom Polju je od Glavnih administratora devet naprijed pomenutih Opština sjevera Crne Gore preuzela sve neriješene kao i riješene predmete, ukupno (4598 + 555) **5153 predmeta**. Ovom broju treba dodati pet zahtjeva koje je Komisija primila nakon isteka roka iz člana 27 stav, 1 Zakona o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju, pa je ukupan broj zahtjeva **(5153+5) 5158**. (Mislimo da ovi podaci nijesu dobro izvedeni, jer je ukupan broj primljenih zahtjeva (4601+5) 4606).

Na pitanje koliko je rješenja postalo konačno, odnosno izvršno a koliko je osporeno žalbom ili tužbom (pojedinačno po opštinama) nijesmo dobili odgovor, jer za to, kako ističu, nemaju dovoljno vremena, ne samo zbog roka u kom treba da nam dostave izvještaj, već i zbog poslova koje svakodnevno obavljaju. Naime, u upisnicima i drugim evidencijama dostavljenim Komisiji od strane opštinskih komisija preko glavnih administratora nema traženih podataka, pa bi, kako navode, morali da pregledaju svaki riješeni predmet pojedinačno po opštinama, kao i predmete riješene od strane te komisije.

Odgovor nijesmo dobili ni na pitanje koliko je rješenja postalo konačno, odnosno izvršno, a koliko ih je osporeno žalbom ili tužbom kod Upravnog suda (pojedinačno po godinama), jer komisije ne izvršavaju svoje odluke niti dobijaju obavještenja o izvršavanju istih od strane Fonda za obeštećenje i područne jedinice Uprave za nekretnine.

Komisije su, kako opštinske tako i regionalna, rješavale prosječno **150 predmeta godišnje**, iz čega, po njihovom mišljenju, proizilazi da postupak po jednom predmetu traje oko dva dana. Međutim, na pitanje koliko vremena, u prosjeku, traje postupak u jednom predmetu nijesu nam mogli dati tačan odgovor, jer, kako ističu, ima predmeta sa potpunom dokumentacijom po kojim postupak traje znatno kraće a isto tako ima predmeta po kojima

postupak traje znatno duže, ne samo zbog pribavljanja dokumentacije, već i nalaza i mišljenja vještaka. Naime, vještaci geodetske struke u nekim predmetima godinama ne dostavljaju izvještaje sa skicama i traženom dokumentacijom iz katastarskog operata, dok vještaci građevinske i ekonomske struke to čine u ostavljenom roku. Uz to, napominju da je Komisija obavezna da dostavlja fotokopije spisa predmeta Fondu za obeštećenje i Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, radi izjašnjenja i eventualnih prigovora na nalaze i mišljenja vještaka, te ostalu dokumentaciju. Sve to utiče na ukupno trajanje postupaka.

Imajući u vidu broj predmeta u radu, broj članova Komisije i broj zaposlenih osoba koje obavljaju administrativne poslove za Komisiju, za okončanje postupaka po svim podnijetim zahtjevima za povraćaj i obeštećenje, po procjeni Komisije, potrebno je 10 godina.

Naime, u ovoj Komisiji, pored predsjednika i dva člana, poslove obavljaju još tri administrativna službenika, i to: jedan stručni saradnik - diplomirani pravnik, jedan daktilograf i jedan arhivar. Koliko bi službenika bilo potrebno za ažurno obavljanje svih poslova i radnih zadataka u Komisiji nijesu mogli odgovoriti, jer smatraju da to treba da ocijeni Ministarstvo finansija, koje ih imenuje i angažuje za odnosne poslove. Napominju da je Komisija, nakon prijema zahtjeva, u smislu čl. 33 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, dužna da od podnosioca zahtjeva uzme izjavu i traži potrebnu dokumentaciju - akt o vlasništvu, oduzimanju imovine, određivanju naknade i dr. potrebna dokumenta, radi kompletiranja spisa predmeta, a u slučaju da podnosilac istu ne prikupi i preda u datom roku, da isti traži od: Državnog arhiva na Cetinu, njihovih područnih jedinica u Opštinama, Uprave za nekretnine - Područna jedinica opštine i Arhiva Opštine na čijoj teritoriji se nalazi oduzeta nepokretna imovina; da fotokopira spise predmeta sa potrebnom dokumentacijom i dostavi vještacima geodetske, građevinske i ekonomske struke kako bi isti dali nalaze i mišljenja po predmetu; da fotokopira zahtjev, dokumentaciju i nalaze vještaka i dostavi Fondu za obeštećenje i Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore radi izjašnjenja; da postupi po izjašnjenjima i prigovorima stranaka i da nakon toga zakaže javnu raspravu po predmetu. Pored toga, Komisija svaku odluku dostavlja Komisiji za ujednačavanje postupka pri Ministarstvu finansija Vlade Crne Gore, radi ujednačavanja postupka, što doprinosi da odluke Regionalnih komisija budu ujednačene i zasnovane na Zakonu. Nakon vraćanja spisa od strane Komisije za ujednačavanje postupka, Komisija postupa po eventualnim primjedbama i odluku dostavlja strankama, na koju stranke imaju pravo žalbe Komisiji za žalbe za povraćaj i obeštećenje pri Ministarstvu finansija Vlade Crne Gore.

Iz sredstava informisanja, krajem januara 2011. godine, saznali smo da je Komisija za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju imala dvomjesečni zastoј u radu zbog nedostatka adekvatnih prostorija. Stoga je 26. januara tekuće godine organizovana konferencija za novinare sa ciljem pronalaženja rješenja za nastalu situaciju, kako bi Komisija nastavila svoj posao.

3. **Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici** je, nakon naše urgencije, svojim aktom broj 07-1-01-79/1-10, od 22. septembra 2010. godine, koji nam je uručen 1. oktobra 2010. godine, dostavila sledeće podatke i obaveštenja, i to:

Ukupan broj primljenih zahtjeva kod opštinskih komisija za povraćaj i obeštećenje:

- Podgorica.....1252
- Danilovgrad..... 667
- Cetinje..... 130
- Nikšić.....1443
- Šavnik..... 34
- Plužine..... 77

Ukupno: 3603

Komisija za obeštećenje u Podgorici je, dakle, od Glavnih administratora šest naprijed pomenutih opština Crne Gore preuzela **3603 predmeta**. Kada se ovom broju doda 66 zahtjeva, koje je primila ova Komisija, kod ove Komisije je bilo u radu **3669 predmeta**.

Opštinske Komisije za povraćaj i obeštećenje donijele su ukupno 772 odluka, i to:

- Podgorica.....409
- Danilovgrad.....156
- Cetinje.....18
- Nikšić.....155
- Šavnik..... 6
- Plužine..... 28

Ova Komisija je od formiranja do dana sačinjavanja svog izvještaja donijela 756 odluka, tako da je donijeto sve ukupno (772+756) **1528 odluka**. Od tog broja, riješeno je na sljedeći način:

- 43 - odluke su o povraćaju imovine
- 483 - odluke su o obeštećenju
- 591 - odluka je o odbijanju zahtjeva
- 411 - odluka je o odbacivanju zahtjeva

Površina vraćene imovine u m² iznosi: 504.696 m². Ukupan iznos obeštećenja iznosi: 121.955.740,05 €

Komisija je na dan sačinjavanja izvještaja imala u radu (3669-1528) **2141 predmet**. Podatke o broju konačnih rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju koja su neizvršena nijesu nam mogli dati, jer im, kako navode, taj podatak nije poznat. Ovo iz razloga što Komisija za povraćaj i obeštećenje ne izvršava svoje odluke, niti dobija obavještenja o izvršenju istih. Stoga su nam sugerisali da se za informaciju o tome obratimo Fondu za obeštećenje u pogledu izvršenja odluka o obeštećenju, a u pogledu povraćaja nepokretne imovine Upravi za nekretnine, koja na osnovu rješenja Komisije vrši promjene u katastarskom operatu. Ni podatke o broju rješenja koja su postala konačna, odnosno izvršna, te podatke koliko ih je osporeno žalbom ili tužbom (pojedinačno po opštinama i godinama) nijesu nam prezentirali, jer, kako navode, za to nemaju dovoljno vremena, ne samo zbog roka u kojem su trebali da nam dostave izvještaj, već i zbog poslova koje obavljaju. Naime, upisnici i druge evidencije koje su im dostavile opštinske komisije preko glavnih administratora ne sadrže te podatke, pa bi, kako navode, morali da pregledaju svaki riješeni predmet pojedinačno. Kao razlog za to navode i činjenicu da komisije ne izvršavaju svoje odluke, niti dobijaju obavještenja o izvršavanju tih odluka od strane Fonda za obeštećenje i područnih jedinica Uprave za nekretnine.

Komisije su u toku jedne kalendarske godine, kako opštinske tako i regionalna, rješavale prosječno 250 predmeta. Međutim, na pitanje koliko vremena, u prosjeku, traje postupak po jednom predmetu nijesu nam mogli dati precizan odgovor, jer, kako ističu, ima predmeta sa potpunom dokumentacijom po

kojima postupak traje znatno kraće a isto tako ima premeta po kojima postupak traje znatno duže, ne samo zbog pribavljanja dokumentacije, već i nalaza i mišljenja vještaka, jer vještaci geodetske struke u nekim predmetima godinama ne dostavljaju izvještaje sa skicama i traženom dokumentacijom iz katastarskog operata, dok vještaci građevinske i ekonomske struke to čine u datom roku. Uz to, napominju, da je Komisija obavezna da dostavlja fotokopije spisa predmeta Fondu za obeštećenje i zaštitniku imovinsko - pravnih interesa Crne Gore, radi izjašnjenja i eventualnih prigovora na nalaze i mišljenja vještaka, te ostalu dokumentaciju. Sve to utiče na ukupno trajanje postupaka.

Za okončanje postupaka po svim podnijetim zahtjevima za povraćaj i obeštećenje, po njihovoj procjeni, potrebno je oko 10 godina, imajući u vidu broj predmeta u radu, broj članova Komisije i broj administrativnog osoblja. Naime, u ovoj komisiji, pored predsjednika i dva člana, poslove obavljaju još tri administrativna radnika, i to: jedan stručni saradnik - diplomirani pravnik, jedan daktilograf i jedan arhivar. Koliko bi službenika, odnosno namještenika bilo potrebno za ažurno obavljanje svih poslova i radnih zadataka u Komisiji nijesu mogli odgovoriti, jer smatraju da to treba da ocijeni Ministarstvo finansija koje ih imenuje, odnosno angažuje za odnosne poslove.

Napominju da je Komisija, nakon prijema zahtjeva, u smislu čl. 33 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, dužna da od podnosioca zahtjeva uzme izjavu i traži potrebnu dokumentaciju - akt o vlasništvu, oduzimanju imovine, određivanju naknade i dr. potrebna dokumenta, radi kompletiranja spisa predmeta, a u slučaju da podnosilac istu ne prikupi i preda u datom roku, da istu traži od: Državnog arhiva na Cetinju, njihovih područnih jedinica u opštinama, Uprave za nekretnine - Područna jedinica opštine i Arhiva opštine na čijoj teritoriji se nalazi oduzeta nepokretna imovina; da fotokopira spise predmeta sa potrebnom dokumentacijom u dostavi vještacima geodetske, građevinske i ekonomske struke, kako bi isti dali nalaze i mišljenja po predmetu; da fotokopira zahtjev, dokumentaciju i nalaze vještaka i dostavi Fondu za obeštećenje i Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, radi izjašnjenja; da postupi po izjašnjenjima i prigovorima stranaka i da nakon toga zakaže javnu raspravu po predmetu. Pored toga, Komisija svaku odluku dostavlja Komisiji za ujednačavanje postupka pri Ministarstvu finansija Vlade Crne Gore, radi ujednačavanja postupka. Komisija postupa po eventualnim primjedbama i odluku dostavlja strankama, na koju stranke imaju pravo žalbe Komisiji za žalbe za povraćaj i obeštećenje.

4. Komisija za povraćaj i obeštećenje u Baru nije nam, ni nakon urgencije, dostavila tražene podatke i obavještenja, jer je njen predsjednik ranije podnio ostavku na tu dužnost, a članovi Komisije nijesu ovlašćeni da potpisuju akte za čije potpisivanje je ovlašćen jedino predsjednik Komisije. Stoga su se dva predstavnika institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, dana 14. oktobra 2010. godine, u prostorijama Regionalne komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru sastali sa Milicom Ulićević, članom te komisije. U usmenom razgovoru, koji je obavljen tom prilikom, saopšteno je da od aprila 2010. godine, odnosno od podnošenja ostavke predsjednika, Komisija sa dva člana, bez predsjednika, ne može da sprovodi procesne radnje i punovažno odlučuje; da je opštinskim komisijama za povraćaj i obeštećenje u šest primorskih opština Crne Gore i Regionalnoj komisiji, do 26. jula 2010. godine, podneseno ukupno **2522** zahtjeva, i to: u Ulcinju 705 zahtjeva; u Baru 482 zahtjeva; u Budvi 368 zahtjeva; u Tivtu 217 zahtjeva; u Kotoru 463 zahtjeva i u Herceg Novom 287 zahtjeva; da je od ukupnog broj podnijetih zahtjeva riješen **461 zahtjev**, i to od strane opštinskih komisija **190 zahtjeva** a od strane Regionalne komisije **271 zahtjev**; da su od ukupnog broja riješenih zahtjeva pozitivno riješena 124 (usvojeni zahtjevi), 211 zahtjeva je odbijeno, a 126 zahtjeva je odbačeno; da su u 124 pozitivno riješena slučaja donesena 74 rješenja o povraćaju imovine i 50 rješenja o obeštećenju; da je površina ukupno vraćene nepokretne imovine 722.324 m².

Članica Komisije je napomenula da su nakon isteka Zakonom propisanih rokova podnesena **123 zahtjeva** za povraćaj i obeštećenje, koji su od strane Komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru zaključkom odbačeni kao neblagovremeni. Takođe je istakla da je Komisija u 2010. godini uputila 107 nacrtu svojih odluka Komisiji za ujednačavanje postupka, koje su, nakon što je na njih data saglasnost izrađene u formi odluke i dostavljene strankama sa poukom o pravu na žalbu Komisiji za žalbe.

Pored navedenih rješenja Komisija za povraćaj i obeštećenje u Baru donijela je, kako je istakla član te komisije, veliki broj zaključaka o dopuni zaključka, zaključaka o upisu zabljezbe restitucije, o obustavi postupka zbog odustanka stranke od zahtjeva, o spajanju predmeta, o odbacivanju zahtjeva zbog nenadležnosti, o prekidu postupka, o određivanju vještačenja po vještacima geodetske, građevinske i finansijske struke, tako da se na dan 26. jula 2010. godine u postupku obrade nalazi preko 700 predmeta. Takođe je istakla da je Komisija za povraćaj i obeštećenje u Baru u 2010. godini, do 26. jula, riješila **87 zahtjeva**. Od tog broja 67 zahtjeva je odbijeno (kao neosnovani), 12 zahtjeva je pozitivno riješeno (doneseno je 10 rješenja o povraćaju i dva rješenja o obeštećenju), donesena su tri rješenja o odbacivanju zahtjeva zbog odustanka stranaka od zahtjeva, kao i tri zaključka o odbacivanju zahtjeva zbog neblagovremenosti.

Iz izvještaja Komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru od 14. oktobra 2008. godine, sa stanjem na dan 30. septembra 2008. godine, proizilazi da je ta komisija do tog dana donijela 41 rješenje za povraćaj zemljišta, 49 rješenja za obeštećenje, 79 rješenja kojima je zahtjev odbijen kao neosnovan i 104 rješenja kojima je odbačen zahtjev zbog neblagovremenosti.

Radi detaljnijeg sagledavanja dat je pregled po opštinama, i to:

Broj donijetih konačnih rješenja za povraćaj zemljišta po opštinama sa površinom zemljišta čiji je povraćaj izvršen

- Ulcinj 3 rješenja - 11.719 m²
- Bar 21 rješenje - 94.149 m²
- Budva 2 rješenja - 1.695 m²
- Tivat 11 rješenja - 7.714 m²
- Kotor 0 rješenja
- H. Novi 4 rješenja - 1.860 m²

Broj donijetih konačnih rješenja za obeštećenje sa iznosom obeštećenja i revalorizovanog duga:

- Ulcinj - 43 rješenja: Obeštećenje - 5.237.762,35 €; Revalorizovani dug - 37.407,59 €;
- Bar - 2 rješenja: Obeštećenje - 649.071,07 €;
- Budva - 2 rješenja: Obeštećenje - 845.924,73 €;
- Tivat - 2 rješenja: Obeštećenje - 238.788,33 €;
- Kotor - nema konačnih rješenja;
- Herceg Novi - nema konačnih rješenja
- Ukupno obeštećenje: 6.971.546,48 €
- Ukupno revalor.dug: 37.407,59 €

Broj rješenja kojima se odbija zahtjev kao neosnovan, po opštinama:

- Ulcinj	-	2 rješenja
- Bar	-	15 rješenja
- Budva	-	20 rješenja
- Tivat	-	34 rješenja
- Kotor	-	6 rješenja
- Herceg Novi	-	2 rješenja

Broj zaključaka kojima se odbacuje zahtjev zbog neglagovremenosti, po opštinama

- Ulcinj	-	50
- Bar	-	14
- Budva	-	14
- Tivat	-	13
- Kotor	-	8
- Herceg Novi	-	5

Žalbom su do naznačenog datuma osporena 63 rješenja, koja se odnose na zahtjeve iz sledećih opština, i to:

- Ulcinj	-	26
- Bar	-	6
- Budva	-	10
- Tivat	-	7
- Kotor	-	9
- Herceg Novi	-	5

Upravni spor pred Upravnim sudom pokrenut je protiv 50 rješenja, koja se odnose na zahtjeve iz sledećih opština, i to:

- Ulcinj	-	39
- Bar	-	5
- Budva	-	2
- Tivat	-	1
- Kotor	-	2
- Herceg Novi	-	1

5. Komisije za povraćaj i obeštećenje su nam, dakle, dale odgovore na većinu postavljenih pitanja, ali nijesu mogle da daju odgovore na pitanja koja se odnose na broj konačnih, odnosno izvršenih rješenja, kao i broj konačnih rješenja koja su u postupku izvršenja. Istaknuto je da ne raspolažu tim

podacima, jer ne izvršavaju svoje odluke, niti dobijaju obavještenja o njihovom izvršenju. Smatraju da tim podacima raspolažu Fond za obeštećenje i Uprava za nekretnine, kao organi koji izvršavaju rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju.

Polazeći od toga, našim aktom br. 244/10, od 1. novembra 2010. godine, od direktora Uprave za nekretnine Crne Gore zatražili smo da nam dostavi podatke: koliko je rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava izvršeno do dana prestanka sa radom opštinskih komisija; koliko je konačnih rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava donesenih od strane opštinskih komisija ostalo neizvršeno do dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list CG", br. 49/07); koliko je rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava donesenih od strane regionalnih komisija izvršeno (po opštinama); koliko je rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava izvršeno ukupno, a koliko ih je u postupku izvršenja (po opštinama). Kako nam naznačeni podaci nijesu dostavljeni u ostavljenom roku, 23. novembra 2010. godine uputili smo urgenciju direktoru Uprave za nekretnine.

Međutim, ovoj instituciji, u ostavljenom roku a ni nakon urgencije od 23. novembra 2010. godine, nijesu dostavljeni traženi podaci, niti su iznešeni razlozi zbog kojih nije postupljeno po našem zahtjevu, saglasno članu 40. stav 2 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda.

Polazeći od toga i ovlašćenja Zaštitnika sadržanog u odredbi člana 40. stav 4 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, našim aktom od 9. decembra 2010. godine, obavijestili smo Ministra finansija da direktor Uprave za nekretnine Crne Gore nije postupio po zahtjevu Zaštitnika, niti je iznio razloge zbog kojih nije postupio po tom zahtjevu. Takođe smo, izmajući u vidu da, saglasno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave, Ministarstvo finansija vrši nadzor nad zakonitošću i cjeloshodnosti rada Uprave za nekretnine Crne Gore, od ministra zatražili da, saglasno svojim ovlašćenjima, preduzme odgovarajuće mjere da direktor Uprave za nekretnine Crne Gore bez daljeg odlaganja dostavi tražene podatke.

Nakon toga, aktom Uprave za nekretnine, broj 02-8942/5, od 30. decembra 2010. godine, obaviješteni smo da Uprava za nekretnine ne raspolaže traženim podacima i da je to u nadležnosti regionalnih komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici, Baru i Bijelom Polju, koje su formirane od strane Ministarstva finansija.

Od Fonda za obeštećenje Crne Gore smo, našim aktom od 1. novembra 2010. godine, zatražili da nam dostavi sledeće podatke: koliko je rješenja o obeštećenju postalo konačno do dana prestanka sa radom opštinskih komisija; koliko ih je izvršeno a koliko po tužbi poništeno; koliko je konačnih rješenja o obeštećenju donesenih od strane opštinskih komisija ostalo neizvršeno do dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju i obeštećenju; koliko je rješenja o obeštećenju donesenih od strane regionalnih komisija postalo konačno, odnosno izvršeno, a koliko ih je osporeno žalbom ili tužbom (po opštinama) i koliko je konačnih rješenja o obeštećenju izvršeno ukupno, a koliko ih je u postupku izvršenja (po opštinama).

Fond za obeštećenje, aktom broj 01-362/1, od 11. novembra 2010. godine, obavijestio nas je: da je kod Fonda do tada pristiglo ukupno 1094 konačna rješenja kojim je bivšim vlasnicima ili njihovim nasljednicima utvrđeno pravo na obeštećenje u ukupnom iznosu od 184.351.005,08 €; da je od ovog broja, nakon stupanja na snagu izmjena i dopuna Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list CG", br. 49/07), Fondu od strane regionalnih komisija dostavljeno 168 konačnih rješenja za obeštećenje, od čega je Komisija u Podgorici dostavila 161 rješenje, Komisija u

Bijelom Polju 5 rješenja i Komsija u Baru 2 rješenja; da se sva konačna rješenja koja su dostavljena Fondu do 31. decembra 2009. godine nalaze u postupku izvršenja isplatom novčanih rata; da, u skladu sa članom 25 Zakona, bivši vlasnici svoje pravo na obeštećenje mogu ostvariti preuzimanjem obveznica bez obzira kada su konačna rješenja dostavljena Fondu za obeštećenje i da je Fond za obeštećenje, kao stranka u postupku, u dotadašnjem radu protiv rješenja regionalnih komisija uložio 35 žalbi, a protiv konačnih rješenja podnio 18 tužbi.

Takođe su istakli da se pravo na obeštećenje ostvaruje u novčanim sredstvima koja se plaćaju iz Fonda za obeštećenje podnosiocima zahtjeva proporcionalno iznosima zahtjeva u odnosu na ukupna potraživanja prema Fondu za obeštećenje i u obveznicama u skladu sa Zakonom. Obeštećenje se isplaćuje podnosiocima zahtjeva u jednogodišnjim ratama, čija se isplata vrši 15 jula svake godine po konačnim rješenjima dostavljenim Fondu za obeštećenje do 31. decembra prethodne godine prema raspoloživim sredstvima u Fondu za obeštećenje, do njihove konačne isplate. Dinamiku isplate obeštećenja utvrđuje Vlada Crne Gore.

IV RANIJA ZAPAŽANJA I AKTIVNOSTI ZAŠTITNIKA

Zakonom o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju propisani su uslovi, način i postupak povraćaja prava svojine i drugih imovinskih prava i obeštećenja bivših vlasnika za prava oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne svojine. Bivšim vlasnicima (fizičko ili pravno lice koje je bilo vlasnik stvari ili imalac prava u vrijeme kada je ta stvar prešla u opštenarodnu, državnu, društvenu ili zadružnu svojinu i njegov zakonski nasljednik ili pravni sledbenik) dato je pravo da zahtijevaju povraćaj ili obeštećenje u skladu sa Zakonom, ako su njihova prava oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne imovine. Izuzeci kada bivši vlasnici nemaju pravo na povraćaj i obeštećenje definisani su odredbama člana 7 Zakona. Pravo na povraćaj ili obeštećenje, u smislu ovog zakona, imaju zadužbine i druga nekomercijalna pravna lica, kao i lica, odnosno njihovi zakonski nasljednici kojima je imovina oduzeta na osnovu Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države ("Službeni list FNRJ", broj 59/46), Zakona o konfiskaciji i izvršenju konfiskacije ("Službeni list DFJ", br. 40/45 i 70/45) i Zakona o potvrdi i izmjenama i dopunama Zakona o konfiskaciji i izvršenju konfiskacije ("Službeni list FNRJ", broj 61/46), čije oduzimanje je bilo posledica političkih i ideoloških razloga. Zakonom su definisane stvari koje se vraćaju, kao i imovinska prava i stvari koje se ne vraćaju. Bivši vlasnici koji nemaju pravo na povraćaj oduzetih imovinskih prava u skladu sa Zakonom mogu ostvariti pravo na obeštećenje novčanim sredstvima koja se plaćaju iz Fonda za obeštećenje podnosiocima zahtjeva, proporcionalno iznosima zahtjeva u odnosu na ukupna potraživanja prema Fondu za obeštećenje, kao i obveznicama, u skladu sa Zakonom.

Postupak za povraćaj imovinskog prava ili obeštećenje pokreće bivši vlasnik zahtjevom koji podnosi komisiji za povraćaj i obeštećenje. Rok za podnošenje zahtjeva za povraćaj imovinskog prava i obeštećenje je bio 18 mjeseci od dana obrazovanja komisije u opštini na čijoj teritoriji se stvar nalazi. Pravo na pokretanje postupka za povraćaj ili obeštećenje dato je i nadležnom državnom organu kad utvrdi da je to u javnom interesu.

Zakonom su prvobitno obavezane skupštine opština da u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona obrazuju komisije za područje svoje opštine ili da za više opština obrazuju zajedničku komisiju, iz razloga ekonomičnosti i drugih razloga. Komisije su morale imati po pet članova, i to: diplomiranog pravnika sa položenim pravosudnim ispitom -predsjednik komisije; predstavnika područnog organa Direkcije za nekretnine; predstavnika organa lokalne uprave nadležnog za poslove finansija; predstavnika građana kojeg predlažu udruženja za zaštitu privatne svojine, a koji nije mogao biti imalac prava po ovom zakonu, niti njegov nasljednik i odbornika skupštine opštine.

Prema našim saznanjima, odnosno utiscima, skupštine opština su prilično nevoljno krenule u izvršenje ove zakonske obaveze. Ovo prvenstveno iz razloga što Zakonom nije bilo riješeno pitanje finansiranja komisija, kao ni pitanje njihovog radnog prostora, odnosno smještaja. Stoga, pojedine komisije nijesu formirane u zakonskom roku, a tamo gdje su bile formirane nijesu blagovremeno podnosile zahtjeve za zabilježbu restitucije nadležnim službama i, uopšte, veoma su sporo sprovodile postupak po zahtjevima, što je imalo za posledicu sprečavanje građana da ostvare zakonom utvrđeno pravo na povraćaj oduzete imovine ili obeštećenje. Time se kod građana stvaralo nepovjerenje u javno proklamovanu spremnost države i njenih organa da isprave nepravde koje su im nanesene oduzimanjem imovine u korist, opštenarodne, državne, društvene ili zadružne svojine.

Reagujući na te propuste i nepravilnosti Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je uputio određene preporuke i apelovao da državni organi, u skladu sa svojim ovlašćenjima, preduzmu mjere i aktivnosti da se u opštinama gdje nijesu formirane i započele sa radom odgovarajuće komisije iste formiraju i odmah započnu svoj posao, da se postupak rješavanja po zahtjevima sprovodi na način i u propisanim rokovima, kao i da se spriječe zloupotrebe od strane organa lokalne samouprave, na koje građani ukazuju u svojim pritužbama.

Građani su, naime, u svojim pritužbama ukazivali da pojedine opštine namjeravaju da zemljište koje je predmet zahtjeva za povraćaj otuđe prije donošenja konačne odluke o tim zahtjevima. Na taj način, po mišljenju Zaštitnika, mogla bi biti povrijeđena zakonom utvrđena prava podnosioca zahtjeva za povraćaj ili obeštećenje. Naime, otuđenjem gradskog građevinskog zemljišta od strane organa lokalne samouprave, radi privođenja namjeni u skladu sa važećim urbanističkim planovima, ili izgradnjom stambenih ili poslovnih objekata, u slučaju donošenja rješenja o povraćaju ili obeštećenju, podnosiocima zahtjeva bi moglo biti onemogućeno ili otežano ostvarivanja prava na povraćaj ili obeštećenje. Izgradnjom objekata apsolutno se onemogućava povraćaj zemljišta, koje dijeli pravnu sudbinu zgrade, a pravo na obeštećenje zavisi od finansijske moći i volje novog vlasnika. S druge strane, po ocjeni Zaštitnika, mogla bi biti povrijeđena i prava novog vlasnika, koji u momentu sticanja prava svojine na određenom zemljištu nije upoznat da istovremeno preuzima i teret obaveze vraćanja ili obeštećenja bivšeg vlasnika. Stoga je Zaštitnik uputio preporuke nadležnim organima lokalnih uprava u Rožaju i Podgorici da preduzmu sve potrebne mjere i radnje radi obustave prenosa prava svojine na građevinskom zemljištu, čiji povraćaj potražuju podnosioci pritužbi, do pravnosnažnog okončanja postupaka po njihovim zahtjevima.

Zaštitnik je, takođe, ukazivao da Zakonom o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju nijesu uređeni uslovi, način i postupak povraćaja oduzetih imovinskih prava vjerskim zajednicama, te da ih treba urediti zakonom. Zakonom o izmjenama i dopunama tog zakona crkvama i vjerskim zajednicama je samo dato pravo da podnesu prijavu radi evidentiranja imovine koja im je na teritoriji Crne Gore oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne svojine bez pravične ili tržišne nadoknade. Pri tom, prijava ne predstavlja zahtjev za ostvarivanje prava na osnovu kojeg može da se izvrši povraćaj oduzete imovine ili obeštećenje. Time su, po ocjeni Zaštitnika, vjerske zajednice dovedene u neravnotežan položaj u odnosu na sve druge subjekte kojima je pravo na povraćaj i obeštećenje oduzetih imovinskih prava obezbijeđeno. Stoga Zaštitnik smatra, a na to je i ranije ukazivao, da je neophodno da što prije preduzmu aktivnosti na normativnom uređivanju vraćanja imovine koja je svojevremeno oduzeta vjerskim zajednicama.

Zakonom je, kada je riječ o obliku denacionalizacije, prednost data naturalnoj restituciji, pa tek ako ovo nije moguće bivši vlasnik ima pravo na obeštećenje. Međutim, od strane jedinica lokalne samouprave vršena je, kako smo ranije istakli, prodaja imovine koja u momentu stupanja na snagu

Zakona nije bila privredena namjeni, a koja je po Zakonu morala biti predmet povraćaja. Na taj način su jedinice lokalne samouprave onemogućavale povraćaj u naturi u slučajevima kada je to bilo moguće a sa druge strane u mnogome uvećale obaveze države po osnovu obeštećenja bivših vlasnika. U cilju izbjegavanja ovakvog ponašanja i zloupotreba zakona, a time i stvaranja novih obaveza državi po osnovu obeštećenja, dana 25. jula 2007. godine usvojene su izmjene i dopune Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju. Tim izmjenama i dopunama Zakona, između ostalog, ustanovljene su tri regionalne Komisije za povraćaj i obeštećenje i Komisija za ujednačavanje postupka, čije članove imenuje ministar finansija, kao i Komisija za žalbe, koju imenuje Vlada Crne Gore.

V ANALIZA PODATAKA O RADU KOMISIJA

1. Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju objavljen je u "Službenom listu RCG", broj 21/2004 od 31. marta 2004. godine, a stupio je na snagu osmog dana od dana objavljivanja, tj. 8. aprila 2004. godine.

Prva opštinska komisija obrazovana je u junu 2004. godine. Zakonski rok za podnošenje zahtjeva za povraćaj i obeštećenje bio je 18 mjeseci od dana formiranja Komisije u opštini na čijoj teritoriji se stvar nalazi. Kako opštinske komisije nijesu formirane istovremeno u svim opštinama to su i rokovi za predaju zahtjeva isticali u zavisnosti od toga kada je koja opštinska komisija formirana. Najviše vremena za predaju zahtjeva za povraćaj i obeštećenje imali su bivši vlasnici imovinskih prava na teritoriji opštine Žabljak, s obzirom na to da je ta opština komisiju formirala znatno kasnije od ostalih opština.

Prva pravnosnažna rješenja donešena su krajem mjeseca novembra 2005. godine (ukupno četiri). U 2006. godini i prva dva mjeseca 2007. godine opštinske komisije su donijele 562 rješenja, što sa četiri rješenja iz 2005. godine čini ukupno 566 konačnih rješenja. Od tog broja 489 rješenja se odnosi na obeštećenje a 77 rješenja na povraćaj imovine. Navedenih 566 konačnih rješenja donijele su opštinske komisije u sledećim opštinama, i to:

- Pljevlja	- 150 rješenja o obeštećenju i 3 rješenja o povraćaju;
- Podgorica	- 85 rješenja o obeštećenju;
- Danilovgrad	- 85 rješenja o obeštećenju;
- Nikšić	- 62 rješenja o obeštećenju i 27 rješenja o povraćaju;
- Ulcinj	- 40 rješenja o obeštećenju i 3 rješenja o povraćaju;
- Bijelo Polje	- 25 rješenja o obeštećenju i 1 rješenje o povraćaju;
- Berane	- 23 rješenja o obeštećenju;
- Cetinje	- 22 rješenja o obeštećenju;
- Plav	- 21 rješenje o povraćaju;
- Tivat	- 11 rješenja o povraćaju;
- Kotor	- 8 rješenja o povraćaju;
- Rožaje	- 4 rješenja o obeštećenju;
- Bar	- 2 rješenja o obeštećenju i 3 rješenja o povraćaju;
- Budva	- 1 rješenje o obeštećenju.

Iz navedenih podataka evidentno je da su opštinske komisije i pored toga što je osnovno opredjeljenje Zakona povraćaj imovine, donijele 6, 35 puta više rješenja o obeštećenju od rješenja o povraćaju. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju umjesto opštinskih komisija formirane su tri regionalne komisije, i to: u Bijelom Polju, Podgorici i Baru, čije smo podatke prezentirali.

2. Iz prezentiranih podataka **Komisije za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju** proizilazi da su opštinske komisije sa područja koje ona pokriva primile 4601 zahtjev za povraćaj i obeštećenje i da su donijele 555 odluka, odnosno konačnih rješenja. Kada se ovom broju doda 233 konačna rješenja koje je donijela (regionalna) Komisija za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju proizilazi da je riješeno ukupno 788 zahtjeva za povraćaj i obeštećenje. Od tog broja pozitivno je riješeno 487 zahtjeva (25 rješenja o povraćaju imovine i 462 rješenja o obeštećenju), a negativno 301 zahtjev (164 rješenja o odbijanju zahtjeva i 137 o odbacivanju zahtjeva). Iz ovih podataka zapaža se da je donijet višestruko (18,48 puta) veći broj rješenja o obeštećenju u odnosu na broj rješenja o povraćaju. Ova činjenica navodi na zaključak da komisije daju prednost zahtjevima za obeštećenje u odnosu na zahtjeve za povraćaj, jer nije racionalno pretpostaviti da je udio zahtjeva za povraćaj u ukupnom broju zahtjeva preko 18 puta manji od broja zahtjeva za obeštećenje. S druge strane, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju obezbijedjeni su mehanizmi kojima se onemogućava dodjeljivanje obeštećenja u slučajevima u kojima je moguć povraćaj.

Kada ukupnom broju zahtjeva koje su primile devet opštinskih komisija za povraćaj i obeštećenje (4601) dodamo pet zahtjeva koje je primila (regionalna Komisija za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju, pa od zbira tih brojeva (4601+5) oduzmemo 788 riješenih zahtjeva, proizilazi da Komisija na dan sačinjavanja izvještaja ima u radu ukupno (4606-788) 3818 predmeta. Ako je od početka primjene Zakona (jun 2004. godine) do dana sačinjavanja izvještaja Komisije proteklo šest godina a za to vrijeme riješeno samo 788 zahtjeva, odnosno prosječno 131 zahtjev godišnje, postavlja se pitanje za koliko će se godina riješiti preostalih 3818 zahtjeva. Pri tom treba imati u vidu činjenicu da je u jednom periodu zahtjeve rešavalo devet opštinskih komisija sa po pet članova a da sada to radi jedna komisija sa tri člana.

Odgovor na postavljeno pitanje dobijamo kada preostali broj zahtjeva (3818) podijelimo sa prosječnim godišnjim brojem riješenih predmeta (131), a to je 29. Malo povoljniji rezultat se dobija kada se preostali broj predmeta (3818) podijeli sa prosječno 150 predmeta godišnje, koliko po njenim navodima rješava, a to je 25,45. Dakle, sudeći prema dosadašnjoj dinamici rada, proizilazi da će preostale predmete Komisija riješiti za 25 do 29 godina, što je neprihvatljivo, pa i nedopustivo, kako sa aspekta podnosilaca zahtjeva, tako, vjerujemo, i sa aspekta države.

3. Iz prezentiranih podataka **Komisije za povraćaj i obeštećenje u Podgorici** proizilazi da su opštinske komisije sa područja koje ona pokriva primile 3603 zahtjeva za povraćaj i obeštećenje. Kada se ovom broju doda 66 zahtjeva koje je primila (regionalna) Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici proizilazi da je u središnjoj regiji Crne Gore u radu bilo ukupno 3669 predmeta, ili 937 zahtjeva manje od broja zahtjeva predatih u sjevernom dijelu Crne Gore. Međutim, manji broj primljenih zahtjeva i manji broj opštinskih komisija (6) nije uslovio i manji broj riješenih predmeta. Naprotiv, opštinske komisije su riješile 722 zahtjeva - predmeta, a (regionalna) Komisija za povraćaj i obeštećenje 756 zahtjeva - predmeta, što iznosi ukupno 1528 zahtjeva - predmeta. Dakle, opštinske komisije u Podgorici, Nikšiću, Cetinju, Danilovgradu, Šavniku i Plužinama za vrijeme svog mandata i (regionalna) Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici odlučile su o 1528 zahtjeva za povraćaj i obeštećenje, što je skoro duplo više od Komisija na sjeveru Crne Gore.

Od 1528 riješenih zahtjeva, pozitivno je riješeno 526 zahtjeva, a negativno 1002 zahtjeva. Pozitivno riješene zahtjeve čine 43 odluke o povraćaju i 483 odluke o obeštećenju, iz čega proizilazi da je i u ovom dijelu Crne Gore doneseno znatno više rješenja o obeštećenju nego rješenja o povraćaju, odnosno 11,23 puta više. Prema tome, i u središnjem dijelu Crne Gore komisije, izgleda, daju prednost zahtjevima za obeštećenje u odnosu na zahtjeve za povraćaj. Međutim, kada uporedimo podatke o broju negativno riješenih zahtjeva evidentno je da su komisije u središnjoj regiji Crne Gore donijele višestruko veći broj rješenja o odbijanju i odbacivanju zahtjeva (1002) od komisija u sjevernom dijelu Crne Gore (301).

Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici na dan sačinjavanja njenog izvještaja ima u radu 2141 predmet. Kada broj riješenih predmeta (1528) podijelimo sa brojem godina primjene zakona (6) proizilazi da su komisije rješavale prosječno 254 predmeta godišnje. Kada sa ovim brojem podijelimo broj predmeta u radu (2141) dobijemo broj potrebnih godina za rješavanje preostalih zahtjeva (predmeta), a to je nešto više od osam godina (8,42). Dakle, za okončanje postupaka po preostalim zahtjevima Komisiji za povraćaj i obeštećenje u Podgorici je, sudeći prema dosadašnjoj dinamici rada, neophodno još osam i po godina, što je u odnosu na pretpostavljeno vrijeme Komisiji za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju višestruko kraći period.

4. Iz prezentiranih podataka **Komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru** proizilazi da je opštinskim Komisijama za povraćaj i obeštećenje primorskog dijela Crne Gore predato 2522 zahtjeva, ili 2084 zahtjeva manje nego u sjevernom dijelu Crne Gore, odnosno 1147 zahtjeva manje od broja zahtjeva predatih u središnjem dijelu Crne Gore.

Od 2522 primljena zahtjeva riješen je 461 zahtjev, od kojih su 190 zahtjeva riješile opštinske komisije a regionalna Komisija za povraćaj i obeštećenje u Baru 271 zahtjev. Pri tom su pozitivno riješena 124 zahtjeva a negativno 237 zahtjeva (211 zahtjeva odibijeno i 126 zahtjeva odbačeno). Dakle, i komisije južne regije Crne Gore su kao i komisije u središnjem dijelu Crne Gore donijele više rješenja o odbijanju i odbacivanju nego rješenja o prihvatanju zahtjeva.

Nasuprot ovome, komisije na sjeveru Crne Gore su donijele više rješenja o povraćaju i obeštećenju nego rješenja o odbijanju i odbacivanju zahtjeva. Međutim, kada su pozitivno riješeni zahtjevi u pitanju, komisije za povraćaj i obeštećenje primorskog dijela Crne Gore su, za razliku od komisija sjevernog i središnjeg dijela Crne Gore, donijele više rješenja o povraćaju imovine nego rješenja o obeštećenju. Naime, komisije u Ulcinju, Baru, Budvi, Tivtu, Kotoru i Herceg Novom donijele su 74 rješenja o povraćaju imovine i 50 rješenja o obeštećenju.

Kako je, prema datim podacima, od 2522 primljena zahtjeva riješeno 461 zahtjev to se kod Komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru u radu nalazi 2061 zahtjev, odnosno predmet. Ako je za šest godina primjene Zakona riješen 461 zahtjev, ili prosječno 77 zahtjeva godišnje, proizilazi da je za rješavanje preostalih 2061 zahtjeva potrebno 26 godina, što je neprihvatljivo i nedopustivo, kao i u slučaju Komisije za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju.

5. Fond za obeštećenje izvršava konačna rješenja o obeštećenju i vodi evidenciju o donesenim odlukama o isplati novčanih sredstava, izdatim potvrdama za pribavljanje obveznica, o prodatim obveznicama i izvršenim isplatama. Prema podacima Fonda za obeštećenje Komisije su donijele 1094 konačna rješenja, kojima je bivšim vlasnicima ili njihovim nasljednicima utvrđeno pravo na obeštećenje u ukupnom iznosu od 184.351.005,08 €. Indikativno je da su od 1094 konačna rješenja za obeštećenje regionalne Komisije za povraćaj i obeštećenje dostavile samo 168 konačnih rješenja, od

kajih je Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici dostavila 161 rješenje, dok je Komisija u Bijelom Polju dostavila samo pet rješenja, a Komisija u Baru samo dva rješenja. Ovi podaci, po našem mišljenju, dodatno govore o neaktivnosti komisija u Bijelom Polju i Baru.

Rješenjima o povraćaju imovine utvrđeno je pravo na povraćaj 2.889.982 m² nepokretne imovine. O izvršenju ovih rješenja nijesmo dobili podatke od komisija, jer, kako ističu, ne izvršavaju svoje odluke, niti dobijaju podatke o njihovom izvršenju. Te podatke nijesmo dobili ni od Uprave za nekretnine Crne Gore, kao organa nadležnog za upis prava na nepokretnostima. Naime, smatraju da je to u nadležnosti regionalnih komisija u Podgorici, Baru i Bijelom Polju.

Prema odredbama Zakona o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju komisije su dužne da vode evidenciju o podnijetim zahtjevima i pravnosnažnim rješenjima za povraćaj i obeštećenje. Te evidencije treba da sadrže: datum prijema zahtjeva, redni broj rješenja, ime i prezime bivšeg vlasnika odnosno nasljednika, vrstu (pokretna, nepokretna) i površinu vraćene imovine, iznos revalorizacije, iznos obeštećenja, vrstu i površinu imovine koja se obeštećuje. Komisije su, dakle, obavezne da vode evidencije o vrsti i površini vraćene imovine, a ne i o izvršenju rješenja kojima je utvrđeno pravo na povraćaj imovine.

Konačna rješenja o vraćanju nepokretnosti izvršava organ uprave nadležan za poslove katastra, u skladu sa Zakonom o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Službeni list RCG", br. 29/07). Tim zakonom propisano je da se upis prava, između ostalog, vrši i na osnovu konačne odluke nadležnog organa. U konkretnom slučaju to je konačno rješenje Komisije o vraćanju nepokretnosti. Međutim, tim zakonom, a ni Zakonom o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju nije ustanovljena obaveza vođenja posebne evidencije o upisu prava na osnovu konačnih rješenja o vraćanju nepokretnosti koja donose komisije za povraćaj i obeštećenje. Stoga, a imajući u vidu da organ koji izvršava konačna rješenja o obeštećenju vodi evidenciju o izvršenju tih rješenja, mišljenja smo da bi i organ koji izvršava rješenja o vraćanju nepokretnosti trebalo da vodi evidenciju o izvršenju tih rješenja. Na taj način bi se obezbijedilo da organ koji izvršava rješenja o vraćanju nepokretnosti ima podatke o vraćenim nepokretnostima, koji će biti neophodni za praćenje i sagledavanje izvršenja Zakona.

Od komisija nijesmo dobili ni podatke o ukupnom broju rješenja osporenih žalbom ili tužbom kod Upravnog suda, kao i broju tih rješenja po opštinama. Ovo smo tražili radi sagledavanja stepena uticaja postupaka po žalbama i tužbama na ažurnost rada kako opštinskih tako i regionalnih komisija. U izvještajima dvije regionalne komisije istaknuto je da za utvrđivanje tih podataka nemaju dovoljno vremena. Međutim, iz izvještaja Komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru od 14. oktobra 2008. godine, proizilazi da je ta komisija u periodičnim (mjesečnim) izvještajima koje je podnosila Ministarstvu finansija navodila i podatke o broju rješenja osporenih žalbom, kao i broju rješenja protiv kojih je pokrenut upravni spor, i to po opštinama. Iz tih podataka proizilazi da su od 273 rješenja koje je Komisija donijela do 30. septembra 2008. godine 63 rješenja osporena žalbom i 50 rješenja tužbom pred Upravnim sudom Crne Gore. Za pretpostaviti je da su i komisije u Bijelom Polju i Podgorici dostavljale Ministarstvu finansija i podatke o broju osporenih rješenja. No i da nijesu već imale te podatke, mišljenja smo da za njihovo utvrđivanje nije bilo neophodno veliko vrijeme i trud, imajući u vidu ukupan broj donesenih rješenja, odnosno riješenih zahtjeva. Stoga, smatramo da su komisije, uz malo dobre volje, mogle Zaštitniku dostaviti tražene podatke. Ti podaci bi govorili i o kvalitetu rada komisija.

Na pitanje do kada će se okončati postupci po svim zahtjevima za povraćaj i obeštećenje koji se nalaze u radu, komisije su odgovorile da je za to, po njihovoj procjeni, potrebno oko 10 godina. Cijeneći prema broju predmeta u radu i broju okončanih postupaka po podnijetim zahtjevima bivših vlasnika, odnosno njihovih zakonskih nasljednika i pravnih sledbenika, smatramo da je navedena procjena nerealna kada su u pitanju komisije za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju i Baru. Naime, Komisija za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju je na dan sačinjavanja svog izvještaja imala 3815 predmeta u radu. Do tada je okončano samo 788 predmeta, odnosno po 131 predmet prosječno godišnje. Ako bi nastavila da radi ovom dinamikom, za okončanje postupaka po svim preostalim predmetima bilo bi joj potrebno 29 godina, kako smo ranije istakli. Ako bi ova komisija rješavala prosječno 150 predmeta godišnje, kako sama navodi da rješava, za okončanje postupaka po predmetima u radu potrebno bi joj bilo oko 25 godina. Slična situacija je i kod Komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru. Komisija za povraćaj i obeštećenje u Baru bi, iako ima znatno manji broj predmeta u radu od Komisije u Bijelom Polju, sudeći prema dosadašnjoj dinamici rada, bilo potrebno oko 26 godina za okončanje postupaka po tim predmetima.

Stoga, ako se značajnije ne ubrza rad ovih komisija, nije realno očekivati da povjereni im posao okončaju u narednih 10 godina, kako su same procijenile. To bi, sudeći prema dosadašnjem radu i broju predmeta u radu, mogla ostvariti jedino Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici, koja je do sada godišnje prosječno rješavala oko 250 zahtjeva - predmeta.

Postavlja se pitanje zašto komisije koje imaju jednak broj članova i isti broj osoba koje obavljaju pravne i administrativne poslove za potrebe tih komisija ne rješavaju i približno isti broj zahtjeva na godišnjem nivou. Odgovor na ovo pitanje, po našem mišljenju, treba da da Ministarstvo finansija koje obezbjeđuje obavljanje stručnih i administrativnih poslova za potrebe komisija, odnosno ministar finansija koji imenuje članove komisija.

VI MIŠLJENJE ZAŠTITNIKA

Iz izloženog je evidentno da se proces povraćaja oduzetih imovinskih prava i obeštećenja odvija veoma sporo. Naime, Komisije za povraćaj i obeštećenje su za šest godina primjene Zakona, od 10797 primljenih zahtjeva za povraćaj imovinskih prava i obeštećenje, riješile samo 2.777 zahtjeva, što čini 25,72%, ili prosječno 463 zahtjeva godišnje, odnosno 4,28%. Pri tom proces povraćaja oduzetih imovinskih prava i obeštećenja se znatno sporije odvija na jugu i sjeveru Crne Gore, dok se taj proces brže odvija u srednjoj regiji Crne Gore. Kako smo ranije istakli, komisije za povraćaj i obeštećenje južne regije Crne Gore riješile su ukupno 461 zahtjev, što čini 18,27% ukupno primljenih zahtjeva na tom području, ili prosječno 77 zahtjeva godišnje, odnosno 3,05%, a komisije sjeverne regije ukupno 788 zahtjeva, što čini 16,89% primljenih zahtjeva na tom području ili 131 zahtjev godišnje, odnosno 2,84% od primljenih zahtjeva. Komisije srednje regije Crne Gore riješile su više zahtjeva nego komisije južne i sjeverne regije Crne Gore ukupno, odnosno riješile su 1528 zahtjeva, što čini 42,40% zahtjeva koje su primile, ili 254 zahtjeva godišnje, odnosno 7,04% od primljenih zahtjeva. Ovo dalje znači da su podnosioci zahtjeva za povraćaj i obeštećenje u srednjoj regiji Crne Gore u povoljnijoj situaciji od podnosilaca zahtjeva u južnoj i sjevernoj regiji Crne Gore, jer, cijeneći prema dosadašnjoj dinamici rada, mogu očekivati da Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici okonča postupke po svim podnijetim zahtjevima znatno prije komisija u Baru i Bijelom Polju. Na taj način podnosioci zahtjeva za povraćaj i obeštećenje dovedeni su u nejednak položaj pred zakonom. Međutim, po našem mišljenju, ne povređuju se prava podnosilaca zahtjeva samo njihovim dovođenjem u nejednak položaj pred zakonom time što će se o zahtjevima jednih odlučiti prije nego o zahtjevima drugih podnosilaca, već i time što se postupci po njihovim zahtjevima odugovlače, odnosno time što postupci po njihovim zahtjevima neopravdano dugo traju. Zaštitnik razumije da se svi zahtjevi za

povraćaj i obeštećenje ne mogu okočati istovremeno ili u kratkom vremenskom roku, imajući u vidu broj zahtjeva, broj članova komisija, broj stručnih saradnika i materijalne mogućnosti države, kada je obeštećenje u pitanju.

Međutim, Zaštitnik smatra da se dugim trajanjem postupaka za povraćaj imovinskih prava i obeštećenje građanima onemogućava da ostvare svoje Zakonom propisano pravo na povraćaj i obeštećenje. Time se istovremeno građanima koji imaju pravo na povraćaj onemogućava sticanje prava svojine na nepokretnoj imovini koja je predmet povraćaja, pa i korišćenje prava koja čine to pravo (korišćenje, ubiranje plodova i raspolaganje). S druge strane, građanima koji imaju pravo na obeštećenje onemogućava se ostvarivanje prava na obeštećenje u razumnom roku. Konačno, podnosiocima zahtjeva za povraćaj i obeštećenje čiji zahtjevi će biti odbijeni ili odbačeni drže se u pravnoj neizvjesnosti, odnosno u nemogućnosti da koriste odgovarajuća pravna sredstva za zaštitu svojih prava. U pravnoj neizvjesnosti i nemogućnosti da koriste odgovarajuća pravna sredstva nalaze se, u stvari, svi podnosioci zahtjeva za povraćaj i obeštećenje po čijim zahtjevima postupci neopravdano dugo traju. S toga, donošenjem odgovarajućih odluka u razumnom roku komisije za povraćaj i obeštećenje bi okončale nesigurnost u kojoj se nalaze u pogledu ostvarivanja svojih prava ne samo podnosioci zahtjeva za povraćaj i obeštećenje, već i obveznici povraćaja i obeštećenja. Komisije bi na taj način obezbijedile i opštu pravnu sigurnost učesnika u postupku. Konačno, to je od značaja za djelotvornosti i kredibilitet komisija kao organa koji odlučuju o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju, pa i same države u čije ime vrše Zakonom im povjerene poslove.

Zaštitnik je, takođe, zapazio da se prilikom formiranja regionalnih komisija za povraćaj i obeštećenje nije vodilo računa o potrebnom broju stručnih saradnika prema broju primljenih zahtjeva od strane opštinskih komisija na područjima za koja su formirane te regionalne komisije. Naime, sve tri regionalne komisije za povraćaj i obeštećenje imaju po tri člana i po jednog stručnog saradnika, iako imaju značajno različit broj predmeta - zahtjeva u radu. Tako npr. Komisija za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju ima u radu skoro duplo veći broj predmeta od Komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru. Odnos je sličan i kada su u pitanju primljeni odnosno preuzeti zahtjevi. Nadalje, Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici preuzela je od opštinskih komisija i sama primila ukupno 3669 zahtjeva, što je 937 zahtjeva manje od Komisije u Bijelom Polju, ili 1147 zahtjeva više od Komisije u Baru. Dakle, razlike u broju primljenih zahtjeva nijesu zanemarljive, pa je, po našem mišljenju, to trebalo imati u vidu prilikom opredjeljivanja, ako ne broja članova komisija, a ono bar prilikom opredjeljivanja broja stručnih saradnika koji obavljaju poslove za potrebe komisija. Naime, smatramo da je broj stručnih saradnika trebalo opredijeliti prema broju primljenih zahtjeva - predmeta, odnosno, sada, prema broju zahtjeva-predmeta u radu. Štaviše, dugo trajanje postupaka za povraćaj i obeštećenje, po našem mišljenju, nalaže potrebu povećanja broja stručnih saradnika u svim komisijama, srazmjerno broju predmeta u radu, i profesionalizaciju rada komisija. Smatramo da bi se na taj način ubrzali postupci po neriješenim zahtjevima i obezbijedilo pravo njihovim podnosiocima da dobiju odluku o tim zahtjevima. U protivnom, imaćemo situaciju višegodišnjeg "čutanja administracije" o mnogim zahtjevima za povraćaj i obeštećenje.

Evidentno je, takođe, da komisije za povraćaj i obeštećenje u Baru i Bijelom Polju imaju prekide u radu u dužem vremenskom periodu zbog neizbora predsjednika, umjesto ranijeg koji je podnio ostavku, i zbog nedostatka prostornih uslova za rad. To, po ocjeni Zaštitnika, u značajnoj mjeri utiče na ažurnost rada tih komisija i ostvarivanje prava podnosilaca zahtjeva za povraćaj i obeštećenje. Stoga, Zaštitnik smatra da nadležni organi u takvom i sličnim situacijama moraju hitno reagovati i obezbijediti da komisije kontinuirano obavljaju svoj posao, odnosno bez prekida u radu zbog nedostatka kadra, prostornih ili materijalnih uslova za rad.

VII PREPORUKE

Na osnovu izloženog, Zaštitnik preporučuje:

- Da nadležni organi preduzmu sve neophodne radnje i mjere za kontinuirano funkcionisanje komisija za povraćaj i obeštećenje;
- Da Ministarstvo finansija obezbijedi odgovarajući broj stručnih saradnika za ažurno obavljanje stručnih poslova za potrebe komisija, srazmjeran broju predmeta u radu;
- Da Ministarstvo finansija razmotri potrebu profesionalizacije komisija za povraćaj i obeštećenje, radi ažurnog obavljanja povjerenih im poslova;
- Da komisije ubrzaju svoj rad po preostalim predmetima;
- Da komisije rješavaju preostale zahtjeve po redosledu prispjeća;
- Da se Uprava, za nekretnine Crne Gore, kao organ koji izvršava rješenja o povraćaju nepokretnosti, obaveže na vođenje evidencije o izvršenim povraćajima nepokretnosti.

POSEBAN IZVJEŠTAJ O STANJU LJUDSKIH PRAVA MENTALNO OBOLJELIH LICA SMJEŠTENIH U USTANOVAMA (Mart 2011.)

I UVOD

Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je u posljednje tri godine imala neznatni broj pritužbi koje su se odnosile na ostvarivanje prava mentalno oboljelih lica i djece sa teškoćama u mentalnom razvoju. Postupajući po ovim pritužbama, upućeno je više preporuka nadležnim Institucijama, jer je zapaženo da postoje poteškoće u ostvarivanju prava lica sa problemima u mentalnom zdravlju.

Polazeći od upućenih preporuka i osnovnih načela o ljudskim pravima da su sva ljudska bića slobodna i jednaka, uz potpuno uvažavanje svih principa UN Konvencije o pravima djeteta, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je ocijenio potrebnim da se izvrši procijena stanja u ustanovama u kojima su smještena mentalno oboljela lica i djeca sa teškoćama u mentalnom razvoju. Polazeći od zatečenog stanje u ovim ustanovama kao i potrebe šireg sagledavanja problema i intervencije nadležnih organa, Zaštitnik je u skladu sa članom 47 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda („Sl. list RCG“ br. 41/03), sačinio ovaj Posebani izvještaj.

Cijeneći značaj osiguranja uživanja prava mentalno oboljelih lica, Zaštitnik se opredijelio da istraživanje zasnuje prije svega na sagledavanju stanja na terenu, što je podrazumijevalo formiranje posebnog tima koji su činili: Zaštitnik Šučko Baković, Zamjenica za prava djeteta Nevenka Stanković, savjetnice Milica Kovačević i Nerma Dobardžić, saradnici Saša Čubranović i Duška Šljivančanin. Imajući u vidu delikatnost problema, neophodno je bilo angažovati i stručnjake iz oblasti medicine koji su svojim stručnim mišljenjem doprinjeli sveobuhvatnom sagledavanju položaja mentalno oboljelih lica u ustanovama. Angažovani eksperti su prim.dr.spec.neuropsihijatar Zorica Barac Otašević i dr. spec. neuropsihijatar Borivoje Mitrić.

Kroz posjete ustanova izvršen je direktni uvid u stanje objekata i okruženja u kojem žive mentalno oboljela lica, kao i uvid u strukturu zaposlenih u ustanovama. Posebna pažnja je posvećena zaštiti od svih oblika diskriminacije, uslovima smještaja i mehanizmima za nadzor i praćenje, s obzirom na standarde koji se primjenjuju u ustanovama.

Predstavnici Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda su posjetili ustanove u kojima borave mentalno oboljela lica:

1. JU Zavod „Komanski most“ Podgorica

2. JU Centar za obrazovanje i osposobljavanje „1 Jun“ Podgorica
3. JU Dječiji dom „Mladost „ u Bijeloj
4. ZU Specijalnu bolnicu za psihijatrijsko liječenje u Dobroti

Obilazak i direktan kontakt sa osobljem, jasno je pokazao šaroliku sliku i raznolikost uslova i standarda življenja koje pružaju ove ustanove. Situacija na terenu je potvrdila postojanje neujednačene prakse osiguranja smještaja i življenja ovih osoba i odsustvo minimuma zajedničkih standarda u pružanju navedene usluge, što se bez sumnje direktno odražava na kvalitet njihovog života posebno kroz ograničenost sticanja raznovrsnih vještina, znanja i sveukupnih sposobnosti za samostalan i dostojanstven život.

Zaštitnik zapaža da zatečeno stanje ukazuje na otežano ostvarivanje nekih zagarantovanih prava djece sa teškoćama u mentalnom razvoju što se odražava na njihov dalji razvoj, kvalitetniji i ispunjeniji život kao i određeni stepen osamostaljivanja.

II MEĐUNARODNI STANDARDI I NACIONALNO ZAKONODAVSTVO

Prava mentalno oboljelih lica i njihov smještaj u ustanove su uređeni brojnim međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i nacionalnim zakonodavstvom.

2.1 Međunarodni standardi

Međunarodni dokumenti kojima se štite ljudska prava polaze od osnovnog principa da svaki čovjek ima urođena, jednaka, neotuđiva i univerzalna prava koja proizlaze iz dostojanstva svih ljudskih bića.¹²

Pravo na socijalnu zaštitu je utvrđeno sljedećim UN dokumentima:

1. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (UDHR)
2. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) (ICCPR)
3. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966) (ICESCR)
4. Konvencija o pravima djeteta (1989) (CRC)
5. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1979) (CEDAW)
6. Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1966) (CERD)
7. Konvencija protiv mučenja i drugih surovih, nehumanih ili ponižavajućih tretmana ili kažnjavanja (1984) (CAT)

¹² Preambula Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija, usvojena 10.12.1948. godine ističe:

«Smatrajući da je priznavanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske zajednice temelj slobode, pravde i mira u svijetu...», te član 2. Univerzalne deklaracije: «svakom pripadaju sva prava i slobode proglašene u ovoj Deklaraciji bez ikakvih razlika u pogledu rase, boje, spola jezika, vjere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti».

Lista ekonomsko-socijalnih prava prema međunarodnim standardima je veoma duga, ali u cilju sticanja saznanja o dimenziji obaveze države da osigura prava mentalno oboljelih lica ukazat ćemo samo na neka od socijalnih prava čije uživanje je bilo predmet razmatranja od strane Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore prilikom posjete ustanovama:

- Svako ima pravo na ekonomska, socijalna i kulturna prava koja omogućuju dostojanstvo i slobodu i razvoj pojedinca (UDHR 22; CEDAW 11:1 e; CERD 5e; CRC 27);
- Svako ima pravo na adekvatan standard života, uključujući hranu, odjeću, stan i zdravstvenu zaštitu (ICESCR 11; CEDAW 14h; CERD 5e, III, CRC 27:1)
- Roditelji imaju primarnu odgovornost da obezbijede djetetu adekvatan životni standard, a država ima dužnost da pomaže jer je odgovorna za sprovođenje ovog prava (CRC 27:2,3)
- Svako ima pravo na socijalnu sigurnost (UDHR 22; ICESCR 9; CEDAW 11:1 e, 14C, 13a; CERD 5e, iv; CRC 26)
- Svako ima pravo na socijalne usluge i sigurnost u slučaju bolesti, rata ili drugih okolnosti, uključujući i dijete (UDHR 25; CEDAW 11:2c; CERD 5e, iv; CRC 18:2,3)

2.1.1 UN Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima

Član 1

"Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i svijetlošću i treba jedni prema drugima da postupaju u duhu bratstva."

Član 2.

"Svatom pripadaju sva prava i slobode proglašene u ovoj Deklaraciji bez ikakvih razlika u pogledu rase, boje, pola, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti. Dalje, neće se praviti nikakva razlika na osnovu političkog, pravnog ili međunarodnog statusa zemlje ili teritorije kojoj neko lice pripada, bilo da je ona nezavisna, pod starateljstvom, nesamoupravna, ili da joj je suverenost na neki drugi način ograničena."

2.1.2 Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 3.

"Niko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni."

Član 6. stav 1.

"Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s cijelog ili s dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbjednosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili

zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde."

Član 8.

"1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti neće se miješati u vršenje ovog prava osim ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, javne bezbjednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih."

Član 13.

"Svako kome su povrijeđena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu."

Član 14.

"Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovjest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovini, rođenje ili druga okolnost."

2.1.3 Prvi protokol uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 1.

"Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korištenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbijedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni."

Član 2.

"Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo roditelja da obezbijede obrazovanje i nastavu koju su u skladu s njihovim vjerskim i filozofskim uvjerenjima."

2.1.4. Protokol broj 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 1

Opšta zabrana diskriminacije

"1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status. "

2.1.5 Konvencija o pravima osoba s invaliditetom

Osnovni cilj Konvencije je promocija, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda svih osoba s invaliditetom, uključujući i djecu.

Član 1.

"Svrha ove Konvencije jeste da promoviše, štiti i osigura puno i ravnopravno uživanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda od strane svih osoba sa invaliditetom i da promoviše poštovanje njihovog urođenog dostojanstva.

Osobe sa invaliditetom obuhvataju osobe koje imaju dugoročna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati puno i efektivno učešće ovih osoba u društvu na osnovu jednakosti sa drugima".

Član 5.

"1. Države potpisnice priznaju da su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku zaštitu pred zakonom i uživanje jednakih blagodeti zakona, bez ikakvih diskriminacija.

2. Države potpisnice zabranjuju bilo kakvu diskriminaciju po osnovu invalidnosti i garantuju svim osobama sa invaliditetom jednaku i efektivnu pravnu zaštitu od diskriminacije po bilo kom osnovu.

3. Da bi promovisale ravnopravnost i ukinuli diskriminaciju, države potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće korake kako bi osigurale pružanje razumnih adaptacija.

4. Posebne mjere neophodne za postizanje i ubrzavanje de fakto jednakosti osoba sa invaliditetom neće se smatrati diskriminacijom po osnovu invalidnosti shodno odredbama ove Konvencije."

Član 7.

"1. Države potpisnice preduzeće sve potrebne mjere kako bi osigurale da djeca sa invaliditetom uživaju sva ljudska prava i osnovne slobode na osnovu jednakosti sa drugom djecom.

2. U svim akcijama koje se odnose na djecu sa invaliditetom prvenstvena pažnja biće posvećena najboljem interesu djeteta.

3. Države potpisnice osiguraće da djeca sa invaliditetom imaju pravo da slobodno izraze svoje stavove o svakom pitanju koje ih se tiče na osnovu jednakosti sa drugom djecom, uzimajući u obzir njihove godine i zrelost, a u ostvarivanju tog prava biće im pružena asistencija u skladu sa njihovim uzrastom i invalidnošću."

Član 8

"1. Države potpisnice obavezuju se da odmah preduzmu efektivne i odgovarajuće mjere radi:

a. Podizanja nivoa svijesti o osobama sa invaliditetom u cijelom društvu, uključujući na nivou njihovih porodica, i promovisanja poštovanja prava i dostojanstva ovih osoba;

b. Borbe protiv stereotipova, predrasuda o osobama sa invaliditetom i štetnih postupaka vezanih za ove osobe u svim oblastima života, uključujući one zasnovane na polu i uzrastu ;

c. Podizanja nivoa svijesti o doprinosima i sposobnostima osoba sa invaliditetom.

2. Ove mjere, između ostalog, uključuju:

Pokretanje i održavanje efektivnih kampanja za podizanje nivoa svijesti javnosti usmjerenih na:

I. Podsticanje prihvatanje prava osoba sa invaliditetom;

II. Promovisanje pozitivnog gledanja na osobe sa invaliditetom i većeg stepena društvene svijesti o ovim osobama;

III. Promovisanje vještina, vrijednosti, sposobnosti i doprinosa osoba sa invaliditetom na radnom mjestu i tržištu rada."

2.1.6 UN Konvencija o pravima djeteta

Relevantni članovi iz Konvencije o pravima djeteta koji se odnose na prava djeteta posebnim potrebama na zdravlje i zdravstvenu zaštitu su:

- Član 3: najbolji interes djeteta,
- Član 6: pravo na život,
- Član 23: pravo onesposobljene djece na dostojanstven život,
- Član 24: pravo na zdravlje i liječenje,
- Član 25: obveza nadzora radi zaštite i zbrinjavanja tjelesnog ili duševnog zdravlja djeteta,
- Član 26: pravo na socijalnu sigurnost,
- Član 27: pravo na životni standard primjeren tjelesnom, duševnom, duhovnom i moralnom razvoju, i
- Član 28: pravo na obrazovanje na osnovu jednakih mogućnosti.

Član 3.

- "1. U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.
2. Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere.
3. Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima."

Član 6.

- "1. Države-potpisnice priznaju da svako dijete ima urođeno pravo na život.
2. Države-potpisnice će do krajnje moguće mjere osigurati opstanak i razvoj djeteta."

Član 23.

- "1. Države-potpisnice priznaju da mentalno ili fizički onesposobljeno dijete treba da uživa pun i pristojan život, u uslovima koji obezbjeđuju dostojanstvo, podstiču samopouzdanje i olakšavaju aktivno dječije učešće u zajednici.
2. Države-potpisnice priznaju pravo onesposobljenom djetetu na posebnu brigu i potpomagaće i obezbjeđivati, u zavisnosti od dostupnih sredstava, pružanje pomoći takvom djetetu i onima koji su odgovorni za brigu o njemu, pomoć koju oni zatraže i koja odgovara dječijem stanju i prilikama roditelja ili drugih koji se brinu za dijete.

3. Priznajući posebne potrebe onesposobljenog djeteta, pomoć koja se daje u skladu sa stavom 2. ovog člana davat će se besplatno gdje god je to moguće, uzimajući u obzir finansijska sredstva roditelja ili drugih koji se brinu za dijete, i ona će biti planirana tako da se onesposobljenom djetetu pruži uspješan pristup obrazovanju, školovanju, zdravstvenim službama, službama za rehabilitaciju, pripremi za zaposlenje i mogućnostima rekreacije na način koji pomaže djetetu da postigne što potpuniju moguću društvenu integraciju i individualni razvoj, uključujući njegov kulturni i duhovni razvoj.

4. Države-potpisnice će unapređivati, u duhu međunarodne saradnje, razmjenu odgovarajućih informacija na polju preventivne zdravstvene zaštite i medicinskog, psihološkog i funkcionalnog liječenja onesposobljenog djeteta, uključujući širenje informacija kao i pristup metodama rehabilitacije, obrazovanju i službama profesionalne orijentacije, sa ciljem da se omogući državama-potpisnicama da poboljšaju svoje mogućnosti i stručnost i da prošire svoje iskustvo u tim područjima. U tom pogledu posebno će se uzimati u obzir potrebe zemalja u razvoju."

Član 24.

"1. Države-potpisnice priznaju pravo djeteta da uživa u najviši standard zdravlja koji je moguće dostići, i da ima pristup institucijama za liječenje i zdravstvenu rehabilitaciju.

2. Države - potpisnice će težiti ka punom provođenju ovog prava, a posebno će preduzeti sljedeće odgovarajuće mjere:

(a) Da smanje smrtnost odojčadi djece;

(b) Da obezbijede pružanje potrebne medicinske pomoći i brige za zdravlje svoj djeci, s naglaskom na razvitak primarne zdravstvene zaštite;

(c) Da se bore protiv bolesti i neishranjenosti, uključujući, u okviru primarne zdravstvene zaštite, između ostalog, primjenu dostupnih tehnologija i davanje odgovarajuće prehrane i čiste vode za piće, uzimajući u obzir opasnosti i rizike zagađenja čovjekove okoline;

(d) Da majkama obezbijede odgovarajuću zdravstvenu zaštitu prije i poslije porođaja;

(e) Da obezbijede da su svi djelovi društva, naročito roditelji i djeca, obaviješteni, da imaju pristup obrazovanju i da im se daje podrška pri korištenju osnovnog znanja o dječijem zdravlju i prehrani, o prednostima dojenja, higijene i ekoloških sanitarija, kao i spriječavanje nesretnih slučajeva;

(f) Da razvijaju preventivnu zdravstvenu zaštitu, savjetovanje za roditelje, kao i obrazovanje u planiranju porodice i odgovarajuće službe.

3. Države-potpisnice će preduzeti sve efikasne i odgovarajuće mjere da bi se uklonili svi tradicionalni običaji škodljivi po dječije zdravlje.

4. Države-potpisnice se obavezuju da će poticati i ohrabrivati međunarodnu saradnju da bi se postepeno potpuno ostvarilo pravo priznato u ovome članu. U ovom pogledu posebna briga će biti posvećena potrebama zemalja u razvoju."

Član 25.

"Države-potpisnice priznaju pravo djeteta koje je od strane odgovarajućih vlasti poslano u određenu instituciju radi brige, zaštite ili liječenja njegovog fizičkog ili mentalnog zdravlja na periodično preispitivanje tretmana koji se pruža djetetu i svih drugih okolnosti značajnih za njegov smještaj."

Član 26.

"1. Države-potpisnice priznaju svakom djetetu pravo na prednosti socijalne sigurnosti, uključujući socijalno osiguranje, i preduzeće potrebne mjere da se postigne potpuno ostvarenje ovog prava u skladu sa svojim nacionalnim zakonom.

2. Prednosti treba da budu pružene, gdje je to primjenjivo, uzimajući u obzir sredstva i prilike djeteta i osoba koje su odgovorne za izdržavanje djeteta, kao i druge usluge značajne za potraživanje povlastica od strane samog djeteta ili u ime djeteta."

Član 27.

"1. Države-potpisnice priznaju pravo svakog djeteta na životni standard koji odgovara djetetovom fizičkom, mentalnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvitku.

2. Roditelj(i) ili drugi odgovorni za dijete imaju prvenstvenu odgovornost da obezbijede, u okviru svojih sposobnosti i finansijskih mogućnosti, uslove života potrebne za djetetov razvitak.

3. Države-potpisnice, u skladu s nacionalnim uslovima i u okviru svojih sredstava, preduzet će odgovarajuće mjere da pomognu roditeljima i drugim odgovornim za dijete u ostvarivanju ovog prava, pa će u slučaju potrebe dati materijalnu pomoć i pomagati programe, naročito one koji se tiču prehrane, odijevanja i stanovanja.

4. Države-potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće mjere da obezbijede da dijete dobije izdržavanje od roditelja ili drugih osoba koje imaju finansijsku odgovornost za dijete, i u državi-potpisnici i iz inostranstva. Naročito ako osoba koja ima finansijsku odgovornost za dijete živi u nekoj državi drugačijoj od države u kojoj živi dijete, države-potpisnice će poticati pristup međunarodnim sporazumima ili zaključivanje takvih sporazuma, kao i sklapanje drugih odgovarajućih aranžmana."

Član 28.

"1. Države-potpisnice priznaju pravo djeteta na obrazovanje, a da bi se ovo pravo ostvarilo postupno i na osnovi jednakih mogućnosti, one će naročito:

(a) Proglasiti osnovno školovanje obaveznim i besplatno dostupnim za svakoga;

(b) Ohrabrivati razvitak različitih oblika srednjeg obrazovanja, uključujući opšte i stručno obrazovanje, učiniti ih dostupnim i pristupačnim svakom djetetu, i preduzeti odgovarajuće mjere kao što je uvođenje besplatnog obrazovanja i nuđenje finansijske pomoći u slučaju potrebe;

(c) Omogućiti pristup visokom obrazovanju za sve, na osnovu sposobnosti, svim odgovarajućim sredstvima;

(d) Učiniti dostupnim svoj djeci obrazovne i stručno-obrazovne informacije i savjetovanje;

(e) Preduzeti mjere da se podrži redovno pohađanje škola i smanjenje stopa prekida školovanja.

2. Države-potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće mjere da bi se obezbijedilo da se školska disciplina provodi na način primjeren dječijem ljudskom dostojanstvu i u skladu s ovom Konvencijom.

3. Države-potpisnice će unaprijedivati i ohrabrivati međunarodnu saradnju u stvarima koje se odnose na obrazovanje, naročito da bi se pridonijelo eliminaciji neukosti i nepismenosti širom svijeta i olakšao pristup naučnom i tehničkom znanju i modernim nastavnim metodama. U ovom pogledu će se posebna pažnja posvetiti potrebama zemalja u razvoju."

2.1.7 UN Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom

Osobama sa invaliditetom pripadaju sva ona prava koja su svim ljudskim bićima zagantovana opštim međunarodno pravnim aktima. Radi ostvarivanja prava koja su im garantovana Organizacije osoba sa invaliditetom povele su kampanju za usvajanje dokumenta pod okriljem Ujedinjenih nacija kojim bi se osigurala ravnopravnost osoba sa invaliditetom. Krajem 1993. godine Generalna skupština UN usvojila je Standardna pravila UN za izjednačavanje mogućnosti koje se pružaju osobama sa invaliditetom. Standardna Pravila UN u martu 1995. godine prihvatila je i Vlada Savezne Republike Jugoslavije. Imajući u vidu da je većina zemalja ova pravila uvrstila u svoj pravni sistem, ona su, iako pravno neobavezujuća, vremenom postala međunarodno prihvaćeni standardi u zaštiti osoba sa invaliditetom.

2.1.7.1 Svrha i sadržaj Standardnih pravila

Standardna pravila o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom napravljena su na osnovu iskustava stečenih tokom "Decenije osoba sa invaliditetom Ujedinjenih nacija (1983-1992)", u skladu s međunarodnim korpusom ljudskih prava zajemčenih Opštom deklaracijom o pravima čoveka, Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, sa Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, Konvencijom o pravima deteta, Konvencijom o uklanjanju svih oblika diskriminacije protiv žena, kao i Svetskim program akcije u vezi sa osobama sa invaliditetom, čine političku i moralnu osnovu Pravila.

Iako Pravila nisu obavezujuća, ona to mogu da postanu međunarodnim običajnim pravilima ukoliko ih bude primenjivao veliki broj država s namerom da ih poštuje kao deo međunarodnog prava. Pravila podrazumevaju snažno moralno i političko zalaganje država u preduzimanju akcija za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom. Ona upućuju na važna načela odgovornosti, akcije i saradnje. Ističu područja od odlučujuće važnosti za kvalitet života i za postizanje punog učešća i ravnopravnosti. Pravila nude osobama s invaliditetom i njihovim organizacijama instrument za kreiranje politike i za akciju. Predstavljaju osnovu za stručnu i ekonomsku saradnju između država, Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija.

Svrha je Pravila da devojčice, dečaci, žene i muškarci s invaliditetom, kao pripadnici svojih zajednica, mogu uživati ista prava i obaveze poput drugih građana. U svim društvima u svijetu još postoje prepreke koje sprečavaju osobe s invaliditetom da se koriste svojim pravima i slobodama koje im otežavaju puno učešće u delatnostima njihovih društvenih zajednica. Države su odgovorne za preduzimanje odgovarajućih akcija za uklanjanje takvih prepreka. Osobe s invaliditetom i njihove organizacije treba da imaju aktivnu ulogu kao partneri u ovom procesu. Izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom bitan je doprinos opštim naporima u cijelom svetu da pokrenu neiskorišćene ljudske snage. Posebnu pažnju treba usmeriti prema grupama kao što su žene, deca, stariji ljudi, siromašni, radnici - migranti, osobe s dvostrukim ili višestrukim invaliditetom.

2.2 Nacionalno zakonodavstvo

2.2.1 Ustav Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/2007)

Član 8.

"Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Neće se smatrati diskriminacijom propisi i uvođenje posebnih mjera koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju.

Posebne mjere se mogu primjenjivati samo dok se ne ostvare ciljevi zbog kojih su preduzete."

Član 68.

"Jemči se posebna zaštita lica sa invaliditetom."

Član 69.

"Svako ima pravo na zdravstvenu zaštitu.

Dijete, trudnica, staro lice i lice sa invaliditetom imaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz javnih prihoda, ako to pravo ne ostvaruju po nekom drugom osnovu."

2.2.2 Zakon o zabrani diskriminacije ("Službeni list CG", broj 46/2010)

Član 2.

"Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako neopravdano, pravno ili faktičko, neposredno ili posredno pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima."

Član 9.

"Segregacija je svako razdvajanje lica ili grupe lica po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, osim u slučajevima kad je razdvajanje objektivno i opravdano, a način za postizanje tog cilja je neophodan i srazmjeran."

Član 12.

"Onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje, rada, školovanja ili bilo koje drugo neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje prema licu ili grupi lica, po osnovu zdravstvenog stanja, smatra se diskriminacijom."

Član 18.

"Pod diskriminacijom lica sa invaliditetom smatra se, naročito: onemogućavanje ili otežavanje pristupa zdravstvenoj zaštiti, odnosno uskraćivanje prava na zdravstvenu zaštitu, redovni medicinski tretman i lijekove, rehabilitaciona sredstva i mjere; uskraćivanje prava na školovanje, odnosno obrazovanje; uskraćivanje prava na rad i prava iz radnog odnosa, u skladu sa potrebama tog lica; uskraćivanje prava na brak, na stvaranje porodice i drugih prava iz oblasti bračnih i porodičnih odnosa.

Nedostupnost prilaza objektima i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom, odnosno onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje korišćenja navedenih objekata, na način koji nije nesrazmjeran teret za pravno ili fizičko lice koje je dužno da to mogući, smatra se diskriminacijom u smislu stava 1 ovog člana.

Diskriminacija lica sa invaliditetom postoji i u slučaju kad nijesu preduzete posebne mjere za otklanjanje ograničenja, odnosno nejednakog položaja u kojem se ta lica nalaze."

2.2.3 Zakon o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica ("Službeni list RCG", broj 32/05)

Zakonom se uređuje način obezbjeđivanja zaštite i ostvarivanja prava mentalno oboljelih lica, organizacije i sprovođenje zaštite, kao i stvaranje uslova za primjenu mjera zaštite tih lica od diskriminacije.

Član 2.

"Mentalno oboljelim licima obezbjeđuje se ostvarivanje prava i sloboda u skladu sa međunarodnim dokumentima i opštim pravilima međunarodnog prava."

Član 3.

"Zabranjena je diskriminacija mentalno oboljelih lica.

Diskriminacijom, u smislu stava 1 ovog člana, ne smatraju se posebnije koje se preduzimaju da bi se zaštitilo zdravlje ili bezbjednost mentalno oboljelih lica, odnosno obezbijedilo unapređenje njihovog zdravlja

Niko ne smije kvalifikovati lice kao mentalnooboljelo, niti na drugi način ukazivati na njegov mentalni poremećaj, izuzev ako je to u cilju preduzimanja mjera zaštite ovih lica u skladu sa zakonom. "

Član 4.

"Niko se ne može prisiliti na medicinsko ispitivanje radi utvrđivanja prisustva mentalnog poremećaja, osim u slučajevima i po postupku utvrđenom zakonom. Mentalno oboljela lica imaju pravo na:

- 1) dostupnu i efikasnu zaštitu mentalnog zdravlja i dostupne osnove psihotropne lijekove, pod jednakim uslovima;
- 2) zdravstvenu i socijalnu zaštitu primjerenu zdravstvenim potrebama i liječenje pod jednakim uslovima i u skladu sa jednakim standardima kao i druga lica koja se liječe u zdravstvenim ustanovama;
- 3) zaštitu od ekonomske, seksualne i drugih oblika eksploatacije, tjelesne ili druge zaloupotrebe, svakog oblika zlostavljanja, ponižavajućeg postupanja i drugog tretmana kojim se vrijeđa lično dostojanstvo i koje stvara neugodno, agresivno, ponižavajuće ili uvredljivo stanje;
- 4) zaštitu ličnog dostojanstva, human tretman i poštovanje njegove ličnosti i privatnosti. "

Član 5. stav 2.

"Psihijatri i drugi zdravstveni radnici dužni su da sprovede liječenje mentalno oboljelih lica tako da u najmanjoj mogućoj mjeri ograničavaju njihove slobode i prava, kao i da ne prouzrokuju fizičke i psihičke neugodnosti koje vrijeđaju njihovu ličnost i ljudsko dostojanstvo."

Član 8.

"Postojanje mentalnog poremećaja i poremećaja ponašanja kod nekog lica utvrđuje se u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima.

Mentalno oboljelo lice ima pravo da bude liječeno u najmanje ograničavajućoj okolini i sa najmanje ograničavajućim, nametljivim i prinudnim metodama.

Liječenje i zaštita mentalno oboljelog lica moraju biti zasnovani na individualno utvrđenom planu, sa kojim je to lice upoznato i saslušano njegovo mišljenje.

U utvrđivanju plana iz stava 3 ovog člana obavezno se uključuju članovi porodice ili zakonski zastupnik mentalno oboljelog lica. "

Član 10.

"Posebnu zaštitu, u skladu sa zakonom, uživaju maloljetna mentalno oboljela lica. "

Član 20.

"Liječenje maloljetnih mentalno oboljelih lica u psihijatrijskoj ustanovi sprovodi se odvojeno od liječenja punoljetnih mentalno oboljelih lica."

2.2.4 Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Službeni list CG", br. 39/2004 i br.14/2010)

Član 43. stav 1, 2, 4, 8 i 9.

"Bolnica je zdravstvena ustanova koja obavlja bolničku djelatnost. (**stav 1**)

Bolnička djelatnost obuhvata dijagnostiku, liječenje i medicinsku rehabilitaciju. Za vrijeme liječenja u bolnici građaninu se obezbjeđuje smještaj, ishrana i odgovarajuća zdravstvena njega. (**stav 2**)

Bolnica može biti opšta i specijalna, a pojedini oblici specijalizovane zdravstvene zaštite mogu se obavljati i u dnevnoj bolnici. (**stav 4**)

Specijalna bolnica je zdravstvena ustanova na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite koja obavlja specijalističko konsultativnu i visokospecijalizovanu konzilijarnu zdravstvenu djelatnost i bolničko liječenje za određene vrste bolesti i odgovarajuću medicinsku rehabilitaciju. (**stav 8**)

Specijalna bolnica mora da raspolaže odgovarajućim posteljnim fondom prema svojoj namjeni, dijagnostičkim i drugim specifičnim uslovima za obavljanje djelatnosti u određenoj specifičnoj grani zdravstvene zaštite koju pruža. (**stav 9**)"

2.2.5 Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Sl. list CG“ br. 78/2005)

Član 3. stav 1. i 2. tačka 1.

"Socijalna i dječja zaštita je djelatnost od javnog interesa. (**stav 1**)

Socijalna i dječja zaštita se zasniva na principima: (**stav 2**)

uvažavanje dostojanstva korisnika iz oblasti socijalne i dječje zaštite. (**tačka 1**)"

Član 4. stav 1. i 2.

"Cilj socijalne i dječje zaštite je obezbjeđenje zaštite porodice, pojedinca, djece u riziku i lica u stanju socijalne potrebe, odnosno socijalne isključenosti. (**stav 1**)

U ostvarivanju ciljeva iz stava 1 ovog člana posebno se štite: (**stav 2**)

- nesposobni za rad i materijalno neobezbijeđeni;
- djeca bez roditeljskog staranja;
- djeca sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću;
- lica sa invaliditetom; "

Član 25.

"Pravo na smještaj u ustanovu ima:

- 1) dijete bez roditeljskog staranja i dijete čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama do završetka redovnog školovanja u srednjoj školi, a najduže šest mjeseci po završetku školovanja;
- 2) djeca i mladi sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću;
- 3) dijete sa poremećajima u ponašanju;
- 4) lice sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću, kojem se usljed stambenih ili zdravstvenih ili socijalnih ili porodičnih prilika ne može obezbijediti zaštita na drugi način;
- 5) odraslo invalidno lice i staro lice kojem se usljed stambenih ili zdravstvenih ili socijalnih ili porodičnih prilika ne može obezbijediti zaštita na drugi način."

III STANJE U USTANOVAMA ZA ZBRINJAVANJE MENTALNO OBOLJELIH LICA

Kao što je navedeno u uvodu ovog Izvještaja Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je istraživanje i analizu stanja ljudskih prava i sloboda mentalno oboljelih lica smještenim u institucijama zasnovala na posjeti ustanovama. Posjete su obuhvatile:

- Razgovor sa upravom i zaposlenima u ustanovi;
- Razgovor sa korisnicima, u skladu sa njihovim mogućnostima i sposobnostima komunikacije;
- Razgovor sa roditeljima i predstavnicima udruženja roditelja djece sa teškoćama u mentalnom razvoju;
- Posjete svim prostorijama u kojima borave lica smještena u ustanovi;

Prilikom posjeta predstavnici Institucije Zaštitnika su se fokusirali na pitanja uslova rada i smještaja u kojima borave korisnici, problema koji su prisutni u osiguranju zaštite njihovih prava, pitanja zdravstvene zaštite, ishrane, radno-okupacionih terapija, slučajeva eventualnog zlostavljanja korisnika - štićenika od strane osoblja i međusobnog odnosa korisnika - štićenika, kao i higijenskih uslova u kojima žive korisnici.

3.1 JU Zavod "Komanski most" Podgorica

3.1.1 Uvod

JU Zavod "Komanski most" je počeo sa radom 1976. godine kao ustanova za djecu i omladinu sa umjerenim, težim i teškim smetnjama u intelektualnom razvoju.

Vremenom se broj djece u Zavodu smanjivao, tako da je Zavod prerastao u ustanovu za zbrinjavanje odraslih osoba sa ozbiljnim ograničenjima u socijalnom funkcionisanju zbog mentalnih teškoća, ili drugih kombinovanih smetnji u razvoju.

Odlukom o organizovanju javne ustanove za smještaj lica sa posebnim potrebama, od 2. februara 2006. godine, JU Zavod »Komanski most«, je organizovan kao javna ustanova za smještaj lica sa mentalnom ometenošću .

Zavod raspolaže sa oko 3 hektara zemljišne površine na kojoj se nalaze tri paviljona za smještaj korisnika, radionice za radno okupaciono angažovanje korisnika, trpezarija sa kuhinjom, vešeraj i upravna zgrada. Ukupna površina objekta iznosi 2623m².

Sredstva za rad JU Zavod "komanski most" i zarade zaposlenih obezbijedjuju se u budžetu Crne Gore sa pozicije Ministarstva rada i socijalnog staranja.

3.1.2 Zadovoljavanje osnovnih potreba korisnika - štíćenika

Zapažanje i konstatacije koje su iznijete u ovom izvještaju su rezultat kontinuiranog rada Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u nazad nekoliko godina. Naime, Zaštitnik je postupajući po pritužbama koje su se odnosile na ostvarivanje prava djece sa mentalnom ometenošću u više navrata obilazio ustanovu i dao mišljenje sa preporukama radi preduzimanja radnji i mjera u cilju poboljšanja životnih uslova korisnika JU Zavod "Komanski most".

U vrijeme prve posjete (Jul 2008. godine) JU Zavodu "Komanski most" u ustanovi je boravio 131 korisnik, od čega 74 muških i 57 ženskih korisnika. Od ukupnog broja korisnika 10-oro je djece ili 7,63%, 43 korisnika do 27 godina ili 32,82% a ostali korisnici su bila stara lica.

U Zavodu su smještene lica koja imaju duboku duševnu zaostalost i koja praktično nemaju mogućnost samozaštite, ili je ona veoma ograničena, bez komunikacije i pokretljivosti. Njihov duševni razvoj u odraslom životnom dobu odgovara osobama do tri godine života i takvih štíćenika u Zavodu ima oko 30%. Ostali broj štíćenika (70%) ima teške duševne zaostalosti. U vrijeme posjete najveći broj štíćenika zatečenih u krugu Zavoda su međusobno izmiješane osobe različitog pola (muško i žensko) i različite starosne dobi (stara, mlada lica i djeca). Zaključeno je da uslovi smještaja nijesu dostojni boravka ljudi u tom prostoru i da je neophodno preduzeti mjere na adaptaciji prostora u kojem borave štíćenici, povećati stepen higijene kao i da je neophodano pojačati nadzor i kontrolu nad štíćenicima.

Skupština Crne Gore je u Izvještaju o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2008. godinu obavještena o stanju u JU Zavod "Komanski most" i tom prilikom je preporučeno da se preduzmu određene mjere, kako bi se u ustanovi Komanski most poboljšali uslovi smještaja štíćenika i to: da se izvrši podjela štíćenika po uzrastu i polu i izdvoje djeca od odraslih osoba i obezbijedi dovoljan broj zaposlenih koji bi se brinuli o štíćenicima. Osim toga, ukazano je da bi štíćenicima trebalo obezbijediti odgovarajuću zdravstvenu zaštitu, ostvarivanje prava na kontakte sa porodicom, pravo na zaštitu privatnosti identiteta, pravo na obrazovanje i osposobljavanje.

Tokom 2009. i 2010. godine nastavljeno je praćenje stanja i uslova rada JU Zavod "Komanski most". Predstavnici Institucije Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika sa saradnicima Milicom Kovačević i Sašom Čubranovićem i dr. Zorica Barac, neuropsihijatar, koja je angažovana kao stručno lice, su u aprilu 2010.godine posjetili ustanovu i tom prilikom konstatovali da su preduzete aktivnosti na poboljšanju uslova smještaja i boravka korisnika JU Zavod "Komanski most".

U potpunosti je odvojeno odeljenje namjenjeno djeci koje je adaptirano u skladu sa preporučenim standardima. Urađeni su individualni programi rada za svako dijete, djeca su u skladu sa preostalim mentalnim sposobnostima uključena u obrazovni sistem. U radu sa djecom uključeni su programi koji forsiraju interaktivni rad.

U Zavodu se fiksacija koristi samo kao zaštita od samopovređivanja u slučajevima ekstremno agresivnih pacijenata. Za šest korisnika je indikovana fiksacija po Protokolu o postupku u slučaju krajnje uznemirenosti i agresivnosti korisnika – primjenom kožnog fiksatora o čemu se uredno vodi evidencija u listu praćenja korisnika te fiksacije su povremene i prilagođene datom trenutku. Tako da je izostala potreba za prostorijom za izolaciju.

Takođe, je konstatovano da su odrasli štićenici odvojeni po polu i po starosti ali da uslovi smještaja ne odgovaraju standardima predviđenim za rad ovakvih ustanova, kao i da nivo higijene nije na zadovoljavajućem nivou. Naime, postojao je nedostatak higijene u paviljonima u kojima su smješteni odrasli štićenici sa težim oštećenjima. Zapažen je nedovoljan broj prisutnog osoblja, samo četiri radnice su angažovane na održavanju higijene. Zavod ne raspolaže dovoljnim brojem stručnih lica. Kontinuirane edukacije zaposlenih o novim pristupima i metodama u liječenju mentalno oboljelih lica ne postoje a do tada se samo u saradnji sa predstavnicima UNICEF-a, vršilo osposobljavanje za nove metode interaktivnog rada sa djecom.

Većina štićenika nema kontakt sa bližnjima što se posebno negativno odražava na razvoj djece koja su smještena u Zavodu.

Zatečeno stanje u JU Zavod "Komanski most" bilo je povod da Zaštitnik 27. aprila 2010. godine, uputi konačno mišljenje sa preporukama JU Zavod "Komanski most" i Ministarstvu rada i socijalnog staranja, a u cilju obezbjeđivanja uslova za dostojanstven život štićenika Zavoda.

MINISTARSTVU RADA I SOCIJALNOG STARANJA preporučeno je:

- Da preduzme sve neophodne mjere za obezbjeđenje finansijskih sredstava za adaptaciju – rekonstrukciju i opremanje objekata JU Zavod „Komanski most“ u kojima borave odrasli štićenici, u cilju unaprjeđenja uslova boravka i kvaliteta života;
- Da se preduzmu mjere za povećanje broja zaposlenih u Zavodu, a naročito zaposlenih koji su u direktnom kontaktu sa štićenicima (medicinske sestre, vaspitači/ce, negovatelji/ce, stručnjaci za radnu terapiju, socijalni radnici), srazmjerno broju štićenika i u skladu sa standardima Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT);
- Da inicira donošenje propisa kojim bi se utvrdili standardi i procedure, kao i mehanizmi kontrole za upućivanje mentalno ometenih osoba u institucije ovakvog tipa;
- Da se, imajući u vidu otežane uslove rada u Zavodu, razmotri mogućnost povećanja zarada zaposlenima u ustanovi, kako bi se povećala motivisanost za zapošljavanje i ostanak zaposlenih u ustanovi.

JU ZAVODU „KOMANSKI MOST“ preporučeno je:

- Da izvrši razdvajanje odraslih štićenika po polu - smještaj u odvojenim paviljonima, kao i po starosnoj dobi i stepenu njihovih preostalih sposobnosti (podjela u okviru istog paviljona);
- Da se bez odlaganja preduzmu sve neophodne mjere za poboljšanje nivoa higijene odraslih štićenika i prostorija u kojima oni borave;
- Da sačini informativnu brošuru o uslovima prijema, boravka i otpusta štićenika u ustanovu i njihovim pravima i učini je dostupnom štićenicima, njihovim roditeljima, odnosno staraocima, stručnoj i ostaloj javnosti;
- Da sačini plan saradnje Zavoda sa NVO, volonterima i dr, u cilju podsticanja kontakta između štićenika i spoljnog svijeta;
- Da obezbijedi sprovođenje individualnog tretmana i rehabilitacije i uključivanja svih štićenika u aktivnosti prilagođene njihovim potrebama i mogućnostima;
- Da se preduzmu mjere na zaštiti privatnosti štićenika Zavoda;

- Da preduzme neophodne mjere za animiranje roditelja, odnosno staratelja, da održavaju redovne kontakte sa štićenicima i da ih posjećuju;
- Da sprovodi kontinuiranu edukaciju zaposlenih u Zavodu.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Šučko Baković, je 25. oktobra 2010. godine zajedno sa poslanicima- članovima Odbora za ljudska prava i slobode, i ministrom rada i socijalnog staranja, obišao JU Zavod "Komanski most" radi sagledavanja rezultata preduzetih radnji i mjera u cilju izvršenja preporuka.

Tom prilikom konstatovao je da je stanje u JU Zavod "Komanski most" znatno poboljšano.

Na objektu Zavoda izvršene su rekonstrukcije, ugrađen video nadzor, obezbijeđeno grijanje svih prostorija i postavljena ulična rasvjeta. Izvršena je rekonstrukcija Paviljona „A“, koji je predviđen za smještaj odraslih korisnika muškog pola. Sadržaji paviljona „A“ su u potpunosti prilagođeni potrebama korisnika, stvoreni su uslovi za pozitivno terapijsko okruženje, zaštitu privatnosti korisnika, čime su unaprijeđeni uslovi boravka i poboljšan kvalitet života.

U toku 2010.godine u radni odnos primljeno je pet medicinskih sestara i osam negovateljica.

3.1.3 Sadašnje stanje u JU Zavod "Komanski most"

Za potrebe izrade ovog Izvještaja, predstavnici institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda su početkom 2011.godine obavili razgovore sa direktorom Zavoda u cilju sagledavanja trenutnog stanja u toj ustanovi.

Na osnovu dosadašnjih aktivnosti, posjeta i obavljenih razgovora zapažanja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda su sledeća:

3.1.3.1 Uslovi smještaja

U JU Zavodu "Komanski most" boravi 131 korisnik, od čega 74 muških i 57 ženskih korisnika. Od ukupnog broja korisnika 10-oro je djece ili 7,63%, 43 korisnika do 27 godina ili 32,82% a ostali korisnici su stara lica.

JU Zavod "Komanski most" raspolaže sa tri paviljona "A", "B" i "C" koji su predviđeni za odvojeni smještaj muških, ženskih i maloljetnih korisnika.

Odvojen je i renoviran paviljon u kojem su smještena djeca i koji u potpunosti zadovoljava standarde za smještaj djece. U dječijem paviljonu postoji poseban dio za dnevni boravak, opremljen sa novim i djeci prilagođenim inventarom i posebno odvojena spavaona, trpezarija i mala kuhinja, toalet, kao i hol u kojem djeca mogu da se rekreiraju i da provode slobodno vrijeme. Higijena je na visokom nivou i o djeci se staraju dvije vaspitačice i jedna negovateljica, koje su veoma posvećene svom poslu.

Takođe je izvršena rekonstrukcija paviljona "A" koja je predviđena za smještaj odraslih korisnika muškog pola. Korisnici su smješteni prema stepenu njihove preostale sposobnosti i starosnoj dobi. Sobe su opremljene sa specijalnim medicinskim krevetima na hidroulični pogon, a prostorije za dnevni boravak su opremljene sadržajima koji će u velikoj mjeri unaprijediti organizovanje slobodnog vremena.

Ne postoje odgovarajući uslovi smještaja odraslih korisnika - štićenika ženskog pola, jer prostorije paviljona "B" ne zadovoljavaju minimalne standarde za dostojanstven život korisnika - štićenika.

Takođe ni objekt u kojem se nalazi kuhinja i trpezarija nije prilagođen potrebama korisnika, jer je inventar star i dotrajaao što utiče na kvalitet pružanja usluga.

U Zavodu ne postoje adekvatne dvorišne površine za slobodne aktivnosti i rekreaciju djece.

Zavod je opremljen video nadzorom i izvršena je rekonstrukcija grijanja, rasvjete i prilaznih puteva.

3.1.3.2 Zdravstveno stanje

Zdravstvena zaštita štićenika organizovana u vidu zdravstvene njege, koju pružaju šest medicinskih sestara stalno zaposlenih u Zavodu i njihov rad je organizovan u dvanaestočasovnim smjenama. Radi sveobuhvatne zdravstvene zaštite Zavod angažuje eksterne stručne saradnike, i to: 1 ljekar opšte medicine za opšte zdravstvene probleme, jedan specijalista neuropsihijatar za probleme mentalnog zdravlja i stomatolog za probleme zdravlja usta i zuba. Zdravstvenom zaštitom obuhvaćeni su svi štićenici Zavoda, odnosno njih 131 i to:

- 10 štićenika do 18 godina;
- 43 štićenika od 18-27 godina;
- 78 su ostali štićenici koji su u kategoriji odraslih lica sa posebnim potrebama.

Štićenici su razvrstani po kategorijama ometenosti:

- LMR 1 štićenik (laka mentalna ometenost);
- UMR -53 štićenika (umjerena mentalna ometenost) ili 41,08 %;
- teška duševna zaostalost 31 štićenik, ili 24,03 %
- duboka duševna zaostalost – 44 štićenika, ili 34,10 %;

Najčešći zdravstveni problemi štićenika su problemi dezinhibitornog ponašanja, autoagresivnosti i heteroagresivnosti. Štićenice koje su u reproduktivnom periodu zaštićene su kontracepcijom – aplikovane spirale. U Zavodu, u vrijeme posjete, je boravilo 13 potpuno nepokretnih štićenika i četiri slijepa štićenika.

Na godišnjem nivou, angažovani ljekari obavljaju sistematske preglede svih štićenika i uredno se vodi medicinska dokumentacija. Svaki štićenik posjeduje zdravstveni karton sa upisanim pregledima i terapijskim predlozima, a takođe i sa predlozima neuropsihijatra o individualnom uključivanju štićenika u okupacionu aktivnost ili savjetom za dalje sprovođenje stimulativnog tretmana.

3.1.3.3 Obrazovanje i okupacione terapije

U vrijeme posjete, troje djece je stalno a dvoje povremeno pohađalo nastavu u Centru za obrazovanje i osposobljavanje „1 Jun“, u skladu sa rješenjem Komisije za usmjeravanje djece. Dvoje djece stiču obrazovanje u Zavodu za rehabilitaciju invalidne djece i omladine zbog problema koji imaju sa tjelesnim invaliditetom. Ostala djeca nijesu radno sposobna, pa samim tim nijesu ni sposobna za sticanje osnovnih saznanja iz oblasti obrazovanja ali se nad njima sprovodi okupaciona terapija. Sva djeca podliježu individualnim programima, koji su izrađeni u saradnji sa Centrima za socijalni rad.

U radu sa odraslim štićenicima ne sprovode se individualni programi, već se nad jednim dijelom štićenika, u skladu sa njihovim mogućnostima, sprovodi okupaciona terapija a u sklopu Zavoda postoji i radionica (kartonaža) gdje je određeni broj odraslih štićenika radno angažovan.

Štićenicima je u toku godine obezbijeđen boravak na planini i na moru u cilju odmora i rekreacije.

3.1.3.1 Posjete

Veoma mali broj roditelja ili rodbine posjećuje i održava kontakte sa korisnicima (manje od 15 %) iako su posjete kao i svaki drugi vid kontakata dozvoljeni. Uočeno je da uprava Zavoda i Centari za socijalni rad nisu dovoljno angažovani u animiranju porodice radi uspostavljanja i održavanja kontakta.

3.1.3.5 Osoblje

O korisnicima se stara oko 50 zaposlenih od čega 11 medicinskih sestara, 19 negovateljica, 6 defektologa, 3 radna terapeuta, 1 socijalni radnik i 4 higijeničarke., dok su ostali zaposleni vaspitači, instruktori, administrativno i tehničko osoblje. Za pružanje zdravstvene zaštite angažovano je, po ugovoru, tri ljekara i to: psihijatar, specijalista medicine rada i stomatolog.

JU Zavod "Komanski most" s obzirom na broj štićenika ne raspolaže sa dovoljnim brojem zaposlenog osoblja a posebno stručnih lica.

Uočeno je da iako se od zaposlenih u Zavodu očekuje veliko angažovanje u obavljanju posla ne postoje stimulansi, beneficije i posebni programi zaštite u cilju očuvanja radnih sposobnosti zaposlenih. Kontinuirane edukacije zaposlenih o novim pristupima i metodama u liječenju mentalno oboljelih lica su započete tokom 2010.godine, a u saradnji sa predstavnicima UNICEF-a vrši se osposobljavanje za nove metode interaktivnog rada sa djecom.

3.1.3.6 Saradnja sa drugim subjektima

Urađen je web sajt Zavoda, na kome se redovno prezentuju svi događaji i informacije u cilju upoznavanja javnosti sa radom ustanove i uslugama koje pruža.

Uspostavljena je saradnja sa resornim ministarstvima, centrima za socijalni rad, medicinskim fakultetom i NVO sektorom. Zavod ima namjenske donacije od strane međunarodnih organizacija.

3.1.3.7 Ocjena stanja

Sa zadovoljstvom se može konstatovati da su nakon datih preporuka Zaštitnika, preduzete određene mjere i radnje koje su dovele do promjena u samoj ustanovi i poboljšanju kvaliteta uslova života i usluga koje se pružaju štićenicima. Znatno su poboljšani uslovi smještaja za djecu i štićenike muške populacije. Paviljon za djecu u potpunosti ispunjava sve standarde za boravak djece. Veoma značajna promjena je uključivanje djece u obrazovni sistem, kao i izrada individualnih programa rada sa djecom. Međutim, ne postoji prostor za slobodne aktivnosti i rekreaciju djece. Takođe, nije u potpunosti spriječen kontakt između djece i odraslih štićenika, što može dovesti do incidentnih situacija između štićenika i iskorišćavanja djece.

Izgradnjom novog paviljona "A" obezbijeđeni su adekvatni uslovi smještaja odraslih korisnika muškog pola. Izvršena je i podjela štićenika prema stepenu preostale sposobnosti i starosnoj dobi. Međutim, za odrasle štićenike muškog pola ne postoje individualni programi rada, niti postoje tereni za slobodne aktivnosti i rekreaciju, što otežava njihovu dalju rehabilitaciju.

Donošenjem Protokola o postupku u slučaju krjanje agresivnosti i uznemirenosti korisnika, kao i zamjenom fiksatora (lanaca i konopaca) sa kožnim fiksatorima i vođenjem uredne evidencije o upotrebi, učinjen je značajni napredak kada je u pitanju korišćenjem fizičkih sredstava za ograničavanje slobode kretanja.

Evidentan je problem smještaja ženske populacije kojima nijesu obezbijeđeni adekvatni uslovi za život. U paviljonu u kojem su smještene žene podignut je nivo higijene, ali sam prostor i inventar je dotrajavao. Uslovi u kojim boravi ženska populacija su ispod propisanih standarda i dovode u pitanje ostvarivanje prava na dostojanstven život, poštovanje ličnosti i zaštitu privatnosti.

Takođe, nejasne su procedure upućivanja štićenika u ustanovi. Rješenja na osnovu kojih se štićenici upućuju nemaju vremensko ograničenja boravka u ustanovi. Predstavnici institucije Zaštitnika nijesu mogli dobiti informacije da li se vrši revizija rješenja i od strane kojeg organa.

Potrebno je povećati broj prisutnog osoblja koje efektivno radi (medicinske sestre, negovateljice, vaspitačice), s obzirom da je veliki broj zaposlenih često na bolovanju. Naime, treba obezbijediti prisustvo adekvatnog broja osoblja u svakom momentu, uključujući period tokom noći, za vrijeme vikenda i praznika. Imajući u vidu tešku prirodu njihovog posla, od velike važnosti je da osoblje koje radi sa štićenicima, bude pažljivo izabrano i da dobije odgovarajuću obuku, kako prije preuzimanja svoje dužnosti, tako i na početku rada, kao i da bude adekvatno plaćeno za rad u teškim uslovima.

Kada su u pitanju odnosi štićenika i porodice zapaženo je da veoma mali broj štićenika ima kontakte sa porodicom. S obzirom da , za sada, samo 15% štićenika ima posjete porodica neophodno je na lokalnom nivou razvijati servis različitih socijalnih usluga koji bi omogućio roditeljima aktivno učešće u rehabilitaciji štićenika.

3.3 Centar za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun" Podgorica

U cilju sagledavanja stanja i uslova obrazovanja i smještaja štićenika, predstavnici Institucije Zaštitnik Šučko Baković, zamjenica Zaštitnika za prava djeteta Nevenka Stanković i saradnica Duška Šljivančanin, 24.12.2010.godine, su obišli Centar za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“. Prilikom posjete predstavnici Institucije su obišli sve prostorije ustanove i razgovarali sa direktorom Centra, zaposlenima, predsjednikom Savjeta roditelja i štićenicima.

Centar za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“ je osnovan 1967. godine. U njemu se realizuje predškolsko, osnovnoškolsko i srednje obrazovanje za lako ometenu i autističnu djecu. Pored specijalnog obrazovanja Centar pruža i društveno i profesionalno osposobljavanje u interesu uključivanja učenika u rad i društveni život, po završenom školovanju. Centar kroz produženi boravak obezbjeđuje rehabilitaciju, obrazovanje i radno osposobljavanje i upućuje na dalje obrazovanje, u skladu sa njihovim sposobnostima.

Učenicima se obezbjeđuje smještaj i ishrana, dijelom odjeća i obuća, medicinska njega, udžbenici i materijali za učenje i kulturni i zabavni programi i ekskurzije. Centar za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“ se finansira iz budžeta Crne Gore.

3.3.1 Uslovi smještaja

Centar za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“ u okviru svoje ustanove ima posebno odvojen i organizovan prostor za obavljanje obrazovnog programa i Internat za smještaj i boravak djece.

Na početku školske 2010/2011. godine upisano je 150 učenika razvrstanih u 24 odjeljenja. Prostor u kojem se odvija nastava je organizovan u 14 učionica, jednom kabinetu, 3 školske radionice i fiskulturnoj sali. Sve prostorije su solidno opremljene i prilagođene potrebama ove kategorije djece.

U internatu boravi 62 učenika razvrstanih u 8 vaspitnih grupa.

Prostorni kapacitet internata i namjenskih prostorija ne mogu u potpunosti da zadovolji potrebe korisnika. A problem predstavlja i zagrijavanje ovih prostorija zbog dotrajalih uređaja i instalacija.

Internat Centra za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“ raspolaže sa 20 spavaona koje su opremljene sa po četiri kreveta, ormarima i radnim stolom. Kao prostorije za posebnu namjenu izdvojene su sobe za autizam (tri), soba za produženi boravak, učionice za predškolsko vaspitanje (dvije), kabineti (tri), biblioteka, igraonice (dvije) i četiri prostorije za porodični dnevni boravak. Internat raspolaže jednom medicinskom ordinacijom.

U internatu postoji solidno opremljena kuhinja i zajednička trpezarija koja je prilagođena potrebama korisnika kao i 12 kupatila.

Štićenici borave u Internatu 24h dnevno, dok traje školska godina, a za vrijeme zimskog i ljetnjeg raspusta, kao i za vrijeme državnih i vjerskih praznika odlaze kod svojih roditelja/staratelja. Izuzetak su djeca bez roditeljskog staranja, koja raspuste, državne i vjerske praznike provode u dječjem domu "Mladost", kao matičnoj ustanovi.

Cjelodnevni boravak djece u Internatu (24 časa) prate i nadziru vaspitači koji rade u tri smjene. U toku noći sa djecom boravi medicinska sestra i noćni stražar. Ostalo osoblje (njegovateljice, čistačice, radnice u vešeraju i kuhinji) rade do 20 časova.

3.3.2 Zdravstveno stanje

U okviru Internata Centra "1. jun" postoji medicinska ordinacija. U medicinskoj ordinaciji obezbijeđeno je neprekidno dežurstvo od 24 časa, tako da štićenici u svakom momentu mogu dobiti neophodnu medicinsku njegu.

Štićenici imaju svoje izabrane doktore u gradovima u kojima žive, a o terapiji koja im je propisana, za vrijeme boravka u internatu, brinu medicinske sestre, koje ih vode na zakazane preglede ili po potrebi same zakazuju preglede kod ljekara specijaliste.

Kada su u pitanju problemi bolesti usta i zuba štićenicima Centra "1. jun" nije obezbijeđena adekvatna zdravstvena zaštita. Centar nema svoju stomatološku ordinaciju, a u Crnoj Gori je veoma mali broj specijalizovanih dječijih stomatologa za rad sa ovom kategorijom djece.

3.3.3 Obrazovanje

U okviru JU Centar za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun" postoji devetogodišnja osnovna škola u kojoj se školuju djeca po programu za I i II ciklus, a od šestog razreda po nereformisanom programu dok učenici koji su započeli školovanje po tom programu isti ne završe.

Organizovana je i srednja stručna škola u trajanju od tri godine (II stepen stručnog obrazovanja) odeljenje za autizam, predškolsko odeljenje, odeljenje za djecu sa umjerenim smetnjama i produženi boravak.

U okviru Ustanove postoje obučarska i metalska radionica u kojima se odvija praktična nastava za učenike koji se školuju za pomoćnika obučara i pomoćnika mašinobravara. U HTŠ "Spasoje Raspopović" u Podgorici organizovana je praksa za pomoćnika frizera, u SŠ "Sergej Stanić" u Podgorici za pomoćnika kuvara, a kod privatnih preduzetnika za pomoćnika pekara i pomoćnika automehaničara.

U okviru Internata postoji dobro opremljen frizerski salon, gdje se polaznici uče frizerskom zanatu.

3.3.4 Upućivanje i smještaj štićenika

Po ranijim zakonskim rješenjima predlog za usmjeravanje djece vršila je Republička komisija za pregled djece i omladine ometene u fizičkom ili psihičkom razvoju, a rješenja je donosilo Ministarstvo prosvjete i nauke.

Sada u svakoj opštini postoje Komisije za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama na čiji predlog nadležni Sekreterijat donosi rješenje o usmjeravanju djece. Revizija rješenja o usmjeravanju u određeni obrazovni program vrši se na predlog roditelja ili na predlog JU Centar za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun". Rješenje o upućivanju za smještaj u internat Centra donose Centri za socijalni rad nadležnih opština, a troškovi padaju na teret Ministarstva rada i socijalnog staranja.

U vezi postupka upućivanja i usmjeravanja djece od strane lokalnih Komisija konstatovano je da ne postoje ustaljene i obavezne periodične provjere i praćenje djeteta.

3.3.5 Posjete

Jedan broj djece održava redovno kontakte sa svojim bližnjima i skoro svaki vikend provode kod kuće. Telefonski kontakt roditelja i djece kao i nastavnika, uprave i roditelja je omogućen i dostupan svakodnevno. Roditelji i porodica, koja dođe u posjetu djetetu, uz dozvolu vaspitača može dijete izvesti iz internata. Djeca koja su u mogućnosti sama da putuju u dogovoru sa vaspitačem, uz predhodnu konsultaciju sa roditeljima/starateljima, dobijaju dozvolu za odlazak.

Kontakt djece i njihove porodice omogućen u svakom momentu, ali mnoge porodice ne obilaze štićenike već oni vikende i slobodne dane za vrijeme praznika provode u Internatu.

3.3.6 Osoblje

U ustanovi je ukupno zaposleno 74 osobe.

Od toga je šest nastavnika razredne nastave, 10 nastavnika osnovnog obrazovanja, šest nastavnika srednjeg obrazovanja, dva nastavnika praktične nastave, 12 vaspitača, jedan vaspitač u predškolskom obrazovanju, jedan vaspitač u dnevnom boravku, jedan vaspitač u autizmu.

Vaspitači imaju sledeće kvalifikacije i stručnu spremu: dva diplomirana defektologa VII stepen, šest sa Stepenom specijaliste predškolsko vaspitnje VII stepen, jedan profesor fizičkog vaspitanja VII stepen, jedan profesor maternjeg jezika VII stepen, jedan profesor likovnog .obrazovanja VII stepen, šest nastavnika predškolskog vaspitanja VI stepen.

U Centru su stalno zaposleni jedan psiholog, dva logopeda, šest medicinskih sestara i tri negovateljice.

Ostale zaposlene čine uprava, stražari, vozači, čistačice i drugi.

3.3.7 Ocjena stanja

JU Centar za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun" ustanovljen je kao obrazovna ustanova - škola. Međutim, Zaštitnik smatra da se ne smije izostaviti njen socijalni segment, budući da su u svrhu školovanja u Internatu smještena djeca sa mentalnom ometenošću koja nijesu mogla biti uključena u redovan

obrazovni sistem. U Centru se nalaze djeca sa područja čitave Crne Gore, s obzirom da je ovo jedina ustanova koja pruža specijalno obrazovanje djeci sa lakom i umjerenom ometenošću i autizmom. Primjećeno je da se u Centru osposobljavaju i djeca sa kombinovanim smetnjama, iako se ovaj stepen ometenosti ne može kvalifikovati u kategoriju lakše ili umjerene mentalne onesposobljenosti. Ovakva struktura korisnika u velikom usložnjava rad i funkcionisanje ove ustanove.

Rad sa autističnom djecom zahtijeva posebne uslove i visoko specijalizovan kadar. Njihovo stručno osposobljavanje iziskuje angažovanje širokog spektra specijalizovanih stručnjaka iz različitih oblasti: psihologije, pedagogije, socijologije i dr. što u Centru nije obezbijeđeno. Jedan broj angažovanih vaspitača su po struci predmetni nastavnici, dok stručni kadar čine jedan psiholog i dva logopeda. i dva defektologa.

Ne postojanje dovoljnog broja stručnjaka posebno se održava na djecu sa autizmom. Postavlja se pitanje kvaliteta pruženih usluga, s obzirom da u Crnoj Gori ne postoji sistem medicinsko-socijalnih usluga za osobe u autističnom spektru, pa su izostali mehanizmi nadzora, kontrole i praćenja rada.

Upućivanje djece u ustanovu vrši se na osnovu rešenja Centara za socijalni rad. Rešenje o usmjeravanju djece donosi lokalna komisija. Ova rješenja u većini slučajeva, ne podliježu reviziji. Revizija se vrši samo na zahtijev ustanove ili roditelja ukoliko se ocijeni da usmjerenje ne odgovara potrebama djeteta. Ne postoje ustaljene i obavezne periodične provjere i praćenje djeteta. Komisije koje su izvršile usmjerenje ne vode računa o stanju i eventualnom napretku u razvoju djeteta. Takođe su nedovoljno jasni standardi koji se primjenjuju prilikom procjene i usmjerenja, i određivanja sastava Komisija.

Prilikom obilaska Internata konstatovano je da su smještajni kapaciteti preopterećeni, jer u spavaonama borave po četiri osobe, a međunarodnim standardima je preporučeno obezbijeđivanje 4m² po korisniku. Takođe je zapaženo da zagrijavanje prostorija u kojima borave djeca nije na adekvatan način riješeno. Higijena i ishrana u Internatu je na zadovoljavajućem nivou.

Opšta zdravstvena zaštita korisnika Centra je na zadovoljavajućem nivou, ali je zabrinjavajuća činjenica da je veoma teško obezbijediti kvalitetne intervencije kada su u pitanju bolesti usta i zuba. Najveći problem obezbijeđivanja adekvatne stomatološke usluge za djecu sa mentalnom ometenošću je u činjenici da stomatolozi odbijaju da rade popravke zuba bez anestezije, a to može kod djece sa mentalnom ometenošću izazvati druge posledice, posebno kada je u pitanju Daunov sindrom. U ovakvim slučajevima intelektualnog defekta neophodno je raditi u posebno opremljenim ordinacijama koje nisu dostupne korisnicima Centra.

Osnovni zadatak Centra "1. jun" je stručno osposobljavanje djece i sticanje vještina za samostalan život. Međutim, primjećeno je da štićenici Centra i nakon završenog školovanja posjećuju Centar i provode vrijeme u njemu što ukazuje da nije postignuta integracija ovih osoba u društvu i da većina njih, nakon završenog školovanja, ne može da pronađe zaposlenje. U okviru aktivnosti koje se sprovode u Centru, bivšim štićenicima se pruža okupaciono-radna terapija, iako u Centru ne postoje posebne radionice u kojima bi ova lica mogla biti profesionalno angažovana. Problem profesionalnog angažovanja predstavlja veliku prepreku za njihovu dalju socijalizaciju i integraciju. Centar ima idejni projekat za izgradnju radionica za pravljenje suvenira i ukrasnih ambalaža. Uprava Centra je mišljenja da bi to mogao biti jedan od načina zbrinjavanja i profesionalnog angažovanja djece koja su stručno osposobljena.

Uprava Centra se značajno angažuje na integraciji svojih učenika i štićenika u svim sverama društva. U okviru školskog angažovanja pokrenut je bilten koji uređuju sama djeca uz pomoć nastavnog osoblja. Takođe je oformljen dački parlament čiji predstavnici, u skladu sa svojim mogućnostima, učestvuju na svim dječijim manifestacijama. Aktivno učešće djece zabilježeno je na mnogim sportskim događajima. Uprava redovno organizuje rekreativne izlete i obilaskе kulturno-istorijskih znamenitosti.

Što se tiče odnosa roditelja i djece koja su smještena u Internatu Centra, konstatovano je da određeni broj djece nema redovne kontakte sa porodicom, niti u svojim domovima provodi slobodne dane (vikende i praznike). Uprava Centra i zaposleni preduzimaju značajne aktivnosti kako bi animirali roditelje i predočili im važnost porodičnog okruženja i podrške u sticanju obrazovanja i osposobljavanja.

Zaposlenima u Centru nije riješen problem adekvatne naknade, koja bi obuhvatila određene beneficije i stimulanse zbog težine posla. I pored toga, primjećena je velika profesionalna i lična angažovanost i posvjećenost štićenicima.

3.4 Dječiji dom "Mladost" Bijela

U sklopu redovnih aktivnosti Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, zamjenica Zaštitnika za prava djeteta Nevenka Stanković sa saradnicima Sašom Čubranovićem i Nermom Dobardžić, posjetila je, 23. jula 2010. godine, JU Dječiji dom "Mladost" u Bijeloj.

JU Dječiji dom "Mladost" u Bijeloj je ustanova socijalnog tipa koja se bavi zbrinjavanjem djece lišene roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama. JU Dječiji dom "Mladost" jedina je ovog tipa na teritoriji Crne Gore.

Dječiji dom u Bijeloj je osnovan 1946. godine. Objekat, koji je danas u funkciji, je izgrađen i useljen 1980. godine, ima površinu 4.072 m², a njegovi smještajni kapaciteti iznose 200 mjesta.

U drugom nizu godina, od njenog osnivanja do danas kroz ovu Ustanovu je prošlo oko 2.000 djece. U Domu je trenutno boravi oko 160 djece uzrasta od mjesec dana do punoljetstva.

3.4.1 Uslovi smještaja

Konstatovano je da u Dječijem domu boravi oko 150 djece uzrasta od 0-18 godina. Djeca su razvrstana u osam grupa koje čine po najmanje 12 djece istog uzrasta. Svaka uzrastna grupa ima svog porodičnog vaspitača i dva glavna vaspitača.

U Domu je prilikom posjete boravilo oko 20 djece sa smetnjama u razvoju, od kojih je 12 djece sa teškim mentalnim retardacijama, a kod ostalih se radi o autizmu i Daunovom sindromu. Ova djeca tokom školske godine pohađaju nastavu i borave u Centru za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun", a raspuste i slobodne dana provede u Dječijem domu.

Smještajni kapacitet, nivo higijene i ishrana u Dječijem domu su na zadovoljavajućem nivou. Dječiji dom nema odgovarajuće prostorne i smještajne kapacitete za boravak djece sa smetnjama u razvoju, s obzirom da ne postoje prilazne rampe i liftovi koji bi omogućili pristup i kretanje licima sa smanjenom pokretljivošću. Takođe, ne postoje individualni programi rada sa djecom sa smetnjama u razvoju kao ni pravila i procedure za postupanje u slučajevima djece koja ispoljavaju agresivnost kao posledice dijagnostifikovanog mentalnog stanja.

Rješenjima Centra za socijalni rad djeca bez roditeljskog staranja sa smetnjama u razvoju, smještaju se u JU Dječiji dom "Mladost" u Bijeloj, jer je to jedini način njihovog zbrinjavanja iako ustanova nije prilagođena za boravak i rad sa ovom kategorijom djece.

3.4.2 Zdravstveno stanje

Djeca sa smetnjama u razvoju koja nemaju roditeljsko staranje većinu godine provode u Centru za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun", gdje im je obezbijedena zdravstvena njega. U Domu zdravlja u Bijeloj- Herceg Novi imaju svog izabranog ljekara kao i ljekara specijalistu koji prati zdravstveno stanje djeteta.

U Dječijem domu je stalno zaposleno 25 medicinskih sestara, koje pružaju potrebnu njegu djeci, a angažovani su i defektolog, psiholog i neuropsihijatar.

3.4.3 Obrazovanje

Djeca sa smetnjama u razvoju zbog problema u mentalnom zdravlju nijesu mogla biti uključena u redovan obrazovni sistem, već su usmjerena u Centar za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun" gdje borave tokom školske godine. U Dječijem domu nije angažovano specijalizovano osoblje za rad sa ovom djecom.

3.4.4 Osoblje

U Dječijem domu "Mladost" su zaposlena 24 vaspitača od čega 9 predškolskih vaspitača, 25 medicinskih sestara, dva socijalna radnika, a na određeno vrijeme po ugovoru o djelu angažovani su i defektolog, psiholog i neuropsihijatar. Ostale zaposlene čine administrativno i pomoćno osoblje.

3.4.5 Ocjena stanja

Na osnovu rezultata posjete konstatovano je da u U Dječijem domu "Mladost" u Bijeloj nisu obezbijedeni adekvatni uslovi za boravak i rad sa djecom sa smetnjama u razvoju. Naime, u Dječijem domu trenutno boravi dvadesetoro djece sa teškom i težom mentalnom ometenošću (12-oro djece sa teškom mentalnom onesposobljenošću, a kod ostalih se radi o Daunovom sindromu i autizmu). Rad sa ovom djecom nije posebno organizovan i prilagođen njihovom psiho-fizičkim sposobnostima, ne postoje individualni programi rada za djecu sa smetnjama u razvoju. Djeca sa smetnjama u razvoju borave u vršnjačkim grupama koje broje najmanje 12-oro djece, što nije u skladu sa međunarodnim standardima koji predviđaju rad u manjim grupama. Ovako organizovane grupe ne omogućavaju uspješno sprovođenje dnevnih aktivnosti po utvrđenom rasporedu, budući da djeca sa smetnjama u razvoju nisu u mogućnosti da ravnopravno učestvuju sa drugom djecom i u potpunosti ispune predviđene aktivnosti. Prostorije u kojima borave djeca nisu arhitektonski prilagođena za kretanje i pristup osobama smanjene pokretljivosti.

U Dječijem domu ne postoji dovoljan broj stručnih lica koji rade i brinu o ovoj djeci. Trenutno je zaposleno 24 vaspitača, od toga devet pred-školskih vaspitača, a ostali su predmetni nastavnici; 25 medicinskih sestara i po ugovoru o djelu angažovani su defektolog, psiholog i neuro-psihijatar. Djeca sa smetnjama nemaju stalni nadzor i brigu od strane stručnih i kvalifikovanih lica, s obzirom da ova stručna lica dolaze po potrebi i pozivu.

3.5 ZU Specijalna bolnica za psihijatriju - Dobrota

Za potrebe izrade ovog izvještaja predstavnici institucije, zamjenica Zaštitnika za dječija prava Nevenka Stanković sa saradnicom Nermom Dobardžić, i dr. neuropsihijatrom Borislav Mitrićem obišli su Specijalnu bolnicu za psihijatriju kako bi procenili adekvatnost zdravstvene ustanove za tretman menatlnih poremećaja, eventualne probleme i potrebe ustanove. Prilikom posjete razgovor je obavljen sa direktorom ustanove, dr. Tomčuk Aleksandrom, zaposlenima i pacijentima.

Bolnica je jedina ustanova takva vrste u Crnoj Gori i prema pacijente iz čitave države. Pruža usluge u smislu liječenja mentalnih poremećaja, rehabilitaciji i resocijalizaciji mentalno oboljelih lica.

Ustanova je osnovana 1952. godine na jednom od najljepših predjela bokokotorskog zaliva, Dobroti, na parceli od oko 22200 m².

Ustanova se finansira iz Budžeta Crne Gore.

3.5.1 Uslovi smještaja

Bolnica je organizovana u devet odjeljenja smještenih u pet objekata paviljonskog tipa. Pored pomenutih objekata postoji zgrada administracije i dva objekta gdje se obavljaju terapijske procedure. Takođe postoji bolnički krug sa terenom za male sportove. Ukupno ima 241 postelja, a trenutno se na liječenju nalazi 262 pacijenta. Bolnica je organizovana: urgentno odeljenje, akutno odeljenje, sociorehabilitaciona odjeljenja, odjeljenje bolesti zavisnosti i sudsko (forenzičko) odeljenje.

Odeljenje za bolesti zavisnosti je kapaciteta 21 bolničkih postelja, od čega je 12 određeno za liječenje alkoholičara, a 9 postelja za liječenje narkomana. Na odeljenju je i 7 pacijenata sa izrečenom mjerom liječenja od narkomanije, koji imaju zatvorsku kaznu.

Susko-forenzičko odeljenje je osnovano 2005. godine i kapaciteta je 21 bolesničke postelje. Smješteni su pacijenti sa izrečenom mjerom obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi. Većina pacijenata je iz kruga šizofreničnih psihoza.

Prilikom posjete, konstatovano je da je bolnica uključena na zaštiti prava mentalnih bolesnika i u tom smislu postoji Savjet za zaštitu prava mentalnih bolesnika koji broj 5 članova (2 zaposlena u bolnici, a 3 iz socijalne sredine) i etički komitet (koji je organizovan na istovjetan način).

Organizovan je i savjet za pacijente koji su na liječenju. Ovaj Savjet čine sami pacijenti koji svoje članove biraju između sebe. Na svakom odeljenju se nalazi kutija za primjedbe, žalbe i predloge. U bolnici je u skladu sa Zakonom o zaštiti prava mentalno oboljelih osoba imenovani Zaštitnik za prava pacijenata.

Prilikom posjete je konstatovano da postoje 22 osobe koje imaju izrečenu mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja i čekaju na prijem. Starosna dob pacijenata je od 25 do 45 godina, u bolnici nijesu zatečeni pacijenti koji su mlađi od 18 godina života.

U bolnici je higijena kao i ishrana na zadovoljavajućem nivou a na odeljenjima je prostor maksimalno iskorišćen. Bolesnici su bili bez primjedaba u odnosu na ponašanje osoblja i bez zahtjeva.

3.5.2 Osoblje

Stručni kadar bolnice čine: neuropsihijatar (7), psihijatar (5), ljekari na specijalizaciji (2), psiholog na specijalizaciji, psiholozi (2), defektolozi (2), socijalni radnici (3), viši medicinski tehničar (3), srednji medicinski tehničari (10).

Ukupno zaposlenih stručni radnika ima 34, a ostalih 40 čine administrativni radnici, tehničko osoblje i služba obezbeđenja.

3.5.3 Zdravstvena zaštita

Specijalna bolnica za psihijatriju pruža usluge liječenja mentalnih poremećaja, rehabilitaciju i resocijalizaciju mentalno oboljelih lica koristeći slijedeće procedure:

Dijagnostička procedura radi uspostavljanje tačnih dijagnoza. U tom smislu postoji dobar stručni tim kome su dostupne sve vrste konsultacija o pacijentu i omogućeno im je korišćenje svih pomoćnih dijagnostičkih metoda, poseduje svoj EEG kabinat, a ostale usluge dobija iz drugih zdravstvenih ustanova Crne Gore. Najveći procenat dijagnoza je iz kruga shizofrenih psihoza i čini oko 80%.

Terapijski protokol predstavlja: biološku terapiju, socijoterapiju u okviru terapijske zajednice, radnu terapiju, okupacionu terapiju, sportsko-rekreativnu terapiju.

Za biološku terapiju posjeduje paletu svih lijekova kao i najsavremenije lijekove iz domena mentalnog zdravlja. Radnu terapiju obavlja radni terapeut koji je ujedno i socijalni radnik, a u čemu je uključen i defektolog, kao terapeut. Socijalna terapija se radi pod nadzorom specijaliste, a dopunjava se i radom sa porodicom u smislu pružanja podrške za liječenje, prodičnih terapija, saopštenje o zdravstvenom stanju liječenog, te savjet za nastavak liječenja po otpustu iz bolnice, u ambulantnim uslovima. Okupaciona terapija i dio rehabilitacione terapije obavlja se pod nadzorom defektologa. Sportsko-rekreativna terapija obavlja se pod nadzorom medicinskih tehničara.

Pacijenti odeljenja za bolesti zavisnosti vode se po dijagnozama: F10 Duševni poremećaj i poremećaj ponašanja uzrokovan upotrebom alkohola; F19 Duševni poremećaj i poremećaj ponašanja uzrokovan upotrebom više psihioaktivnih supstanci i drugih droga; F60 Specifični poremećaj ličnosti, što predstavlja kormobiditet sa osnovnom dijagnozom.

O pacijentima se brinu neuropsihijatar, psihijatar, psiholog, socijalni radnik, viši medicinski tehničar i 10 srednjih medicinskih tehničara.

3.5.4 Posjete

Ne postoje ograničenja u vezi sa posjetama. Telefonski kontakt je dozvoljen i omogućen u svakom momentu a pacijenti mogu koristiti i mobilne telefone. Međutim, i pored toga što ne postoje ograničenja kontakta veoma mali broj pacijenata ima posjete bližnjih.

3.5.5 Ocjena stanja

Prilikom posjete ZU Specijalna bolnica za psihijatriju Dobrota konstatovano je da su uslovi smještaja na veoma visokom nivou. Sva odjeljenja su bila svijetla, prozračna i čista. Preduzete su aktivnosti da se životni prostor personalizuje i prilagodi pojedincu. Prostorije su okrečene svijetlim bojama, pored kreveta i ormara u sobama postoje TV prijemnici, a pojedini bolesnici su zatečeni da koriste vizuelne igre (Sony PlayStation) i druge. U okviru bolnice postoji fiskulturna sala - teretana, sportski tereni, kao i posebne prostorije za radnu i okupacionu terapiju, između ostalog i internet sala. Radna terapija sastoji se od grnčarstva, slikarstva, tapiserija i ručnih radova. Terapija je predviđena za sve pacijente, ali samo oko 35% pacijenata učestvuje u tim aktivnostima, zbog nedostatka osoblja.

Bolnica nema dovoljno medicinskog osoblja, problem je posebno izražen u nedovoljnom broju angažovanih medicinskih tehničara i bolničarki. Veoma je mali broj bolničarki koje se brinu o pacijentima, što smanjuje njihove šanse za adekvatni psihosocijalni tretman i vježbe pacijenata na otvorenom uz pratnju. Preopterećenost i nedostatak osoblja rješava se davanjem terapijskih vikenda ili vikenda otpusta. Međutim, na ovaj način smanjuje se efikasnost u liječenju zbog češćih pogoršanja bolesti.

Rad sa mentalno oblijelim osobama zahtijeva visoko profesionalno angažovanje i veliku posvećenost pacijentima. Međutim, i pored svih specifičnosti ovog posla i veoma teških uslova za rad, osoblje bolnice nema posebne beneficije i stimulans, a ne postoje ni posebni programi zaštite zaposlenih.

Takođe se konstatuje da su kapaciteti bolnice preopterećeni. Psihijatrijska bolnica preopterećena je bolesnicima kojim nije potrebno bolničko liječenje, već čuvanje i njega u porodici ili socijalnoj ustanovi. Većina socijalnih pacijenata hospitalizovana je na osnovu zahtjeva Centra za socijalni rad. Po navodima uprave za ove pacijente postoje izjave o pristanku na dobrovoljno liječenje, o čemu se vodi uredna evidencija.

Opterećenost socijalnim slučajevima koji predstavljaju značajan procenat 30% do 35% u bolnici neprihvatljiv je u institucijama mentalnog zdravlja. Ovim osobama nije potrebno intenzivno bolničko liječenje, već drugi vid pomoći i socijalne zaštite. Nejasno je na osnovu kojih kriterijuma i standarda se vrši praćenje i procjena zadržavanja "socijalnih pacijenata" u bolnici.

Odjeljenje za bolesti zavisnosti je kapaciteta 21 bolnička postolja. U vrijeme posjete na odjeljenju je bilo osam pacijenata sa izrečenom mjerom liječenja od alkoholizma i sedam pacijenata sa izrečenom mjerom liječenja od narkomanije kojima je izrečena i zatvorska kazna. Na prijem u bolnici čekalo je 22 osobe kojima su izrečene mjere obaveznog liječenja.

Primijećeno je da se na ovom odjeljenju pacijenti zadržavaju duže nego što je potrebno. Izrečene mjere obaveznog liječenja u većini slučajeva nijesu striktno vremenski ograničene već se koristi formulacija "dok postoji potreba za liječenjem". Prema navodima uprave, sudije ne vrši periodične posjete u cilju provjere opravdanosti dalje primjene izrečene mjere, iako redovno dobijaju stručna mišljenja o stanju pacijenta i predloge za izmjenu mjere u donošenju nove odluke.

Neprihvatljivo je zadržavanje pacijenata duže nego što traje intenzivni postupak koji se svodi na uspostavljanje apstinencije i edukacije o bolesti zavisnosti, s obzirom da bi dalju brigu o ovim pacijentima trebali da preuzimaju rehabilitacioni centri, po potrebi zatvorske institucije i službe za ambulantni tretman mentalno oblijelih lica.

Prilikom posjete, konstatovano je da na odjeljenju za bolesti zavisnosti ne postoji angažovano obezbjeđenje koje brine o sigurnosti pacijenata.

U bolnici je za potrebe obezbjeđivanja sudsko (forenzičnog) odjeljenja angažovano osoblje privatne firme koja se bavi poslovima i zaštite imovine i lica. U ovom odjeljenju spavaonice su opremljene rešetkastim kapijama, koje se zaključavaju posle 22 časa. Upitno je koliko ovakav vid obezbjeđenja odgovara potrebama jedne neuropsihijatrijske bolnice. Naime, veoma je bitno da osoblje koje je zaduženo za obezbjeđenje u bolnici bude pažljivo odabrano i obučeno za ovu vrstu posla i pod stalnom kontrolom medicinskog osoblja.

Status sudsko (forenzičnog) odjeljenja nije jasno utvrđen, zbog izostanka jasnih procedura od strane Ministarstva pravde i Ministarstva zdravlja. U bolnici ne postoje pravila u vezi organizacije i vođenja ovog odjeljenja. Po navodima uprave, od resornih Ministarstava je više puta tražena pomoć u vezi sa organizacijom i obezbeđivanjem uslova za rad odeljenja.

S tim u vezi Zaštitnik podsjeća da su Sudsko (forenzična) odjeljenja izdvojena iz neuropsihijatrijskih bolnica i u svim zemljama u okruženju smještene su u zatvorskim ustanovama.

Predstavnici institucije Zaštitnika nijesu našli nikakve dokaze o pretjeranom korišćenju sredstava ograničavanja slobode kretanja. U bolnici postoje dvije sobe za izolaciju koje su izdvojene od pogleda drugih pacijenata. U slučaju ekstremne agresivnosti pacijenata, primjenjuju se kožni fiskatori i uredno se vodi evidencija o svim upotrijebljenim sredstvima za ograničavanje slobode kretanja.

U bolnici se ulažu veliki naponi na informisanju pacijenata o njihovim pravima i postupku liječenja. U svim odjeljenjima postoje kutije za pritužbe pacijenata. U samoj bolnici organizovan je Savjet za zaštitu pacijenata. Savjet je sastavljen od pet članova, psihijatra, psihologa, socijalnog radnika, radnika zaposlenog u bolnici, sociologa iz Zavoda za javno zdravlje u Podgorici i jednog advokata. Savjet prati sprovođenje Zakona, a naročito poštovanje procedura u pogledu prijema i otpuštanja pacijenata, obavještava nadležne organe o kršnjima prava pacijenata i preduzima radnje po pritužbama pacijenata koje se dostavljaju Zaštitniku za prava pacijenata.

Tokom posjete konstatovano je da veoma mali broj pacijenata ima posjete bližnjih. Očigledno je da porodice pacijenata u dovoljnoj mjeri ne učestvuju u njihovom liječenju oporavku i rehabilitaciji. Nedostatak brige od strane porodice posebno je izražen kod "socijalnih pacijenata" koji su zaboravljeni od svojih porodica.

U bolnici nije bilo hospitalizovano nijedno maloljetno lice. Napominjemo da u Crnoj Gori ne postoje službe za zaštitu mentalnog zdravlja djece i omladine. Polazeći od činjenice da je bolnica u Dobroti jedina ustanova za tretman mentalnih poremećaja postavlja se pitanje adekvatnog zbrinjavanja i liječenja djece i omladine koji imaju probleme sa mentalnim zdravljem.

IV PREPORUKE

Posjete ustanovama, direktni kontakt sa osobljem i korisnicima ukazali su na određene probleme i nedostatke u radu ustanova, koji se direktno odražavaju na ostvarivanje ljudskih prava i sloboda korisnika.

U svim ustanovama primjećen je nedostatak dovoljnog broja zaposlenih a posebno stručnog osoblja. Imajući u vidu neadekvatne naknade i nedostatak stimulansa i beneficija mali broj stručnjaka se odlučuje za rad u ovakvim uslovima. Takođe se nedovoljno radi na unaprijeđenju znanja i vještina zaposlenih u vidu organizovanja dodatnih edukacija.

Kvalitet sprovođenja radno-okupacione terapije je upitan u svim ustanovama. U Zavodu "Komanski most" ne postoje individualni programi rada sa odraslim štićenicima, dok u Dječijem domu "Mladost" nema specijalizovanog kadra, pa samim tim, ni individualnog programa rada sa ovom djecom. U ostalim ustanovama okupaciono-radne terapije ne obuhvataju sve korisnike, zbog nedostatka kadra.

Ne postoje precizne procedure upućivanja i zadržavanja korisnika, što je uzrokovano izostankom mehanizama za nadzor i kontrolu. Ovakva situacija rezultira nepotrebnim zadržavanjem korisnika u ustanovama i neefikasnim postupkom liječenja i rehabilitacije. To se posebno odražava na djecu, s obzirom da ne postoji redovna procijena i praćenje stanja u eventualnom napretku i razvoju djeteta.

U svim ustanovama omogućen je kontakt i posjete porodice i bližnjih, bez ograničenja. Važnost učešća porodice u rehabilitaciji i oporavku ovih osoba je od neprocjenljivog značaja. Međutim, i pored svih preduzetih mjera, ustanove nijesu uspjele na adekvatan način da uključe srodnike korisnika u određene faze terapije i oporavka. Tome u prilog ide, na predrasudama, zasnovan stav društva da osobe sa mentalnim invaliditetom ne mogu biti ravnopravni i korisni članovi zajednice. Izostanak različitih servisa socijalne i zdravstvene zaštite (savjetovališta, mentalne ambulante, dnevni centri..), koji bi pružali pomoć i podršku porodicama mentalno oboljelih lica, čini ove ustanove jedinim i nužnim načinom zbrinjavanja. Ovakva situacija dovodi do zanemarivanja i odsustva svake brige i odgovornosti porodice osoba sa mentalnim invaliditetom.

U pojedinim ustanovama ne postoje odgovarajući uslovi za smještaj svih štićenika. Problem adekvatnog smještaja i zbrinjavanja ženskih korisnika je izražen u Zavodu "Komanski most", dok u Dječijem domu "Mladost" ne postoje uslovi za smještaj i boravak djece sa smetnjama u razvoju. Nedovoljni prostorni kapaciteti kao i neadekvatno zagrijavanje prostorija predstavljaju probleme koji dovode u pitanje uslove boravka i života korisnika Centra za stručno obrazovanje i osposobljavanje "1. jun".

Specijalna psihijatrijska bolnica Dobrota preopterećena je pacijentima kojima nije potrebno intenzivno bolničko liječenje. Problem predstavlja prekomjerno zadržavanje "socijalnih pacijenata" i pacijenata koji se liječe od bolesti zavisnosti kao i organizacija rada sudsko (forenzičko) odjeljenja u sklopu bolnice.

Uočeni nedostaci u uslovima smještaja, postupcima liječenja i načinom rada sa mentalno oboljelim licima u JU Zavod "Komanski most", JU Centar za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun", JU Dječiji dom "Mladost" i ZU Specijalna bolnica za psihijatrijsko liječenje u Dobroti, ukazuju na nemogućnost dosljednog ostvarivanja pojedinih prava korisnika - štićenika koja su im zagarantovana međunarodnim i nacionalnim propisima, što zahtijeva preduzimanje određenih radnji i mjera od strane nadležnih organa. Stoga, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda

PREPORUČUJE:

MINISTARSTVU RADA I SOCIJALNOG STARANA I MINISTRASTVU ZDRAVLJA

- Da preduzmu sve neophodne mjere za obezbjeđivanje dovoljanog broja specializovanog kadra i zaposlenih koji su u direktnom kontaktu sa štićenicima (medicinske sestre, vaspitači/ce, negovatelji/ce, stručnjaci za radnu terapiju, socijalni radnici), kao i pomoćnog osoblja;
- Da preduzmu sve neophodne mjere na sprovođenju kontinuiranih edukacija zaposlenih u ustanovama;
- Da imajući u vidu otežane uslove u Ustanovama, razmotre mogućnosti povećanja zarada zaposlenima u ustanovama, kako bi se povećala motivisanost za zapošljavanje i ostanak zaposlenih u ustanovama;
- Da preduzmu sve neophodne mjere za uspostavljanje mehanizama kontrole i nadzora rada ustanova, kao i jedinstveni standardi za pružanje usluga korisnicima;
- Da preduzmu sve neophodne mjere za uspostavljanje i razvijanje različitih servisa podrške porodicama mentalno oboljelih osoba, na lokalnom nivou;
- Da preduzmu sve neophodne mjere za animiranje roditelja - staratelja i porodica, u cilju održavanja redovnih kontakata sa štićenicima i aktivnog učešća u procesu liječenja i rehabilitacije;
- Da preduzmu neophodne aktivnosti informisanja šire javnosti u cilju eliminisanja predrasuda prema osobama sa problemima u mentalnom zdravlju;

MINISTARSTVU RADA I SOCIJALNOG STARANA I JU ZAVOD "KOMANSKI MOST"

- Da preduzmu sve neophodne mjere za obezbjeđenje adaptacije – rekonstrukcije i opremanja ženskog paviljona u JU Zavod „Komanski most“ u cilju unaprjeđenja uslova boravka i kvaliteta života;

- Da preduzmu sve neophodne mjere na adaptaciji trpezarije i kuhinje u JU Zavod „Komanski most“ kako bi se prilagodile potrebama korisnika - štićenika;
- Da preduzmu sve neophodne mjere za izradu individualnih programa rada za sve odrasle korisnike Zavoda "Komanski most" i njihovo uključivanje u radno-okupacione terapije;
- Da preduzmu sve neophodne mjere za obezbjeđivanje potpunog odvajanja djece od odraslih korisnika Zavoda "Komanski most" izgradnjom izolovanog dvorišnog prostora;

MINISTARSTVU RADA I SOCIJALNOG STARANA I JU DJEČIJEM DOMU "MLADOST"

- Da preduzmu sve neophodne mjere za obezbjeđivanje adekvatnih prostornih i arhitektonskih uslova za nesmetano kretanje i pristup osobama smanjene pokretljivosti u JU Dječijem domu "Mladost";
- Da se obezbijedi sprovođenje individualnog tretmana i rehabilitacije i uključivanja svih štićenika, JU Dječiji dom "Mladost ", u aktivnosti prilagođene njihovim potrebama i mogućnostima;

MINISTARSTVU RADA I SOCIJALNOG STARANA I JU CENTRA ZA OBRAZOVANJE I OSPOSABLJAVANJE "1 JUN"

- Da preduzmu sve neophodne mjere na proširenju prostornih kapaciteta Internata Centra za obrazovanje i osposobljavanje "1 jun", kako bi uslovi smještaja i boravka odgovarali utvrđenim standardima;
- Da preduzmu sve neophodne mjere na obezbjeđivanju uslova za radno angažovanje osposobljenih korisnika Centra za obrazovanje i osposobljavanje "1 jun";

MINISTARSTVU ZDRAVLJA I ZU SPECIJALNE PSIHIJATRIJSKE BOLNICE DOBROTA

- Da u skladu sa propisima preduzimaju mjere na proceni opravdanosti daljeg boravka pacijenata na sociorehabilitacionom i odeljenju bolesti zavisnosti u Specijalnoj psihijatrijskoj bolnici Dobrota;

MINISTRATSTVU ZDRAVLJA I MINISTRATSTVU PRAVDE

- Da preduzmu sve neophodne mjere na izmiještanju sudsko (forenzičnog) odjeljenja iz Specijalne psihijatrijske bolnice Dobrota;

MINISTRATSTVU ZDRAVLJA

- Da preduzme sve neophodne mjere kako bi se obezbijedila zaštita mentalnog zdravlja djece i adolescenata kao i njihov smjestaj radi hospitalnog (stacionarnog) tretmana;
- Da preduzme sve neophodne mjere na obezbjeđivanju uslova za pružanje stomatoloških intervencija korisnicima Centra za obrazovanje i osposobljavanje "1 jun";

PRIORITET 2: JAČANJE SVIJESTI O ZNAČAJU SPRJEČAVANJA, PRIJAVLJIVANJA I SANKCIONISANJA SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE

Mjera 2: Sprovođenje istraživanja o stavovima građana prema najranjivijim grupama

CEDEM (Dr Miloš Bešić): ISTRAŽIVANJE:DISKRIMINACIJE MANJINSKIH NARODA I MARGINALIZOVANIH DRUŠTVENIH GRUPA (jun 2011.)

O istraživanju

Istraživanje je realizovano u periodu od 01. juna do 10. juna 2011. godine. **Osnovni cilj istraživanja bio je da se izmjere stavovi građana Crne Gore o diskriminaciji manjinskih naroda i marginalizovanih društvenih skupina.** Specifični ciljevi istraživanja bili su:

- Opšta procjena stepena diskriminacije
- Mjerenje socijalne distance
- Procjena diskriminacije prilikom zapošljavanja
- Procjena diskriminacija kada je riječ o dostupnosti zdravstvene zaštite
- Procjena diskriminacije kada je riječ o dostupnosti u procesu obrazovanja
- Procjena diskriminacije kada je riječ o ravnopravnosti u pogledu pravne zaštite
- Procjena efikasnosti države u pogledu zaštite prava diskriminiranih grupa
- Procjena stepena aktivizma političkih partija, medija i nevladinih organizacija u pogledu zaštite prava diskriminiranih grupa
- Stavovi građana o otkazanoj paradi ponosa
- Lična iskustva sa diskriminacijom

Za realizaciju ciljeva istraživanja korišćen je anketni metod, a kao instrument Upitnik, posebno kreiran za ostvarivanje ciljeva istraživanja. Za konstruisanje instrumenta, koristili smo i međunarodno standardizovanu skalu za mjerenje socijalne distance (jedan ajtem Bogardusova skale). Uzorak istraživanja bio je dvostruko-stratifikovan sa slučajnim izborom ispitanika u okviru definisanih popisnih krugova. Ukupan broj ispitanika bio je 1040, što obezbeđuje standardnu grešku mjerenja od +/- 3% za pojave sa incidencom od 50%.

Konačno, dizajn ovog istraživanja je usmjeren na mjerenje stepena diskriminacije kada je riječ o sljedećim grupama:

- Ženama
- Homoseksualcima
- Pripadnicima nacionalnih manjina
- Starijim osobama
- Romima
- Osobama sa invaliditetom

Za svaku od pojedinih grupa, mi smo posebno mjerili percepciju diskriminacije na opštem nivou kao i na pojedinačnim nivoima koje smo specifikovali.

Osnovne karakteristike uzorka

Osnovne karakteristike uzorka mogu se vidjeti u fig1- fig5:

Fig 1 Opština %

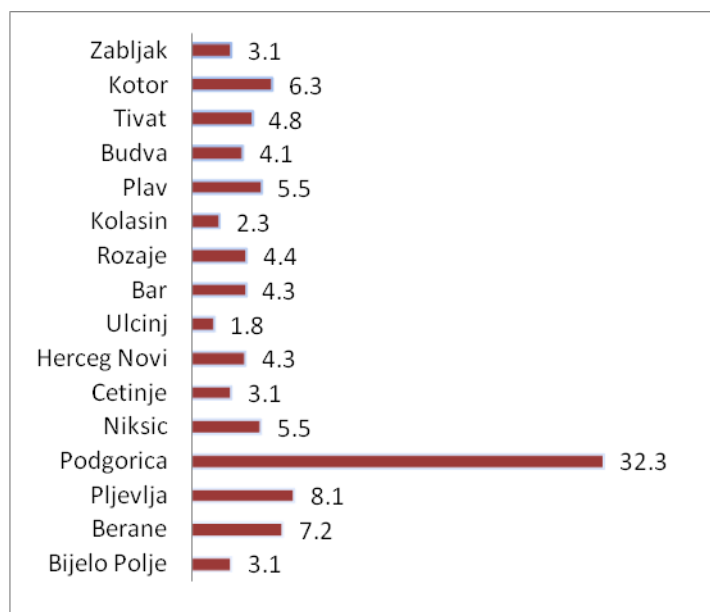

Fig. 2 Pol/Rod

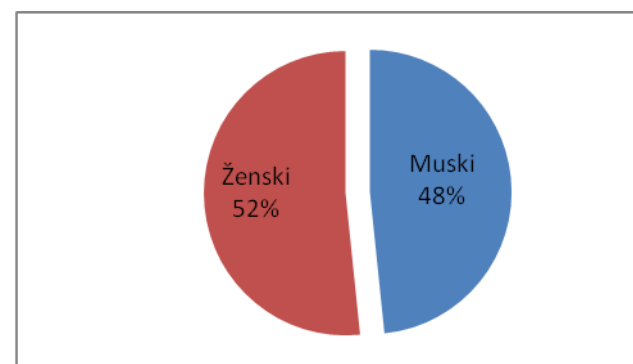

Fig. 3 Starost ispitanika

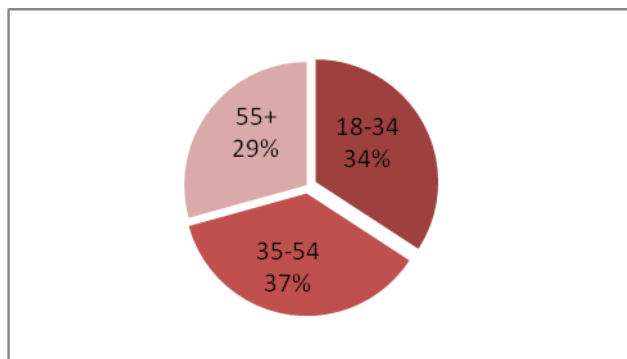

Fig. 4 Sektor zapošljavanja

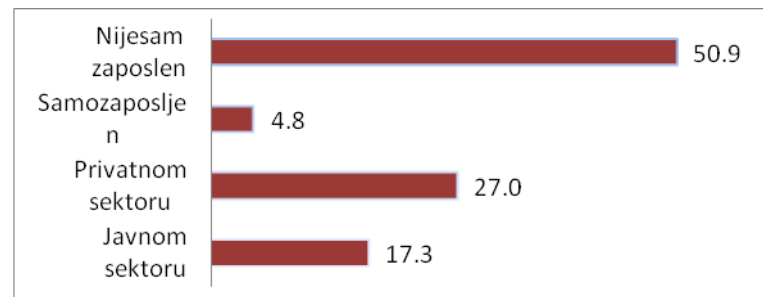
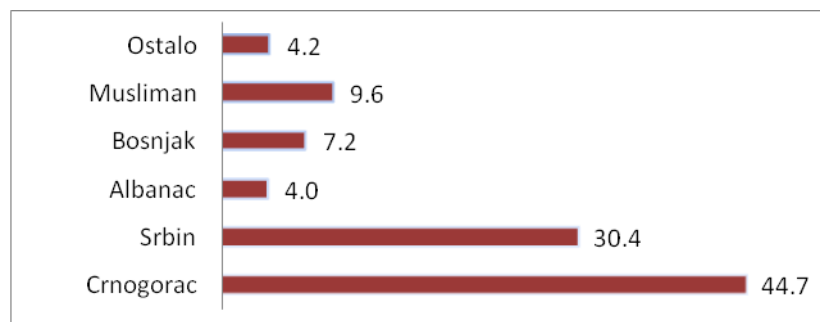

Fig. 5 Nacionalna pripadnost

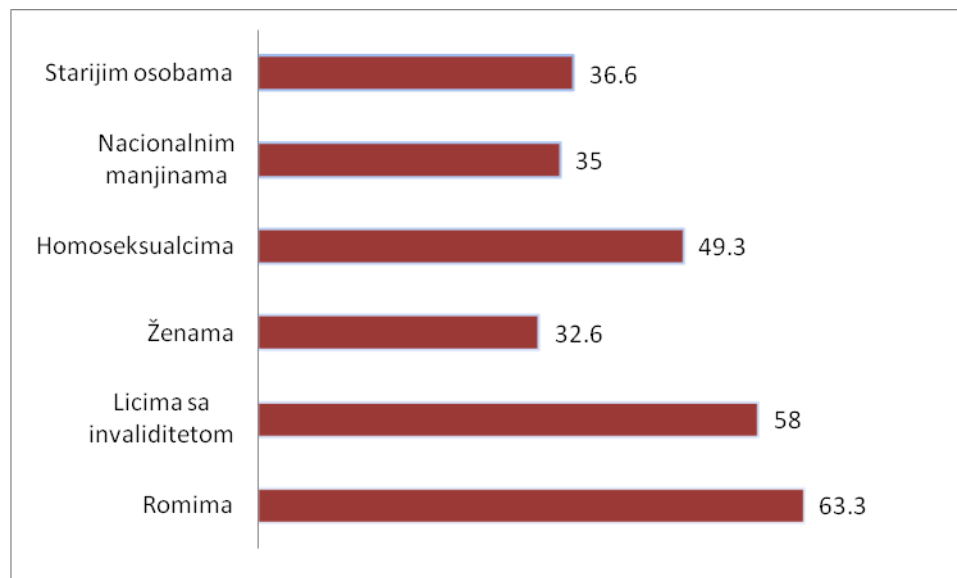
Ključni nalazi istraživanja

Najpre, u istraživanju smo identifikovali opštu procjenu stepena diskriminacije (Fig. 6 i Fig. 7). Podaci ukazuju na to da kada je riječ o najvišem stepenu diskriminacije (veoma izražena), najveći stepen mjerimo kada je riječ o homoseksualcima (26,1%). Ono što je interesantno, međutim, veliki broj (22,7%) građana nije želio da odgovori na ovo pitanje što je značajno više u odnosu na sve ostale grupacije. Očito da je pitanje homoseksualnosti jedno od pitanja o kojima se građani veoma nerado izjašnjavaju. Kumulativno posmatrano (Fig. 7), najprije je važno napomenuti da bez obzira na relativne razlike između grupa, procjenjeni stepen diskriminacije je relativno visok kada je o svakoj pojedinoj grupaciji riječ. Tako je najniži procjenjeni stepen diskriminacije prisutan kada je riječ o ženama, tačnije, svaki treći građanin-ka Crne Gore smatra da u manjoj ili većoj mjeri postoji diskriminacija prema ženama. Međutim, iako je ovaj podatak niži u odnosu na ostale skupine, još uvek je kao takav, dakle, pojedinačno na relativno visokom nivou. No, svakako da građani smatraju da je su najugroženiji Romi, a zatim slijede lica sa invaliditetom pa homoseksualci. Ove tri skupine su, prema tome, na nivou opšte procjene, grupacije koje trpe naviši stepen diskriminacije.

Fig. 6 U kojoj meri je diskriminacija izražena u Crnoj Gori prema sljedećim grupama po Vašem mišljenju? %

	Veoma je izražena	Uglavnom je izražena	Uglavnom nije izražena	Nije uopšte izražena	Ne znam nemam stav
Romima	25,4	37,9	19,3	6,6	10,9
Licima sa invaliditetom	20,8	37,2	22,8	8,4	10,8
Ženama	14,7	17,9	31,8	26,0	9,6
Homoseksualcima	26,1	23,2	15,5	12,6	22,7
Nacionalnim manjinama	11,8	23,2	32,2	19,3	13,5
Starijim osobama	14,9	21,7	31,3	20,7	11,4

Fig. 7 Diskriminacija prema referentnim grupama – SUM: Diskriminacija je veoma i uglavnom izražena %

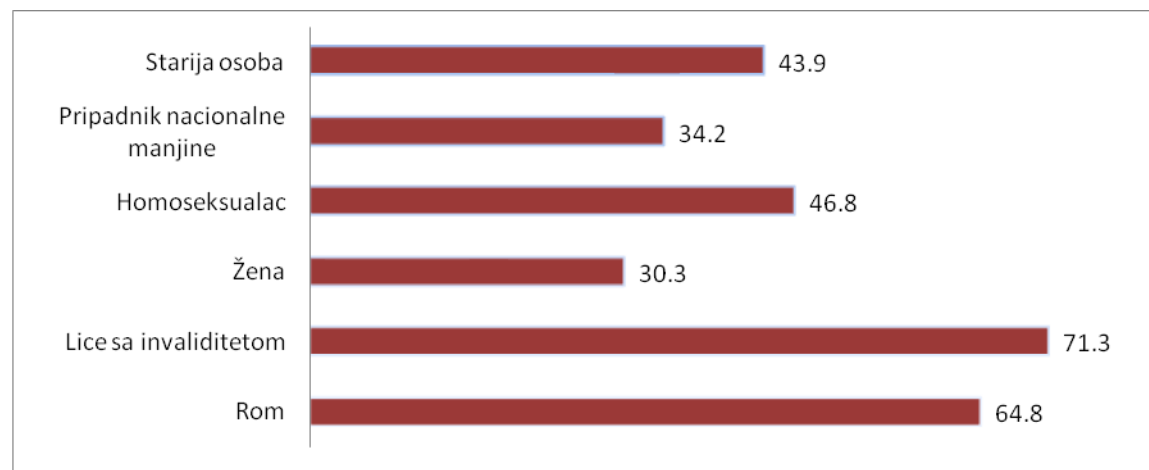
Opštu procjenu diskriminacije mjerili smo i korišćenjem projekтивne tehnike, na način što smo pitali građane koliko je po njihovom sudu biti teško pripadnik referentnih grupa (Fig. 8 i Fig. 9). I u ovom slučaju indikativno da je najveći broj ispitanika (26,3%) izrazio stav u modalitetu 'veoma teško' kada je riječ o homoseksualcima. I opet, kada je o ovoj grupaciji riječ, svaki četvrti građanin nije želio da se izjasni. Kumulativno, najveći stepen samoidentifikacije mjerimo kod osoba sa invaliditetom, pa sa Romima te sa homoseksualcima. No, i u ovom pogledu treba reći da je procjena negativne samoidentifikacije izražena i kada je riječ o ostalim referentnim grupama koje su bile predmet istraživanja.

Fig. 8 U kojoj mjeri po Vama u Crnoj Gori teško biti: %

	Veoma teško	Uglavnom je teško	Više nije nego što jeste	Nije uopšte teško	Ne znam nemam stav
Rom	28,9	35,9	18,1	7,9	9,3
Lice sa invaliditetom	34,4	36,9	14,8	5,4	8,5
Žena	13,4	16,9	30,3	30,7	8,7
Homoseksualac	26,3	20,5	17,4	11,8	24,0
Pripadnik	12,5	21,7	30,5	22,1	13,0

nacionalne manjine					
Starija osoba	18,1	25,8	29,3	17,7	9,1

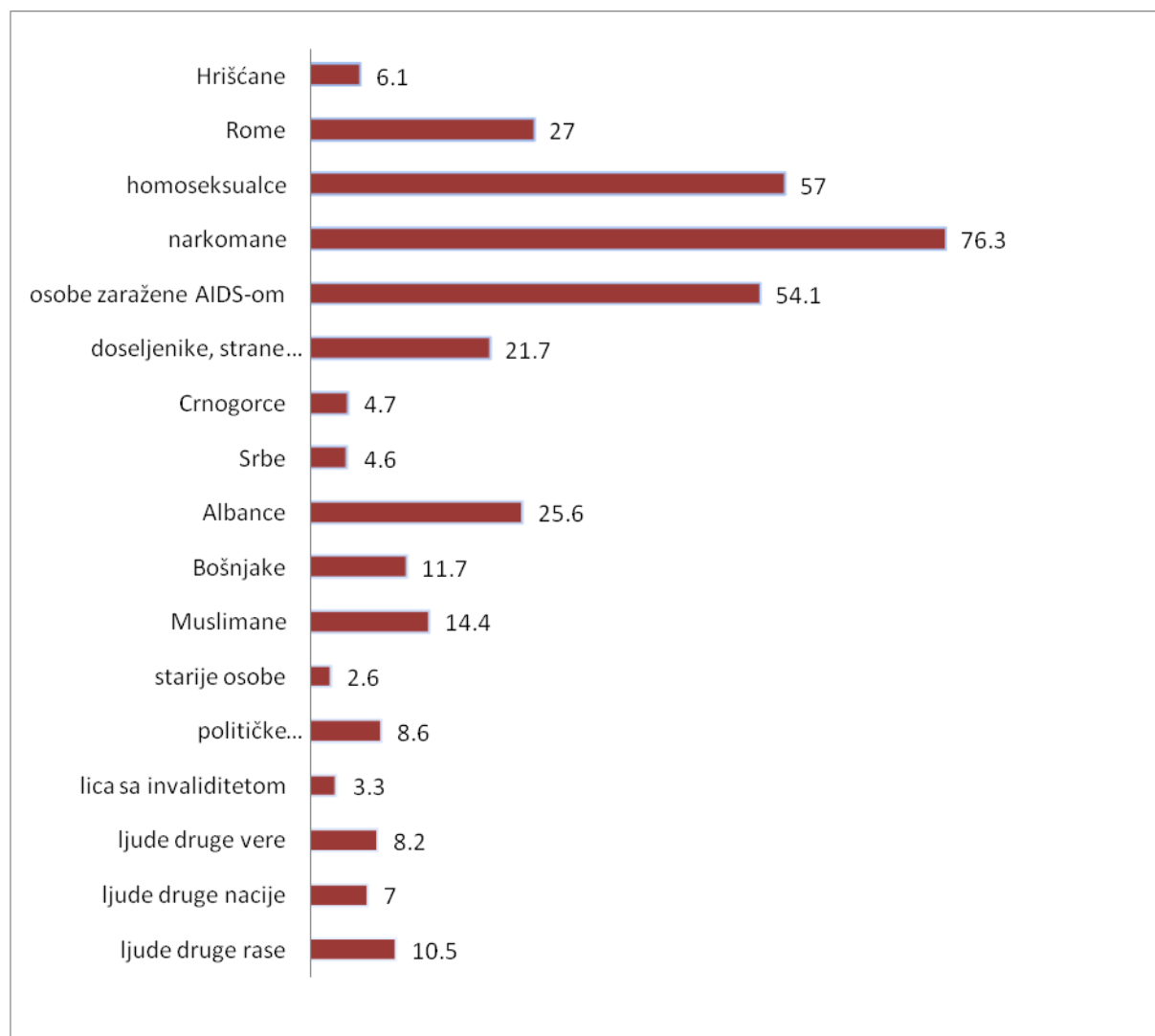
Fig. 9 U kojoj meri je teško biti pripadnik referentnih grupa: SUM Veoma i Uglavnom teško %

Kada je riječ o procjeni ukupnog nivoa diskriminacije, istraživali smo i socijalnu distancu koristeći jedan od ajtema Bogardusove skale za mjerenje distance. Ovog puta smo osim referentnih grupa koje su neposredan predmet našeg interesovanja uključili i sve one grupe prema kojima se na osnovu komparativnog međunarodnog iskustva mjeri distanca. Pitanje iz Bogardusove skale koje smo koristili, ticalo se stava ispitanika da li bi ili ne bi imali nešto protiv da za 'komšiju' imaju pripadnika referentnih grupa. Prikazani rezultati predstavljaju procenat građana-ki Crne Gore koji su istakli da 'ne bi voljeli da imaju za komšije' pripadnike datih grupa (Fig. 10). U ovom pogledu dobijeni rezultati su interesantni, i mogu se sumirati u nekoliko ključnih stavova. Prvo, najveću distancu mjerimo kada je riječ o narkomanima, tačnije, $\frac{3}{4}$ građana-ki Crne Gore, ne bi voljeli da imaju za komšije narkomane. Dalje, 57% ispitanika je istaklo da ne bi voljelo da imaju za komšije homoseksualce, a 54% njih ne bi voljelo da imaju za komšije osobe sa AIDS-om. Ovaj stepen mjerene distance je veoma visok. Analitički, valja obratiti pažnju da je zapravo ono što je zajedničko za ove tri grupe prema kojima je najveći stepen socijalne distance, u suštini **bihejvioralni obrazac**. Drugim riječima, najveća distanca u Crnoj Gori se formira prema osobama koje imaju određene obrasce ponašanja koji se smatraju neprihvatljivim. Značajno je niži stepen socijalne distance po ostalim kriterijumima. No, još uvijek je relativno velika socijalna distanca u odnosu na Rome (27%), zatim, u odnosu na Albance prema kojima svaki četvrti građanin iskazuje distancu, te prema doseljenicima/stranim radnicima u odnosu na koje više nego svaki peti građanin-ka iskazuje distancu. Kada je riječ o pripadnicima nacionalnih manjina, podatak je interesantan. Naime, na pitanje o distanci kada je riječ o naciji i vjeri kao kriterijumu, relativno mali broj ispitanika iskazuje distancu. Međutim, kada su eksplicitno imenovani pripadnici Bošnjaka, Muslimana i Albanaca, iskazani stepen distance je značajno viši. Dakle, sa jedne strane, kada se na uopšten način izgrađuje distance prema vjerskim i nacionalnim manjinama, mjereni stepen distance je mali, a kada se konkretizuju predstavnici nacionalnih i vjerskih

manjina u liku onih manjina koje žive u Crnoj Gori, povećava se stepen distance. U prevodu, slobodnije rečeno, veliki broj građana iskazuje sledeći stav: 'Nemam ništa protiv da moje komšije budu druge vjere i nacije, osim ako su Albanci, Bošnjaci i Muslimani'. U stvarnosti, međutim, ako komšije jesu pripadnici manjinskih naroda, oni su u najvećem broju slučajeve Muslimani, Bošnjaci ili Albanci.

Fig. 10 NE BI voljeli imati kao komšiju %

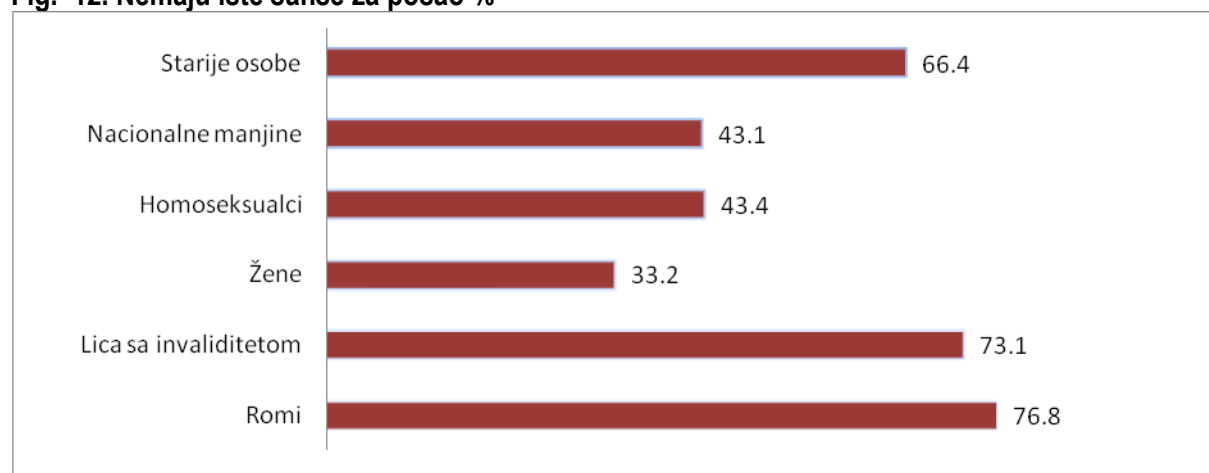
U istraživanju, građani-ke ocjenjuju da prema referentnim grupama postoji diskriminacija kada je riječ o jednakim šansama za zapošljavanje. Osnovni analitički podatak u ovom segmentu jeste da se ocjenjuje da postoji diskriminacija prema svim referentnim grupama kada je o zapošljavanju riječ (Fig. 11 i Fig. 12). Tako najmanji sreten diskriminacije komparativno u ovom pogledu mjerimo kada je riječ o rodnoj diskriminaciji, ali jasno je da je sam podatak da svaki treći građanin-ka smatra da postoji diskriminacija prema ženama u pogledu zapošljavanja veoma visok. Ova procjena utoliko više važi i za sve ostale

grupe, a komparativno, građani-ke Crene Gore smatraju da prilikom zapošljavanja najveći stepen diskriminacije postoji kada je riječ o Romima (76,8%), osobama sa invaliditetom (73,1%) i starijim osobama (66,4%). Približno jednak i relativno visok procenat (preko 43%) građana procjenjuje da postoji diskriminacija prilikom zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina i homoseksualaca.

Fig. 11 Da li pripadnici referentnih grupa imaju jednake šanse za posao kao i pripadnici dominantnih grupa? %

	Vjerovatno imaju iste šanse za posao	Vjerovatno nemaju iste šanse za posao	Ne znam, ne mogu da procijenim
Romi	13,6	76,8	9,6
Lica sa invaliditetom	17,5	73,1	9,5
Žene	55,8	33,2	11,0
Homoseksualci	33,6	43,4	23,0
Nacionalne manjine	41,8	43,1	15,1
Starije osobe	22,0	66,4	11,6

Fig. 12. Nemaju iste šanse za posao %

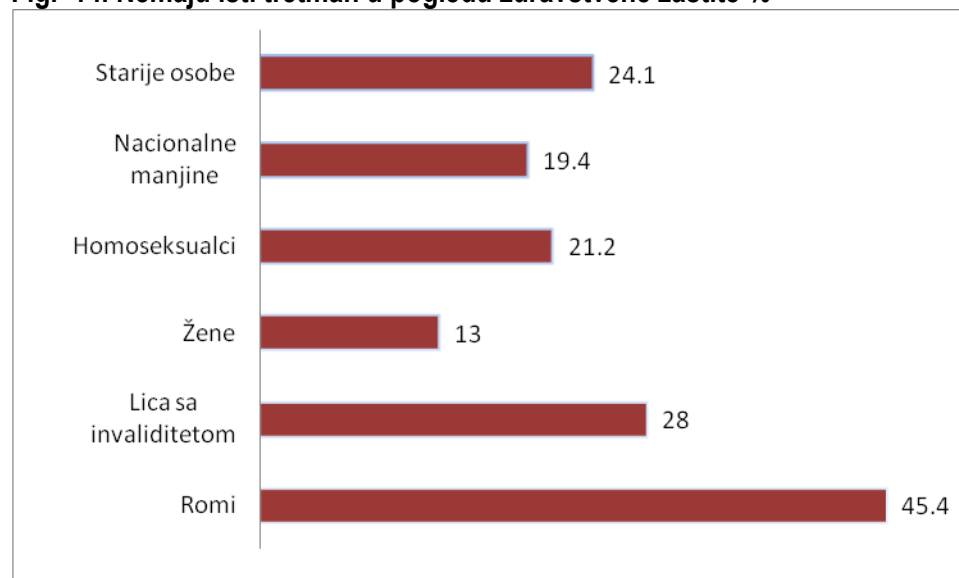

U pogledu dostupnosti zdravstvenoj zaštiti (Fig. 13 i Fig. 14), najveći stepen diskriminacije je po mišljenju ispitanika-ca prisutan kada je riječ o Romima (45,4%), i ovom pogledu procijenjena vrijednost je značajno viša u odnosu na sve ostale grupe. Zatim slijede lica sa invaliditetom (28%), te homoseksualci (21,2%) i pripadnici manjinskih naroda (19,4%). Najniži stepen diskriminacije je procijenjen kada je riječ o rodnoj diskriminaciji (13%).

Fig. 13. Da li pripadnici referentnih grupa imaju jednak pristup zdravstvenoj zaštiti kao i pripadnici dominantnih grupa? %

	Vjerovatno imaju isti tretman	Vjerovatno nemaju isti tretman	Ne znam, ne mogu da procijenim
Romi	44,5	45,4	10,0
Lica sa invaliditetom	63,2	28,0	8,8
Žene	78,6	13,0	8,3
Homoseksualci	61,0	21,2	17,8
Nacionalne manjine	67,3	19,4	13,3
Starije osobe	66,9	24,1	9,0

Fig. 14. Nemaju isti tretman u pogledu zdravstvene zaštite %

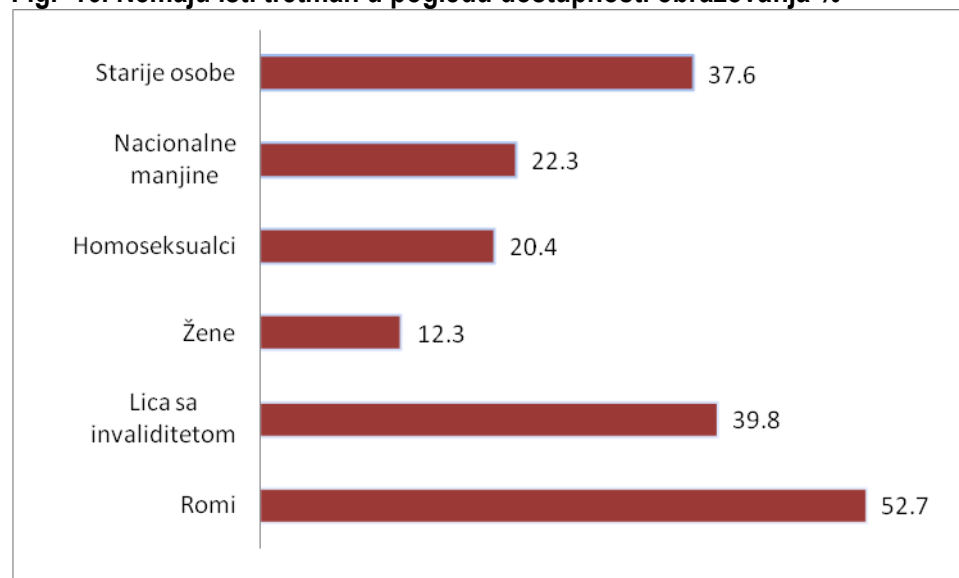
U savremenom tehnokratskom društvu pitanje obrazovanja je veoma značajno. Obrazovanje je jedan od ključnih mehanizama socijalne promocije, i jedan od najvažnijih faktora za sticanje statusa u okviru socijalne stratifikacije. Konačno, ideja demokratije u savremenom društvu je u velikoj meri izjednačena sa idejom meritokratije, te se obrazovanje smatra važnim faktorom 'peglanja' društvenih nejednakosti koje se formiraju pod uticajem ostalih faktora. Konsekventno, pitanje jednakosti šansi u pogledu dostupnosti obrazovanja veoma je značajno kada govorimo o grupacijama u odnosu na koje postoji diskriminacija. Rezultati našeg istraživanja u ovom pogledu pokazuju da je diskriminacija u ovom pogledu izražena kada je riječ o referentnim grupama koje su bile predmet interesovanja ovog istraživanja (Fig. 15 i Fig. 16). Najveći broj ispitanika-ca smatra da su u ovom pogledu Romi veoma diskriminisani

(52,7%), i ova vrijednost je značajno viša u odnosu na sve ostale grupe. Zatim, 37,6% ispitanika-ca smatra da je diskriminacija u ovom pogledu izražena kada je riječ o starijim osobama. Zdravorazumski, može se argumentovati da obrazovanje 'po prirodi' pripada mlađim kategorijama, te da ne čudi što su starije osobe u ovom pogledu deprivirane. Ovaj argument, međutim, ne stoji u svjetlu činjenice da savremeno društvo zapravo traži doživotno obrazovanje, i da se jedino na ovaj način mogu pratiti brze tehnološke promene koje se dešavaju na tržištu. Dalje, više nego svaki peti građanin-ka smatra da postoji diskriminaciju u pogledu dostupnosti obrazovanja kada je riječ o pripadnicima nacionalnih manjina, te o homoseksualcima, dok je stepen procijenjene rodne diskriminacije u ovom pogledu značajno niži (12,3%).

Fig. 15. Da li pripadnici referentnih grupa imaju jednak pristup obrazovanju kao i pripadnici dominantnih grupa? %

	Vjerovatno imaju isti tretman	Vjerovatno nemaju isti tretman	Ne znam, ne mogu da procijenim
Romi	35,8	52,7	11,5
Lica sa invaliditetom	48,6	39,8	11,6
Žene	77,0	12,3	10,7
Homoseksualci	60,3	20,4	19,3
Nacionalne manjine	64,0	22,3	13,7
Starije osobe	45,0	37,6	17,3

Fig. 16. Nemaju isti tretman u pogledu dostupnosti obrazovanja %

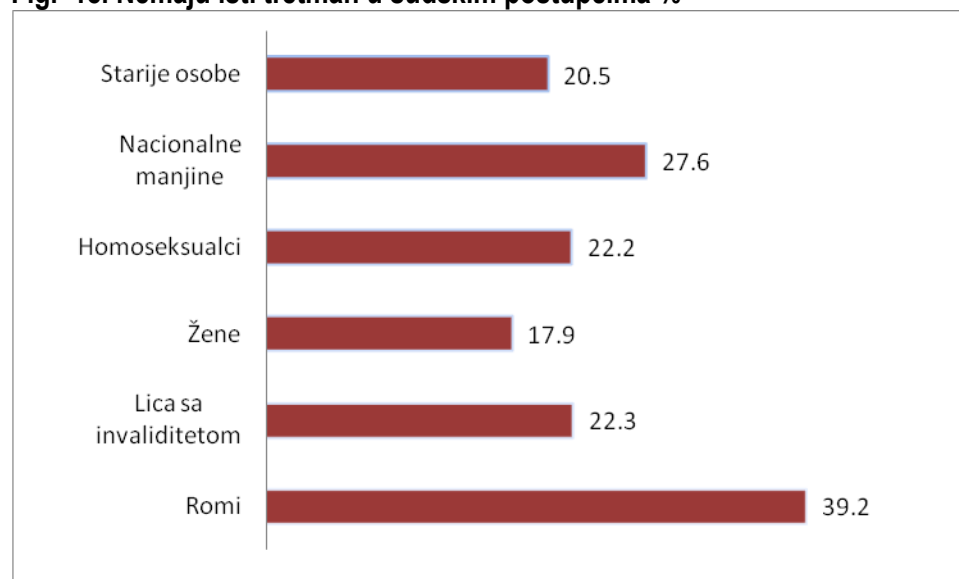

Sljedeći aspekt diskriminacije ticao se dostupnosti pravne zaštite, preciznije, pitanju jednakog tretmana kada je riječ o sudskim postupcima (Fig. 17 i Fig. 18). I ovom pogledu, građani-ke procjenjuju da je najveći stepen diskriminacije prisutan kada je riječ o Romima (39,2%), i opet, ova vrednost je značajno viša u odnosu na sve ostale grupacije. Zatim slijede pripadnici nacionalnih manjina, u odnosu na koje 27,6% građana-ki procjenjuje da u sudskim postupcima nemaju jednak tretman. Prema osobama sa invaliditetom i prema homoseksualcima, procijenjeni stepen diskriminacije u sudskim postupcima je preko 22%, a svaki peti građanin smatra da su i starije osobe diskriminirane u ovom pogledu. Najmanji stepen diskriminacije mjerimo kada je riječ o rodnoj diskriminaciji (17,9%).

Fig. 17. Da li pripadnici referentnih grupa imaju jednak tretman u sudskim postupcima kao i pripadnici dominantnih grupa? %

	Vjerovatno imaju isti tretman	Vjerovatno nemaju isti tretman	Ne znam, ne mogu da procijenim
Romi	42,6	39,2	18,3
Lica sa invaliditetom	59,5	22,3	18,2
Žene	65,7	17,9	16,4
Homoseksualci	54,6	22,2	23,2
Nacionalne manjine	52,9	27,6	19,6
Starije osobe	60,3	20,5	19,3

Fig. 18. Nemaju isti tretman u sudskim postupcima %

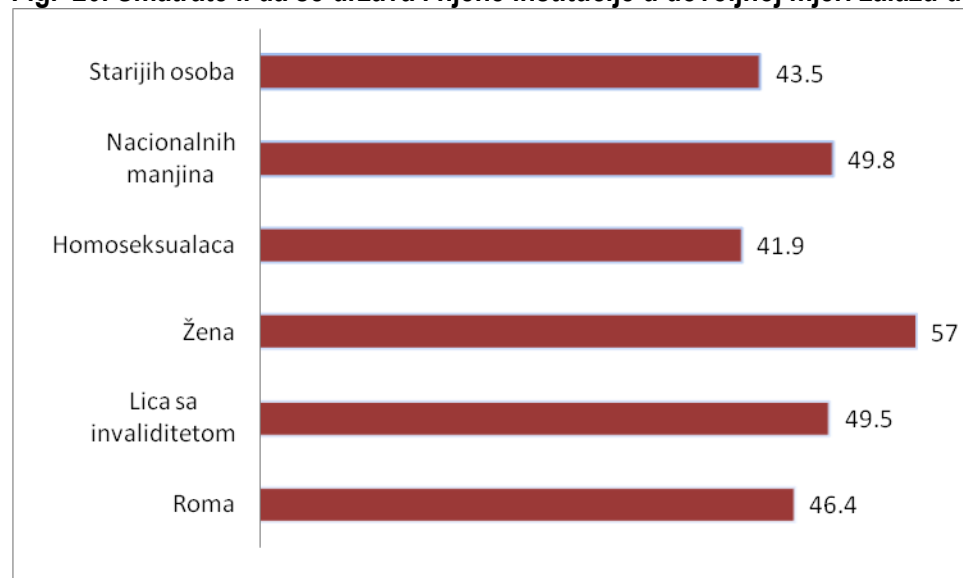

Sljedeći segmet istraživanja posvećen je afirmativnoj akciji od strane ključnih aktera u pogledu poboljšanja položaja referentnih skupina koje se bile predmet ovog istraživanja. Najprije, pitali smo građane da li se po njihovoj procjeni institucije države u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju položaj referentnih grupa (Fig. 19 i Fig. 20). Interesantno je da u ovom pogledu 'solidan' broj građana ima pozitivan stav kada je reč o naporima države u zaštiti prava diskriminiranih grupa. Takođe je interesantno da su mjerene vrijednosti prilično ujednačene kod svih grupa. Drugim riječima, građani smatraju da država manje-više jednako čini u naporu da poboljša položaj svih referentnih grupa. Komparativno, građani smatraju da država i njene institucije najviše napora ulažu kako bi poboljšale položaj žena (57%), dok gotovo svaki drugi građanin smatra da država ulaže napor u poboljšanje položaja nacionalnih manjina, Roma i lica sa invaliditetom. Nešto je manji procenat građana koji smatraju da država ulaže napor kako bi poboljšala položaj starijih osoba (43,5%), a komparativno, procjena je da se u najmanjoj mjeri država zalaže za zaštitu prava homoseksualaca (41,9%).

Fig. 19. Smatrate li da se država i njene institucije u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj %

	Da, svakako	Uglavnom DA	Uglavnom NE	NE, nimalo	Ne znam nemam stav
Roma	14,3	32,1	33,0	11,3	9,4
Lica sa invaliditetom	16,3	33,2	28,8	13,0	8,7
Žena	22,3	34,7	23,0	10,5	9,5
Homoseksualaca	15,1	26,8	26,4	10,6	21,2
Nacionalnih manjina	15,2	34,6	27,1	11,2	11,8
Starijih osoba	12,8	30,7	33,5	12,9	10,1

Fig. 20. Smatrate li da se država i njene institucije u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj - SUM: DA i uglavnom DA %

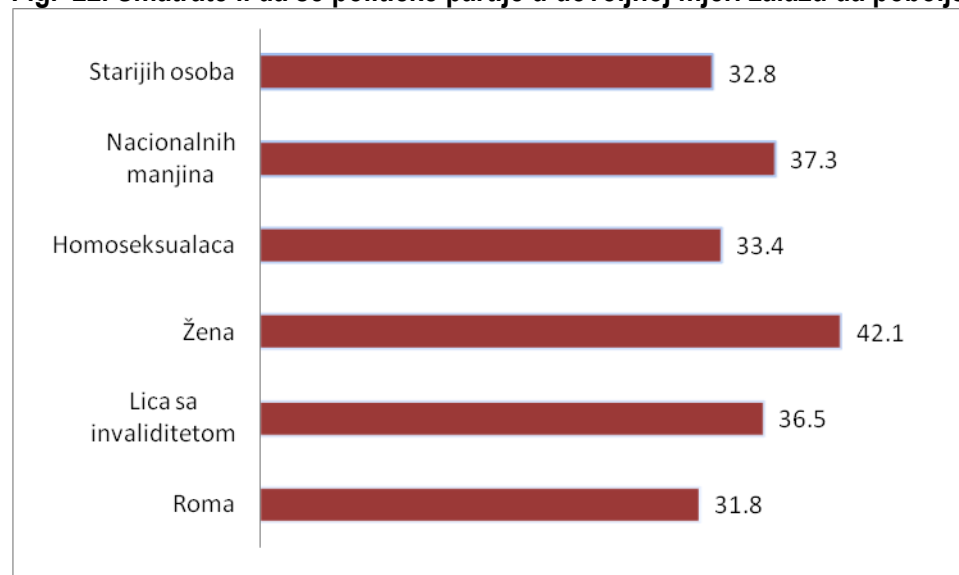

Kada je o političkim partijama riječ, procjena građana-ki, generalno, je da one u manjoj mjeri rade na poboljšanju položaja referentnih grupa u odnosu na državu i njene institucije (Fig. 21 i Fig. 22). No, i ovom pogledu, proporcije su slične kao i kada je riječ o podršci koju pruža država. Tačnije, ispitanici-e procjenjuje da se političke partije u najvećoj mjeri zalažu za poboljšanje položaja žena (42,1%), a zatim slijede nacionalne manjine (37,3%), lica sa invaliditetom (36,5%), homoseksualci (33,4%), starije osobe (32,8%) i na kraju Romi (31,8%)

Fig. 21. Smatrate li da se političke partije u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj %

	Da, svakako	Uglavnom DA	Uglavnom NE	NE, nimalo	Ne znam nemam stav
Roma	8,5	23,3	37,4	17,9	12,8
Lica sa invaliditetom	10,5	26,0	34,3	17,4	11,8
Žena	13,0	29,1	29,0	16,2	12,7
Homoseksualaca	8,3	25,1	28,7	17,5	20,5
Nacionalnih manjina	10,3	27,0	32,5	16,6	13,6
Starijih osoba	8,8	24,0	35,1	18,7	13,3

Fig. 22. Smatrate li da se političke partije u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj - SUM: DA i uglavnom DA %

Kada je o medijima riječ, najprije, možemo vidjeti da građani procjenjuju da je podrška diskriminiranim grupama od strane medija značajno izraženija u odnosu na podršku koju pruža država i političke partije (Fig. 23 i Fig. 24). I u ovom pogledu, građani procjenjuju da se mediji u najvećoj mjeri bore protiv rodne diskriminacije (65,8%), ali je interesantno da odmah slijedi procjena da se mediji zalažu protiv diskriminacije osoba sa invaliditetom (62,8%). No, i kada je riječ o svim ostalim grupama, preko polovine građana procjenjuje da je djelovanje medija pozitivno u ovom pogledu. Prema tome, građani procjenjuje da mediji daju značajan doprinos u borbi protiv diskriminacije prema svim referentnim grupama.

Fig. 23. Smatrate li da se mediji u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj %

	Da, svakako	Uglavnom DA	Uglavnom NE	NE, nimalo	Ne znam nemam stav
Roma	13,7	44,2	24,3	7,5	10,3
Lica sa invaliditetom	17,0	45,8	20,6	7,9	8,7
Žena	19,8	46,0	18,1	6,2	9,9
Homoseksualaca	15,9	39,3	19,0	7,6	18,3
Nacionalnih manjina	12,9	45,3	22,1	7,8	11,8
Starijih osoba	11,9	40,3	27,0	9,6	11,2

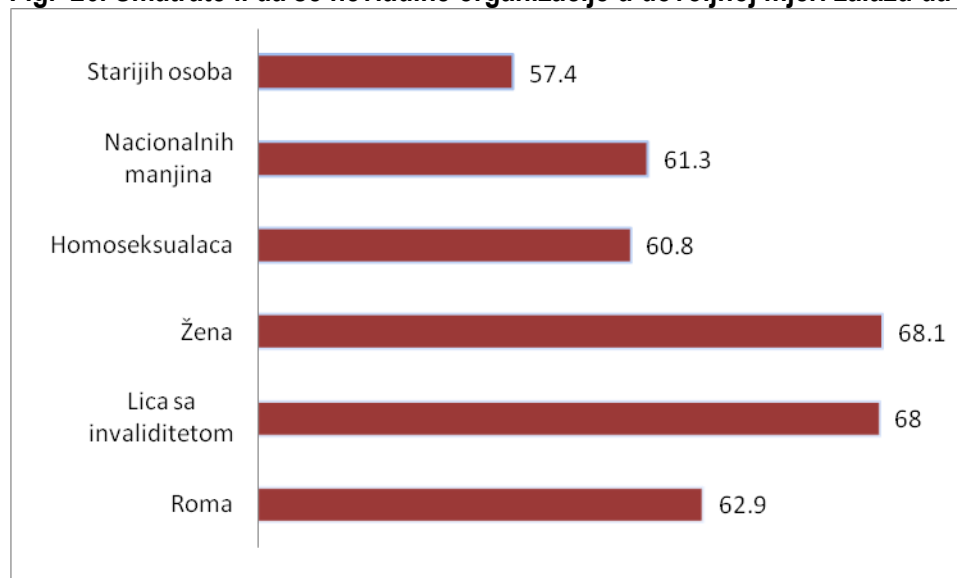
Fig. 24. Smatrate li da se mediji u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj - SUM: DA i uglavnom DA %

Fig. 25. Smatrate li da se nevladine organizacije u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj %

	Da, svakako	Uglavnom DA	Uglavnom NE	NE, nimalo	Ne znam nemam stav
Roma	24,0	38,9	17,2	7,3	12,6
Lica sa invaliditetom	26,2	41,8	13,6	6,4	12,0
Žena	27,2	40,9	13,7	5,8	12,4
Homoseksualaca	25,3	35,5	13,2	6,9	19,1
Nacionalnih manjina	23,4	37,9	16,6	7,3	14,8
Starijih osoba	21,2	36,2	20,2	9,0	13,4

Fig. 26. Smatrate li da se nevladine organizacije u dovoljnoj mjeri zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj - SUM: DA i uglavnom DA %

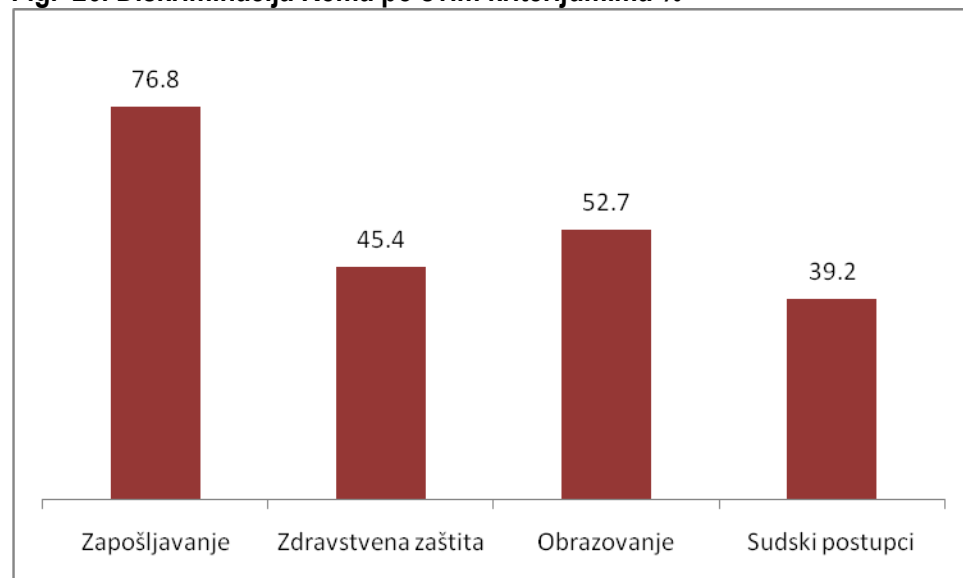

Konačno, u pogledu podrške i afirmativne akcije, građani procjenjuju i da nevladine organizacije pružaju veoma značajnu podršku borbi protiv diskriminacije (Fig. 25 i Fig. 26). Međutim, za razliku od medija, kada je o NVO riječ, postoje značajne razlike u pogledu podrške koja se pruža pojedinim referentnim grupama. Preciznije, građani procjenjuju da NVO najznačajniji podršku u pogledu borbe protiv diskriminacije pružaju ženama i licima sa invaliditetom (oko 68%). Slijede Romi (62,9%), a onda nacionalne manjine (61,3%) i zaštita prava homoseksualaca (60,8%). Komparativno, građani procjenjuju da NVO najmanji stepen pomoći pružaju starijim osobama (57,4%).

Dakle, na osnovu istraživanja mogli smo da utvrdimo određene pravilnosti kada je riječ o diskriminaciji i zaštiti prava referentnih diskriminisanih društvenih grupa. U ovom dijelu istraživanja ćemo pokušati na jedan sintetički način i po kategorijama da prezentiramo rezultate, a u svrhu boljeg razumijevanja samog problema diskriminacije.

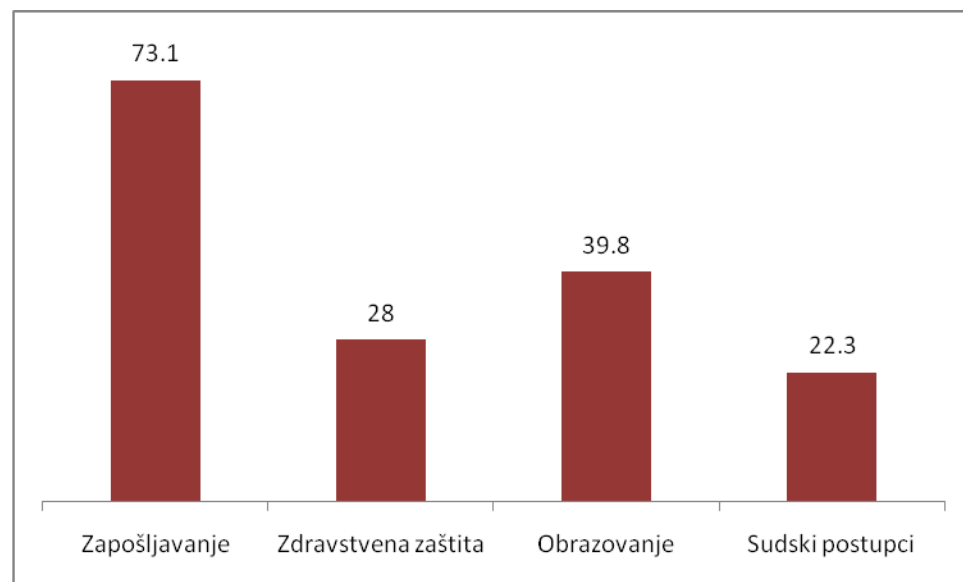
Najprije, dajemo prikaz po grupama kako bismo ocijenili razlike po aspektima na osnovu kojih su referentne grupe diskriminisane. Najprije, kada je o Romima riječ (Fig. 26) najveći stepen diskriminacije mjerimo u pogledu zapošljavanja, i ova vrijednost je značajno viša od svih ostalih. Zatim slijedi diskriminacija u pogledu obrazovanja, zdravstvene zaštite, a komparativno, najniži stepen diskriminacije Roma, na osnovu stavova građana, prisutan je kada je riječ o sudskim postupcima.

Fig. 26. Diskriminacija Roma po svim kriterijumima %

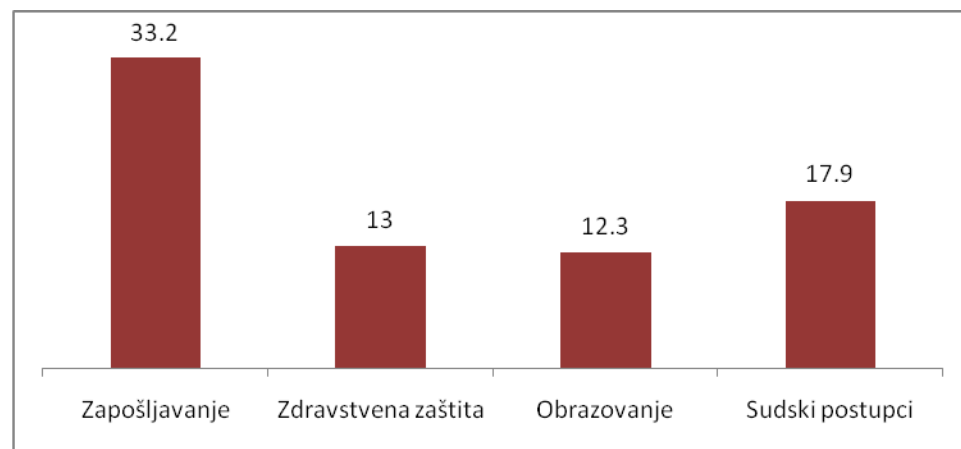
I kada je o licima sa invaliditetom riječ, po mišljenju građana, najveći stepen diskriminacije prisutan je u pogledu zapošljavanja, a zatim, u značajno manjoj mjeri prisutna je diskriminacija u pogledu obrazovanja, zdravstvene zaštite i u sudskim postupcima (Fig. 27)

Fig. 27. Diskriminacija lica sa invaliditetom po svim kriterijumima %

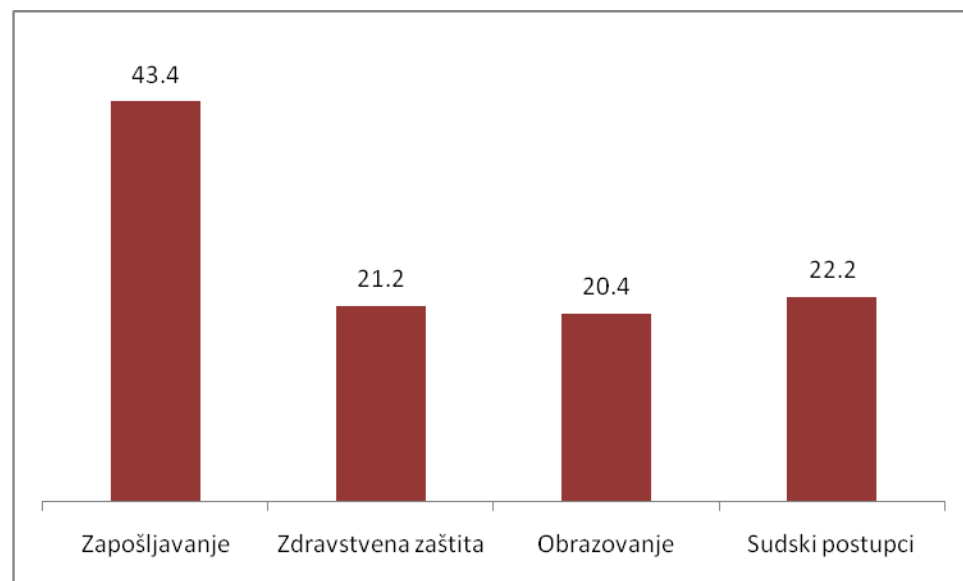
Kada je o rodnoj diskriminaciji riječ, najveći stepen diskriminacije po mišljenju građana-ki je prisutan kada je riječ o zapošljavanju, a zatim slijedi diskriminacija u sudskim postupcima, te približno ujednačeno u obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti (Fig. 28)

Fig. 28. Diskriminacija žena po svim kriterijumima %

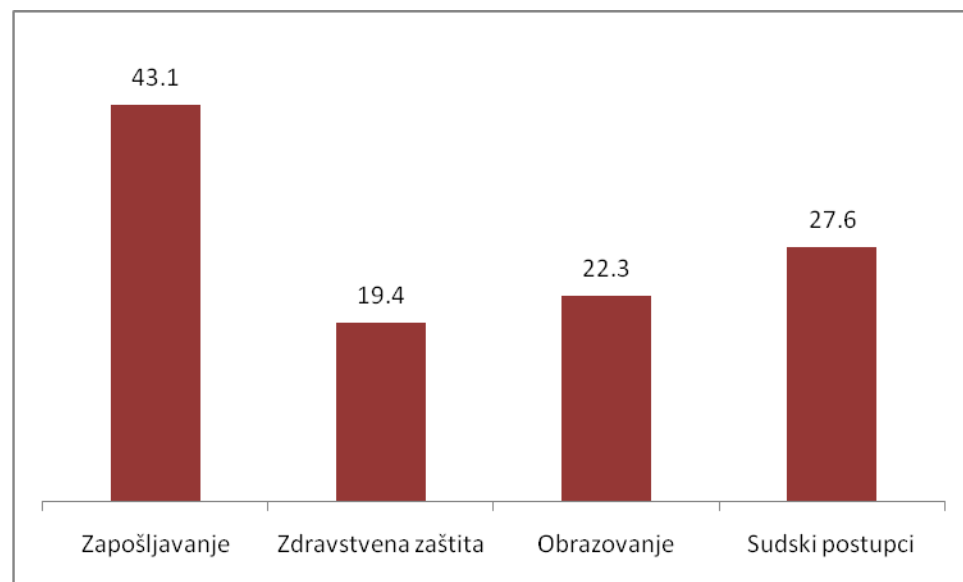
I kada je riječ o homoseksualcima, najveći stepen diskriminacije je prisutan u pogledu zapošljavanja, a zatim, značajno niže, i sa bliskim vrijednostima mjerimo stav da je diskriminacija prisutna u pogledu sudskih postupaka, zdravstvene zaštite i obrazovanja (Fig. 29).

Fig. 29. Diskriminacija homoseksualaca po svim kriterijumima %

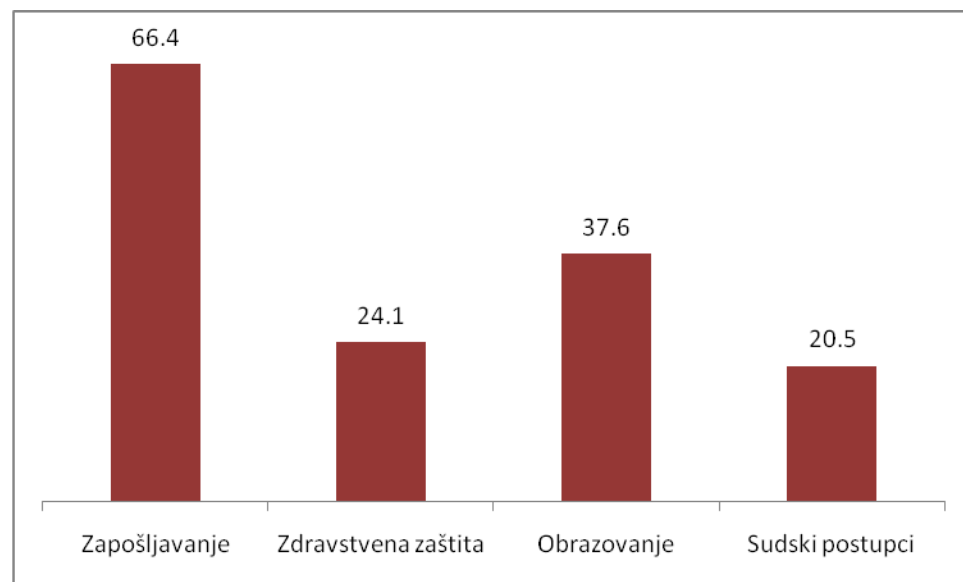
Kada je o manjinskim narodima riječ, najveći stepen diskriminacije je opet u pogledu zapošljavanja, a slijedi diskriminacija u sudskim postupcima, te u obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti (Fig. 30)

Fig. 30. Diskriminacija manjinskih naroda po svim kriterijumima %

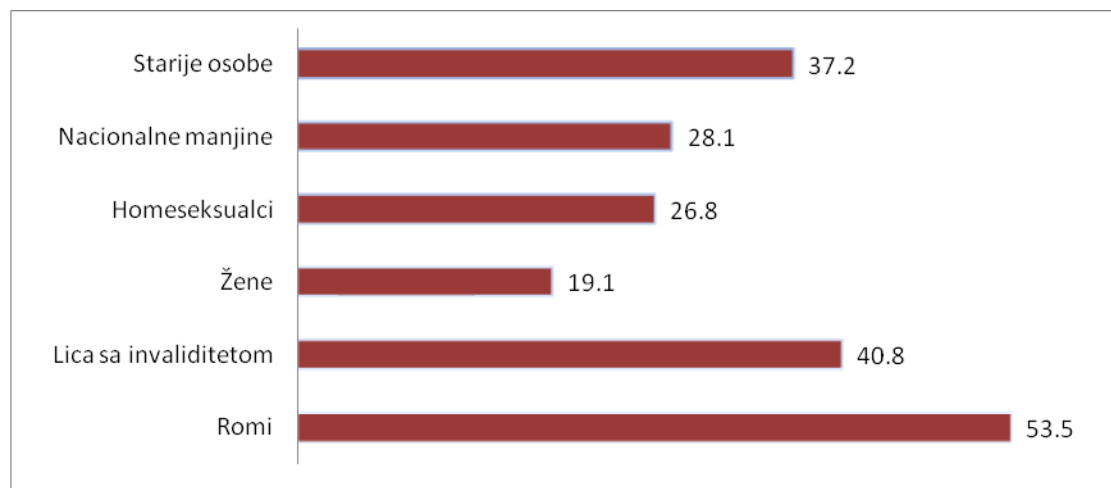
Konačno, diskriminacija starijih osoba je najprisutnija u pogledu zapošljavanja, a slijedi diskriminacija u obrazovanju, te sa nižim vrijednostima diskriminacija u pogledu zdravstvene zaštite i sudskih postupaka (Fig. 31)

Fig. 31. Diskriminacija starijih osoba po svim kriterijumima %

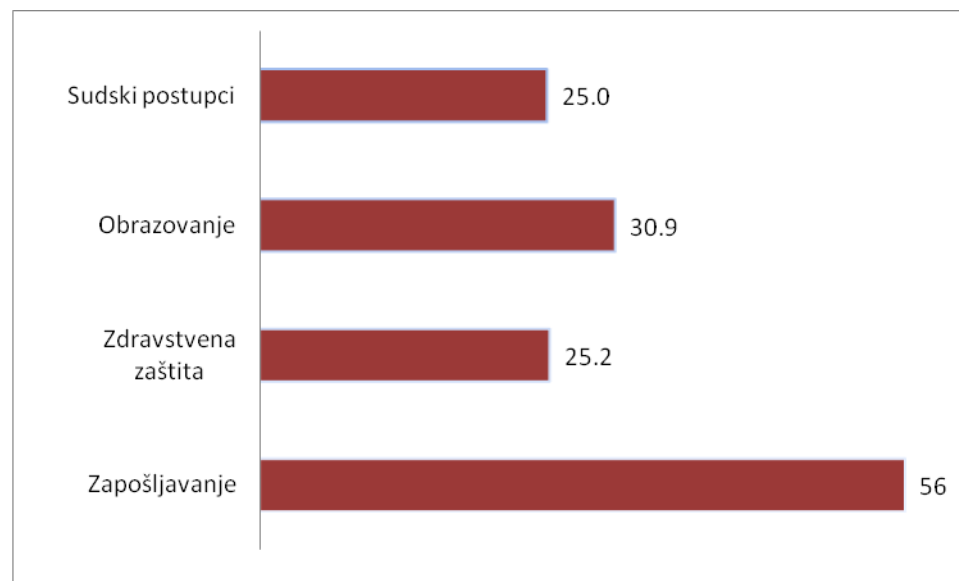
Kumulativno, možemo analizirati prosječan stepen diskriminacije svih referentnih grupa (Fig. 32). Ovaj podatak zapravo predstavlja srednju procentualnu vrijednost po grupama na osnovu svih gore analiziranih kriterijumima. Rezultati ukazuju da je na osnovu kriterijuma koji su bili predmet istraživanja, najveći stepen diskriminacije prisutan kada je riječ o Romima (53,2%), te prema tome zaključujemo da su pripadnici ove grupacije u najtežem položaju kada je o diskriminaciji riječ. Slijede osobe sa invaliditetom, prema kojima takođe mjerimo veoma visok stepen diskriminacije (40,8%). Treća grupa u odnosu na koju je diskriminacija veoma izražena jesu starije osobe (37,2%). Nešto je niži, ali još uvek visoki stepen diskriminacije nacionalnih manjina (28,1%) i homoseksualaca (26,8%). Komparativno i kumulativno, najmanji stepen diskriminacije mjerimo kada je riječ o rodnoj diskriminaciji (19,1%).

Fig. 32. Prosječni stepen diskriminacije svih grupa %

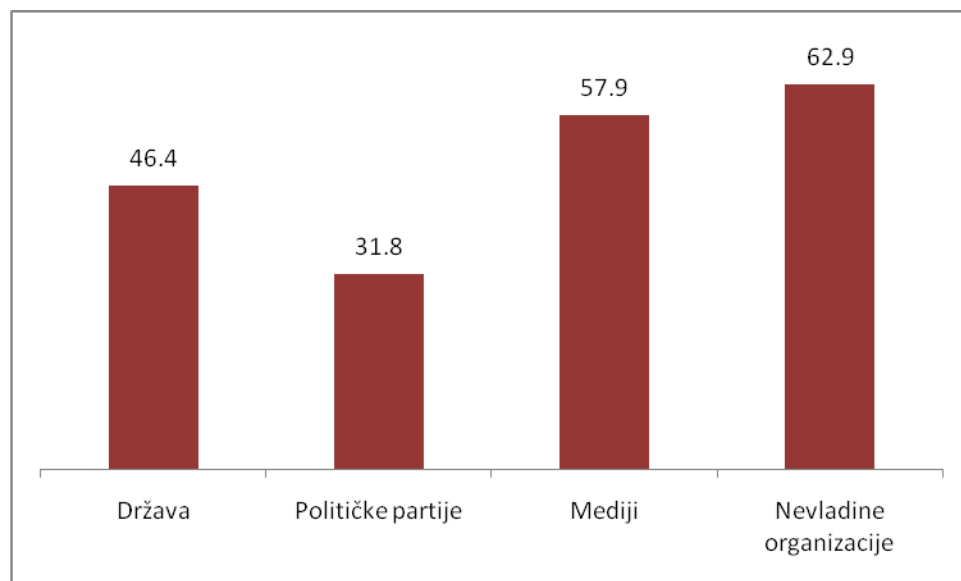
Sa druge strane, ako pogledamo srednje vrijednosti diskriminacije po aspektima (kriterijumima) diskriminacije (Fig. 33), možemo reći da je u crnogorskom društvu najveći stepen diskriminacije izražen kada je riječ o zapošljavanju, a da slijedi diskriminacija u oblasti obrazovanja. Nešto manji, ali još uvijek visok stepen diskriminacije je prisutan u oblasti zdravstvene zaštite i sudskim postupcima.

Fig. 33. Prosječan stepen diskriminacije po kriterijumima %

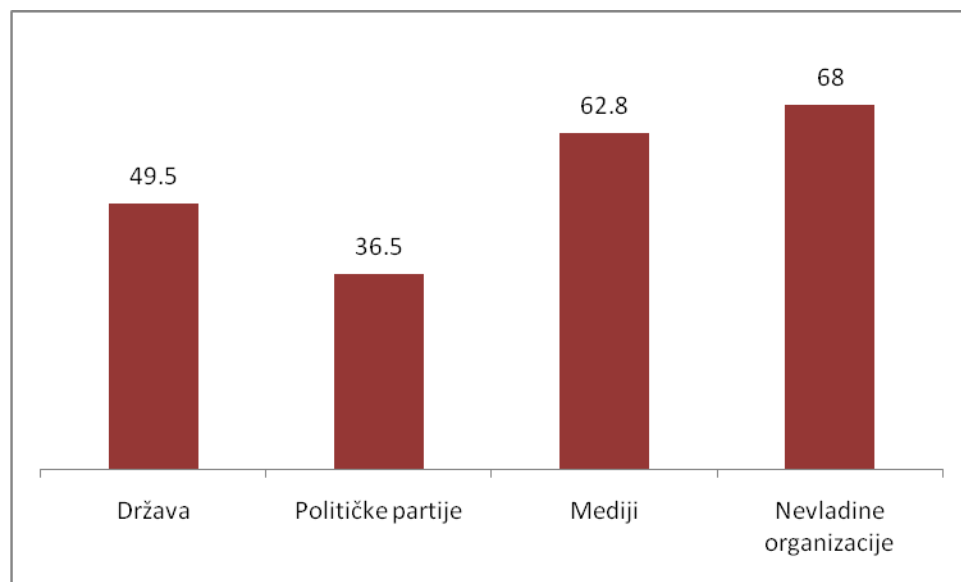
Dalje, dajemo prikaz srepena zaštite Roma od strane relevantnih društveno-političkih institucija (Fig. 34). Rezultati ukazuju da, po mišljenju građana-ki, najveći stepen borbe protiv diskriminacije iskazuju NVO, a zatim mediji, dok je zaštita od strane države manje izražena, a najmanje je izražena zaštita Roma od strane političkih partija.

Fig. 34. Stepen zaštite Roma od strane institucija %

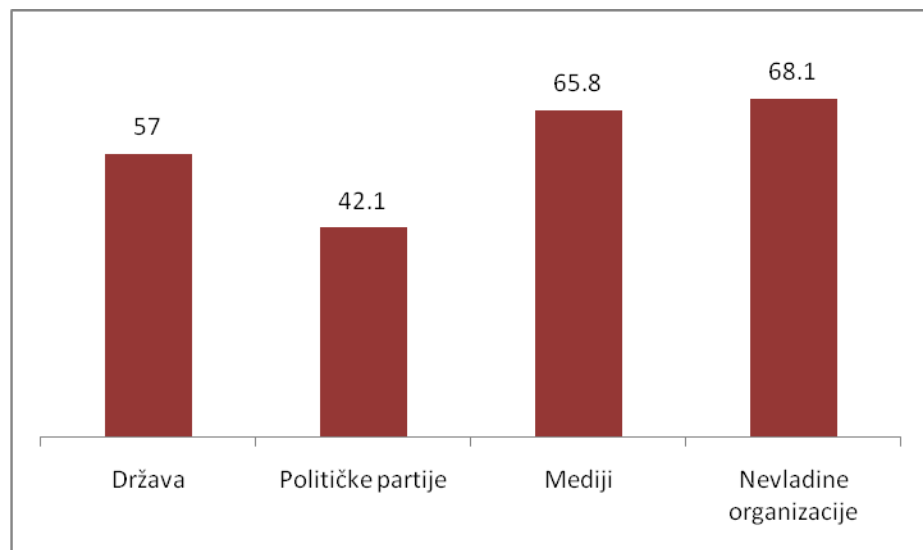
I kada je o licima sa invaliditetom riječ, raspored institucija je gotovo identičan. Dakle, najveći borac protiv diskriminacije jesu NVO, slijede mediji, značajno niže država, a zaštitu ovoj grupi u najmanjoj mjeri pruža država i njene institucije (Fig. 35).

Fig. 35. Stepen zaštite lica sa invaliditetom od strane institucija %

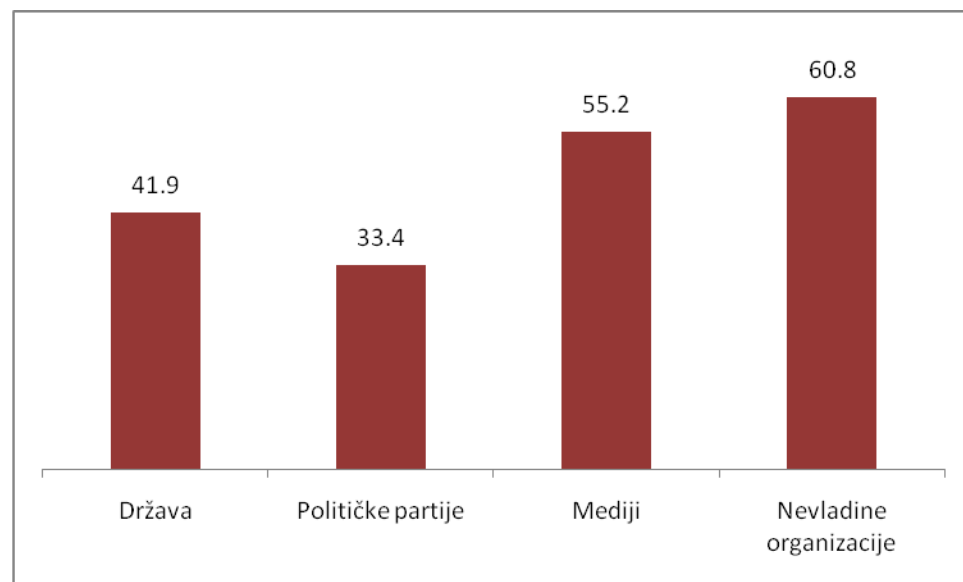
I opet, kada je o zaštiti žena riječ, najveći doprinos po mišljenju građana u ovom pogledu ženama pružaju NVO, a zatim mediji, manje država i njene institucije, a najmanje političke partije (Fig. 36).

Fig 36. Stepen zaštite žena od strane institucija %

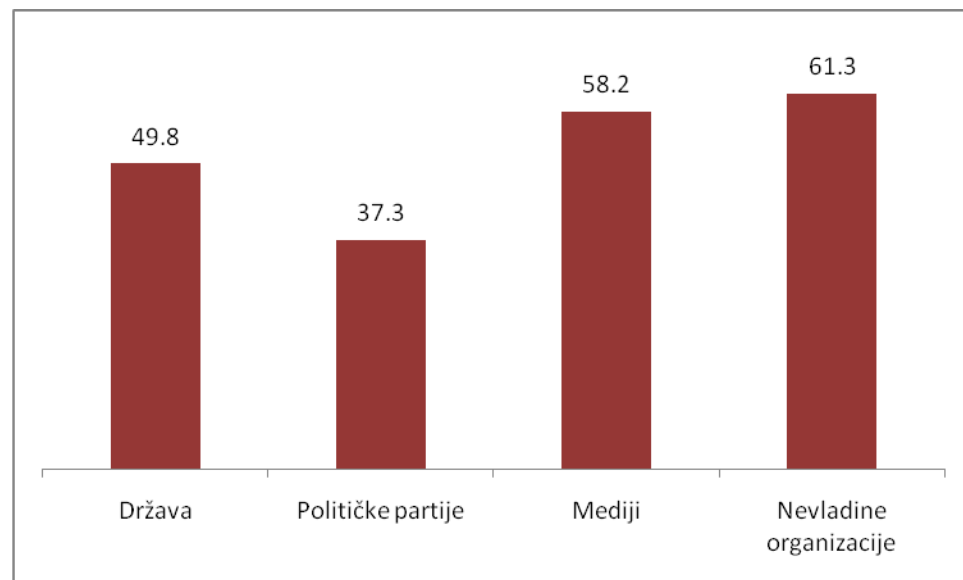
Gotovo identično, kada je riječ o doprinosu u borbi protiv diskriminacije homoseksualaca, javnost prepoznaje NVO po najvećem stepenu doprinosa, slijede mediji, a u manjoj mjeri država, te u najmanjoj političke partije (Fig. 37)

Fig. 37. Stepen zaštite homoseksualaca od strane institucija %

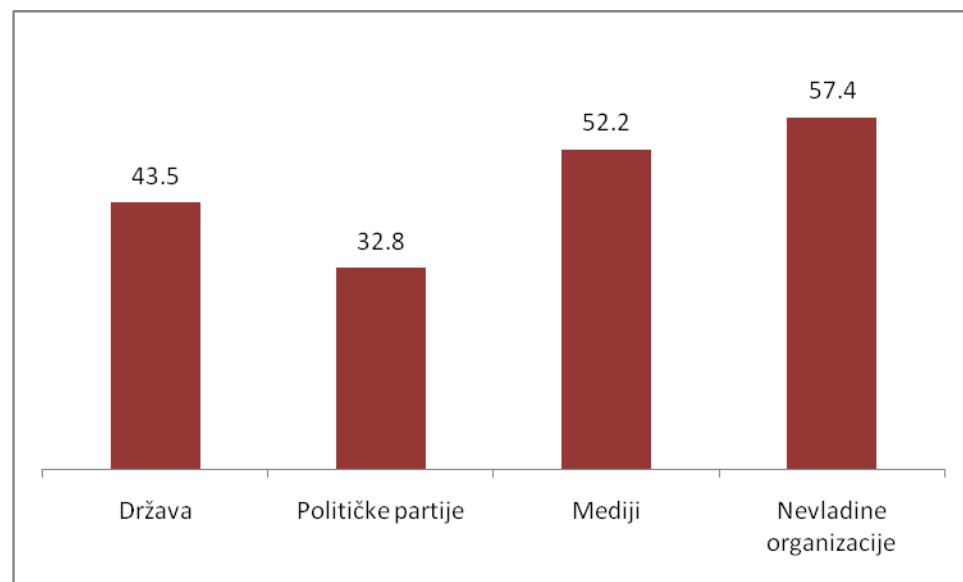
I za prava nacionalnih manjina, najviše se zalažu NVO, pa mediji, značajno manje država i njene institucije, a najmanje političke partije (Fig. 38).

Fig. 38. Stepen zaštite nacionalnih manjina od strane institucija %

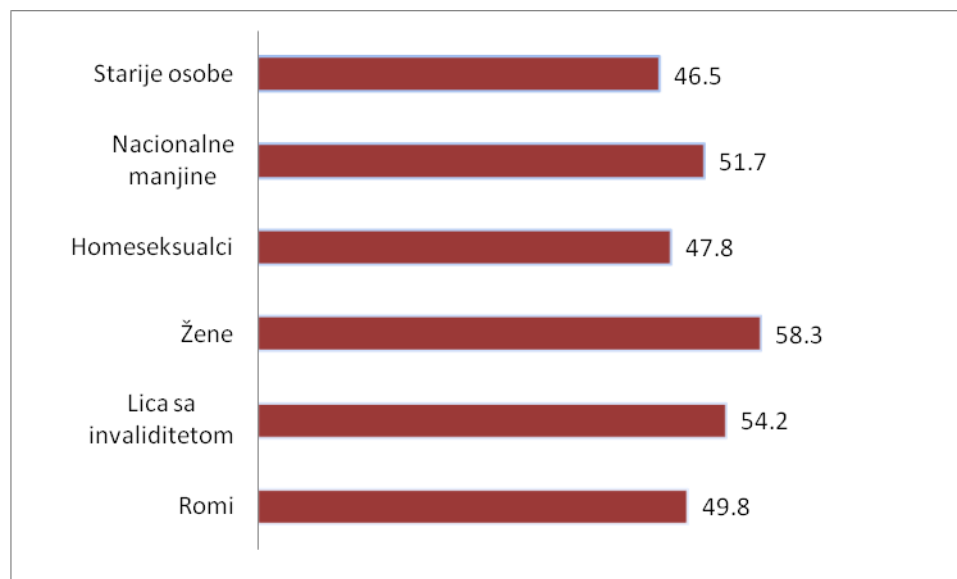
Konačno, i kada je riječ o starijim osobama, slika je identična (Fig. 39). Najveći stepen zaštite od diskriminacije pružaju NVO, a zatim mediji, značajno manji država i njene institucije, a najmanji političke partije.

Fig. 39. Stepen zaštite starijih osoba od strane institucija %

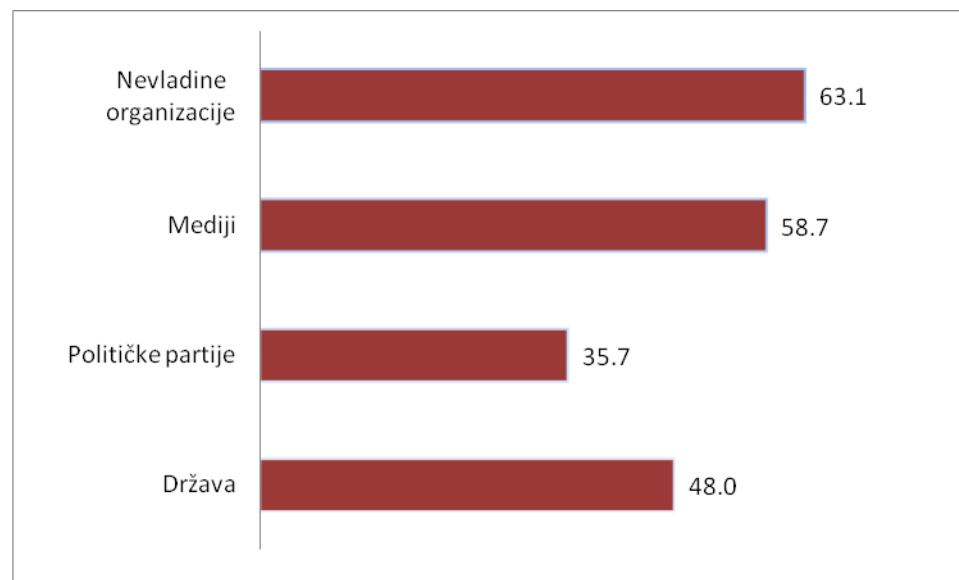
Kumulativno, ako izmjerimo prosječan stepen zaštite svih grupa od strana institucije (Fig. 40), možemo uočiti da najveći stepen zaštite sve institucije kumulativno ulažu u zaštitu žena, a zatim lica sa invaliditetom i pripadnika manjinskih naroda. Nešto manji stepen zaštite od diskriminacije, sve institucije kumulativno pružaju Romima, homoseksualcima, i starijim osobama (Fig. 40).

Fig. 40. Prosečan stepen zaštite od diskriminacije svih grupa %

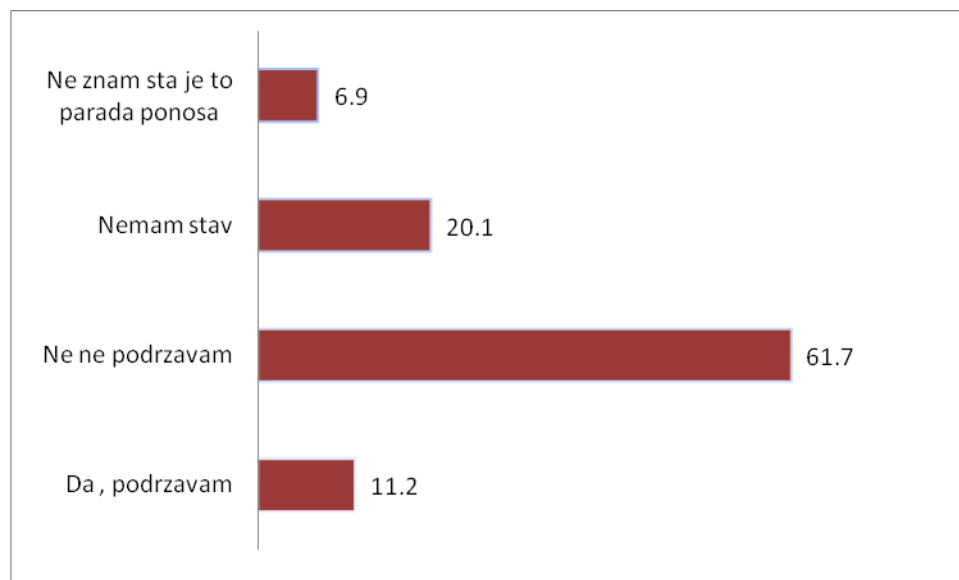
Posmatrano po institucijama, najbolji zaštitnik od diskriminacije po mišljenju građana jesu NVO, a zatim mediji. Građani procenjuju da država u manjoj mjeri doprinosi borbi protiv diskriminacije, dok političke partije u ovom pogledu daju najmanji doprinos (Fig. 41).

Fig. 41. Prosečan stepen zaštite od diskriminacije svih grupa po institucijama%

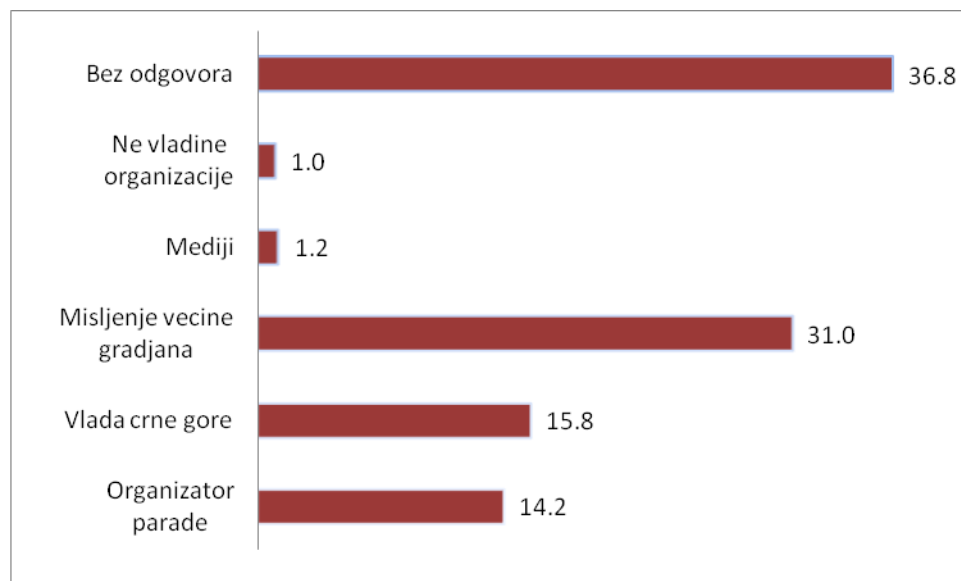
U posljednjem dijelu istraživanja bavili smo se nekim aspektima koji su novijeg datuma, a tiču se prava homoseksualaca. Naime, kao što je poznato, nedavno, u Podgorici je bila najprije zakazana, a zatim otkazana parada ponosa. Mediji su opsežno pisali o ovome, a javnost je reagovala na različite načine. Ovim istraživanjem mi smo željeli da utvrdimo stavove građana o ovom pitanju. Podaci ukazuju, da veliki broj građana (gotovo 62%) ne podržava održavanje parade ponosa, dok eksplicitno paradu podržava nešto više od 11%, uz svakog petog građanina-ke koji po ovom pitanju nema stav. Ovim je dakle slika o diskriminaciji seksualnih manjina upotpunjena, budući da ima potvrdu ne samo od strane institucija, već i od tradicionalnog javnog mnjenja (Fig. 42).

Fig. 42 - Da li Vi lično podržavate održavanje parade ponosa %

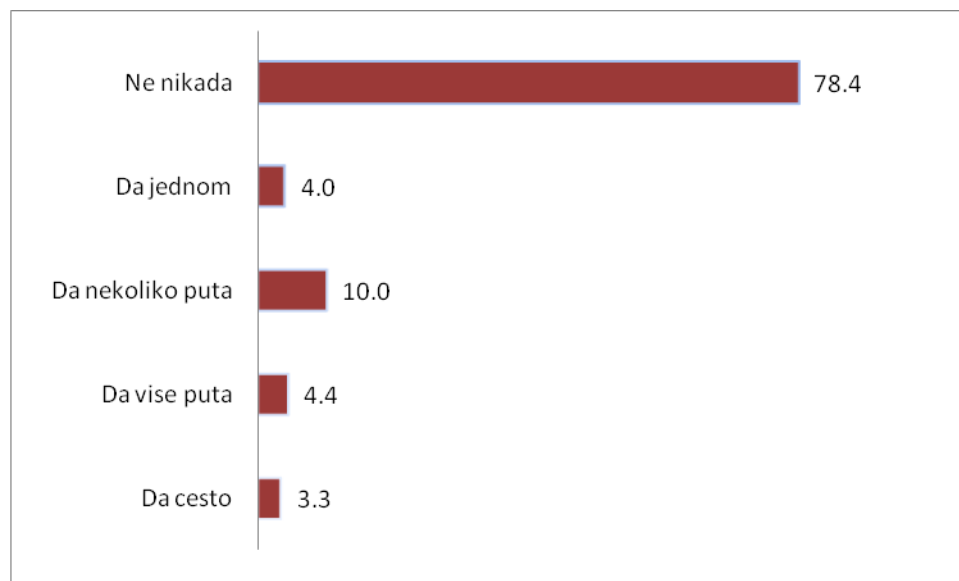
Kada je riječ o samom činu otkazivanja parade ponosa (Fig 43), najveći broj građana nije bio u stanju da procijeni ko je zapravo odgovoran (36,8% bez odgovora). Od preostalih ispitanika, najveći broj ispitanika (31%) smatra da je stav većine građana zapravo presudio i doveo do otkazivanja parade ponosa. Dalje, kao krivac za otkazivanje se doživljava vlada Crne Gore (15,8%), ali i sami organizatori parade (14,2%), dok se mediji i NVO ne identifikuju kao krivci za otkazivanje parade.

Fig. 43 - Ko je po Vašem mišljenju odgovoran za otkazivanje parade ponosa? %

Na kraju istraživanja, pitali smo građane da li su i po kom kriterijumu oni lično bili diskriminirani (Fig 44). U odnosu na zabrinjavajuće podatke o percepciji diskriminacije koje smo izložili u prethodnom delu izveštaja, na ovom mestu ipak preko ¾ ispitanika ističe da lično nikada nisu bili žrtve diskriminacije. Zabrinjava međutim, da oni koji jesu bili žrtve diskriminacije, to je bilo u više navrata. Kumulativno, prema tome, između četvrtine i petine građana jesu bili žrtve diskriminacije, što svakako nije zanemarljiv podatak i ukazuje da u crnogorskom društvu postoji problem diskriminacije.

Fig. 44 - Da li ste vi lično ikada bili diskriminirani? %

Opisujući svoje iskustvo, najveći broj ispitanika ističe da je nad njima diskriminacija vršena po nacionalnoj, verskoj i političkoj osnovi, a kada je riječ o identifikaciji onoga ko vrši diskriminaciju, u najvećem broju slučajeva diskriminirani ispitanici identifikuju državu i njene institucije, i to najčešće kada je riječ o zapošljavanju.

PRIORITET 2. JAČANJE SVIJESTI O ZNAČAJU SPRJEČAVANJA, PRIJAVLJIVANJA I SANKCIONISANJA SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE

Mjera 5: Jačanje koalicije "Za LGBT prava" kroz zajedničke aktivnosti i finansijsku podršku

NACIONALNA KONFERENCIJA "CRNA GORA – SVIJETLIJA TAČKA NA LGBT MAPI"

Zaključci:

- Homofobija je duboko ukorijenjena u crnogorskom društvu.
- Individualna prava, uključujući i seksualna i reproduktivna još nisi zaživjela, ugrožena su i negirana.
- Zalaganje za zaštitu ljudskih prava LGBT osoba je u stvari podrška demokratiji, a podrška LGBT osobama je promovisanje jednakosti svih ljudi.
- LGBT osobe nisu zaštićene od prisutne diskriminacije, pa i od najdramatičnijih oblika netolerantnog ponašanja većine, odnosno verbalnog i fizičkog nasilja.
- Mali broj prijavljenih slučajeva diskriminacije ne znači da ona ne postoji, već govori o tome da LGBT osobe žive u ilegali.
- Svaki akt nasilja, makar riječ bila o izjavi, mora uključiti preduzimanje odgovarajućih mjera.
- Društvo nije senzibilisano, još uvijek preovladavaju predrasude, zbog čega građane treba dodatno informisati i edukovati u cilju eliminacije stereotipa i predrasuda o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu.
- Stanje u Crnoj Gori je od prošle godine poboljšano, ali i dalje zabrinjava nizak stepen povjerenja LGBT osoba u institucije sistema.
- Država i njeni organi zaduženi za ljudska prava nisu razvili mehanizme zaštite seksualnih manjina.
- Političke partije i dalje su suzdržane kada je riječ o pravima seksualnih manjina.
- Državni aparat mora pokazati veći stepen osjetljivosti i znanja iz oblasti demokratije, vladavine prava, pa i ljudskih prava.
- Pravo je politički konstrukt. Za unapređenje ljudskih prava potrebna je politička podrška.
- Državni aparat treba da pokrene konkretne aktivnosti sa vidljivim rezultatima na polju zaštite ljudskih prava LGBT osoba.
- Država je dužna da pruži konkretnu podršku procesima povećanja znanja o pravima seksualnih manjina, rodnoj problematici, toleranciji i ravnopravnosti.
- Informisati javnost da poštovanje i promovisanje ljudskih prava LGBT osoba ne može biti uvreda za bilo koju grupu, niti nacionalnu zajednicu.
- Neophodno je organizovati profesionalne trening obuke o ljudskim pravima LGBT osoba za službenike državnih institucija – sudije, tužioce, policijske inspektore.
- Neophodno je obezbijediti puno institucionalno priznanje ljudskih prava i zaštiti seksualne slobode svakog građanina, i to u skladu sa savremenim standardima međunarodnog i ekonomskog prava i najboljim primjerima iz sudske prakse.
- Zaštita prava seksualnih manjina se posredstvom državnih mehanizama mora postaviti ispred trenutne percepcije opšte populacije o LGBT populaciji.
- Treba pružiti punu podršku najavljenom Paradi Ponosa i njenim organizatorima.

Ključne poruke u odnosu na resore su:

Zdravstvo:

- Homoseksualnost nije bolest, ali homofobija utiče loše na zdravlje LGBT i opšte populacije.
- Servise, posebno iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja, treba prilagoditi stvarnim potrebama LGBT osoba.
- Nedopustivo je manipulirati javnošću navodeći homoseksualnost kao osnov za ma koje stanje narušenog zdravlja.
- Potrebno je pokretati inicijative za omogućavanje besplatne promjene pola za transrodne osobe (tražiti od Fonda za zdravstvo da pokrije troškove hormonalne terapije i hirurških zahvata).
- Formirati ekspertske ljekarske timove za intervenciju i tretmane kod transseksualnih osoba.

Obrazovanje:

- Uvesti u obrazovni sistem teme vezane za seksualnost, seksualnu orijentaciju i rodni identitet, i to kroz udžbenike iz oblasti sociologije, psihologije, biologije, građanskog obrazovanja i prava, kao što je to urađeno u udžbeniku iz zdravih stilova života za stručne škole.
- Iskoristiti mogućnost prilagođavanja udžbenika novom pravopisu i dodati teme vezane za LGBT fenomen.
- Povećati nivo znanja i senzibilisanosti nastavnog kadra o LGBT pravima, seksualnom i rodnom identitetu.
- U neobaveznim, informativnim, neformalnim edukacijama uvesti teme vezane za LGBT fenomen, ali ne kao zamjena za obavezne sadržaje.

Ljudska prava:

- Ostvariti uslove za punu implementaciju Zakona o zabrani diskriminacije.
- Član 159 (Povreda ravnopravnosti) Krivičnog zakonika (KZ) treba dopuniti tako da se pored navedenih zabranjenih osnova dodaju i seksualna orijentacija i rodni identitet, odnosno pretpostavljena seksualna orijentacija i rodni identitet.
- Član 370 KZ (Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje) i/ili čl. 443, st. 3 KZ (Propaganda rasne diskriminacije) treba dopuniti tako da se sankcioniše i podsticanje nasilja ili mržnje prema seksualnim manjinama i transrodnim osobama.
- Krivični zakonik treba dopuniti tako da se izvršenje krivičnog djela motivisano mržnjom, pored ostalog i prema osobama homoseksualne orijentacije (homofobija) ili transrodnim osobama (transfobija), smatra težim (kvalifikovanim) oblikom krivičnog djela, ili da se homofobija ili transfobija smatraju otežavajućom okolnošću (tako što bi se precizirao čl. 42, Opšta pravila o odmeravanju kazne). Primjera radi, Hrvatski Kazneni zakon iz 2009. kao "zločin iz mržnje" definiše svako krivično djelo izvršeno iz mržnje prema nekoj osobi zbog njene rase, boje kože, pola, seksualne orijentacije, političkog ili drugog uvjerenja, jezika, vjere, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja, obrazovanja, društvenog položaja, starosne dobi, zdravstvenog stanja ili drugih osobina (čl. 89, tač. 36).
- Podržati postojeće i pokrenuti nove inicijative koje omogućavaju ostvarivanje ravnopravne vanbračne zajednice među osobama istog pola.
- Regulirati nasljedna i ekonomska prava u vanbračnim zajednicama (obligacioni odnosi).
- Kršenje ljudskih prava LGBT osoba treba da se sankcionišu pravomjerno i neselektivno.

Medijska i druga javna prezentacija LGBT fenomena:

- Od svih profesionalaca koji imaju moć uticaja na kreiranje javnog mnjenja, posebno onih koji rade na polju ljudskih prava se očekuje osjetljivost na

LGBT teme i podrška.

- Mediji u svim svojim pojavnim oblicima i segmentima treba da se drže zakona Crne Gore i standarda novinarske etike koja se zasniva na nediskriminaciji.

Podgorica, PR Centar, 28. mart 2011. godine

PRIORITET 4. SOCIJALNA INKLUZIJA OSOBA S INVALIDITETOM I DJECE SA SMETNJAMA I TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Mjera 1 i 2: Zabrana diskriminacije/poboljšanje položaja lica sa invaliditetom

INFORMACIJA O SPROVODJENJU AKCIONOG PLANA ZA SPROVODJENJE STRATEGIJE ZA INTEGRACIJU OSOBA S INVALIDITETOM U CRNOJ GORI ZA 2010. GODINU

UVOD

Vlada Crne Gore usvojila je u decembru 2007.godine Strategiju za integraciju osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori, za period 2008. do 2016. godine, godine. Ovaj dokument obuhvata oblasti: zdravstva zaštite, socijalne zaštite i penzijsko invalidskog osiguranja, oblast obrazovanja, profesionalnog osposobljavanja i zapošljavanja, pristupačnost, kulturu, sport i rekreaciju, kao i oblast koja se odnosi na položaj organizacija osoba sa invaliditetom u civilnom društvu. Strategijom su predviđene mjere i aktivnosti, koje treba preduzeti u navedenom periodu, kako bi položaj osoba sa invaliditeom u Crnoj Gori, bio u skladu sa evropskim standardima i standardima propisanim Konvencijom UN o pravima osoba sa invaliditetom.

Vlada Crne Gore 2008.godine je usvojila je i Akcioni plan za 2008. i 2009. godinu, kojim su određene prioritetne aktivnosti, koje treba sprovesti u svim navedenim oblastima, a 2010. godine II Akcioni plan za 2010. i 2011. godinu. Takođe, od 2009. godine Vlada Crne Gore svake godine usvaja godišnje Izveštaje o realizaciji predviđenih mjera za prethodnu godinu.

U izradi Izveštaja o primjeni Strategije za integraciju osoba sa invaliditetom za 2010. godinu, učestvovala je međuresorna radna grupa, u čijem sastavu se pored predstavnika relevantnih ministarstava, nalaze i predstavnici nevladinog sektora, koji se bave problemima osoba sa invaliditetom. Ovim je ispoštovana potreba za integrisanjem pitanja invaliditeta u sve sektore, kao i za direktno učešće krajnjih korisnika, kako u kreiranje politike, prilikom izrade Strategije i Akcionih planova, tako i u praćenju realizacije zacrtanih mjera i aktivnosti.

Izveštaj sadrži pregled najznačajnijih mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2010. godinu, u svim oblastima, koje su obrađivane u pomenutim dokumentima. Pored aktivnosti državnih organa i institucija predstavljene su i neke aktivnosti NVO sektora, koji se bavi osobama sa invaliditetom, bez obzira da li su rađene u partnerskoj saradnji sa državnim organima, ili samostalno.

Izveštaj sadrži informacije na osnovu kojih će Vlada Crne Gore i šira javnost, imati uvid u napredak postignut u svim oblastima, koje se odnose na osobe sa invaliditetom u navedenom periodu.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

U oblasti zdravstvene zaštite sve zdravstvene ustanove na primarnom nivou su elektronski povezane sa Fondom zdravstva, čime je postignuto da svaki osiguranik ima elektronski karton. Potrebno je istaći da se ovakva informatička povezanost odnosi i na Centre za podršku djeci sa posebnim potrebama. Aplikacijom za specijaliste u ovim centrima, između ostalog postignuta je evidencija posjeta pacijenata za određeni datum. Kroz ovu formu vide se dnevne evidencije osoba sa invaliditetom od strane izabranih doktora, koja podrazumjeva obavezno unošenje dijagnoze šifrirane isključivo po MKB klasifikaciji, trenutno stanje posjete kao i vrsta pružene usluge. U cilju obezbjeđenja kvalitetnijeg upravljanja i unapređenja kvaliteta rada pripremljen je projekt Integralni Informacioni Sistem Klinički Centar CG. Realizacija projekta očekuje se početkom 2011. godine. Glavni cilj projekta je da se informatički podrže osnovne poslovne jedinice u opštim bolnicama, nadogradnja informacionog sistem Ministarstva zdravlja i Instituta za javno zdravlje. Analiza i izvještaji o statusu zdravlja OSI sakupljaju se u toku čitave kalendarske godine i iz toga razloga se tek u narednoj kalendarskoj godini obrađuju i upoređuju tj. za 2009. godinu u 2010. godini.

U okviru normativne regulative važno je istaći da su učinjene izmjene i dopune Pravilnika o indikacijama i načinu korišćenja medicinske rehabilitacije u zdravstvenim ustanovama, koje obavljaju specijalizovanu rehabilitaciju. Preko ovih izmjena oboljeli od multiple skleroze moći će svake godine da koriste rehabilitaciju u trajanju od 21 dan, umjesto, kako je do sada bilo, svake druge godine. Proširena je i mogućnost korišćenja rehabilitacije u slučajevima dječije cerebralne paralize. Oboljeli od reumatskog zapaljenja zglobova moći će svake godine da koriste rehabilitaciju, umjesto svake druge godine, kako je bilo predviđeno starim pravilnikom. Prema podacima reumatologa iz Kliničkog centra od ovog oboljenja boluje 50 mališana. Kroz izmjene pravilnika obezbjeđuje se proširenje prava pratioca djeteta za vrijeme rehabilitacije - sa tri na šest godina, za prelome gornjih i donjih ekstremiteta, deformacije kičmenog stuba i astme, kao i sa šest na 15 godina za dijagnoze dječije paralize, mišićne distrofije i dr. oboljenja i stanja. Izmjene pravilnika usvojene su jer se radi o teškim oboljenjima i u najvećem broju slučajeva djeci sa usporenim psihomotornim razvojem, kojima je stalno potrebno prisustvo roditelja.

U oblasti zdravstvene zaštite djece sa smetnjama u razvoju, potrebno je istaći da su u svim domovima zdravlja u Crnoj Gori formirani regionalni Centri za podršku djeci sa posebnim potrebama. Donošenjem Uredbe o obimu prava i standardima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja utvrđeni su jedinstveni standardi i normativi svih predviđenih izvršilaca- pružaoca zdravstvenih usluga u razvojnim savjetovalištim. Master planom razvoja zdravstva Crne Gore 2010-2013, posebno su istaknuta prioritetna razvojna područja i ciljevi, koji se odnose na djecu sa smetnjama u razvoju.

Takođe, važno je istaći da u Ministarstvu zdravlja postoji Sektor za kontrolu i unapređenje kvaliteta, koji je predvidio praćenje unapređenja i promovisanja pokazatelja kvaliteta i rezultata rada i u okviru zdravstvene zaštite OSI .

Ministarstvo prosvjete i nauke je u 2010. godini organizovalo je seminar za razmjenu iskustava i za primjenu instrumenta za mjerenje odnosa ličnih i sredinskih faktora u nastajanju posebne obrazovne potrebe. Edukovana su po četiri člana stručnih timova iz svakog od centara za podršku djeci sa posebnim potrebama i iz dnevnih centara u Crnoj Gori: Centar za djecu sa posebnim potrebama - Podgorica; Centar za djecu sa posebnim potrebama - Bar; Centar za djecu sa posebnim potrebama - Bijelo Polje; Centar za djecu sa posebnim potrebama -Herceg Novi; Centar za djecu sa posebnim potrebama - Berane; Centar za djecu sa posebnim potrebama, jedinica - Pljevlja; Centar za djecu sa posebnim potrebama, jedinica - Rožaje; Dnevni centar "Tisa" - Bijelo Polje i Dnevni centar - Nikšić . Partner u ovoj komponenti projekta bilo je Ministarstvo zdravlja.

SOCIJALNA ZAŠTITA I PENZIJSKO-INVALIDSKO OSIGURANJE

U oblasti socijalne zaštite u okviru normativne djelatnosti u 2010. godini urađen je Nacrt Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, čije usvajanje se očekuje u 2011. godini. Nacrtom zakona utvrđuje se zabrana diskriminacije u : postupcima pred organima, korišćenju objekata i površina u javnoj upotrebi, pružanju javnih usluga, oblasti zdravstvene zaštite, oblasti vaspitanja i obrazovanja, oblasti zapošljavanja, oblasti rada, oblasti bračnih i porodičnih odnosa, javnom prevozu, ostvarivanju biračkog prava, nevladinim organizacijama. Takođe, utvrđena je zabrana diskriminacije nevladinih organizacija za zaštitu lica sa invaliditetom. Postupak zaštite od diskriminacije lica sa invaliditetom sprovodi se u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije – opštim antidiskriminacionim Zakonom. Navedenim zakonom propisan je postupak, prava i obaveze učesnika u postupku. Utvrđena je obaveza zaštitnika ljudskih prava i sloboda u pogledu zaštite od diskriminacije. Važno je napomenuti da sistemski zakoni, takođe, sadrže odredbe koje se odnose na zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom, tako da će se ovim Nacrtom zakona u potpunosti obezbijediti zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije.

U cilju potpune systemske i sistematične podrške djeci i omladini sa smetnjama u razvoju, predviđeno je povezivanje i funkcionalno umrežavanje ustanova Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja i Ministarstva prosvjete i nauke na lokalnom, regionalnom i centralnom nivou. Plan je počeo da se realizuje krajem 2010. godine, osnivanjem Servisnih službi za podršku djeci sa smetnjama u razvoju, koje su smještene u centrima za socijalni rad, u svim opštinama u Crnoj Gori. Njihova osnovna uloga je uspostavljanje baze podataka o svojoj djeci sa smetnjama u razvoju sa teritorije koja pripada opštini. Za svako dijete se otvara dosijeo koji sadrži sve relevantne podatke o tome ko, kako i kada radi sa djetetom, što zbirno treba da predstavlja okvir individualnog plana podrške za dijete. Roditelji se ovdje upoznaju sa svim oblicima prava i usluga, koje im se nude u oblasti socijalne i zdravstvene zaštite i u obrazovnom sistemu na republičkom, regionalnom, ili lokalnom nivou. Ono što u ovom trenutku u svakoj opštini Servisna služba ima je precizna evidencija o djeci sa teritorije opštine koju pokriva, koja ostvaruju pravo na ličnu invalidninu, pravo za njegu i pomoć drugog lica, kao i podatke o djeci sa smetnjama u razvoju koja su smještena u ustanovama socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori i Srbiji.

U 2010. godini nastavljeno je sa širenjem mreže dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju. Tokom izvještajnog perioda počeo je sa radom i Dnevni centar u Nikšiću. Dnevni centar raspolaže adekvatnim prostorom i neophodnom opremom za rad. Nakon registracije ustanove i tehničkog prijema, pristupilo se aktivnostima vezanim za upućivanje djece u Dnevni centar. To je podrazumijevalo dobijanje rješenja od Centra za socijalni rad Nikšić, a koje se bazira na rješenju Prvostepene komisije za usmjeravanje djece sa smetnjama u razvoju. U Dnevnom centru trenutno boravi dvadesetčetvoro djece, a po standardima, u centru u isto vrijeme može boraviti najviše tridesetoro djece. Opština Pljevlja je takođe u 2010. godini donijela odluku o formiranju Javne ustanove, postavljen je VD direktor, a uskoro se očekuju aktivnosti opštine na usvajanju ostalih dokumenata, kako bi se centar stavio u funkciju. Dnevni centar raspolaže adekvatnim prostorom i neophodnom opremom za rad. Dnevni centar u Ulcinju je osnovan 2010. godine, a očekuju se aktivnosti opštine, kako bi se centar stavio u funkciju. I ovaj Dnevni centar raspolaže adekvatnim prostorom i neophodnom opremom za rad. U Beranama je u toku realizacija plana za završetak izgradnje objekta Dnevnog centra, u saradnji sa Opštinom Berane. Neophodno je završiti građevinske radove na novosagrađenom objektu u skladu sa projektnom dokumentacijom i nabaviti nedostajuću opremu, kao i izvršiti edukaciju kadra koji će raditi u Dnevnom centru. U opštini Bar, sa kojom je prošle godine potpisan Memorandum o saradnji za izgradnju Dnevnog centra, još se čeka usvajanje detaljnog urbanističkog plana, za dio opštine gdje je planirana izgradnja objekta Dnevnog centra, iz razloga što procedura usvajanja ovog dokumenta kasni, kasni se i sa početkom izgradnje ove ustanove. U 2010. godini potpisan je i Memorandum o izgradnji Dnevnog centra sa Opštinom Cetinje.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je i u 2010. godini obezbijedilo zimski i ljetnji odmor i rekreaciju za 260. djece iz ustanova socijalne i dječije zaštite, u smjenama u trajanju od po 7 pansionerskih dana, u svojim odmaralištima u Bečićima i na Ivanovim Koritima.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u skladu sa dosadašnjom praksom i 2010. godine, u saradnji sa Savezom udruženja roditelja djece sa smetnjama u razvoju, obezbijedilo 15. dnevni boravak 30. djece sa smetnjama u razvoju, sa pratiocima u Institutu „Simo Milošević“ u Igalu.

U toku 2010. godine obavljane su konsultacije sa više opština u Crnoj Gori za obezbjeđenje parcela za izgradnju "Grupnih kuća za djecu sa smetnjama u razvoju", čija će gradnja početi u 2011. godini.

U odnosu na planiranu reorganizaciju i transformaciju ustanova socijalne i dječije zaštite, izvršena je reorganizacija JU Zavoda „Komanski most“, usvojena je nova sistematizacija i izabran je novi organ rukovođenja - direktor. Izvršena je adaptacija paviljona A, za smještaj odraslih korisnika muškog pola, prema stepenu njihove preostale sposobnosti i starosnoj dobi, a već ranije je rekonstruisan i paviljon "C" gdje je smješteno desetoro djece. Rekonstrukcija je trajala od 3. avgusta do 18. oktobra 2010. godine i za nju su utrošena sredstva u iznosu od 250.000,00 eura. Sadržaji Paviljona „A“ su u potpunosti prilagođeni potrebama korisnika. Ovakvim uslovima biće u velikoj mjeri poboljšan kvalitet života ovih korisnika. U ovoj godini ustanovu je posjetio i zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore sa članovima Odbora za ljudska prava Skupštine Crne Gore, što je bila prilika da se članovi Odbora informišu o aktuelnoj situaciji u ovoj ustanovi. Posjeta je u skladu sa Zaključkom Odbora za ljudska prava donešenog na sjednici održanoj 31. marta ove godine, kojim se između ostalog određuje da će delegacija Odbora najmanje jednom godišnje obići JU Zavod "Komanski most", kao i srodne institucije. Na istoj sjednici Odbor je podržao sve planirane aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, na planu poboljšanja uslova u JU Zavodu "Komanski most", uz poštovanje Preporuka Ombudsmana koje se tiču ove ustanove. Ovu ustanovu obišao je i Predsjednik Vlade Crne Gore.

U 2010. godini UNICEF je nastavio sa ekspertskom podrškom i edukacijom osoblja zaposlenog u Zavodu "Komanski most". Pored ovih edukacija, predstavnici institucije u 2010. godini obavili su i studijsku posjetu Domu za lica sa mentalnim smetnjama u razvoju u Tutinu u Srbiji. Osnovni cilj studijske posjete je bio sticanje dodatnih znanja o praksi jednog slično razvijenog sistema socijalne i dječije zaštite, kao i razmjena iskustava, a dogovoreni su i modeli buduće saradnje.

Ministarstvo prosvjete i nauke u 2010. godini obezbijedilo je edukaciju predstavnika centara za socijalni rad u Crnoj Gori, tj predstavnika servisnih službi. Uključeni su bili predstavnici Centra za socijalni rad za opštine Podgorica, Danilovgrad, Cetinje i Kolašin, Centra za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva, Centra za socijalni rad opština Bar i Ulcinj, Centra za socijalni rad Herceg Novi, Centar za socijalni rad opština Nikšić, Šavnik i Plužine, Centra za socijalni rad Berane i Andrijevice, Centra za socijalni rad opština Pljevlja i Žabljak i Centra za socijalni rad opština Bijelo Polje i Mojkovac. Seminari su imali za cilj razmjenu iskustava i ovladavanje instrumentima za mjerenje odnosa ličnih i sredinskih faktora u nastajanju posebne obrazovne potrebe. Partner u ovoj komponenti projekta bilo je Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

U cilju promjena svijesti javnosti o potrebama osoba sa invaliditetom i djece sa smetnjama u razvoju realizovana je Kampanja "Govorimo o mogućnostima" u saradnji sa UNICEF-om. Kampanja je imala za cilj promociju uključivanja djece sa smetnjama u razvoju u društvo, kroz stimulisanje promjena u stavovima i ponašanju javnosti prema njima. Kampanja je zasnovana na rezultatima istraživanja o znanju, stavovima i ponašanjima javnosti prema ovoj djeci, koje je u avgustu sprovedeno na uzorku od 1.000 građana širom zemlje. Ovo istraživanje pokazalo je da postoji značajna socijalna distanca prema djeci sa smetnjama u razvoju. Tokom tromjesečne kampanje, širom zemlje, postavljani su bilbordi koji prikazuju djecu sa smetnjama u razvoju kao aktivne članove društva – kao sportiste, prijatelje, muzičare, igrače, studente, ćerke, sinove, braću i sestre, prenosili su ključne poruke – *Gdje mnogi vide teškoće, mi vidimo mogućnosti; Gdje mnogi vide prepreke, mi vidimo prijateljstvo; Gdje mnogi vide slabost, mi vidimo hrabrost; Gdje mnogi vide teret, mi vidimo ljubav.* Zahvaljujući partnerstvu sa medijima, sve TV stanice emitovale su spot kampanje koji prikazuje dijete sa smetnjama u razvoju u brižnom porodičnom

okruženju, a štampani mediji objavljivali su novinske reklame sa ključnim porukama kampanje. Osnovne škole širom zemlje organizovale su sjednice dječih parlamenata o inkluziji na osnovu publikacija UNICEF-a za učenike i nastavnike "Govorimo o mogućnostima". U 8 od ukupno 21 opštine, održane se specijalne sjednice lokalnih parlamenata o izgradnji inkluzivnih lokalnih zajednica na kojima su učestvovali i predstavnici lokalnih dječih parlamenata i udruženja roditelja djece sa smetnjama u razvoju. Djeca sa smetnjama u razvoju napravila su jednogminutne filmove o inkluziji i oni su prikazivani na raznim TV stanicama, kao i na sjednicama lokalnih parlamenata kako bi njihove poruke došle do što većeg broja donosilaca odluka i građana. Više od 30-oro djece iz dječih parlamenata škola iz sjevernih opština Crne Gore učestvovalo je u međugeneracijskom dijalogu o inkluziji sa ambasadorima u Kolašinu. Više od 150-oro djece sa i bez smetnji u razvoju igrali su košarku u Sportskom centru "Moraca" u Podgorici u okviru kampanje. Predstavnici Ministar rada i socijalnog staranja i Ministarstva prosvjete i nauke, imali su studijsku posjetu centrima za djecu sa smetnjama u razvoju i inkluzivnim školama u Velikoj Britaniji. Vlada Crne Gore, UNICEF, Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, Savjet Evrope, sve UN organizacije u Crnoj Gori, OEBS, ambasade, udruženja roditelja djece sa smetnjama u razvoju, Centar za prava djeteta i druge NVO koje promovišu prava djeteta, svi štampani i elektronski mediji, privatni sektor, djeca sa i bez smetnji u razvoju i roditelji širom Crne Gore pridružili su se koaliciji od preko stotinu partnera koja podržava kampanju "Govorimo o mogućnostima".

Kao rezultat, prema istraživanju o uticaju kampanje koje je tokom prve nedjelje decembra sprovedeno na uzorku od hiljadu građana širom zemlje, mnogi su počeli da mijenjaju način na koji misle i ponašaju se prema djeci sa smetnjama u razvoju. Ključni rezultati istraživanja o uticaju kampanje pokazuju da je:

- Prije kampanje, 40% građana bilo mišljenja da sva djeca sa smetnjama u razvoju treba da budu u specijalnim institucijama, dok je nakon kampanje ovaj procenat upola manji tj. 21%.
- Prije kampanje, skoro dvije trećine građana (64%) smatralo je neprihvatljivim da dijete sa smetnjama u razvoju ide u isto odjeljenje sa njihovim, dok se nakon kampanje ovaj procenat smanjio na skoro polovinu građana (54%).
- Prije kampanje, tek svakom petom građaninu bilo je prihvatljivo da je dijete sa smetnjama u razvoju bude najbolji prijatelj njihovom djetetu, dok nakon kampanje, svaki treći građanin to smatra prihvatljivim.
- Više od 70 % javnosti primijetilo je kampanju i ona im se generalno svidjela. Kampanja je stimulisala skoro 60% građana da ozbiljno razmisle o odnosu društva prema djeci sa smetnjama u razvoju, dok je jedna trećina (32%) građana iz kampanje naučila nešto novo o ovoj djeci.

Ključne poruke kojih se građani najviše sjećaju su "Govorimo o mogućnostima"; "Gdje mnogi vide teret, mi vidimo ljubav"; "Gdje mnogi vide teškoće, mi vidimo mogućnosti". Građani se takođe najviše sjećaju lica crnogorske djece sa smetnjama u razvoju koja su bila na bilbordima širom zemlje tokom posljednja tri mjeseca.

"Započeli smo kampanju, ali je ona prerasla u pokret koji podržava potpuno uključivanje djece sa smetnjama u razvoju u sve aspekte života Crne Gore – u porodice, škole, lokalne zajednice i srca građana. "Govorimo o mogućnostima" će se nastaviti i širiti dalje.

U decembru 2010. godine potpisan Sporazum o doprinosu sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori u pogledu sprovođenja sveobuhvatne reforme socijalne i dječije zaštite – jačanja socijalnog uključivanja. U skladu sa odredbama Sporazuma očekuje se da će sprovođenje projekata početi u 2011. godini. U sklopu komponente koju sprovodi UNDP predviđene su između ostalih i sledeće aktivnosti: Procjena postojećih usluga i razvoj standarda socijalnih usluga koje će se primjenjivati na nacionalnom nivou; Obavljanje individualne procjene i planova njege za odrasle smještene u ustanovama socijalne zaštite, kao preduslova za njihovu potencijalnu deinstitucionalizaciju; Priprema lokalnih akcionih planova za socijalno uključivanje (zajedničko planiranje zaštite na nivou zajednice) u odabranim zajednicama; Priprema tri pilot programa za socijalne inovacije na lokalnom nivou u tri odabrane opštine. U sklopu komponente koju sprovodi UNICEF, predviđene su i sledeće aktivnosti: Revizija Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti i izrada podzakonskih akata; Deinstitucionalizacija djece smještene u JU „Komanski most“; Podrška uspostavljanju malih grupnih kuća promocija hraniteljstva i sl.

OBRAZOVANJE

Ministarstvo prosvjete i sporta je u 2010. godini izradilo Strategiju ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja (2010 - 2015). Cilj je da se ispune svi uslovi kako bi se obezbijedile dostupne, visokokvalitetne, sveobuhvatne, kulturološki prilagođene, inkluzivne usluge svoj djeci u Crnoj Gori od rođenja do polaska u osnovnu školu, sa posebnim naglaskom na najosjetljiviju djecu. Strategija akcenat stavlja na to da se obezbijedi interdisciplinarna, koordinisana i održiva saradnja cjelokupnog sistema u cilju uanapređivanja socijalne inkluzije djece do polaska u osnovnu školu.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, usvojenog nakon donošenja Strategije, predviđa se osnivanje biblioteke igračaka i knjiga, kao i organizovanje interaktivnih službi. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje ostvaruje se prema vaspitno-obrazovnom programu predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Vrste vaspitno-obrazovnog programa su: primarni, kraći, specijalizovani i drugi programi, u skladu sa posebnim propisima. Izmjenama i dopunama Zakona predviđeno je da troškove boravka djece iz najosjetljivijih kategorija stanovništva (bez roditeljskog staranja, čiji su roditelji korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice, sa posebnim obrazovnim potrebama, RAE populacije) plaća centar za socijalni rad na čijoj je teritoriji prebivalište djeteta, odnosno roditelja.

Usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama („Sl. list CG“, br. 45/10). Izmjene i dopune zakona daju šire definisanje pojma djeca sa posebnim obrazovnim potrebama: djeca sa smetnjama u razvoju i djeca sa teškoćama u razvoju. Puna integracija u redovan sistem razmatra se kao prva opcija uz obezbjeđivanje adekvatne obrazovne tehnologije, obezbjeđivanje tehničke podrške djeci sa posebnim obrazovnim potrebama. Izmjenama i dopunama Zakona predviđa da resursni centar pored pružanja postojećih vaspitno-obrazovnih usluga za djecu i mlade s umjerenim, težim, teškim i kombinovanim smetnjama, obavlja i savjetodavnu i stručnu podršku za određenu vrstu smetnji u razvoju. Izmjenama i dopunama Zakona predviđa se i da Dnevni centri - mogu da obavljaju i vaspitno - obrazovni rad u kojem se stiču vještine neophodne za svakodnevni život.

U saradnji sa Kancelarijom UNICEF-a u Podgorici rađen je i Projekat: Edukacija za tijela iz Mreže stručne podrške za djecu i omladinu sa posebnim obrazovnim potrebama (Sistemi pristup u radu sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama) - edukacija predstavnika centara za socijalni rad (servisne službe i menadžeri slučajeva), stručni timovi iz centara za podršku djeci sa posebnim potrebama i dnevnih centara u Crnoj Gori. U edukaciju uključeni i predstavnici roditelja djece sa posebnim obrazovnim potrebama. U radu su učestvovali predstavnici državnih institucija inicijativa i civilnog sektora čije se aktivnosti odnose na rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama. Izvedeni su zaključci i date preporuke za naredne korake u smjeru stvaranja sveobuhvatnih uslova za rani razvoj i učenje.

U saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje počeo projekat „VET treneri u inkluzivnom obrazovanju“. Osnovni cilj je da se formiraju timovi za obuku i podršku inkluzivnom obrazovanju na nivou srednjeg stručnog obrazovanja. Sa direktorima, predstavnicima pedagoško-psihološke službe i nastavnog kadra održan okrugli sto i fokus grupa „Uslovi za socijalnu inkluziju u srednjem stručnom obrazovanju“. Nakon toga, održan seminar za predstavnike pedagoško-psiholoških službi

Zavod za školstvo izdaje Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika u kojem je školsku 2009/2010. godinu bilo 10 programa, a u Katalogu programa stručnog za školsku 2010/2011. godinu se nalazi 14 programa iz oblasti inkluzivnog obrazovanja.

U 2010. godini rađeno je na finalnoj verziji Projekta Reforma sistema socijalne zaštite i brige o djeci: unaprijeđenje socijalne inkluzije koji je predložen kroz programe IPA 2010. Jedan od ciljeva se odnosi na proces transformacije posebnih ustanova u resursne centre. Resursni centri će obavljati proces

vaspitanja i obrazovanja za djecu i mlade s umjerenim, težim, teškim i kombinovanim smetnjama, ali i proširiti svoje aktivnosti i pružati kadrovsku, stručnu i savjetodavnu pomoć, realizovati edukacije za zaposlene u redovnim vaspitno-obrazovnim ustanovama u odnosu na konkretnu vrstu smetnje. Projektom će se podržati vaspitno-obrazovni sistem sa unaprijeđenim uslovima za integrisanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Ovo se odnosi na razvijanje ispitnih kataloga; obuke stručnih saradnika; pripremi individualizovanih testova. Namjera nam je i da, kroz realizaciju ovog Projekta, povećamo ukupan broj djece RAE populacije u sistemu vaspitanja i obrazovanja. Uspostavićemo neophodne uslove za njihovo uključivanje, razvijati mehanizme prevencije napuštanja školovanja, obezbijediti tzv. romske asistente, stalno pratiti kontinuitet školovanja putem Baze podataka.

Što se tiče nastavnih programa za rad u posebnim ustanovama - urađen je program za I, II i III ciklus za djecu sa oštećenjem sluha i govora, utvrđen je posebni dio obrazovnog programa za djecu sa kombinovanim smetnjama (sa dvije ili više smetnje od kojih je primarna tjelesna invalidnost ili teška slabovidost ili sljepoća u kombinaciji sa intelektualnim smetnjama).

U vezi sa obrazovanjem odraslih, važno je istaći da su 3 programa prilagođena obrazovanju odraslih. U okviru projekta Nacionalni okvir kvalifikacija i obezbjeđivanje kvaliteta u obrazovanju kojim upravlja Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, a finansira ga Evropska unija, u okviru Smjernica i metodologije biće date instrukcije koje se odnose na posebne obrazovne potrebe.

Do sada su objavljena dva priručnika za nastavnike: "Pristup inkluzivnoj praksi u vaspitanju i obrazovanju", „Inkluzivno vaspitanje i obrazovanje u osnovnoj školi“. U pripremi su i dva priručnika za rad sa djecom sa teškoćama u čitanju i pisanju i za izradu IROP-a. Štampan Priručnik za rad komisija za usmjeravanje. Pripremljen je Informator sa procedurama, obavezama i odgovornostima u procesu usmjeravanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama u vaspitno-obrazovni sistem. Otpočelo se sa prenosom udžbenika na audio CD-e, u saradnji sa Zavodom za školovanje i profesionalnu rehabilitaciju invalidne djece i omladine.

U 2010. godini nastavilo se sa ažuriranjem baze podataka o djeci sa smetnjama u razvoju. Nakon donošenja svakog predloga komisija za usmjeravanje je u obavezi da iste blagovremeno dostavi organu lokalne samouprave u cilju dostavljanja obavještenja o broju usmjerene djece, programu i vaspitno - obrazovnoj ustanovi u koje je dijete usmjereno: Ministarstvu prosvjete i sporta, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Zavodu za školstvo, Centru za stručno obrazovanje, Ispitnom centru, centru za socijalni rad, vaspitno-obrazovnoj ustanovi i dr. Dakle, podatke i informaciju o broju djece, uslovima koji su potrebni da se obezbijede radi pravovremenog i adekvatnog uključivanja djece u proces vaspitanja i obrazovanja Ministarstvo stalno ažurira u okviru Baze podataka koju je uspostavilo. Na osnovu ove baze podataka vrši se procjena potreba djece i škola u kojima su uključena. Za ovu školsku godinu obezbijedeni su besplatni udžbenici za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama koje imaju rješenje o usmjeravanju.

U Zavodu za školstvo se organizuju mobilne službe radi pomoći u vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Mobilne službe sarađuju sa redovnim vaspitno-obrazovnim ustanovama radi pružanja dodatne stručne pomoći djeci sa posebnim obrazovnim potrebama: individualni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama, instrukcije nastavnicima i konsultacije sa stručnim službama škola o načinima rada sa djetetom i njihovim roditeljima.

Važno je naglasiti i činjenicu da u okviru procesa deinstytucionalizacije Specijalnog zavoda za djecu i omladinu „Komanski most“ – petoro djece svakog radnog dana u intervalu od 9 do 12 sati pohađaju vaspitni proces u Centru za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“, Podgorica; a dvoje djece se uključuje u vaspitni program u JU „Zavod za školovanje i rehabilitaciju invalidne djece i omladine“, Podgorica.

Kao jedan od najboljih primjera dobre prakse, u već pomenutoj saradnji sa NVO sektorom ističu se projekti „Asistenti za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja se školuju u redovnim školama po inkluzivnom modelu” koje sprovode »Nova šansa u Novom« iz Herceg Novog, „Zračak Nade“ iz Pljevalja, „Oaza“, Bijelo Polje kao i „Staze“, Podgorica. Ove aktivnosti su, za sada, podržane kroz „Programe javnog rada” Zavoda za zapošljavanje. Takođe, po istom principu se u JPU „Ljubica Popović” i JPU „Đina Vrbica“ iz Podgorice, obezbijavaju asistenti, koji obavlja tehničku pomoć u vaspitno-obrazovnom procesu.

Ministarstvo prosvjete i sporta je u 2010. godini formiralo Radnu grupu za standardizaciju znakovnog jezika u Crnoj Gori. Radna grupa je uradila osnove znakovnog jezika u Crnoj Gori, koristeći se UNESCO-ovom definicijom znakovnog jezika. Napravljen je teorijski osnov, daktilologija (jednoručni i dvoručni znakovi za dva nova slova crnogorskog jezika) i Rječnik osnova znakovnog jezika u Crnoj Gori (po oblastima).

PROFESIONALNA REHABILITACIJA I ZAPOSŁJAVANJE

U oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa invaliditetom, baza podataka je sastavni dio aplikativnog programa evidencije nezaposlenih lica, koja je uspostavljena prije 10 godina, a usklađuje se sa tehnologijom rada, saglasno propisima EU i propisima Crne Gore. Na kraju 2010 godine, na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore nalazi se 2242 osoba sa invaliditetom (invalidi rada -1661 i kategorisana lica - 581), evidentiranih po svim karakteristikama na putu do zapošljavanja.

U martu 2010. godine donijet je Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti. Cilj Zakona je, da u okviru postojećeg ekonomskog razvoja Crne Gore i odnosa ponude i tražnje na tržištu rada omogući veće zapošljavanje kroz stvaranje efikasnijeg zakonskog okvira za obavljanje poslova zapošljavanja, koji će omogućiti godišnje planiranje aktivne politike zapošljavanja, prilagođavanje mjera aktivne politike zapošljavanja, kao i praćenje efekata aktivne politike zapošljavanja, kao pokazatelja za njeno naredno planiranje.

U decembru 2010. godine donijet Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Ovim zakonom je propisano da lica kojima status lica sa invaliditetom ne može biti utvrđen drugim zakonom, preostalu radnu sposobnost i mogućnost zaposlenja, tj status lica sa invaliditetom, utvrđuje nadležna komisija Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, u skladu sa kriterijumima koje je propisalo Ministarstvo rada i socijalnog staranja. Procjenjuje se da se na evidenciji Zavoda nalazi 11000 do 12000 teže zapošljivih lica, koja imaju probleme, a nije im utvrđen status lica sa invaliditetom.

Za primjenu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom potrebno je uspostaviti odgovarajuću institucionalnu mrežu, edukovati kadrove – stručnjake raznih profila, koji će biti jedan od osnovnih uslova za funkcionisanje novog sistema u ovoj oblasti. Zavod za zapošljavanje, kao nosilac posredovanja u zapošljavanju nezaposlenih lica, inicira i u početnoj fazi, pruža podršku formiranju specijalizovanih organizacija za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, obzirom da zahtijevaju poseban duži stručni tretman, zbog niza prepreka koje utiču na problem njihovog zapošljavanja, kao što su: predrasude, gubitak samopouzdanja, nemotivisanost, opadanje radnih sposobnosti, zastarela i neadekvatna znanja i dr. Tako je krajem 2009 godine, u saradnji sa Agencijom "Pa Mark" iz Podgorice i slovenačkim Zavodom »Papilot« počela realizacija programa profesionalne rehabilitacije i osposobljavanje budućih stručnjaka iz ove oblasti, koji su nastavili realizaciju i u 2010 o godini.

U ovom programu, u 2010-oj godini, koji se realizuje u Podgorici, Baru i Nikšiću, uključeno je 110 lica sa evidencije Zavoda, koji imaju prepreke pri zapošljavanju, prouzrokovane kombinacijom većeg broja faktora. Takođe, nastavljen je i proces osposobljavanja 12 lica sa visokim obrazovanjem – nezaposlenih sa evidencije Biroa rada Podgorica, raznih profila, potrebnih za proces profesionalne rehabilitacije u Crnoj Gori. Među nima su socijalni

radnici, psiholozi, defektolozi, fizioaterapeuti (koji se obučavaju za radne terapeute) i tehnolozi (koji se obučavaju za tehnologe rada). Mladim ljudima pružena je prilika da se obučavaju kako teoretski, tako i praktično, jer se njihova obuka realizuje uporedo sa procesom profesionalne rehabilitacije. Sve ove aktivnosti se realizuju u cilju početka rada Centra za radnu integraciju teže zapošljivih lica u Podgorici, kao i podsticanja osnivanja i razvijanja drugih ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Takođe Zavod u saradnji sa drugim socijalnim partnerima, već više godina realizuje javne radove u kojima lica sa invaliditetom zasnivaju radni odnos na određeno vrijeme, u trajanju od jednog mjeseca do godinu dana.

Javni rad "Sunčana radionica" – višegodišnji projekat za izradu suvenira, čestitki, ukrasa i papirne galanterije realizuje se u više gradova Crne Gore (Herceg Novi, Kotor, Bar, Nikšić, Bijelo Polje, Mojkovac i Pljevlja). U 2010-oj godini, uključeno je 69 lica sa invaliditetom, koja na ovaj način razvijaju spretnost, radne i socijalne vještine, vještine komunikacije, a pri tome ostvaruju i prihode po osnovu zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme.

U javnom radu "Naša ID kartica", koji se realizuje u Herceg Novom, u grafičkoj djelatnosti zaposleno je 7 lica na određeno vrijeme od godinu dana.

Pri izboru programa javnih radova, Zavod daje prednost programima, čiji je cilj poboljšanje kvaliteta života djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju, kao i njihovih porodica. U 2010. godini, dodatna podrška djeci u nastavi koja su uključena u redovno obrazovanje, po inkluzivnom modelu realizovala se kroz 16 programa javnih radova, u trajanju od tri do deset mjeseci: u Podgorici, Bijelom Polju, Pljevljima, Nikšiću, Mojkovcu, Rožajama i Herceg Novom. Izvođači ovih programa su nevladine organizacije, koje se bave pitanjima lica sa invaliditetom, posebno udruženja roditelja djece sa teškoćama u razvoju i škole koje pohađaju ova djeca, a partneri u realizaciji programa, pored Zavoda, su i lokalne samouprave, domovi zdravlja, socijalne ustanove i drugi. U navedenim radovima uključeno je 114 lica na poslovima profesionalnog asistenta. Njihove zarade finansira Zavod.

Realizovano je i 7 radova koji se odnose na pomoć djeci i omladini sa smetnjama u razvoju u kući i dnevnim centrima, u kojima je uključeno 26 lica, u trajanju od tri do deset mjeseci: u Podgorici, Bijelom Polju, Nikšiću, Baru i Beranama. Ovi programi su veoma značajni, jer s jedne strane, djeca ostvaruju punije učešće u životnim aktivnostima, bolje rezultate u školi, osjećaju se uspješnijim u društvu svojih vršnjaka, a s druge strane razvijaju očuvane sposobnosti i unapređuju radni potencijal, što je u svrhu prevencije problema kod njihovog budućeg zapošljavanja.

Pored zapošljavanja u javnim radovima na određeno vrijeme, u 2010-oj godini zaposleno je i 15 lica sa invaliditetom na neodređeno vrijeme, i to: devet, po osnovu dodjele subvencije zarade, poslodavcima koji su zaposlili ova lica, dva po osnovu sufinansiranja prostora i opreme za njihova radna mjesta i četiri, po osnovu dodjele kredita za samozapošljavanje. Ovo znači da se poslodavci radije opredjeljuju za plaćanje posebnog doprinosa nego za zapošljavanje lica sa invaliditetom, uz korišćenje subvencija. Finansijskim podsticajem preduzetništva, kroz dodjelu kredita za samozapošljavanje, pod povoljnijim uslovima, kako u pogledu visine sredstava, tako i roka povraćaja sredstava, odobrena su 4 zahtjeva za dodjelu kredita, za zapošljavanje 6 lica, od kojih su 4 lica sa invaliditetom.

Ukupan broj programa aktivne politike zapošljavanja je 288. Učešće žena u programima je 61,34 %. Taj podatak se može odnositi i na učešće žena sa invaliditetom u ovim programima, u odnosu na mušku populaciju sa invaliditetom.

Važno je istaći da je u cilju realizacije 132 javna rada, u kojima je učestvovalo 1.631 teže zapošljivih lica, među kojima su lica sa invaliditetomne potpisano isto toliko protokola sa vladinim institucijama, nevladinim sektorom, lokalnom samoupravom i dr. Potpisan je i Memorandum o saradnji između Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za zapošljavanje CG, Unije poslodavaca Crne Gore, Saveza sindikata CG, Unije slobodnih sindikata CG, Zajednice opština, Saveza slijepih CG, Saveza organizacija gluhih i nagluhih CG, saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša

inicijativa", Udruženje mladih sa hendikepom CG i Udruženje paraplegičara CG, kojim se uspostavljaju osnovni principi i područja saradnje, sa ciljem povećanja zapošljivosti i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Donijet je i akcioni plan aktivnosti za sprovođenje Memoranduma.

Savjetnici za rad sa poslodavcima u svim biroima rada, na teritoriji Crne Gore kontinuirano informišu poslodavce o stimulativnim mjerama u slučaju prijema u radni odnos lica sa invaliditetom.

Prvi sajam zapošljavanje lica sa invaliditetom održan je 14. maja 2010 godine u Podgorici, u organizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Na Sajmu se predstavilo više učesnika: poslodavaca, organizacija lica sa invaliditetom, obrazovnih institucija, agencija za zapošljavanje, Privredna Komora, Unija poslodavaca. Pružena je prilika i licima sa invaliditetom sa smanjenom radnom sposobnošću da se predstave kroz izložbu svojih ručno rađenih suvenira, u okviru realizacije projekata Socijalna uključenost (Agencija Pamark) i Sunčane radionice iz Nikšića (Biro rada Nikšić). Sajam je povezao poslodavce i nezaposlene, omogućio im direktan kontakt i upoznavanje sa zakonskom regulativom. Sa Sajma su upućene poruke ostalim poslodavcima da se priključe i da u budućnosti ponude radna mjesta licima sa invaliditetom. Pozitivan efekat je i povezivanje sa organizacijama lica sa invaliditetom, koje su uzele učešća na Sajmu i predstavile dio svojih aktivnosti

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom (decembar 2010 godine), stvorili su se uslovi da se početkom 2011. godine formiraju prvostepena i drugostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore.

U 2010-oj godini nastavljena je realizacija Programa pod nazivom "Uspjeću", kao mjere aktivne politike zapošljavanja, koji se realizuje za lica sa invaliditetom i drugih sa preprekama u zapošljavanju, sa ciljem povećanja njihovih ličnih kompetencija, za uspješno uključivanje u tržište rada. U 14 opština Crne Gore, u ovom programu je učestvovalo 1343 nezaposlenih lica sa preprekama u zapošljavanju. Program se sprovodio kod dvije specijalizovane agencije za rad sa teže zapošljivim licima. Program "Socijalna uključenost", se realizuje kod jedne specijalizovane agencije u Podgorici, za 21-og polaznika, za koje je u pilot projektu "Primjena Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom" konstatovano da su im preostale radne sposobnosti ispod 50 %.

Udruženje paraplegičara Crne Gore od marta 2010 godine realizovalo je projekat pod nazivom „Berza rada za OSI". Glavni cilj projekta je podsticanje poslovnih i socijalnih integracija OSI u Crnoj Gori i zaštita njihovih prava. Tokom trajanja projekta Udruženje je realizovalo medijsku i PR kampanju za podizanje svijesti OSI, predstavnika državnih institucija, predstavnika privatnih i državnih preduzeća i javnosti Crne Gore o radnim i drugim sposobnostima, pravima, problemima i potrebama OSI. Snimljena su i emitovana tri TV spota. Štamapno je pet vrsta brošura u 5000 primjeraka koje su distribuirane građanima CG. Redovno su održavane konferencije za medije, objavljivane su izjave za štampu i na kraju projekta održan je okrugli sto na temu zapošljavanja OSI. Tokom trajanja projekta obučena su 3 agenta iz osoblja UPGG koji su radili na realizaciji projektnih aktivnosti. Tri agenta Berze rada obilazili su poslodavce, dijelili im propagandni materijal vezan za prednosti koje poslodavci imaju zapošljavajući lica sa invaliditetom. Edukovali su poslodavce o tome šta je invaliditet, šta su preostale radne sposobnosti i koji je to spektar poslova koje OSI mogu da obavljaju s obzirom na vrstu i stepen invaliditeta. U ovom neposrednom kontaktu sa poslodavcima agenti su nastojali da zaposle lica sa invaliditetom ukoliko se ukaže u datom trenutku slobodno radno mjesto. Evaluaciona anketa koja je sprovedena na kraju projekta pokazala je da je svijest poslodavaca, građana i lica sa invaliditetom znatno podignuta u odnosu na prethodni period. Poslodavci su otvoreniji za zapošljavanje OSI, građani imaju manje predrasuda upogledu radnih sposobnosti OSI, a same OSI spremnije da se uključe u procese zapošljavanja.

PRISTUPAČNOST

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva kao jedan od aktera sprovođenja aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju Strategije za integraciju osoba sa invaliditetom ima u nadležnost dio oblasti pristupačnosti, koja se odnosi na prava osoba sa invaliditetom u saobraćajnoj oblasti. Sa tim u vezi još 2007. godine Privredna komora uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva donijela je Pravila o opštim uslovima prevoza u linijskom drumskom saobraćaju gdje su predviđene određene povlastice osobama sa invaliditetom.

U sklopu Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima čija izrada je u toku reguliše se izdavanje naljepnice za vozila koja koriste OSI. Za vozila koja su prilagođena osobama sa invaliditetom predviđen je blaži režim uvoza time, što pomenuta vozila ne moraju ispunjavati EURO 3 standarde.

U Zakonu o ugovornim odnosima u željezničkom saobraćaju (Sl. list CG br. 41/2010) primijenjena je Regulativa Evropskog Parlamenta i Savjeta br. 1371/2007/EC koja reguliše prava i obaveze putnika u željezničkom saobraćaju a time i OSI.

U Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o ratifikaciji multilateralnog sporazuma između EZ injenih država članica (Sl. List CG br. 1/11) primijenjena je Regulativa Evropskog Parlamenta i Savjeta br.1107/2006 o pravima OSI i osoba smanjene pokretljivosti u vazdušnom saobraćaju.

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je predložilo, a Vlada RCG na sjednici od 09. septembra 2010. godine, usvojila Uredbu o minimalnom setu usluga koje obuhvata Univerzalni servis koja obezbjeđuje određene povoljnosti za osobe sa invaliditetom.

Udruženje paraplegičara Crne Gore, u saradnji sa svojim lokalnim kancelarijama na teritoriji Crne Gore izvršio je analizu stanja pristupačnosti objekata potrebama kretanja osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori. Izvještaj predstavlja tabelarni prikaz objekata u javnoj upotrebi, u ovoj oblasti, pobrojanim po opštinama, stepenom pristupačnosti kao i sugestijama o neophodnim prilagođavanjima u skladu sa članom 165. Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i Pravilnikom o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti. Ovaj izvještaj je bio osnov za izradu Predloga Akcionog plana za prilagođavanje objekata u javnoj upotrebi u skladu sa članom 165. Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata za pristup i kretanje lica smanjene. Radni tim za izradu Akcionog plana je imao predstavnike Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Udruženja paraplegičara Crne Gore, Udruženja mladih sa hendikepom, Saveza slijepih Crne Gore, Inženjerske komore, Direkcije javnih radova i Zajednice opština. U Akcionom planu za prilagođavanje objekata u javnoj upotrebi data je analiza pristupačnosti velikog broja objekata u javnoj upotrebi u CG. Za prilagođavanje objekata u javnoj upotrebi obuhvaćeno je 14 prioriternih objekata, od toga 8 u Podgorici (Centar za socijalni rad, Republički fond za zdravstveno osiguranje, Skupština Crne Gore, Uprava carina-Carinarnica, Poreska uprava, Ministarstvo finansija, Osnovni sud, Ekonomski fakultet), u Nikšiću 3 (Dom zdravlja, JZU Opšta bolnica, Bolnica za plućne bolesti Brezovik), u Beranama 2 (Dom zdravlja "Dr Niko Labović"- glavna zgrada i objekat sa službom izabrani doktor za žene, Opšta bolnica) i 1 objekat u Pljevljima (dom zdravlja- Zgrada Laboratorije i Rentgena). Predlog Akcionog plana za prilagođavanje objekata u javnoj upotrebi u skladu sa čl.165 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, za pristup i kretanje lica smanjenje pokretljivosti je na KEPIF-u

U dijelu koji se odnosi na pristupačnost u turističkim objektima, shodno činjenici da je Zakon o turizmu usvojen, odnosno stupio na snagu tek krajem oktobra 2010. godine, a isti je preduslov za donošenje novog Pravilnika o klasifikaciji, minimalnim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata, pomenuti Pravilnik, čija je izrada u završnoj fazi, a koji će tretirati i pomenuta pitanja u skladu sa važećim zakonskim rješenjima će biti usvojen u predstojećem periodu.

Udruženje paraplegičara Podgorica, realizovalo je projekat pod nazivom „Za kategoriju više“, koji je finansiran od Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Jedan od ciljeva projekta se odnosio na podizanje nivoa svijesti i izgradnje kapaciteta turističkih poslenika, kao i predstavnika građevinarstva u smislu upoznavanja sa dobrom praksom država EU u vezi pristupačnosti turističkih objekata, kao i upoznavanje istih sa Zakonom o planiranju i uređenju prostora i izgradnji objekata, i Pravilnikom o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti, koji nalažu i obavezuju i pristupačnost objekata potrebama osobama sa invaliditetom. Održana je konferencija u Podgorici na kojoj su osim predstavnika turističkih organizacija i predstavnika građevinskih firmi, prisustvovali i predstavnici Ministarstva turizma i održivog razvoja, lokalnih urbanističkih i građevinskih sekretarijata i turističkih organizacija, kao i predstavnici organizacija OSI, na kome su učesnici upoznati sa obavezujućim propisima u Crnoj Gori iz ove oblasti, kao i sa dobrom praksom iz zemalja u okruženju. U sklopu projekta urađen je priručnik u kome su, na jednom mjestu, u skraćenom obimu, na jasan, jedinstven i pregledan način, sa najznačajnijim odredbama Zakona o planiranju i uređenju prostora i izgradnji objekata, kao i Pravilnikom o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti, upoznati predstavnici turističkih poslenika, građevinskih firmi, Ministarstva uređenja prostora, lokalnih sekretarijata, turističkih organizacija i OSI. U priručniku se na jednom mjestu upoznaju sa propisanim standardima u oblasti prilagođavanja, kako turističkih, tako i drugih objekata od značaja za osobe sa invaliditetom. Takođe, od strane štampanih i elektronskih medija, praćene su aktivnosti u cilju realizacije projekta, putem kojih je informisana javnost o potrebi poštovanja standarda pristupačnosti za kretanje lica smanjene pokretljivosti, na koje ih propisi obavezuju.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je do sada su opremilo prilaznim rampama za osobe sa invaliditetom, poslovne prostore uprava unutrašnjih poslova u : Budvi, Baru, Golubovcima, Kolašinu, Pljevljima, Rožajama, Tivtu, Tuzima, Ulcinju i Šavniku, a prelaze nemaju : Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Žabljak, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Plav, Plužine, Podgorica i Cetinje. Prilagođavanje u Podgorici nije urađeno zbog izgradnje novog poslovnog prostora u Zagoriču.

U Ministarstvu unutrašnjih poslova, u 2010. godini omogućeno je strankama da traže dostavljanje izvoda iz matičnog registra rođenih i umrlih i uvjerenja o državljanstvu na elektronski podržan način i ista im se dostavljaju na kućnu adresu, u kratkim rokovima. Takođe, u 2010. godini, za osobe sa invaliditetom koje nijesu u mogućnosti da lično predaju zahtjeve za lične isprave (lična karta i pasoš) i preuzmu iste, organizovana je upotreba mobilne stanice za uzimanje podataka na adresi podnosioca zahtjeva, uključujući i biometrijske podatke i davanje punomoćja licu koje treba da u njegovo ime preduzme potrebne službene radnje.

U Ministarstvu unutrašnjih poslova Operativni komunikativni centar prima pozive iz svih operativnih mreža na jedinstveni broj 112 za pomoć u vanrednim situacijama, pri čemu osobe sa invaliditetom imaju prioritet prilikom proslijeđivanja poziva.

KULTURA, SPORT I REKREACIJA

Javni radio-difuzni servisi Radio Crne Gore i Televizija Crne Gore u 2010. godini emitovali su programske sadržaje od značaja za informisanje lica oštećenog sluha i vida. Radio Crne Gore realizovao je mjesečnu polusatnu emisiju pod nazivom "Svijet jednakih šansi", ukupno 10 emisija, odnosno 300 minuta programa. Televizija Crne Gore emitovala je nedjeljni polusatni program za osobe s invaliditetom pod nazivom "Putevima života", ukupno 29 emisija, odnosno 870 minuta programa. Pomenuta emisija je bila, takođe, reprizno prikazivana. Televizijski program i dalje je djelimično dostupan osobama oštećenog sluha, što pokazuje podatak da je od ukupno 29 TV emisije u ovoj godini, njih 10 emitovao posredstvom gestovnog govora. Pored toga, Televizija Crne Gore emitovala je i u 2010. godini na gestovnom jeziku 15-minutni informativni program (Prvi dnevnik u 15,30) - tri puta nedjeljno, kao i polusatni informativni program (Drugi dnevnik u 19,30) - u dane vikenda.

U cilju ostvarivanja zajemčenih prava na informisanje, Ministarstvo kulture, u okviru svoje nadležnosti, realizuje zakonom utvrđenu obavezu države u obezbjeđivanju sredstava za sufinansiranje programskih sadržaja nacionalnog javnog servisa RTCG, koji su, pored ostalog, značajni za informisanje osoba oštećenog sluha i vida. Program za lica oštećenog vida emitovali su u 2010. godini, po već ustaljenoj programskoj šemi i lokalni javni radio difuzni servisi u Crnoj Gori i to Radio Bar, Radio Kotor, Radio Tivat i Radio Herceg Novi.

Radio Bar u saradnji sa Organizacijom slijepih za Bar i Ulcinj, jednom nedjeljno realizovao je emisiju za lica oštećenog vida "Pravo na riječ" – urednik i voditelj je slijepo lice. Takođe, u studiju Radio Bara mjesečno se snimao istoimeni zvučni časopis za slijepa lica u trajanju od 2-3 sata, kao i zvučne knjige za potrebe Zvučne biblioteke za slijepe u Baru. Pomenuti časopis i knjige su se distribuirale slijepim licima u Crnoj Gori i zemljama iz okruženja. Radio Kotor emitovao je nedeljnu polusatnu emisiju za slijepa lica pod nazivom „Svjetlost zvuka“, koja se i reprizirala. Pored problematike slijepih, emisija se, inače, bavila i ostalim pitanjima vezanim za populaciju OSI u Crnoj Gori. Radio Tivat emitovao je redovnu polusatnu mjesečnu emisiju za OSI pod nazivom „Korak naprijed“. Radio Herceg Novi emitovao je redovnu mjesečnu emisiju za OSI pod nazivom „Zajedno“, u trajanju od 60 minuta. Radio Bijelo Polje emitovao je serijal emisija namijenjen osobama oštećenog vida pod nazivom „Normalan život“. Serijal je emitovan u periodu april - decembar 2010. godine, nedjeljno, u trajanju od 45 minuta. Ovaj program je repriziran.

Radio televizija Nikšić nema posebne emisije namijenjene informisanju osoba oštećenog sluha i vida, ali redovno prati problematiku od značaja za informisanje ovih osoba. Takođe, zbog slabije pokrivenosti pojedinih područja nikšićke opštine programom nacionalnog javnog radio-difuznog servisa RTCG, redovno se preuzimao Drugi dnevnik TVCG i na taj način dodatno obezbijedilo informisanje slijepih i gluvi u ovoj lokalnoj samoupravi. Radio Budva, takođe, nema posebne emisije za osobe oštećenog vida, već problematiku ovih osoba tretira u okviru informativnih i drugih programskih sadržaja. Takođe, povremeno, u studiju ovog javnog servisa snimaju se zvučne knjige za potrebe organizacija slijepih na Primorju.

Informisanjem osoba oštećenog sluha u 2010. godini bavila se i komercijalna radio stanica Antena M koja je, kao i u prethodnom periodu, redovno realizovala emisiju za slijepe pod nazivom „Zvukom do svjetlosti“. Program je emitovan nedjeljno, u trajanju od 60 minuta i realizovao se u saradnji sa Savezom slijepih Crne Gore. Emisija se bavila pitanjima od interesa za slijepa lica, zakonskom regulativom i aktivnostima organizacija slijepih u Crnoj Gori, regionu pa i šire. Televizija MBC iz Podgorice i u 2010. godini emitovala je na gestovnom govoru informativnu emisiju pod nazivom "Naslovna strana". Emitovanje navedenog programa na gestovnom jeziku finansiralo je Ministarstvo kulture, kao doprinos unaprijeđenju informisanja lica oštećenog sluha.

Ministarstvo kulture i Savez slijepih Crne Gore potpisali su i u 2010. godini Ugovor o sufinansiranju časopisa za slijepa lica „Zvučna revija“ (12 brojeva). Potpisivanjem ovog ugovora nastavljena je višegodišnja saradnja sa Savezom slijepih Crne Gore na redovnom, mjesečnom, izdavanju časopisa za slijepe u zvučnoj tehnici u našoj zemlji te na taj način, u okviru raspoloživih budžetskih sredstava, doprinijelo ostvarivanju prava na informisanje lica oštećenog vida, saglasno evropskim standardima.

U dijelu koji se odnosi na sport važno je istaći da je trenutno u toku izrada Pravilnika o sportskim takmičenjima osoba sa invaliditetom, koja je u nadležnosti Paraolimpijskog komiteta.

U odnosu na Sufinansiranje programa sportskih aktivnosti osoba sa invaliditetom u 2010. godini od Konkursa za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću - oblast sporta, dodijeljena su sredstva za sledeće projekte: Sportsko-rekreativnom društvu gluvih „Budućnost“ – Podgorica, za projekat „Razvoj vrhunskog sporta OSI“ u iznosu od 1.500,00 €, kao i Košarkaškom klubu osoba sa invaliditetom „Paramont“ – Podgorica za projekat „Afirmacija košarke u kolicima“ sredstva u iznosu od 3.200,00 €.

Košarkaški klub osoba sa invaliditetom „Paramont“ (čiji je osnivač Udruženje paraplegičara Crne Gore) sprovodilo je program koji je uključivao OSI iz cijele Crne Gore (sjevernog, centralnog i južnog regiona). KK OSI „Paramont“ organizovao je u avgustu i septembru 2010. godine pripreme za košarkaše OSI u Igalu. U okviru priprema održana je promotivna utakmica sa KK OSI „Vrbas“ iz Banjaluke. Na ovaj način, jedino KK „Paramont“ u Crnoj Gori afirmiše sport osoba sa tjelesnim invaliditetom.

OOSI I CIVILNO DRUŠTVO

Udruženje paraplegičara počelo je u decembru 2009. realizaciju projekta "Recimo ne diskriminaciji" u trajanju od 15 mjeseci uz finansijsku podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Cilj projekta bio je unapređenje položaja osoba sa invaliditetom (OSI) kroz njihovo osnaživanje za aktivno učešće u odlučivanju o svim aspektima njihovog života na ravnopravnoj osnovi i otklanjanje predrasuda i stereotipa, kao uzroka diskriminacije. Glavni zadaci projekta bili su podizanje svijesti javnosti i upoznavanje sa problemom diskriminacije prema OSI, njenim pojavnim oblicima i načinima borbe protiv nje. Pomenuti zadaci su realizovani u okviru intenzivne medijske kampanje koja se sastojala od: konferencija za štampu, serijala TV spotova, brošura, informatora o pravima osoba sa invaliditetom. Pomenuti zadaci dosada su realizovani i u okviru 2 ankete, 2 javne tribine, 5 seminara, i okruglog stola. Serijal od 3 TV spota emitovan je na 3 televizije u periodu od ukupno 2 mjeseca. Dosada smo dobili veoma pozitivne reakcije na spotove od dijela javnosti Crne Gore.

U okviru projekta štampane su 2 brošure u ukupnom tiražu od 3000 primjeraka i jedan Informator u 2500 primjeraka. Ciljevi brošura bili su podizanje svijesti o tome šta je diskriminacija OSI u Crnoj Gori s obzirom na njenu nevidljivost, koji su njeni najčešći javni oblici i na koji način se boriti protiv nje. S druge strane, u Informatoru su sabrana sažeto sva prava koje nudi pozitivno crnogorsko zakonodavstvo, kao i povlastice koje je Udruženje ostvarilo za svoje članove. Pored toga, informator jasno govori na koji način se ta prava i povlastice mogu ostvariti. Za obje publikacije stigle su veoma pozitivne povratne informacije i u pogledu sadržaja i u pogledu dizajna. OSI i organizacije OSI (OOSI) bili su posebno zainteresovani za Informator. Održano je 5 dvodnevnih interaktivnih seminara vezanih za problem diskriminacije OSI. Njihov cilj je bio edukacija i podizanje svijesti predstavnika centralne i lokalne vlasti i predstavnika nacionalnih i lokalnih OOSI i samih osoba sa invaliditetom. Podizanje svijesti predstavnika vlasti je primijetno i na centralnom i na lokalnom nivou. To je veliki uspjeh UPGC u cjelini i aktivnosti koje ono sprovodi tokom godina. Takođe, OSI su po prvi put javno pred kamerama pričale otvoreno o oblicima diskriminacije prema njima samima, što su mediji i prenijeli.

Jedan od posrednih uticaja projekta bilo je i donošenje opšteg Zakona o zabrani diskriminacije 27. jula 2010. godine. Time su stvorene sve normative pretpostavke za donošenje posebnog Zakona protiv diskriminacije OSI, koji je od posebnog značaja za ovu populaciju i njihova prava. Na taj način su realizovani neki veoma važni predviđeni rezultati projekta. Stvoreni su novi, kvalitetniji odnosi između OSI i donosilaca odluka, vezano za zajedničku borbu protiv diskriminacije pomenute populacije. Podstaknuta je mobilizacija svih ciljnih grupa na organizovan i profesionalan rad na prepoznavanju i suzbijanju diskriminacije OSI u Crnoj Gori. Već se uočava smanjenje psiholoških barijera, predrasuda i tabua kod svih ciljnih grupa, vezano za ovu problematiku. Tako je ovaj projekat doprinio stvaranju povoljnog ambijenta za donošenje posebnog Zakona o zabrani diskriminacije osoba sa invaliditetom, čiji je Nacrt pripremio MRSS.

Ministarstvo unutrašnjih poslova planiralo je za drugi kvartal 2011. godine donošenje Pijedloga Zakona o nevladinim organizacijama. Ovim zakonom će se, u skladu sa evropskom Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, definisati postupak prijema i prestanka članstva u nevladinim udruženjima, drugačije definisati odredbe o finansiranju nevladinih organizacija iz javnih fondova, odnosno budžeta, precizirati procedure utvrđivanja i raspodjele imovine organizacije u slučaju prestanka rada i dr.

Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2010.godinu, izvršena je raspodjela dijela sredstava od prihoda od igra na sreću za sufinansiranje programa i projekata u 2010.godini, za sledeće oblasti: socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti, zadovoljavanje potreba lica sa invaliditetom, razvoj sporta, kultura i tehnička kultura, vaninstitucionalno obrazovanje, vaspitanje djece i omladine i borba protiv droge i svih oblika zavisnosti. Na Konkursu za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, objavljenom 31. jula 2010.godine, za zadovoljavanje potreba lica sa invaliditetom razmatrano 135 zahtjeva, podržano 75 programa-projekata, u iznosu od 1.000.000,00 €. Iz oblasti Zadovoljenje potreba lica sa invaliditetom, sufinansiraće se sledeći programi:

Blue Moon doo-MBC TV, naziv projekta „Dokumentarni serijal Šansa, podrška integracija osoba sa invaliditetom“, 5.300,00 €; Doo INFO CALL-OZON radio, naziv projekta „I ja postojim“, 5.400,00 €; Organizacija civilnih invalida rata za Pljevlja i Žabljak-Pljevlja, naziv projekta „Program za aktivniji i kvalitetniji život žrtava rata“, 4.000,00 €; Udruženje paraplegičara, Bar, naziv projekta „Pristupačno okruženje za sve-parking mjesta za OSI“, 5.200,00 €; NU Olakšajmo život djeci sa posebnim potrebama - Rožaje, naziv projekta „Edukacija i stručna pomoć roditelja i djece sa smetnjama u razvoju, i kreativna radionica na moru“, 7.000,00 €; Radio televizija Corona, Bar, „I mi živimo sa vama“, 18.000,00 €; Šahovski klub slijepih ZORA, naziv projekta „Ljudi bez vida sa šahom u redovnim školama“, 9.000,00 €; NVO Udruženje roditelja i djece sa teškoćama u razvoju, Podgorica, naziv projekta „Servisi podrške djeci sa teškoćama u razvoju“, 18.000,00 €; NVO Udruženje roditelja za podršku i pomoć djeci sa posebnim potrebama Sunčev zrak, Herceg Novi, naziv projekta Pomozimo djeci sa smetnjama u razvoju, 7.000,00 €; NVO Za budućnost naše djece, Andrijevića, naziv projekta „Pomoć djeci sa posebnim potrebama“, 3.500,00 €; JU Zavod za školovanje i profesionalnu rehabilitaciju invalidne djece i omladine - Podgorica, naziv projekta „Štampanje udžbenika Brajevim pismom za osnovnu školu“, 21.000,00 €; Savez organizacija gluhih i nagluhih Crne Gore, naziv projekta „Nesmetanom komunikacijom do jednakosti“, 54.000,00 €; NVO Roditelja, djece i omladine sa teškoćama u razvoju RAZVITAK, Cetinje, naziv projekta „Pružite im šansu za još bolju budućnost“, 9.000,00 €; NVO Staze-organizacija roditelja i djece sa posebnim potrebama, Podgorica, naziv projekta „Program podrške u pružanju usluga za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju i njihove porodice“, 9.000,00 €; Radio Antena M, naziv projekta „Zvukom do svjetlosti“ 14.400,00 €; Udruženje paraplegičara Podgorica, naziv projekta „I mi smo dio društvene zajednice“, 8.600,00 €; NVO Udruženje osoba sa hendikopom, Koraci Pljevlja, naziv projekta „Hiporehabilitacija i zdravlje“, 9.000,00 €; Udruženje osoba sa hendikepom, Berane, naziv projekta „Korak do samostalnosti“, 9.000,00 €; ADRIATIK STARS, u okviru koje funkcioniše ADRIATIK radio, naziv projekta „Sunčana strana“, 7.900,00 €; JU Centar za socijalni rad Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin, naziv projekta „Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju“, Cetinje, 36.000,00 €; NVO Slijepih za opštinu Cetinje, naziv projekta „Volonterizmom i humanošću za dobrobit ljudi čiji je život vječna borba“, 7.000,00 €; FORS Montenegro, naziv projekta „Jednake mogućnosti“, 11.500,00 €; Organizacija gluhih i nagluhih za opštine Kotor, Tivat, Budva i Herceg Novi, naziv projekta „Komunikacijom do integracije“, 7.600,00 €; NVO gluhih i nagluhih, Podgorica, naziv projekta „Prva pomoć za gluve i nagluve“, 8.000,00 €; JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju, Nikšić, naziv projekta „Poklonimo onim koji ne mole“, 33.700,00 €; Udruženje paraplegičara Rožaje, naziv projekta „Znanjem do posla“, 7.000,00 €; NVO Centar za autističnu djecu - Podgorica, naziv projekta „Učimo zajedno nastavak“, 4.000,00 €; Otvoreni medicinski klub MEDICUS, naziv projekta „Život sa kanilom“, 6.500,00 €; Udruženje multipleks skleroze Crne Gore-Podgorica, naziv projekta „Personalna pomoć i okupaciona terapija nepokretnim i polupokretnim osobama oboljelim od skleroze multipleks“, 8.000,00 €; NVO Korak nade, Berane, naziv projekta „Poboljšati kvalitet života osoba sa invaliditetom u opštinama Berane, Andrijevića i Plav“, 4.500,00 €; Udruženje paraplegičara Bijelo Polje, naziv projekat „Toaleti na seoskom području za osobe sa invaliditetom“, 8.000,00 €; JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju TISA - Bijelo Polje, naziv projekat „Unaprijeđenje kvaliteta usluga“, 31.600,00 €; Udruženje za pomoć hendikepiranim licima Bijelo Polje, naziv projekta „Upoznaj svoja prava“, 4.200,00 €; Nevladino udruženje SRCE - Mojkovac, naziv projekat „Socijalna radionica“, 5.800,00 €; Udruženje vojnih invalida Nikšića, naziv projekta „Za bolji život vojnih invalida Nikšića“ 8.500,00 €; Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju ZRAČAK NADE - Pljevlja, naziv projekta „Podrška razvoju socijalnih servisa u Pljevljima za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju“, 47.500,00 €; JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje i Mojkovac, naziv projekta „Dnevni centar za djecu i omladinu sa

posebnim potrebama u Mojkovcu", 36.000,00 €; CARITAS Barske nadbiskupije, naziv projekta „Centar za pomoć i podršku djeci sa teškoćama u razvoju u Tuzima", 5.000,00 €; Udruženje paraplegičara Crne Gore, naziv projekta „Popravljanje kvaliteta življenja osoba sa tjelesnim invaliditetom u Crnoj Gori i podsticanje njihove socijalne integracije", 56.500,00 €; Udruženje roditelja djece i omladine sa posebnim potrebama OAZA Bijelo Polje, naziv projekta „Podrška stručnjaka je moja potreba", 9.000,00 €; Prvo udruženje roditelja djece i omladine sa posebnim potrebama, Podgorica, naziv projekta „Pružanje usluge, rehabilitacije i podrška vaspitanju i obrazovanju djece sa smetnjama u razvoju Glavnog grada Podgorica", 20.000,00 €; Udruženje za pomoć licima ometenim u psihofizičkom razvoju, Nikšić, naziv projekta „Socijalna inkluzija kroz partnerstvo i saradnju", 17.000,00 €; Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama, Bar, naziv projekta „Program za bolje sutra djeci sa posebnim potrebama", 6.200,00 €; Organizacija slijepih za Pljevlja i Žabljak, naziv projekta „Aktivnost, ključ za kvalitetniji život osoba oštećenog vida", 8.500,00 €; Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore UMHCG, naziv projekta „Za mlade sa hendikepom-bez barijera", 48.500,00 €; Udruženje plegije Nikšić, naziv projekta „Za evropski Nikšić bez barijera", 15.500,00 €; Udruženje mladih sa hendikepom Nikšić, naziv projekta „UMHNK barijere u glavi-barijere u obrazovanju", 9.000,00 €; NVO Čarolija tišine - Kotor, naziv projekta „I tišina svoje zvuke ima", 6.600,00 €; Organizacija slijepih za Bar i Ulcinj, naziv projekta „Dodjela novčane pomoći socijalnim najugroženijem članstvu i nabavka tehničke i medicinske opreme za slijepa lica", 6.000,00 €; Organizacija civilnih invalida rata za Bar i Ulcinj, naziv projekta „Materijalna pomoć članstvu", 3.000,00 €; JU Centar za socijalni rad Plav, naziv projekta „Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju", 36.000,00 €; NVO Organizacija gluvi i nagluvi, Cetinje, naziv projekta „Računarom do bolje komunikacije lica sa oštećenjem sluha i govora", 7.500,00 €; Savez slijepih Crne Gore, naziv projekta „Zajedno do uspjeha", 75.000,00 €; Organizacija slijepih za Podgoricu, Danilovgrad i Kolašin, naziv projekta „Jednakost za sve", 14.000,00 €; NVU INTER MONT, Poslovna rehabilitacija i socijalizacija osoba sa invaliditetom, 3.000,00 €; Sportsko rekreativno društvo slijepih Podgorica, naziv projekta „Sport i rekreacija – ključ za zdrav i sadržajan život slijepih", 6.000,00 €; NVO Organizacija gluvi i nagluvi Rožaje, naziv projekta „U svijetu tišine", 4.500,00 €; Organizacija gluvi i nagluvi Berane, Plav, Rožaje i Andrijevica, naziv projekta „Program rada organizacije gluvi i nagluvi opština Berane, Plav, Rožaje i Andrijevica za period 2006-2012", 9.000,00 €; Organizacija gluvi i nagluvi za opštine Nikšić, Šavnik i Plužine, naziv projekta „Pomoć realizaciji programa organizacije gluvi i nagluvi lica za opštine Nikšić, Šavnik i Plužine za 2010", 5.000,00 €; Društvo oboljelih od cerebralne paralize Crne Gore, naziv projekta „Dokazujemo da možemo više", 11.500,00 €; Organizacija civilnih invalida rata za Podgoricu, Danilovgrad i Kolašin, naziv projekta „Održiva sutrašnjica", 10.000,00 €; NVO Organizacija gluvi i nagluvi Bar, naziv projekta „Resocijalizacija Organizacije gluvi i nagluvi Bar", 4.000,00 €; Savez civilnih invalida rata Crne Gore, naziv projekta „Ljudi koji ne znaju za predaju", 18.000,00 €; Udruženje tjelesno invalidnih lica Crne Gore - Cetinje, naziv projekta „Servisi podrške za osobe sa invaliditetom kod kuće", 8.800,00 €; Udruženje nepokretnih ANĐELI, Pljevlja, naziv projekta „Reamobil-jednake šanse, stop diskriminaciji", 9.000,00 €; NVO Humanitarac, Nikšić, naziv projekta „Obezbeđivanje pravne i materijalne pomoći za najugroženiju, nepokretnu i tešku retardiranu invalidnu djecu Roma, Egipćana i Aškalija sa područja Crne Gore", 10.000,00 €; Opštinsko udruženje multipleks skleroze, Berane, naziv projekta „Fizikalna rehabilitacija osoba koje žive sa sklerozom multipleks", 3.000,00 €; NVO Karolina - Nikšić, naziv projekta „I oni su naša radost", 9.000,00 €; NVO Samostalna četa izviđača ORLOVI, naziv projekta „I njima je potrebno druženje i ljetovanje", 4.500,00 €; NVO Organizacija civilnih invalida rata za Bijelo Polje, naziv projekta „Podrška nas osnažuje", 4.000,00 €; NVO Organizacija slijepih za Bijelo Polje i Mojkovac, naziv projekta „Integracija i socijalna participacija slijepih i slabovidnih lica sa područja opština Bijelo Polje i Mojkovac u životne i društvene tokove", 10.000,00 €; NVO Organizacija gluvi i nagluvi Bijelo Polje, naziv projekta „I svijet tišine ima pravo na šansu", 8.100,00 €; Organizacija slijepih za Kotor, Budvu, Tivat i Herceg Novi, naziv projekta „Protiv predrasuda", 5.400,00 €; Organizacija civilnih invalida rata za Nikšić, Šavnik i Plužine, naziv projekta „Naš život je vječita borba ali za humane ciljeve", 7.000,00 €; Organizacija slijepih za Berane, Andrijevicu, Plav i Rožaje, naziv projekta „Program rada i aktivnosti u 2010", 7.200,00 €.

U ovoj oblasti važno je istaći i činjenicu da je u junu 2009. godine urađen probni popis stanovništva u Crnoj Gori, koji je imao set pitanja o invalidnosti. Ovaj popis nema rezultate, već služi isključivo za testiranje instrumenata i metodologije. Nakon višestrukih konsultacija sa najvažnijim korisnicima, Zavod za statistiku je razvio obrasce za potrebe sprovođenja popisa, koji su dostupni na sajtu Monstata. Planirano je da se u narednom popisu uključi set pitanja o invalidnosti, od pitanja broj 32 do 36, što će biti prvi put da se takva pitanja postavljaju prilikom zvaničnog popisa, koji će se održati u aprilu 2011.

Podgorica, februar 2011. godine

PRIORITET 4. SOCIJALNA INKLUZIJA OSOBA S INVALIDITETOM I DJECE SA SMETNJAMA I TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Mjera 5: Sprovođenje javnih kampanja u cilju promjena stavova o potrebama djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju

REZULTATI KAMPANJE " GOVORIMO U MOGUĆNOSTIMA'

Rezultati kampanje " govorimo u mogućnostima" - prema podacima UNICEF-a, uticaj tromjesečne kampanja na crnogorsku javnost:

- Procenat građana koji smatraju da sva djeca koja imaju smetnje u razvoju treba da budu u institucijama **smanjio se za 19%** - sa 40% u istraživanju radjenom u avgustu prije kampanje na 21% u istraživanju radjenom u decembru nakon kampanje.
- Procenat građana koji misle da samo mali broj djece sa najtežim smetnjama u razvoju treba da budu u institucijama, dok sva ostala treba da budu uključena u sve aktinosti društva zajedno sa ostalim građanima **povećao se za 13%** (sa 30% prije kampanje na 43% nakon kampanje).
- **14%** ispitanika izjavilo je da je **kampanja promijenila neke od njihovih stavova** prema djeci sa smetnjama u razvoju. Na pitanje o kojim je stavovima riječ, građani su najčešće odgovarali da se radi o prepoznavanju da je potrebno pružiti više podrške ovoj djeci; da ona imaju jednaka prava kao i sva druga djeca; da treba da idu u redovne škole i socijalizuju se kroz druženje sa svojim vršnjacima; da ljudi treba da imaju više razumijevanja za njih, promijene način na koji o njima razmišljaju i da pokažu više poštovanja i ljubavi prema njima.
- Socijalna distanca prema djeci sa smetnjama u razvoju **smanjila se za 10%** kao rezultat tromjesečne kampanje "Govorimo o mogućnostima".
- Procenat građana kojima je neprihvatljivo da dijete sa smetnjama u razvoju ide u isto odjeljenje sa njihovim **smanjio se za 10%** - sa 64% u istraživanju radjenom u avgustu prije kampanje na 54% u istraživanju radjenom u decembru nakon kampanje.
- Prije kampanje, svakom petom ispitaniku ne bi smetalo da dijete sa smetnjama u razvoju bude najbolji prijatelj njegovog djeteta. Nakon kampanje, svaki treći građanin smatra prihvatljivim da dijete sa smetnjama u razvoju bude najbolji prijatelj njegovom djetetu.
- Nivo svijesti o UN Konvenciji o pravima djeteta **povećao se za 11%** zahvaljujući kampanji "Govorimo o mogućnostima"- sa 67% u istraživanju radjenom u avgustu prije kampanje na 78% u istraživanju radjenom u decembru nakon kampanje.
- Procenat građana koji smatraju da djeca sa smetnjama u razvoju treba da idu u specijalne škole umjesto u redovne **smanjio se za 5%** sa 50% u istraživanju radjenom u avgustu prije kampanje na 45% u istraživanju radjenom u decembru nakon kampanje.
- **Više od 70 %** javnosti zapazilo je kampanju i ona im se generalno svidjela.
- Kampanja je stimulisala skoro 60% građana da ozbiljno razmisle o djeci sa smetnjama u razvoju i odnosu društva prema njima.
- Jedna trećina ispitanika (32%) naučila je iz kampanje nešto novo o potrebama, mogućnostima i načinima da se podrži uključivanje djece sa smetnjama u razvoju u društvo.

- Slogani kojih se građani najviše sjećaju su: *Govorimo o mogućnostima*; *Gdje mnogi vide teret, mi vidimo ljubav*; *Gdje mnogi vide teškoće, mi vidimo mogućnosti*. Takođe, građani se najviše sjećaju lica djece sa postera koji su bili na bilbordima i city light-ovima sirom zemlje tokom posljednja tri mjeseca.
- Prosječna ocjena promotivnog materijala kampanje na skali od 1 do 5 je **4.4**.
- Kao inicijatora kampanje, 61% građana identifikuje UNICEF; 19% Vladu CG; 7% Udruženja roditelja djece sa smetnjama u razvoju.
- Najveći broj građana, 77%, zapazio je kampanju kroz **TV spot**; 40% preko bilborda i city lightova; 29% preko dnevnika i drugih TV programa; 24% kroz reklamne oglase u novinama i 17% kroz novinske članke.
- Prije kampanje, 23% građana je nazivala djecu sa smetnjama u razvoju prije svega hendikepiranom djecom, zatim djecom sa posebnim potrebama 17% i djecom sa invaliditetom 12%. Nakon kampanje, **terminologija** kod većine građana se promijenila: u najvećem procentu 27% zovu ih djecom sa posebnim potrebama, zatim hendikepiranom djecom 20% i djecom ometenom u razvoju 19%.

KAMPANJA "GOVORIMO O MOGUĆNOSTIMA" 2011

MAJ			
16. maj	Međugeneracijska diskusija o inkluziji u Ulcinju	Ulcinj	
26. maj	Specijalna sjednica S.O. Pljevlja posvećena kampanji "Govorimo o mogućnostima"; Šefica kancelarije UNICEF-a za Crnu Goru i britanska ambasadorica u posjeti inkluzivnoj školi i dnevnom centru za djecu sa smetnjama u razvoju – Pljevlja;	Pljevlja	

JUN			
6. jun	Međugeneracijska diskusija o inkluziji u Rožajama/Beranama	Rožaje/Berane	
8. jun	Lansiranje UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom na Brajevom pismu u Centralnoj narodnoj biblioteci na Cetinju; Specijalna sjednica S.O. Cetinje posvećena kampanji "Govorimo o mogućnostima";	Cetinje	
	Specijalna olimpijada - Susret premijera sa timom djece sa smetnjama u razvoju;	Podgorica	
	"Govorimo o mogućnostima" bilbordi po cijeloj zemlji;		

	Govorimo o mogućnostima TV reklama 2011 emituje se na svim TV stanicama		
--	---	--	--

JUL			
	Lansiranje Rambove pjesme i video spota o inkluziji;		
	Dječiji festival u Kotoru;	Kotor	

AVGUST			
	“Govorimo o mogućnostima” bilbordi po cijeloj zemlji;		

SEPTEMBAR			
	Međugeneracijska diskusija o inkluziji na Žabljaku;	Zabljak	

OKTOBAR			
	Međugeneracijska diskusija o inkluziji u Tivtu;	Tivat	
7. oktobar	Crna Gora – Engleska fudbalska utakmica	Podgorica	
19-24. oktobar	Radionica – jednoglasni filmovi o inkluziji snimani od strane djece sa smetnjama u razvoju;		
25-29. oktobar	Prezentacija jednoglasnih filmova o inkluziji na Međunarodnom TV festivalu u Baru;	Bar	
	“Govorimo o mogućnostima” bilbordi po cijeloj zemlji;		

NOVEMBAR			
20. novembar	22. godišnjica UN Konvencije o pravima djeteta – diskusija u Skupštini Crne Gore;	Podgorica	

	Specijalna sjednica S.O. Danilovgrad posvećena kampanji "Govorimo o mogućnostima";	Danilovgrad	
	"Govorimo o mogućnostima" bilbordi po cijeloj zemlji;		

DECEMBAR			
3. decembar	Međugeneracijska diskusija o inkluziji u Podgorici povodom Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom;	Podgorica	
	Otvoranje izložbe fotografija "Govorimo o mogućnostima" povodom Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom		
	Prezentacija rezultata kampanje "Govorimo o mogućnostima" u 2011. godini;	Podgorica	

PRIORITET 3: UNAPRJEĐENJE MANJINSKIH PRAVA I SLOBODA

Mjera: Analiza zastupljenosti manjina u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave

INFORMACIJA O ZASTUPLJENOSTI MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U JAVNIM SLUŽBAMA, ORGANIMA DRŽAVNE VLASTI I LOKALNE SAMOUPRAVE (JUN 2011)

1. CILJ

Djelotvorno učešće i zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu Crne Gore jedan je od najvažnijih segmenata unutrašnje integracije crnogorskog društva. Bez prisustva predstavnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica na važnim mjestima u sistemu državne i lokalne vlasti, na mjestima gdje se kreira politika i donose odluke, nema dosljednog sprovođenja zacrtanih i garantovanih prava.

Ustav Crne Gore u članu 79, tačka 9 i 10 jemči manjinama pravo na **autentičnu zastupljenost** u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije, kao i pravo na **srazmjernu zastupljenost** u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. Takođe, Zakon o manjinskim pravima i slobodama daje iste garancije, kako u zakonodavnim tijelima, tako i u državnim organima i organima lokalne samouprave. I veoma važnim dokumentom, Strategijom manjinske politike, kao izrazu političke volje Vlade Crne Gore za sveukupan odnos prema manjinskim zajednicama, ovo pitanje ima centralno mjesto.

Kada je u pitanju srazmjerna zastupljenost manjina u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u dva navrata (1999. i 2003. godine) pokušalo da prikupi informacije o broju zaposlenih pripadnika manjina u organima državne uprave, lokalne samouprave i sudske vlasti. U oba pokušaja glavna prepreka u dobijanju relevantnih podataka je bila mogućnost da se ispitanici ne moraju opredjeliti u nacionalnom smislu.

Novim zakonskim rješenjima stvorene su pretpostavke za dobijanje relevantnih i pouzdanih podataka o nacionalnoj strukturi državnih službenika i namještenika. Uprava za kadrove, u skladu sa članom 118 Zakona o državnim službenicima i namještenicima vodi Centralnu kadrovsku evidenciju o državnim službenicima i namještenicima, koja između ostalog, obuhvata i podatke o ličnosti (ime i prezime, nacionalnost i maternji jezik, adresa i jedinstveni matični broj građana - JMBG i dr). Na ovaj način, Zakonom je obezbjeđena obaveza vođenja kadrovske evidencije koja sadrži i podatke o manjinskom aspektu zaposlenih.

Osnovni cilj ovog obimnog posla jeste da ispitivanjem dođemo do tačnih i pouzdanih podataka o nacionalnoj strukturi zaposlenih, kako bi, narednim koracima, dosljedno sproveli pomenute ustavne i zakonske garancije. Ovim ispitivanjem, takođe, želimo utvrditi i pozicije predstavnika manjina, jer je

veoma važno da li manjine djelotvorno učestvuju u vršenju vlasti na svim nivoima. Ovo ispitivanje je bila dobra prilika i da prikupimo podatke o polnoj strukturi, kao i druge podatke koji nam mogu biti od koristi u našem budućem radu.

Napominjemo da su prikupljeni podaci korišćeni samo za pomenute svrhe, da se nisu zloupotrebljavali, a kompletan proces se odvijao u skladu sa zakonskim rješenjima o tajnosti ličnih podataka.

2. METODOLOGIJA

Za prikupljanje podataka korišćen je anketni metod, sa upitnikom kao instrumentom, posebno kreiranom za ostvarivanje cilja istraživanja. Upitnik je bio standardizovan i sadržavao je devet osnovnih pitanja, na koja se odgovaralo upisom odgovora ili zaokruživanjem ponuđenih odgovora. Pitanja su se odnosila na: naziv organa, sjedište organa, mjesto rada (opština), pol, starost ispitanika, najviše završenu školu, radno mjesto (zvanje), radno angažovanje i nacionalnost. Svaki obrazac je sadržavao i kratko uputstvo za popunjavanje upitnika. Upitnici su bili anonimni, odnosno od ispitanika se nije zahtjevalo da upiše svoje lično ime.

Podaci koji su prikupljeni na osnovu utvrđenog upitnika obuhvatili su sljedeće državne organe: organe državne uprave (ministarstva, uprave, direkcije, zavode, sekretarijat, agencije); jedinice lokalne samouprave; sudove; tužilaštva; vijeće za prekršaje i područne organe za prekršaje i druge državne organe na koje se primjenjuje Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Svim starješinama organa upućeno je cirkularno pismo, sa objašnjenjem cilja istraživanja, kao i zahtjevom da se dostavi ukupan broj zaposlenih rasvrstanih na osnovu načina radnog angažovanja (rad na neodređeno, rad na određeno, angažovanje po osnovu Ugovora o djelu, pripravnčkog staža). Pismo i upitnik su postavljeni na zvaničnim sajtovima Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Uprave za kadrove i upućeno je na adrese 144 organa. Uzvratne informacije smo dobili od 132 organa, dok 12 organa nije dostavilo podatke. I pored nekoliko urgencija, sljedeći organi nisu dostavili odgovore, odnosno popunjene upitnike:

1. Ministarstvo ekonomije
2. Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća
3. Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki
4. Viši sud u Podgorici
5. Viši sud u Bijelom Polju
6. Osnovni sud Bijelo Polje
7. Agencija za zaštitu ličnih podataka
8. Opština Bijelo Polje
9. Opština Pljevlja
10. Opština Kolašin
11. Opština Herceg Novi
12. Opština Šavnik

Svaki popunjeni upitnik, odnosno podaci iz upitnika, su unešeni u posebno izrađen računarski program. Poseban računarski program je bio potreban i zbog obimnosti istraživanja, odnosno obimnosti prikupljenih podataka, te brze dostupnosti podataka po kriterijumu koji je potreban. Poslije unosa podataka iz svih prispjelih obrazaca, izvršena je i kontrola tačnosti unosa.

3. KLJUČNI NALAZI

**Tabela 1 Organi koji su dostavili ispunjene upitnike
(brojčano i procentualno, u odnosu na broj zaposlenih)**

rbr	Državni organ	Ukupan broj zaposlenih	Broj dostavljenih upitnika	Dostavljeni upitnici (%)
1.	Ministarstvo pravde	41	41	100,00
2.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	607	487	80,23
3.	Ministarstvo odbrane	289	286	98,96
4.	Ministarstvo finansija	169	80	47,34
5.	Ministarstvo prosvjete i nauke	74	74	100,00
6.	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	74	66	89,19
7.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	73	29	39,73
8.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	14	14	100,00
9.	Ministarstvo turizma	53	49	92,45
10.	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	163	70	42,94
11.	Ministarstvo zdravlja	90	52	57,78
12.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	114	85	74,56
13.	Ministarstvo za informaciono društvo	67	58	86,57
14.	Ministarstvo za evropske integracije	47	45	95,74
15.	Ministarstvo kulture	39	39	100,00
16.	Poreska uprava	583	583	100,00
17.	Uprava za nekretnine	407	296	72,73
18.	Uprava carina	559	559	100,00
19.	Uprava pomorske sigurnosti	64	58	90,63
20.	Veterinarska uprava	42	41	97,62
21.	Uprava za antikorupcijsku inicijativu	14	14	100,00
22.	Uprava za sprječavanje pranja novca	33	27	81,82

23.	Uprava za šume	480	284	59,17
24.	Uprava za kadrove	26	26	100,00
25.	Uprava za vode	10	5	50,00
26.	Uprava policije	5049	4223	83,64
27.	Uprava za imovinu	253	253	100,00
28.	Uprava za igre na sreću	22	16	72,73
29.	Uprava za zaštitu konkurencije	13	11	84,62
30.	Fitosanitarna uprava	57	27	47,37
31.	Lučka uprava	5	5	100,00
32.	Uprava za mlade i sport	11	11	100,00
33.	Zavod za statistiku	136	130	95,59
34.	Hidrometeorološki zavod	125	84	67,20
35.	Seizmoloski zavod	10	9	90,00
36.	Zavod za međunarodno-naučnu, prosvjetno-kulturnu i tehničku saradnju	17	17	100,00
37.	Zavod za školstvo	73	54	73,97
38.	Zavod za izvršenje krivičnih sankcija	499	271	54,31
39.	Zavod za metrologiju	38	38	100,00
40.	Zavod za zbrinjavanje izbjeglica	18	18	100,00
41.	Državni arhiv	158	105	66,46
42.	Zavod za intelektualnu svojinu	24	24	100,00
43.	Sekretarijat za zakonodavstvo	20	19	95,00
44.	Direkcija javnih radova	32	27	84,38
45.	Direkcija za saobraćaj	38	29	76,32
46.	Direkcija za javne nabavke	15	15	100,00
47.	Direkcija za zaštitu tajnih podataka	18	9	50,00
48.	Direkcija za željeznice	8	8	100,00
49.	Agencija za duvan	5	5	100,00
50.	Agencija za zaštitu životne sredine	100	74	74,00
51.	Generalni sekretarijat Predsjednika CG	21	20	95,24
52.	Služba Skupštine CG	93	88	94,62
53.	Generalni sekretarijat Vlade CG	110	55	50,00
54.	Ustavni sud CG	26	24	92,31
55.	Državna revizorska institucija	55	53	96,36

56.	Fond za obeštećenje	7	6	85,71
57.	Agencija za nacionalnu bezbjednost	295	295	100,00
58.	Državni protokol	19	19	100,00
59.	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	22	18	81,82
60.	Komisija za sprječavanje sukoba interesa	11	11	100,00
61.	Vrhovni sud	57	57	100,00
62.	Upravni sud	24	18	75,00
63.	Apelacioni sud	31	28	90,32
64.	Privredni sud Podgorica	100	58	58,00
65.	Privredni sud Bijelo Polje	29	29	100,00
66.	Osnovni sud Podgorica	230	140	60,87
67.	Osnovni sud Nikšić	95	72	75,79
68.	Osnovni sud Ulcinj	35	29	82,86
69.	Osnovni sud Cetinje	39	32	82,05
70.	Osnovni sud Kotor	60	60	100,00
71.	Osnovni sud Herceg Novi	53	31	58,49
72.	Osnovni sud Bar	72	42	58,33
73.	Osnovni sud Pljevlja	38	37	97,37
74.	Osnovni sud Berane	57	46	80,70
75.	Osnovni sud Rožaje	22	22	100,00
76.	Osnovni sud Plav	15	15	100,00
77.	Osnovni sud Danilovgrad	20	20	100,00
78.	Osnovni sud Kolašin	24	20	83,33
79.	Osnovni sud Žabljak	12	12	100,00
80.	Vrhovno državno tužilaštvo	35	30	85,71
81.	Više državno tužilaštvo Podgorica	26	21	80,77
82.	Više državno tužilaštvo Bijelo Polje	13	13	100,00
83.	Osnovni tužilac Podgorica	39	29	74,36
84.	Osnovni tužilac Bijelo Polje	27	19	70,37
85.	Osnovni tužilac Pljevlja	10	10	100,00
86.	Osnovni tužilac Berane	15	14	93,33
87.	Osnovni tužilac Nikšić	17	14	82,35
88.	Osnovni tužilac Herceg Novi	7	7	100,00
89.	Osnovni tužilac Cetinje	7	6	85,71

90.	Osnovni tužilac Rožaje	7	7	100,00
91.	Osnovni tužilac Bar	14	14	100,00
92.	Osnovni tužilac Ulcinj	6	6	100,00
93.	Osnovni tužilac Plav	4	4	100,00
94.	Osnovni tužilac Kolašin	6	3	50,00
95.	Vijeće za prekršaje	26	25	96,15
96.	Područni organ za prekršaje Podgorica	85	77	90,59
97.	Područni organ za prekršaje Kotor	7	7	100,00
98.	Područni organ za prekršaje Bijelo Polje	15	13	86,67
99.	Područni organ za prekršaje Bar	13	13	100,00
100.	Područni organ za prekršaje Kolašin	6	6	100,00
101.	Područni organ za prekršaje Herceg Novi	6	5	83,33
102.	Područni organ za prekršaje Mojkovac	6	6	100,00
103.	Područni organ za prekršaje Rožaje	9	9	100,00
104.	Područni organ za prekršaje Berane	14	14	100,00
105.	Područni organ za prekršaje Pljevlja	8	8	100,00
106.	Područni organ za prekršaje Cetinje	12	12	100,00
107.	Područni organ za prekršaje Nikšić	27	27	100,00
108.	Područni organ za prekršaje Danilovgrad	8	8	100,00
109.	Područni organ za prekršaje Budva	11	11	100,00
110.	Područni organ za prekršaje Plav	5	5	100,00
111.	Područni organ za prekršaje Ulcinj	9	9	100,00
112.	Područni organ za prekršaje Žabljak	3	3	100,00
113.	Gradska Opština Golubovci	19	15	78,95
114.	Gradska Opština Tuzi	12	12	100,00
115.	Opština Nikšić	406	374	92,12
116.	Opština Mojkovac	71	71	100,00
117.	Opština Bar	284	253	89,08
118.	Prijestonica Cetinje	260	232	89,23
119.	Opština Tivat	89	85	95,51
120.	Opština Ulcinj	196	184	93,88
121.	Opština Rožaje	98	91	92,86
122.	Opština Žabljak	53	53	100,00
123.	Opština Andrijevica	29	25	86,21

124.	Opština Kotor	173	173	100,00
125.	Opština Danilovgrad	117	115	98,29
126.	Opština Plav	260	90	34,62
Ukupno		15118	12435*	82,25

127.	Ministarstvo vanjskih poslova		128	
128.	Osnovni tužilac Kotor		11	
129.	Opština Podgorica		656	
130.	Opština Budva		273	
131.	Opština Berane		371	
132.	Opština Plužine		26	
Ukupno			1465**	
Ukupno dostavljeno upitnika (* + **)			13900	

U Tabeli 1 dat je prikaz organa koji su dostavili odgovore na upitnik. S obzirom da se sa prikupljanjem podataka počelo krajem 2010. godine, prije konstituisanja nove Vlade, nazivi pojedinih resora su po staroj organizaciji Vlade. Šest organa nam nije dostavilo podatke o ukupnom broju zaposlenih, te ovi podaci nisu mogli biti uvršteni u ukupan procenat odnosa broja zaposlenih i dobijenih upitnika. Od 126 organa koji su dostavili podatke o ukupnom broju zaposlenih, ukupno je dostavljenih popunjenih upitnika 12.435 ili 82,25%, a ukupan broj odgovorenih upitnika od 132 organa je 13.900.

Tabela 2 Nacionalna struktura zaposlenih (brojčano i procentualno)

	Državni organ	Ukupno	Nacionalnost										Nacionalnost (%)									
			crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
1.	Agencija za duvan	5	4	1									80,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Agencija za nacionalnu bezbjednost	295	275	5	6	5	3					1	93,22	1,69	2,03	1,69	1,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34
3.	Agencija za zaštitu životne sredine	74	71	1		1						1	95,95	1,35	0,00	1,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,35
4.	Apelacioni sud	28	24	1			2		1				85,71	3,57	0,00	0,00	7,14	0,00	3,57	0,00	0,00	0,00
5.	Direkcija javnih radova	27	25				1					1	92,59	0,00	0,00	0,00	3,70	0,00	0,00	0,00	0,00	3,70
6.	Direkcija za javne nabavke	15	11			2	2						73,33	0,00	0,00	13,33	13,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Direkcija za saobraćaj	29	27	2									93,10	6,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Direkcija za zaštitu tajnih podataka	9	9										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Direkcija za željeznice	8	6	1								1	75,00	12,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,50
10.	Državna revizorska institucija	53	45	1	2	2						3	84,91	1,89	3,77	3,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,66
11.	Državni arhiv	105	76	20	2	2	5						72,38	19,05	1,90	1,90	4,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.	Državni protokol	19	19										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.	Fitosanitarna uprava	27	19	5		1	2						70,37	18,52	0,00	3,70	7,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.	Fond za obeštećenje	6	5				1						83,33	0,00	0,00	0,00	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.	Generalni sekretariat Predsjednika CG	20	20										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16.	Generalni sekretariat Vlade CG	55	54				1						98,18	0,00	0,00	0,00	1,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Gradska Opština Golubovci	15	14	1									93,33	6,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18.	Gradska Opština Tuzi	12	1		11								8,33	0,00	91,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
19.	Hidrometeorološki zavod	84	62	14		3	2		1	2			73,81	16,67	0,00	3,57	2,38	0,00	1,19	2,38	0,00	0,00
20.	Komisija za sprječavanje sukoba interesa	11	11										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21.	Lucka uprava	5	2			1			2				40,00	0,00	0,00	20,00	0,00	0,00	40,00	0,00	0,00	0,00

22.	Ministarstvo finansija	80	76	2			2					95,00	2,50	0,00	0,00	2,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
23.	Ministarstvo kulture	39	35	3				1				89,74	7,69	0,00	0,00	0,00	0,00	2,56	0,00	0,00	0,00
24.	Ministarstvo odbrane	286	225	37	5	6	4	4	3	2		78,67	12,94	1,75	2,10	1,40	0,00	1,40	1,05	0,70	0,00
25.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	29	25	2			1				1	86,21	6,90	0,00	0,00	3,45	0,00	0,00	0,00	0,00	3,45
26.	Ministarstvo pravde	41	36	1						2	2	87,80	2,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,88	4,88
27.	Ministarstvo prosvjete i nauke	75	64	5	2	2	1	1				85,33	6,67	2,67	2,67	1,33	0,00	1,33	0,00	0,00	0,00
28.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	85	70	6	1	1	4				3	82,35	7,06	1,18	1,18	4,71	0,00	0,00	0,00	0,00	3,53
29.	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	66	44	14		3	1	2	2			66,67	21,21	0,00	4,55	1,52	0,00	3,03	3,03	0,00	0,00
30.	Ministarstvo turizma	49	44	1	2		1				1	89,80	2,04	4,08	0,00	2,04	0,00	0,00	0,00	0,00	2,04
31.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	487	401	25	11	22	16	5	1		6	82,34	5,13	2,26	4,52	3,29	0,00	1,03	0,21	0,00	1,23
32.	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	70	55	4		3	3	1	2	1	1	78,57	5,71	0,00	4,29	4,29	0,00	1,43	2,86	1,43	1,43
33.	Ministarstvo vanjskih poslova	128	116	2	7	3						90,63	1,56	5,47	2,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
34.	Ministarstvo za evropske integracije	45	40	2	1	1		1				88,89	4,44	2,22	2,22	0,00	0,00	2,22	0,00	0,00	0,00
35.	vo za informaciono društvo	58	48		3	5	1	1				82,76	0,00	5,17	8,62	1,72	0,00	1,72	0,00	0,00	0,00
36.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	14	3		6	3		1	1			21,43	0,00	42,8 6	21,43	0,00	7,14	7,14	0,00	0,00	0,00
37.	Ministarstvo zdravlja	52	42	4		2	1	1		1	1	80,77	7,69	0,00	3,85	1,92	0,00	1,92	0,00	1,92	1,92
38.	Opština Andrijevica	25	1	24								4,00	96,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
39.	Opština Bar	253	199	25	17		2	4	2		4	78,66	9,88	6,72	0,00	0,79	0,00	1,58	0,79	0,00	1,58
40.	Opština Berane	371	214	111		21	15		3	5	2	57,68	29,92	0,00	5,66	4,04	0,00	0,00	0,81	1,35	0,54
41.	Opština Budva	273	202	55			3	2	2		9	73,99	20,15	0,00	0,00	1,10	0,00	0,73	0,73	0,00	3,30
42.	Opština Danilovgrad	115	106	8					1			92,17	6,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,87	0,00	0,00
43.	Opština Kotor	173	119	26				19	4	3	2	68,79	15,03	0,00	0,00	0,00	0,00	10,9 8	2,31	1,73	1,16
44.	Opština Mojkovac	71	41	20							10	57,75	28,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,0 8
45.	Opština Nikšić	374	334	24			4	3	2		7	89,30	6,42	0,00	0,00	1,07	0,00	0,80	0,53	0,00	1,87
46.	Opština Plav	90	6	5	17	55	5		2			6,67	5,56	18,8 9	61,11	5,56	0,00	0,00	2,22	0,00	0,00
47.	Opština Plužine	26	5	21								19,23	80,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
48.	Opština Podgorica	656	579	35	11	5	8	2	4	9	3	88,26	5,34	1,68	0,76	1,22	0,00	0,30	0,61	1,37	0,46
49.	Opština Rožaje	91	1	2	1	78	9					1,10	2,20	1,10	85,71	9,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
50.	Opština Tivat	85	34	12				33	1		5	40,00	14,12	0,00	0,00	0,00	0,00	38,8 2	1,18	0,00	5,88
51.	Opština Ulcinj	184	15	3	156	1	4		1	4		8,15	1,63	84,7	0,54	2,17	0,00	0,00	0,54	2,17	0,00

															8									
52.	Opština Žabljak	53	38	13					1		1	71,70	24,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,89	0,00	1,89		
53.	Osnovni sud Bar	42	27	11	2		2					64,29	26,19	4,76	0,00	4,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
54.	Osnovni sud Berane	46	32	11		2				1		69,57	23,91	0,00	4,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,17	0,00		
55.	Osnovni sud Cetinje	32	31	1								96,88	3,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
56.	Osnovni sud Danilovgrad	20	17							3		85,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15,0 0	0,00		
57.	Osnovni sud Herceg Novi	31	24	5				1			1	77,42	16,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	3,23		
58.	Osnovni sud Kolašin	20	18	2								90,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
59.	Osnovni sud Kotor	60	39	13				4			4	65,00	21,67	0,00	0,00	0,00	0,00	6,67	0,00	0,00	6,67			
60.	Osnovni sud Nikšić	72	60	10		1		1				83,33	13,89	0,00	1,39	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	0,00	0,00		
61.	Osnovni sud Plav	15	3			5	5			2		20,00	0,00	0,00	33,33	33,33	0,00	0,00	13,3 3	0,00	0,00			
62.	Osnovni sud Pljevlja	37	23	8			6					62,16	21,62	0,00	0,00	16,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
63.	Osnovni sud Podgorica	140	122	10	2	1	1		1	1	2	87,14	7,14	1,43	0,71	0,71	0,00	0,71	0,71	0,00	1,43			
64.	Osnovni sud Rožaje	22	4			12	6					18,18	0,00	0,00	54,55	27,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
65.	Osnovni sud Ulcinj	29	11	2	15					1		37,93	6,90	51,7 2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,45	0,00		
66.	Osnovni sud Žabljak	12	11	1								91,67	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
67.	Osnovni tužilac Bar	14	12			1	1					85,71	0,00	0,00	7,14	7,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
68.	Osnovni tužilac Berane	14	14									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
69.	Osnovni tužilac Bijelo Polje	19	10	4		1	4					52,63	21,05	0,00	5,26	21,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
70.	Osnovni tužilac Cetinje	6	6									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
71.	Osnovni tužilac Herceg Novi	7	4	3								57,14	42,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
72.	Osnovni tužilac Kolašin	3	2	1								66,67	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
73.	Osnovni tužilac Kotor	11	6	1						1	3	54,55	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,09	27,2 7		
74.	Osnovni tužilac Nikšić	14	12	1				1				85,71	7,14	0,00	0,00	0,00	0,00	7,14	0,00	0,00	0,00	0,00		
75.	Osnovni tužilac Plav	4	1		1	2						25,00	0,00	25,0 0	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
76.	Osnovni tužilac Pljevlja	10	10									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
77.	Osnovni tužilac Podgorica	29	22	5			1			1		75,86	17,24	0,00	0,00	3,45	0,00	0,00	0,00	3,45	0,00			
78.	Osnovni tužilac Rožaje	7	1	1		5						14,29	14,29	0,00	71,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
79.	Osnovni tužilac Ulcinj	6	2		2	1					1	33,33	0,00	33,3 3	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,6 7		

80.	Podrucni organ za prekršaje Bar	13	11						1		1	84,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,69	0,00	7,69	
81.	Područni organ za prekršaje Berane	14	12	2								85,71	14,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
82.	Područni organ za prekršaje Bijelo Polje	13	3	10								23,08	76,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
83.	Područni organ za prekršaje Budva	11	7	3					1			63,64	27,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,09	0,00	0,00	
84.	Podrucni organ za prekršaje Cetinje	12	11					1				91,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	0,00	0,00	
85.	Područni organ za prekršaje Danilovgrad	8	7	1								87,50	12,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
86.	Područni organ za prekršaje Herceg Novi	5	5									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
87.	Područni organ za prekršaje Kolašin	6	6									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
88.	Područni organ za prekršaje Kotor	7	5	2								71,43	28,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
89.	Područni organ za prekršaje Mojkovac	6	6									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
90.	Područni organ za prekršaje Nikšić	27	21	6								77,78	22,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
91.	Područni organ za prekršaje Plav	5	1			4						20,00	0,00	0,00	80,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
92.	Područni organ za prekršaje Pljevlja	8	5	3								62,50	37,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
93.	Područni organ za prekršaje Podgorica	77	71	4			1			1		92,21	5,19	0,00	0,00	1,30	0,00	0,00	1,30	0,00	0,00	
94.	Područni organ za prekršaje Rožaje	9				9						0,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
95.	Područni organ za prekršaje Ulcinj	9	2	1	4	1	1					22,22	11,11	44,44	11,11	11,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
96.	Područni organ za prekršaje Žabljak	3	3									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
97.	Poreska uprava	583	431	85	9	20	10		5	4	2	17	73,93	14,58	1,54	3,43	1,72	0,00	0,86	0,69	0,34	2,92
98.	Prijestonica Cetinje	232	225	4							3	96,98	1,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,29	
99.	Privredni sud Bijelo Polje	29	17	3		4	5					58,62	10,34	0,00	13,79	17,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
100.	Privredni sud Podgorica	58	53	4	1							91,38	6,90	1,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
101.	Seizmološki zavod	9	7	1					1			77,78	11,11	0,00	0,00	0,00	0,00	11,11	0,00	0,00	0,00	
102.	Sekretarijat za zakonodavstvo	19	19									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
103.	Služba Skupštine CG	88	77	4		5			1		1	87,50	4,55	0,00	5,68	0,00	0,00	0,00	1,14	0,00	1,14	
104.	Uprava carina	559	485	19	4	22	12		4	2	2	9	86,76	3,40	0,72	3,94	2,15	0,00	0,72	0,36	0,36	1,61
105.	Uprava policije	4223	3568	262	51	146	129		4	7	5	51	84,49	6,20	1,21	3,46	3,05	0,00	0,09	0,17	0,12	1,21
106.	Uprava pomorske sigurnosti	58	39	10	2		3		1	1	1	1	67,24	17,24	3,45	0,00	5,17	0,00	1,72	1,72	1,72	1,72
107.	Uprava za antikorupcijsku inicijativu	14	13						1				92,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,14	0,00	0,00	0,00

108.	Uprava za igre na sreću	16	12	4								75,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
109.	Uprava za imovinu	253	227	5	3	2	10		2	3	1	89,72	1,98	1,19	0,79	3,95	0,00	0,79	1,19	0,00	0,40	
110.	Uprava za kadrove	26	23	1	1						1	88,46	3,85	3,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,85	
111.	Uprava za mlade i sport	11	11									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
112.	Uprava za nekretnine	296	220	40	10	14	6		3	3		74,32	13,51	3,38	4,73	2,03	0,00	1,01	0,00	1,01	0,00	
113.	Uprava za sprječavanje pranja novca	27	24			1					2	88,89	0,00	0,00	3,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,41	
114.	Uprava za šume	284	167	22	8	73	4			1	9	58,80	7,75	2,82	25,70	1,41	0,00	0,00	0,35	0,00	3,17	
115.	Uprava za vode	5	4						1			80,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,0 0	0,00	0,00	0,00	
116.	Uprava za zaštitu konkurencije	11	9	1	1							81,82	9,09	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
117.	Upravni sud	18	18									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
118.	Ustavni sud CG	24	21	1			1				1	87,50	4,17	0,00	0,00	4,17	0,00	0,00	0,00	0,00	4,17	
119.	Veterinarska uprava	41	27	9		2	2		1			65,85	21,95	0,00	4,88	4,88	0,00	2,44	0,00	0,00	0,00	
120.	Vijeće za prekršaje	25	25									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
121.	Više državno tužilaštvo Bijelo Polje	13	7	3			3					53,85	23,08	0,00	0,00	23,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
122.	Više državno tužilaštvo Podgorica	21	18	3								85,71	14,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
123.	Vrhovni sud	57	51	1	1		1				3	89,47	1,75	1,75	0,00	1,75	0,00	0,00	0,00	0,00	5,26	
124.	Vrhovno državno tužilaštvo	30	29	1								96,67	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
125.	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	18	13		1	2			1		1	72,22	0,00	5,56	11,11	0,00	0,00	5,56	0,00	0,00	5,56	
126.	Zavod za intelektualnu svojinu	24	21	2							1	87,50	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,17	
127.	Zavod za izvršenje krivičnih sankcija	271	223	25	4	7	10		1		1	82,29	9,23	1,48	2,58	3,69	0,00	0,37	0,00	0,00	0,37	
128.	Zavod za međunar-naucnu, prosvj-kulturnu i tehnicku saradnju	17	16				1					94,12	0,00	0,00	0,00	5,88	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
129.	Zavod za metrologiju	38	31	4	1		1				1	81,58	10,53	2,63	0,00	2,63	0,00	0,00	0,00	0,00	2,63	
130.	Zavod za školstvo	54	38	7	5	1			1		2	70,37	12,96	9,26	1,85	0,00	0,00	1,85	0,00	3,70	0,00	
131.	Zavod za statistiku	129	100	7		3	2		4	1	11	77,52	5,43	0,00	2,33	1,55	0,00	3,10	0,78	0,78	8,53	
132.	Zavod za zbrinjavanje izbjeglica	18	18									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Ukupno		13900	10985	1194	389	575	33 2	1	12 4	59	50	191	79,03	8,59	2,80	4,14	2,39	0,01	0,89	0,42	0,36	1,37

U Tabeli 2 data je nacionalna struktura zaposlenih (brojčano i procentualno) u svih 132 organa. Od ukupnog broja od 13.900 upitnika, u nacionalnom smislu, zaposleni su se izjasnili kao: Crnogorci 10.985 (79,03%), Srbi 1.194 (8,59%), Albanci 389 (2,80%), Bošnjaci 575 (4,14%), Muslimani 332 (2,39%), Romi 1 (0,01%), Hrvati 124 (0,89%), ostali 59 (0,42%).

Tabela 3 Nacionalna struktura zaposlenih u organima državne uprave (brojčano i procentualno)

	Organ državne uprave	Ukupno	Nacionalnost										Nacionalnost (%)									
			cmogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanica	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	cmogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanica	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
1.	Agencija za duvan	5	4	1									80,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Agencija za nacionalnu bezbjednost	295	275	5	6	5	3					1	93,22	1,69	2,03	1,69	1,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34
3.	Agencija za zaštitu životne sredine	74	71	1		1						1	95,95	1,35	0,00	1,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,35
4.	Direkcija javnih radova	27	25				1					1	92,59	0,00	0,00	0,00	3,70	0,00	0,00	0,00	0,00	3,70
5.	Direkcija za javne nabavke	15	11			2	2						73,33	0,00	0,00	13,33	13,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	Direkcija za saobraćaj	29	27	2									93,10	6,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Direkcija za zaštitu tajnih podataka	9	9										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Direkcija za željeznice	8	6	1								1	75,00	12,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,50
9.	Državna revizorska institucija	53	45	1	2	2						3	84,91	1,89	3,77	3,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,66
10.	Državni arhiv	105	76	20	2	2	5						72,38	19,05	1,90	1,90	4,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11.	Državni protokol	19	19										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.	Fitosanitarna uprava	27	19	5		1	2						70,37	18,52	0,00	3,70	7,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.	Fond za obeštećenje	6	5				1						83,33	0,00	0,00	0,00	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.	Generalni sekretarijat Predsjednika CG	20	20										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.	Generalni sekretarijat Vlade CG	55	54				1						98,18	0,00	0,00	0,00	1,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16.	Hidrometeorološki zavod	84	62	14		3	2		1	2			73,81	16,67	0,00	3,57	2,38	0,00	1,19	2,38	0,00	0,00
17.	Komisija za sprječavanje sukoba interesa	11	11										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

18.	Lucka uprava	5	2			1			2			40,00	0,00	0,00	20,00	0,00	0,00	40,00	0,00	0,00	0,00
19.	Ministarstvo finansija	80	76	2			2					95,00	2,50	0,00	0,00	2,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20.	Ministarstvo kulture	39	35	3					1			89,74	7,69	0,00	0,00	0,00	0,00	2,56	0,00	0,00	0,00
21.	Ministarstvo odbrane	286	225	37	5	6	4		4	3	2	78,67	12,94	1,75	2,10	1,40	0,00	1,40	1,05	0,70	0,00
22.	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	29	25	2			1				1	86,21	6,90	0,00	0,00	3,45	0,00	0,00	0,00	0,00	3,45
23.	Ministarstvo pravde	41	36	1						2	2	87,80	2,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,88	4,88
24.	Ministarstvo prosvjete i nauke	75	64	5	2	2	1		1			85,33	6,67	2,67	2,67	1,33	0,00	1,33	0,00	0,00	0,00
25.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	85	70	6	1	1	4				3	82,35	7,06	1,18	1,18	4,71	0,00	0,00	0,00	0,00	3,53
26.	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	66	44	14		3	1		2	2		66,67	21,21	0,00	4,55	1,52	0,00	3,03	3,03	0,00	0,00
27.	Ministarstvo turizma	49	44	1	2		1				1	89,80	2,04	4,08	0,00	2,04	0,00	0,00	0,00	0,00	2,04
28.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	487	401	25	11	22	16		5	1		82,34	5,13	2,26	4,52	3,29	0,00	1,03	0,21	0,00	1,23
29.	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	70	55	4		3	3		1	2	1	78,57	5,71	0,00	4,29	4,29	0,00	1,43	2,86	1,43	1,43
30.	Ministarstvo vanjskih poslova	128	116	2	7	3						90,63	1,56	5,47	2,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.	Ministarstvo za evropske integracije	45	40	2	1	1			1			88,89	4,44	2,22	2,22	0,00	0,00	2,22	0,00	0,00	0,00
32.	Ministarstvo za informaciono društvo	58	48		3	5	1		1			82,76	0,00	5,17	8,62	1,72	0,00	1,72	0,00	0,00	0,00
33.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	14	3		6	3		1	1			21,43	0,00	42,86	21,43	0,00	7,14	7,14	0,00	0,00	0,00
34.	Ministarstvo zdravlja	52	42	4		2	1		1		1	80,77	7,69	0,00	3,85	1,92	0,00	1,92	0,00	1,92	1,92
35.	Poreska uprava	583	431	85	9	20	10		5	4	2	73,93	14,58	1,54	3,43	1,72	0,00	0,86	0,69	0,34	2,92
36.	Seizmološki zavod	9	7	1					1			77,78	11,11	0,00	0,00	0,00	0,00	11,11	0,00	0,00	0,00
37.	Sekretarijat za zakonodavstvo	19	19									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
38.	Služba Skupštine CG	88	77	4		5				1		87,50	4,55	0,00	5,68	0,00	0,00	0,00	1,14	0,00	1,14
39.	Uprava carina	559	485	19	4	22	12		4	2	2	86,76	3,40	0,72	3,94	2,15	0,00	0,72	0,36	0,36	1,61
40.	Uprava policije	4223	3568	262	51	146	129		4	7	5	84,49	6,20	1,21	3,46	3,05	0,00	0,09	0,17	0,12	1,21
41.	Uprava pomorske sigurnosti	58	39	10	2		3		1	1	1	67,24	17,24	3,45	0,00	5,17	0,00	1,72	1,72	1,72	1,72
42.	Uprava za antikorupcijsku inicijativu	14	13						1			92,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,14	0,00	0,00	0,00
43.	Uprava za igre na sreću	16	12	4								75,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
44.	Uprava za imovinu	253	227	5	3	2	10		2	3		89,72	1,98	1,19	0,79	3,95	0,00	0,79	1,19	0,00	0,40
45.	Uprava za kadrove	26	23	1	1						1	88,46	3,85	3,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,85

46.	Uprava za mlade i sport	11	11									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
47.	Uprava za nekretnine	296	220	40	10	14	6		3		3	74,32	13,51	3,38	4,73	2,03	0,00	1,01	0,00	1,01	0,00	
48.	Uprava za sprječavanje pranja novca	27	24			1					2	88,89	0,00	0,00	3,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,41	
49.	Uprava za šume	284	167	22	8	73	4			1	9	58,80	7,75	2,82	25,70	1,41	0,00	0,00	0,35	0,00	3,17	
50.	Uprava za vode	5	4						1			80,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,00	0,00	0,00	0,00	
51.	Uprava za zaštitu konkurencije	11	9	1	1							81,82	9,09	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
52.	Veterinarska uprava	41	27	9		2	2		1			65,85	21,95	0,00	4,88	4,88	0,00	2,44	0,00	0,00	0,00	
53.	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	18	13		1	2			1		1	72,22	0,00	5,56	11,11	0,00	0,00	5,56	0,00	0,00	5,56	
54.	Zavod za intelektualnu svojinu	24	21	2							1	87,50	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,17	
55.	Zavod za izvršenje krivичnih sankcija	271	223	25	4	7	10		1		1	82,29	9,23	1,48	2,58	3,69	0,00	0,37	0,00	0,00	0,37	
56.	Zavod za međunar-naucnu, prosvj-kulturnu i tehnicku saradnju	17	16				1					94,12	0,00	0,00	0,00	5,88	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
57.	Zavod za metrologiju	38	31	4	1		1				1	81,58	10,53	2,63	0,00	2,63	0,00	0,00	0,00	0,00	2,63	
58.	Zavod za školstvo	54	38	7	5	1			1		2	70,37	12,96	9,26	1,85	0,00	0,00	1,85	0,00	3,70	0,00	
59.	Zavod za statistiku	129	100	7		3	2		4	1	11	77,52	5,43	0,00	2,33	1,55	0,00	3,10	0,78	0,78	8,53	
60.	Zavod za zbrinjavanje izbjeglica	18	18									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Ukupno		9543	7888	666	148	366	242	1	51	30	22	129	82,66	6,98	1,55	3,84	2,54	0,01	0,53	0,31	0,23	1,35

U Tabeli 3 data je nacionalna struktura zaposlenih (brojčano i procentualno) u organima državne uprave (60). Od ukupnog broja od 9.543 upitnika, u nacionalnom smislu, zaposleni su se izjasnili kao: Crnogorci 7.888 (82,66%), Srbi 666 (6,98%), Albanci 148 (1,55%), Bošnjaci 366 (3,84%), Muslimani 242 (2,54%), Romi 1 (0,01%), Hrvati 51 (0,53%), ostali 30 (0,31%).

Tabela 4 Nacionalna struktura zaposlenih u organima lokalne samouprave (brojčano i procentualno)

	Organ lokalne samouprave	Ukupno	Nacionalnost										Nacionalnost (%)									
			crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
1.	Gradska Opština Golubovci	15	14	1									93,33	6,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Gradska Opština Tuzi	12	1		11								8,33	0,00	91,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Opština Andrijevica	25	1	24									4,00	96,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Opština Bar	253	199	25	17		2		4	2		4	78,66	9,88	6,72	0,00	0,79	0,00	1,58	0,79	0,00	1,58
5.	Opština Berane	371	214	111		21	15			3	5	2	57,68	29,92	0,00	5,66	4,04	0,00	0,00	0,81	1,35	0,54
6.	Opština Budva	273	202	55			3		2	2		9	73,99	20,15	0,00	0,00	1,10	0,00	0,73	0,73	0,00	3,30
7.	Opština Danilovgrad	115	106	8						1			92,17	6,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,87	0,00	0,00
8.	Opština Kotor	173	119	26					19	4	3	2	68,79	15,03	0,00	0,00	0,00	0,00	10,98	2,31	1,73	1,16
9.	Opština Mojkovac	71	41	20								10	57,75	28,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,08
10.	Opština Nikšić	374	334	24			4		3	2		7	89,30	6,42	0,00	0,00	1,07	0,00	0,80	0,53	0,00	1,87
11.	Opština Plav	90	6	5	17	55	5			2			6,67	5,56	18,89	61,11	5,56	0,00	0,00	2,22	0,00	0,00
12.	Opština Plužine	26	5	21									19,23	80,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.	Opština Podgorica	656	579	35	11	5	8		2	4	9	3	88,26	5,34	1,68	0,76	1,22	0,00	0,30	0,61	1,37	0,46
14.	Opština Rožaje	91	1	2	1	78	9						1,10	2,20	1,10	85,71	9,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.	Opština Tivat	85	34	12					33	1		5	40,00	14,12	0,00	0,00	0,00	0,00	38,82	1,18	0,00	5,88
16.	Opština Ulcinj	184	15	3	156	1	4			1	4		8,15	1,63	84,78	0,54	2,17	0,00	0,00	0,54	2,17	0,00
17.	Opština Žabljak	53	38	13						1		1	71,70	24,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,89	0,00	1,89
18.	Prijestonica Cetinje	232	225	4								3	96,98	1,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,29
Ukupno		3099	2134	389	213	160	50	0	63	23	21	46	68,86	12,55	6,87	5,16	1,61	0,00	2,03	0,74	0,68	1,48

U Tabeli 4 data je nacionalna struktura zaposlenih (brojčano i procentualno) u organima lokalne samouprave (18). Od ukupnog broja od 3.099 upitnika, u nacionalnom smislu, zaposleni su se izjasnili kao: Crnogorci 2.134 (68,86%), Srbi 389 (12,55%), Albanci 213 (6,87%), Bošnjaci 160 (5,16%), Muslimani 50 (1,61%), Romi 0 (0,00%), Hrvati 63 (2,03%), ostali 23 (0,74%).

Tabela 5 Nacionalna struktura zaposlenih u pravosudnim organima, vijeću za prekršaje i područnim organima za prekršaje (brojčano i procentualno)

	Pravosudni organ	Ukupno	Nacionalnost									Nacionalnost (%)										
			crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
1.	Apelacioni sud	28	24	1			2		1				85,71	3,57	0,00	0,00	7,14	0,00	3,57	0,00	0,00	0,00
2.	Osnovni sud Bar	42	27	11	2		2						64,29	26,19	4,76	0,00	4,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Osnovni sud Berane	46	32	11		2					1		69,57	23,91	0,00	4,35	0,00	0,00	0,00	0,00	2,17	0,00
4.	Osnovni sud Cetinje	32	31	1									96,88	3,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Osnovni sud Danilovgrad	20	17								3		85,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15,00	0,00
6.	Osnovni sud Herceg Novi	31	24	5					1			1	77,42	16,13	0,00	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	3,23
7.	Osnovni sud Kolašin	20	18	2									90,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Osnovni sud Kotor	60	39	13					4			4	65,00	21,67	0,00	0,00	0,00	0,00	6,67	0,00	0,00	6,67
9.	Osnovni sud Nikšić	72	60	10		1			1				83,33	13,89	0,00	1,39	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	0,00
10.	Osnovni sud Plav	15	3			5	5			2			20,00	0,00	0,00	33,33	33,33	0,00	0,00	13,33	0,00	0,00
11.	Osnovni sud Pljevlja	37	23	8			6						62,16	21,62	0,00	0,00	16,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.	Osnovni sud Podgorica	140	122	10	2	1	1		1	1		2	87,14	7,14	1,43	0,71	0,71	0,00	0,71	0,71	0,00	1,43
13.	Osnovni sud Rožaje	22	4			12	6						18,18	0,00	0,00	54,55	27,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.	Osnovni sud Ulcinj	29	11	2	15						1		37,93	6,90	51,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,45	0,00

15.	Osnovni sud Žabljak	12	11	1								91,67	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16.	Osnovni tužilac Bar	14	12			1	1					85,71	0,00	0,00	7,14	7,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Osnovni tužilac Berane	14	14									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18.	Osnovni tužilac Bijelo Polje	19	10	4		1	4					52,63	21,05	0,00	5,26	21,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
19.	Osnovni tužilac Cetinje	6	6									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20.	Osnovni tužilac Herceg Novi	7	4	3								57,14	42,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21.	Osnovni tužilac Kolašin	3	2	1								66,67	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22.	Osnovni tužilac Kotor	11	6	1						1	3	54,55	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,09	27,27
23.	Osnovni tužilac Nikšić	14	12	1					1			85,71	7,14	0,00	0,00	0,00	0,00	7,14	0,00	0,00	0,00
24.	Osnovni tužilac Plav	4	1		1	2						25,00	0,00	25,00	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
25.	Osnovni tužilac Pljevlja	10	10									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26.	Osnovni tužilac Podgorica	29	22	5			1			1		75,86	17,24	0,00	0,00	3,45	0,00	0,00	0,00	3,45	0,00
27.	Osnovni tužilac Rožaje	7	1	1		5						14,29	14,29	0,00	71,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28.	Osnovni tužilac Ulcinj	6	2		2	1					1	33,33	0,00	33,33	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,67
29.	Podrucni organ za prekršaje Bar	13	11						1		1	84,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,69	0,00	7,69
30.	Podrucni organ za prekršaje Berane	14	12	2								85,71	14,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.	Podrucni organ za prekršaje Bijelo Polje	13	3	10								23,08	76,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
32.	Podrucni organ za prekršaje Budva	11	7	3					1			63,64	27,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,09	0,00	0,00
33.	Podrucni organ za prekršaje Cetinje	12	11						1			91,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33	0,00	0,00	0,00
34.	Podrucni organ za prekršaje Danilovgrad	8	7	1								87,50	12,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
35.	Podrucni organ za prekršaje Herceg Novi	5	5									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
36.	Podrucni organ za prekršaje Kolašin	6	6									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
37.	Podrucni organ za prekršaje Kotor	7	5	2								71,43	28,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
38.	Podrucni organ za prekršaje	6	6									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Mojkovac											0										
39.	Podrucni organ za prekršaje Nikšić	27	21	6								77,78	22,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
40.	Podrucni organ za prekršaje Plav	5	1			4						20,00	0,00	0,00	80,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
41.	Podrucni organ za prekršaje Pljevlja	8	5	3								62,50	37,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
42.	Podrucni organ za prekršaje Podgorica	77	71	4			1			1		92,21	5,19	0,00	0,00	1,30	0,00	0,00	1,30	0,00	0,00	
43.	Podrucni organ za prekršaje Rožaje	9				9						0,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
44.	Podrucni organ za prekršaje Ulcinj	9	2	1	4	1	1					22,22	11,11	44,44	11,11	11,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
45.	Podrucni organ za prekršaje Žabljak	3	3									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
46.	Privredni sud Bijelo Polje	29	17	3		4	5					58,62	10,34	0,00	13,79	17,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
47.	Privredni sud Podgorica	58	53	4	1							91,38	6,90	1,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
48.	Upravni sud	18	18									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
49.	Ustavni sud CG	24	21	1			1				1	87,50	4,17	0,00	0,00	4,17	0,00	0,00	0,00	0,00	4,17	
50.	Vijece za prekršaje	25	25									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
51.	Više državno tužilaštvo Bijelo Polje	13	7	3			3					53,85	23,08	0,00	0,00	23,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
52.	Više državno tužilaštvo Podgorica	21	18	3								85,71	14,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
53.	Vrhovni sud	57	51	1	1		1				3	89,47	1,75	1,75	0,00	1,75	0,00	0,00	0,00	0,00	5,26	
54.	Vrhovno državno tužilaštvo	30	29	1								96,67	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Ukupno		1258	963	139	28	49	40	0	10	6	7	16	76,55	11,05	2,23	3,90	3,18	0,00	0,79	0,48	0,56	1,27

U Tabeli 5 data je nacionalna struktura zaposlenih (brojčano i procentualno) u pravosudnim organima, vijeću za prekršaje i područnim organima za prekršaje (54). Od ukupnog broja od 1.258 upitnika, u nacionalnom smislu, zaposleni su se izjasnili kao: Crnogorci 963 (76,55%), Srbi 139 (11,05%), Albanci 28 (2,23%), Bošnjaci 49 (3,90%), Muslimani 40 (3,18%), Romi 0 (0,00%), Hrvati 10 (0,79%), ostali 6 (0,48%).

Tabela 6 Nacionalna struktura zaposlenih – državna uprava, lokalna samouprava, pravosudni organi (brojčano i procentualno)

Državni organi	Ukupno	Nacionalnost										Nacionalnost (%)									
		crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
Državna uprava	9543	7888	666	148	366	242	1	51	30	22	129	82,66	6,98	1,55	3,84	2,54	0,01	0,53	0,31	0,23	1,35
Lokalna samouprava	3099	2134	389	213	160	50	0	63	23	21	46	68,86	12,55	6,87	5,16	1,61	0,00	2,03	0,74	0,68	1,48
Pravosudje	1258	963	139	28	49	40	0	10	6	7	16	76,55	11,05	2,23	3,90	3,18	0,00	0,79	0,48	0,56	1,27
Ukupno	13900	10985	1194	389	575	332	1	124	59	50	191	79,03	8,59	2,80	4,14	2,39	0,01	0,89	0,42	0,36	1,37

Tabela 7 Nacionalna struktura zaposlenih po polu i nacionalnosti po opštini rada (brojčano i procentualno)

Opština	Ukupno	Pol	Ukupno po polu	Ukupno po polu (%)	Nacionalnost										Nacionalnost (%) u odnosu na Ukupno po polu									
					crnogorac/ crnogorka	srbin/ srpkinja	albanac/ albanka	bošnjak/ bošnjakinja	musliman/ muslimanka	rom/ romkinja	hrvat/ hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/ crnogorka	srbin/ srpkinja	albanac/ albanka	bošnjak/ bošnjakinja	musliman/ muslimanka	rom/ romkinja	hrvat/ hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
Andrije vica	62	muški	44	70,97	25	19									56,82	43,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		ženski	15	24,19	7	7		1							46,67	46,67	0,00	6,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		nema podatka	3	4,84	1	2									33,33	66,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bar	787	muški	465	59,09	368	47	30	2	11		2	2	2	1	79,14	10,11	6,45	0,43	2,37	0,00	0,43	0,43	0,43	0,22
		ženski	317	40,28	260	32	5	2	6		3	2	1	6	82,02	10,09	1,58	0,63	1,89	0,00	0,95	0,63	0,32	1,89
		nema podatka	5	0,64	5										100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Berane	668	muški	405	60,63	238	111		30	18			1		7	58,77	27,41	0,00	7,41	4,44	0,00	0,00	0,25	0,00	1,73
		ženski	245	36,68	167	52		13	7			1	5		68,16	21,22	0,00	5,31	2,86	0,00	0,00	0,41	2,04	0,00
		nema podatka	18	2,69	12	3			1			1	1		66,67	16,67	0,00	0,00	5,56	0,00	0,00	5,56	5,56	0,00
Bijelo Polje	620	muški	439	70,81	272	66	1	46	48				1	5	61,96	15,03	0,23	10,48	10,93	0,00	0,00	0,00	0,23	1,14
		ženski	169	27,26	121	22		4	21		1				71,60	13,02	0,00	2,37	12,43	0,00	0,59	0,00	0,00	0,00
		nema podatka	12	1,94	5	4			2					1	41,67	33,33	0,00	0,00	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00	8,33
Budva	447	muški	252	56,38	208	38		1	1		1			3	82,54	15,08	0,00	0,40	0,40	0,00	0,40	0,00	0,00	1,19
		ženski	192	42,95	143	37			3		1	3		5	74,48	19,27	0,00	0,00	1,56	0,00	0,52	1,56	0,00	2,60
		nema podatka	3	0,67	2									1	66,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33
Cetinje	426	muški	206	48,36	199	5	1							1	96,60	2,43	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,49
		ženski	215	50,47	205	6			1		1			2	95,35	2,79	0,00	0,00	0,47	0,00	0,47	0,00	0,00	0,93

		nema podat ka	5	1,17	5									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Danilov -grad	288	muški	158	54,86	147	8		1			1	1	93,04	5,06	0,00	0,00	0,63	0,00	0,00	0,00	0,63	0,63		
		ženski	128	44,44	117	6		1			1	2	1	91,41	4,69	0,00	0,78	0,00	0,00	0,00	0,78	1,56	0,78	
		nema podat ka	2	0,69	2									100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Herceg Novi	415	muški	295	71,08	250	29		4		4	3	1	4	84,75	9,83	0,00	0,00	1,36	0,00	1,36	1,02	0,34	1,36	
		ženski	114	27,47	84	20		1		3		2	4	73,68	17,54	0,00	0,00	0,88	0,00	2,63	0,00	1,75	3,51	
		nema podat ka	6	1,45	6									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kolašin	134	muški	89	66,42	85	3						1		95,51	3,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,12	0,00	
		ženski	43	32,09	40	3								93,02	6,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		nema podat ka	2	1,49	1	1								50,00	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kotor	415	muški	201	48,43	158	22		1		11	2	3	4	78,61	10,95	0,00	0,50	0,00	0,00	5,47	1,00	1,49	1,99	
		ženski	209	50,36	148	30		1		18	5	1	6	70,81	14,35	0,00	0,00	0,48	0,00	8,61	2,39	0,48	2,87	
		nema podat ka	5	1,20	4								1	80,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,0 0	
Mojkov ac	160	muški	112	70,00	91	18							3	81,25	16,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,68	
		ženski	47	29,38	31	9							7	65,96	19,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,8 9	
		nema podat ka	1	0,63	1									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Nikšić	842	muški	459	54,51	428	21		1	1		1	1	6	93,25	4,58	0,00	0,22	0,22	0,00	0,00	0,22	0,22	1,31	
		ženski	372	44,18	322	34			4		5	1	6	86,56	9,14	0,00	0,00	1,08	0,00	1,34	0,27	0,00	1,61	
		nema podat ka	11	1,31	11									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Plav	368	muški	316	85,87	111	43	22	116	20		3	1		35,13	13,61	6,96	36,71	6,33	0,00	0,00	0,95	0,32	0,00	
		ženski	36	9,78	10	2	4	15	3			2		27,78	5,56	11,11	41,67	8,33	0,00	0,00	5,56	0,00	0,00	
		nema podat	16	4,35	6	2	1	7						37,50	12,50	6,25	43,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

		ka																						
Pljevlja	418	muški	316	75,60	265	30		3	18					83,86	9,49	0,00	0,95	5,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		ženski	99	23,68	65	19			13			2		65,66	19,19	0,00	0,00	13,13	0,00	0,00	2,02	0,00	0,00	0,00
		nema podat ka	3	0,72	3									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plužine	119	muški	91	76,47	76	14							1	83,52	15,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,10
		ženski	23	19,33	14	9								60,87	39,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		nema podat ka	5	4,20	3	2								60,00	40,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Podgor ica	6405	muški	3382	52,80	2944	211	50	56	39	1	12	12	13	44	87,05	6,24	1,48	1,66	1,15	0,03	0,35	0,35	0,38	1,30
		ženski	2937	45,85	2656	128	28	23	32		17	12	7	34	90,43	4,36	0,95	0,78	1,09	0,00	0,58	0,41	0,24	1,16
		nema podat ka	86	1,34	71	5	1	2	1				1	5	82,56	5,81	1,16	2,33	1,16	0,00	0,00	0,00	1,16	5,81
g.o. Golubov ci	14	muški	11	78,57	11									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		ženski	3	21,43	3									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
g.o. Tuzi	18	muški	9	50,00	2		7							22,22	0,00	77,78	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		ženski	9	50,00	1		7	1						11,11	0,00	77,78	11,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rožaje	391	muški	308	78,77	73	5	3	177	44				6	23,70	1,62	0,97	57,47	14,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,95
		ženski	74	18,93	6	4	1	54	9					8,11	5,41	1,35	72,97	12,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		nema podat ka	9	2,30	3			5	1					33,33	0,00	0,00	55,56	11,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Šavnik	13	muški	7	53,85	4	3								57,14	42,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		ženski	5	38,46	5									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		nema podat ka	1	7,69	1									100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tivat	222	muški	132	59,46	104	9	1	1	2		12	1		2	78,79	6,82	0,76	0,76	1,52	0,00	9,09	0,76	0,00	1,52
		ženski	83	37,39	40	10					31	1		1	48,19	12,05	0,00	0,00	0,00	0,00	37,3 5	1,20	0,00	1,20
		nema podat	7	3,15	3						1		3	42,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,2 9	0,00	0,00	42,8 6

		ka																						
Ulcinj	429	muški	302	70,40	109	5	158	7	17			1	3	2	36,09	1,66	52,32	2,32	5,63	0,00	0,00	0,33	0,99	0,66
		ženski	119	27,74	38	9	61	4	2		1	1	2	1	31,93	7,56	51,26	3,36	1,68	0,00	0,84	0,84	1,68	0,84
		nema podat ka	8	1,86	2		6								25,00	0,00	75,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Žabljak	158	muški	107	67,72	85	20						1	1		79,44	18,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,93	0,93
		ženski	46	29,11	39	6						1			84,78	13,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,17	0,00	0,00
		nema podat ka	5	3,16	5										100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inostran-stvo	63	muški	44	69,84	39	3	1	1							88,64	6,82	2,27	2,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		ženski	19	30,16	17		1	1							89,47	0,00	5,26	5,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nema podatk a	18	muški	1	5,56	1										100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		ženski	1	5,56	1										100,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		nema podat ka	16	88,89									16		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100, 00
Ukupno	13900		13900		10985	1194	389	575	332	1	124	59	50	191	79,03	8,59	2,80	4,14	2,39	0,01	0,89	0,42	0,36	1,37

Tabela 8 Nacionalna struktura zaposlenih po školskoj spremi (brojčano i procentualno)

Najviša završena škola	Ukupno	Nacionalnost										Nacionalnost (%)									
		crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjačkinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjačkinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
Doktorat	38	34	2		1	1						34	2		1	1					
Doktorske studije	4	4										4									
Postdiplomske magistarske studije	306	256	19	6	9	5		2	4	2	3	256	19	6	9	5		2	4	2	3
Postdiplomske master studije	5	5										5									
Postdiplomske specijalističke studije	205	180	5	1	2	8		5	2	1	1	180	5	1	2	8		5	2	1	1
Visoka škola, Fakultet/Akademija	4505	3447	429	149	222	107	1	40	22	24	64	3447	429	149	222	107	1	40	22	24	64
Osnovne akademske studije	136	110	8	5	5	2		2			4	110	8	5	5	2		2	0		4
Osnovne primijenjene studije	119	96	11	3	6				2	1		96	11	3	6				2	1	
Viša škola i prvi stepen fakulteta	854	650	89	22	37	22		18	3	4	9	650	89	22	37	22		18	3	4	9
Srednja škola	7230	5835	591	177	280	174		50	25	17	81	5835	591	177	280	174		50	25	17	81
Osnovna škola	368	278	33	25	9	11		5	1	1	5	278	33	25	9	11		5	1	1	5
Nema podatka	130	90	7	1	4	2		2			24	90	7	1	4	2		2			24
Ukupno	13900	10985	1194	389	575	332	1	124	59	50	191	79,03	8,59	2,80	4,14	2,39	0,01	0,89	0,42	0,36	1,37

Tabela 9 Nacionalna struktura po statusu zaposlenih (brojčano i procentualno)

Status zaposlenog	Ukupno	Nacionalnost										Nacionalnost (%)									
		crnogorac/crnogorka	srbin/srпкиnja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/crnogorka	srbin/srпкиnja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
Javni funkcioner	513	399	29	20	31	15		7	2	3	7	77,78	5,65	3,90	6,04	2,92	0,00	1,36	0,39	0,58	1,36
Javni funkcioner / Rukovodeće lice	95	86	1		6	1		1				90,53	1,05	0,00	6,32	1,05	0,00	1,05	0,00	0,00	0,00
Rukovodeće lice	1			1								0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Državni službenik/ Javni funkcioner	20	14	5	1								70,00	25,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Državni službenik / namještenik	12212	9661	1082	354	480	286		108	51	44	146	79,11	8,86	2,90	3,93	2,34	0,00	0,88	0,42	0,36	1,20
PVL	79	55	16	1	1	3		2	1			69,62	20,25	1,27	1,27	3,80	0,00	2,53	1,27	0,00	0,00
Ugovor	464	385	20	10	28	10	1	1	2		7	82,97	4,31	2,16	6,03	2,16	0,22	0,22	0,43	0,00	1,51
Nema podatka	516	385	41	2	29	17		5	3	3	31	74,61	7,95	0,39	5,62	3,29	0,00	0,97	0,58	0,58	6,01
Ukupno	13900	10985	1194	389	575	332	1	124	59	50	191	79,03	8,59	2,80	4,14	2,39	0,01	0,89	0,42	0,36	1,37

Tabela 10 Nacionalna struktura zaposlenih po starosnoj dobi (brojčano i procentualno)

Raspon godina	Ukupno	Nacionalnost										Nacionalnost (%)									
		crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka	crnogorac/crnogorka	srbin/srpkinja	albanac/albanka	bošnjak/bošnjakinja	musliman/muslimanka	rom/romkinja	hrvat/hrvatica	ostali	nije se izjasnio	nema podatka
18 - 24	363	309	5	13	13	13		3	5	2	3	85,12	1,38	3,58	3,58	3,58	0,00	0,83	1,38	0,55	0,83
25 - 34	3339	2809	141	97	138	86		17	44	9	35	84,13	4,22	2,91	4,13	2,58	0,00	0,51	1,32	0,27	1,05
35 - 44	4423	3660	347	79	144	93	1	26	51	6	45	82,75	7,85	1,79	3,26	2,10	0,02	0,59	1,15	0,14	1,02
45 - 54	3766	2810	446	139	141	93		50	69	22	47	74,61	11,84	3,69	3,74	2,47	0,00	1,33	1,83	0,58	1,25
55 - 64	1539	1088	211	52	90	27		28	34	10	24	70,70	13,71	3,38	5,85	1,75	0,00	1,82	2,21	0,65	1,56
65 i više	9	6		1		1			1		1	66,67	0,00	11,11	0,00	11,11	0,00	0,00	11,11	0,00	11,11
Nema podatka	461	303	44	8	49	19			37	1	36	65,73	9,54	1,74	10,63	4,12	0,00	0,00	8,03	0,22	7,81
Ukupno	13900	10985	1194	389	575	332	1	124	241	50	191	79,03	8,59	2,80	4,14	2,39	0,01	0,89	1,73	0,36	1,37

Tabele 7, 8, 9 i 10 prikazuju nacionalni strukturu zaposlenih izkazanu po polu i nacionalnosti u okviru opštine rada, školskoj spremi, statusu zaposlenog i godinama starosti.

4. PREDLOG MJERA

Iz dobijenih podataka se može zaključiti da je učešće manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave veće nego u ranijem periodu (bar po nepotpunim informacijama Ministarstva za ljudska i manjinska prava, koje je u dva navrata pokušalo da dođe do validnih podataka), ali da još uvijek ne dostiže željene i proklamovane nivoe. Da bi se dosljedno sprovele ustavne i zakonske garancije o srazmjernoj zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave potrebno je preduzeti sljedeće mjere:

- Obezbijediti dosledno sprovođenje člana 25 Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Starješina državnog organa, prilikom donošenja odluke o izboru, mora voditi računa o ostvarivanju prava na srazmjernu zastupljenost pripadnika manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica");
- Obavezati starješinu državnog organa da prilikom izbora kandidata, u odluci o izboru, navede nacionalnu pripadnost izabranog kandidata ukoliko se kandidat u prijavi na slobodno radno mjesto izjasnio o svojoj nacionalnoj pripadnosti, kako bi Uprava za kadrove mogla da prati nacionalnu pripadnost kandidata koji se prijavljuju na oglas i kandidata koji su izabrani za rad u državnom organu;
- Potpisati Memorandum o saradnji između Savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i Uprave za kadrove, s obzirom na određenje člana 25 Zakona o manjinskim pravima i slobodama („O zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica staraju se nadležni organi zaduženi za kadrovska pitanja, u saradnji sa savjetima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica“);
- Potpisati Memorandum o saradnji između Savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i Univerziteta, s obzirom na određenje člana 19 Zakona o manjinskim pravima i slobodama („Radi punog uživanja manjinskih prava, Univerzitet Crne Gore, na predlog Savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, može svake školske godine upisati određeni broj studenata, pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, u skladu sa aktom Univerziteta“);
- Obavezati jedinice lokalne samouprave na dosledno sprovođenje člana 28 Zakona o manjinskim pravima i slobodama („U jedinicama lokalne samouprave u kojima većinu ili značajan dio stanovništva čine manjinski narodi i druge manjinske nacionalne zajednice, lokalna samouprava je dužna da, u okviru plana i programa za djelotvorno učešće lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova ili donošenjem posebnog plana i programa, preko savjeta odnosnih manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, obezbijedi uslove za učešće manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u donošenju programa razvoja opštine, prostornih i urbanističkih planova, budžeta i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana i uredi način i postupak učešća manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u vršenju javnih poslova i da odredi organ koji sprovodi javnu raspravu po tim i drugim aktima“);
- S obzirom na buduće aktivnosti u dijelu reforme javne uprave, obavezati starješine organa da, prilikom izrada planova potrebnog broja zaposlenih, pored stručnosti i referentnosti, moraju voditi računa o ustavnim i zakonskim garancijama o srazmjernoj zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave;

- Sprovesti dugoročne aktivnosti u cilju školovanja i osposobljavanja određenog broja kadrova iz redova pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, uz finansijsku podršku države;
- Dosljedno sprovođenje Zakona o lokalnoj samoupravi i principa decentralizacije, naročito u ekonomsko-finansijskom pogledu, kako bi se obezbijedila visok stepen finansijske nezavisnosti i samodrživosti lokalne uprave, u skladu sa standardima Savjeta Evrope;
- Posebno obratiti pažnju na odgovarajuću zastupljenost pripadnika manjina u strukturi organizacije specifičnih institucija kao što su Uprava policije, Agencija za nacionalnu bezbjednost i Vojska Crne Gore. Ovaj princip treba primjenjivati na način da se zastupljenost ostvaruje na čitavoj teritoriji Crne Gore, a ne samo u sredinama gdje je manjina većinsko stanovništvo;
- Kada je u pitanju zastupljenost u pravosudnim organima, u okviru reforme pravosuđa je potrebno stvoriti sistem kadrovskih evidencija, uključujući manjinski aspekt kadrovskih evidencija, kao i modele edukacije nosilaca funkcija u pravosuđu. Ovi procesi moraju početi od pretpostavke da adekvatno uključivanje manjinskog pitanja kod odabira i edukacije u pravosuđu (pored zahtjeva kvaliteta i referentnosti nosilaca funkcija) predstavlja poštovanje zagarantovanog ustavnog načela u formalno pravnom smislu, a na sociološkom planu čini osnovu za sticanje dodatnog povjerenja u pravosuđe od strane pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

PRIORITET 1: INTEGRACIJA

Mjera 1: Priprema Studije o trajnim rješenjima za izbjegla i raseljena lica i stanovnike kampa Konik u Crnoj Gori i priprema za program IPA 2011.

OEBS/UNHCR: ISTRAŽIVANJE MEĐU RASELJENIM I INTERNO RASELJENIM LICIMA U KOLEKTIVNIM VIDOVIMA SMJEŠTAJA I U PRIVATNOM SMJEŠTAJU U BLIZINI / STATISTIČKE INFORMACIJE (Crna Gora, april 2011)

1. Kolektivni vidovi smještaja

1.1 Podjela prema polu

Adresa	Muško	Žensko	Ukupno lica
Balabanda	3	9	12
Bandzovo Brdo	7	6	13
Baosici	49	44	93
Dumidran	37	22	59
Evropska kuca	14	13	27
Gusinje, Vruja	15	10	25
Humci	117	158	275
KC Trudbenik	1	1	2
Kumbor	1	4	5
MUP barake	0	3	3
Njemacka kuca	4	3	7
Njemacka kuca, Zagoric	25	36	61
NKC zlatibor	1	1	2
Radnicka Meljine	57	58	115
Rudes	45	44	89
Safari Kamp	2	1	3
Smailagica Polje	33	29	62
Sokolana	31	28	59
Vrela ribnicka	122	145	267
Ukupno	564	615	1179

1.2. Žene nosioci domaćinstva

Adresa	Žena nosilac domaćinstva
Balabanda	2
Bandzovo Brdo	2
Baosici	9
Dumidran	3
Evropska kuca	4
Gusinje, Vruja	5
Humci	27
KC Trudbenik	1
Kumbor	1
MUP barake	2
Njemacka kuca, Zagoric	8
NKC zlatibor	1
Radnicka Meljine	9
Rudes	14
Safari Kamp	1
Smailagica Polje	10
Sokolana	5
Vrela ribnicka	33
Ukupno	137

1.3. Nosioci domaćinstava stariji od 60 godina

Adresa	Muškarci nosioci domaćinstva stariji od 60 godina	Žene nosioci domaćinstva starije od 60 godina	Ukupno
Bandzovo Brdo	0	1	1
Baosici	6	3	9
Dumidran	4	1	5
Evropska kuca	3	2	5
Gusinja, Vruja	4	1	5
Humci	22	9	31
KC Trudbenik	0	1	1
Kumbor	0	1	1
Njemacka kuca	2	0	2
Njemacka kuca, Zagoric	1	4	5
Radnicka Meljine	4	2	6
Rudes	6	7	13
Smailagica Polje	2	5	7
Sokolana	2	1	3
Vrela ribnicka	16	7	23
Ukupno	72	45	117

1.4. Podjela prema uzrastu

Adresa	A: 0-4	B: 4-7	C: 7-14	D: 14-18	E: 18-60	F: 60 i preko	Ukupno lica
Balabanda	0	0	1	2	9	0	12
Bandzovo Brdo	1	0	2	3	6	1	13
Baosici	3	1	8	3	54	24	93
Dumidran	0	1	3	2	46	7	59
Evropska kuca	0	1	0	1	19	6	27
Gusinje, Vruja	1	0	5	0	12	7	25
Humci	6	2	10	19	181	57	275
KC Trudbenik	0	0	0	0	1	1	2
Kumbor	0	1	1	0	2	1	5
MUP barake	0	0	0	1	2	0	3
Njemacka kuca	0	0	0	2	3	2	7
Njemacka kuca, Zagoric	2	0	7	4	40	8	61
NKC zlatibor	0	0	0	1	1	0	2
Radnicka Meljine	0	1	5	11	81	17	115
Rudes	3	0	2	4	48	32	89
Safari Kamp	0	0	0	0	3	0	3
Smailagica Polje	0	0	2	6	44	10	62
Sokolana	0	2	7	3	40	7	59
Vrela ribnicka	6	2	13	11	164	71	267
Ukupno	22	11	66	73	756	251	1179

1.5. Podjela prema državi rođenja

Adresa	BiH	Crna Gora	Hrvatska	Bez odgovora	Slovenija	Srbija/ Kosovo	Ukupno lica
Balabanda	4	8	0	0	0	0	12
Bandzovo Brdo	11	2	0	0	0	0	13
Baosici	74	5	8	0	0	6	93
Dumidran	45	2	9	0	0	3	59
Evropska kuca	19	3	1	0	0	4	27
Gusinje, Vruja	23	2	0	0	0	0	25
Humci	174	65	26	2	0	8	275
KC Trudbenik	2	0	0	0	0	0	2
Kumbor	5	0	0	0	0	0	5
MUP barake	3	0	0	0	0	0	3
Njemacka kuca	0	0	7	0	0	0	7
Njemacka kuca, Zagoric	26	22	13	0	0	0	61
NKC zlatibor	2	0	0	0	0	0	2
Radnicka Meljine	98	5	12	0	0	0	115
Rudes	31	44	8	1	5	0	89
Safari Kamp	0	0	0	0	0	3	3
Smailagica Polje	31	13	11	0	0	7	62
Sokolana	3	6	50	0	0	0	59
Vrela Ribnicka	131	73	27	15	0	21	267
Ukupno	682	250	172	18	5	52	1179

1.6. Podjela prema državi porijekla

Adresa	BiH	Hrvatska	Srbija/Kosovo	Ukupno lica
Balabanda	12	0	0	12
Bandzovo Brdo	13	0	0	13
Baosici	60	33	0	93
Dumidran	54	5	0	59
Evropska kuca	22	5	0	27
Gusinja, Vruja	25	0	0	25
Humci	250	21	4	275
KC Trudbenik	2	0	0	2
Kumbor	0	5	0	5
MUP barake	3	0	0	3
Njemacka kuca	0	0	7	7
Njemacka kuca, Zagoric	33	28	0	61
NKC zlatibor	0	0	2	2
Radnicka Meljine	80	35	0	115
Rudes	76	13	0	89
Safari Kamp	3	0	0	3
Smailagica Polje	44	15	3	62
Sokolana	3	56	0	59
Vrela Ribnicka	230	37	0	267
Ukupno	910	253	16	1179

1.7. Podjela prema vrsti smještaja

Adresa	Kod prijatelja/ roditelja/ rođaka	U iznajmljenom stanu/ kući	U kolektivnom centru	U vlastitom stanu/kući	Ukupno porodica
Balabanda	0	0	3	0	3
Bandzovo Brdo	0	0	3	0	3
Baosici	0	0	24	1	25
Dumidran	0	0	16	0	16
Evropska kuca	0	0	11	0	11
Gusinje, Vruja	0	0	10	0	10
Humci	0	0	67	0	67
KC Trudbenik	0	0	1	0	1
Kumbor	0	0	1	0	1
MUP barake	0	0	2	0	2
Njemacka kuca	0	0	2	0	2
Njemacka kuca, Zagoric	0	0	15	0	15
NKC zlatibor	0	0	1	0	1
Radnicka Meljine	1	0	27	0	28
Rudes	0	0	25	0	25
Safari Kamp	0	0	1	0	1
Smailagica Polje	0	10	10	0	20
Sokolana	0	0	17	0	17
Vrela Ribnicka	0	0	72	0	72
Ukupno	1	10	308	1	320

1.8. Podjela prema vrsti smještaja i opštini

Opština	Kod prijatelja/ roditelja/ rođaka	U iznajmljenom stanu/ kući	U kolektivnom centru	U vlastitom stanu-kući	Ukupno porodica
Bar	0	0	18	0	18
Berane	0	0	28	0	28
Herceg Novi	1	0	52	1	54
Kolasin	0	10	12	0	22
Niksic	0	0	79	0	79
Plav	0	0	10	0	10
Podgorica	0	0	87	0	87
Rozaje	0	0	3	0	3
Tivat	0	0	16	0	16
Ulcinj	0	0	3	0	3
Ukupno	1	10	308	1	320

1.9. Podjela prema veličini porodice i veličini smještaja

Broj članova porodice	Garsonjera	Jednosobni	Jednoiposobni	Dvosobni	Trosobni	Petosobni	Bez odgovora	Ukupno porodica
1	9	8	0	1	0	0	0	18
2	18	29	3	5	0	0	0	55
3	15	49	4	7	0	0	1	76
4	17	53	8	18	0	1	0	97
5	9	16	6	14	0	0	0	45
6	4	6	3	4	0	0	0	17
7	1	0	2	3	0	0	0	6
9	0	0	0	0	1	0	0	1
10	0	1	1	1	0	0	0	3
12	0	1	0	0	0	0	0	1
15	0	1	0	0	0	0	0	1
Ukupno	73	164	27	53	1	1	1	320

1.10. Podjela prema veličini porodice, veličini smještaja i opštini

Opština	Broj članova porodice	Garsonjera	1 sobni	1.5 sobni	2 sobni	3 sobni	5 sobni	Bez odgovora	Ukupno	Ukupno porodica
Bar	1	2	0	0	0	0	0	0	2	18
	2	2	2	0	0	0	0	0	4	
	3	1	1	1	0	0	0	0	3	
	4	2	3	0	0	0	1	0	6	
	6	2	1	0	0	0	0	0	3	
Berane	1	1	0	0	0	0	0	0	1	28
	2	2	4	0	0	0	0	0	6	
	3	1	3	0	0	0	0	0	4	
	4	3	8	0	0	0	0	0	11	
	5	2	2	0	0	0	0	0	4	
	6	1	1	0	0	0	0	0	2	
Herceg Novi	2	5	1	1	1	0	0	0	8	54
	3	5	6	0	3	0	0	0	14	
	4	1	7	2	4	0	0	0	14	
	5	4	2	1	6	0	0	0	13	
	6	0	1	2	1	0	0	0	4	
	10	0	1	0	0	0	0	0	1	
Kolasin	1	0	2	0	1	0	0	0	3	22
	2	1	2	0	1	0	0	0	4	
	3	0	6	0	0	0	0	0	6	
	4	0	5	0	1	0	0	0	6	
	5	1	1	0	0	0	0	0	2	
	6	0	1	0	0	0	0	0	1	
Niksic	1	3	2	0	0	0	0	0	5	79
	2	2	4	2	1	0	0	0	9	
	3	2	17	3	1	0	0	0	23	
	4	2	13	6	3	0	0	0	24	
	5	0	3	5	3	0	0	0	11	
	6	0	0	1	0	0	0	0	1	
	7	0	0	2	0	0	0	0	2	
	9	0	0	0	0	1	0	0	1	
	10	0	0	1	1	0	0	0	2	
	12	0	1	0	0	0	0	0	1	
Plav	1	2	0	0	0	0	0	0	2	10
	2	3	0	0	0	0	0	0	3	
	3	2	1	0	0	0	0	0	3	
	4	2	0	0	0	0	0	0	2	

Podgorica	1	1	3	0	0	0	0	0	4	87
	2	3	12	0	2	0	0	0	17	
	3	4	9	0	3	0	0	1	17	
	4	7	11	0	10	0	0	0	28	
	5	2	5	0	5	0	0	0	12	
	6	0	2	0	2	0	0	0	4	
	7	1	0	0	3	0	0	0	4	
	15	0	1	0	0	0	0	0	1	
Rozaje	2	0	1	0	0	0	0	0	1	3
	5	0	1	0	0	0	0	0	1	
	6	1	0	0	0	0	0	0	1	
Tivat	2	0	2	0	0	0	0	0	2	16
	3	0	5	0	0	0	0	0	5	
	4	0	6	0	0	0	0	0	6	
	5	0	2	0	0	0	0	0	2	
	6	0	0	0	1	0	0	0	1	
Ulcinj	1	0	1	0	0	0	0	0	1	3
	2	0	1	0	0	0	0	0	1	
	3	0	1	0	0	0	0	0	1	
Ukupno		73	164	27	53	1	1	1	320	320

1.11. Podjela prema pristupu sanitarijama - po porodici

Adresa	Kupatilo unutar smještaja	Zajedničko kupatilo	Bez kupatila
Balabanda	3	0	0
Bandzovo Brdo	3	0	0
Baosici	15	10	0
Dumidran	16	0	0
Evropska kuca	11	0	0
Gusinja, Vruja	7	3	0
Humci	66	1	0
KC Trudbenik	0	1	0
Kumbor	1	0	0
MUP barake	1	1	0
Njemacka kuca	2	0	0
Njemacka kuca, Zagoric	15	0	0
NKC zlatibor	1	0	0
Radnicka Meljine	28	0	0
Rudes	22	3	0
Safari Kamp	0	0	1
Smailagica Polje	20	0	0
Sokolana	1	16	0
Vrela Ribnicka	33	39	0
Ukupno	245	74	1

1.12. Podjela prema uslovima smještaja - po porodici

Adresa	Nema električne instalacije	Neuslovan smještaj	Krov prokišnjava	Vlaga u smještaju
Balabanda	0	1	0	0
Bandzovo Brdo	0	0	3	3
Baosici	0	24	19	13
Dumidran	0	0	4	5
Evropska kuca	0	0	0	0
Gusinje, Vruja	0	0	2	2
Humci	0	3	4	7
KC Trudbenik	0	0	1	1
Kumbor	0	1	0	0
MUP barake	0	0	0	1
Njemacka kuca	0	0	0	1
Njemacka kuca, Zagoric	0	0	0	0
NKC zlatibor	0	0	0	0
Radnicka Meljine	0	1	0	3
Rudes	0	1	14	18
Safari Kamp	1	1	1	1
Smailagica Polje	0	0	7	9
Sokolana	0	17	17	17
Vrela Ribnicka	0	6	8	16
Ukupno	1	55	80	97

1.13. Podjela prema vrsti prihoda

Adresa	Po porodici				Po osobi					
	Bez prihoda	Bez odgovora	Ostalo	Materijalno obezbjeđenje porodice (MOP)	Dječji dodatak	Dodatak za tuđu pomoć i njegu	Penzija	Plata	Povremeni poslovi	Stipendija
Balabanda	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
Bandzovo Brdo	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0
Baosici	0	0	0	0	0	0	12	6	8	0
Dumidran	0	0	0	0	0	0	4	8	5	1
Evropska kuca	1	0	0	4	0	0	4	2	1	0
Gusinje, Vruja	0	0	0	0	0	4	4	1	2	0
Humci	5	1	0	6	0	0	24	22	13	0
KC Trudbenik	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Kumbor	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
MUP barake	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0
Njemacka kuca	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0
Njemacka kuca, Zagoric	0	0	0	2	0	0	4	7	7	0
NKC zlatibor	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Radnicka Meljine	0	1	1	0	0	0	11	10	9	0
Rudes	1	0	0	1	0	0	13	3	8	0
Safari Kamp	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Smailagica Polje	10	0	0	3	1	1	9	7	11	0
Sokolana	0	0	2	1	0	0	0	4	12	0
Vrela Ribnicka	5	0	0	0	0	0	32	25	24	0
Ukupno	23	2	3	20	2	6	121	97	107	1

1.14. Podjela prema broju prihoda u porodici

Adresa	1	2	3	Ukupno porodica
Balabanda	3	0	0	3
Bandzovo Brdo	2	1	0	3
Baosici	24	1	0	25
Dumidran	14	2	0	16
Evropska kuca	9	1	0	10
Gusinje, Vruja	9	1	0	10
Humci	47	9	0	56
KC Trudbenik	1	0	0	1
Kumbor	1	0	0	1
MUP barake	1	1	0	2
Njemacka kuca	1	1	0	2
Njemacka kuca, Zagoric	10	5	0	15
NKC zlatibor	1	0	0	1
Radnicka Meljine	23	4	0	27
Rudes	21	2	0	23
Safari Kamp	0	1	0	1
Smailagica Polje	9	10	1	20
Sokolana	15	2	0	17
Vrela Ribnicka	55	13	0	68
Ukupno	246	54	1	301

1.15. Podjela po invaliditetu

Adresa	Da	Ne	Ukupno lica
Balabanda	0	12	12
Bandzovo Brdo	1	12	13
Baosici	4	89	93
Dumidran	3	56	59
Evropska kuca	10	17	27
Gusinje, Vruja	2	23	25

Humci	28	247	275
KC Trudbenik	1	1	2
Kumbor	0	5	5
MUP barake	0	3	3
Njemacka kuca	0	7	7
Njemacka kuca, Zagoric	5	56	61
NKC zlatibor	0	2	2
Radnicka Meljine	8	107	115
Rudes	4	85	89
Safari Kamp	0	3	3
Smailagica Polje	2	60	62
Sokolana	7	52	59
Vrela Ribnicka	13	254	267
Ukupno	88	1091	1179

1.16. Podjela prema vrstama zdravstvenih problema

Adresa	Bolesti bubrega	Bolesti kostiju i zglobova	Bolesti kože	Bolesti organa za disanje	Bolesti organa za varenje	Bolesti srca i krvnih sudova	Bolesti žlijezda	Maligne bolesti	Ostalo	Neurološka obolj.	Psihijatrijska obolj.	Ukupno lica
Balabanda	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	3
Bandzovo Brdo	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Baosici	3	5	0	2	2	9	2	3	3	2	1	32
Dumidran	0	1	0	0	0	2	1	0	3	0	0	7
Evropska kuca	0	1	0	1	0	4	3	1	1	0	2	13
Gusinje, Vruja	1	2	0	0	0	1	1	0	0	0	1	6
Humci	1	11	0	3	5	13	4	1	7	8	1	54
KC Trudbenik	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Kumbor	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
MUP barake	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Njemacka kuca, Zagoric	0	1	1	0	1	3	1	0	1	0	2	10
NKC zlatibor	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Radnicka Meljine	1	0	1	0	0	5	3	2	4	1	2	19
Rudes	0	6	0	0	1	9	2	3	3	1	1	26
Safari Kamp	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Smailagica Polje	0	2	0	0	0	5	2	0	1	0	6	16
Sokolana	0	0	0	0	1	2	0	0	3	1	0	7
Vrela Ribnicka	0	7	0	3	4	31	11	4	3	5	4	72
Ukupno	6	38	2	9	14	88	31	14	32	19	20	273

1.17. Podjela prema ličnim dokumentima za koja su lica navela da im treba pomoć u pribavljanju (neophodna za status stranca sa stalnim nastanjenjem)

Adresa	Lična dokumenta potrebna iz države porijekla				Lična dokumenta potrebna u Crnoj Gori				
	Izvod iz MKR	Uvjerenje o državljanstvu	Lična karta	Pasoš	Legitimacija IRL	Legitimacija RL	Lična karta za stranca	Lična karta Crne Gore	Ostalo
Bandzovo Brdo	8	6	0	0	0	0	6	2	4
Baosici	2	2	16	15	0	0	46	7	0
Dumidran	9	9	7	7	5	0	21	0	0
Evropska kuca	5	5	5	5	0	0	4	0	0
Gusinje, Vruja	13	13	10	15	0	0	11	0	0
Humci	80	81	1	1	0	0	4	0	0
KC Trudbenik	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Kumbor	0	0	3	3	0	0	3	0	0
MUP barake	1	1	2	2	3	0	0	0	0
Njemacka kuca	6	6	0	0	0	0	0	0	0
Njemacka kuca, Zagoric	3	7	3	6	0	1	32	23	0
NKC zlatibor	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Radnicka Meljine	14	14	5	9	0	0	20	3	1
Rudes	24	26	20	24	10	15	20	23	1
Safari Kamp	0	0	3	3	3	0	0	0	0
Smailagica Polje	11	11	4	4	0	0	1	0	0
Sokolana	21	21	19	24	0	7	28	3	0
Vrela ribnicka	57	56	27	31	0	0	86	58	0
Ukupno	256	260	125	149	21	23	284	119	6

1.18. Podjela prema ličnim dokumentima koja lica posjeduju (pribavljena) – po osobama

Adresa	Lična dokumenta pribavljena u državi porijekla				Lična dokumenta pribavljena u Crnoj Gori				
	Izvod iz MKR	Uvjerenje o državljanstvu	Lična karta	Pasoš	Legitimacija IRL	Legitimacija RL	Lična karta za stranca	Lična karta Crne Gore	Nisu se izjasnili
Balabanda	3	3	2	1	0	3	0	5	1
Bandzovo Brdo	4	0	2	0	0	3	0	1	5
Baosici	1	2	43	41	0	59	7	12	14
Dumidran	1	0	29	22	0	44	1	6	5
Evropska kuca	4	5	8	3	0	11	0	4	7
Gusinje, Vruja	3	2	6	3	0	19	0	1	4
Humci	109	82	94	63	31	138	18	61	30
KC Trudbenik	0	0	2	2	0	0	0	0	0
Kumbor	0	0	0	0	0	2	0	0	3
MUP barake	3	3	0	0	3	0	0	0	0
Njemacka kuca	6	5	3	1	5	1	0	1	0
Njemacka kuca, Zagoric	24	20	29	32	2	25	6	22	3
NKC zlatibor	2	2	1	0	0	2	0	0	0
Radnicka Meljine	1	0	32	16	2	88	0	16	5
Rudes	5	5	14	8	0	35	3	29	15
Safari Kamp	3	3	0	0	0	3	0	0	0
Smailagica Polje	36	31	15	14	3	36	1	19	3
Sokolana	19	17	18	18	6	23	2	1	19
Vrela Ribnicka	45	46	87	65	9	129	18	77	27
Ukupno	266	223	383	288	61	618	56	250	140

2. Privatni smještaj

2.1. Podjela prema polu

Opština	Muško	Žensko	Ukupno lica
Bar	19	20	39
Danilovgrad	1	0	1
Herceg Novi	1	1	2
Niksic	7	5	12
Podgorica	2	3	5
Ukupno	30	29	59

2.2. Žene nosioci domaćinstava

Opština	Žene nosioci domaćinstva
Bar	2
Danilovgrad	0
Herceg Novi	0
Niksic	1
Podgorica	1
Ukupno	4

2.3. Nosioci domaćinstva stariji od 60 godina

Opština	Muškarci	Žene
Herceg Novi	1	0
Niksic	3	0
Podgorica	1	0
Ukupno	5	0

2.4. Podjela prema uzrastu

Opština	C: 7-14	D: 14-18	E: 18-60	F: 60 i preko	Ukupno lica
Bar	4	4	29	2	39
Danilovgrad	0	0	1	0	1
Herceg Novi	0	0	1	1	2
Niksic	0	0	5	7	12
Podgorica	0	0	3	2	5
Ukupno	4	4	39	12	59

2.5 Podjela prema državi rođenja

Opština	BiH	Crna Gora	Hrvatska	Njemačka	Srbija/ Kosovo	Ukupno lica
Bar	22	0	9	4	4	39
Danilovgrad	0	0	1	0	0	1
Herceg Novi	2	0	0	0	0	2
Nikšić	12	0	0	0	0	12
Podgorica	2	2	0	0	1	5
Ukupno	38	2	10	4	5	59

2.6. Podjela prema vrsti smještaja

Opština	Kod roditelja/rođaka/prijatelja	U iznajmljenoj kući/stanu	U vlastitoj kući/stanu	Ukupno porodica
Bar	1	2	7	10
Danilovgrad	1	0	0	1
Herceg Novi	0	0	1	1
Nikšić	2	0	3	5
Podgorica	1	2	0	3
Ukupno	5	4	11	20

2.7. Podjela prema veličini porodice i veličini smještaja

Broj članova porodice	Garsonjera	Jednosoban	Dvosoban	Trosoban	Bez odgovora	Ukupno porodica
1	1	2	1	0	0	4
2	2	1	1	0	1	5
3	0	0	2	0	1	3
4	0	2	3	1	0	6
6	0	1	0	1	0	2
Ukupno	3	6	7	2	2	20

2.8. Podjela prema veličini porodice i veličini smještaja

Opština	Broj članova porodice	Garsonjera	Jednosoban	Dvosoban	Trosoban	Bez odgovora	Ukupno	Ukupno
Bar	1	1	0	0	0	0	1	10
	3	0	0	1	0	1	2	
	4	0	2	2	1	0	5	
	6	0	1	0	1	0	2	
Danilovgrad	1	0	1	0	0	0	1	1
Herceg Novi	2	0	0	0	0	1	1	1
Niksic	1	0	1	0	0	0	1	5
	2	1	1	0	0	0	2	
	3	0	0	1	0	0	1	
	4	0	0	1	0	0	1	
Podgorica	1	0	0	1	0	0	1	3
	2	1	0	1	0	0	2	
Ukupno		3	6	7	2	2	20	20

2.9. Podjela prema pristupu sanitarijama - po porodici

Opština	Kupatilo unutar smještaja	Zajedničko kupatilo
Bar	10	0
Danilovgrad	1	0
Herceg Novi	1	0
Niksic	4	1
Podgorica	0	3
Ukupno	16	4

2.10. Podjela prema uslovima smještaja - po porodici

Opština	Nema električne instalacije	Neuslovan smještaj	Krov prokišnjava	Vlaga u smještaju
Bar	1	1	2	1
Danilovgrad	0	0	1	1
Herceg Novi	0	0	0	0
Niksic	0	2	2	3
Podgorica	0	3	3	3
Ukupno	1	6	8	8

2.11. Podjela prema vrsti prihoda

Opština	Po porodici	Po osobi			
	Materijalno obezbjeđenje porodice (MOP)	Penzija	Plata	Prihod od poljoprivrede	Povremeni poslovi
Bar	4	3	1	1	6
Danilovgrad	1	0	0	0	0
Herceg Novi	0	1	0	0	0
Niksic	2	3	0	0	0
Podgorica	2	1	0	1	1
Ukupno	9	8	1	2	7

2.12. Podjela prema broju prihoda u porodici

Opština	1	2	3	Ukupno porodica
Bar	5	5	0	10
Danilovgrad	1	0	0	1
Herceg Novi	1	0	0	1
Niksic	5	0	0	5
Podgorica	2	0	1	3
Ukupno	14	5	1	20

2.13. Podjela prema vrstama zdravstvenih problema

Opština	Bolesti bubrega	Bolesti kostiju i zglobova	Bolesti organa za disanje	Bolesti organa za verenje	Bolesti srca i krvnih sudova	Bolesti žlijezda	Neurološka obolj.	Psihijatrijska obolj.	Ukupno lica
Bar	1	0	1	1	3	2	0	1	9
Danilovgrad	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Herceg Novi	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Nikšić	0	0	2	1	3	0	0	3	9
Podgorica	0	3	1	0	0	1	0	0	5
Ukupno	1	3	4	2	6	3	1	5	25

2.14. Podjela prema invaliditetu

Opština	Da	Ne	Ukupno lica
Bar	0	39	39
Danilovgrad	1	0	1
Herceg Novi	1	1	2
Nikšić	9	3	12
Podgorica	0	5	5
Ukupno	11	48	59

2.15. Podjela prema ličnim dokumentima za koja su lica navela da im treba pomoć u pribavljanju (neophodna za status stranca sa stalnim nastanjenjem)

Opština	Lična dokumenta potrebna iz države porijekla				Lična dokumenta potrebna u Crnoj Gori		
	Izvod iz MKR	Uvjerenje o državljanstvu	Lična karta	Pasoš	Legitimacija RL	Lična karta za stranca	Lična karta Crne Gore
Bar	17	27	9	9	1	4	1
Danilovgrad	1	0	1	1	0	1	0
Herceg Novi	2	2	2	0	0	2	0
Nikšić	4	4	7	8	0	9	0
Podgorica	2	2	2	3	0	4	0

Ukupno	26	35	21	21	1	20	1
--------	----	----	----	----	---	----	---

2.16. Podjela prema ličnim dokumentima koja posjeduju (pribavljena) - po licima

Opština	Lična dokumenta pribavljena u zemlji porijekla				Lična dok. pribavljena u Crnoj Gori			
	Izvod iz MKR	Uvjerenje o državljanstvu	Lična karta	Pasoš	Legitimacija RL	Lična karta za stranca	Lična karta Crne Gore	Ni jedan lični dok.
Bar	24	19	18	15	25	2	0	2
Danilovgrad	0	1	0	0	1	0	0	0
Herceg Novi	0	0	0	0	2	0	0	0
Nikšić	2	2	4	1	8	0	2	1
Podgorica	1	1	3	0	3	0	2	0
Ukupno	27	23	25	16	39	2	4	3

3. Podjela prema ličnim dokumentima iz zemlje porijekla, za koja su lica u kolektivnim vidovima smještaja i privatnom smještaju navela da im treba pomoć u pribavljanju (neophodna za status stranca sa stalnim nastanjenjem)

Država porijekla	Izvod iz MKR	Uvjerenje o državljanstvu	Lična karta	Pasoš
BiH	234	243	151	186
Hrvatska	59	67	56	72
Srbija/Kosovo	5	5	6	9
Ukupno	298	315	213	267

4. Lica sa ličnom kartom Crne Gore – podjela prema ličnim dokumentima koja posjeduju članovi porodice

Identifikacioni broj porodice	Lična dokumenta iz države porijekla				Lična dokumenta iz Crne Gore			
	Izvod iz MKR	Uvjerenje o državljanstvu	Lična karta	Pasoš	Legitimacija IRL	Legitimacija RL	Lična karta za stranca	Lična karta Crne Gore
FI-11001	0	0	2	0	0	2	0	1
FI-11003	0	0	2	1	0	2	0	1
FI-11005	0	0	0	0	0	0	0	5

FI-11008	0	0	2	0	0	2	0	5
FI-11009	0	0	0	0	0	1	0	3
FI-11010	0	0	1	1	0	0	0	4
FI-11011	0	0	2	0	0	0	0	1
FI-11014	6	6	6	0	0	6	0	1
FI-11016	4	3	0	0	0	3	0	2
FI-11018	0	0	0	0	0	1	0	1
FI-11019	1	1	1	1	0	1	0	2
FI-11020	2	2	0	0	0	2	0	1
FI-11021	1	0	0	0	0	0	0	3
FI-11022	3	3	1	0	0	3	0	1
FI-11025	2	2	0	0	0	1	0	1
FI-12003	1	1	1	0	0	4	0	1
FI-12004	0	0	0	0	0	0	0	3
FI-12005	1	0	0	1	0	1	0	3
FI-12007	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-12010	0	0	1	1	0	3	0	1
FI-12012	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-12015	1	1	1	1	2	2	3	2
FI-13001	2	3	0	0	0	1	0	1
FI-13004	7	7	1	0	0	1	0	4
FI-13005	0	0	0	0	0	1	0	4
FI-13006	3	3	0	0	0	0	0	3
FI-13009	0	0	2	0	0	5	0	1
FI-13017	0	0	0	0	0	2	0	1
FI-13020	10	10	0	0	0	2	0	8
FI-14002	3	1	1	1	0	4	1	2
FI-14005	0	0	0	0	0	1	0	1
FI-14006	0	0	0	1	0	1	1	1
FI-14008	0	0	0	0	0	1	0	1
FI-14019	3	3	2	1	0	3	0	1
FI-14020	2	2	2	2	0	3	0	2
FI-14021	0	0	0	0	0	1	0	2
FI-14025	2	0	0	0	0	0	0	3
FI-20006	0	1	2	2	0	0	0	2

FI-20007	0	0	3	3	0	1	0	2
FI-20009	0	0	0	0	0	0	0	4
FI-20010	0	0	2	2	0	1	0	1
FI-20013	0	0	0	0	0	2	3	2
FI-20023	0	0	0	0	0	2	0	1
FI-20028	0	0	0	0	0	2	0	2
FI-20034	0	0	1	0	0	1	0	3
FI-2006	0	0	2	2	0	0	0	1
FI-2008	0	0	2	0	0	0	0	2
FI-2009	0	0	2	1	0	1	0	1
FI-2010	0	0	0	0	0	2	0	2
FI-2011	0	0	0	0	0	2	0	2
FI-2012	5	4	0	0	0	1	0	2
FI-2013	4	0	0	0	0	1	0	4
FI-2015	1	1	1	1	0	0	0	6
FI-2016	0	0	0	0	0	3	0	2
FI-2020	0	0	0	0	0	1	0	2
FI-2024	1	0	2	2	2	0	0	1
FI-2026	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-2027	3	0	0	3	0	0	0	1
FI-2030	1	1	1	1	0	0	0	3
FI-22011	3	0	0	0	0	3	0	1
FI-22018	0	0	0	0	0	1	0	2
FI-22019	0	0	0	0	0	0	1	1
FI-22022	0	0	0	0	0	3	0	1
FI-22023	0	0	0	0	0	2	0	3
FI-22024	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-22025	1	1	1	1	0	2	0	2
FI-22026	0	0	0	0	0	1	0	3
FI-22030	0	0	0	0	0	2	0	1
FI-22031	0	0	1	0	0	1	0	1
FI-22032	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-22033	0	0	0	0	0	0	0	3
FI-22036	0	0	0	0	0	0	0	3
FI-22038	0	0	0	0	0	4	0	2

FI-22040	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-22042	0	0	0	0	0	2	0	1
FI-22043	0	0	2	1	0	3	0	1
FI-22044	1	1	0	0	0	0	0	3
FI-22045	2	2	0	0	0	0	0	1
FI-22054	0	0	0	0	0	1	0	1
FI-22057	0	0	1	0	0	1	0	1
FI-3002	1	1	0	0	0	0	0	3
FI-3003	0	0	0	0	0	1	0	3
FI-3004	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-3006	0	0	0	0	0	2	0	2
FI-3007	0	0	0	0	0	1	0	1
FI-3009	0	0	1	1	0	0	1	1
FI-3010	0	0	1	0	0	1	0	2
FI-3011	0	0	1	1	0	1	0	1
FI-3013	0	0	0	1	0	2	0	1
FI-3015	0	0	0	0	0	1	0	2
FI-3017	0	0	2	0	0	2	0	2
FI-3019	0	0	0	0	0	2	0	1
FI-3020	0	0	0	1	0	2	0	2
FI-3023	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-3029	0	0	0	0	0	3	0	1
FI-3030	0	0	0	0	0	0	0	3
FI-3034	0	0	0	0	0	3	0	1
FI-3035	0	0	0	0	0	0	0	1
FI-3038	0	0	0	0	0	0	0	1
FI-3045	0	0	0	0	0	0	0	6
FI-40001	0	0	2	1	0	4	0	1
FI-40002	0	0	0	0	0	0	0	4
FI-40007	0	0	2	2	0	3	0	1
FI-40010	0	0	0	0	0	2	0	1
FI-41004	0	0	0	0	0	2	0	1
FI-41007	0	0	0	0	0	0	0	4
FI-42001	1	0	0	0	0	2	0	1
FI-42003	0	0	1	0	0	4	0	1

FI-42005	0	0	3	1	0	3	0	1
FI-42006	0	0	0	0	0	5	0	1
FI-50001	1	1	2	0	0	1	0	1
FI-50002	0	0	1	0	0	1	0	1
FI-51002	0	0	1	0	0	0	0	2
FI-55002	0	0	2	0	0	2	0	1
FI-6004	0	0	0	0	0	0	0	5
FI-6005	0	0	0	0	0	1	0	3
FI-6007	0	0	0	0	0	2	0	2
FI-6008	0	0	0	0	0	0	0	2
FI-6009	0	0	0	0	0	2	0	2
FI-6010	0	0	1	1	0	2	0	1
FI-6011	0	0	0	0	0	3	0	1
FI-6017	0	0	1	0	0	1	0	1
FI-6019	6	6	6	6	0	0	0	6
FI-8001	0	0	0	0	0	3	0	1
FI-8004	1	1	1	1	0	0	0	1
FI-9001	1	0	0	0	0	1	0	1
Ukupno	87	68	79	46	4	171	10	251